

**T.C.
Mersin Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Arkeoloji Ana Bilim Dalı**

**KAPPADOKIA-KOMANA'SI HELLENİSTİK VE ROMA DÖNEMİ
SERAMİKLERİ**

Hatice KÖRSULU

DOKTORA TEZİ

Mersin, 2011

**T.C.
Mersin Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Arkeoloji Ana Bilim Dalı**

**KAPPADOKIA-KOMANA'SI HELLENİSTİK VE ROMA DÖNEMİ
SERAMİKLERİ**

Hatice KÖRSULU

**Danışman
Doç. Dr. Murat DURUKAN**

DOKTORA TEZİ

Mersin, 2011

T.C.
MERSİN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEZ ONAY SAYFASI FORMU

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE,

Hatice KÖRSULU tarafından hazırlanan KAPPADOKIA-KOMANA'SI HELLENİSTİK VE ROMA DONEMİ SERAMİKLERİ başlıklı bu çalışma, jürimiz tarafından ARKEOLOJİ Ana Bilim / Ana Sanat Dalında YÜKSEK LİSANS / SANATTA YETERLİK / DOKTORA TEZİ olarak kabul edilmiştir.

	Başarılı	Başarısız		
Yüksek Lisans Doktora	☒	☐	Başkan	Doç. Dr. Murat DURUKAN, İmza (Danışman)
	☒	☐	Üye	Prof. Dr. Serra DURUGÖNÜL, İmza
	☒	☐	Üye	Yrd. Doç. Dr. K. Serdar GİRGİNER, İmza
	☒	☐	Üye	Yrd. Doç. Dr. Ayne ÇİVELEK, İmza
	☒	☐	Üye	Yrd. Doç. Dr. Figen ÇEVİRİCİ COŞKUN, İmza

Başkan dahil jüri üye sayısı 5

ONAY

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim elemanlarına ait olduklarını onaylıyorum.

21 / 01 / 2011

Doç. Dr. Nihal YETİM
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

ÖNSÖZ

Kappadokia-Komana'sı, antik dönemde aynı adı taşıyan Pontus Bölgesi'ndeki Komana gibi Anadolu'daki önemli tapınak devletleri arasında sayılmaktadır. Bugün Kayseri'nin yaklaşık 85 km. güneydoğusunda, Adana İli'ne bağlı Tufanbeyli İlçesi'nde yer alan Şarköy'e lokalize edilmektedir. Burası 19. yüzyıl gezginleri ve sonrasında birçok araştırmacının dikkatini çekmiştir. Bugüne kadar yapılan gezi ve araştırmalarda, yoğunlukla epigrafik ve mimari kalıntılar üzerine eğinilmiştir. Kentte ilk ve tek kazı çalışması, 1967'de Harper ve Bayburtluoğlu'nun Ala Kapı ve Kırık Kilise olarak bilinen yapılarda gerçekleştirdikleri kısa süreli çalışmalarıdır. Bu doktora tezi, Adana ve çevresinde yapılan yüzey araştırmalarında, Kappadokia-Komana'sı olarak lokalize edilen Şarköy'den toplanan Hellenistik ve Roma Dönemi seramik buluntularından oluşmaktadır.

“Kappadokia-Komana'sı Hellenistik ve Roma Dönemi Seramikleri” başlıklı bu Doktora Tezi, Mersin Üniversitesi Bilimsel Araştırma Proje Birimi'nde “BAP-SOBE AB(HK)2008-5DR” numaralı tez projesi kapsamında yürütülmüştür.

Çalışmam süresince, her konuda beni destekleyen ve yol gösteren tez danışmanım Doç. Dr. Murat Durukan'a çok teşekkür ederim.

Çalışmalarım sırasında her türlü yardım ve destekleri için Prof. Dr. Serra Durugönül'e çok teşekkür ederim. Ayrıca literatür taramam sırasında kütüphane çalışmalarımı sağlayan Prof. Dr. Serra Durugönül'e tekrar teşekkür ederim.

Bu tez konusunu oluşturan malzemeleri çalışmam üzere bana verdiği için Yrd. Doç. K. Serdar Girginer'e teşekkür ederim.

Malzemelerimi değerlendirme çalışmalarım sırasında fikir ve önerilerinden faydalanmak üzere görüştüğüm Yrd. Doç. Dr. Aynur Civelek'e her bir parama tek tek bakarak bana yol gösterdiği için çok teşekkür ederim. Yrd. Doç. Dr. Aynur Civelek'e ayrıca bu çalışmalarımız sırasında Aydın'daki misafirperverliği için tekrar teşekkür etmek isterim.

Çalışmam boyunca fikir ve nerileri ile her zaman bana yol gösteren Yrd. Doç. Dr. Figen evirici'ye çok teşekkür ederim.

Değerlendirme çalışmalarım sırasında malzemelerime bakarak yine bana yol gösteren ve Konya'daki misafirperverliği için Yrd. Doç. Dr. Mehmet Tekocak'a çok teşekkür ederim. Aynı şekilde değerlendirme çalışmalarımda bana fikirleri ile katkı sağlayan Yrd. Doç. Dr. Ertekin M. Doksanaltı'ya çok teşekkür ederim.

Komana'da ele geçen amphoralarla ilgili çalışmalarımdaki öneri ve yardımları için Doç. Dr. A. Kaan şenol'e çok teşekkür ederim. Ayrıca bu konudaki yardımları için Araş. Gör. Erkan Alka'a çok teşekkür ederim.

Bu alışma kapsamında malzeme karşılaştırması yapmak üzere kazısını ziyaret ettiğim Phokaia Kazı Başkanı Prof. Dr. Ömer zyiğit'e bana bu fırsatı verdiği ve orada gösterdiği misafirperverliği için çok teşekkür ederim. Ayrıca Phokaia kazı evinde

malzemelerle üzerindeki inceleme çalışmalarında bana yardımcı olan Yrd. Doç. Dr. Aynur Civelek'e çok teşekkür ederim. Aynı şekilde ziyaret ettiğim ve malzemelerine bakma imkânı veren Sagalassos Kazı Başkanına ve Dr. Jeroen Poblome'a, Ephesos Kazı Başkanı Dr. Sabine Ladstätter'e, Pergamon Kazı Başkanı Dr. Felix Pirson ve Pergamon'daki çalışmalarındaki yardımları için Dr. Güler Ateş'e çok teşekkür ederim. Tralleis Kazı Başkanı Yrd. Doç. Dr. Rafet Dinç'e ve bu ziyaret için yardımcı olan Araş. Gör. Münteha Şahan-Dinç'e teşekkür ederim. Ayrıca bu ziyaretlerimde Sagalassos kazı ekibi ile irtibatı sağlayan Yrd. Doç. Dr. Bilge Hürmüzlü'ye çok teşekkür ederim.

Seramiklerle ilgili araştırmalarımındaki yardımları için Çukurova Üniversitesi Arkeometri Bölüm Başkanı Prof. Dr. Selim Kapur'a çok teşekkür ederim. Aynı şekilde Mersin Üniversitesi Kimya Bölümünden Yrd. Doç. Dr. Göktürk Avşar ve öğrencilerine teşekkür ederim.

Literatür çalışmam sırasındaki yardımlarından dolayı ayrıca Arkeolog Neşe Kul-Berndt'te çok teşekkür ederim.

Ve çalışmamın son aşamalarındaki yardımlarımdan dolayı Araş. Gör. Ercan Aşkın'a çok teşekkür ederim.

Ayrıca aileme ve özellikle Kardeşim Sonay Körsulu'ya yardımları için çok teşekkür ederim.

ÖZET

Kappadokia-Komana'sı, antik dönemde Anadolu'daki önemli tapınak devletleri arasında sayılmaktadır ve burada rütbe olarak Kappadokia krallarından sonra gelen yüksek rahiplerin hüküm sürdüğü bilinmektedir. Bugün Kayseri'nin aşağı yukarı 85 km. güneydoğusunda, Adana iline bağlı Tufanbeyli ilçesinde yer alan Şarköy'e lokalize edilmektedir. Komana, aynı zamanda isim benzerliği nedeniyle, M.Ö. 2. binyılda Adana ve çevresine denk gelen alanda hüküm sürdüğü öne sürülen Kizzuwatna ülkesinin başkenti olarak gösterilen Kummanni ile eşleştirilmek istenmektedir. Ancak Şarköy'de şimdiye kadar buna dair herhangi bir arkeolojik veya epigrafik veri ele geçmemiştir.

“Kappadokia-Komana'sı Hellenistik ve Roma Dönemi Seramikleri” başlıklı bu doktora tezi, Yrd. Doç. Dr. K. Serdar Girginer başkanlığında Adana ve çevresinde yapılan yüzey araştırmalarında Kappadokia-Komana'sı olarak lokalize edilen Şarköy'den toplanan Hellenistik ve Roma Dönemi seramik buluntularından oluşmaktadır.

Kappadokia-Komana'sı Hellenistik ve Roma Dönemi kaplarının kil yapısı, astar ve bezeme tarzları ile form grupları, kentte yerel seramik üretiminin varlığını ortaya koymuştur. Aynı zamanda formlara ait çok sayıdaki bozuk üretim örnekler de bunu desteklemiştir. Kaplar arasında ithal örnekler az sayıdadır. Seramik buluntular, kentte M.Ö. 4. yüzyılın 2. yarısından M.S. 7. yüzyıla kadar kesintisiz bir yerleşimin olduğunu ortaya koymuştur.

Anahtar Kelimeler: Kappadokia-Komana'sı, Hellenistik ve Roma seramiği, Orta Anadolu, Batı Yamacı seramiği, bant-bezeme, terra sigillata, ithal ve yerel seramik.

ABSTRACT

Comana in Cappadocia, is considered among the important temple states of Anatolia in ancient times. It is known that the highpriests, ranked following the Cappadocian kings, reigned here. Today, it is localized to Şarköy which is situated around 85 km southeast of Kayseri, in Tufanbeyli district of Adana province. As a result of the similarity of their names, Comana has been claimed to match with Kummanni which is shown as the capital of Kizzuwatna and is suggested to reign the area around Adana in 2. BC. However, until now neither archeological nor epigraphic data has been gained in Şarköy related to this fact.

This dissertation which is titled as “Hellenistic and Roman Pottery of Cappadocian Comana” is formed by the Hellenistic and Roman pottery finds collected in Şarköy during the surveys which took place in and around Adana under the directory of Assist. Prof. Dr. K. Serdar Girginer.

The clay quality, the slip and decoration as well as the form groups of the Hellenistic and Roman pottery of Cappadocian Comana have revealed a local ceramic production in the settlement. Simultaneously, a large number of fail production samples of the forms also support this idea. There are few samples of imported vessels. Ceramic finds have stated a continuous settlement in the city starting from the second half of 4th century BC till the 7th century AD.

Key Words: Comana in Cappadocia, Hellenistic and Roman pottery, Central Anatolia, West-slope Ware, band-decoration, terra sigillata, import and local pottery.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	i
ÖZET.....	iv
İÇİNDEKİLER.....	vii
ÇİZİM VE RESİM LİSTESİ.....	xi
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xiv
GİRİŞ.....	1
I. BÖLÜM: KAPPADOKIA BÖLGESİ VE KAPPADOKIA-KOMANA'SI	
I. 1. Kappadokia Bölgesi.....	7
I. 2. Kappadokia-Komana'sı.....	21
I. 2. 1. Araştırma Tarihçesi.....	22
I. 2. 2. Antik ve Modern Kaynaklarda Kappadokia-Komana'sı.....	27
II. 3. Orta Anadolu Boyalı Seramiği.....	35
II. BÖLÜM: YEREL KAPLAR	
II. 1. Genel Özellikleri.....	40
II. 1. 1. Kil.....	40
II. 1. 2. Astar ve Bezeme.....	43
II. 2. Kap Grupları.....	49
II. 2. 1. Kantharos (Kat. No: 1).....	54
II. 2. 2. Kâseler.....	55
II. 2. 2. 1. Form 1 (Kat. No: 2–22).....	55
II. 2. 2. 2. Form 2 (Kat. No: 23–31).....	72

II. 2. 2. 3. Form 3 (Kat. No: 32–47).....	83
II. 2. 2. 4. Form 4 (Kat. No: 48).....	88
II. 2. 2. 5. Form 5 (Kat. No: 49).....	89
II. 2. 2. 6. Form 6 (Kat. No: 50).....	91
II. 2. 2. 7. Form 7 (Kat. No: 51–81).....	96
II. 2. 2. 8. Form 8 (Kat. No: 82).....	107
II. 2. 2. 9. Form 9 (Kat. No: 83).....	109
II. 2. 2. 10. Form 10 (Kat. No: 84).....	112
II. 2. 2. 11. Form 11 (Kat. No: 85–89).....	114
II. 2. 2. 12. Form 12 (Kat. No: 90).....	117
II. 2. 2. 13. Form 13 (Kat. No: 91).....	127
II. 2. 2. 14. Form 14 (Kat. No: 92–95).....	132
II. 2. 2. 15. Form 15 (Kat. No: 96–98).....	136
II. 2. 2. 16. Form 16 (Kat. No: 99).....	139
II. 2. 2. 17. Form 17 (Kat. No: 100).....	140
II. 2. 2. 18. Form 18 (Kat. No: 101).....	142
II. 2. 2. 19. Form 19 (Kat. No: 102).....	144
II. 2. 2. 20. Form 20 (Kat. No: 103–108).....	146
II. 2. 2. 21. Form 21 (Kat. No: 109).....	147
II. 2. 2. 22. Form 22 (Kat. No: 110–111).....	148
II. 2. 2. 23. Form 23 (Kat. No: 112).....	148
II. 2. 3. Fincanlar.....	149
II. 2. 3. 1. Form 1 (Kat. No: 113).....	149
II. 2. 3. 2. Form 2 (Kat. No: 114–116).....	153

II. 2. 3. 3. Form 3 (Kat. No: 117).....	158
II. 2. 3. 4. Form 4 (Kat. No: 118–120).....	160
II. 3. 5. Form 5 (Kat. No: 121–126).....	166
II. 2. 3. 6. Form 6 (Kat. No: 127).....	170
II. 2. 4. Tabaklar.....	172
II. 2. 4. 1. Form 1 (Kat. No: 128–138).....	172
II. 2. 4. 2. Form 2 (Kat. No: 139–141).....	177
II. 2. 4. 3. Form 3 (Kat. No: 142–145).....	185
II. 2. 4. 4. Form 4 (Kat. No: 146–148).....	193
II. 2. 4. 5. Form 5 (Kat. No: 149–150).....	198
II. 2. 4. 6. Form 6 (Kat. No: 151–170).....	204
II. 2. 4. 7. Form 7 (Kat. No: 171–177).....	211
II. 2. 4. 8. Form 8 (Kat. No: 178).....	216
II. 2. 4. 9. Form 9 (Kat. No: 179–185).....	226
II. 2. 4. 10. Form 10 (Kat. No: 186–187).....	231
II. 2. 4. 11. Form 11 (Kat. No: 188).....	233
II. 2. 4. 12. Form 12 (Kat. No: 189).....	236
II. 2. 4. 13. Form 13 (Kat. No: 190–204).....	239
II. 2. 4. 14. Form 14 (Kat. No: 205–206).....	246
II. 2. 4. 15. Form 15 (Kat. No: 207–210).....	247
II. 2. 4. 16. Form 16 (Kat. No: 211–216).....	247
II. 2. 5. Krater (Kat. No: 217).....	253
II. 2. 6. Testiler.....	253
II. 2. 6. 1. Form 1 (Kat. No: 218).....	253

II. 2. 6. 2. Form 2 (Kat. No: 219).....	254
II. 2. 6. 3. Form 3 (Kat. No: 220–221).....	255
II. 2. 7. Gövde Parçası (Kat. No: 222).....	256
II. 2. 8. Unguentariumlar.....	256
II. 2. 8. 1. Form 1 (Kat. No: 223–225).....	258
II. 2. 8. 2. Form 2 (Kat. No: 226–227).....	259
II. 2. 8. 3. Form 3 (Kat. No: 228).....	261
II. 2. 9. Amphoralar (Kat. No: 229–232).....	262

III. BÖLÜM: İTHAL KAPLAR

III. 1. Doğu Sigillata A Kapları.....	267
III. 1. 1. Hayes Form 20 (Kat. No: 233).....	267
III. 1. 2. Hayes Form 44 (Kat. No: 234).....	269
III. 2. Doğu Sigillata B Kapları.....	269
III. 2. 1. Form 1 (Kat. No: 235).....	269
III. 2. 2. Form 2 (Kat. No: 236).....	270
III. 2. 3. Form 3 (Kat. No: 237).....	271
III. 3. Doğu Sigillata C Kapları.....	272
III. 3. 1. Çandarlı Form 6 (Kat. No: 238–239).....	272
III. 3. 2. Pergamon sigillata T18/T20 (Kat. No: 240).....	277
SONUÇ.....	278
KATALOG.....	296
KAYNAKÇA.....	416
LEVHALAR	

ÇİZİM VE RESİM LİSTESİ

Lev. I Harita 1–2: Girginer, Özdemir ve Kaplan, 2008: Harita 1 ve 3.

Lev. II, Res. 1-1a: Baz, 2007: 45.

Lev. II, Res. 2: Kappadokia-Komana'sı, Ala Kapı.

Lev. III, Res. 3: Kappadokia- Komana'sı, Kırık Kilise.

Lev. III-IV, Res. 4–5: Kappadokia- Komana'sı, tiyatro.

Lev. IV, Res. 6: Kappadokia- Komana'sı, Hamam yapısı.

Lev. V, Res. 7: Kappadokia- Komana'sı, mezarlar.

Lev. V, Res. 8: Kappadokia- Komana'sı, Şarköy girişi.

Lev. VI-X, Res. 7–27: Bozuk üretim seramik örnekleri.

Lev. XI, 1: Kantharos.

Lev. XI-XV, 2–22: Kâse Form 1.

Lev. XV-XVI, 23–31: Kâse Form 2.

Lev. XVI-XIX, 32–47: Kâse Form 3.

Lev. XIX, 48: Kâse Form 4.

Lev. XIX, 49: Kâse Form 5.

Lev. XX, 50: Kâse Form 6.

Lev. XX-XXVII, 51–81: Kâse Form 7.

Lev. XXVII, 82: Kâse Form 8.

Lev. XXVII, 83: Kâse Form 9.

Lev. XXVIII, 84: Kâse Form 10.

Lev. XXVIII-XXIX, 85–89: Kâse Form 11.

Lev. XXIX, 90: Kâse Form 12.

Lev. XXIX, 91: Kâse Form 13.

- Lev. XXIX-XXX, 92–95:** Kâse Form 14.
- Lev. XXX, 96–98:** Kâse Form 15.
- Lev. XXXI, 99:** Kâse Form 16.
- Lev. XXXI, 100:** Kâse Form 17.
- Lev. XXXI, 101:** Kâse Form 18.
- Lev. XXXI, 102:** Kâse Form 19.
- Lev. XXXI-XXXII, 103–108:** Kâse Form 20.
- Lev. XXXIII, 109:** Kâse Form 21.
- Lev. XXXIII, 110–111:** Kâse Form 22.
- Lev. XXXIII, 112:** Kâse Form 23.
- Lev. XXXIII, 113:** Fincan Form 1.
- Lev. XXXIV, 114–116:** Fincan Form 2.
- Lev. XXXIV, 117:** Fincan Form 3.
- Lev. XXXIV-XXXV, 118–120:** Fincan Form 4.
- Lev. XXXV-XXXVI, 121–126:** Fincan Form 5.
- Lev. XXXVI, 127:** Fincan Form 6.
- Lev. XXXVI-XXXVIII, 128–138:** Tabak Form 1.
- Lev. XXXVIII-XXXIX, 139–141:** Tabak Form 2.
- Lev. XXXIX, 142–145:** Tabak Form 3.
- Lev. XL, 146–148:** Tabak Form 4.
- Lev. XL, 149–150:** Tabak Form 5.
- Lev. XLI-XLIV, 151–170:** Tabak Form 6.
- Lev. XLIV-XLV, 171–177:** Tabak Form 7.
- Lev. XLVI, 178:** Tabak Form 8.

Lev. XLVI-XLVII, 179–185: Tabak Form 9.

Lev. XLVII, 186–187: Tabak Form 10.

Lev. XLVII, 188: Tabak Form 11.

Lev. XLVIII, 189: Tabak Form 12.

Lev. XLVIII-LII, 190–204: Tabak Form 13.

Lev. LIII, 205–206: Tabak Form 14.

Lev. LIII-LIV, 207–210: Tabak Form 15.

Lev. LIV-LV, 211–216: Tabak Form 16.

Lev. LV, 217: Krater.

Lev. LV-LVI, 218–221: Testiler.

Lev. LVI, 222: Gövde Parçası.

Lev. LVI-LVIII, 223–228: Unguentariumlar.

Lev. LVIII-LIX, 229–232: Amphoralar.

Lev. LIX-LXI, 233–240: İthal Kaplar.

KISALTMALAR LİSTESİ

AA	Archaeologischer Anzeiger.
Agora	The Athenian Agora, Results of The Excavations Conducted by The American School of Classical Studies at Athens.
AJA	American Journal of Archaeology.
AM	Mitteilungen des Deutschen Archeologischer Instituts, Athenische Abteilung.
AnatSt.	Anatolien Studies.
AST	Araştırma Sonuçları Toplantısı
AvP	Altertümer von Pergamon.
BAR	British Archaeological Reports
BASOR	Bulletin of the American Schools of Oriental Research.
BCH	Bulletin de correspondance hellénique.
BSA	Annual of the British School at Athens.
CCE	Amphores d'EGYPTE de la basse epoque a l'epoque arabe, Cahiers de la Ceramique d'Egyptienne.
DNP	Der Neue Pauly, Enzyklopedie der Antike.
FiE	Forschungen in Ehpesos
İstMitt.	İstanbuler Mitteilungen.
JHS	Journal of Hellenic Studies.
KST	Kazı Sonuçları Toplantısı.
MUSJ	Mélanges de l'Université Saint-Joseph, Beyrouth.
PF	Pergamonische Forschungen.

RA	Revue archeologique.
RE	Paulys Realencyclopädie Der Classischen Altertumswissenschaft.
SEMA	Studies in Eastern Mediterranean Archeology.
TMO	Travaux de la Maison de l'Orient Meditteraneen
TürkAD	Türk Arkeoloji Dergisi.
ÖJhBeibl	Jahreshefte des Österreichischen Archäologischen Instituts in Wien, Beiblatt.
RDAC	Report of the Department of Antiquities, Cyprus.
ZPE	Zeitschrift für Papyrologie und Epigraphik

Diğer Kısaltmalar

Çev.	Çeviren
Ed.	Editör
bkz.	bakınız.
DSA	Doğu Sigillata A.
DSB	Doğu Sigillata B.
DSC	Doğu Sigillata C.
Kat. No:	Katalog Numarası.

GİRİŞ

Adana'nın Tufanbeyli İlçesi'ndeki Şarköy'e lokalize edilen Kappadokia-Komana'sı, antik dönemde Anadolu'daki önemli tapınak devletleri arasında sayılmaktadır ve rütbe olarak Kappadokia krallarından sonra gelen rahip krallar tarafından yönetildiği bilinmektedir. "Kappadokia-Komana'sı Hellenistik ve Roma Dönemi Seramikleri" başlıklı bu çalışma, 2002 yılından itibaren Yrd. Doç. Dr. K. Serdar Girginer başkanlığında Adana ve çevre bölgelerinde "Adana İli ve Çevresi Arkeolojik Yüzey Araştırmaları Projesi/Kizzuwatna Araştırmaları" başlığı altında gerçekleştirilen yüzey araştırmalarının Tufanbeyli çalışmaları kapsamında Kappadokia-Komana'sından toplanan seramikleri ele almaktadır. Malzemeler yoğunluklu olarak Şarköy'ün hemen gerisinde yer alan ve ortalarından giden bir yolla birbirinde ayrılan Orta Tomas Tepe ve Çatal Tepe ile Şarköy'ün 500 m. doğusundaki Kavak Tepe/Ortak Bahçeler yerleşimlerinden elde edilmiştir. Buraların yanı sıra Şarköy'de; köy içindeki alanlarda, Apalak Tepe, Osman Pınarı, Parsık Tepe ve Kıçıkırık Yazısı'nda da seramikler tespit edilmiştir (Lev. I, Harita 2). Bu buluntu yerlerinden Osman Pınarı Şarköy'ün 2 km. kuzeyinde, Apalak Tepe Osman Pınarı'nın kuzeyinde, Parsık Tepe Osman Pınarı'nın güneydoğusunda, Kıçıkırık Yazısı Şarköy'ün 1 km. kuzeydoğusunda yer almaktadır¹.

Kappadokia-Komana'sı 19. yüzyıl ve sonrasında birçok araştırmacının dikkatini çekmiştir. Bugüne kadar yapılan gezi ve araştırmalarda yoğunluklu olarak epigrafik veriler üzerine eğilmiştir. Komana'da yapılan ilk ve tek çalışma, 1967'de Harper ve Bayburtluoğlu'nun Ala Kapı ve Kırık Kilise'de gerçekleştirdikleri kısa süreli kazılardır. 1962'de bölgeyi ziyaret eden Brown, kendi araştırmasından ve Harper ile

¹ Girginer, 2004: 313-314.

Bayburtluoğlu'nun birlikte yaptıkları kazılardan elde edilen verilerden hareketle Komana'da Hellenistik Dönem'e ait seramiklerin varlığını dile getirmiştir. Bununla birlikte söz konusu seramik malzemenin niteliği üzerine herhangi bir bilgi vermemektedir. Brown, bu durumun tatminkâr olmadığını, Komana'da Hellenistik Dönem öncesine giden seramiklerin de bulunması gerektiğini, ancak bunların toprak altında olabileceğini söylemiştir. Brown'un bu anlatımı dışında, kenttin seramikleri hakkında başka bir veri bulunmamaktadır. Bununla birlikte Komana'da son yıllarda yapılan arkeolojik yüzey araştırmalarından ele geçen seramiklerin bir kısmı "Kapadokya Komanası Geç Hellenistik-Roma Dönemleri Seramiği" başlığı altında yüksek lisans tezi olarak çalıřılmıştır².

Kappadokia-Komana'sının Hellenistik ve Roma Dönemi seramikleri kapsamlı bir şekilde ilk olarak bu çalışmada ele alınmaktadır. Çalışmayla antik dönemde Anadolu'daki önemli kutsal merkezlerden biri olan Komana'nın Hellenistik ve Roma Dönemleri'ndeki seramik buluntuları ve bunların kronolojisi tespit edilmeye çalışılmıştır. Çalışma, Kappadokia Bölgesi'nin söz konusu dönemlerine ait seramik buluntular üzerine yapılmış ayrıntılı bir çalışma olması yönünden önem taşımaktadır. Kappadokia-Komana'sının Hellenistik ve Roma Dönemi seramiklerinin tanımlanması, tipolojik özelliklerinin tespiti ve kronolojisinin belirlenmesi çalışmanın temel problemini meydana getirmektedir. Seramiklerin ithal ve yerel üretimlerinin tespiti de, bu çalışmanın bir diğer önemli tartışma konusunu oluşturmuştur. İthal ürünlerin hangi merkezlerden geldiği ve bunların yoğunluğu, yerel üretimin kanıtları ve boyutları bu bağlamda araştırılan konulardır. Ayrıca seramiklerin kronolojik dağılımı çerçevesinde, kentte tespit edilen

² Bu tez Yrd. Doç. Dr. K. Serdar Girginer başkanlığında gerçekleştirilen araştırmalarda toplanan malzemelerin küçük bir grubunu ele almaktadır (H. Akıl. (2008). *Kapadokya Komanası Geç Hellenistik-Roma Dönemleri Seramiği*. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adana). Bu doktora çalışmasına, söz konusu tezde ele alınan malzemeler dâhil edilmemiştir.

epigrafik ve mimari kalıntılar da göz önüne alınarak kentin tarihsel süreci anlaşılmasına çalışılmıştır. Bununla birlikte bu araştırma kentte ileride yapılabilecek sistemli bir kazı için ön rapor niteliği taşıyacaktır.

Malzemelerin yüzey buluntusu olması dolayısıyla kapların tarihlendirilmesinde karşılaştırma örnekleri referans oluşturmuştur. Her grup veya parça için karşılaştırma örneklerinin en erken ve en geç buluntu kontektleri tarihleme önerisi olarak sunulmuştur. Tarihleme aralığının fazla oluşu bazı noktalarda malzemenin tarihsel süreçle birlikte ele alınması konusunda zorluklar ortaya çıkarmaktadır. Olasılıkla malzemenin yüzey buluntusu olması nedeniyle, kentte değerlendirilebilecek nitelikte form tanımlanabilecek parçaların az oranda tespit edilmesi bunun bir diğer nedeni olarak söylenebilir. Malzeme gruplarının birçok form tipi, tek veya birkaç örnekle temsil edilmiştir. Bunun yanında malzemeler arasında yoğun olarak gövde ve kaide-gövde parçaları bulunmuştur. Ancak bu seramiklerin form tiplerine göre ayırt edilebilir özellikler göstermemesi çalışmada değerlendirilmesine imkân tanımamıştır. Bununla birlikte bu yoğun gövde ve kaide-gövde parçaları, kentte az sayıda örnekle temsil edilen birçok form tipinin daha fazla örneğinin olması gerektiğini düşündürmektedir.

Çalışma süreci, seramiklerin sınıflandırılıp kataloglanması, kütüphane çalışması ve malzemenin değerlendirilmesi olmak üzere üç aşamadan oluşmuştur. Katalog çalışması için öncelikle Kappadokia-Komana'sı olarak önerilen alanlardan ele geçen bütün seramikler bir araya toplanmış ve bunlar form tiplerine göre gruplandırılmıştır. Her form grubuna giren örneklerin 1/1 teknik çizimleri yapılmıştır. Çizimlerde seramiklerin sağda cidar kalınlığı ve içten görünümü, solda ise dıştan görünümü verilmiştir. Seramikler

üzerindeki bezemeler de buna göre yerleştirilmiştir. 1/1 oranında teknik çizimleri yapılmış olan, çalışmada yer alacak örnekler taranarak bilgisayar ortamına aktarılmış ve bunların “Autocad” programında tezde kullanılmak üzere çizimleri yapılmıştır. Ayrıca malzemelerin fotoğrafları çekilmiş ve çalışmaya her parçanın fotoğrafları da konulmuştur. Çizimler bitirildikten sonra her parçanın kil ve astar rengi ile katkı maddesine bakılmıştır. Kil ve astar renginin belirlenmesinde “Munsell Soil Color Chart” renk kataloğu kullanılmıştır. Kütüphane çalışması kapsamında konuyla ilgili olan kitap, dergi, makale ve tezler taranmıştır. Çalışmaya her form grubu için, o grubun en iyi şekilde form veren seçilmiş birkaç örneği alınmıştır.

Çalışma üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde “Kappadokia Bölgesi ve Kappadokia-Komana’sı” ana başlığı altında, öncelikle Kappadokia Bölgesi’nin Hellenistik ve Roma Dönemleri’ndeki tarihsel sürecine, Kappadokia-Komana’sının coğrafi konumuna, kentle ilgili araştırma tarihçesine değinilmiştir. Antik ve modern kaynaklar ile kentte bugüne kadar tespit edilebilen arkeolojik ve epigrafik kalıntılar ele alınmış, yerleşimin antik dünyadaki yeri üzerine değerlendirmelerde bulunulmaya çalışılmıştır. Ayrıca bu bölümde Kappadokia seramiği olarak da tanımlanan ve Komana’nın yerel üretim kaplarında etkileri anlaşılan Orta Anadolu yerel boyalı seramiklerine değinilmiştir. Bu konuların ele alınması seramik malzemenin değerlendirilmesinde destekleyici unsurlar olmaları nedeniyle önemlidir.

İkinci bölümde “Yerel Kaplar” başlığı altında Kappadokia-Komana’sı yerel üretim kaplarının genel özellikleri ve kap grupları ele alınmıştır. Kaplarda farklı kil rengi grupları tespit edilmiş ve bunlar en yoğun olanından az olanına doğru sıralanmıştır. Kil

grupları gibi astar renklerinde de birden fazla grup belirlenmiştir. Ancak astar rengi gruplarının sıralamasında yoğunluk derecesi göze alınmamıştır. Astar renginden sonra ise Komana kaplarında görülen bezeme grupları ve özellikleri ele alınmıştır. Kap grupları kantharos, kâse, fincan, tabak, krater, testi, unguentarium ve amphoradan oluşmaktadır. Form tipleri bu sıralamayla gruplandırılmış ve her bir formun alt tipleri kendi içinde kronolojik olarak sıralanmıştır. Kâselerin yirmi üç, fincanların altı, tabakların on altı, krater bir, testilerin üç, gövde parçasının bir, unguentariumların üç ve amphoraların bir alt grubu tespit edilmiştir. Her form grubu ayrı ayrı kronolojik bir düzende sıralanmıştır. Bu çerçevede her form tipi için önce formun genel karakteristik özellikleri ve köken üzerine bilgiler verilmiştir. Ardından Kappadokia-Komana'ya inilerek, bunların genel özellikleri (form, astar, bezeme) anlatılmıştır. Daha sonra bunların karşılaştırma örnekleri verilmiş ve en sonda ise parçaların tarihleme önerisi sunulmuştur.

Üçüncü bölümde “İthal Kaplar” başlığı altında Kappadokia-Komana’ında ithal olabileceği önerilen kapları değerlendirilmiştir. Bunların form grubu tam olarak belirlenebilen tipleri literatürde kullanılan yaygın isimleriyle tanımlanmıştır. Bunun dışındaki gruplarda ise her bir form tipine bir form numarası verilmiştir. Form tiplerinin anlatımında ise üçüncü bölümdeki gibi formun genel karakteristik özellikleri ve kökeni, kronolojisi ve tarihlendirmesi sıralamasına uyulmuştur.

“Sonuç” bölümünde, öncelikle kentteki yerel ve ithal seramikler üzerinde durulmuştur. Daha sonra kronolojik bir gelişim içinde Kappadokia-Komana’ında tespit edilen kap tipleri, bunların tipolojik özellikleri, yoğunluğu ve tarihsel dağılımı verilmiştir. Bununla birlikte seramik buluntularla elde edilen sonuçlar ve kentteki epigrafik ve

arkeolojik buluntular da göz önüne alınarak kentin Hellenistik ve Roma Dönemleri anlaşılmasına çalışılmıştır.

“Kaynakça” bölümünde, alfabetik olarak çalışmada yararlanılan literatür verilmiştir. Kaynakça yazımları, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü’nün tez yazım ve basım kuralları çerçevesinde Apa Rehberi’ne göre düzenlenmiştir.

Her parçanın ayrı ayrı tanıtıldığı “Katalog” bölümü; Katalog No, Buluntu Yeri, Ölçüler (Ağız Çapı, Kaide Çapı, Yükseklik), Form Tanımı, Hamur Rengi, Katkı Maddesi, Astar-Bezeme, Tarihleme bilgilerinden oluşmaktadır. Çalışmanın sonunda ise her parçanın profil çizimi ve fotoğrafının yer aldığı “Levhalar” bölümü bulunmaktadır.

I. BÖLÜM

KAPPADOKIA BÖLGESİ VE KAPPADOKIA-KOMANA'SI

I. 1. Kappadokia Bölgesi

Antik dönemde Kappadokia Bölgesi, Anadolu'nun batıda Kızılırmak, doğuda Fırat, güneyde Toroslar ve kuzeyde Karadeniz'e kadar uzanan kesimini kapsamaktadır³. En erken yerleşimleri Neolitik Dönem'e geri gitmektedir. Bölgede yer alan Kaniş/Kültepe, Asurlular tarafından kurulmuş olan ticaret amaçlı Karum ve Wabartumların ana merkez kentidir. M.Ö. 2. binyılda Hitit Büyük Krallığı'nın sınırları içerisinde kalmaktadır ve burada Luvili halkların yaşadığı bilinmektedir⁴. Tarihçi Herodotos, Kappadokia'nın M.Ö. 1. binyılın ilk yarısında Pers egemenliğine geçmeden önce Medlere bağlı olduğunu dile getirmektedir⁵.

Bölge, Pers Dönemi'nde Anadolu'da Persler'in önemli bir satraplığıdır. Kappadokia halkı, Persler ile her zaman müttefik olmuş ve Pers Dönemi'nde barış ve bolluk içerisinde yaşamışlardır. M.Ö. 4. yüzyılda Pers Krallığı'nın zayıflamasıyla Anadolu'daki Pers satraplıkları yavaş yavaş güç kaybetmeye başlamıştır. Büyük İskender, Anadolu'yu ele geçirdiğinde Kappadokia'ya yönetici olarak Sabitas'ı göndermiştir. Ancak Kappadokia halkı bu durumdan memnun olmamış ve M.Ö. 332'de Pers soylularından I. Ariarathes'i kral yaparak Kappadokia Krallığı'nı kurmuşlardır⁶.

³ Günaltay, 1951: 257.

⁴ Hild ve Restle, 1981: 62.

⁵ Herodotos I, 71-72.

⁶ Strobel, 1999: 263; Tekin, 1998: 199.

I. Ariarathes yönetiminde (M.Ö. 332–322), eski Kappadokia Satraplığı'nın tüm sınırları yeni kurulan Kappadokia Krallığı'na geçmiştir. I. Ariarathes, soyunun Pers Kralı Kyros'tan geldiğini idda ederek kökünü, bölgede etkileri halen devam eden Pers hanedanlığına bağlamış ve böylece kurduğu krallığa meşruiyet kazandırmaya çalışmıştır. Ancak iktidarı fazla sürmemiştir. Büyük İskender'in komutanlarından Perdikkas, Makedonia eyaletleri arasında zengin ve kuvvetli bir orduya mensup bağımsız bir krallık istemediğinden Kappadokia'ya sefer düzenlemiştir. I. Ariarathes, bu savaşta yenilmiş, kendisi ve ailesi öldürülmüştür. Sadece oğullarından biri Armenia'ya kaçmayı başarmıştır. I. Ariarathes'in ölümünden sonra Kappadokia yirmi yıl kadar Makedonia egemenliğinde kalmıştır. Bu sırada bölgenin yönetimi önce Perdikkas tarafından Eumenes'e, Perdikkas'ın ölümünden sonra Antipatros'un tayini ile Nikanoros'a verilmiş (M.Ö. 321), birkaç yıl sonra ise Antigonos'a geçmiştir⁷.

Büyük İskender'in ölümünden sonra genaralleri arasında gerçekleşen uzun mücadele döneminde, Anadolu'da sürekli sınırlar değişmiştir. M.Ö. 301 yılında Ipsos Savaşı'nda, Antigonos'un Lysimakhos'a yenilmesiyle Küçük Asya toprakları Lysimakhos'a geçmiştir. Anadolu'da bölgesel küçük krallıkların kurulduğu bu kargaşa döneminde Armenia Kralı Ardoates'in yardımı ile Kappadokia Krallığı da ikinci kez, bu sefer Ariarathes II (M.Ö. 301–280) tarafından yeniden kurulmuştur⁸. Makedonia tahtında Antigonos'un yerine bakan Amyntas, II. Ariarathes'e karşı gelmişse de başarılı olamamış ve Kızılırmak Vadisi'nde yapılan bir savaşta yenilerek öldürülmüştür⁹. Aynı tarihlerde yine kendisini Pers soyuna dayandıran Mithridates Kappadokia'nın kuzey bölümünde

⁷ Strobel, 1999, 263; Tekin, 1998, 199; Günaltay, 1951; 261–262.

⁸ Strobel, 1999: 263.

⁹ Tekin, 1998: 201.

Pontos Krallığı'nı kurmuştur¹⁰. M.Ö. 281'de Kurupedion Savaşı'nda ise Lysimakhos'un Seleukos Nikator'a yenilmesiyle Kappadokia'da Makedonia hâkimiyeti son bulmuş ve Seleukos egemenliği başlamıştır¹¹. Bununla birlikte, Seleukos ve Ptolemaios krallıkları arasında deniz ticaretine dayalı yaşanan sürekli mücadelelerde, denizden uzak ve Anadolu'nun orta kesiminde ufak bir krallık olan Kappadokia sorunsuz bir dönem geçirmiştir. Bu durum III. ve IV. Ariarathes¹² dönemlerinde de Seleukoslar ile evlilik bağıyla kurulan ilişkiler ve Galatlar ile olan iyi ilişkiler sonucu, Kappadokia sınırları güvence altında kalmıştır. Fakat Seleukoslar'ın M.Ö. 190'daki Magnesia yenilgisi M.Ö. 188'de Apameia Anlaşması ile sonuçlanmıştır. Apameia Anlaşması doğrultusunda Seleukoslar'ın, Toroslar'ın güneyine çekilmek zorunda kalması ve Galatlar'ın da Roma tarafından etkisiz hale getirilmesiyle, Kappadokia Krallığı'nın dış politikalarında dengeler değişmeye başlamış ve bu sırada Kappadokia Kralı IV. Ariarathes, Romalılar'ın ve Bergama Kralı II. Eumenes'in yanında yer almıştır. Ancak savaş öncesi Antiokhos'un tarafını tutması dolayısı ile Romalılar'a yüklü bir para cezası ödemek zorunda kalmıştır. Ancak Eumenes'in araya girmesiyle bu ceza yarıya indirilmiştir¹³. V. Ariarathes Dönemi'nde, benzer dış politikaya devam edilmiş ve Yunan kültürü ile yetişmiş olan V.

¹⁰ Pontos Krallığı, Kappadokia'nın kuzey kesimini içeren ve Pontos Kappadokia'sı'da denen bölgede kurulmuştur. Kappadokia Krallığı ise bölgenin Toros Kappadokia'sı veya Büyük Kappadokia denen güney kesimini içermektedir. Bu nedenle her iki krallık toprakları da eski Pers soyuna bağlıdır ve dil, din ve ırk birlikleriyle birbirine bağlıdır, Günaltay, 1951: 279.

¹¹ Tekin, 1998: 199.

¹² Daha önceki kralların tersine ilk kez sikkeleri üzerinde kral ünvanı ile tanımlanması dolayısıyla Ariarathes III, ilk Kappadokia kralı ve bu ünvanı aldığı aşağı yukarı M.Ö. 255 yılı ise Kappadokia Krallığının başlangıç tarihi kabul edilmektedir, Tekin, 1998: 201.

¹³ Strobel, 1999: 263; Tekin, 1998: 202.

Ariarathes, Hellenizm'in ve Hellen kurumlarının Kappadokia'da yerleşmesi için uğraşmıştır. Ancak Kappadokia "Hellenize" olamamış ve yerel kültür devam etmiştir¹⁴.

V. Ariarathes'in ölümünün ardından, kısa bir süre iktidar boşluğu yaşanmış, ancak Ariarathes V'in karısı Pontuslu Nysa tarafından bu duruma son verilmiştir. Nysa, iktidarı ele geçirmiş ve oğullarından beşini zehirletmiştir. Oğullarından sağ olarak kurtulabilen VI. Ariarathes, halkın isyanı sonucunda tahta çıkarılmıştır. VI. Ariarathes Epiphanes'in bir süre annesi Nysa ile ortak egemenlik dönemi olduğu kabul edilmektedir. VI. Ariarathes (M.Ö. 130–116) annesinin ölümünden sonra tek başına kral olmuş ve Pontos Kralı V. Mithridates'in kızı ve VI. Mithridates'in kızkardeşi Laodike ile evlenmiştir. Mithridates, Ariarathes'in öldürülmesi üzerine Kappadokia tahtının kızkardeşine kalacağını düşünerek M.Ö. 112 yılında Gordios adında bir Kappadokialı'ya VI. Ariarathes'i öldürtmüştür¹⁵. VI. Ariarathes'in öldürülmesinin ardından Gordios, Pontus Kralı Mithridates Eupator'a sığınmıştır. Henüz çocuk yaştaki VII. Ariarathes Philometoros (M.Ö. 116–101) kral ilan edilmiştir. Ancak idareyi, Mithridates Eupator'un kızkardeşi olan annesi Laodike ele almıştır¹⁶. Bu dönemden sonra Mithridates Eupator, Kappadokia Krallığı'nın iç işlerine tamamen müdahale etmeye başlamıştır. Kızkardeşine yardım amaçlı bölgeye gelmiş, ancak Laodike'nin Bithynia Kralı III. Nikomedes ile evlendiğini öğrenince her ikisini de Kappadokia'dan kovarak yeğeni III. Ariarathes'i tahta getirmiştir. Böylece Mithridates kralın iç işlerine de karışmaya başlamıştır. VII. Ariarathes'in kral olmasından birkaç ay sonra Gordios'un Kappadokia'ya geri dönmesini istemiştir. Bunun üzerine VII. Ariarathes, Bithynia ve Paphlagonia kralıkları ile anlaşarak Pontus'a savaş ilan etmiştir.

¹⁴ Tekin, 1998: 202–203.

¹⁵ Tekin, 1998: 205.

¹⁶ Günaltay, 1951: 269.

Mithridates, VII. Ariarathes ile savaş alanında pazarlık yaparken onu hançerleyerek öldürmüřtür¹⁷. Ancak komşu devletleri ve Roma'yı kuşkalandırmamak ve savaş açmalarına meydan vermemek için, Kappadokia'yı hemen işgal etmemiş, Kappadokia Kralı V. Ariarathes'in karısı Nysa'nın zehrinden kurtulmuş olan oğlunu, IX. Ariarathes adıyla Kappadokia tahtının meşru varisi olarak kral ilan etmiştir. Gordios da henüz sekiz yaşında olan kralın yardımcısı olarak, Mithridates'in istediği şekilde üst düzeyde bir göreve getirilmiştir. Böylelikle Pontus, Kappadokia'yı çok kolay bir şekilde ele geçirmiştir. Ancak genç kral ve yardımcısı Gordios, halkı memnun edememiş ve bu durun halk isyanlarının çıkmasına neden olmuştur. Halk ayaklanarak VII. Ariarathes'in küçük kardeşi olan VIII. Ariarathes'i (M.Ö. 100 ?) kral ilan etmiştir. Bundan dolayı Mithridates Eupator, sefer düzenleyerek Kappadokia'yı işgal etmiş ve VIII. Ariarathes'i öldürmüştür. IX. Ariarathes'i (M.Ö. 101–87) tekrar Kappadokia tahtına oturtmuştur. Bu sırada VI. Ariarathes'in üçüncü oğlunu tahta getirmek isteyen Bithynia Kralı Nikomedes bu amacına ulaşamayınca Mithridates'in Kappadokia'ya yerleşmesinden endişe duyarak onu Roma'ya şikâyet etmiřtir¹⁸.

Kappadokia Krallığı'nın başına Mithridates'in zorla kendi oğlunu getirmesi, Kappadokia halkı içinde de hoşnutsuzluk yaratmıştır. Roma Senatosu, Mithridates'in genişlemesinden duyduğu endişeyle Anadolu'nun içinde bulunduğu bu karmaşaya bir son verilmesi gerektiği konusunda karar vererek, Mithridates ve Bithynia Kralı'na Kappadokia ve Paphlagonia'nın işgal ettikleri topraklarından geri çekilmelerini emretmiştir. Mithridates ve Bithynia Kralı bu kararlara uymak zorunda kalmışlardır. Bundan sonra krallığın başına Roma dayatması ile Pers soyundan geldiği ileri sürülen I. Ariobarzanes

¹⁷ Günaltay, 1951: 271; Tekin, 1998: 206–207.

¹⁸ Tekin, 1998: 206–207; Günaltay 1951, 272–273.

(M.Ö. 96–63) getirilmiştir¹⁹. Böylece Romalılar yaklaşık bir yüzyıl Kappadokia halkıyla özel ilişkiler içinde olmuştur. I. Ariobarzanes ile birlikte bölgede I. Archelaos'a kadar devam edecek olan Roma müdahaleleri başlamış ve Roma ile iyi ilişkiler kuran Kappadokia kralları tahtlarını da korumuşlardır²⁰. Fakat Mithridates Eupator, I. Ariobarzanes'in tahta getirilmesi ile bu sefer damadı, Armenia Kralı Tigranes'i Kappadokia'ya sefer yapması için teşvik etmiştir. Tigranes, M.Ö. 93'de Gordios'un da yardımıyla Kappadokia'ya girerek, Ariobarzanes'i tahttan indirmiş ve yerine IX. Ariarathes getirilmiştir²¹.

Bu olaylar sonucu, Roma hem Akdeniz'in doğusunda yerleşmiş olan Kilikia korsanlarını hem de Mithridates'in ilerlemesini durdurmak üzere Sulla'yı Anadolu'ya göndermiştir²². Sulla, Kilikia'daki korsan problemini çözdükten sonra Mithridates'in üzerine yürümüş ve M.Ö. 92 yılında Tigranes'in ordusunu yenerek, Ariobarzanes'i yeniden Kappadokia Kralı olarak tahtına geri getirmiştir. Ancak çok geçmeden Ariobarzanes tahttan tekrar indirilmiştir. M.Ö. 91'de Konsül Aquillius tarafından tahta yeniden getirilmiştir. Mithridates, M.Ö. 90-89'da Ariobarzanes'in Kappadokia'yı terk etmesini sağlamıştır. Fakat M.Ö. 84'de Sulla'nın subayı Curia'nın yardımıyla yeniden tahta geçmiştir. İki yıl sonra baskı sonucu bir kez daha ülkeyi terk etmek zorunda kalan kral, bu kez Murenas'ın desteğiyle tahtına kavuşmuştur. M.Ö. 77'de Tigranes, Kappadokia'ya girerek Mazaka'yı (Kaisareia/Kayseri) ele geçirmiş ve halkını yeni kurduğu Tigranokerta'ya yerleştirmiştir. Mithridates, M.Ö. 74'te Ariobarzanes'i tahtından

¹⁹ Strobel, 1999: 263.

²⁰ Sullivan, 1980: 1126, 1128.

²¹ Tekin, 1998: 207–208.

²² Arslan, 2000: 32–42.

indirmiştir. Bu kez ise Ariobarzanes'i Romalı Komutan Lucullus, tahtına geri çıkarmıştır. M.Ö. 69'da Ariobarzanes, Lucullus'un Tigranes'e karşı yaptığı sefere destek vermiş ve bu sırada Tigranes'in Tigranokerta'ya yerleştirdiği Mazaka halkı ülkesine geri dönmüştür. Son kez M.Ö. 67'de Tigranes ve Mithridates tarafından Kappadokia'dan kovulan Ariobarzanes, bir yıl sonra Pompeius tarafından tahtına geri getirilmiştir. M.Ö. 65'de Tigranes'in Armenia'ya hapsolmesiyle Pompeus, Tigranes'in oğluna verdiği Sophene ve olasılıkla Gordyene'yi Ariobarzanes'e vermiş ve böylece Kappadokia'nın doğu sınırı güvence altına alınmıştır. Daha sonra Lykaonia'daki Kybistra'nın da krala verilmesiyle güneybatıdaki Kilikia Kapıları da kontrol altına alınmıştır. M.Ö. 63'te ise I. Ariobarzanes tahtından feragat etmiş ve yerini oğlu II. Ariobarzanes'e (M.Ö. 63–52) bırakmıştır²³.

Otuz yılı aşkın süren Kappadokia Krallığı süresince, Kappadokia'ya hâkim olmak isteyen Mithridates ve onun kışkırtması ile Tigranes'in de işbirlikleri sonucunda sayısız kez tahtından indirilen I. Ariobarzanes, bunun yanında aynı zamanda Ariarath sülalesinden olmaması dolayısı ile Kappadokia içinde de soylulara karşı mücadele vermiştir. Ancak I. Ariobarzanes, Roma'ya gösterdiği sadakati, krallık için başarı ile sonuçlanmış ve Kappadokia için yapabildiğinin en iyisini başarıp bölgede güvenliği sağlamıştır²⁴.

I. Ariobarzanes'in yerine geçen oğlu II. Ariobarzanes'in saltanatı oldukça sıkıntılı geçmiş ve M.Ö. 51'de Cicero'nun Kilikia valisi olmasından kısa bir süre önce öldürülmüştür²⁵. I. Ariobarzanes'e karşı olan partinin muhtemelen oğlunun hükümdarlığı

²³ Tekin, 1998: 207–208.

²⁴ Sullivan, 1980: 1127–1136.

²⁵ Tekin, 1998: 208–209.

zamanında da devam ettiği bilinmektedir. Bu dönemde Cicero'nun, Armenialılar ve Parthialılar tarafından Kappadokia üzerine muhtemel müşterek bir istila dolayısıyla endişelidir. Bununla birlikte, Kappadokia Krallığı'nın varlığını sürdürebilmesi için tabi olduğu Roma desteği yanında, Parthia ile sorun yaşama riskini göze aldığı ve kendisine karşıt olan halk gücünü de kıramadığı düşünülmektedir. Sonuç olarak II. Ariobarzanes'in bu uğurda hayatını kaybettiği söylenmektedir²⁶.

II. Ariobarzanes'in yerine oğlu III. Ariobarzanes (M.Ö. 53–42) geçmiştir. III. Ariobarzanes, taht kavgalarını Cicero'nun desteği ile atlattı, Pompeius ve bazı Romalı soylulara olan borçlarının ödenmesinde de yine Cicero yardımcı olmuştur. Ancak Roma İç Savaşı'nda, Caesar'ın tarafını tutması nedeniyle M.Ö. 42'de Caesar'ın katillerinden biri olan Cassius'un emri ile öldürtülmüştür. Bundan sonra Marcus Antonius'un desteği ile X. Ariarathes (M.Ö. 42–36) Kappadokia kralı olmuştur. Ancak X. Ariarathes, Antonius'un emri ile de öldürülmüştür²⁷.

I. ve II. Ariobarzanes gibi, krallık içinde III. Ariobarzanes'in de tahtına karşı kutuplaşmaların devam ettiği anlaşılmaktadır. Bu sebeple X. Ariarathes, gizlice kardeşinin tahtına geçmesi için cesaretlendirilmiştir. Bu dönemde diğer iç sorun ise zengin ve güçlü Komana'daki ruhbanlık sınıfında belirmiştir. Aynı zamanda M.Ö. 51'de muhtemelen Komana'dan bir ruban, Ariobarzanes'e karşı ciddi bir tehlike oluşturmuştur. Sonuç olarak, neredeyse yarım yüzyıl sonra, I. Ariobarzanes'in Pro-Roma hükümdarlığının içte hala tamamen kabul görmediği ortaya çıkmıştır. Bununla bağlantılı diğer sorun da III. Ariobarzanes Dönemi'nde beliren ekonomik problemlerdir. Mithridates ve Tigranes'e

²⁶ Sullivan, 1980: 1139–1140.

²⁷ Tekin, 1998: 208–209.

karşı mücadele yıllarında I. Ariobarzanes'in sürekli kesilen egemenliği ve savaşların, krallığın ekonomisinin çöküşündeki olumsuz şartların temelini oluşturduğu ve bunun III. Ariobazanes Dönemi'nde ortaya çıktığı düşünülmektedir. Ülke, Pompeius dışında herkese büyük miktarlarda borçluydu. Bu dönemde borçların ödenmesi, Roma ile ilişkiler ve Parthialar'a karşı mücadelelerde III. Ariobazanes'e destek olmuştur²⁸.

X. Ariarathes, yaklaşık altı yıl hüküm sürmüştür. Sikkeleri dört, beş ve altıncı yıllarını göstermektedir²⁹. İç savaşlar nedeniyle Roma'da bozulan politikaların devam etmesi üzerine, kendi imkânları ile yürümek zorunda kalmıştır. Appianus'un kayıtlarına göre, muhtemelen hükümdarlığının ikinci yılında (M.Ö. 41), bir rakiple mücadele etmiş olmalıydı. Ariarathes'in hükümdarlığı için altı yıla işaret eden para-damgalama olsa da Antonius, Archelaos-Sisines'in atamasını şimdi yapmış ama bu beş yıllık bir mücadelenin ardından kazanılmıştır. Bu bazı kanıtlara bakıldığında da, Antonius'un Archelaos'a M.Ö. 41'de bazı toprakları yönetmesi için vermiş olabileceğini göstermiştir. M.Ö. 36'ya kadar süren bu dönüşümün Antonius'un Ariarathes'i Archelaos'un yerine seçmesiyle tamamlandığı ve bunun Ariarathes'in cinayetine neden olmuş olabileceği düşünülmektedir. X. Ariarathes, Philadelphos lakabını vurgulamış gibi, Komana'da rahip olarak görev yapmıştır³⁰.

I. Archelaos, Antonius sayesinde Kappadokia tahtına geçmiştir. Archelaos'un soyu Pontos'a dayanmaktadır. Onun büyük büyük babası Archelaos, Mitridates Eupator'un ordusunda generaldi ve muhtemelen Pontoslu bir soyluydu. Archelaos'un bir kardeşi de

²⁸ Sullivan, 1980: 1140–1144.

²⁹ Tekin, 1998: 209.

³⁰ Sullivan, 1980: 1147–1149.

burada general olarak görev yapmıştır. Ayrıca Archelaos'un bir oğlu Diogenes de Mithridates'in ordusundaydı. Archelaos'un oğullarından biri kendisini Mitridates'in oğlu olarak göstermekteydi. Archelaos Mısır Kraliçesi Berenike ile evlenmiş ve altı ay kadar burayı yönetmiştir. Pompeius'dan Pontos Komana rahipliğini alan Archelaos Mısır'a gittiğinde Kral Archelaos'un babası, Komana'da rahip olarak ona varis olmuştur. Kappadokia'daki Komana rahipliğinde olduğu gibi Pontos Komana'sında da rahipler kraldan sonra ikinci sırada gelmekteydi. Böylece Ariobarzenes sülalesinden gelmeyen ve asıl adı Sisines olan Pontos Komana'sı rahip ailesi ve dolayısıyla kökü Pontos soyuna dayanan I. Archelaos Kappadokia tahtına oturtulmuştur. Kappadokia Komana'sı rahipliğinin III. Ariobazanes'e şiddetle karşı çıkmasının tersine Archelaos Komana'nın nimetlerinden faydalananlar arasında yer almış ve Ktistes ve Soter ünvanlarını da burada almıştır. Archelaos'un ayrıca Kappadokia'daki hükümdarlığının arkasına eski Pontos grubunu alarak buradaki gücünü sağlamlaştırdığı düşünülmektedir³¹.

Archelaos, Roma İç Savaşı'nda Antonius'un tarafını tutmuştur. Antonius'un Augustus tarafından yenilmesi üzerine tahtını kaybetme tehlikesiyle karşılaşmışsa da Augustus ona dokunmamıştır. M.Ö. 20'de K. Armenia ve Dağlık Kilikia'nın yönetimini Archelaos I'e vermiştir³². I. Archelaos, Augustus tarafından kendisine verilen Doğu Dağlık Kilikia'daki Elaiussa kentini yazlık başkenti yapmış ve burayı Augustus'un onuruna Sebaste adıyla yeniden kurmuştur³³. Augustus onuruna krallığının başkenti olan Mazaka'yı Caesarea³⁴, Pompeius tarafından Megalapolis adıyla kurulan kenti ise Sebasteia

³¹ Sullivan, 1980: 1148–1152, 1158; Jacobson, 2001: 24.

³² Tekin, 1998: 211.

³³ Jacobson, 2001: 28.

³⁴ Jacobson, 2001: 22–38.

olarak yeniden adlandırmıştır³⁵. Ayrıca Kappadokia-Komana'sını, Hieropolis adıyla yeniden kurarak buradaki rahip krallık yönetimine son vermiş ve Komana'ya kent kimliğini kazandırmıştır³⁶.

Kappadokia Kralı I. Archelaos, Tiberius bir ara Rhodos'a geldiğinde Anadolu'ya yakın bir adaya gelen krala hürmetlerini bildirmek üzere gitmemiştir. Bu geçmişten gelen itaatsizlikten kaynaklı olarak Roma'ya çağrılan Archelaos'a krallığının elinden alınacağı uyarısı yapılmıştır. Bir süre sonra ölümünden sonra M.S. 17 yılında Tiberius tarafından Kappadokia bir Roma eyaleti haline getirilmiştir³⁷.

Archelaos'un ölümünden sonra kızı Glaphyra ve Archelaos II, krallık içinde bir takım faaliyetlerde bulunmuştur. Strabon'dan öğrendiğimize göre³⁸ Kappadokia bir Roma eyaleti olmadan önce on strategia'ya ayrılmıştır. Bunların sayısı Pompeius Dönemi'nde onbir olmuştur. Garsauritis, Tyanitis, Kilikia, Kataonia, Melitine, Morimene, Khamenene, Saravene, Laviansene, Sargarausene ve Lakaonia'nın bir bölümünü kapsayan onbirincisidir. Her birinin başında strategia olarak adlandırılan yöneticiler bulunmaktaydı. Strabon, Kappadokia'da iki önemli kent olduğundan bahsetmektedir. Biri Tyanitis yöresindeki Tyana (Kemerhisar), diğeri Kilikia yöresindeki Mazaka'dır (Kaisareia, Kayseri).

³⁵ Hild ve Restle, 1981: 274.

³⁶ Hild ve Restle, 1981: 208.

³⁷ Tekin, 1998: 211; Günaltay, 1951: 277.

³⁸ Strabon: 12. 1. 2.

Kappadokia Bölgesi M.S. 17'de Roma eyaleti olmasından sonra atlı sınıfından bir vali tarafından yönetilmeye başlamıştır. İlk valisi Quintus Veranius'dur ve epigrafik ve nümizmatik verilerle bundan sonra elli kadar daha vali sayılabilmektedir. Kappadokia Kralı Archelaos ve Kommagene Kralı III. Antiochos'un M.S. 17'deki ölümlerinden sonra bu iki krallık birleştirilmiştir³⁹.

Kappadokia Eyaleti'nin sınırları içerisinde, daha önce Archelaos'a Augustus tarafından bağışlanmış olan Kilikia Trakheia ile karısı Pythodoris dolayısıyla krallığının bir parçası olan Küçük Armenia yer almamıştır. Bu eyaletin sınırları da daha sonra aynen muhafaza edilmemiştir. M.S. 34 yılında Küçük Armenia'nın en azından bir bölümü eyaletin sınırlarına dâhil edilmiştir. Kappadokia, M.S. 54 yılında Galatia Eyaleti'ne dâhil edilmiştir. İki yıl sonra ise ayrılmış ve Küçük Armenia da Aristobulos'un krallığı olmuştur. Ancak M.S. 76 veya 72 yılında Vespasianus tarafından bu iki Roma eyaleti Galatia-Kappadokia Eyaleti adı verilerek birleştirilmiştir. Daha önce Galatia Eyaleti'ne ait olan Pamphylia birleşik eyaletin sınırları içinde yer almamıştır. Küçük Armenia Bölgesi'nin alınması ile Galatia-Kappadokia Eyaleti'nin sınırları genişlemiştir. Kappadokia, Galatia ile birleşince yeniden Roma İmparatorluğu sınırları içine alınan Küçük Armenia, Kappadokia'nın M.S. 113 yılında yeniden ayrı bir eyalet yapılması üzerine bu eyaletin parçası olmaya devam etmiştir. Ancak bu tarihte Kappadokia Eyaleti'nin sınırları, her iki Pontos bölgesi ile Tavium'un da eklenmesiyle çok genişletilmiştir⁴⁰.

Galatia-Kappadokia Eyaleti, ex-consul rütbeli valiler tarafından yönetilmiştir. Birleşik eyalet, Traianus tarafından yeniden ayrı ayrı eyaletler yapıldıktan sonra,

³⁹ Tekin, 1998: 216.

⁴⁰ Kaya, 2005: 20–21.

Kappadokia Eyaleti'ni, artık bir procurator değil, imparator tarafından eski consuller (=ex-consul) arasından atanan legatuslar (=legati Augusti pro praetore) yönetmeye başlamıştır. Başka bir ifadeyle Kappadokia Eyaleti, M.S. 113/4 yılından itibaren imparatorun consul eyaleti olmuştur⁴¹.

Augustus Dönemi'nde Anadolu'nun hiçbir eyaletine imparatorluğun sınırlarını savunma görevi verilmemiştir. Augustus, Fırat sınırının savunmasını Suriye Eyaletine emanet etmiştir. İmparatora, yani Augustus'a bağlı olan tek Anadolu eyaleti, Augustus'un M.Ö. 25 yılında kurmuş olduğu Galatia Eyaleti idi. Augustus'u temsil eden legatuslar tarafından yönetilen Galatia Eyaleti'ne sınır eyaleti olarak itibar edilmesi, bu eyaletin Kappadokia Eyaleti ile birleştirilmesinden sonra mümkün olabilmiştir. Birleşik eyaletin doğu sınırını oluşturan Fırat Nehri boyunca, Vespasianus tarafından birisi Melitine'de (Malatya) diğeri Satala'da (Sadak) olmak üzere iki lejyon karargâhı kurulmuştur. Galatia ve Kappadokia'nın geçici olarak birleştirilmiş olduğu tarihten (M.S. 54) itibaren valilik yapmış olan Domitius Corbulo, Parthlar'a karşı yapılacak savaş nedeniyle bu iki eyalet içerisinden asker toplamıştır⁴².

Kappadokia-Galatia Eyaleti'nin bilinen üçüncü valisi olan A. Caesennius Gallus, Titus ve Domitianus dönemlerinde Galatia, Kappadokia, Pontus, Pisidia, Paphlagonia, Lykaonia, ve Armenia Minor sınırları içinde yollar yaptırmıştır. Traianus Dönemi'nde (M.S. 98–117) Kappadokia, doğuda Romalılar'ın düşmanı olan Parthlar ile Roma arasında tampon devlet olmuştur. Traianus, Kappadokia-Galatia Eyaleti'ni ikiye ayırmıştır. M.S. 129 yılında İmparator Hadrianus (M.S. 117–138), Legio XII Fulminata'yı

⁴¹ Kaya, 2005: 25.

⁴² Kaya, 2005a: 89.

denetlemek üzere Kappadokia'ya gelmiştir. Traianus'un Fırat'ın doğusunda elde ettiği yerleri terk ederek Fırat Irmağı'nı Roma'nın doğu sınırı olarak kabul etmiştir. Roma'nın doğu sınırında, Kappadokia'da çok sayıda bulunan *limes*'ler güçlendirilmiştir. Septimius Severus ve Pescennius Niger arasındaki iktidar mücadeleleri sırasında Kaisareia'ya bir Roma garnizonu yerleştirilmiştir⁴³. Caracalla Dönemi'nde (M.S. 198–217), Kappadokia ve Kilikia Kapıları aracılığı ile Parthlara karşı seferler yapılmıştır. Ayrıca Caracalla, Kilikia Kapıları'nda tespit edilmiş olan yapı yazıtları ve mil taşı yazıtlarının işaret ettiği gibi Toroslar arasında (via Tauri) yeni yollar inşa etmiştir. Tyana ve Komana Roma koloniliğine yükselmiş ve böylece M.S. 3. yüzyılın başında Diokaisereia, Kaisareia, Kybistra, Melitine ve Sebasteia yanında; Arka, Koloneia, Komana, Phaustinupolis, Sinis Kolonia ve Tyana bir Roma kolonisinin saygısına sahip olmuştur⁴⁴.

Roma İmparatorluğu M.S. 226'dan başlayarak Herakleios Dönemi'ne kadar doğuda yeni bir güç olan Partlarla karşı karşıya kalmıştır. Severus Alexander Dönemi'nde (M.S. 222–235), Parth Kralı Artaksektes, Kappadokia'yı işgal etmiş ve bölge zor durumda kalmıştır. Ancak Roma yardımı ile anlaşma sağlanmıştır. Gordianus III (M.S. 238–244), Parth tehlikesine karşı Kaisareia'nın etrafını surlarla çevirmiştir. M.S. 256'da Şapur, Kappadokia'yı işgal etmiş ve Velarianus I (M.S. 253–260) Şapur'a esir düşmüştür. M.S. 259-260'da Şapur, Edessa ve Karrai kentlerini işgal ettiğinde, İmparator Valerianus, Sasaniler'e karşı saldırmıştır. Sasaniler bunun üzerine Roma İmparatorluğu'nu istila etmiş ve Kappadokia içlerine girmişlerdir. Tyana, Kaisareia, Komana, Kybistra, ve Sebasteia'yı ele geçirmişlerdir. Bundan sonra hemen Gotlar Kappadokia'ya baskın yapmıştır. M.S. 269'da Kuzey Afrika'daki Palmyra kraliçesi Zenobia Kappadokia'yı işgal etmiş ve

⁴³ Tekin, 1998: 216–221.

⁴⁴ Hild ve Restle, 1981: 66.

Ankyra'ya kadar ulaşmışlardır. M.S. 272'de Aurelian (M.S. 270–275), işgal edilen yerleri geri almış ve Tyana'ya eski konumunu vermiştir. M.S. 3. yüzyılın sayısız istilası, bölgede nüfus azalmasına neden olmuş, toprak verilerek iskân teşvik edilmiştir⁴⁵.

İmparator Dokietianus Dönemi'nde (M.S. 284–305), Kappadokia ikiye ayrılmıştır. Batısı yine Kappadokia olarak adlandırılırken daha az bir alanı kaplayan doğusu önce “Armenia Minor” ile birleştirilmiştir. Daha sonra ise olasılıkla M.S. 4. yüzyılın sonlarından önce “Armenia Secunda” olarak anılmaya başlamıştır. Armenia Secunda'da Ariaratkeia, Komana, Melitine, Arca, Arabissos ve Kukussos olmak üzere altı kent bulunmaktaydı. Velarianus (M.S. 364–378) ise küçülen Kappadokia'yı “Kappadokia Prima” ve “Kappadokia Secunda” olarak ikiye ayırmıştır. Kappadokia Prima'nın merkezi Kaisareia, Kappadokia Secunda'nın ise Tyana olmuştur. M.S. 395'te Roma İmparatorluğunun ikiye ayrılmasından sonra ise Kappadokia, bütün Anadolu gibi imparatorluğun doğu yarısı içinde kalmıştır⁴⁶.

I. 2. Kappadokia-Komana'sı

Kappadokia-Komana'sı, antik dönemde Zela (Tokat/Zile), Pessinus (Eskişehir/Ballıhisar), Olba (Mersin/Silifke), Venesa (Nevşehir/Ürgüp), Ameria, Kabeira ve aynı adı taşıyan Pontus Bölgesi'ndeki Komana gibi Anadolu'daki önemli tapınak devletleri arasında sayılmaktadır. Bununla birlikte antik dönemde savaş ve zafer tanrıçası Enyo-Ma kültüyle ünlü olduğu bilinen yerleşimde, rütbesi Kappadokia krallarından sonra gelen yüksek rahiplerin hüküm sürdüğü bilinmektedir⁴⁷. Bugün Kayseri'nin (Kaisareia)

⁴⁵ Hild ve Restle, 1981: 66; Tekin, 1998: 221.

⁴⁶ Tekin, 1998: 225.

⁴⁷ Hild ve Restle, 1981: 208; Baz, 2007: 15.

aşağı yukarı 85 km. güneydoğusunda, Adana İli'ne bağlı Tufanbeyli İlçesi'nde, Göksu (veya Sarız) Irmağı'nın vadisinde bulunan Şarköy'e lokalize edilmektedir (Lev. I, Harita 1)⁴⁸.

Kappadokia-Komana'sı, aynı zamanda isim benzerliği nedeniyle, M.Ö. 2. binyılda bugünkü Adana ve çevresine denk gelen alanda hüküm sürdüğü öne sürülen Kizzuwatna ülkesinin başkenti olduğu düşünülen Kummanni ile eşleştirilmek istenmektedir⁴⁹. Ancak Şarköy'de şimdiye kadar yapılan araştırmalarda buna dair herhangi bir arkeolojik veya epigrafik veriye rastlanmamıştır. Yalnız Kıçıkırık Yazısı'ndan Orta Tunç Çağı'nın başlarına ait iki adet seramiğe rastlanmıştır. Bunun da Kummanni-Komana eşleşmesi için yeterli bir veri olmadığı düşünülmektedir⁵⁰.

I. 2. 1. Araştırma Tarihçesi

Kapadokia-Komana'sı, 19. yüzyıl gezginleri ve sonrasında birçok araştırmacının dikkatini çekmiştir. 19. yüzyılın ilk yarısında bölgeyi gezen Texier, Komana'nın Kappadokia'nın en ünlü kenti olduğunu ve Komana kilisesinin Kayseri'nin güneydoğusunda, kervan yolu ile iki günlük mesafede, Kilikia yolu üzerinde olduğunu yazmıştır. Burada yaşayan rahiplerin büyük güce sahip olduklarını ve ömür boyu şartı ile atandıklarını aktarmıştır. Ancak Komana'daki Bellona Tapınağı'nın rahiplerinin bunlardan daha üstün olduklarını ve Komana'daki bayramlar için çevre yörelerden birçok kişinin Komana'ya geldiğini eklemiştir⁵¹.

⁴⁸ Anadolu, 1967: 5–6, dipnot 1–2; Hild ve Restle, 1981: 208; Harper ve Bayburtluoğlu, 1968: 149.

⁴⁹ Ruge, 1921: 1127; Hild ve Restle, 1981: 208; Ünal ve Girginer, 2007: 436.

⁵⁰ Girginer, 2008: 4.

⁵¹ Girginer, 2005: 379.

1800'lü yılların sonlarında Ramsay, Antitoroslar'ı geçen ve Kayseri'ye giden yollar içinde Komana'dan da bahsetmiş ve Itineraria Antoniniana'daki Komana ile ilgili olan verilerden yola çıkarak Komana'nın ana yoldan içerde, küçük bir vadinin içinde bulunduğu sonucuna varmıştır. Bununla birlikte, Komana'yı rahiplerin kurduğu kentler arasında saymış ve Ptolemy'nin Kataonia kentleri arasında Komana'nın da bulunduğunu aktarmıştır⁵².

1882'de Karolides, Ramsay ve Wilson ile birlikte Komana'ya gelmiş ve ilk kez Komana'dan yazıtları yayınlamıştır⁵³. Daha sonra 1882'de Ramsay⁵⁴, 1883'de Waddington⁵⁵, 1885 ve 1888'de Sterrett⁵⁶ Komana'dan yazıtlar yayınlamıştır⁵⁷.

1891'de Hogarth ve Munro⁵⁸ Komana ve çevresini ziyaret etmiştir. 1893'de Doğu Küçük Asya'daki antik ve modern yollar üzerine yayınladıkları çalışmalarında Komana'dan da söz etmişler ve Komana ve çevresinden yirmi kadar mil taşı yayınlamışlardır⁵⁹. 1893-1894'de Chantre⁶⁰ Komana'da incelemelerde bulunmuştur. Chantre, Komana'dan iki yazıt yayınlamakla birlikte onun araştırmasının asıl önemi Komana çevresinden arkeolojik küçük buluntuların kopyasını çıkarmasıdır. 1898'de

⁵² Girginer, 2005: 379.

⁵³ Anadolu, 1967: 7, dipnot 3; Baz, 2007: 17-18.

⁵⁴ Ramsay, 1882: 142-160.

⁵⁵ Waddington, 1883: 125-148.

⁵⁶ Sterrett, 1883-1884: 234-239.

⁵⁷ Anadolu, 1967: 7, dipnot 3.

⁵⁸ Hogarth ve Munro, 1893: 691.

⁵⁹ Baz, 2007: 18.

⁶⁰ Chantre, 1898: 89.

Yorke⁶¹ Küçük Asya'nın Doğu bölgesinden yazıtları çalıştığı yayınında Komana ve çevresinden dokuz yeni yazıt yayınlamıştır⁶².

1906-1907'de Grothe, sonuçlarını 1911 ve 1912'de iki bant olarak sunduğu bir Önasya gezisi gerçekleştirmiştir. Yayınında Komana'dan on tanesi yeni olmakla birlikte yirmi dokuz yazıt yer almıştır. Bununla birlikte Grothe Kappadokia-Komana'sının tarihi, topografyası ve tarihi coğrafyası üzerine de bilgiler vermiştir⁶³.

1906'da Cagnat⁶⁴, Komana'dan yazıt yayınlamıştır. 1908'de Jerphanion ve Jalabert⁶⁵, Komana'dan sadece üç yeni mezar yazıtı yayınlamışlar ve 1911'de ise epigrafik materyali zengin bir yayın yapmışlardır.

1936'da Jacopi⁶⁶, Komana'dan üç yazıt not etmiştir. Jacopi'nin araştırmasının asıl önemi ise Komana'daki arkeolojik kalıntılar üzerine bilgi vermesi ve bunları fotoğraflamasıdır.

1962'de Brown Kayseri, Sivas, Malatya ve Kahramanmaraş'ta yüzey araştırmaları yapmış ve bu alanlardan gelen prehistorik seramikleri yayınlamıştır. Bu çalışmasında M.Ö. 2. bindeki Hitit Kummanni'si ile Klasik Kappadokia-Komana'sının (Şarköy) eş tutulduğundan söz etmiştir. Kentte, kendi çalışmasında ve Harper'in

⁶¹ Yorke, 1898: 316–319.

⁶² Baz, 2007: 18.

⁶³ Baz, 2007: 19.

⁶⁴ Cagnat, 1906: 46–47, no 120, 126.

⁶⁵ Jerphanion ve Jalabert, 1908: 437ff; Jerphanion ve Jalabert, 1911: 311ff.

⁶⁶ Jacopi, 1936: 18, Lev. XXII, res. 79–82.

çalışmasında Hellenistik Dönem öncesine giden seramiklerin tespit edilmediğini söylemiştir. Ancak bunun tatminkâr olmadığını ve Klasik bir kent olan Komana'da daha erkene giden seramik buluntuların toprak altında olabileceğini belirtmiştir⁶⁷.

1966'da Anabolu, Anadolu'daki Roma Dönemi tapınaklarının araştırılması sırasında, 19. yüzyıl gezginlerinden edindiği bilgiler üzerine Şar'a gelmiştir. Burada "Kırık Kilise" olarak adlandırılan yapıda incelemelerde bulunmuş ve Kappadokia-Komana'sındaki tiyatro, tapınak, mezar anıtı, hamam, kilise ve diğer başka yapıların Geç Roma Dönemi'ne ait olduğunu belirtmiştir⁶⁸. Ayrıca Anabolu, Komana adının M.Ö. 12. yüzyılda Asur kaynaklarında geçen "Kumani" kavmiyle birlikte gittiğini ve Şar'ın bugün olduğu gibi ana yollardan uzak bir noktada değil, Bogazköy (Hattuşaş) ve Malatya'dan (Melitine) gelip Kemerhisar (Tyana) yönüne giden yolların üzerinde olduğunu söylemiştir. Bununla birlikte Şar'daki kalıntıların Kappadokia-Komana'sına ait olduğu üzerine herhangi bir şüphe olmadığını ve buranın Strabon'un tanımlamasına tıpatıp uyduğunu eklemiştir. Yalnız kentte bulunmuş olan yazıtlarda ve daha sonraki dönemlerde yaşamış olan yazarların eserlerinde Komana adına rastlanmamasının ilgi çektiğini ve yazıtlardan bazılarının burada oturanların burayı Hieropolis olarak adlandırdıklarını gösterdiğini söylemiştir. Komana adının daha çok kutsal alanı, Hieropolis adının ise kutsal alanın etrafında gelişmiş ve başrahiplerin nüfusunun sona erdirilmesiyle bir kent karakteri kazanan bu bölgenin hepsi için kullanılmış olmasının akla yakın olduğunu belirtmiştir. Ayrıca Şar'da Komana'nın eski çağlarına ait kalıntıların bulunmadığını bildirmiştir⁶⁹.

⁶⁷ Brown, 1967: 123, 127, 156, 160.

⁶⁸ Anabolu, 1967: 6-7.

⁶⁹ Anabolu, 1967: 5-6, dipnot 1-2.

1963–1965 yılları arasında Harper, Şarköy’de epigrafik ağırlıklı incelemeler yapmış ve bunların sonuçlarını yayınlamıştır⁷⁰. 1967’de ise Harper ve Bayburtluoğlu, Şarköy’de öncelikle kent alanının planını çıkarıp Kırık Kilise ve Ala Kapı’da küçük ölçekli bir kazı çalışması yapmışlardır. Kazının sonuç raporunda Kırık Kilise’nin geç dönemde kiliseye çevrilmiş bir Roma Dönemi mezarı olduğunu ve mezarın mimari öğelerinin M.S. 4. yüzyılın erken ortalarını işaret ettiğini tespit etmişlerdir. Küçük bir Roma tapınağı olduğunu önerdikleri Ala Kapı’nın da cella girişi yakınında bulunan ve M.S. 6. yüzyıla tarihlenen rölyef bloğu nedeniyle Bizans Dönemi’nde dini amaçlı kullanılmış olduğunun görüldüğünü önermişlerdir. Roma Dönemi evresinin Korinth sütun başlıklarının ise Heracleia Pontica’nın M.S. 2.-3. yüzyıla tarihlenen başlıklarıyla benzer olduğunu, ancak onlardan daha kaliteli olduklarını sonucuna varmışlardır⁷¹.

2002 yılından beri ise Yrd. Doç. K. Serdar Girginer başkanlığında “Adana İli ve Çevresi Arkeolojik Yüzey Araştırmaları Projesi / Kizzuwatna Araştırmaları” adı altında, Adana ilinin arkeolojik kültür envanterinin çıkartılması, M.Ö. 2. binyılda Adana ve çevresindeki alanda hüküm sürdüğü öne sürülen Kizzuwatna ülkesinin yerleşmelerinin tespit edilmesi amacıyla yüzey araştırmaları sürdürülmektedir. Bu proje kapsamında 2002 yılında Adana iline bağlı Tufanbeyli ilçesi sınırları içinde kalan Şarköy’de de yüzey araştırması gerçekleştirilmiştir. Şarköy’de Kıçıkırık Yazısı, Apalak Tepe, Orta Tomas Tepe, Çatal Tepe, Kavak Tepe ve Ortak Bahçeler’de ve köy içindeki alanlarda detaylı bir yüzey taraması yapılmıştır. Toplanan malzeme ve arazi gözlemleri doğrultusunda Orta Tomas Tepe, Çatal Tepe ve Kavak Tepe yerleşimlerinin Kappadokia-Komana’sı olabileceği

⁷⁰ Harper, 1964: 163–168; Harper, 1968: 93–147; Harper, 1969: 27–40; Harper, 1972: 225–239.

⁷¹ Harper ve Bayburtluoğlu, 1968a: 149–1158; Harper ve Bayburtluoğlu, 1968b: 107–112.

söylenmiş ve 1967’de Harper ve Bayburtluoğlu’nun yaptığı kazı çalışmaları ve epigrafik verilerin de bunu desteklediği belirtilmiştir⁷².

I. 2. 2. Antik ve Modern Kaynaklarda Kappadokia-Komana’sı

Komana adı saç anlamına gelen yunanca το κομη kelimesinden gelmektedir. Feminium κομάνη olarak ifade edilmektedir. Neutrum singular hali κομάνον, neutrum plural hali ise τὰ κομάνά’dır. Kentin kuruluş mitolojisine göre Agamemnon’un oğlu Orastes kız kardeşi Iphigenia ile buraya kaçtıktan sonra burada saçlarını kesip kopartmıştır. Bu hikâyeye göre kent adını Orastes’in buraya bıraktığı yas saçından almıştır⁷³. Bununla birlikte kentin, Pontus-Komana’sından ayırmak için Chryse (yunanca Χρυσή) olarak da adlandırıldığı bilinmektedir⁷⁴.

Antik coğrafyacı Strabon, Kappadokia-Komana’sının Sarus Irmağı’nın her iki yakasında, derin ve dar Antitoros vadisinde yer aldığını bildirmiştir. Strabon ayrıca önemli bir kent olan Komana’da, halkın Ma dediği Enyo Tapınağı’nın bulunduğunu ve halkının çoğunluğunun Kataonialı dindar kişiler ile tapınakta yaşayan hizmetkârlardan oluştuğunu söylemiştir. Halkın genellikle krala bağlı gibi görünseler de aslında tapınağın ve tapınak hizmetkârlarının ruhani başkanı olan rahibe tabi olduklarını ve bunların sayılarının kadın-erkek 6000’den fazla olduğundan bahsetmiştir. Ayrıca tapınağın, geliri rahipler tarafından kullanılan geniş arazilerinin bulunduğunu aktarmıştır⁷⁵.

⁷² Girginer, 2004: 311, 313–314; Girginer, Özdemir ve Kaplan, 2008: 2–4.

⁷³ Baz, 2007: 26–29.

⁷⁴ Hild ve Restle, 1981: 208.

⁷⁵ Strabon, XII. 2. 3.

Ayrıca Komana'dan ele geçen bir yazıt, bir Komana rahibinin aynı zamanda Kataonia strategosu olduğunu göstermektedir. Buna göre Komana rahibi, Kappadokia strategolarının ve rahiplerinin en büyüğü olarak Kappadokia kralından sonra ikinci sırada bulunmaktaydı. Bununla bağlantılı olarak Cicero'nun Kappadokia rahibine karşı yapılacak bir savaşın ciddi bir uğraşı getireceğinden söz ettiği aktarılmaktadır⁷⁶.

Roma Dönemi yollar haritası Tabula Peutingerana ve M.S. 300 yıllarında hazırlanan kara ve deniz haritası Itineraria Antoniniana, Kappadokia-Komana'sının Kaisareia'dan (Kayseri) Melitine'ye (Eski Malatya) giden yol üzerinde olduğunu göstermektedir. Ayrıca Sebasteia'dan Kilikia'ya giden rotada kavşak noktasında olduğu görülmektedir⁷⁷. Harper-Bayburtluoğlu, Tabula Peutingerana'nın tıpkı şimdi Antitoroslardan direkt geçen yolla Şar'a ulaşıldığı gibi seyyahların batıdan Komana'ya yaklaştıklarında bir dizi sıra dağlardan geçmek zorunda olduklarını gösterdiğini söylemiştir. Itineraria Antoniniana'nın ise Melitine ve Komana arasındaki mesafeyi 154 Roma mili olarak verdiğini belirtmiştir⁷⁸.

Komana ve Melitine arasında üç farklı yol güzergâhından söz edilmektedir. İlk yol kuzeydendir ve Komana, Siricis, Catara, Ptandar, Osdara/Asdara, Dandaxina, Arcas, Melitine istikametidir. Diğer iki yol güneyden geçmektedir. İlki Komana, Asarnio, Castobola, Pagrum, Cilcanouum, Arcilapopoli, Singa, Arega, Nocotesso, Lagalasso, Sama,

⁷⁶ Çapar, 1995: 591–592.

⁷⁷ Harper ve Bayburtluoğlu, 1968: 149; Hild ve Restle, 1981: 208.

⁷⁸ Harper ve Bayburtluoğlu, 1968: 149.

Melitine; diğeri Kukussos üzerinden Komana, Cocuso, Castabola, Pagrum, Cilcanoum, Arcilapopoli, Singa, Arega, Nocotesso, Lagalasso, Sama, Melitine güzergâhıdır⁷⁹.

Kappadokia-Komana'sı tanrıça Ma'nın kültüne ait kanıtların olduğu tek yerdir. Geç Hellenistik-Erken İmparatorluk Dönemi'ne tarihlenen bir yazıtta tanrıçanın adı direkt geçmemektedir. Burada yalnız bir tanrıça için, ülkenin büyük tanrıçası tanımı geçmektedir. Yazıttaki bu tanımlama ile kentte önemli bir tapımı olan eski Anadolu tanrıçası Ma'nın kastedildiği düşünülmektedir. Ayrıca antik yazarların Komana'dan bahsederken kenti her zaman Tanrıça Ma ile birlikte anmalarının buradaki Ma kültürünün önemini gösterdiği düşünülmektedir. Bununla birlikte Kappadokia Bölgesi'nde antik yerleşimlerin ana tanrı ve tanrıçaları için "büyük" sıfatının kullanımı üzerine başka kanıtlar da bilinmektedir. Venasa'da Zeus, Arhelais'de ana tanrıça Anaitis büyük sıfatı ile tanımlanmıştır⁸⁰. Ayrıca Şarköy'de tanrıça Ma'yı kasteden sayısız kişi adı bulunmuştur.

Appianus, M.Ö. 83'de Murena'nın saygıdeğer ve zengin bir tapınağa sahip olan, Büyük Mitridates'in yurttaş köyü Komana'ya Kappadokia aracılığıyla baskın yaptığını ve orada Mitridates'in birleşik süvari askerlerini öldürdüğünü bildirmiştir⁸¹.

Cassius Dio, M.Ö. 68'de Triarius'un topladığı büyük orduyla Mitridates'i Komana'ya kadar kovaladığını ve onu orada yendiğini anlatmıştır. Komana'nın Kappadokia'ya dâhil olduğunu ve hem Artemis'in Tauros tasvirine sahip olduğunu hem de Agememnon'un kaldığı yer olarak geçtiğini söylemiştir. Ancak çok fazla anlatımlar

⁷⁹ Baz, 2007: 25–26.

⁸⁰ Baz, 2007: 146–147; Yazıt için ayrıca bakınız: Yorke, 1898: 316–317, no. 23; Harper, 1968: 111, no. 3,01.

⁸¹ Baz, 2007: 29.

olduğundan bunlardan hangisinin gerçek olduğunu söyleyemediği belirtmiştir. Yalnız tam olarak bildiği şeyin Kappadokia'da Komana adını taşıyan ve aynı kutsallığı taşıyan birbirine çok uzak olmayan iki kentin olduğunu aktarmıştır⁸².

Caesar, M.Ö. 47'de Kappadokia ve Mazaka'daki yürüyüşünü tamamladıktan sonra, Kappadokia'da tanrıça Bellona'nın çok eski ve kutsal tapınağının olduğu Komana'ya geldiğini bildirmiştir. Komana'da Kappadokia kralından sonra gelen, güç ve iktidarı bütün halkın katılımıyla verilen, Tanrıça Bellona'nın rahibinin olduğunu söylemiştir⁸³.

Bugüne kadar kentten iki adet sikke yayınlanmıştır. İmparatorluk Dönemi ait bu iki sikke ve epigrafik buluntular, antik yerleşimdeki rahip-krallık yönetiminin sona ermesinden sonra kentin Hieropolis olarak adlandırıldığını göstermektedir. Sikkeler İmparator Nero'nun ikinci yönetim yılına, yani M.S. 55–56 yıllarına aittir. Bu iki sikke, Komana'nın Hieropolis olarak adlandırılarak bir Yunan polisi kimliğini kazandığını gösteren en erken belgelerdir. Her iki sikkenin de ön tarafında, başında defne çelengi bulunan ve profilden verilmiş olan İmparator Nero'nun portresi vardır. Arka yüzlerinde yan yana duran, hemen hemen aynı yükseklikte iki dağ grubu bulunmaktadır. Sikkelerden birinin arka yüz tasvirinde, sağ taraftaki dağ zirvesinde çok büyük ayakta duran bir figür vardır. Bunun bir tanrı tasviri olabileceği düşünülmektedir. Sol elini öne doğru uzatmış, sağ elini ise tanımlanamayan bir nesne tutmaktadır. Başında miğfer vardır. Bu sikkenin sol tarafındaki dağ zirvesinde ise çok küçük bir figür görülmektedir. Ancak bunun nasıl tasvir

⁸² Baz, 2007: 29–32.

⁸³ Baz, 2007: 30.

edildiği anlaşılamamaktadır. İkinci sikkenin arka yüz tasvirinde yalnız sağ taraftaki dağ zirvesinde bir heykel kaidesi olduğu düşünülen mimari bir öge vardır⁸⁴.

Komana'nın Hieropolis olarak tanımlandığını gösteren en eski epigrafik belge ise Kappadokia-Galatia Valisi Marcus Hirrius Fronta Naratius Pansa (M.S. 77–80) için yaptırılan bir saygı anıtıdır. Bu anıtın yazıtında kent Hieropolis adıyla anılmaktadır.

Komana'nın İmparatorluk Dönemi yazıtları ve sikkelerinin gösterdiği bu durumun tarihi bir temelini de olduğu bilinmektedir. Kappadokia-Komana'sı, son Kappadokia Kralı Archelaos'un yönetimi döneminde, kutsal şehir anlamına gelen Hierapolis adını alarak Yunan kenti kimliğini kazanmıştır⁸⁵. Tanrıça Enyo-Ma, *interpretatio graeca*'da Artemis-Tauropos olmuşur⁸⁶. Şarköy'de ele geçen bir yazıt, Kappadokia-Komana'sının Hieropolis adıyla yeniden kuruluşunu kanıtlar niteliktedir. Bu yazıt Archelaos I için yaptırılan bir saygı anıtında yer almaktadır. M.S. 17'den önceye ve Strabon'un kenti ziyaretinden önceki bir döneme tarihlenmektedir. Yazıtta Archelaos I, Philopator ve Ktistes olarak övülmektedir. Archelaos I'in M.Ö. 17 ve M.S. 14 arasındaki Kappadokia sikkelerinde bu şekilde övüldüğü bilinmektedir. Archelaos'un Ktistes sıfatının, büyük ihtimalle onun kentlerin kuruluşundaki aktivitelerine ve Kappadokia'nın kentleşmesindeki çabasına geri gittiği düşünülmektedir. Bu anlamda bu anıtı yaptıran kent halkının Archelaos'a Ktistes olarak saygı göstermesinin, olasılıkla kralın kentteki kurucu rolüyle ilişkili olduğu düşünülmektedir⁸⁷.

⁸⁴ Baz, 2007: 45–46.

⁸⁵ Baz, 2007: 101, 102.

⁸⁶ Hild ve Restle, 1981, 208.

⁸⁷ Baz, 2007: 16, 47–48; Yazıt için ayrıca bakınız: Yorke, 1898: 317, no. 24.

M.S. 1.-2. yüzyıla tarihlenen birkaç yazıt, İmparatorluk Dönemi'nde Komana-Hieropolis'te Apollon kültüne ve tapınağına işaret etmektedir. Bunun için M.S. 2. yüzyıla verilen Apollon için yaptırılan bir altar yazıtında Apollon, tanrı ve efendi olarak nitelendirilmektedir. Vali Flavius Arrianus için yaptırılan bir anıtta kentte Apollon'un kült tapınımı için kutsal bir topluluğun olduğu anlaşılmaktadır. Başka bir kutsama yazıtında bir Apollon rahibinden söz edilmektedir. Apollon'un yine tanrı efendi olarak nitelendirildiği, Apollon ve Asklepios için yaptırılan bir başka yazıtta Aurelius Kyrillos adında birinin, Apollon'un tapınak temizleyicisi olduğu geçmektedir. Bir başka belge ise Apollon için yaptırılmış bir kutsama altarıdır. Bununla birlikte kentte kırkın üzerinde anıtta Apollo, Apollonias, Apollonia, Apollonios gibi Apollon'un çok sevildiğini gösteren yerel kişi adlarına rastlanmaktadır. Bütün bu epigrafik verilere rağmen Hieropolis'te bir Apollon kültürünün olup olmadığı sorun olarak görülmektedir. Strabon, Kataonia Apollon'undan söz etmiş ve ayrıca Kataonia dağlarında bir yerleşim olan Dastarkon'daki Apollon tapınağı'ndan bahsetmiştir. Sonunda ise Kataonia Apollon'unun yalnız Kataonia'da değil bütün Kappadokia Bölgesinde saygı gördüğünü açıklamıştır. Strabon'un aktardığı bu bilgiden sonra Dastarkon'daki Apollon tapınağının sayısız kutsal yer için örnek olduğu ve bu geleneğe göre Apollon kültürünün bütün Kappadokia'da tapım gördüğü düşünülmektedir. Bununla birlikte Dastarkon'un tanrının en önemli tapım yeri olduğu önerilmektedir⁸⁸. Komana-Hieropolis'te Apollon dışında, Asklepios, Hermes, Men, ve Zeus Olybreus'a adanmış yazıtlar vardır.

⁸⁸ Baz, 2007: 137-138.

Şapur I, yaptığı işlerini anlattığı eserinde M.S. 260'da Roma halklarından olan Tyana, Meiakarire, Komana, Kybistra, Sebasteia kentlerini, territoriumlarıyla birlikte fethettiklerini bildirmiştir⁸⁹.

Photius, Roma Kralı I. Leo Dönemi'nde (M.S. 457–474) Anthusa adında, Kilikia Bölgesi'ndeki Aigeai'dan olan bir kâhinden söz etmiştir. Ancak bu kâhin kadının aslında Kappadokia-Komana'sı soyundan geldiğini ve soyunun Pelops'a geri gittiğini söylemiştir⁹⁰.

Eustathius, Justin (M.S. 518–527) ve Justinian zamanında, Armenia topraklarının paylaşımında Chryse ve Kukussos olarak da adlandırılan Komana'nın, Melitine Metropolisi içinde yer aldığını bildirmiştir⁹¹.

Komana'nın, Venasa ve Tyana ile birlikte Bizans Dönemi'nde tekrar Komana olarak adlandırıldığı bilinmektedir⁹². Aynı zamanda Bizans kaynaklarında Artemis, yani Ma Tapınağı'nın kiliseye çevrildiği aktarılmaktadır⁹³.

Hierokles, Komana'yı Armenia II içinde saymıştır. M.S. 536'da İmparator Justinianus Dönemi'ndeki Armenia topraklarının yeni düzenlemesinde, Armenia III'e dâhil edilmiştir. Piskoposluk olarak başlangıçta Kappadokia'ya bağlıyken daha sonra Melitine metropolisi içinde Armenia II'ye dâhil edilmiştir. Bilinen ilk piskoposu Zotikos'tur. M.S.

⁸⁹ Baz, 2007: 32.

⁹⁰ Baz, 2007: 32.

⁹¹ Baz, 2007: 33

⁹² Hild ve Restle, 1981: 63–64.

⁹³ Çapar, 1995: 598.

325’de piskoposu Ambrosios, I. Nicaenum’a katılmıştır. M.S. 451’de Herakleios tarafından Chalkedon’da, M.S. 553’de Theodoros tarafından Konstantinopolis’te temsil edilmiştir. M.S. 7. yüzyıldan 13. yüzyıla kadar ise Notitiae Episcopatum içinde görünmektedir⁹⁴.

Hellenistik Dönem’de Anadolu’daki önemli tapınak devletleri arasında sayılan Kappadokia-Komana’ında bugün M.Ö. 3. yüzyıla ait mimari ve epigrafik buluntulardan söz edilmemektedir. Yalnız Şarköy merkezinde Orta Tomas Tepe’de Hellenistik, Roma ve Bizans Dönemi katmanları ve duvar temellerinden⁹⁵ bahsedilmektedir. Mithratochmes adına dikilmiş bir onur anıtı, Geç Hellenistik-İmparatorluk Dönemi’ne tarihlenmiştir. Kentteki tapınak devleti dönemine ait olan bu yazıt, Mithratochmes adındaki Tanrıça Ma’nın bir rahibine ait saygı anıtıdır. Aynı döneme ait bir başka saygı anıtında İran kökenli bir isim olduğu belirtilen Spites adında biri için dikilmiştir. Tanrıça Ma için dikildiği düşünülen bir kutsama yazıtı, Geç Hellenistik-Erken İmparatorluk Dönemi’ne tarihlenmiştir. Kentte Geç Hellenistik-Erken İmparatorluk Dönemi’ne tarihlenen az sayıda ise mezar yazıtı ele geçmiş ve bunlardan biri Tanrıça Ma’nın ismini taşıyan bir kişiye aittir⁹⁶. Kentte az sayıdaki Geç Hellenistik-İmparatorluk Dönemi’ne, yani tapınak-devleti dönemine ait olduğu belirtilen epigrafik buluntular yanında bunların yoğunluğunu İmparatorluk Dönemi’ne ait epigrafik veriler oluşturmaktadır. Roma imparatorları adına dikilmiş saygı anıtları ve çok sayıda mil taşları tespit edilmiştir. Apollon, Hermes, Asklepios, Men, Ma gibi tanrı ve tanrıçalara ait kutsama yazıtları ele geçmiştir. Roma İmparatorluk Dönemi mezar yazıtları yoğun bir grup oluşturmaktadır. Bu yazıtlar genel

⁹⁴ Hild ve Restle, 1981: 208.

⁹⁵ Ünal ve Girginer, 2007: 56.

⁹⁶ Baz, 2007: 124–126, 127–128, 146–147, 177–178, 244–245, 259–260.

olarak M.S. 1.-3. yüzyıllar arasında yoğunlaşmaktadır. Yine az oranda ise Hıristiyanlık Dönemi mezar yazıtları ve stelleri tespit edilmiştir.

Kentte bugün en bilinen yapılar, Ala Kapı olarak tanımlanan tapınak (Tanrıça Enyo-Ma-Artemis-Touropolos Tapınağı, Lev. II, Res. 2) ve Kırık Kilise (Lev. III, 3) olarak adlandırılan mezardır. Ala Kapı küçük bir Roma tapınağıdır. Yukarıda belirtildiği gibi Harper ve Bayburtluoğlu, tapınağın korinth sütun başlıklarını Heracleia Pontica'nın M.S. 2.-3. yüzyıla tarihlenen başlıklarına benzetmişlerdir. Cella girişi yakınında bulunan ve M.S. 6. yüzyıla tarihlenen rölyef bloğu nedeniyle de bu tapınağın Bizans Dönemi'nde de dini amaçlı kullanılmış olduğunu önermişlerdir⁹⁷. Son araştırmalarda ise Ala Kapı olarak bilinen bu Roma tapınağı, yapı tipolojisi ve mimari süslemeleri ile Geç Antoninuslar ile Severuslar Dönemi arasına ait olabileceği iddaa edilmiştir⁹⁸. Yine Harper ve Bayburtluoğlu, Kırık Kilise'nin de geç dönemde kiliseye çevrilmiş bir Roma Dönemi mezarı olduğunu ve mezarın mimari öğelerinin M.S. 4. yüzyılın erken ortalarını işaret ettiğini tespit etmişlerdir⁹⁹. Bu yapılar dışında kentte tiyatro (Lev. III-IV, 4-5), hamam (Lev. IV, 6), mezarlar (Lev. V, 7-8), kilise kalıntıları ve tanımlanamayan diğer başka yapılar korunmuştur.

II. 3. Orta Anadolu Boyalı Seramiği

Orta Anadolu'da Hellenistik ve Erken Roma Dönemi'nde beyaz, kahverenginin tonları ve gri-siyah boya ile yapılmış çeşitli geometrik ve bitkisel

⁹⁷ Harper ve Bayburtluoğlu, 1968a: 149-1158; Harper ve Bayburtluoğlu, 1968b: 107-112.

⁹⁸ Kaplan, 2008: 110.

⁹⁹ Harper ve Bayburtluoğlu, 1968a: 149-1158; Harper ve Bayburtluoğlu, 1968b: 107-112.

motiflerle süslü kaplardır. Farklı tanımlamalara sahiptir. De Genouillac¹⁰⁰, bu seramikleri Kappadokia seramiği olarak adlandırmıştır. Akarca, Hellenistik Dönem'e ait olan açık zeminli, boyalı bu seramiğin, Orta Anadolu'nun yerli, boyalı İç Anadolu Demir Çağı keramiğinin özelliklerini taşıdığını ve bunun merkezinin Kara Samsun yani Amisos ve Hadra hyriaları gibi yerel boyalı bir Hellenistik seramik grubu olduğunu önermiştir. Bu seramik grubunun kili, genellikle az veya çok kireç katkılıdır. Kireç, ince parçalarda oldukça ezilmiş halde, daha kaba kaplarda büyük ve bol miktardadır. Aynı zamanda kaba kaplar, daima kum ve dövülmüş kiremit katkılıdır. Mika azdır. Kaplar, iyi pişmiştir ve genellikle pembemsi devetüyü rengi kil hamurludur. Kabın bütün yüzeyi, perdahlı devetüyü bir astarla kaplanmıştır. Akarca, bu astarlama geleneğini, "Phrig" denen İç Anadolu Demir Çağı seramiğine bağlamakla birlikte bu türün, bazı form tiplerinin de yerli Anadolu ve "Phrig" denen İç Anadolu boyalı seramiğinden geldiğini belirtmiştir. Kapları, bezemeli ve bezemesiz örnekler olarak iki gruba ayırmış ve bezemeli örnekleri, tekrar üç alt gruba bölmüştür. İlki, beyaz boya üzerine kırmızı ve siyah bezemeli kaplardır. Bezemeler bantlar, bantlar arasında sıra sıra dörtgen ve trapezler, dalgalı çizgiler, içleri damalı üçgenler, sarmaşık dalları ve mersin çelenkleridir. İkinci grupta beyaz zemin üzerindeki bezeme renkleri, düşük kalitededir ve bezemeler bantlar, zikzaklar, paralel çizgiler, dalgalı çift çizgiler, benekler, kirişler, kısa ve uzun şualar, sarmaşık ve başka bitkiler, balık ve kuş motiflerinden oluşmaktadır. Üçüncü grupta motif, direkt astar veya kil üzerine az bezemeli olarak uygulanmıştır. Motifler genellikle kırmızı ile yapılmıştır. Beyaz veya siyah renk kullanılan yalnız iki parça tespit edilmiştir. Motifler genellikle paralel çizgilerden ibarettir; bir örnekte gırlanlar, bir diğesinde yumurta dizileri kullanılmıştır. Akarca, beyaz boyalı kap zemininin Phriglere verilen Demir Çağı seramiği

¹⁰⁰ De Genouillac, H. (1926). *Ceramique Cappadocienne II. Acquisitions du Musee du Louvre*, Paris.

dışında M.Ö. 2. bin Kappadokia seramiğine kadar giden bir gelenek; siyah boyanın da yine bu iki seramik grubunda görülen bir usul olduğunu aktarmıştır. Renkler ve motiflerin de yine daha çok Phrig geleneğine bağlı olduğunu; bunun yanında girland, çelenk, sarmaşık ve metopların Yunan ve Hellenistik Dönem motifleri olduğunu söylemiştir¹⁰¹.

Daha önce 1907’de Zahn¹⁰² ve 1960’da Maier tarafından Boğazköy’den bu tip seramikler Galat seramikleri olarak yayınlamıştır. Maier, tipi, M.Ö. 3. yüzyıl ortası ve Augustus Dönemi arasına tarihlemiş ve bunların Hellenistik Dönem’in çok renkli Doğu Akdeniz-Pontus seramiği ve Anadolu’nun Geç Phrig boyalı seramiği ile etkileşimlerini vurgulamıştır¹⁰³. Bittel ise bu tipin Erken İmparatorluk Dönemi’nde de varlığının devam ettiğini ileri sürmüştür. Bununla birlikte hem başlangıcının hemde sonunun tam olarak saptanamadığını ve Kızılırmak’ın batısında ele geçmeyen bu türün, üretim merkezinin Tavium/Büyük Nefezköy olabileceğini önermiştir¹⁰⁴.

Weber-Hidden, Tavium/Büyük Nefezköy’de siyah astarlı kapların tespit edilmemesinin burada Hellenistik Dönem buluntularının olmadığı etkisini kazandırdığını ve bunun kent tarihi ile aykırı olmadığını, tersine Galat seramiğinin varlığının kanıtlanmasını zorlaştırdığını açıklamıştır. Galat seramiğinin, Geç Hellenistik Dönem’de Tavium çevresinde, üretiminin varsayıldığını aktarmıştır. Buna göre Tavium’da Hellenistik

¹⁰¹ Akarca, 1960: 142 vd.

¹⁰² R. Zahn. (1907). Die bei den Ausgrabungen in Boghaz-Köi gefundenen Tonscherben: *Wochenschrift für klassische Philologie* 24, 638 vd.

¹⁰³ Maier, 1963: 251–252.

¹⁰⁴ Bittel, 1974: 233, 236–237.

Dönem’de, bir seramik üretiminin olduğunu kabul etmek gerektiğini söylemiş ve bunu Tavium’a özgü formlar ve kil-astar özellikleri ile desteklemiştir¹⁰⁵.

Zoroğlu, yayılış alanı ve teknik özellikleri ile bu kapları “Kızılırmak Havzası Kapları” olarak tanımlamıştır. Bu kapların üzerindeki bezemelerin ve kap formlarının Galat ırkı ile bağlantısının bulunmadığını ve yayılış alanının ise yalnız Pontus ve Kappadokia ile sınırlı olması dolayısı ile bu tanımlamayı önerdiğini açıklamıştır. Kızılırmak Havzası’nın bu kaplarında diğer Hellenistik merkezlerde görülen bezemeler yanında, bölgenin Demir Çağı kaplarında görülen motiflerin bu kaplarda kullanıldığını aktarmıştır. Demir Çağı Orta Anadolu boyalı kapları olan Phryg seramiğinin erken dönemine ait örneklerin, Kızılırmak kavsi içinde daha yoğun ele geçtiğini ve Sakarya Havzası’na kadar ulaştığını belirtmiştir. Zaman içinde bu türün bazı stil değişiklikleri ile M.Ö. 6. yüzyıl ortalarına kadar revaçta olduğunu; bu tarihten sonra ise aniden olmasa da Phrig seramiğinin yokolmaya başladığını, ancak Kızılırmak Havzası’nda yoğun olmasa da bazı atelyelerde kap üretimlerinin sürdüğünü eklemiş ve özellikle Sinop, Akalan ile Samsun gibi merkezlerde bulunan boyalı kapların, eski geleneğin izlerinin taşıdığını söylemiştir. Bununla birlikte Phrig geleneğinin uzantısı gibi görünen bu atelyelerin daha çok Yunan sanatı etkisinde olduğunu kabul etmek gerektiğini anlatmıştır. Ancak bu dönem ve daha sonra Klasik Dönem’de Yunan seramiğine hâkim olan figürlü vazolara bu bölgede pek az rastlandığını ve buna karşın, M.Ö. 4. yüzyıldan itibaren yerel üretim bazı kaplar üzerinde yeniden eski Yunan motiflerinin kullanılmaya başladığını bildirmiştir. Olasılıkla da bunların ilk kullanıldığı merkezlerinde Pontus Bölgesi’ndeki Sinop, Akalan, Samsun ve bunlara yakın merkezler olduğunu ve buradan da Orta Anadolu’ya yayıldığını

¹⁰⁵ Weber-Hidden, 2003: 255–256.

anlaşıldığını savunmuştur. Zoroğlu, M.Ö. 6. yüzyıl sonlarından 4. yüzyıla kadarki sürenin henüz karanlık olduğu Kızılırmak Havzası'nda özellikle M.Ö. 2.-1. yüzyıllarda yeniden yoğun olarak eski boyalı kap üretiminin yapıldığını önermiştir. Hellenistik Dönem'de diğer seramik üretim merkezlerinde geometrik motifli kap geleneginin neredeyse yokolduğu sırada, Kızılırmak kavsinde çağdaş motif ve formların geleneksel boyama teknikleriyle birleştirilerek bu anlamda son parlak evrenin yaşandığını ve M.S. 1. yüzyılın başlarından itibaren diğer Doğu Akdeniz atelyelerinde olduğu gibi boyalı seramik üretiminin burada da son bulduğunu eklemiřtir¹⁰⁶.

¹⁰⁶ Zoroğlu, 1987: 65 vd.; Zoroğlu, 1979: 345 vd.; Zoroğlu, 1986: 459 vd.; Ayrıca bu konuda bakınız. Özsait ve Özsait, 2003: 323 vd.

II. BÖLÜM

YEREL KAPLAR

II. 1. Genel Özellikleri

II. 1. 1. Kil

Kappadokia-Komanası Hellenistik ve Roma Dönemi kaplarında beş farklı kil grubu tespit edilmiştir:

1. İlk grup sarımsı kırmızı tondur. “Munsell Soil Color Chart” renk kataloğunda 5YR 5/6 ve 5/8 (yellowish red) sarımsı kırmızı tonlarıdır. Bu grup Komana kapları arasında en yoğun kil grubunu oluşturmaktadır.

2. Kırmızı ve açık kırmızı tonlarıdır. “Munsell Soil Color Chart” renk kataloğunda 2,5YR 5/6 ve 5/8 (red) kırmızı, 2,5YR 6/8 (light red) açık kırmızı ve 10R 5/8 (red) kırmızı tonlarıdır. Bu renk tonu da Komana kaplarının ikinci kil grubunu oluşturmaktadır.

3. Kırmızımsı sarı tonlarıdır. “Munsell Soil Color Chart” renk kataloğunda 7,5YR 6/6, 5YR 6/6 ve 5YR 6/8 (reddish yellow) kırmızı renk tonuna denk gelmektedir.

4. Kahverengi ve tonlarıdır. “Munsell Soil Color Chart” renk kataloğunda “7,5YR 5/4 (brown) kahverengi, 10YR 5/4 (yellowish brown) sarımsı kırmızı, 5YR 5/4 (reddish brown) kırmızımsı kahverengi tonlarına karşılık gelmektedir.

5. Yeşilimsi gri tondur. “Munsell Soil Color Chart” renk kataloğunda Gley 1 5/1 (greenish gray) yeşilimsi gri, Gley 2 5/5BG (greenish gray) yeşilimsi gri, Gley 1 4/10Y (greenish gray) yeşilimsi gri, Gley 1 5/5BG (greenish gray) yeşilimsi gri, 5YR 4/1 (dark gray) koyu gri, Gley 2 5/5PG (bluish gray) mavimsi gri, Gley 1 6/ (gray) gri, 5YR 3/1 (very dark gray) çok koyu gri tonlarıdır.

Bu farklı kil grupları yanında kil içekleri aynı yapıdadır. İnce kaplarda kil ince ve sıkıdır. Az gözeneklidir. Genellikle az ince kalker vardır. Kalker az sayıdaki parçada yoğundur. Çok az örnekte ise ince parçalar yanında iri kalker parçaları vardır. Çoğu parçada az miktarda altın sarısı mika tespit edilmiştir. Ancak bu daha çok ince kaplar için geçerlidir. Örneğin düz dipli geniş tabaklarda mika neredeyse yoktur. Çok az parçada ise gümüş rengi mika vardır. Kalker gibi aynı şekilde çoğu parçada az kum görülmektedir. Çok az sayıdaki parçada ise şamot tespit edilmiştir.

Komana kaplarının kil grupları, başka üretim gruplarının kil tonları ile benzer tonlar içermektedir. Bunlardan Komana’da ikinci yoğun grubu oluşturan renk tonunun “Munsell Soil Color Chart” renk kataloğuna göre 2,5YR 5/6 (red) kırmızı tonu, Sagalassos Kırmızı Astarlı Kapları’nın %90’ını oluşturan üretim grubudur¹⁰⁷. Bu grubun 2,5YR 5/8 (red) kırmızı, 2,5YR 6/8 (light red) açık kırmızı ve 10R 5/8 (red) kırmızı tonları ise Pergamon Sigillata kaplarının % 60’la en yoğun kil grubunu oluşturmaktadır¹⁰⁸. Komana kaplarının üçüncü grubunu oluşturan renk tonları ise Pegamon Sigillata ve Doğu Sigillata B kaplarının kil renkleri ile paralellik göstermektedir. 7,5YR 6/6 (reddish yellow) kırmızımsı sarı tonu, %11’le Pergamon’nun en az miktardaki kil grubunu oluşturmaktadır.

¹⁰⁷ Poblome, 1999: 27.

¹⁰⁸ Meyer-Schlichtmann, 1988: 14, dipnot. 98.

Komana'nın bu kil tonunda 5YR 6/6, 6/8 (reddish yellow) kırmızımsı sarı, DSB kaplarının kil rengi olarak tanımlandığı gibi aynı zamanda Pergamon Sigillata kaplarında %29'luk bir oranla ikinci kil grubudur¹⁰⁹. Bununla birlikte Komana kapları kil içerikleriyle de Pergamon/Çandarlı kapları ile yakın görünmekle birlikte diğer üretim gruplarından farklı özellikler taşımaktadırlar. Sagalassos kaplarının kili, temizdir ve gözle görülebilir bir katkı maddesi içermez¹¹⁰. DSB kaplarının ise iyi elenmiş kili, yoğun gümüş rengi mika katkısı¹¹¹ ile Komana kaplarından belirgin bir şekilde ayırt edilebilir.

Pergamon kaplarında kil, inceden orta derecede inceye değişmektedir. Çoğunlukla çok pişmiştir. Az mika katkılıdır. Bazen kireç katkılıdır¹¹². Komana kapları, Pergamon'nun bu kil özellikleri ile aşağı yukarı benzer birer yapı göstermektedir. Ancak Komana'nın özellikle en yoğun kil grubunu oluşturan ilk grubu, Pergamon ve diğer üretimlerden farklı bir grup oluşturmaktadır. İkinci ve üçüncü kil grubunda Pergamon kapları ile paralel tonlar bulunmaktadır.

Ayrıca Komana kaplarının çoğu örneğinin içeriğinde az miktarda altın sarısı mika tespit edilmiştir. Altın mika katkısı da, Pergamon kaplarının karakteristik bir özelliği olarak bilinmektedir. Bununla birlikte Weber-Hidden, Orta Anadolu'da yer alan Tavium/Büyüknefes yerel üretim kaplarında altın mika katkısının varlığından söz etmiştir¹¹³.

¹⁰⁹ Meyer-Schlichtmann, 1988: 14, dipnot. 96–97; Gassner, 1997: 126.

¹¹⁰ Poblome, 1999: 27.

¹¹¹ Bu türün Tralleis ve Ephesos örnekleri üzerindeki gözlemlerim sonucu bunu göstermiştir.

¹¹² Meyer-Schlichtmann, 1988: 14.

¹¹³ Weber-Hidden, 2003: 256.

II. 1. 2. Astar ve Bezeme

Komana kaplarında farklı kil grupları yanında beş farklı astar rengi tespit edilmiştir:

1. İlk grup siyah astarlı kaplardır. Bu tip kaplarda yüzey tamamen siyah renkte astarlanmıştır. İçe çekik ağız kenarlı kâselerin birkaç örneği, Batı yamacı bezemeli kaplarda ve sigillata formu kapların bazı örneklerinde görülmektedir.

2. Kırmızı-kahverengi ve siyah renktir. Kap yüzeyi kırmızı, kahverengi ve siyah renkte alacaktır. İçe çekik ağızlı kâseler ve dışa çekik ağız kenarlı kâselerde az sayıda örnek bu astarlama geleneğindedir. Özellikle küresel gövdeli kâselerde bir grup örnek bu şekilde astarlanmıştır. Bunun dışında sigillata formu Komana formları içinde birçok grup içinde de bu tip astarlama uygulanmıştır.

3. Kırmızı renktir. Siyah astarlı örnekler gibi bu tip kaplarda da yüzey tamamen kırmızı renkte astarlanmıştır. Yalnız bazı örneklerde içte ve dışta siyah ek boyalar bulunmaktadır. Komana kırmızı astarlı kaplarında önemli bir grupta astar, içte ve dışta farklı uygulanmıştır. Astar içte çift kat, kalın, koyu kırmızıdır. Dışta ise ince, açık kırmızı ve devetüyü olmak üzere farklı renkler kullanılmıştır ve bu perdahlı bir görüme sahiptir. Bu tür az sayıdaki örneğin dış tarafı ise siyah, siyah-kahverengi-kırmızı astarlanmıştır. Bunun dışında ise Komana kırmızı astarlı kaplarının büyük çoğunluğu, içte ve dışta tekdüze astarlıdır.

4. Yeşilimsi-gri renktir. Bu tip astarlı kaplar daha çok yeşilimsi-gri kil grubuna ait örneklerde görülmektedir.

5. Komana kaplarında önemli bir grubu da devetüyü/açık kırmızı renk astarlanmış kaplar oluşturmaktadır. Kâse ve tabaklarda bir grup malzemenin içi-dışı devetüyü renginde astarlanmıştır. Bunların önemli bir grubunun, dışta dudak kenarlarına beyaz/krem rengi bant uygulanmıştır. Bunun dışında bant bezemeli tabak ve kâselerin çoğu devetüyü/açık kırmızı astarlanmıştır.

Kappadokia-Komana'sında bu astar renklerinden ilk üç grupta Pergamon Sigillata kaplarında da görülen tonlardır. Bu üç grup dışında kırmızı-kahverengi ve kahverengi astarlama gruplarının tespit edildiği Pergamon Sigillata kaplarında astar grupları, M.Ö. 2. yüzyıl sonundan itibaren başlatılarak kap gruplarının tipolojik gelişimi çerçevesinde kronolojik olarak incelenmiştir¹¹⁴. Ancak Komana kapları için bu şekilde bir kronoloji oluşturmak mümkün değildir. Yalnız M.Ö. 3. yüzyıldan gelen kapların kırmızı astarlı örnekleride tespit edilmiştir. Bu büyük olasılıkla M.Ö. 2. yüzyıl ortaları veya sonlarından itibaren olabilir. Ancak yüzey buluntularından oluşan Komana kapları için bu aşamada veriler bulunmamaktadır.

Kappadokia-Komana'sı kaplarında Batı Yamacı bezemeli iki örnek (Kat. No: 33–34) tespit edilmiştir. Bezeme motifleri çok iyi bir şekilde korunamamış olan bu örneklerde bezeme, mat siyah astar üzerine beyaz renkte uygulanmıştır. Kat. No: 33'de tanıtılan kâsenin dış tarafında dudak kenarından itibaren ince bantlar ve bu bantlar arasında yaprak motiflerinin olduğu anlaşılmaktadır. Aynı tipte bir kâse formu olan 34 nolu örnekte ise yalnız beyaz boya izleri görülebilmektedir. Komana kapları arasında Kat. No: 49'da tanıtılan dudak kenarı oluklu kâse örneği de Doğu Akdeniz'deki Hellenistik Dönem

¹¹⁴ Meyer-Schlichtmann, 1988: 14, 194–195.

merkezlerinde genellikle Batı Yamacı bezemesi ile karakteristik olan bir form tipidir. Bunun yanında bazen bezemesiz örneklerine de rastlanmaktadır. Tek örneği tespit edilen Komana kâsesinde de bezeme tespit edilmemiştir. Belki bu Komana örneğinin bezemesi tamamen tahrip olmuştur veya tipin bezemesiz bir örneğidir.

Komana Hellenistik ve Roma Dönemi kaplarında önemli bir bezeme türü ise bant bezemedir. Bezeme, kâseler ve tabakların içinde ve dışında farklı şekillerde uygulanmıştır. İnce ve kalın şeritler halindeki bantlarda siyah, kahverengimsi kırmızı, kırmızı ve beyaz renkler kullanılmıştır. Bant bezemeleri genellikle kabın dudak kenarının içinde veya dışında uygulanmıştır. Buna göre kabın içi veya dışı aynı renkte tamamen astarlanmıştır. Bununla birlikte, formu daha fazla oranda korunmuş kâseler ve tabaklarda, dışta dudak kenarı ve içte kalın bir bant şeklinde devam eden banttıan sonra içte tekrar ikinci bir bant belirlenmiştir. Bu nedenle kapların iç taraflarında kalın bantlar şeklinde bir bezemenin uygulandığı olasıdır. Bunun yanında, az sayıda bu tarz bezemeli örnekte kırmızı bant üzerinde tekrar ince çizgiler halinde siyah renk bantlar kullanılmıştır (Kat. No: 8, 12, 38). Ayrıca içte ve dışta farklı şekillerde uygulanmış bant bezemeli örnekler bulunmaktadır. Bu gruplarda bant bezemesi siyah, kahverngimsi kırmızı, sarımsı kırmızı ve kırmızı renklindedir. Komana kaplarında önemli bir grup parça ise devetüyü veya açık kırmızı/açık kiremit rengi astar üzerine dışta dudak kenarında kalın, beyaz renk bant uygulanmıştır. Bu tip bantlı az sayıdaki örnek ise kırmızı astarlıdır. Az sayıdaki örnekte ise beyaz/krem rengi astar olarak uygulamıştır. Bazı parçalarda ise bant bezemesi astarsız yüzey üzerine yapılmıştır.

Bant bezemeli Kappadokia-Komana'sı Hellenistik ve Roma Dönemi seramiklerinde kullanılan devetüyü rengi astar uygulaması ve beyaz boya kullanımı, Orta Anadolu'nun Yerel Boyalı Hellenistik Dönem seramik grubu kapları ile örtüşmektedir. Bunun yanında Komana'nın siyah, kahverengimsi-kırmızı, sarımsı-kırmızı ve kırmızı renkli bant uygulaması tanımlaması da bu kapları hatırlatmaktadır. Ancak Komana'da Orta Anadolu'nun bu yerel seramik grubunun, tipik bitkisel bezemeli örneklerine hiç rastlanmamıştır. Komana'nın bant bezemeli örneklerinde, kap zemini genellikle açık kırmızı ya da devetüyü rengidir. Yalnız tek örnek olarak tespit edilen bir tabağın, dışı devetüyü astarlı; içi ise beyaz boya üzerine siyah ve kahverengimsi kırmızı bantlarla süslüdür (Kat. No: 108). Başka bir tabak örneğinde de beyaz boyalı zemin üzerine dışta dudak üzeri ve içte taban geçişine kadar devam eden kalın, kırmızı bir bant uygulanmıştır (Kat. No: 159). Aynı tip tabaklarda (Tabak Form 6 ve 13) bazı parçalarda ise bant bezemesi astarlanmadan uygulanmış veya krem rengi, açık kırmızı/devetüyü rengi astarlanmıştır. Bunların dışında beyaz boya daha çok bezemede, açık kırmızı ya da devetüyü astar üzerine dışta dudak kenarında kalın bir bant şeklinde kullanılmıştır. Dolayısıyla bu seramik türü için karakteristik bir özellik olarak gösterilen beyaz boyalı zemin, Komana'da pek rastlanan bir gelenek olarak görünmemektedir. Komana kaplarının siyah, kahverengimsi kırmızı, sarımsı kırmızı ve kırmızı bant-bezeme renk uygulaması da Hellenistik ve Roma Dönemi'ne ait öğeler olmalıdır. Keza bu renk tonları Orta Anadolu'nun bu yerel seramiklerinde olduğu gibi "Phrig" kırmızısı ve gri-siyah boya-bezeme renklerinden uzaktır ve dolayısıyla da Kat. No: 108'de tanıtılan parça dışında Komana kaplarının bant-bezeme tonları, bu türün Hellenistik ve Erken Roma Dönemi'ndeki yeniden kullanımı ile ilişkili boyama renkleri değildir. Kappadokia-Komana'sı kaplarının form grupları ise Erken Hellenistik Dönem'den itibaren Yunan

dünyasındaki Hellenistik Dönem merkezlerinin yaygın tipleridir. Geç Hellenistik ve Roma Dönemi'nde de yine bu yüzyılın önemli üretim merkezlerinin sigillata türü kaplarının karakteristik tiplerinin taklitleriyle devam etmiştir. Sonuç olarak Komana Hellenistik ve Roma Dönemi seramiklerinde, Orta Anadolu'nun Hellenistik ve Erken Roma Dönemi boyalı seramiklerinin bant-bezemeli örnekleriyle paralel olarak beyaz boya ve devetüyü astar geleneği rastlanmıştır. Ancak bu seramik türünden gelen etkiler yanında, Kappadokia-Komana'sı daha çok Hellenistik ve Roma Dönemi'nde kıyı bölgelerinin seramik grupları ile paralel ürünler vermiş ve Orta Anadolu boyalı seramiklerinden aldıkları öğeleri, kendi tarzlarını yaratarak bu türle birleştirmiştir.

Orta Anadolu'nun Hellenistik ve Roma Dönemi yerel boyalı seramikleri, genel olarak M.Ö. 3. yüzyıl ortaları ile M.S. erken 1. yüzyıl arasına tarihlenmiştir. Bu çalışmaya konu olan Komana seramik malzemesi, yüzey araştırması malzemesi olması dolayısıyla tarihlendirme kriterini, karşılaştırma örnekleri oluşturmuştur. Astar-bezeme özelliklerinin ise yerel bir karakter taşıması nedeniyle tarihlendirme, daha çok form tiplerine göre yapılmıştır. Bununla birlikte Orta Anadolu'nun yerel boyalı seramiklerinin etkilerini taşıyan Komana kapları, daha geniş bir aralığı işaret etmektedir. Komana'da, bu tür ile ilişkili ilk örneklerini oluşturan içe çekik ağız kenarlı kâseler, çeşitli şekillerde bant bezemeli örnekleriyle temsil edilmiştir. Bunlar, Komana'da form tipolojileriyle ancak M.Ö. 3.-1. yüzyıllar arasına tarihlenebilmektedir. Bu çerçevede Komana'nın bu kâseleri, Orta Anadolu'daki bu bant bezeme geleneğini M.Ö. 3. yüzyıl başlarına kadar geri götürmektedir. Ancak Orta Anadolu'nun bu türünün örneklerinden ziyade, etkilerini taşıdığı anlaşılan Komana kapları ile bu yönde bir öneride bulunmak olası değildir. Komana'da belki bu kâseler, tamamen siyah astarlı örnekleri ile M.Ö. 3. yüzyıl başlarından

itibaren üretilmişken M.Ö. 3. yüzyılın 2. yarısından sonra, devetüyü rengi astarlı ve bant bezemeli örnekleri ile temsil edilmiş olabilir.

İçe çekik ağızlı kâseler dışında, Komana'da bant bezemeli kaplara, M.Ö. 2-1. yüzyıllarda da rastlanmıştır. Komana'nın düz dipli geniş tabakları, bant bezemeli örneklerde de üretilmiştir (Tabak Form 6 ve 13). Bu tipin, yuvarlatılmış ağız kenarlı örnekleri M.Ö. 1. yüzyıl-M.S. 2. yüzyılın ilk yarısına, içe çekik ağız kenarlı tipleri ise M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 5. yüzyıl arasına tarihlenmiştir. M.Ö. 2. ortaları-M.S. 1. yüzyıla tarihlenen küresel gövdeli kâseler, devetüyü rengi veya kırmızı astar üzerine, dudak kenarında beyaz bant uygulamalı örnekleri ile temsil edilmiştir (Kâse Form 7). Kırmızı astarlı birkaç içe çekik ağız kenarlı kâsede de beyaz bantlı örneklere rastlanmıştır (Kâse Form 1, Kat. No: 17). Bununla birlikte aynı şekilde beyaz/krem rengi bant bezemesi, Komana'nın Geç Roma Dönemi kaplarında uygulanmıştır (Kâse Form 21-22, Tabak Form 14-16). Yalnız bu kaplarda zemin açık kırmızı veya açık kiremit rengi astarlıdır. Bu tür kaplar, M.S. erken 7. yüzyıla değin uzanan örneklerden oluşmaktadır. Komana'ya özgü bir form olarak tespit edilen ve M.S. geç 1. yüzyıl-4. yüzyıl arasına tarihlenen Kâse Form 20 grubunda bir örnekte ise devetüyü astar üzerine beyaz boyalı bantlar uygulanmıştır (Kat. No: 108). Bu verilerle Komana'da türün, M.S. 1.-2. yüzyıllara uzandığını işaret eden küresel gövdeli kâseler ve düz dipli tabaklarının tarihlenmesi, Orta Anadolu'nun yerel kapları ile paralel olarak bant bezemeli örnekleri çerçevesinde daraltılsa bile Geç Roma Dönemi'nin tipik formlarını gösteren tiplerdeki beyaz renkli bant uygulaması, Komana'da bant-bezeme geleneğinin uzun bir dönem devam ettiğini göstermektedir. Sonuç olarak burada yine Komana'daki yerel seramik üretimi ve bunun kendine has özellikleri ortaya çıkmaktadır.

II. 2. Kap Grupları

Kappadokia-Komana'sı Hellenistik ve Roma Dönemi yerel üretim kap çeşitleri kantharos, kâseler, fincanlar, tabaklar, krater, testiler, unguentariumlar, amphoralar şeklinde sıralanmaktadır. Kantharos, dudak kenarı oluklu kâse, içe çekik ağız kenarlı kâseler, dışa çekik ağız kenarlı kâseler, balık tabakları ve unguentariumlar Erken Hellenistik Dönem'den itibaren temsil edilen kap gruplarıdır. Tek parça ile temsil edilen kantharos örneği, M.Ö. geç 4. yüzyıl-erken 3. yüzyılda görülen Klasik Dönem tipi Attika kantharoslarındandır. Kantharos parçası gibi tek örneği tespit edilen dudak kenarı oluklu kâse, M.Ö. geç 3. yüzyıl-2. yüzyılda Kilikia ile Suriye-Filistin kıyılarındaki merkezlerin karakteristik Batı Yamacı bezemeli kâselerindedir. İçe çekik ağız kenarlı kâseler de (Kâse Form 1) Attika kökenli bu tip kâselerin Hellenistik Dönem tipi örnekleridir ve bu tipler M.Ö. 2.-1. yüzyıllardaki ince cidarları ile karakteristik örnekleri, özellikle Levant Bölgesi yerleşimlerinde rastlanan düz dipli ve astarsız (Kâse Form 5) örnekleri ile devam etmektedir. Bununla birlikte Hellenistik Dönem'de uzun bir evrede temsil edilen tipin, M.Ö. 2. yüzyıl veya bu yüzyılın ortalarından itibaren sigillata türü kaplarda temsil edildiği anlaşılmaktadır.

Komana'da içe çekik ağız kenarlı kâseler gibi Attika tipi düz, basit dudaklı dışa çekik ağız kenarlı kâselerde (Kâse Form 2) Erken Hellenistik Dönem'den itibaren temsil edilmiştir. Komana kapları arasında aynı şekilde dışa çekik ağız kenarlı, ancak dışta profillendirilmiş ağız kenarı ile karakteristik bir grup olan kâseler (Kâse Form 3) ise Komana ve özellikle Orta Anadolu'daki merkezlerde karşılaşılan bir kap grubudur. Tipin iki adet örneği, Batı Yamacı bezemelidir. Bunun dışında Komana'da bu tipin, farklı şekillerde uygulanmış bant bezemeli örnekleri, kırmızı-kahverengi-siyah astarlı örnekleri

bulunmaktadır. Bir grubu ise sigillata türü kırmızı astarlıdır. Bu, basit ağız kenarlı kaplarla birlikte başlayan tipin kırmızı astarlı kap geleneğinde de devam ettiğini göstermektedir. Bunlar, Kululu ve Aşağı Fırat Havzası yerleşimlerinde sigillata türü kaplar olarak gösterilmiştir. Aşvan Kale örnekleri arasında ise Komana örnekleri ile benzer türde kırmızı-kahverengi, siyah-kahverengi astarlanmış örnekleri de tanımlanmıştır. Bunun yanında Komana kâselerinin bozuk üretim örnekleri (Lev. VII, Res. 14–15) tespit edilmiştir. Bozuk üretim örnekler, Orta Anadolu'daki diğer buluntu merkezlerinde de yerel üretim kaplar olarak gösterilen bu tipin Komana'daki üretimini göstermektedir.

Komana'da Erken Hellenistik Dönem ile başlayan diğer bir kap grubu unguentariumlardır. Hellenistik Dönem'in tipik formlarından bir olan unguentariumların, Komana'da iğ gövdeli tipleri ve kubbe form ağız kenarlı örnekleri tespit edilmiştir. Bununla birlikte Komana'da Roma Dönemi tipleri olan armut biçimli unguentarium tipleri ele geçmemiştir.

Kappadokia-Komana'sı yerel üretim kaplarında, M.Ö. 2. yüzyılın ortalarından itibaren yeni kap grupları ortaya çıkmıştır ve bunlar sigillata türü üretim gruplarının yerel taklitleridir. Yoğunlukla Doğu Sigillata A türü kapların taklitleri kullanılmıştır. Bunun dışında Doğu Sigillata B, Doğu Sigillata C (Pergamon ve Çandarlı sigillata kapları), Kıbrıs Sigillataları, Pontus Sigillata ve Afrika Kırmızı Astarlı Kapları'nın form tiplerinin taklidi kaplar üretilmiştir. Ayrıca LR 1 türü amphoraların taklidi olduğu anlaşılan amphora örnekleri tespit edilmiştir. Bu çerçevede Komana'nın sigillata form grubu kaplarının sınıflandırması, ağırlıklı olarak Hayes'in Atlante II'de yaptığı çalışması üzerinden yapılmıştır. Ayrıca Meyer-Schlichtmann'ın Pergamon Sigillata kaplarını tanıttığı

yayınından faydalanılmıştır. Geç Roma kapları ise Hayes'in Geç Roma seramiği yayınındaki sınıflandırması üzerinden yapılmıştır.

Komana'da sigillata türü üretim gruplarının taklidi form tipleri, ana hatları ile bu farklı üretim gruplarının tipleri ile ilişkili olmakla birlikte kendine has form ve astarlama yapıları ile ise bunlardan ayrılmaktadırlar. Doğu Sigillata A türü kapların taklidi olan form gruplarında temel fark, gövde alt bölümleri ve kaide yapılarında görülmektedir. Genel olarak DSA kaplarının gövdesi kaideye doğru kalınlaşarak devam etmektedir. Kaide kalın yapılıdır ve kaide halkası içe doğru meyilli bir form göstermektedir. Ancak Komana'nın DSA taklidi örneklerinde gövde, ağızdan itibaren orantılı bir şekilde devam etmektedir ve kaide ise basit halka şeklindedir veya oldukça ince yapılı, daha çok DSB ve DSC tiplerine yakın karakterdedir. Aynı zamanda DSA türündeki aynı tip kaplara göre daha küçük boyutlu ve derin tipte örneklerdir.

Kâse Form 8 ve 11, ağız kenarından gövdeye ince bir çentikle geçmektedir ve bu çentikten sonra form çok hafif kalınlaşmaktadır. Bu tip bir gövde geçişi de Komana'nın bu tip kapları için karakteristik birer özellik olarak görünmektedir.

Kâse Form 13, dışı çekik ağız kenarı ve küresel gövdesi ile DSA türü kapların küresel gövdeli formunun bu tipteki örnekleri ile bezerdir. Ancak bezemeli yapısı ile onlardan ayrılmaktadır. Aşağı yukarı benzer şekilde bezemeli kâseler DSB türü kaplarda görülmektedir. DSB türü kapların dışta dudak altında tek sıra halinde yapılmış bir bezemesi vardır. Ancak Komana örneğinin dış yüzeyi tahrip olmakla birlikte bezemesinin

gövdede devam ettiği anlaşılmaktadır. Bu anlamda Komana'dan bu tip, her iki sigillata grubu kaplarla benzelikler taşımakla birlikte farklı bir form tipi göstermektedir.

Kâse Form 20 ve 23, Komana seramik repertuarı içinde Geç Roma Dönemi'ne ait tiplerdir. Form 20, Form 19 ile benzer gövde yapısı göstermekle birlikte içte gövdesinde yer alan çentiği ile karakteristik olan yeni bir form grubudur. Form 23'de Afrika Kırmızı Astarlı Kapları'nı hatırlatmakla birlikte Komana'ya özgü bir form olarak görünmektedir.

Fincan Form 2-4, hem Doğu hem de Batı sigillatalarında görülen tiplerdir. Kökeni tartışmalı olan tipler, Doğu'daki üretim gruplarında genel olarak karakteristik form tipleri yanında bezemeli fincanlardır. Komana'nın bu tipleri dudak kenarları üzerinde bulunan ince olukları ile farklı tiplerdir. Bunun yanında bezemesiz karakterleri ile de diğer üretim gruplarından ayrılmaktadırlar. Yalnız Komana'nın bu tipleri ile benzer şekilde dudak kenarı üzerinde ince birer oluk bulunan bu tip örnekler, Aşvan Kale'de vardır. Kâse Form 3 gibi Komana'da bu tipe ait de çok sayıda hatalı üretim parçalar ele geçmiştir (Lev. VII, IX Res. 13, 16, 24)

Tabak Form 6, farklı üretim gruplarından tabaklarla ilişkilidir. Kıbrıs Sigillata ve Pergamon Sigillata tiplerinde yakın profilli örnekleri ile karşılaştırılmıştır. Komana'nın bu tabakları Kıbrıs ve Pergamon tipleriyle aşağı yukarı benzer kaplardır. Bunun yanında çok benzer tipte bir örneğine, Makedonia'da Stobi kentinde rastlanmıştır. Ancak Komana'dan Tabak Form 6 tipi, form çeşitliliği ve astar-bezeme yapısı ile kendi içinde bir grup oluşturmaktadır. Tabak Form 13'de aynı şekilde farklı üretim gruplarındaki karşılaştırma örnekleri ile birlikte Komana'ya özgü geniş tabaklar olarak görünmektedir.

Tek örnekle temsil edilen krater örneği için karşılaştırma örneği tespit edilememiştir. Testi örneklerinden Form 1 ve 3 Hellenistik Dönem merkezlerinde, ufak farklılıklarla birlikte bilinen tiplerdir. Komana'dan tipler de kırmızı astarlı örneklerdir.

Kappadokia-Komana'sı kapları, astar ve bezeme özellikleri ile de bir grup oluşturmaktadırlar. Batı Yamacı bezemeli az sayıdaki örnekler yanında, önemli bir yoğunluk oluşturan bant-bezemesi sigillata taklidi kaplarda da görülmektedir. Sigillata taklidi kâseler ve tabakların birçok grubunda dışta dudak kenarlarında beyaz/krem rengi bant bezemesi ile temsil edilmektedir. Küresel gövdeli kâseler arasında önemli bir grup örnek, devetüyü astarı üzerine dışta dudak kenarındaki beyaz/krem rengi bant bezemelidir. Afrika Kırmızı Astarlı Kapları'nın taklidi formlar, açık kırmızı astarları üzerinde beyaz/krem rengi bant bezemeleri ile karakteristik örnekleridir.

Komana sigillata türü kapların astarlarının karakteristik bir yapısı da kapların içinde ve dışında farklı şekildeki uygulamadır. Kâseler ve tabakların bir grup örneği, içte çift kat koyu kırmızı, dışta ince, açık kırmızı/devetüyü rengi astarlanmıştır. Az sayıdaki örnekte ise dış taraf siyah, siyah-kahverengi astarlanmıştır.

Kappadokia-Komana'sı Hellenistik ve Roma Dönemi kapları arasında, Kâse Form 3 ile Fincan 2-4 grubu kaplar yanında diğer form gruplarına ait çok sayıda hatalı üretim örnekler tespit edilmiştir. Kantharos (Lev. VI, Res. 9), içe çekik ağız kenarlı kâseler (Kâse Form 1, Lev. VI, Res. 10-11), yuvarlatılmış ağız kenarlı ve içe çekik ağız kenarlı geniş tabaklara (Tabak Form 6 ve 9, Lev. VIII, Res. 17-20), testiler (Lev. IX, Res. 21-22), pişirim kaplarına (Lev. IX, Res. 23) ait bozuk üretim örnekler vardır. Bunların dışında bir

hatalı üretim parçanın (Lev. VI, Res. 12) ise form grubu tam olarak anlaşılammaktadır. Parçaların çoğunun hangi form grubuna ait oldukları anlaşılma ile birlikte bunlar pişirim sırasında çeşitli şekilde deformasyona uğramış örneklerdir. Yerleşimde kaliteli üretim parçalarla beraber dağınık olarak ele geçmişlerdir. Buluntu konumları herhangi bir noktada yoğunlaşmak göstermemektedir ve kentte bunlarla ilişkili bir fırın veya atölye noktasından söz etmek mümkün değildir. Ancak çok çeşitli formlara ait bu hatalı üretim örnekler, kapların form ve astar-bezeme karakteristiği ile birlikte Komana'da Hellenistik ve Roma Dönemi'ndeki yerel üretimin önemli bir kanıtı olarak ortaya çıkmaktadır (Lev. X, Res. 25–27).

II. 2. 1. Kantharos (Kat. No: 1)

Attika seramiğinde çok popüler bir içki kabı olan kantharos, Hellenistik Dönem'de özellikle Batı Yamacı seramiğinde en sevilen formlardan biridir. Kappadokia-Komanası'nda tek örneğine rastlanmıştır. Dudak profili korunmamış olan bu parça, ağız-boyun ve gövdeden oluşmaktadır. Ağızdan gövdeye doğru kalınlaşarak inmektedir. Atina Agorası'nda bu tip için yakın bir örnek, aşağı yukarı M.Ö. 325'e tarihlenmiştir¹¹⁵. Komana örneği, kısa boyun profili ve olasılıkla basit ağız yapısı ile Atina Agorası'ndan bu örneğe yakın bir parçadır. Bu nedenle Komana'dan bu tek kantharos örneği için de M.Ö. 4. yüzyıl sonları önerilebilir.

¹¹⁵ Rotroff, 1997: fig. 10, 102.

II. 2. 2. Kâseler

II. 2. 2. 1. Form 1 (Kat. No: 2–22)

İçe çekik ağız kenarlı kâselerdir. Attika seramiğinde Klasik Dönem'den beri bilinen bir formdur. Çeşitli büyüklüklerde üretilen bu kâselerin en küçük tipleri tuzluk olarak kullanılmıştır. Klasik Dönem orijinli içe çekik ağızlı kâseler, Attika seramiğinde M.Ö. 4. yüzyılda çok sevilmiştir. Attika'da bu kâselerin iki farklı varyasyonu üretilmiştir. Birincisi geniş ve alçak, tondosu baskı bezekli, kaideyle gövdenin birleştiği noktada bir bant yer alan tiplerdir. Bunlar M.Ö. 4. yüzyılda tercih edilmiştir. İkinci varyasyonu derin, baskı bezemesiz ve bantsız kâselerdir. Bu tipler ise M.Ö. 3. yüzyılda birinci tipin yerini almıştır¹¹⁶. Attika'dan bilinen örnekleriyle M.Ö. 5. yüzyılın 3. çeyreğinde Korinth seramiğinde görülmeye başlamıştır. Attika gibi Korinth seramiğinde de benzer tipleri üretilmiştir¹¹⁷. Farklı büyüklüklerdeki tipleriyle çok çeşitli bir kullanım amacına sahip olmasıyla ise Hellenistik Dönem çömlekçiliğinde bütün Akdeniz kıyılarında en çok rağbet gören formlardan biri olmuştur.

İçe çekik ağızlı kâseler Komana kapları arasında önemli bir grup oluşturmaktadır. Komana kâseleri derin profilli örneklerdir. Üstte dudak kenarı içe doğru dönük, gövdesi dik veya hafif meyilli derin kaplardır. Kat. No: 19 ve 20, hafif içe çekik kenarları ve düz gövde profili ile bu örneklerden ayrılmaktadır. Kat. No: 21, konik gövde profilli, 22 ise düz gövde yapısı ile içe çekik kenarlı küçük bir kâsedir.

Kat. No: 2–5 ve 7'de tanıtılan kaplar, siyah, siyah-kahverengi, kahverengi ve kırmızı-kahverengi tonlarda çeşitli bantlarla bezelidir. Kat. No: 10–15, kırmızı ve

¹¹⁶ Rotroff, 1997: 161.

¹¹⁷ Edwards, 1975: 29–30.

birkaçında ek olarak siyah boyanın bulunduğu bantlar vardır. Bantlar karakteristik olarak kapların dışta ve içte dudak kenarında yer almaktadır. Bunun yanında bazı örneklerin iç taraflarında da ince ve kalın şeritle halinde devam etmektedir. Dış yüzeyde devam eden örnekleri çok nadirdir. Dış gövde genellikle dudak kenarındaki banttı sonra tamamen astar ile kaplıdır veya astarsız bırakılmıştır. Kat. No: 17’de tanıtılan örneğin, dışta dudak kenarında beyaz-krem rengi kalın bir bant bulunmaktadır. Geri kalan kısmı ise tamamen kırmızı astarlıdır. Kat. No: 20’nin dışta dudak kenarında da kalın bir bant var gibi görünmektedir. Ancak bu büyük olasılıkla pişme sırasında, meydana gelmiş olmalıdır. Kat. No: 6–7, 9, 19, 21–22, bezemesiz tamamen tek düze astarlı örneklerdir. Kat. No: 16’nın ise içi koyu kırmızı, dışı siyah-kahverengi astarlıdır. Kat. No 18’in ise yüzeyindeki deformasyon nedeniyle astar ve bezemesi tam olarak anlaşılammamaktadır.

İçe çekik ağızlı kâseler, Thompson Grup A, B ve D’den ele geçmiştir. Thompson, Atina Agorası’ndan gelen örneklerini, içe çekik dudaklı sığ kâseler ve içe çekik dudaklı derin kâseler olarak iki sınıfa ayırmıştır. Derin tiplerin sığ tiplere benzer olduğunu söylemiş, ancak derin olmalarıyla bunlardan ayrıldığını belirtmiştir¹¹⁸.

Rotroff, Atina Agorası’nda Hellenistik Dönem’de bu kâselerin, üç tipe ayrılabilceğini söylemiştir: Klasik gelenekten gelen sığ kâseler ile bunun rezerve bantlı veya baskı dekorasyonlu basit bir versiyonu olan Hellenistik Dönem tipleri ve üçüncü olarak derin içe çekik kenarlı kâselerdir. Klasik geleneğin sığ kâseleri, Hellenistik Dönem’in başında M.Ö. 4. yüzyılın son çeyreği ve M.Ö. 3. yüzyılın ilk çeyreğinde tespit edilmiştir. Bunların Hellenistik Dönem tipleri ise M.Ö. 250’lere kadar ele geçmiştir.

¹¹⁸ Thompson, 1934: A 14–23, B 15, D 8–9.

Rotroff, derin tiplerin M.Ö. 4. yüzyılda asla çok popüler olmadığını, bunların Hellenistik Dönem'den geldiğini söylemiştir. M.Ö. 3. yüzyılda popüler olduğunu ve bu yüzyılın ikinci yarısında ise tamamen sığ tiplerin yerini aldığını belirtmiştir. Agora'da bu kâselerin gelişiminin diğer sonunu, aynı tarihe ait dışa çekik kenarlı, yarı astarlı kâselere benzer olan M.Ö. geç 2. yüzyıl ve 1. yüzyılda üretilen yarı astarlı versiyondan iki kâsenin gösterdiğini aktarmıştır. Ama tipin, ekseriyetle M.Ö. 2. yüzyılın 3. çeyreği içinde rulet dekorasyonlu küresel gövdeli kâselerle yer değiştirdiğini söylemiştir. Son bir grup olarak ise M.Ö. 2. yüzyılın ilk çeyreğine ait dışta gövde üzerinde yivler bulunan geniş kâseler ve konik tipler olarak tanımlanan örneklerden söz etmiştir¹¹⁹.

Heimberg, Hellenistik Dönem seramiğinde çok sevilen bir form olan içe çekik ağız kenarlı kâselerin, M.Ö. 4. yüzyılda kullanımının bulunduğunu, ancak tipin M.Ö. 5. yüzyılın üstünde Arkaik Dönem'e kadar geri gittiğinden söz etmiştir. Atina'da M.Ö. 2. yüzyıl ortasından sonra nadir olarak üretildiğini, Agora'dan son örneklerin Grup D'de yer aldığını bildirmiştir. Hellenistik Dönem'de Pergamon ve Samaria'da en çok karşılaşılan kap tipi olduğunu eklemiştir. Kabirion'da tipin M.Ö. geç 5. yüzyıla ait az sayıda parçanın var olduğunu ve bunlardan birinin, geniş yivlerle süslü, kırmızı firnisli bir parça olduğunu söylemiştir. Bunun dışında Kabirion'da içe çekik ağızlı kâselerin M.Ö. 2. yüzyılın ilk yarısına kadar örneklerine rastlanmıştır. Burada nadir olarak temsil edilen bu en geç tiplerde, yalnız en dış tepenin içe doğru dönük olduğunu söylemiştir¹²⁰.

Kolonos Agoraios'daki sarnıç sisteminden ele geçen tipler, derin bir tipi dışında homojen bir grup oluşturmuştur. Burada, 34 nolu örneğin muhtemelen M.Ö.

¹¹⁹ Rotroff, 1997: 161–164, Pl. 62–64, 964–1038.

¹²⁰ Heimberg, 1982: 42–43, Taf. 13, 241–258.

300'den sonraki bir tarihi gösterirken bir örneğin yivli yüzeyi, diğer bir örneğin kaide geçişindeki rezerve banttı dolayısıyla M.Ö. 4. yüzyıl içinde bir tarihi işaret ettiği söylenmiştir. Derin bir örnek olan tek örneğin ise geç tip olduğu ve benzerlerinin ele geçtiği Menon sarnıcından ve Grup A'dan depozitlerin M.Ö. 3. yüzyılın ilk yarısına tarihlendiği belirtilmiştir¹²¹.

Korinth'te M.Ö. 5. yüzyılın 3. çeyreğinden M.Ö. 146'da şehrin yıkımına kadar temsil edilmiştir. Çeşitli büyüklükte örnekleri tespit edilmiştir. M.Ö. 4. yüzyılın ilk çeyreğinde de tuzluk olarak kullanılan en küçük örnekleri ortaya çıkmıştır¹²².

Coldstream, bu kâselerin Knossos'dan en erken Hellenistik Dönem tipinin, derin, konveks cidarlı ve geniş ayaklı olduğunu; M.Ö. 2. yüzyıl versiyonlarının profilinin dikleştiğini ve tipin M.Ö. 1. yüzyıl içlerinde de devam ettiğini söylemiştir¹²³. Eiring, bu kâselerin Knossos'dan Hellenistik Dönem örneklerini vermiştir. Burada da, Knossos'da bu kâselerin M.Ö. 1. yüzyılın son çeyreğine kadar devam ettiği anlaşılmaktadır¹²⁴.

Samos Heraionu'ndan örnekler, Hellenistik Dönem malzemesi içinde değerlendirilmiştir¹²⁵. Anderson, Khios'da içe çekik ağızlı kâselerin erken örneklerinin düz

¹²¹ Rotroff, 1983: 265, 265, Fig. 3, 33, fig. 5, 35.

¹²² Edwards, 1975: 29–30, Pl. 2, 15–71; Korinth örnekleri için ayrıca bakınız Romano, 1994: fig. 3, 19.

¹²³ Coldstream, 1999: 335, fig. 4, S6, X 18–20, U1, W6.

¹²⁴ Eiring, 2001: 98, fig. 3. 3: a-w.

¹²⁵ Technue, 1929: Abb. 32, 2–7; Samos örnekleri için ayrıca bakınız Isler ve Kalpaxis, 1978: Lev.8, Fig. 242.

bir gövde profiline sahip olduğunu, geç örneklerinin ise köşeli bir açığı yaptığını söylemiştir. Ancak bunun istisnai bir durum olduğunu da belirtmiştir¹²⁶.

Stobi’de bu kâseler, Erken Hellenistik Dönem gri kapları arasında temsil edilmiştir. Hemen hemen bütün örnekleri aynı iki depozitten geldiği için profil değişimine göre kronolojik bir sınıflandırma yapmanın olanaksız olduğu belirtilmiştir. Bu tipler yanında, bu evrede tipin gri üretimli siyah astarlı Campana C örnekleri yer almıştır¹²⁷.

Eretria’da içe çekik ağızlı kâselerin, Attika ve Boeotia ithalleri ile birlikte yerel üretimi tespit edilmiştir. Yalnız bir Attika ithali örneği M.Ö. 4. yüzyıl sonu–3. yüzyıla tarihlenmesi dışında, diğer örnekleri M.Ö. 3. yüzyıla ait kaplardır¹²⁸. Eretria’da Klasik ve Hellenistik Dönem evlerinde de tipin, M.Ö. 5. yüzyılın 2. yarısından M.Ö. 2. yüzyıla kadar tarihlenen örnekleri tespit edilmiştir¹²⁹. Bunların M.Ö. 5. yüzyılın 2. yarısından – M.Ö. 3. yüzyılın ilk yarısına ait yapı katlarından tiplerin, yuvarlatılmış kenarlı örnekler olduğu gözlenirken, M.Ö. 2. yüzyıla tarihlenen bir örnek düz kenarı ve küresel gövdesi ile dikkat çekmektedir.

Schaefer, Pergamon’da İmparatorluk Dönemi öncesi buluntuları içinde en sık karşılaşılan tip olan içe çekik ağızlı kâselerin, kentte Attika ithalinin şimdiye kadar yalnız parçalarda anlaşıldığını, yerel parçaların Pergamon’un basit firnisli seramiği içinde başladığını söylemiştir. Formun, dışa çekik ağızlı kâseler gibi benzer bir gelişim

¹²⁶ Anderson, 1954: sf. 168, fig. 15, 115, 193, 220.

¹²⁷ Anderson-Stojanovic, 1992: 16–17, Pl. 5, 14–15, 24, Pl. 12, 63.

¹²⁸ Metzger, 1969: 15, 49–51, Kat. No: 1–20.

¹²⁹ Metzger, 1998: Abb. 224, 46–47, Abb. 232, 227–231, Abb. 242, 367.

gösterdiğini belirtmiştir¹³⁰. Pergamon Asklepieion’unda bir örnek M.Ö. 5. yüzyıl sonu–4. yüzyıl başına tarihlenen yapı katı 1’den ele geçmiştir. Yalnız kenar parçasından oluşan kalın cidarlı örnek, başka merkezlerden M.Ö. erken 4. yüzyıl tipleri ile karşılaştırılarak olasılıkla Attika ithali bir parça olduğu önerilmiştir¹³¹. Bunun dışında Asklepieion’dan yapı katı 2 (M.Ö. 4. yüzyılın 3. üçlüğü), 4 (M.Ö. 3. yüzyılın 3. çeyreği), 5 (M.Ö. 3. yüzyılın 2. üçlüğü), 6 (M.Ö. 3. yüzyıl ortaları), 7 (M.Ö. 3. yüzyılın 3. üçlüğü), 8 ((M.Ö. 3. yüzyılın son çeyreği), 9(aşağı yukarı M.Ö. 200–191), 10(M.Ö. 190’dan 2. yüzyılın 2. çeyreğine kadar), 11 (M.Ö. 2. yüzyılın 2. çeyreği), 12 (M.Ö. 157’den sonra- 2. yüzyılın 3. çeyreği sonu), 13 (M.Ö. 1. yüzyılın 1. çeyreği) ele geçmiştir¹³². Pergamon Altarından örnekler ise M.Ö. 3. yüzyıla verilmiştir¹³³.

Mitsopoulos-Leon, bu kâselerin genellikle Attika dışı buluntu yerlerinde, M.Ö. erken 3. yüzyıla kadar Attika ithali örneklerini saptadıklarını söylemiştir. Daha sonra ise yerel üretimin veya Attika dışı üretim merkezlerinin ithalatının varlığından söz etmiştir. Erken örneklerde formun katı, cidarın köşeli olduğunu ve kaide çaplarının yükseklikle orantılı olduğunu aktarmıştır. Ephesos’da Bazilika kontekstinde M.Ö. erken 3. yüzyıldan itibaren örneklerinden bahsetmiştir. Düz gövde cidarlı ve ağız kenarı yukarıya doğru dik bir profil gösteren iki kasenin, M.Ö. 1. yüzyılın Doğu sigillata kaplarıyla benzer olduğunu söylemiştir. Bunlardan bir örneğin, kili ve astarıyla buradaki kapların büyük grubundan farklılık gösterdiğini ve Doğu Sigillata B kaplarının erken bir örneği olabileceğini önermiştir. Bu kâse, mika katkılı, sert, tarçın-kahve kil renginde ve astarı içte gri-siyah,

¹³⁰ Schaefer, 1968: Taf. 4, c13-c20.

¹³¹ Ziegenaus ve De Luca: 1968: 97, Taf. 35, 2.

¹³² Ziegenaus ve De Luca, 1968: Kat. No: 35, 9, 29, 39, 81–82, 119–120, 122–123, 149, 177, 239, 271, 276, 317, 323, 389, 391.

¹³³ Radt ve De Luca, 2003: PL. III.

sıkı, kuru, dışta kenarının altına kadar akmış bir kaptır¹³⁴. Hannah, Ephesos'daki Lukas Mezarı'ndan ele geçen bu tip kâseler için, olasılıkla M.Ö. 2. yüzyılın ilk yarısını demek istemiştir¹³⁵.

Gassner de bu kâse formunun, hemen hemen tam kenarlı ve blok şeklinde kaideli M.Ö. 5. ve 4. yüzyılın kâselerinden, M.Ö. 3. yüzyılın güzel görünüşe sahip cidar ve içe çekik kenarlı örneklerinin geliştiğini söylemiştir. Yunan ana karasında Atina'daki örneklerde açık, ince cidarlı ve aynı şekilde devam eden formlar, Geç Hellenistik Dönem'e ait Grup D ve E'de mevcutken Doğu'nun bazı yerlerinde M.Ö. 2. yüzyılda keskin içe çekik kenarlı düz formların hâkimiyetinin saptandığını aktarmıştır. Ephesos'da ise bu tipin tek örneklerine, Erken İmparatorluk Dönemi kontekstlerinde karşılaşıldığını belirtmiştir. Burada Ephesos Tetragonos-Agora'dan örneklerin aynı dolgulardan ele geçmesine rağmen aynı dönemde üretilen farklı varyasyonlarının tespit edildiğini belirterek bu kapları, Atina Agorası Grup D ve E ile Pergamon, Tarsus ve Samaria'dan örneklerle karşılaştırmıştır¹³⁶.

Ephesos'da kamu pazarındaki çeşmeden örnekler, burada Geç Hellenistik-Augustus Dönemi'ne verilen Dolgu A ve M.S. 1. yüzyılın 1. çeyreğine tarihlenen Dolgu B1'den ele geçmiştir. Meriç, bunların yoğun kırmızı ve koyu kahverengi astarlı ve her şeyden önce sıklıkla baskı dekorlu kamu pazarındaki bazilikadan kâselerin, düşük kalitesi ve pek az örneğinde rastlanan baskı bezemesi ile daha geç varyasyonları olduğunu söylemiştir¹³⁷. Kamu pazarındaki tiplerle benzer profilli kâselerin yamaç evlerden örnekleri

¹³⁴ Mitsopoulos-Leon, 1991: 18–19, Lev. 1–4, Fig. A1-A12.

¹³⁵ Hannah, 2001: 84, Taf. 55, 3–4.

¹³⁶ Gassner, 1997: 40–42, Taf. 4–5, 63–80.

¹³⁷ Meriç, 2002: 25–26, Taf. 1, K1–12.

de Geç Hellenistik ve Augustus Dönemi'ne tarihlenmiştir¹³⁸. Komana'nın Kat. No: 30–31 arasında tanıtılan örnekleri ince cidarlı yapıları ile Ephesos'dan bu tiplerle çok yakın tiplerdir ve bunlarla aynı tarihlere ait kâseler olmalıdır.

Ephesos yamaç evlerde Komana'nın 13–16 nolu örnekleri ile benzer profilli bir örnek, DSA serisindedir. Hayes Atlante Form 4 olabileceği önerilen tip, Augustus Dönemi'ne tarihlenmiştir¹³⁹.

Tekkök-Biçken, içe çekik ağız kenarlı kâselerin M.Ö. erken 3. yüzyıl örneklerinin Attika ithali, M.Ö. 2. yüzyıl örneklerinin ise Agora Grup D'deki M.Ö. 2. yüzyıl ortası örnekleri ile paralel olan Pergamon üretimi olduğunu söylemiştir. Formun erken örneklerde, içe doğru çok eğilimli bir dudak, derin bir gövde ve M.Ö. 2. yüzyıl örneklerinden daha yüksek olan ağır bir halka kaide yapısı gösterdiğini; cidarında oldukça kalın olduğunu aktarmıştır. M.Ö. 2. yüzyıl örneklerinin, daha açık ağız kenarlı olup, kaidenin daha ateş fişeği şeklindeki profili ile aynı derecede yüksek ve ağır olmadığını ve bunun M.Ö. 2. yüzyılın 2. yarısından sonra daha küçük kaplara yönelttiğini bildirmiştir¹⁴⁰. Berlin de Hellenistik Doğu'daki kentlerde çok tipik olan bu kâselerin, Troia'dan bir örneğinin Pergamon üretimi olabileceği önermiştir¹⁴¹.

Wintermeyer, içe çekik ağız kenarlı kâselerin M.Ö. 4.-3. yüzyıldan gelen erken örneklerinde, cidarın simetrik bir yay formunda toplandığını söylemiştir. Buna karşın M.Ö.

¹³⁸ Outschar, 1996: 35–37, Taf. 1, 5, 9–10, 19–21, 26, Taf. 13, 47, Taf. 11, 41, 44.

¹³⁹ Outschar, 1996: 47, Taf. 14, 120.

¹⁴⁰ Tekkök-Biçken, 1996: 20–22.

¹⁴¹ Berlin, 1999: 94, Pl. 4, 112–113.

2.-1. yüzyıldan kâselerin ise kenarının hafifçe devam ettiğini ve dışta önemsiz bir şekilde döndüğünü bildirmiştir. Burada tanıtılan Didyma'dan kâse I.11–14 arasında tanıtılan parçaların M.Ö. 4.-3. yüzyılın yuvarlatılmış eski formlarına benzerken kâse I.7-10 arasındaki örneklerin M.Ö. 2.-1 yüzyıl tiplerini andırdığını önermiştir¹⁴².

Milethos'dan iki örnek, M.Ö. geç 3. yüzyıl ile M.Ö. 2. yüzyılın ilk yarısı arasına tarihlenmiştir¹⁴³. Phokaia Atatürk Mahallesi kazısında rastlanan içe çekik ağızlı kâseler, M.Ö. 3. yüzyıl sonları–2. yüzyıl ortalarına tarihlenmiştir¹⁴⁴. Labraunda'dan içe çekik kenarlı derin profilli bir örnek, M.Ö. 3.-2. yüzyıla tarihlenmiştir¹⁴⁵.

Metropolis'te M.Ö. 3. yüzyıl örnekleri ağız kenarı vurgulanmış ve ağız kenarı düz bir kavisle gövdeye geçen içe çekik ağızlılar olmak üzere iki gruba ayrılmıştır. Yüzyılın erken örnekleri olan bu tiplerin derin, yüksek kaideli ve şişkin bir gövde profiline sahip oldukları; geç örneklerinde ise gövdedeki şişkinliğin kaybolduğu belirtilmiştir¹⁴⁶.

Halikarnassos'da içe çekik ağızlı kâselerin bant bezemeli örnekleri tespit edilmiştir ve bunların M.Ö. 5.-4. yüzyıllarda yoğunlukla Levant Bölgesi'ndeki yerleşimlerde görülen bant bezemeli kaplarla ilişkisi tartışılmıştır. Bu kaplar üzerinde yapılan kimyasal analizlere göre Halikarnassos'dan iki örneğin, hem fabrikasyonundaki altın mika katkısı hem de form ve dekorasyonu ile Doğu'daki örneklerden ayrıldığı

¹⁴² Wintermeyer, 2004: 121–122; Didyma'dan örnekler için ayrıca bakınız: Wintermeyer, 1984: 248, Abb. 10, 3.

¹⁴³ Pfrommer, 1985: Abb. 46–47.

¹⁴⁴ Civelek, 2006: g-j, a-d, a.

¹⁴⁵ Hellström, 1965: 56, Pl. 33, 64.

¹⁴⁶ Gürler, 2003: 10, Pl. IX, A1–9.

belirtilmiştir. Halikarnassos örneklerinin, bant-bezemeli bu kaplar ile çok sıkı olmayan bir bağlantısının bulunduğunu ve gerçekten bunların Doğu Yunan üretimleri olmasının mantıklı görüldüğünü söylenmiştir¹⁴⁷.

Sardes’de astarlama geleneğine göre yapılan sınıflandırmada içe çekik ağız kenarlı kâselerin, bütün yüzeyi tamamen siyah astarlı, yüzeyi kısmen astarlı, gri üretim örnekleri tespit edilmiştir. Çok yaygın bir tip olan içe çekik ağızlı kâselerin, olasılıkla Hellenistik Sardis’de de çok yaygın bir tip olduğu belirtilmiştir. Tondosu rulet ve palmet bezemeli siyah astarlı tipin bir örneği için, M.Ö. geç 4. yüzyıla ait olabileceği; gövde ve kaideye geçiş bölümü korunmuş olan diğer bir örneğin ise muhtemelen M.Ö. 213’den önceye ait olduğu önerilmiştir. Kısmen astarlı kapların, Küçük Asya ve/veya Sardis üretiminde, tamamen astarlı kaplara ucuz bir alternatif olarak olasılıkla M.Ö. 3. yüzyılın başında başladığı önerilmiştir. İçe çekik ağız kenarlı kâselerde ise Batı Küçük Asya’da en az M.Ö. 3. yüzyıldan ileride yaygın olduğu söylenmiştir. Kentte, bu tip kâselerin bir örneği için, M.Ö. geç 4. yüzyıl veya 3. yüzyıla ait olabileceği; bunun dışındaki örnekler ise yoğunlukla 3. yüzyılın 2. yarısı ve Geç Hellenistik Dönem’e ait olabilecekleri önerilmiştir. Gri üretimleri ise daha çok M.Ö. 4. yüzyıl tiplerinden oluşmaktadır¹⁴⁸.

Nagidos’ta önemli bir yoğunluk gösteren içe çekik ağızlı kâseler form tipine göre beş gruba ayrılmıştır. Aynı kontektlerden ele geçen bu kaplar için kronolojik bir gelişimden söz edilmemiştir. Arkeolojik ve nümizmatik verilerle M.Ö. 2. yüzyılın 2. çeyreği içinde terk edildiği tespit edilen Nagidos’tan gelen bu kâseler M.Ö. 3. yüzyıl ile

¹⁴⁷ Vaag, Norskov ve Lund, 2002: 161, Pl. 28, H2–3.

¹⁴⁸ Rotroff ve Oliver, 2003: 21–22, Pl. 5, 14–15, 24, 26–28, Pl. 7, 32–47, 33–34, Pl. 15, 73–78.

M.Ö. erken 2. yüzyıla tarihlenmiştir. Farklı form tiplerinin ise farklı atölye veya usta ile ilişkilendirilebileceği ya da fonksiyonel olabileceği önerilmiştir¹⁴⁹.

Kelenderis'te içe çekik ağızlı kâseler M.Ö. 3. yüzyıl-M.Ö. erken 2. yüzyıla tarihlenmiştir¹⁵⁰. Kilisetepe'de de bu tip kâseler, Kelenderis gibi M.Ö. 3. yüzyıl-M.Ö. erken 2. yüzyıla tarihlenmiştir¹⁵¹. Tarsus-Gözlükule örnekleri, höyüğün Orta Hellenistik (M.Ö. 3. yüzyıl-M.Ö. erken 2. yüzyıl), Geç Hellenistik (M.Ö. 2. yüzyılın 2. çeyreği) ve Hellenistik-Roma (M.Ö. 2. yüzyılın ortası-M.Ö. 1. yüzyılın ortası, olasılıkla da bu yüzyılın sonuna kadar) ünitelerinden ele geçmiştir¹⁵².

Hayes, ağız kenarı vurgulanmış basit gövde profiline sahip örneklerin ve daha derin bir versiyonun, Paphos'un M.Ö. erken 3. yüzyıl tipleri olması gerektiğini ve bunların yerel üretimin başlamasıyla sona erdiğini söylemiştir. Ancak sığ tiplerin klasik şekilde M.Ö. 2. yüzyılda da devam ettiğini ama çok kaba yapıldıklarını belirtmiştir. M.Ö. 2. yüzyıl ortasında, yerini küresel gövdeli formun almasıyla seride bir kırılma olduğunu; M.Ö. 1. yüzyıl boyunca ise yerel olmaması muhtemel, yumuşak yapılı bir fabrikasyon ürünleri ile birlikte kalitede göze çarpan bir düşüş olduğunu aktarmıştır. Böyle malların tipin son evresinde tamamen yerini aldığını ve bunların Dolgu 18'den Augustus Dönemi vasıtasıyla temsil edildiğini belirtmiştir¹⁵³.

¹⁴⁹ Körsulu, 2006: 31–37, Kat. No: 45–54; Durukan ve Körsulu, 2007: 162–166, Kat. No: 45–54.

¹⁵⁰ Zoroğlu, 2004: Lev. 110, 7–6.

¹⁵¹ Postgate ve Baker, 1995: fig. 7, 1–3; Nevett ve Jackson, 2007: 379–380, Fig. 410, 966–967.

¹⁵² Jones 1950, fig. 180, 51–80; Ayrıca bu kâselerin Uzuncaburç örnekleri için bakınız: Wannagat, 2006: Abb. 7.

¹⁵³ Hayes, 1991: 26–27, fig. XIV.

Vessberg-Westholm, içe çekik ağızlı kâseleri Hellenistik I (M.Ö. 325–150) periyoduna vermiştir¹⁵⁴. Kıbrıs Agios Georgios Höyüğü buluntuları, Erken ve Orta Hellenistik Dönem'e (M.Ö. erken 3. yüzyıl ile M.Ö. 2. yüzyılın ortası) tarihlenmiştir¹⁵⁵. Kıbrıs Salamis örnekleri M.Ö. 3. yüzyıla verilmiştir¹⁵⁶.

Waage, Antiocheia buluntularını Erken Hellenistik Dönem'e (M.Ö. 325-M.Ö. 150) tarihlemiştir. Erken Hellenistik Dönemi iki evreye ayırmıştır ve bu dönemin ilk yarısının(M.Ö. 325–250) kaplarının, ikinci yarısının(M.Ö. geç 3. yüzyıl-M.Ö. 2. yüzyıl ortası) kaplarıyla zıtlık oluşturduğunu söylemiştir. İlk yarının kapları geniştir. Gövde profilleri özenlidir. Geniş, narin ve yüksek kaidelidirler. Yüzeyleri kaliteli bir astarla boyanmıştır. Genellikle dış yüzeyleri tamamen astarlıdır. İç yüzeyleri ise baskı-bezemelidir. İkinci yarıda ise kaplarda çok basit gövde profillerinin ve düşük kaliteli, çabuk dökülen siyah, kırmızı veya alaca renkteki astarın hâkim olduğunu söylemektedir¹⁵⁷.

Crowfoot, içe çekik ağızlı kâselerin Samaria'nın Hellenistik Dönem kâse tiplerinin en eskisi olduğunu ve bu kâselerin Samaria'da M.Ö. geç 4. yüzyıl ve M.Ö. erken 3. yüzyılda Attika ithalleriyle başladığını söylemiştir. M.Ö. 3. yüzyılda bazı ithal örneklerinin bulunduğunu, 2. yüzyılda yerel üretimin olduğunu bildirmiştir. Samaria'nın bu kâselerinin daha geç tipleri için ise derin ve düz dipli örnekleri göstermiştir¹⁵⁸.

¹⁵⁴ Vessberg ve Westholm, 1956: Lev. 21, Fig. 2–8.

¹⁵⁵ Berlin ve Plackinski, 2003: fig. 3, 40–54.

¹⁵⁶ Diederichs, 1980: Pl. 7, 65–72.

¹⁵⁷ Waage, 1948: 15, Pl. II-III, 70–79; Ayrıca Gindaros örnekleri için bakınız. Kramer, 2004: Taf. 48, SGK 11–14.

¹⁵⁸ Crowfoot, 1957: 248–250, fig. 49, 1–15, Fig. 56, 9–11.

Dor'da içe çekik ağızlı kâselerde, M.Ö. 4. yüzyılın 2. yarısı-M.Ö. 3. yüzyılın başından Geç Hellenistik-Erken Roma Dönemi'ne kadar uzun bir kronolojik dizi tespit edilmiştir. Ancak bunun tipolojik bir farklılık göstermediği belirtilmiştir¹⁵⁹.

Tel Anafa'da, Hell 1 (M.Ö. 332–125) kontekstinde de birkaç örneği tespit edilen içe çekik kenarlı kâselere yoğunlukla Hell 2 (M.Ö. 125–75) ve Rom 1 (M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. erken 1. yüzyıl) kontekstlerinde rastlanmıştır¹⁶⁰. Aynı form, Doğu Sigillata A serisinde, siyah astarlı öncülü Form 4 ve bunun DSA versiyonu olarak Form 24'ü oluşturmaktadır. Slane, Anafa'da ikinci kazı sezonunda 37 adet içe çekik kenarlı bu tip kâselere çoğunun, siyah astarlı öncül tiplerden, yalnız üç örneğin ise DSA üretimi olduğunu söylemiştir. Bunlara kentte, Hell 2A ve 2B kontekstlerinde birlikte rastlanmıştır. Birkaç örneğin ise B veya C, A veya C kontekstlerinden olabileceği önerilmiştir¹⁶¹.

Stucky, M.Ö. 5. ve 4. yüzyıl boyalı seramiği ve Terra Sigilataların tersine Ras Shamra'da Hellenistik Dönem firnisli kaplarının az olduğunu söylemiştir¹⁶².

Konya Karaman illerinde gerçekleştirilen yüzey araştırmalarından ele geçen, bazı örnekleri siyah, kahverengi, kırmızı-kahverengi veya gri bant bezemeli olan bu tip kâseler için M.Ö. 2. yüzyıl, M.Ö. 2. yüzyıl–1. yüzyılın ilk yarısı önerilmiştir¹⁶³. Aşağı Fırat Havzası araştırmalarından benzer profilli ve bant bezemeli örneklerinin bulunduğu içe

¹⁵⁹ Guz-Zilberstein, 1995: 290, fig. 6.1. 1–24.

¹⁶⁰ Berlin, 1997: 74–75, Pl. 16, PW, 133–140.

¹⁶¹ Slane, 1997: 278–279, Pl. 3, FW 17–21, 309, Pl. 17, FW 176–178.

¹⁶² Stucky, 1983: 129, 207–209; Ayrıca bu tipin örnekleri için bakınız: Cox, 1949: 4–5, No, 18–19; Christensen ve Johansen, 1971: Fig. 4, 50, Fig. 6, 51–59; Lloyd, 1954: Fig. 1, 30, 39, 41–42, 51.

¹⁶³ Bilgin, 2004: Çiz. 9–14.

çekik kenarlı kâseler, Doğu Sigillata A türü kaplar olarak değerlendirilmiştir¹⁶⁴. İmikuşağı Höyüğü'nde bu tip kaplar, Geç Hellenistik Dönem olarak tanımlanan 4b yapı evresinden ele geçmiştir¹⁶⁵. İçte çekik kenarlı kâseler, Diyarbakır/Üçtepe Höyüğü'nün Hellenistik Dönem tabakasından ele geçmiştir. Bunların ağız kenarında bant bezemesi bulunmaktadır¹⁶⁶. Gordion'dan bu tip kâseler, M.Ö. 3. yüzyıla ait Hellenistik Dönem villasından ele geçmiştir¹⁶⁷. Kululu'dan bir örnek, M.Ö. 3.-2. yüzyıl ortası Hellenistik Dönem astarlı kapları arasında değerlendirilmiştir¹⁶⁸.

Boğazköy'de de bu tip kâseler bant bezemeli bir karakter göstermektedir. Örneklerin dışta ve içte ağız kenarı kırmızı veya kırmızı-kahverengi boyalıdır. Ayrıca bazı örneklerin iç taraflarında iki ince kırmızı veya kırmızı kahverengi bantlar vardır. Kalınlaştırılmış kenarlı bir grup kâsenin ise dışında sepya-kırmızı-beyaz ince bantlar, içinde de ince bant süslemeleri tespit edilmiştir¹⁶⁹. Maier, Boğazköy'den bu kapları Galat seramiği olarak tanımlamıştır. Bu seramik grubu için yayılım alanlarından stratigrafik bir veri bulunmamakla birlikte yüzey karakteristiğinin başka seramik grupları ile karşılaştırmalar sonucu, bunların M.Ö. 3. yüzyılın 2. yarısı ile Augustus Dönemi arasına ait kaplar olduğunu önermiştir¹⁷⁰.

¹⁶⁴ Derin, 1994: Çiz. 2-4, 12-19, 25-27.

¹⁶⁵ Derin, 1995: Res. 34, 2.

¹⁶⁶ Sevin, 1990: Res. 16, 6.

¹⁶⁷ Sams ve Voigt, 1990: 80, Fig. 6, a-e.

¹⁶⁸ Jones, 1971: 89, No. 18.

¹⁶⁹ Maier, 1963: 228, Abb. 10, 1-9, Abb. 11, 2-8.

¹⁷⁰ Maier, 1963: 251-253.

Tille Höyük'ten, Komana'nın özellikle Kat. No: 10–12 arasında tanıtılan kâseleri ile yakın profilli bir örnek, Hellenistik Dönem'inin M.Ö. geç 1. yüzyıl ile M.S. 1. yüzyıl arasına tarihlenen 3. tabakasından ele geçmiştir. Tille'den bu kâse, kırmızı astarlı bir kaptır. Tille'den diğer bir benzer profilli örnek ise Hellenistik Dönem'e tarihlenmiştir¹⁷¹.

Aşvan Kale'de Komana'nın 14–17 nolu örnekleri ile oldukça yakın profilli bir kâse, Hellenistik Dönem kontekstinden ele geçmiştir¹⁷². Aşvan'dan bu örnek form tipiyle Komana örnekleri ile aynı tipi göstermektedir.

Hayes Form 20, içe çekik ağızlı kâselerin Doğu Sigillata A üretimi tiplerini oluşturmaktadır. Hayes, Hellenistik Dönem'in çok yaygın tiplerinin taklidi olan bu formun, her yerde siyah astarlı örneklerinin bulunduğunu söylemiştir. Belki M.Ö. 2. yüzyılın 2. yarısından olabileceğini önermiştir¹⁷³.

Hayes'in de verdiği gibi Antiocheia Form 157, bu tipin kırmızı astarlı örneği olarak gösterilmiştir¹⁷⁴. Slane, Anafa'nın bu tip kaplarının siyah astarlı öncüllerinin, Erken Hellenistik Dönem'e ait Antiocheia Form 75 ve DSA üretimi örneklerinin ise Geç Hellenistik Dönem kırmızı astarlı kaplarından olan Antiocheia Form 157 ile paralel olduğunu söylemiştir¹⁷⁵.

¹⁷¹ French, Moore ve Russel, 1982: Fig. 12, 1, Fig. 13, 3; Tavium/Büyük Nefes'ten içe çekik ağızlı kâseler için bakınız: Weber-Hiden, 2003: Taf. 1–4, A1, Taf. 17, A11.

¹⁷² Mitchell, 1980: Fig. 35, 398.

¹⁷³ Hayes, 1985a: 22–23, Tav. III, 8.

¹⁷⁴ Waage, 1948: 24; Waage, 1934: 70, Fig. 2.

¹⁷⁵ Slane, 1997: 278.

Tel Rıfa'at'daki yüzey araştırmalarında da ie çekik ağızlı kâselerin, Hellenistik Dönem siyah astarlı, Hellenistik Dönem kırmızı astarlı ve Doğu Sigillata A üretimi örnekleri not edilmiştir. Doğu Sigillata A örnekleri, siyah ve kırmızı astarlı tiplerle de ilişkilendirilmiş ve bunların teknik kalitesinde ilerleyen bir gelişim gösterdiği kaydedilmiş ve DSA örnekleri için M.Ö. 2. yüzyıl tarihi önerilmiştir¹⁷⁶.

Gunneweg, ie çekik ağızlı kâselerin Attika'dan geldiğini ve Erken Hellenistik Dönem'de kırmızı veya pembe üretim örneklerinin çok yaygın olduğunu söylemiştir. Bunların değişik ölçülerde ama genellikle küçük boyutlu tiplerinin sigillata üretiminde sınıflandırmıştır. Tel Akko'dan soluk sarı üretim (DSA) bir kabın, analiz yapıldığını ve DSA-I olduğunun ortaya çıktığını bildirmiştir. Astarı içte portakal rengi, dışta sarı ve portakal renginde alacalı olan örneğin, erken bir kâse ve kontekstinin M.Ö. 150'den önceki bir tarihi verdiğini eklemiştir. Yine Tel Gezer'den ie çekik kenarlı iki kâsenin, DSA-I dışında, M.Ö. 220–180 tarihli kontekstten geldiğini aktarmıştır. Soluk sarı üretim bu küçük kâselerin Tarsus, Tel Anafa ve Samaria'da da rapor edildiğini ve olasılıkla bunların tanımlamalarının, DSA-I ile uygun olduğunu bildirmiş; bu merkezlerden gelen verilerle de bu ie çekik ağız kenarlı kâselerin, DSA-I'den erken olduğunu ve M.Ö. 220–100 tarihleri arasını gösterdiğini önermiştir¹⁷⁷.

Bu merkezlerden ilk olarak Atina Agorası'ndan gelen veriler doğrultusunda, Komana kâseleri derin form yapıları ile M.Ö. 3. yüzyıldan erken olamayacaklarını göstermektedir. Bant bezemeli bu kâseleri, Halikarnassos'da olduğu gibi M.Ö. 5.-4. yüzyılda Levant Bölgesi'nin karakteristik kapları olan bant bezemeli kapları ile ilişkisi

¹⁷⁶ Matthers, 1978: 149–151, Fig. 12, 8, 17, 20.

¹⁷⁷ Gunneweg, Yellin ve Perlman, 1983: 95, Fig. 21: 1.

tartışılmalıdır. Ancak Halikarnasos örnekleri gibi Komana örnekleri de form tipleri ile bunlardan ayrılmaktadır. Keza çok benzer formlu ve bant bezemeli kaplar Boğazköy'de M.Ö. 3. yüzyılın 2. yarısı ve Augustus Dönemi arasına tarihlenmiştir. Bunun dışında Orta Anadolu'da birçok merkezde de bu tip benzer form ve bezemeli kaplar tespit edilmiştir.

İçe çekik ağız kenarlı bu kâselerin M.Ö. 1. yüzyıla hatta M.S. 1. yüzyıla kadar uzandığı anlaşılmaktadır. Formun M.Ö. 2. yüzyıl ortalarında Terra sigillata kapları ile birleştiği ve Doğu Sigillata A türü örneklerinin M.Ö. 150'lerden önceyi gösterdiği çeşitli merkezlerden verilerle önerilmiştir. Bant bezemeli Komana kâselerinden Kat. No: 2-5 ve 8 örneklerinde bantlar siyah, siyah kahverengi, kırmızı-kahverengi iken özellikle 16 nolu örnek sigillata kırmızısını hatırlatır şekilde bant bezemelidir. 15 nolu parçadaki bu farklılık belki kırmızı astarlı geleneğe bir geçiş ürünü olarak değerlendirilebilir. İçi yine sigillata tarzı kırmızı astarlı dışı ise siyah-kahverengi astarlı olan Kat. No 16'da tanıtılan parçayı da aynı şekilde düşünmek mümkündür. Keza burada Komana kâselerinden 13-16 nolu örneklerle benzer profilli bir kâse, Ephesos'ta DSA serisi içinde ele alınmış ve Atlante Form 4 ile karşılaştırılmıştır. Komana'nın bu kâseleri için daha yakın bir merkez ise Aşvan Kaleden gelen örneklerdir. Ancak her üç merkezden gelen tiplerde birbiri ile oldukça yakın formlardır. Outschar, Ephesos örneğini Atlante Form 4 ile paralel olarak Augustus Dönemi'ne vermiştir. Aşvan örneği ise höyüğün Hellenistik Dönem tabakasında tespit edilmiştir. Tille Höyük'ten, Kat. No: 10-12 arasında tanıtılan kâseler ile benzer tipte kırmızı astarlı bir kâse, M.Ö. geç 1. yüzyıl ile M.S. 1. yüzyıla ait yapı katından ele geçmiştir. Bu veriler çerçevesinde Komana kâselerinin Kat. No: 2-9 arasında tanıtılan parçalar için M.Ö. 3.-2. yüzyıllar önerilebilir. Ancak bir kontekst buluntusu olmayan bu kapların M.Ö. 1. yüzyıla kadar da devamlılığı göz önünde bulundurulabilir. Kat. No: 10-

16 arasındaki parçalar ise olasılıkla M.Ö. 3. yüzyıla gitmez. M.Ö. 2. yüzyılı ile ilgili bir şey söylemek güç iken Tille Höyük ve Ephesos'dan gelen tarihler bunların M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl veya Augustus Dönemi örnekleri olabileceğini işaret etmektedir.

Kat. No: 19 ve 20 tanıtılan ince cidarlı ve düz profilli kâseler için önemli veriler ise yine Ephesos'dan gelmektedir. Bu tip ince cidarlı kâseler için Geç Hellenistik Dönem ve Augustus Dönemi arasına tarihlenmiştir. Bu iki Komana örneği içinde aynı tarihleri önermek mümkündür. Profili tam olarak benzer olmamakla birlikte ince cidar bir yapısına sahip olan 17 ve 18 nolu örneklerinde aynı tarihlerden olduğu düşünülebilir. Kat. No: 21 ve 22'de tanıtılan küçük kâseler için birebir karşılaştırma örneklerinden söz etmek mümkün değildir. 22 nolu örnek en erken örnekleri M.Ö. 150'lerden erkene verilmeyen küresel gövdeli kâseleri¹⁷⁸ hatırlatmaktadır. Hafif içe çekik kenarı ile ise 19 ve 20 nolu örneklerle benzer görünmektedir. Ancak bu kâselere nazaran cidarı kalındır. Buna göre bu örneği de Geç Hellenistik ve Augustus Dönemi'ne vermek olasıdır. Konik gövde profilli derin bir kâse olan 20 nolu örneği de belki 22 nolu parça ile aynı tarihlerden olduğunu düşünmek mümkündür.

II. 2. 2. 2. Form 2 (Kat. No: 23–31)

Dışa çekik ağızlı kenarlı kâselerdir. Attika seramiğinde Klasik Dönem'den itibaren bilinen formun, en erken örnekleri M.Ö. 5. yüzyıla aittir. Hellenistik Dönem'de içe çekik ağızlı kâseler gibi sevilen bir tip olmuştur. Klasik Dönem örneklerine benzeyen Hellenistik Dönem örnekleri M.Ö. 3. yüzyılda üretilmeye başlamıştır. Klasik Dönem

¹⁷⁸ Küresel gövdeli kâseler için bakınız: sf. 96-107.

örneklerinin aksine bezemesizdir ve genellikle baskısızdır. Yalnız tamamen firnislidir¹⁷⁹. Attika kökenli bu form M.Ö. 5. yüzyılın son çeyreğinde Korinth’de üretilmeye başlanmış ve M.Ö. 146’da şehrin yıkımına kadar üretimin sürdüğü tespit edilmiştir¹⁸⁰. Rotroff, dışa çekik ağızlı kâselerin, içe çekik ağızlı kâselerle çağdaş olduğunu ancak onlar kadar popüler olmadığından söz etmektedir¹⁸¹.

Komana dışa çekik ağız kenarlı kâselerinin tam profili korunmuş örnekleri tespit edilemediği için baskı-bezemesi üzerine bir şey söylemek mümkün değildir. Ağız kenarları dışa doğru belirgin bir çıkıntı yapmaktadır. Kat. No: 23–26 arasındaki parçalar gövdede bir açığı yapmakla birlikte yumuşak bir dönüşe sahiptir. Kat. No: 27–31 ise belirgin bir şekilde açığı yapmaktadır. Dışa doğru uzanan ağız kenarı farklılıklar göstermekle birlikte aynı tip ağız kenarı şekli bu iki farklı gövde yapısına sahip tiplerde de bulunmaktadır.

Komana’da tespit edilen dışa çekik ağız kenarlı kâseler, içe çekik ağız kenarlı kâseler gibi bant bezemeli kaplarıdır. Kat. No: 23’ün dışta ve içte ağız kenarında kırmızı renkli bir bant vardır. Kat. No: 24’ün içte ağız kenarı ve dışı devetüyü renginde astarlıdır. İçte geri kalan kısım ise kahverengi-siyah astarlıdır. Kat. No: 25’de içte ağız kenarından siyah kahverengi kalın bir bant olduğu görünmektedir. Kat. No: 26’da içte ve dışta yalnız kırmızı boya kalıntıları görülebilmektedir. Kat. No: 23 gibi Kat. No: 27’inde içte ve dışta dudak kenarında kırmızı kalın bir bantı vardır. Ancak bu parçanın kırmızı bandı daha geniştir ve neredeyse keskin gövde geçişine kadar uzanmaktadır. Kat. No: 28’de ise kırmızı bant, dışta keskin gövde geçişine kadardır. İçte ise gövde geçişine varmadan kalın

¹⁷⁹ Rotroff, 1997: 156–158, Fig. 59–61, 866–959.

¹⁸⁰ Edwards, 1975: 33, Pl. 3, 72–76.

¹⁸¹ Rotroff, 1983: 263.

bir şerit halindedir. İçte tekrar gövde geçişinin altında ikinci bir bant(?) başlamaktadır. Ağız kenarı kısmen korunmuş olan 29 numaralı örneğin, dışı kırmızı ve ek olarak ince bir şerit halinde görülen siyah boyalıdır. İçte ise dudak kenarında koyu kırmızı olan astarın tam olarak bant bant olduğu anlaşılamamakla birlikte geri kalan kısmının da açık kırmızı (devetüyü) astarlı olduğu görülmektedir. Kat. No: 30'un içi koyu kırmızı astarlıdır. Dışı ise kalitesiz, siyah-kahverengi ara ara sürülen bir astarla kaplıdır. Bu grubun Kat. No: 31'de tanıtılan son örneğinin ise içi-dışı tamamen koyu kırmızı-kahverengi astarlıdır.

Thompson, dışa çekik ağızlı kâselerin M.Ö. 3. yüzyılın çok karakteristik türlerinden biri olduğunu ve bunların muhtemelen M.Ö. 4. yüzyılın sonuna doğru başladığını söylemiştir. Tamamen siyah astarlı, tondosunda rulet baskısı bulunan, ağız kenarı ve kaide halkası özenli olan Grup A'dan 9 nolu örneğin de, bu formun en erken tiplerinden biri olduğunu aktarmıştır. Thompson, ayrıca dışa çekik ağızlı kâselerin gövde profillerinin zamanla köşeli bir şekil aldığını ve geç kâselerin özensiz ve kaba olduklarını vurgulamıştır¹⁸².

Kolonos Agoraios'da dışa çekik ağızlı kâselerin, M.Ö. 4. yüzyılın son çeyreğinden M.Ö. 1. yüzyıla kadar örneklerine rastlanmıştır¹⁸³. Anderson, Khios'un en iyi örneklerinin kronolojik bir gelişim göstermediğini ama bu iyi örneklerle, basit yerel üretimleri karşılaştırmanın da mümkün olamayacağını söylemiştir¹⁸⁴. Technau, Samos Heraionu'ndan bu tip kâseleri Hellenistik Dönem içinde değerlendirmiştir¹⁸⁵.

¹⁸² Thompson, 1934: 435, A9-13, 71, 72; C3-4; D2-6; E33-45.

¹⁸³ Rotroff, 1983: fig. 3, 31, 75, Fig. 4, 91-94, 101.

¹⁸⁴ Anderson, 1954: 167-168, fig. 15, 120, 145, 194, 200.

¹⁸⁵ Technau, 1929: Abb. 33, 1-3.

Keramaikos'dan yuvarlak kenarlı iki örnek, M.Ö. geç 4. yüzyıla tarihlenmiştir. Ayrıca benzer profilli iki örnekte lekane olarak tanımlanmış ve aynı şekilde M.Ö. 4. yüzyılın 4. çeyreğine verilmiştir¹⁸⁶.

Coldstream, içe çekik ağızlı kâselerle birlikte yayılım gösteren dışa çekik ağızlı kâselerin, oldukça derin orantı, geniş ayak ve dışa doğru uzantılı üst profili ile başladığını; M.Ö. 2. yüzyılda daha sığ gövde, daha dar ayak ve çok keskin dışa dönük dudağa doğru geliştiğini söylemiştir. V ve W kontekstlerinden ele geçen Knossos örneklerinin de M.Ö. 2. yüzyıl tipleri olduğunu belirtmiştir¹⁸⁷.

Kabirion'da dışa çekik ağız kenarlı kâselerin örnekleri, M.Ö. 4. yüzyılın sonundan M.Ö. 2. yüzyılın ortasına kadar tespit edilmiştir. Bunların M.Ö. 4. yüzyıl sonu-3. yüzyıl örneklerinin, dışa çekik ağız kenarının yuvarlatılmış ve gövde kavsinin yumuşak bir dönüşe sahip olduğu görülmektedir. M.Ö. 2. yüzyılın ilk yarısından gelen tiplerde ise ağız kenarı, dışa doğru düz çıkıntılıdır. Gövde ise keskin bir dönüşe sahiptir¹⁸⁸.

Schaefer, Pergamon'da sevilen bir form tipi olan dışa çekik ağız kenarlı kâselerin, yuvarlaktan keskin kenarlı ve hareketli formlara doğru giden bir gelişim çizgisi gösterdiğini söylemiştir. Formun, Olynthos'da Geç Klasik Dönem öncesi basamağının da açıkça anlaşıldığını, ancak Pergamon'da bunun tespit edilmediğini belirtmiştir. Pergamon'dan en erken Hellenistik Dönem formunun burada tanıtılan C 5 ve C 6 numaralı örneklerin olduğunu ve bu form basamağının kentte Attika İthalleri ve bunların taklitleri ile

¹⁸⁶ Hoepfner, 1976: 211-212, Abb. 236, K 110-111, Abb. 237. K 113-114.

¹⁸⁷ Coldstream, 1999: 335, Fig. 4, V 9-10, W 10, X 21, 28-32.

¹⁸⁸ Heimberg, 1982: 43-44, 134-35, Taf. 13, 259-267.

birlikte oldukça sıkı sıkı olduğunu bildirmiştir. M.Ö. 3. yüzyılın başında formun Attika’da daha derin, cidarın kap temelinden ayrılmaya başladığını ve dudağın zarif bir kavisle dışa doğru döndüğünü; M.Ö. 2. yüzyılın ortasına doğru formun gergin ve cidarın metalik, ince olduğunu aktarmıştır. C7 ve C 8’de tanıtılan tiplerinde bu evreye ait olduklarını söylemiştir. C9’da tanıtılan tipin ise Attik tiplerin form gelişim safhasında, daha kalın ve dik cidarı, çok fazla kendini göstermeyen dudağı ve profil kavsi daha az hassas olan M.Ö. 2. yüzyıl sonu daha doğrusu 1. yüzyıl başına ait tiplerine uygun olduğunu söylemiştir. Burada C 10’da tanıtılan örnekte de görülebileceği gibi formun ikinci bir eğilimin belirlediğini, formun sadeleşme ve yozlaşma gösterdiğini aktarmıştır. Örneğin “Hellenistik III” dolgusundan geldiğini, yani M.Ö. 2. yüzyılın 2. çeyreğinden sonraya ait olabileceğini belirtmiştir¹⁸⁹. Pergamon Asklepieionu’ndaki yapı katmanlarından gelen benzer kâseler de Schaefer’in bu sınıflandırma önerisi ile paralel görünmektedir¹⁹⁰.

Eretria’da dışa çekik ağız kenarlı kâselerin, Attika, yerel ve birkaç parçanın Böotia üretimi olduğu önerilmiştir. Ağız kenarı dışta şişkin bir profil gösteren bir örneğin, güçlü şekilde vurgulu dudağının Erken Hellenistik Dönem kaplarında sıradan olduğu belirtilmiş ve metalik parlak firnisliyle Attika kökenine verilen örnek için, M.Ö. geç 4. yüzyıl veya 3. yüzyılın ilk yarısı önerilmiştir. Bunun yanında bu tip yerel üretim örneklerin varlığından söz edilmiştir¹⁹¹. Tipin, Eretria’daki Klasik ve Hellenistik Dönem evlerindeki

¹⁸⁹ Schaefer, 1968: 35–36, Taf. 3, C 5–10.

¹⁹⁰ Ziegenaus ve De Luca, 1968: Taf. 55, 18, 24, 26, 148, 176, 232, 235, 269.

¹⁹¹ Metzger, 1969: Taf. 9, 1–5, Taf. 10. 7–11.

yapı tabakalarından, M.Ö. 5.-4. yüzyıllardan M.Ö. 2. yüzyıla kadar giden örnekleri tespit edilmiştir¹⁹².

Mitsopoulos-Leon, bu kâse formunun hafif dışa çekik ağız kenarının küçük bir şişkinliğe sahip veya düz bittiğini, gövdesinin ise hem yumuşak hem de vurgulu şekilde köşeli örneklerden oluştuğunu söylemiştir. Tipin hem Batı'da hem de Doğu'da Klasik Dönem'den itibaren bilindiğini, M.Ö. 3. ve 2. yüzyılda ise basit formu ile sevilen bir kap olduğunu bildirmiştir. Formunda ortak bir eğilim olmakla birlikte küçük yerel farklılıkların bulunduğunu aktarmıştır. M.Ö. 3. yüzyılın baskın formu, akıcı form gidişatı, yüksekliğin tersine daha yüksek ayak çapı, tek durumda daha yüksek cidar gücüyle karakteristik olduğunu bildirmiştir. M.Ö. 3. yüzyıl sonu ve 2. yüzyıldan itibaren ise çoğunlukla köşeli, hantal yapılı örneklerle karşılaştıklarını söylemiştir. Ayrıca bu evrenin kaplarının, cidar dönüşünün açıl, kabın daha yüksek, ince cidarlı tipler olduğunu eklemiştir¹⁹³.

Didyma'da astarlama geleneğine göre sınıflandırılan kaplar arasında bu kâselerin, siyah ve diğer renklerde astarlı, kırmızı astarlı ve astarsız ince çamurlu örnekleri tespit edilmiştir. Siyah astarlı örnekleri, M.Ö. 3.-2. yüzyıla tarihlenen Cadde III'den ele geçmiştir. Kırmızı astarlı bir örneği, M.S. 100 civarına ait olan Cadde I'den gelmiştir. Astarsız tipleri ise M.Ö. 4. yüzyıldan M.S. 100'e kadarki kontekstlerde rastlanmıştır. Diğer

¹⁹² Metzger, 1998: Abb. 222, 10, Abb. 224. 49–51, 53, Abb. 232. 232–37, Abb. 239. 331, Abb. 241. 344, Abb. 242. 370, Abb. 244, 417, Abb. 247, 453–54.

¹⁹³ Mitsopoulos-Leon, 1991: 19, Taf. 4–6, A 16–31; Ephesos Tetragonas-Agora'dan örnekler için bakınız: Gassner, 1997: 42–42, Taf. 5, 82–91.

iki gruba ek olarak Cadde II (M.Ö. 2.-1. yüzyıl), IV'den (M.Ö. 4./3. yüzyıl) örnekleri tespit edilmiştir¹⁹⁴.

Milethos'tan ele geçen dışa çekik ağız kenarlı kâseler, M.Ö. 2. yüzyıla ait tiplerdir¹⁹⁵. Sardis'ten iki örnek yayınlanmıştır. Yalnız kaide ve gövde parçasından oluşan ilk örneğin olasılıkla Attika üretimi ve M.Ö. 4. yüzyılın son çeyreğine ait olabileceği önerilmiştir. Köşeli bir profil gösteren örneğin ise M.Ö. 2. yüzyıla tarihlenebileceği belirtilmiştir¹⁹⁶.

Başaran, dışa çekik ağız kenarlı kâselerin Ainos'da Nekropolün üçüncü gömü tabakasında az iken aynı dönemi gösteren kent içi yerleşim tabakasında yoğun ele geçtiğini ve Geç Hellenistik Dönem karakteri taşıdığını söylemiştir. Bunun yanında bunların büyük olasılıkla Ainos'un yerel atölyelerinde üretilmiş olabileceğini belirtmiştir¹⁹⁷.

Kaunos'dan ağız kenarı belirgin bir şekilde dışa doğru çıkık ve köşeli profilli, ağız ve gövde parçasından oluşan bir örneğin, M.Ö. 2. yüzyıla ve bu yüzyılın ilk yarısına ait olabileceği önerilmiştir¹⁹⁸.

¹⁹⁴ Wintermeyer, 2004: Abb. 35, 39, 93–97, 232–234, 328, 196–197, 188, 382, 189, 190–91, 193–95, 175, 256–58, 1141–1146, 1337–39; Ayrıca Didyma'dan örnekler için bakınız: Wintermeyer, 1984: 248, Abb. 10, 2.

¹⁹⁵ Pfrommer, 1985: Abb. 40–43.

¹⁹⁶ Rotroff ve Oliver, 2003: 21, Pl. 4–5. 12–13.

¹⁹⁷ Başaran, 2003: 76, Pl. XLVII, 6.

¹⁹⁸ Schmaltz, 1995: 214–215, Abb. 20. 12.

Hellström, Labraunda'dan küçük bir tipi için, M.Ö. 4. yüzyıl sonu veya erken 3. yüzyıla tarihlenebileceği söylemiştir¹⁹⁹. Bu Labraunda örneği, hafif dışa çekik kenarlı ve gövdesi yumuşak bir profilli, yüksek halka kaidelidir.

Tarsus'ta dışa çekik ağızlı kâseler, höyüğün Orta Hellenistik (M.Ö. geç 3. yüzyıl-M.Ö. erken 2.yüzyıl), Hellenistik-Roma (M.Ö. 2. yüzyıl ortası-M.Ö. 1. yüzyıl ortası/olasılıkla bu yüzyılın sonu) ünitesinden ve seksiyon A'daki Hellenistik evden (M.Ö. 2. yüzyıl ortası) ele geçmiştir²⁰⁰.

Antiocheia'da Tip 40, 41, 42, 43 ve 45, Erken Hellenistik Dönem içinde ele alınan dışa çekik ağız kenarlı kâselerdir. Waage, Tip 40'in muhtemelen Attika ithali ve Antiocheia'da formun en erkeni olduğunu söylemiştir. İlk tipe göre daha çok yuvarlatılmış kenarlı tip 41 içinde Attika ithali ve yerel üretim olduğu önerilen tiplerden söz edilmiştir. Dışa uzantısı yuvarlatılmış bir kavis oluşturan ve gövde kavsi de yuvarlatılmış dönüşlü tip 42'nin bir örneği için lokal olduğu önerilmiştir. Tip 43'de gövde dönüşü keskin bir hal almıştır. Waage, bu tipin bütün örneklerinin yerel olduğunu söylemiştir. Tip 45'in ise 41 ile 43 arasında karakteristik yapısıyla derin kâseler olduğunu belirtmiştir²⁰¹.

Aşvan Kale'de Komana örnekleri gibi dudak kenarı belirgin bir şekilde dışa doğru çekik olan bu tip kâselere Hellenistik ve Roma tabakalarında rastlanmıştır²⁰².

¹⁹⁹ Hellström, 1965: 59, Pl. 33. 63.

²⁰⁰ Jones, 1950: fig. 179, 41-49, H.

²⁰¹ Waage, 1948: 12, Pl. II, 40-43, 45; Ayrıca Antiocheia yakınındaki Gindaros'dan örnekler için bakınız: Kramer, 2004: KTÜ 65-73.

²⁰² Mitchell, 1980: fig. 29, 226, fig. 32, 314, fig. 34, 371, fig. 35, 404.

Aşağı Fırat Havzası'nda, Elazığ ve Malatya Bölgesi araştırmalarından ele geçen bu tip kâseler, Doğu Sigillata A türü seramikler olarak değerlendirilmiş ve bunların Hellenistik ve Roma Dönemleri'nde yoğun rastlanılan bir form olduğundan söz edilmiştir. Bu kâseler, kızıl kahve ve kırmızı astarlı kaplardır²⁰³.

Nagidos'da bu kâseler, iki tipe ayrılmıştır. İlk tip, ağız kenarı dışta topak şeklinde ve gövdesi yumuşak dönüşlü kaplardır ve bunların M.Ö. geç 4. yüzyıl–3.yüzyılın ilk yarısına ait tipler olduğu önerilmiştir. İkinci tipte ağız kenarları, basit ve yumuşak, gövde ise keskin bir açı yapmaktadır. Bunlarda paralel örnekleri ile M.Ö. 2. yüzyıl ortalarında terk edildiği tespit edilen kentte, M.Ö. 3. yüzyılın 2. yarısı ve erken 2. yüzyıla verilmiştir²⁰⁴.

Hayes, dışa çekik ağız kenarlı ve birden yükselen gövde yapısına sahip parlak siyah astarlı küçük kâselere, Paphos'da çoğunlukla erken, M.Ö. 3. ve erken 2. yüzyıl depozitinde rastlandığını söylemiştir. Ayrıca bu tipin Levant kentlerinde yaygın olduğunu belirtmiştir. Bazı varyasyonlarının not edilebileceğini sıralamıştır: İlki dışa doğru hafif çıkıntılı tipler, yanı sıra Campana A Kapları'nın olası etkisini gösteren kare şeklinde dudak kenarlı tiplerdir. Ayrıca aynı kontekstlerde standart olarak kaba, düz tabanlı “tuzluk” versiyonlarının olduğunu söylemiştir²⁰⁵.

²⁰³ Derin, 1994: 152, Çiz. V, 53, 56–57, 61–63.

²⁰⁴ Durukan ve Körsulu, 2007: 161–162, Kat. No: 34–39; Körsulu, 2006: 24–29, Kat. No: 34–39; Ayrıca Kilisetepe'den bu tip kâseler için bakınız: Nevett ve Jackson, 2007: 381, Fig. 410, 975.

²⁰⁵ Hayes, 1991: 28, Fig. XV, 11–14.

Kıbrıs Agios Georgios örnekleri, Erken ve Orta Hellenistik Dönem buluntuları arasında sayılmıştır²⁰⁶. Vessberg-Westholm, dışa çekik kenarlı ve köseli profilli küçük bir örneği Hellenistik I kapları içinde ele almıştır²⁰⁷. Kıbrıs araştırmalarından bu örneğin, dışta ağız kenarında siyah renkli kalın bir bant olduğu görülmektedir.

Dışa çekik ağız kenarlı kâseler Dor'da üç tipe ayrılmıştır. İlk tipler, Erken Hellenistik Dönem, Attik prototiplere benzer şekilde yuvarlatılmış dışa çekik kenarlıdır. Bunlar M.Ö. geç 4. yüzyıl-M.Ö. erken 3. yüzyıl safhasından gelmiştir. Yalnız tamamen Attik olan parlak siyah astarlı bir örnek dışında, bu ön tipin diğer kâseleri siyah metalik astarlıdır. Bu tipin M.Ö. 2. yüzyıl safhasındaki kâselerinin, bazen kaplamasız olduğu söylenmiştir. İkinci grup, metalik siyah veya mat kırmızı astarlı omurgalı kâselerdir ve bunlar Dor'da M.Ö. 3. yüzyıl başına ait safhada ele geçmiştir. Üçüncü grup kâseler, omurgalı ama dudağı güçlü bir şekilde dışarıya doğru uzanmaktadır. Yalnız M.Ö. 2. yüzyılda yaygın tiplerdir. Bunların üst ve alt cidarı arasında ikinci tipten daha çok göze çarpan bir eklemlenmesi bulunmaktadır. Bu tipin ilk kâseleri, Dor'da M.Ö. 2. yüzyılın ilk yarısına ait tabakalarda ele geçmiştir. Ancak bunların daha çok bu yüzyıldan daha geçte yaygın olduğu belirtilmiştir²⁰⁸.

Crowfoot, dışa çekik ağızlı kâselerin Samaria'da M.Ö. erken 4. yüzyılda yuvarlatılmış dudaklı Attika ithalleriyle başladığını ve muhtemelen M.Ö. 3. yüzyılda da bu

²⁰⁶ Berlin ve Pilacinski, 2003: 212–214, Fig. 3, 37–39.

²⁰⁷ Vessberg ve Westholm, 1956: 58, Fig. 21. 14.

²⁰⁸ Guz-Zilberstein, 1995: 291, fig. 6. 2. 1–19.

ithalatın devam ettiğini söylemiştir. Samaria'da M.Ö. geç 3. yüzyıl ile M.Ö. 1. yüzyılda ise küçük ve nadiren bezemeli yerel taklitlerinin üretildiğini belirtmiştir²⁰⁹.

Dışa çekik ağız kenarlı ve köseli bir profil gösteren bu tip, Doğu Sigillata A kaplarında da devam etmiştir. Ancak DSA örnekleri daha sığ bir gövde yapısı göstermektedir. Samaria Form 11 bu tip kâselerdir. Samaria'da bu tipin, M.Ö. 30 öncesine verilen Form 11 ile Augustus Dönemi'ne tarihlenen Form 13 arasında ara bir form olduğu belirtilmiştir²¹⁰. Antiocheia Form 115 ve 116'dır²¹¹. Hama Form 11'i oluşturmaktadır²¹². Tel Anafa'da tipin tek örneği Roma 1A kontekstinden ele geçmiştir²¹³. Bunun bir varyasyonu olarak gösterilen bir parça ise Roma 1B kontekstindedir²¹⁴.

Bunlar Hayes Atlante Form 29'dur ve burada bu tip için aşağı yukarı M.Ö. 30-M.S. 20/25 tarihleri arası önerilmiştir²¹⁵. Atina Agorası'nda bu tip, Grup G'de M.S. erken 1. yüzyıl kontekstinden ele geçmiştir²¹⁶. Bunun yanında Hayes, Agora'dan ithal kapları ele aldığı yayınında bu tiplerin M.Ö. 50'den önce olasılıkla var olduğunu ve üretiminin M.S. erken 1. yüzyıl içlerine kadar devam ettiğini söylemiştir²¹⁷.

²⁰⁹ Crowfoot, 1957: 244–246, fig. 48, 1–8, Ayrıca Dura-Europos'dan dışa çekik kenarlı kâseler için bakınız: Cox, 1949: 3–4, No. 8–13.

²¹⁰ Crowfoot, 1957: 310, 329, Fig. 79, 5–6.

²¹¹ Waage, 1948: 23, Pl. III, 115–116.

²¹² Christensen ve Johansen, 1971: Fig. 36, 11, 1–7.

²¹³ Slane, 1997: 304, Pl. 15, FW 160.

²¹⁴ Slane, 1997: 332, Pl. 26, FW 309.

²¹⁵ Hayes, 1985a: 27, Tav. IV, 13.

²¹⁶ Robinson, 1959: Pl. 60, G 9; Hayes, 2008: Fig. 3. 43.

²¹⁷ Hayes, 2008: 24, Fig. 3, 43–51; Ayrıca bu tipin örnekleri için bakınız: Waage, 1934: Pl. XV, 8; Negew, 1986: 23, No. 156; Kramer, 2004: Taf. 85, ESA 116–117; Hayes, 1985b: 189, Fig. 52, 11–12; Gassner, 1997:

Komana'dan bu kaseler için ağız ve gövde geçişindeki profil farklılıkları ile kronolojik bir sınıflandırma yapmak güç görünmektedir. Ağız kenarları genellikle dışa doğru belirgin bir şekilde çekiktir ve gövdeleri bir açı ile devam etmektedir. Bununla Komana örnekleri daha çok M.Ö. 3. yüzyıl 2. yarısından itibaren başlatılan tipleri hatırlatmaktadır. Erken tiplerin belirgin bir şekilde topak şeklinde yuvarlak ağız kenarlı ve gövdesi de yumuşak geçişli tiplerinden uzak görünmektedir. Bu çerçevede Komana'dan dışa çekik ağız kenarlı kâseler için M.Ö. 3. yüzyılın 2. yarısı ile M.Ö. 1. yüzyıl arası önerilebilir. Bunun yanında içi-dışı tamamen kırmızı-kahverengi astarlı bir örnek olan 31 nolu kâse ise formun DSA türü kaplarda görülen benzer tipi ile bağlantısını göstermektedir ve belki kentteki kırmızı astarlı kap geleneğinin etkisine bir örnek oluşturabili. Olasılıkla bununla bağlantılı olarak formun M.S. erken 1. yüzyıla kadar uzantısını düşündürmektedir. Bu çerçevede bu kırmızı astarlı tip için M.Ö. 2. yüzyıl ortaları- M.S. erken 1. yüzyıl önerilebilir.

II. 2. 2. 3. Form 3 (Kat. No: 32–47)

Form 2 ile aynı şekilde dışa çekik ağız kenarlı kâselerdir. Ancak dışta ağız kenarındaki profili ile onlardan ayrılmaktadır. Bu formun karakteristik bir özelliğidir. Keskin gövde geçişi ile Hellenistik Dönem'in yaygın tiplerinden biri olan dışa çekik ağız kenarlı kâseler ile aynı formu göstermektedir. Komana'da düz bir şekilde dışa doğru çekik kenarlı kâselerle birlikte sevilen bir form olduğu anlaşılmaktadır.

Komana'nın bu kâselerinin ağız kenarları ufak farklılıklar göstermekle birlikte genel olarak aynı tipte örneklerdir. Ağız kenarı ve gövdesinin az bir bölümü korunmuş olan

Taf. 41, 475; Mitsopoulos-Leon, 1972–75: Fig. 3f; Slane, 1986: 277, Fig. 2, 4; Slane-Wright ve Jones, 1980: 145, Fig. 3, 20, 150, Fig. 4, 46; Hayes, 1971: 252, Fig. 3, 4; Unterkirchner, 1983: 180, Abb. 2, 6,2.

Kat. No: 32, geniş kenarlı bir profille sahiptir. Aynı şekilde Kat. No: 34–36 arasında tanıtılan paçalarda geniş kenarlı bir profil göstermektedir. Kat. No: 33, 37–40, profili dar örneklerdir. Kat. No: 42–47, ağız kenarı dışı doğru belirgin bir şekilde çekik ve geniş kenar profiline sahip örneklerdir. Bu kâselerin bütününün gövde yapısı ise aynı tipi göstermektedir ve gövdesi de büyük oranda korunmuş olan 39 nolu parça, bu kâselerin derin profilli kaplar olduğunu göstermektedir. Cidarlarının ise ağız kenarından gövdeye çok fazla değişmeden kaide ile birleştiğini anlaşılmaktadır. Yalnız burada Kat. No: 41’de tanıtılan tek örnek gövde yapısı ile farklı bir formdur. İyice dışı doğru çekik pofilli kenarı, gövde ile bütünlük içindedir ve hafif meyilli gövdesi, kaideye doğrudan kalınlaşarak devam etmektedir. Bu parça, bu formu ile Doğu Sigillata A tipi tabakları hatırlatmaktadır. Bu tip bir örnek Komana için tektir.

Komana’dan bu formun Kat. No: 32 ve 33’de tanıtılan örnekleri Batı Yamacı bezemelidir. Kat. No: 32’nin dışta dudak kenarı üzerinde ve dudağın gövdeye geçişi üzerinde ince iki bant arasında yaprak motifi ve gövdede kalın bir bant görülebilmektedir. Kat. No: 33’ün ise dış tarafında beyaz boya izleri vardır. Kat. No: 34–36, içte ve dışta kırmızı-kahverengi astarlıdır. Kat. No: 37’nin içte dudak kenarında ince kahverengi-siyah bir bant vardır. Dışı gövde geçişine kadar ince siyah bantlar şeklinde astarlıdır. Geri kalan kısmı ise devetüyü rengi astarlıdır. Kat. No: 38’in içte dudak kenarı ve dışı, kırmızı-siyah, içte gövde devetüyü astarlıdır. Kat. No: 39’un içi ve dışı kahverengi-kırmızı astarlıdır. Kat. No: 40 ve 45’in içte dudak kenarı ve dışı koyu kırmızı astarlıdır. Kat. No: 40’ın içte gövdesi kahverengi-siyah, 45’,n ise açık kırmızı astarlıdır. Kat. No: 43’ün ise içte dudak kenarı ve dışı kırmızı-siyah, içte gövdesi açık kırmızı astarlıdır. Kat. No: 41’in içinde ve dışında siyah, kırmızı astar izleri görülmektedir. Kat. No: 42’nin içi açık kırmızı astarlıdır

ve dışında siyah boya kalıntıları bulunmaktadır. Kat. No: 44'ün içi-dışı açık kırmızı astarlıdır. Dışta dudak kenarı üzerinde bantlar vardır. Kat. No: 46 ve 47, formun sigillata türü kırmızı astarlı örnekleridir. İçi-dışı kırmızı astarlı kâselerdir.

Bu Komana kâseleri ile benzer profilli bir kâse, Tarsus-Gözlükule Höyüğü'nün Erken İmparatorluk Dönemi Roma dolgusundan, yani M.Ö. geç. 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyılın ilk yarısından ele geçmiştir²¹⁸. Tarsus'tan bu örneğin ağız ve gövde geçişi, Komana örnekleri ile benzerlik göstermektedir. Ancak Tarsus kâsesinin gövdesi, kalınlaşarak devam etmektedir. Bununla Komana örnekleri bu tipten ayrılmaktadır.

Nessana'da Terra Sigillata Form C, bu tiplerle yakın görünmektedir. Nessana'dan bu tabaklar, Roma Dönemi (M.S. 106–395) tabakasından ele geçmiştir. Baly, bunların Dragendorf Form 16 ile benzer olduğunu söylemiştir²¹⁹. Nessana örneği de Tarsus örneği ile benzer tipi göstermektedir ve aynı şekilde Komana kâseleri, yalnız profilli kenarı ve gövde geçişleri ile Nessana örneklerine yakın formdadır.

Komana'dan bu tiplerle benzer şekilde ağız kenarı profillendirilmiş ve köşeli gövde yapısına sahip bir örnek, Samaria Form 12'de 9 numaralı örnektir. Crowfoot, dışta ağız kenarında rulet bezemesi bulunan bu tiplerin M.S. 3. yüzyılın Geç Roma Dönemi rulet bezemeli kaplarının en yakın işareti gibi gördüklerini söylemiş ve bunların bu bezeme tipleriyle M.S. geç 2. ve 3. yüzyılı gösterdikleri önermiştir²²⁰. Kenyon'un bu tipleri Komana örnekleri gibi dışta ağız kenarı profilli ve gövdede keskin bir geçişe sahip

²¹⁸ Jones, 1950: 241, Fig. 192, 378.

²¹⁹ Baly, 1962: 282, Pl. XLIII, C, 2.

²²⁰ Crowfoot, 1957: 310, Fig. 79, 9, 11–12.

kaplardır. Yalnız bunların ağız kenarı ile gövde geçişi arasındaki bölüm yatay bir profil göstermektedir. Kaide görünüşü tipik DSA profili göstermektedir. Komana örneklerinin ağız kenarı ve gövde geçişi arasındaki bölümü diktir. Tam profilini gösteren örnekleri ele geçmemekle birlikte DSA tipleri için tipik olan kaide-gövde parçaları ele geçmezken tersine yoğun bir şekilde basit halka kaide örneklerinin yoğunluğu bu kâselerinde bu tip kaide tipini gösterdiğini düşündürmektedir.

Ayrıca Samaria'nın bu form grubu ile paralel kapların ele geçtiği, Jeruselam'da Ermeni bahçesinde²²¹, Antiocheia'da²²² ve Pahpos'da²²³ da tipin ağız kenarı profilli örneklerine rastlanmıştır. Jeruselam örnekleri, Geç Hellenistik-Erken Roma Dönemi (M.S. 1. yüzyıl) formu olarak ele alınmıştır²²⁴. Antiocheia tabakları, Erken Roma Dönemi'nin M.S. 1. yüzyılın ilk çeyreği ve 2. çeyreği içlerine verilen II. safhasından ele geçmiştir²²⁵. Paphos'da ise bu tip, Geç Augustus Dönemi'ne (M. S. 1–15/20) verilen Dolgu 18'den gelmiştir²²⁶. Bu merkezlerden gelen örneklerde Samaria örnekleri ile benzer şekilde bezemeli kaplardır.

Bu merkezlerden gelen Doğu Sigillata A kapları yanında, Komana'nın bu formu ile birebir yakın kâseler, Orta Anadolu'daki merkezlerden gelmiştir. Bu tipler, Keban Barajı Projesi kapsamında kazısı gerçekleştirilen Aşvan Kale'nin Hellenistik ve

²²¹ Hayes, 1985b: Fig. 52, 15.

²²² Waage, 1948: Pl. IV, 405k.

²²³ Hayes, 1991: Fig. LXI, 5; Ayrıca bu tipin Hama'dan örnekleri için bakınız: Christensen ve Johansen, 1971: Fig. 36, 12,9.

²²⁴ Hayes, 1985b: 189.

²²⁵ Waage, 1948: 38.

²²⁶ Hayes, 1991: 180.

Roma kontektlerinden ele geçmiştir. Bunların Aşvan'da Komana'da olduğu gibi siyah astarlı, siyah-kırmızı astarlı ve kırmızı astarlı örnekleri tespit edilmiştir²²⁷. Bu gösteriyor ki Komana'da Batı Yamacı bezemeli örneklerine de rastlanan bu kaplar Hellenistik Dönem'in siyah astarlı geleneğinde örnekleri ile başlamış ve kırmızı astarlı kapların moda olmasıyla bu tip kırmızı astarlı kaplarda da devam etmiş olmalıdır.

Aşağı Fırat Havzası'ndaki yerleşim merkezlerinde gerçekleştirilen kazı ve yüzey araştırmalarından ele geçtiği belirtilen buluntular arasında bu tipler, düz-basit kenarlı dışa çekik ağızlı tiplerle birlikte ele alınmıştır. Bununla paralel olarak bu tiplerin, Hellenistik ve Roma Dönemleri'nde yoğun rastlanılan bir form olduğundan söz edilmiştir²²⁸.

Jones, Kululu'dan bu tip ağız kenarlı ancak gövdeye geçmeden önce dudak altındaki bölümü Komana örneklerine nazaran yatay profilli iki örnek için üretim olarak Geç Roma A grubunun önerildiğini söylemiştir. Fakat formun bunu göstermediğini, belki alışılmadık bir biçimde sert pişmiş erken kaplar olabileceklerini söylemiştir. Tarih olarak ise soru işaretiyle birlikte M.S. 1.-2. yüzyılı önermiştir²²⁹.

Komana'nın bu kâseleri dışa çekik ağız kenarlı kâselerin bir varyasyonudur ve en yakın benzerleri Orta Anadolu'daki merkezlerde ele geçen özel bir grup olarak görünmektedir. Komana örneklerinin ayrı olarak batı yamacı bezemeli örnekleri tespit edilmiştir. Bu, formun Batı Yamacı seramiğinin kronolojisi ile paralel olarak M.Ö. 4.

²²⁷ Mitchell, 1980: fig. 29, 210, 212, 214, 221, Fig. 33, 348, 354, fig. 35, 394, fig. 41, 540.

²²⁸ Derin, 1994: 152, Çiz. V, 54-55, 58-59, 65.

²²⁹ Jones, 1971: 93, fig. 22-23.

yüzyılın sonuna kadar uzandığını düşündürmektedir. Ancak keskin gövde dönüşleri dışa çekik ağız kenarlı kâselerle aynı tipi göstermektedir ve bu bağlamda dışa çekik ağız kenarlı kâselerle paralel olarak en erken M.Ö. 3. yüzyılın 2. yarısında başlamış olmalıdır. Batı yamacı bezemeli örnekleri yanında içe çekik ağız kenarlı kâseler ve dışa çekik ağız kenarlı kâseler gibi bant bezemeli örnekleri ile paralel gelişen formlar olduğu anlaşılmaktadır. Burada Kat. No: 46 ve 47’de tanıtılan örneklerde bu tipinde sigillata türü kaplarla birleştiğini göstermektedir. Ancak Jones’ın, Kululu’dan aynı tipteki kâseler için M.S. 1.-2. yüzyılı önermesiyle birlikte Komana’dan daha ekeni gösteren örneklerle beraber formun en az M.S. 1. yüzyıla kadar devam ettiği muhtemel olmalıdır. Bunun yanında Kat. No: 41 formu ile Kat. No: 46 ve 47’nin ise sigillata türü yapısı ile M.Ö. 2. yüzyıl ortaları-M.S. 1. yüzyıla ait oldukları önerilebilir.

II. 2. 2. 4. Form 4 (Kat. No: 48)

Dudak kenarı oluklu kâselerdir. Dudağın iç tarafında bulunan ince olukla tanımlanmaktadır. Bununla birlikte iç yüzeyinde, ağız kenarlarında bulunan batı yamacı bezemesi bu kâseler için tipiktir. Attika ve Korinth Batı Yamacı seramiğinde M.Ö. 3. yüzyılın 3. çeyreğinden beri tanınmaktadır²³⁰. Attika ve Korinth’teki tip, hiçbir değişime uğramadan Pergamon Batı Yamacı seramiğine geçmiştir²³¹.

Kappadokia-Komanası’nda bu tipe giren tek örneğe rastlanmıştır. Ağız-gövde bölümünden oluşan küçük bir parça olan bu örnekte Batı Yamacı bezemesi tespit edilememiştir.

²³⁰ Thompson, 1934: 350, fig. 31, C12, D28; Edwards, 1975: 91, Taf. 17, 40, 55.

²³¹ Behr, 1988: 145–146.

Dudak kenarı oluklu kâselerin Pergamon'da Asklepieion ve sunak kalıntılarında gelen en erken örnekleri M.Ö. geç 3. yüzyıla ve M.Ö. erken 2. yüzyıla tarihlenmiştir²³². M.Ö. 3. yüzyıla verilen Samos örnekleri de Bergama üretimi olarak değerlendirilmiştir²³³. Kilikia bölgesinde Kilisetepe'den bir örnek, M.Ö. geç. 3. yüzyıl-M.Ö. erken 2. yüzyıla tarihlenmiştir²³⁴. Kıbrıs ithali örneklerinin de bulunduğu tespit edilen Nagidos örnekleri için, M.Ö. 3. yüzyıl sonu ile M.Ö. 2. yüzyıl başları önerilmiştir²³⁵. Tarsus'da da örnekleri olan bu kâselerin, burada Orta Hellenistik üniteye tarihlenmesi gerektiği önerilmiştir²³⁶. Palestine Bölgesi kentlerinden Dor'da bu grup kâseler, kentin C alanında ele geçmiştir. Bu tip kâselerin de içinde bulunduğu kapların, M.Ö. 3. yüzyıl ortalarında artan batı yamacı tekniğinin basit ve şematik özelliklerini sunduğu belirtilmiştir²³⁷. Kıbrıs Paphos'tan benzer bir örnek, M.Ö. 2. yüzyıl konteksindedir²³⁸. Bu örnekler dâhilinde tek parça ile temsil edilen Komana'da bu kâse için de M.Ö. 3. yüzyıl sonu-M.Ö. 2. yüzyıl önerilebilir.

II. 2. 2. 5. Form 5 (Kat. No: 49)

İçe çekik ağız kenarlı kâsedir. Ancak düz dibi ile karakteristik bir formdur. Komana'da tek örneği tespit edilmiştir. Komana kâsesinin, çekirdeği gri, dışı kırmızımsı-sarı kil rengindedir. Yüzeyi ise içte ve dışta devetüyü astarlıdır.

²³² Behr, 1988: 145–146, res. 12, fig. 49–51.

²³³ Isler ve Kalpaxis, 1978: Taf. 57, Beil. 9, 281.

²³⁴ Postgate ve Baker, 1995: Fig. 8, 13.

²³⁵ Körsulu, 2006: Kat. No: 55–58; Durukan ve Körsulu, 2007: Kat. No: 55–58.

²³⁶ Jones, 1950: fig. 183, 130–132.

²³⁷ Rosental-Heginbottom, 1995: fig. 5.9:5–10.

²³⁸ Hayes, 1991: fig. III, 3

Benzer formulu içe çekik kenarlı ve düz dipli kâselere Samaria, Dor, Ashdod, Tell Keisan gibi Doğu Akdeniz yerleşimlerinde rastlanmıştır. Crowfoot, Samaria'da içe çekik ağız kenarlı ve düz dipli kâselerin, siyah astarlı kaplar içinde astarsız kaplar olarak sunulan örneklerin en yaygın formu olduğunu söylemiştir. Bu astarsız kapların tarihlemesinin güç olduğunu, ancak muhtemelen M.Ö. 2.-1. yüzyıl boyunca kullanıldıklarını önermiştir. İçe çekik ağızlı kâselerin, Tell Sandahanna ve Beth-Zur'da yoğun olduğunu; Ophel'den buluntuların, bunların Roma Dönemi'nde de devam ettiğini ve Jerash'dan verilerin ise Bizans Dönemi'ndeki kullanımını gösterdiğini aktarmıştır²³⁹.

Guz-Zilberstein, Dor'da içe çekik ağızlı kâselerin astarlı örneklerine ilaveten, genellikle özensiz yapılmış, düz dipli, astarsız kâselerin küçük grubunun bulunduğunu söylemiştir. Bunların, içe çekik ağızlı kâselerin bütününün içinde yüzde beşten az olduğunu belirtmiştir. Astarsız kâselerin genellikle Palestine yerleşimlerinde, özellikle Geç Hellenistik ve Erken Roma Dönemleri'nde çok yaygın olduğunu bildirmiştir²⁴⁰.

Lapp Tip 51: 1 bu tip içe çekik ağız kenarlı ve düz dipli kâselerdir. Lapp, Palestine Bölgesi içe çekik ağız kenarlı bu kâseleri için M.Ö. 200-68 tarihleri arasında önermiştir²⁴¹.

Bu merkezlerden gelen veriler, Komana'da tek örneği tespit edilen içe çekik ağızlı ve düz dipli kâse için önemli birer karşılaştırma örnekleridir. Bu çerçevede Komana

²³⁹ Crowfoot, 1957: 265, Fig. 56, 9–11.

²⁴⁰ Guz-Zilberstein, 1995: 290, Pl. 6.1. 34–38, Photo 6. 3.

²⁴¹ Lapp, 1961: 172, Tip 51: 1.

kâsesi içinde M.Ö. 2.-1. yüzyıl ve Lapp'in tarihlemesi ile M.S. 1. yüzyıl sonlarına kadarki dönemi önermek mümkündür.

II. 2. 2. 6. Form 6 (Kat. No: 50)

İçe çekik ağız kenarlıdır. Yumuşak bir kırılma ile ağızdan gövdeye geçmektedir ve bu görünüş ağız ve gövdeyi birbirinden ayırmaktadır. Tek örnekle temsil edilen bu Komana örneğinin içi ve dışı tamamen siyah astarlıdır. İçte ve dışta ağız kenarında beyaz bantlar vardır.

Kat. No: 50'de tanıtılan bu Komana örneği, ağız ve kısmen gövde profili ile Antiocheia Form 124 ve 125 ile paralel bir tabaktır²⁴². Ancak yalnız ağız ve gövdesinin bir kısmı korunmuş olan Komana örneğinin kaide yapısı üzerine bir şey söylemek mümkün değildir.

Samaria Form I'e girmektedir. Samaria'nın form grubu için genel olarak M.Ö. geç 2. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl arası verilirken burada bu tipin Komana tabağı ile yakın profilli örneği, Augustus Dönemi'ne tarihlenmiştir²⁴³.

Hayes Form 4B ile benzerdir. Hayes, Form 3 ile ilişkili olduğunu söylediği Form 4'ün Geç Augustus Dönemi'nde B tiplerinin dejenere örnekleri görülürken Form 3'ün artık olmadığını aktarmıştır. Form 4'ü genel olarak M.Ö. 2. yüzyıl sonu ile aşağı yukarı M.S. 10–20 arasına tarihlemekle birlikte Tip B'yi Augustus Dönemi'ne vermiştir²⁴⁴.

²⁴² Waage, 1948: 23, Pl. III, 124–125.

²⁴³ Crowfoot, 1957: Fig. 68, 1.

²⁴⁴ Hayes, 1985a: Tav. I, 11–12.

Dura-Europos Grup 1 kâseleridir. Cox, Hellenistik-Pergamon kapları olarak önerdiği bu kapların kırmızı astarlı kapların en erken örnekleri olduğunu söylemiştir²⁴⁵.

Tel Anafa Tip 3c ve Tip 13c tipidir. Tel Anafa Tip 3c bu tipin siyah astarlı öncülü olarak tanımlanmıştır. Slane, bu tabağın rengi dolayısıyla Doğu Sigillata A kaplarından ayrı tutulamayacağını ve pişme sırasında renk farklılıklarının olabileceği belirtmiştir. Bununla birlikte bu parçanın kaide profili ve baskısız oluşunun Roma Dönemi'ni işaret ettiğini ve bu grubun siyah astarlı öncüller içinde bekleneni vermediği söylenmiştir²⁴⁶. Tel Anafa Tip 13c ise Tip 3c'nin devamı olan Doğu Sigillata A tipi tabakları olarak tanımlanmıştır. Bu tipin birkaç örneği, M.Ö. 2. yüzyıl kontekstinden, yani Anafa'nın bitiş tarihi tespit edilemeyen Hellenistik 2A (M.Ö. 125-?) ve dolayısıyla başlangıç tarihi bilinmeyen Hellenistik 2B (M.Ö. ?-98) kontekstlerinden ele geçmiştir. Anafa'da bu form genel olarak ise M.Ö. 1. yüzyıl kontekstinde yoğunlaşmış ve bu yüzyılın sonuna kadar da üretiminin devam ettiği tespit edilmiştir²⁴⁷.

Hayes, Palestine'in diğer kentleri gibi Jerusalam'da da DSA kaplarının en yaygın Erken Roma Dönemi malları olduğunu söylemiştir. Bununla birlikte kentte M.Ö. geç 1. yüzyıldan erken tiplerin az olduğunu, malzemelerin önemli bir kısmının M.Ö. geç 1. yüzyıl ile M.S. 66–70 arasındaki kontekst veya artıkta bulunduğunu tespit etmiştir. Bu durumun diğer kentlerle de paralel olduğunu eklemiştir. Komana örneği ile paralel Atlante

²⁴⁵ Cox, 1949: 7–8, 25, no. 41.

²⁴⁶ Slane, 1997: 277, Pl. 2, FW 16.

²⁴⁷ Slane, 1997: 288, Pl. 7–11, FW67–113.

Form 4 olabileceğini önerdiği bu tip tabaklar, Geç Hellenistik seri içinde ele alınmıştır. Bunlardan 13 numaralı örnek için M.Ö. 1. yüzyıl sonu-M.S. erken 1. yüzyıl önerilmiştir²⁴⁸.

Nabate Oboda'da bu tip ile paralel örnekler hem ithal DSA hem de DSA taklidi kapları arasında vardır. Negev, Oboda'da Doğu üretimi Roma kaplarından yoğunlukla DSA tiplerine rastlandığını, tipin hem DSA-1 hem de DSA-2 kaplarının ele geçtiğini ancak daha çok DSA-2 örneklerinin tespit edildiğini söylemiştir. Komana'nın bu örneği ile paralel her iki gruptaki örneklerde Samaria Form 1 tabakları olarak tanımlanmıştır²⁴⁹.

Baly, Nessana'da terra sigillata tipi bu kapların tarihlenmesi için kanıtlar bulunmadığını, bununla birlikte genel olarak ETD. A. L.3 locusundan gelen kapların Hellenistik Dönem, ETD. C.'den gelen kaplar için ise Roma Dönemi'nin konuşulabileceğini söylemiştir. Nessana sigillata buluntuları arasında Komana'nın bu tipi ile benzer örnekler, ETD. A. L.3 locusundan ele geçmiştir²⁵⁰.

Hayes, Paphos'da M.Ö. 150'ye doğru olan Kuyu 11 depozitinde ele geçen parlak siyah astarlı kapların ve daha sonra M.Ö. 2. yüzyıl sonuna doğru olan AA depozitinde klasik kırmızı astarlı kapların birkaç siyah yüzeyle örneklerle birlikte ele geçmesinin bu kapların ortaya çıkışını gösterdiğini söylemiştir. Samaria Form 1 ve 3 ile paralel olan Atlante Form 3, 4, 6 tabakları ve Samaria Form 16 ile paralel Atlante Form 22 kâse veya fincanlarının M.Ö. 1. yüzyıl depozitindeki standart formların yerini aldığını söylemiştir. Bu formların erken versiyonları kentte AA depozitinde ele geçmiştir. Bunun

²⁴⁸ Hayes, 1985b: 183–184, 189, Fig. 50, 5–7, 13.

²⁴⁹ Negew, 1986: 21. 137(DSA), 249 (DSA taklidi).

²⁵⁰ Baly, 1962: 282, Pl. XLIII, 4–5.

dışında M.Ö. 1. yüzyılda Kuyu 10 ve Oda BZ depozitinde, geç 1. yüzyıl grupları Oda A ve özellikle Kuyu 6 dolgusundan ele geçmiştir. Hayes, Oda E buluntularının da depozitlerin ikisi arasında bir yere, belki yüzyılın 2. çeyreğine rastladığını söylemiştir. Paphos'da kuşkusuz M.Ö. geç 1. yüzyılın karakteristik formları olan Atlante 7, 9, 12 gibi tiplerin genel eksikliğinin bahsedilen formların olasılıkla Kuyu 6 depoziti dışında M.Ö. 40-30'dan önceye ait olduğuna işaret edebileceğini belirtmiştir²⁵¹.

Tarsus'ta bu tip, höyüğün Hellenistik-Roma ünitesinin orta seviyesinden ele geçmiştir. Jones, bu evrenin aşağı yukarı M.Ö. 2. yüzyıl ortası-1. yüzyıl ortasına ait olduğunu, olasılıkla ise M.Ö. 1. yüzyılın sonuna kadar devam ettiğini söylemiştir. Tarsus örneği rulet ve palmet baskılı bir örnektir²⁵². Komana örneği ağız ve gövde profili ile bu Tarsus örneği ile aşağı yukarı benzer profillidir. Komana örneğinin kaidesi korunmadığı için kesin bir şey söylemek mümkün olmamakla birlikte büyük ihtimalle, Tarsus örneğinden uzak bir kaide yapısına sahip olmalıdır.

Sultantepe'de bu tip tabaklar, Tarsus'un tersine Hellenistik-Pergamon kapları olarak tanımlanmıştır²⁵³. Porsuk Tepe'den Hayes Form 4 B olarak tanımlanan bu tip bir Doğu Sigillata A tabağı için de Hayes'in tarihlemesi ile paralel olarak Augustus Dönemi'ne ait olduğu önerilmiştir²⁵⁴.

²⁵¹ Hayes, 1991: 32-33, 35, Fig. 17, 1-2. Fig. 50, 2, 4-5, Fig. 61, 8.

²⁵² Jones, 1950: 232, Fig 188, no. 259.

²⁵³ Lloyd, 1954: 102, Fig. 1, 20.

²⁵⁴ Abadie-Reynal, 2003: Pl. LXXI, 5; Porsuk Tepe'den bu tip bir örnek için ayrıca bkz: Abadie-Reynal, 1990: 225, Fig. 2.

Samsat Form 1 tabakları arasındadır. Daha öncede belirtildiği gibi Samsat'ın bu grubu için genel olarak M.Ö. 1. yüzyıl başlar ile Erken İmparatorluk Dönemi'nin sonu önerilmiştir²⁵⁵. Derin gövde profili ve kalın cidarı ile Komana örneği, Samsat'ın bu grubunun yalnız dudak profili korunmuş olan 12 numaralı tabağı ile oldukça benzerdir.

Ephesos'ta Devlet Agorası'nda bu tip DSA örneği, Geç Hellenistik-Augustus Dönemi'ne verilen A dolgusundan ele geçmiştir²⁵⁶. Ephesos Tetragonos Agora'dan örnekleri ise M.Ö. 1. yüzyıla tarihlenmiştir²⁵⁷. Gassner, bu tip tabakların bütün M.Ö. 1. yüzyıl boyunca kullanıldığını ve Efes Agorasında iki duvar arasındaki dolgudan ele geçen bu tip bir örneğin bu dolgunun tarihlenmesi için önemli bir parça olduğunu söylemiştir. Dolguyu M.Ö. 1. yüzyıla daha doğrusu M.Ö. 2. yüzyıl sonuna tarihlediğini belirtmiştir²⁵⁸. Ephesos'da yamaç evlerden örnekleri için, M.Ö. 2. yüzyıl sonu-Augustus Dönemi tarihleri arası verilmiştir²⁵⁹.

Stobi'de toplam 14 parça Doğu sigillata A türü kap ele geçmiştir. Anderson-Stojanovic, bunlardan 10 tanesinin içe çekik ağız kenarlı Samaria Form 1 tabakları ile paralel tipler olduğunu belirtmiş ve bu tipin bütün örneklerinin M.Ö. geç 2. yüzyıl veya 1. yüzyıl depozitinden ele geçtiği tespit edilmiştir. Bununla birlikte Anderson-Stojanovic, çok popüler tiplerden biri olan bu tabakların yerel kaplarda da mevcut olduğunu söylemiştir²⁶⁰. Kentin yerel üretim kapları arasında Hellenistik Form 3'ünün A tipinin

²⁵⁵ Zoroğlu, 1986: Form 1, ciz. 1, 1-14.

²⁵⁶ Meriç, 2002: 42-43, 149, 155, Taf. 15, K130.

²⁵⁷ Gassner, 1997: 121-123, Taf. 41, 471.

²⁵⁸ Gassner, 1997: 70, Taf. 13, 207.

²⁵⁹ Outschar, 1996: 45, Taf. 3, 93-94.

²⁶⁰ Anderson-Stojanovic, 1992: 44, pl. 27, 226.

Samaria Form 1'ine benzediği ve bu form grubunun Stobi'de çoğunlukla M.Ö. 1. yüzyılda yaygın olduğu ortaya koyulmuştur²⁶¹. Siyah astarlı bir örnek olan Komana örneği, burada Stobi'nin yerel üretim örneklerinden uzak iken Doğu Sigillata A örnekleri ile yakın profile sahiptir.

Atina Agorasında Komana'nın bu örneği için benzer tipte olan bir tabak M.Ö. 1. yüzyılın son üç çeyreğine tarihlenen Grup F'den ele geçmiştir²⁶². Knossos'da Kuyu KW/51/13 depozitinin, M.Ö. 1. yüzyıla olasılıkla ise Augustus Dönemi öncesine tarihlenen erken periyodundan ele geçmiştir²⁶³. Korinth'te Demeter Kutsal Alanı'ndan Samaria Form 1'in taklidi olduğu belirtilen bu tip bir örnek de M.S. 1. yüzyılın ilk yarısına tarihlenmiştir²⁶⁴.

Önceki form grupları gibi bu tip içinde genel bir kronoloji ile M.Ö. 2. yüzyıl ortasını veya M.Ö. geç 2. yüzyıl başlangıç tarihi olarak görünmektedir. En geç tarihi ise M.Ö. 1.yüzyıl sonunu veya M.S. erken 1. yüzyılı işaret etmektedir.

II. 2. 2. 7. Form 7 (Kat. No: 51–81)

Küresel gövdeli kâselerdir. Bunların en erken örnekleri olarak Atina Agorası'nda M.Ö. 2. yüzyıl ortalarına tarihlenen Grup D'de²⁶⁵ 7 numaralı ve sonrasında

²⁶¹ Anderson-Stojanovic, 1992: 102, Pl. 86, 729–730.

²⁶² Robinson, 1959: 10, Pl. 60, F1; Atina Agorasından bu tip tabakları için ayrıca bkz: Vogeikoff-Brogan, 2000: 297, Fig. 2, 1–4.

²⁶³ Hayes, 1971: 263, Fig. 14, 1.

²⁶⁴ Slane, 1990: 61, Fig. 11, 124; Ayrıca bu tipin benzer örnekleri için bakınız: Christensen ve Johansen, 1971: Hama Form I, Fig. 26, 1. 2, 1.15, 1.23, fig. 27, 1.30; Gunneweg, 1983: Fig. 4, 53.

²⁶⁵ Thompson, 1934: 370.

M.Ö. 2. yüzyıl sonu ve 1. yüzyılın ilk yıllarına verilen Grup E'de²⁶⁶ 46–48 numaraları örnekler arasında tanıtılan kâseler gösterilmektedir²⁶⁷. Agora'dan D 7 numaralı kâse, küresel gövdeli, metalik siyah astarlı bir kaptır. Tondosunda ruletli dört baskı palmet baskısı bulunmaktadır²⁶⁸. Küresel gövdeli bir form gösteren E 46 ve 47'de, D 7 gibi metalik siyah astarlı örneklerdir. Ancak Thompson, soluk sarı renkte, ince ama taneli bir yapı gösteren kile sahip ve içi-dışı sert kırmızı astarla kaplı olan E 48'in ithal bir örnek olabileceğini önermiştir²⁶⁹. Aynı zamanda Agora grubu içinde geç olduğunu söylediği bu tipin sigillata üretiminde devam ettiğini söylemiştir²⁷⁰.

Rotroff, küresel gövdeli kâselerin en erken örneği olarak gösterdiği Agora'dan D 7'nin hem gövde hem de ayak profilinin, Doğu Sigillata A'da Samaria Form 16 ile paralel olduğunu söylemiştir. Bununla birlikte kırmızı kâselerin, genellikle daha geç tarihlendiğini ve başka bir yol yerine Attik tiplerin taklidi olarak görüldüğünü aktarmıştır. İtalya'da Attik kâselerden daha geç, olasılıkla M.Ö. 1. yüzyılın ilk yarısına verilen paralel örneklerin varlığından söz etmiştir. Tipin Atina'da Sulla yağmasına kadar devam ettiğini, M.Ö. 2. yüzyıl kontekstlerinde parlak astarlı olan kâselerin, Sulla yıkımıyla birlikte kalitesiz fabrikasyon yapımı ile birleştiğini bildirmiştir²⁷¹.

Crowfoot, Samaria'da küresel gövdeli kâselerin, ilginç bir şekilde hem siyah astarlı hem de sigillata kaplarının kırmızı astarında örneklerinin bulunduğunu ve siyah

²⁶⁶ Thompson, 1934: 394.

²⁶⁷ Crowfoot, 1957: 259; Rotroff, 1997: 164.

²⁶⁸ Thompson, 1934: 370, Fig. 55, D7.

²⁶⁹ Thompson, 1934: 396, Fig. 84, 117, E 46–48.

²⁷⁰ Thompson, 1934: 437.

²⁷¹ Rotroff, 1997: 164, Fig. 64, 1039–1044.

astarlı örneklerin formunun sigillataadaki küresel gövdeli kâselere yakın olduğunu aktarmıştır. Bunların, Agora'dan D 7 ile E 46–48 numaralı örneklerle benzer olduğunu, ancak rulet ve palmet bezemeli Agora örnekleri yanında, Samaria kâselerinin bezemesiz basit kaplar olduğunu bildirmiştir. Samaria'nın sigillata serisinde Form 16'yı oluşturan bu tipler, burada M.Ö. 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıla tarihlenmiştir. Ancak sigillata kaplarının en erken formlarından biri olan tipin, M.Ö. geç 2. yüzyıldaki varlığının olası olduğu belirtilmiştir²⁷².

Komana'da ele geçen küresel gövdeli kâselerinde hem siyah hem de kırmızı astarlı örnekleri tespit edilmiştir. Tam formu korunmuş birkaç örneği ele geçmekle birlikte bezemeli örnekleri tespit edilememiştir. Kat. No: 51, siyah-kahverengi astarlı bir örnektir. Kat. No: 53, mat siyah astarlıdır. Kat. No: 55, mat siyah-kırmızı astarlıdır. Kat. No: 54, 57–59 kırmızı-kahverengi astarlıdır. Kat. No: 56, 60–71 sigillata türü kırmızı astarlı örneklerdir. Kat. No: 72–78 arasında tanıtılan kâseler, devetüyü rengi astarı ve dışta dudak kenarında beyaz/krem rengi kalın bandı ile özel bir gruptur. Kat. No: 79–81 ise kırmızı astarlıdır ve yine dışta dudak kenarında krem/beyaz renkli bir bant vardır.

Kat. No: 52–69 ve 75–81 arasında tanıtılan örnekler yalnız ağız ve gövde formu korunmuş örneklerdir. Tam formunu gösteren bir örnek olan Kat. No: 51, küresel gövdeli ve basit halka kaideli bir kâsedir. Aynı şekilde 73-74'de basit halka kaideli örneklerdir. Formun küçük boyutlu örnekleri olan 70 ve 71 numaralı kâselerde halka kaideli tiplerdir. Kat. No: 71'in kaide tabanı profillidir. Kat. No: 72'de tanıtılan Komana

²⁷² Crowfoot, 1957: 259, Fig. 53, 3, 306, 311, Fig. 65, 1–2, Fig. 67, 10, Fig. 68, 9, Fig. 80, 1–8.

kâsesi ise yüksek ayak profilli ile bu tipin Doğu Sigillata A türü örneklerine en yakın örnektir.

Hayes Form 22B, bu tip Doğu Sigillata A kaplarını oluşturmaktadır. Hayes, bu tipin, Form 3–5 arasında verdiği tabak ve kâselerle birlikte M.Ö. 1. yüzyılın tipik fincan şekli olduğunu söylemiştir. En erken örneklerinin, dönemin önemli kontekstlerinde M.Ö. geç 2. yüzyılı gösterdiğini ve Geç Augustus Dönemi'nde de oldukça yaygın olduğunu belirtmiştir. M.Ö. geç 2. yüzyıl ile aşağı yukarı M.S. 10 yılı arasına tarihlemiştir. Bu tipin, M.Ö. 10–60/70 arasına tarihlenen Form 47 ile birlikte ele geçmediğini belirtmiştir²⁷³.

Nessana Form G, bu tip kâselerdir. Formun tipik örneklerinden olan Nessana kâseleri, burada Hellenistik ve Roma Dönemleri'ne ait tabakalardan ele geçmiştir²⁷⁴.

Cox, bu tipin hem siyah astarlı hem de kırmızı astarlı örnekleri ile yaygın kâseler olduğunu söylemiştir. Yalnız, Dura-Europos'da tipin tam profili korunmuş kırmızı astarlı tek örneğinin ele geçtiğini bildirmiştir²⁷⁵.

Slane, Samaria gibi Tel Anafa'da da bu kâselerin birkaç siyah astarlı örneğinin bulunduğunu, ama Doğu Sigillata A örneklerinin çok büyük bir yoğunluk oluşturduğunu söylemiştir. Çalışmalarının başlangıcında bu tipin, düz dudaklı ve dışa çekik damla şeklinde ağız kenarlı örnekleri ayırmayı denemiş, fakat bunların kaide ve cidarının ayırt edilemez olması dolayısıyla bunun anlamsız olduğu sonucuna varmıştır. Siyah astarlı

²⁷³ Hayes, 1985a: 23, Tav. III, 12–13.

²⁷⁴ Baly, 1962: 283, Pl. XLIV, G 1–8.

²⁷⁵ Cox, 1949: 21, No. 120.

örneklerin, genellikle ince cidarlı ve normal olarak içte kaide üzerindeki iki rulet bandı ile bu fincanların en erken örneklerinin karakteristiğini yansıttığını; son bir örneğinde dışa çekik yuvarlatılmış kenarlı bir tip olduğunu bildirmiştir. Slane, Tel Anafa'nın Doğu Sigillata A tipi küresel gövdeli kaselerini profil yapısı ile üç varyasyona ayırmıştır. Bununla birlikte Anafa'da bu tiplerin, siyah astarlı bir örneği için, soru işareti ile birlikte Hell 1B'ye (M.Ö. 198–125) ait veya Hell 2A kontekstinden olduğu önerilmiştir. Bunun dışında ise Hell 2 (M.Ö. 125–20) ve Rom 1 (M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. erken-orta 1. yüzyıl) kontekstlerinde bu tipin örneklerine rastlanmıştır²⁷⁶.

Jerusalem'de Ermeni Bahçesi'nde de bu tipin örneklerine rastlanmıştır. Hayes, burada da önemli bir yoğunluk gösteren Doğu Sigillata A kaplarının, M.Ö. geç 1. yüzyıldan erken tiplerin az olduğunu, malzemelerin önemli bir kısmının M.Ö. geç 1. yüzyıl ile M.S. 66–70 arasındaki kontekst veya artıkta bulunduğunu söylemiştir²⁷⁷.

Antiocheia Form 164–165, Doğu Sigillata A'nın bu tip kaplarını oluşturmaktadır. Form 164, yuvarlak gövdeli kâse veya fincan olarak tanımlanmıştır. Geniş örneklerde ağız kenarı bazen hafifçe yuvarlatılmıştır. Bazı örneklerde gövdede yivler vardır ve bazen gövde tepeye yakın noktada, hafif arkaya doğru kavis yapmıştır. Antiocheia'da tipin büyük yoğunluğuna rağmen ayak, az varyasyon göstermiştir. Form 165, daha alçak gövdesi ile aynı tip, küçük kâse veya fincanlardır. Waage, verilerin bu

²⁷⁶ Slane, 1997: 279, Pl. 37, FW 25, Pl. 3, FW 26–28, 309–314, Pl. 17–20, FW 179–215.

²⁷⁷ Hayes, 1985b: 189, Fig. 52, 1–6.

tipin sınıflandırması için yeteri derecede olmadığını ve bunların Form 164 gibi çok yaygın olmadığını söylemiştir. Her iki tipte Antiocheia’da Geç Hellenistik Dönem kaplarıdır²⁷⁸.

Jones, yaygın bir tip olan küresel gövdeli kâselerin ağız kenarının genellikle düz kenarlı ama dışa doğru hafif damla şeklinde olan örneklerinin de bulunduğunu ve bir örneğinin ise yatay dudak kenarlı olduğunu söylemiştir. Tarsus-Gözlükule Höyüğü’nde bunlar, Geç Hellenistik (aşağı yukarı M.Ö. 2. yüzyılın 2. çeyreği), Hellenistik-Roma (M.Ö. 2. yüzyıl ortası ve olasılıkla 1. yüzyıl sonuna kadar) ünitelerinden ele geçmiştir. Erken İmparatorluk Dönemi’nde ise Roma dolgusu (M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyılın ilk yarısı), çevre duvarı depoziti (M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyılın ilk yarısı), çukur 6 (M.S. geç 1. yüzyıl-erken 2. yüzyıl) kontekstlerinde tespit edilmiştir. Ayrıca Orta Roma Dönemi’nde M.S. 2. yüzyıl-erken 3. yüzyıla tarihlenen 5.90 kompleksinden ve Geç Roma Dönemi’nden gelen örnekleri verilmiştir²⁷⁹.

Williams, Hayes’in sınıflandırması ile tanımladığı Anemurium buluntularında, bununla paralel olarak da tipin, M.Ö. geç 2. yüzyıl-M.S. 10 arasına tarihlemiştir. Bu form grubu (Form 22) ile birlikte Form 3 ve 4’ün daima bir arada ele geçtiklerinin ve bunların Doğu Sigillata A kaplarının en yaygın formları olduğunu söylemiştir. Genellikle M.Ö. 1. yüzyıl kontekstlerinden bulduklarını, ama bazen M.S. 1. yüzyıl formu olarak da varsayıldığını belirtmiştir²⁸⁰.

²⁷⁸ Waage, 1948: 24, Fig. 6, 1–12; Ayrıca bu tipin Antiocheia’dan bir örneği için bakınız: Waage, 1934: 71–72, Fig. XV, 14.

²⁷⁹ Jones, 1950: 175, 233–234, Fig. 137, 188.

²⁸⁰ Williams, 1989: 12, Fig. 4, 60–62.

Kıbrıs Salamis’de tipin farklı ağız-gövde ve kaide profilli örnekleri ile birlikte hem küçük boyutlu hem de büyük boyutlu örnekleri tespit edilmiş ve bu bunların M.Ö. 2.-1. yüzyıldan kâseler olduğu önerilmiştir²⁸¹.

Pahpos’da M.Ö. geç 2. yüzyıla ait AA depozitinde ele geçen bir örnek tipin, erken versiyonu olarak gösterilmiştir. Erken tiplerin genellikle kavisli gövde yapısı ile oldukça derin kâseler olduğu belirtilmiştir. M.Ö. geç 2. yüzyıl konteksti, Dolgu 21’de de formun oldukça fine erken bir tipi tespit edilmiştir. Oda E ve A kontekstlerinden geç kâselerin, daha küçük ve genellikle sığ kaplar olduğu bildirilmiştir. M.Ö. 2. sonu-60 arasına ait olan BZ depozitinden örnekleri ele geçmiştir. Bu depozitten iki örneğin düşük kalite bir fabrikasyon ürünü olduğu ve bunun formun gelişimindeki temel dizisine hizmet ettiğinden söz edilmiştir²⁸².

Samsat’ta bu tipler, EF/15-16, KL/14, JK15-16 ve Urfa kapısındaki temizlik çalışmalarından ele geçmiştir. Zoroğlu, düz ağız kenarlı, yarım küreye yakın gövde profilli, farklı tip ve yüksekliğe sahip halka kaideli Samsat’ın bu kâselerinin, farklı boyutlarda tiplerinin bulunduğunu söylemiştir. Bunun yanında kaidesinin alt yüzeyi kademeli örneklerinin varlığından söz etmiş ve bunların, içte kaideye yakın noktada rulet bezemeli örneklerinin dikkat çekici olduğunu eklemiştir. EF/15-16 nolu kazı alanında V. tabakadan gelen bir örneğin, Samsat’ın en erken örneği olarak, JKL plankarelerinden gelen tiplerin ise biraz daha geç, M.S. 1. yüzyılın ilk yarısına tarihlenebileceğini ve Urfa kapısından gelen tiplerinde aynı tarihlere verilebileceğini önermiştir²⁸³.

²⁸¹ Diederichs, 1980: 33, Pl. 9, 102-105.

²⁸² Hayes, 1991: 34, Fig. XLVII, 27, Fig. LVIII, 3, Fig. LI, 5-6, A 5, 6, 8-9, Fig. LX, 2.

²⁸³ Zoroğlu, 1986: 82-83, Çiz. 6, 1-6.

Aşağı Fırat Havzası'nda Elazığ ve Malatya bölgesindeki araştırmalarda bu tip Doğu Sigillata A türü kâseler, Kadıotur, Yarım Tepe, Meydancık Kale, Karamildan ve İmikuşağı'nda ele geçmiştir²⁸⁴. İmikuşağı'nda küresel gövdeli bu tip kırmızı astarlı kaplar, höyüğün 4a yapı evresinden (Hellenistik Dönem) ele geçmiştir²⁸⁵.

Aşvan Kale'de Hellenistik ve Roma Dönemi'ne ait tabakalarında bu kaplara rastlanmıştır²⁸⁶. Sultantepe'den bu tipler, Helenistik-Pergamene kapları olarak değerlendirilmiş ve Tarsus buluntuları ile benzer olduğu belirtilmiştir²⁸⁷. Porsuk Tepe'de tipin bir örneği, höyüğün 5. safhasından ele geçmiştir²⁸⁸.

Konya-Karaman illerinde gerçekleştirilen yüzey araştırmalarından gelen malzemeler arasında yarım küresel gövdeli tek parça, Megara kâseleri gibi kaidesiz düz dipli bir örnektir. Bunun dışındaki kapların ise yalnız ağız-gövde parçası korunmuştur. Kırmızı ve kahverenginin farklı tonlarında, kiremit rengi, gri, bej, kahverengi siyah gibi farklı astar renklerine sahip olan tiplerin içinde ve dışında bant bezemeli örnekli mevcuttur. İnce profil farklılıkları ile birkaç gruba ayrılan bu kaplar için genel olarak M.Ö. 2.-1. yüzyılın önerildiği söylenebilir²⁸⁹.

²⁸⁴ Derin, 1994: 152–153, Çiz. VI-VII, 68–89.

²⁸⁵ Derin, 1995: 77–78, Res. 39, 1–2, 14–15.

²⁸⁶ Mitchell, 1980: Fig. 31, 287, Fig. 32, 305, 331–332, Fig. 33, 346–347, Fig. 34, 370, Fig. 35, 393, 396, Fig. 41, 536–537, 539, 542.

²⁸⁷ Lloyd, 1954: 102, Fig. 1, 15.

²⁸⁸ Abadie-Reynal, 2003: 102–103, Pl. LXXI, 3; Ayrıca bu tipin Porsuk Tepeden örneği için bakınız: Abadie-Reynal, 1990: 222, Fig. 4.

²⁸⁹ Bilgin, 2004: 50–61, Çiz. 3–5, 7–8.

Zelle, Assos'dan bu tip DSA kâseleri için, Hayes'in verdiği tarihleme ile paralele olarak M.Ö. geç 2. yüzyıl-aşağı yukarı M.S. 10/20 yılları arasını önermiştir. Assos'daki örneklerin, diğer buluntu yerlerinden çok paralel örneklerden daha bodur olduğunu söylemiştir²⁹⁰.

Ephesos'da yamaç evlerden bu tipler, gri üretim bir ağız-gövde örneği M.Ö. 1. yüzyılın 2. yarısına tarihlenmiştir. DSA üretimi, tipin kaide gövde parçası örnekleri ise M.Ö. 1. yüzyıl ve Augustus Dönemi'ne verilmiştir²⁹¹.

Troia'dan tipin bir örneği Grup G'den ele geçmiştir. Tekkök-Biçken, bu örneği Zelle gibi M.Ö. geç 2. yüzyıl-M.S. 10 arasına vermiştir²⁹². Apollon Smintheion Kutsal Alanı'ndan bir örneği, M.Ö. geç 2. yüzyıl-erken 1. yüzyıla tarihlenmiştir²⁹³.

Atina Agorası'nda DSA kaplarının bu tipleri, Grup F'den ele geçmiştir²⁹⁴. Hayes, Grup F'den örneklerin, M.Ö. 15-1 arasını ait olabileceğini önermiştir²⁹⁵. Agora'dan tipin bir örneği, M.Ö. geç 2. yüzyıl-erken 1. yüzyıl kontekstinden ele geçmiştir. Bunların dışında Agora'dan Doğu Sigillata A'nın bu tipinin örnekleri M.Ö. 1. yüzyıl ile M.S. 1. yüzyılın erken kontekstlerinde yoğun olduğu görünmektedir. Bir parça için ise M.S. 1. yüzyıl, Nero Dönemi kadar geç bir tarihe ait kontekstten geldiği belirtilmiştir²⁹⁶. Bununla

²⁹⁰ Zelle, 1997: 32-33, Abb. 4, 1-3; Zelle, 1990: Abb. 6, 8-9.

²⁹¹ Outschar, 1996: Taf. 5, 102, Taf. 12, 117, Taf. 14, 119, 121; Ephesos örnekleri için ayrıca bakınız: Mitsopoulos-Leon, 1972/75: Fig. 3g.

²⁹² Tekkök-Biçken, 1996: 128, Fig. 73, G 6.

²⁹³ Akyürek, 1992: 130, Abb. 3, 8.

²⁹⁴ Robinson, 1959: 11, F 6-11, Pl. 60.

²⁹⁵ Hayes, 2008: 133, Fig. 4, 95-100.

²⁹⁶ Hayes, 2008: 132-133, Fig. 4, 87-116.

birlikte Hayes, bu tipin başka yerlerde oldukça erken örnekleri bilinmesine rağmen burada aşağı yukarı M.Ö. 100'den erken ait kanıtının olmadığını; M.S. 1–25 yılları içinde de kullanımda kaldığını söylemiştir. Burada Form I-III ile paralel tipler olduğunu ama Form I'in en erken tabakları kadar erkeninin bulunmadığını belirtmiştir. Son olarak geç Doğu Sigillata A kaplarının hâkim formu olan fincanlarında M.S. 25 öncesini doğruladığını eklemiştir²⁹⁷.

Samos Form 9, Doğu Sigillata A kaplarının bu tipidir. Unterkirchner, basit ağız kenarlı, yarım küresel gövdeli ve halka kaideli bu kâselerin, Form 1 ile aynı zamanda ortaya çıkan ve direkt Hellenistik Dönem formlarından türetilen en sık ve en erken form olduğunu aktarmıştır. Formun yalnız DSA değil aynı zamanda DSC örnekleri ile karşılaştığını ve Samos Heraion'undan 12 parçadan 7'sinin DSA kabı, 5'inin ise DSC olduğunu söylemiştir. Bunlardan DSC kâselerinin, M.Ö. 1. yüzyıla tarihlendiğini bildirmiştir. Tipin sigillata tekniğinde ilk ortaya çıkışının, M.Ö. geç 2. yüzyıl olarak kabul edildiğini ve en az M.S. 1. yüzyıla kadar devam ettiğini belirtmiştir. Heraion'dan tek görelî olarak tarihlenen parçanın, dönüm noktası civarını gösterdiğini söylemiştir²⁹⁸.

Knossos'dan tipler, Dolgu RR/K/60 kontekstinden ele geçmiştir. Bu kontekstin, buluntularının çoğu M.Ö. 20–1 arasına oturan homojen bir grup oluşturmuştur. Hayes, kaplar arasında, Samaria, Antiocheia ve Atina Agorası'ndaki Augustus Dönemi ince kapları ile benzer örneklerin ve Knossos'un diğer kontekstlerinde yaygın olan Arretine

²⁹⁷ Hayes, 2008: 27.

²⁹⁸ Unterkirchner, 1983: 182, Abb. 2, 9, 1–4; Ayrıca Samos Heraion'undan bir örnek için bakınız: Technau, 1929: 49, Abb. 39.

kaplarının bulunduğunu söylemiştir²⁹⁹. Burada Dolgu MW/58–9 kontekstinden iki kaide parçasında bu tipe ait parçalar olabileceği önerilmiştir. Bu parçalar, iki periyoda ayrılan kontekstin M.Ö. geç 1. yüzyıla tarihlenen alt tabakasından ele geçmiştir³⁰⁰.

Korinth'te Güney Stoa depozitinden (M.S. 55–70) örnekleri ele geçmiştir. Hayes, burada DSB formlarının hızlı bir şekilde değişim gösterdiğini söylerken, DSA'nın bu örnekleri işaret ederek DSA kaplarında en erken formların sürekliliğinden söz etmiştir³⁰¹. Korinth'te kiler yapısında, Tiberius depozitinden bu tipin bir lokal üretim örneği tespit edilmiş ve bunun Samaria Form 16'nın taklidi olduğu belirtilmiştir³⁰². Korinth'in aynı yapısında Erken Roma Dönemi depozitinde ise tipin Doğu Sigillata A örneği ele geçmiştir³⁰³. Kenchreai'da da bu tipin bir örneği, erken kapların büyük çoğunluğunun ele geçtiği belirtilen ve M.S. 1. yüzyılın 2. ve 3. çeyreğine tarihlenen sualtı depozitinden gelmiştir³⁰⁴.

Stobi'de tipin küçük küresel gövdeli bir örneği, Augustus Dönemi'nden ele geçmiştir. Anderson-Stojanovic, bu Doğu Sigillata A tipinin birkaç yerel taklit için model olduğunu söylemiştir³⁰⁵. Doğu Sigillata A, Samaria Form 16'nın taklidi olduğunu belirttiği iki örnek, kentte M.Ö. 2. yüzyıl kontekstinden gelmiştir³⁰⁶.

²⁹⁹ Hayes, 1971: 252–254, Fig. 3, 8–9.

³⁰⁰ Hayes, 1971: 257, Fig. 9, 3–6.

³⁰¹ Hayes, 1973: 451, 469, Pl. 85, 117–118.

³⁰² Wright ve Jones, 1980: 150, Pl. 29, 47.

³⁰³ Slane, 1986: 278, Fig. 2, 6.

³⁰⁴ Adamsheck, 1979: 56, Pl. 14, ER 20.

³⁰⁵ Anderson-Stojanovic, 1992: 44–45, Pl. 27, 232.

³⁰⁶ Anderson-Stojanovic, 1992: 106, Pl. 91, 776–777.

Gunneweg, Doğu Sigillata A kaplarının bu tipinin, Tarsus'dan gelen en erken veri ve Jerusela ve Masada'nın yıkım tabakalarından gelen en geç tarih ile M.Ö. 180-M.S. 70 yılları arasını gösterdiğini önermiştir³⁰⁷.

Bu merkezlerden gelen veriler doğrultusunda, Komana'da da önemli bir yoğunluk gösteren ve kendine has özellikleri ile dikkat çeken bu kâselerin M.Ö. geç 2. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıla ait olduğu önerilebilir.

II. 2. 2. 8. Form 8 (Kat. No: 82)

İçe çekik ağız kenarlıdır. Gövde dışta kaideye kadar yuvarlak bir kavisle inmektedir. İçte ise ağızdan gövdeye geçişte ince bir çentik bulunmaktadır. Halka kaidelidir. İnce, narin yapılıdır. İçi-dışı koyu kırmızı astarlıdır.

Bu Komana örneği, Antiocheia 126k ile benzerdir. Waage, Antiocheia'nin dik dudak kenarlı tabaklarının sonuncusunu oluşturan Form 126'nın aynı zamanda bu tipin diğer tiplerine göre geç bir tarihi gösterdiğini önermiştir. Bununla birlikte 126k'nın bu form grubunun en erken tiplerinden olduğunu söylemiştir³⁰⁸. Ancak Komana örneğinin ağız profili Antiocheia'nın bu tipini hatırlatırken gövde yapısı ve kaide tipi ile bundan tamamen farklıdır.

³⁰⁷ Gunneweg, Perlman ve Yellin, 1983: 96; Ayrıca bu tipin örnekleri için bakınız: Christensen ve Johansen, 1971: Fig. 45, 16, 1-9 (Hama); Dothan, 1971: Fig. 78, 4 (Ashdod); Matthers, 1978: Fig. 13, 28 (Tell Rıfa'at); Negev, 1986: 24, 162 (Nabate Oboda); Kramer, 2004: Taf. 81, ESA 61-64 (Gindaros); Wannagat, 2006: Abb. 7 (Uzuncaburç); Zahn, 1904: 437, Abb. 551, 160 (Priene); Hellström, 1965: 67, no. 204 (Labraunda); Kenrick, 1985: 230-231, 323. 1-3; Fulford ve Timby, 1994: 1, Fig. 1.1, 5.

³⁰⁸ Waage, 1948: 23, Pl. IV, 126k.

Samaria Form I'e girmektedir³⁰⁹. Hayes'in gruplamasında ise Form 4A ile benzerlik göstermektedir. Hayes, Form 4'ün M.Ö. 1. yüzyılda Form 3'le birlikte çok yaygın bir tip olduğunu söylemiştir. Bu iki formun düzenli bir şekilde birbiriyle ilgili, az ya da çok çağdaş olduğunu eklemiş ve formu M.Ö. 2. yüzyıl sonu ile aşağı yukarı M.S. 10/20 arasına tarihlenmiştir³¹⁰. Komana'dan bu tip, ağız görünüşü ile hem Kenyon'nun hem de Hayes'in gruplarındaki örneklerle yakındır. Ancak gövde ve kaide görünüşleri bu tiplerden tamamen farklılık göstermektedir. Ağız kenarından ince bir çentikle gövdeye geçen form hafif kalınlaşarak düz devam ederek kaide ile birleşmektedir. Kaide yapısı, tipik DSA kaplarından farklı olarak ince narin bir yapıya sahiptir.

Samsat'ta bu Komana örneğine benzer bir kâsede, Samsat Form 1 grubunda ele geçmiştir ve daha önce de bahsedildiği gibi Samsat'ın bu grup kapları genel olarak M.Ö. 1. yüzyıl başları ile Erken İmparatorluk Dönemi sonuna tarihlenmiştir³¹¹. Komana kâsesi, Samsat örneğinin özellikle kaide yapısı ile aşağı yukarı benzer tiptedir. Yalnız Samsat örneği daha yüksek bir kaide yapısı göstermektedir.

Tel Anafa'dan Komana'nın bu formu için benzer tipler, sonraki form grubunu oluşturan Form 5 ile birlikte Tel Anafa Tip 13c tabakları arasında görünmektedir. Anafa'nın bu tiplerinin erken birkaç örneği M.Ö. 2. yüzyıl sonuna ait kontekstinden ele geçmiştir. Genel olarak M.Ö. 1. yüzyıl kontekstinde yoğunlaşmış ve M.Ö. 1. yüzyıl sonuna kadar ise üretiminin devam ettiği tespit edilmiştir. Burada Komana kâsesi ile

³⁰⁹ Crowfoot, 1957: Fig. 73, 11.

³¹⁰ Hayes, 1985a: Tav. 1, 9–10.

³¹¹ Zoroğlu, 1986: 74–76, Çiz. 1, 13.

benzer profilli örnek ise kentin Roma 1A (M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. erken 1. yüzyıl) tabakasından ele geçmiştir³¹².

Paphos'da bu tip örnekler Atlante Form 4 ile paralel tabaklar olarak ele alınmıştır. Benzer profilli bir örnek Oda E depozitinin 4. tabakasından ele geçmiştir. Depozitin bu tabakasından itibaren 11 ve olasılıkla 12. tabakaları arasında ana dolgu için sikke kanıtlarıyla M.Ö. 50–40/30 civarı önerilmiştir. Bununla birlikte 8. tabakadan bir Kıbrıs Ptolemeios Kral sikkesinden(80–58) söz edilmiştir³¹³. Komana örneğinin ağız ve gövde yapısı, Paphos kâsesi ile aşağı yukarı benzerlik gösterirken kaide yapısı ile tamamen farklıdır.

Atina Agorasında Komana'nın bu örneği için daha yakın denebilecek bir tabak M.Ö. 1. yüzyılın son üç çeyreğine tarihlenen Grup F'den ele geçmiştir³¹⁴. Agora örneği, içe çekik ağız yapısı ve gövdeye geçişteki çentiği ile gövde gidişi ile Komana örneğine yakın bir örnektir. Ancak yine Komana örneği ince kaide yapısı ile bu örnekten ayrılmaktadır.

Komana'da tek örneği tespit edilen bu kâse için de benzer örnekleri çerçevesinde M.Ö. geç 2. yüzyıl-M.S. erken 1. yüzyıl arasını önermek mümkündür.

II. 2. 2. 9. Form 9 (Kat. No: 83)

Hafif içe çekik, düz bir ağız profiline sahiptir. Gövde dışta düz, yuvarlak bir kavisle kaideye geçmektedir. İçte belirgin bir kırılma yapmaktadır ve bununla beraber üstte

³¹² Slane, 1997: 288, 295, Pl. 11, FW111.

³¹³ Hayes, 1991: 32–33, 35, 147, Fig. 17, 4.

³¹⁴ Robinson, 1959: 10, Pl. 60, F2.

ince bir cidar gösterirken bu kırılma ile cidarda kalınlaşmıştır. İnce, narin halka kaidelidir. İçi-dışı koyu kırmızı astarlıdır.

Komana'dan bu tipin gövde profili, Antiocheia Form 132'yi hatırlatmaktadır. Antiocheia Form 132, Geç Hellenistik Dönem kırmızı astarlı kapları arasındadır. Waage, bu tipin Form 126 ile bağlantılı olduğunu ama kâse ile tabak arasında bir form olduğunu söylemiştir. Kaidenin, gövde kavsine yakın mesafede olduğunu belirtmiştir. Oldukça kalın cidarlı bir örnek olan Form 132k, rulet ve palmet baskılıdır. 132u ise 132k'ya göre oldukça ince cidarlıdır³¹⁵. Yalnız Komana örneği, Antiocheia'nın bu tipi ile benzer ağız ve gövde profili dışında, ince cidarı ve kaide yapısı ile bu örneklerden ayrılmaktadır.

Samaria Form 2A ile yakındır. Bunlar Samaria'nın Form 1 ile 16'sı arasında halka kaideli sığ kâseler olarak tanımlanmış ve M.Ö. 30 öncesine tarihlenmiştir³¹⁶. Komana örneği ağız kenarı ve küçük dar ağız kenarı ile bu tiplere yakındır. Yalnız Samaria örneğinde gövdedeki kırılma kaideye yakın bir noktadadır ve kaidesi içe meyilli kalın halka şeklindedir.

Hayes Form 5A tipidir. Hayes, Form 5'in en erken örneklerinin Paphos'dan geldiğini söylemiştir. Genellikle Form 3 ve 4 ile ilişkilendirilerek aynı kronoloji içine yerleştirildiğini ve M.Ö. geç 2. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl başına tarihlendiğini belirtmiştir. Özellikle ise Augustus Dönemi'nde var olduğunu eklemiştir³¹⁷.

³¹⁵ Waage, 1948: 24, Pl. IV, 132.

³¹⁶ Crowfoot, 1957: 309, fig. 73, 17.

³¹⁷ Hayes, 1985a: 17, Tav. II, 1.

Tel Anafa Tip 14, bu tip kâselerdir. Bunlar Anafa'nın Hellenistik 2C (M.Ö. 98–75), Roma 1A (M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. erken 1. yüzyıl) ve Roma 1B (M.S. erken 1. yüzyıl) tabakalarında ele geçmiştir. Slane, Anafa'da doksan örneği tespit edilen bu kâselerin, tipik içe çekik ağız kenarlı tabaklar olan Tip 13 ile ilişkili olduğunu ancak bunların çok daha derin olduklarını söylemiştir. Tip 14'ün daha derin ve dar kenarlı olduğunu ve Tip 13c ve d'nin meyilli, kavisli cidarı ile hafif içe çekik dudak kenarını taşıdığını belirtmiştir. Bununla birlikte Hellenistik 2C kontekstinden örneklerinin olmasının da Tip 13c ve d ile bağlantısını kesinleştirdiğini eklemiştir³¹⁸. Komana örneği, hafif içe çekik ağız kenarı ile Anafa'nın bu kâselerinden FW 131 nolu örneği ile benzerlik göstermektedir. Yalnız ağız ve gövde parçasından oluşan Anafa kâsesi kalın cidarlı bir örnektir. Komana örneği ise ona göre oldukça ince cidarlıdır. Ancak iç tarafında kaideye doğru geçişte kalınlaşmasıyla Anafa örneği kadar kalın bir cidara sahiptir. Anafa'dan bu örneğin kaidesi korunmamış olmakla birlikte tipin diğer örneklerinin kaide profillerine bakıldığında Komana örneği yine oldukça ince, narin bir kaide profiline sahiptir. Slane bu örneğin daha geç olabileceğini söylemiştir. Roma 1A konteksti ve dudağının içe çekik değil yuvarlak olduğunu eklemiştir³¹⁹.

Komana Form 5 gibi, Jerusalam'deki Ermeni Bahçesi kazılarında bu tip içinde benzer örnekler Geç Hellenistik-Erken Roma Dönemi'nin Geç Hellenistik Dönem DSA kapları arasındadır. Dolayısıyla bu örnekler içinde aynı tarihleme geçerli olmalıdır³²⁰.

³¹⁸ Slane, 1997: 297.

³¹⁹ Slane, 1997: 298, Pl. 13, FW 131.

³²⁰ Hayes, 1985b: 183–184, 189, Fig. 50, 14–15.

Paphos'da bu tip Doğu Sigillata A tipi kâseler, M.Ö. 2. yüzyıl sonu ve M.S. 1. yüzyıla ait Room E, L ve BZ depozitlerinden ele geçmiştir³²¹.

Nessana'da Doğu Sigillata A serisinin bu tipe giren kâselerinin yalnız kaide ve gövde parçası tespit edilmiş ve bunlar Nessana'nın Roma tabakası olarak tanımlana ETD. C. locusundan ele geçmiştir³²². Bu tiplerin kaide ve gövde yapıları tam anlamıyla Komana örnekleri ile paralellik göstermemekle birlikte, Komana'nın bu örneği ile paralel DSA serisinden olmasıyla önemlidir.

Korinth'te bu tip bir örnek Erken Roma depozitinden ele geçmiştir. Slane, bu örneğin Doğu Sigillata A tabaklarının üretim tekniğinde yapılmış taklit örnek olduğunu söylemiş ve Samaria Form 2 tabakları ile eşleştirmiştir³²³.

Komana'dan yine tek örneği tespit edilen bu kâsenin, M.Ö. 1. yüzyıl ve M.S. erken 1. yüzyılı tarihlenmesi önerilebilir.

II. 2. 2. 10. Form 10 (Kat. No: 84)

Düz, basit ağız kenarlıdır. Gövdesi dışta düzdür. İçte ise yumuşak bir kırılma yapmaktadır. Kaidesi ince yapılı, alçak halka şeklindedir. İçi koyu kırmızı astarlıdır. Dışta ağız kenarında krem-beyaz renkte kalın bir bant vardır. Geri kalan kısmı ince açık kırmızı astarlıdır.

³²¹ Hayes, 1991: Fig. 50, 6, Fig. 51, 3.

³²² Baly, 1962: 282, Pl. XLIII, B1-4.

³²³ Slane, 1986: 279, 304, Fig. 4, 11.

Tek örnekten oluşan bu Komana örneği, Samaria Form 2b'yi hatırlatmaktadır. Samaria'nın bu grubu M.Ö. 30 öncesine tarihlenmiştir³²⁴. Yalnız Komana örneği Samaria'nın bu örneklerine nazaran ince cidarlıdır. Bunun yanında ince ve alçak kaidesi ile de bunlardan farklıdır.

Hayes Form 13a ile benzerlik göstermektedir. Hayes, en erken örneği olan M.Ö. geç 1. yüzyıla ait Knossos örneği yanında bu tipin olasılıkla Augustus'tan biraz sonrada devam etmiş olabileceğini söylemiştir. Form 13'ü genel olarak M.Ö. 1. yüzyılın 2. yarısı ile M.S. erken 1. yüzyıla tarihlenmiştir³²⁵.

Hayes'in burada prototip olarak gösterdiği Knossos'dan gelen örnek, M.Ö. aşağı yukarı 20-1 arasına tarihlenen Kuyu RR/K/60 kontekstinden ele geçmiştir. Bu kontekstin tepe noktasından birkaç buluntunun M.S. 2. yüzyıl başlarını göstermesi dışında buluntularının çoğu homojen bir grup oluşturmaktadır³²⁶. Knossos'dan gelen bu örnek Komana kasesi ile oldukça yakın bir profil göstermektedir.

Samos Form 2, Komana'nın bu tipi ile benzer kâselerdir. Samos Heraionu'nda Doğu Sigillata A serisindedir. Unterkirchner, bu tipi Samaria Form 2 ile karşılaştırmıştır. Formun Augustus Dönemi'nde var olduğunu, ama daha sonrasında çok uzun süre kullanıldığını söylemiştir. Bununla birlikte bu kâse tipinin DSA ile sınırlı olmadığını, formun siyah firnisli kaplarda da bulunduğunu belirtmiştir. Uzun bir kullanım evresine

³²⁴ Crowfoot, 1957: Fig. 73, 15, 17.

³²⁵ Hayes, 1986: 20, Tav. II, 11.

³²⁶ Hayes, 1971: 252, Fig. 3, 12.

sahip olduğu için Samos'tan tiplerinde tarihlemesinin zor olduğunu ve M.Ö. 1. yüzyılın 2. yarısından daha kesin bir tarihleme vermediğini söylemiştir³²⁷.

Bu merkezlerden gelen kontekst verileri doğrultusunda Komana örneği içinde M.Ö. 1. yüzyılın 2. yarısı ile M.S. erken 1. yüzyıl arası önerilebilir.

II. 2. 2. 11. Form 11 (Kat. No: 85–89)

Ağız kenarı hafif içe çekik, dik kenarlıdır. Ağızdan gövdeye belirgin bir dönüş yapmaktadır. İçte daha belirgin olan gövdedeki bu dönüşte, tip için karakteristik olan ince bir oluk vardır. İnce, narin halka kaideli kâselerdir.

Tam profili gösteren Kat. No: 85'de tanıtılan kâse, kili ve astarıyla bu tipin diğer örneklerinden farklılık göstermektedir. Gri killidir ve buna paralel olarak mat siyah-gri astarlı bir örnektir. Kat. No: 86 ise devetüyü veya çok açık kırmızı astarlıdır. Kat. No: 87-89 arasında tanıtılan tipler ise kırmızı astarlı kaplardır. Kat. No: 87, koyu kırmızı astarlıdır. Buna ek olarak ise yüzeyinde siyah boya akıntıları vardır. Kat. No: 88, parlak sarımsı-kırmızı astarlıdır. Ayrıca dışında dudak kenarında siyah kalın bir bant vardır. Kat. No: 89'te tanıtılan parça ise içi-dışı tamamen sarımsı-kırmızı astarlı tam profil gösteren bir kasedir.

Bu tip, Antiocheia Form 128k ile benzerdir. Bu form, Antiocheia'da Geç Hellenistik Dönem kapları içinde ele alınmıştır. Waage, dar, kare şeklindeki ayağı ve çömlekçi mührü dolayısıyla, Form 126'nın en geç örneği gibi bu grubun da geç olduğunu

³²⁷ Unterkirchner, 1983: 178, Abb. 1, 2,1–3.

kanıtladığını söylemiştir. Bu tipin, Form 126x'den daha kavisli bir gövde profili gösteren 128k varyasyonun, Form 126x'in gelişmiş bir örneği gibi görüldüğünü söylemiştir. Ancak Form 128 için, Form 126'nın daha kavisli bir varyasyonu veya 125 ile veya bir İtalya tipi ile bağlantısını kurmanın mümkün olmadığını belirtmiştir. Bununla birlikte bu tipin Form 126'nın daha kavisli bir formu olabileceğini önermiştir³²⁸. Komana'nın bu tipleri, Antiocheia örnekleri ile oldukça benzer bir profil göstermektedir.

Samaria Form I'e girmektedir. Burada Komana örneği ile benzer Samaria kâsesinin, muhtemelen M.Ö. 30 öncesi–Augustus Dönemi arasına ait olduğu önerilmiştir³²⁹.

Aşvan Kale'nin Hellenistik ve Roma tabakalarında bu tip benzer kâseler vardır³³⁰. Ancak Komana örnekleri bunlara göre derin kâselerdir ve içte ağız kenarındaki çentik ile de farklılık göstermektedir. Bunun yanında Aşvan örnekleri kalın yapılı bir halka kaideye sahiptir. Komana kâselerinin kaidesi ise ince ve narin yapılıdır.

Tille Höyük'te bu tip benzer profilli kâseler, höyüğün Hellenistik Dönem'de II. tabakadan (tabaka I ile birlikte M.Ö. 3.-1. yüzyıl) ele geçmiştir³³¹. Kırmızı astarlı Tille örnekler, form tipi ile Komana örneklerine çok benzerdir. Ancak Komana kâseleri, ağızdan gövdeye geçişinde yer alan çentiği ile bunlardan ayrılmaktadır.

³²⁸ Waage, 1948: 23–24, Pl. IV, 128k.

³²⁹ Crowfoot, 1957: Fig. 73, 7.

³³⁰ Mitchell, 1980: Fig. 27, 161, Fig. 28, 189.

³³¹ French, 1985: Res. 2, 33–34, 37.

Komana'dan bu tipler Hayes'in gruplamasında Form 38 ile benzerlik göstermektedir. Bu grup için prototip olarak Antiocheia'yı vermiş ve bunları M.S. 1.yüzyıla tarihlenmiştir. Bununla birlikte Waage'nin, bu tipi ağız kenarının görünüşü ile buradaki kendi sınıflandırmasında Form 4'e denk gelen tiplerin geç örneklerinden türemiş bir form olarak önerdiğini aktarmıştır. Form 4'ün geç örneklerde de ağız açısının tipik olmadığını, Form 38'in ince cidarı ve yüksek ayağının daha çok Form 30 ile ilişkilendirilebileceğini söylemiştir. Kavisli gövde profilinin Arretine kaplarında olduğunu ve bu formun Haltern Form 4'ün taklidi gibi görüldüğünü belirtmiştir. Form 4 ile bezemeli ve çömlekçi mührü taşıyan Form 38 arasında bir zaman farkı olmasının olası olduğunu ve Form 38'in Form 35 ile çağdaş olduğunu söylemiştir. Ancak Korinth'te Tiberius depozitinden ele geçen bir tabağın Form 4 ile 38 arasında bir geçiş formu olabileceğini önermiştir³³².

Komana örnekleri içte gövdeye geçişinde yer alan ince çentiği ile bunlardan ayrılmaktadır. Yalnız Hayes'in sözünü ettiği Tiberius depozitinden gelen örnek³³³, içte çekik ağız kenarı ve gövde geçişi ile Form 6'yı hatırlatmaktadır. Bu çerçevede içte çekik ağız kenarı ile Komana Form 6'yı, kavisli ve içte gövde geçişinde yer alan çentiği ile bu tipleri hatırlatan Form 8'de Form 6 ile bu grup Komana örnekleri arasında bir geçiş formu olabilir. Bunun için Komana'dan herhangi bir veriden söz etmek mümkün değildir. Ancak Form 8 ile Form 11 arasında bir ilişki büyük ihtimaldir. Bununla birlikte bu iki form birbirinin devamı veya az ya da çok çağdaş olmalıdır. Hayes, Komana'nın bu tipi ile

³³² Hayes, 1985a: 31–32, Tav. V, 14.

³³³ Slane-Wright ve Jones, 1980: Fig. 3. 18; Bu tipin Hama'dan gelen benzer örnekleri için bkz: Christensen ve Johansen, 1971: Hama Form 1, fig. 27,1.35(yalnız ince cidarlı ağız profili benzerdir).

paralel örnekleri M.S. 1.yüzyıla tarihlenmiştir. Samaria'dan benzerleri, bu formu M.Ö. 30 öncesi kadar götürmektedir. Antiocheia'dan tipler ise daha da erkeni, M.Ö. 2. yüzyıl ortası-1. yüzyıl ortasını göstermektedir. Buna göre bu form için Antiocheia kadar erken olamasa da bunların en az M.Ö. 1. yüzyılda var olup M.S. 1. yüzyılda da devam eden bir tip olduğu önerilebilir.

II. 2. 2. 12. Form 12 (Kat. No: 90)

Yarım küresel gövdeli kâselerdir. Gövdesinin dış tarafında yer alan dirsek şeklindeki çıkıntısı ile karakteristiktir. Genellikle içe doğru açılı yapan yüksek bir ayağa sahiptir. Pergamon'un en popüler kâse tiplerinden biri olan form uzun bir kullanım evresine sahiptir ve hem erken hem de geç varyasyonları bulunmaktadır. Tipin Komana'da tek örneği tespit edilmiştir. Yalnız ağız ve gövdesinin az bir bölümü korunmuş olan bu Komana kâsesinin kötü pişme nedeniyle kil yapısı ve astarı kaliteli bir görünüm sunmamaktadır. Ancak iyi bir işçilik gösteren güzel bir profile sahip bir örnektir ve bununla bir anlamda kentte iyi kalite örneklerinin de var olduğunun habercisi sayılabilir.

Bu tip Çandarlı Tip 19, bu tipin Çandarlı üretiminin erken serisi olarak gösterilmektedir. Loeschcke, Çandarlı'da bütün tabakalarda bu forma çok yoğun bir şekilde rastlandığını ve formun kenarının Augustus Dönemi kaplarında (Halter Form 12) sıradan olduğunu söylemiştir³³⁴.

Hayes de formun bu Çandarlı serisini Loeschcke'un adıyla birlikte, Form L19 olarak tanımlamıştır. Bu formun İtalya Terra sigillatası içinde Goudineau 38b tipi

³³⁴ Loeschcke, 1912: 370-371, Taf. XXVIII, 19.

olduğunu ve Çandarlı varyasyonunda süslemenin değil ama formun İtalyan tiplerle aynı olduğunu söylemiştir. Hem erken hem de geç üretimi olan tipin bir türevinin, astarı ve açık krem rengi kili ile Doğu Sigillata A kapları ile karıştırılabileceğini ancak bu tipin Doğu’da yalnız Ege’de üretiminin olduğundan söz etmiştir³³⁵.

Hayes Form 3 ise bu tipin Çandarlı üretimlerinin geç serisini oluşturmaktadır³³⁶. Geç tiplerde aynı şekilde küresel gövdeli tiplerdir. Ancak bunlarda gövdedeki çıkıntı, yukarıya, ağız kenarına doğru yükselmiş ve dudak ile bütünleşmiştir. Genel olarak M.S. 2. ve 3. yüzyıl tipleridir.

Meyer-Schlichtmann, Pergamon’nun en popüler kâse tiplerinden biri olduğunu söylediği bu formu Pergamon kent alanı kazılarında, M.Ö. 1. yüzyılın 3. çeyreğinden M.S. 2. yüzyılın başına kadar tespit etmiş ve dört farklı varyasyona ayırmıştır. Bütün Doğu Akdeniz kıyılarına yayıldığını ancak dudak altındaki çıkıntısının oluşumu için tipolojik bir öncül saptanamadığını söylemiştir. Pergamon’da bu tipe kent alanı kazıları dışında Asklepion’da parçaların M.S. 1. yüzyılın 1. üçlüğüne tarihlendiğini, Akropolis’den ve Peristilli evden çoğu örneğin ya tarihlenemeyen alandan ya da Geç Antik ile bağlantılı yapılardan ele geçtiğini aktarmıştır. Kapıkaya’dan çoğu örneğin tarihlenemediğini, Çandarlı’da ise bütün kesitlerde çok yoğun ele geçen tipin M.S. 1. yüzyıl ile M.S. 2. yüzyıl başına tarihlendiğini aktarmıştır. Bununla birlikte Pergamon ve yakın çevresinden benzerlerinin bu tipin tarihlenmesi için yeni bir ipucu vermediğini söylemiştir. Ayrıca bu

³³⁵ Hayes, 1985: 76, Tav. XVII, 5–7.

³³⁶ Hayes, 1972: 321, Fig. 64, Form 3.

kâselere, Pergamon dışında Antiocheia, Tarsos, Labraunda, Erythrai, Sardes, Samos, Lesbos, İsthmia, Stobi ve Atina'da rastlandığını aktarmıştır³³⁷.

Pergamon Asklepieionundan örnekleri, M.S. 1. yüzyılın ilk üçlüğüne tarihlenen yapı safhası 13'den ele geçmiştir. Burada tanıtılan küresel gövdeli örneğin, çıkıntısı oldukça ince formudur³³⁸.

Komana'nın bu tek örneği, Meyer-Schlichtmann'ın sınıflandırmasında, M.Ö. 1. yüzyılın 3. çeyreğinden M.S. 1. yüzyılın son çeyreğine kadar devam eden ve kendi içinde de bir gelişim çizgisi gösteren Tip N 33a kaselerinin, M.Ö. 1. yüzyılın 3. çeyreği ile M.S. 1. yüzyılın 1. çeyreği arasındaki formlarıyla benzer bir profil göstermektedir. Pergamon'dan bu tiplerin M.Ö. 1. yüzyılın 3. çeyreğine ait örneğinin, ağız kenarı diğer tiplerden farklı olarak küt bir şekilde sonlanmıştır. Uç kısmı düz görünen çıkıntısı, alt kısmındaki küçük bir yivle vurgulanmıştır. M.Ö. 1. yüzyılın son çeyreğine ait örneğin çidarı kavisli bir hal almış ve çıkıntının altındaki küçük yivin yerini küçük küt bir köşe almıştır. M.S. 1. yüzyılın 1. çeyreğinden gelen örneğin dış konturu daha serttir ve çıkıntısı altta hafif bir dönemeçle gövdeye bağlanmıştır. Meyer-Schlichtmann, M.S. 1. yüzyılın 1. çeyreğine ait bir başka örneği göstererek, bununla birlikte daha ince kenara ve daha basık, alçak bir çıkıntıya doğru bir eğilimin başladığını söylemiştir³³⁹. Komana kâsesi, kavisli gövdesi ve çıkıntı profili ile Pergamon'dan bu tiplerin arasında bir formdur. Yalnız Komana örneğinde, Pergamon tiplerinin tersine, çıkıntının üstünde daha belirgin bir yiv,

³³⁷ Meyer-Schlichtmann, 1988: 107–109, Taf. 13, 31, 164–173; Kapıkaya'dan örnekleri için bkz: Nohlen ve Radt, 1978: 47, Taf. 31, K 161–163.

³³⁸ Ziegenaus ve De Luca, 1968: 158, Taf. 56.57, 385.

³³⁹ Meyer-Schlichtmann, 1988: 108–109, Taf. 13, 31, 164–167.

altında ise Pergamon'nun 166 numaralı örneği ile benzer şekilde çıkıntı, altta hafif bir kavisle gövdeyle birleşmektedir. Komana örneğinin çıkıntısının profili de, Pergamon'dan bu örnekle benzer şekildedir.

Zelle'de Assos'dan bu tip Pergamon sigillata kaplarını, benzer şekilde beş gruba ayırmış ve bunları M.Ö. 1. yüzyılın 3. çeyreğinden M.S. 3. yüzyılın 1. yarısı arasına tarihlemiştir. Grup I-IV arasındaki örneklerin M.Ö. 1. yüzyılın 3. çeyreğinden M.S. 1. yüzyılın sonuna kadar devam eden evreden geldiğini ve bununla birlikte bu grupların birkaç örneğinin, geçi, M.S. 2. yüzyılı gösterdiğini söylemiştir. Grup V'de ise bütün parçaların M.S. 2.ve 3. yüzyıla ait olduğunu belirtmiştir³⁴⁰. Komana örneği, Assos'dan gelen geç tipleri oluşturan Grup V'den uzak bir parçadır. Bununla birlikte Grup I-IV tabakları ile ilişkili olduğu görünmektedir.

Zelle, Assos'dan Çandarlı üretimi bu tip kâseleri ise altı gruba ayırmış ve bunları M.Ö. 1. yüzyılın 3. çeyreği-M.S. 2. yüzyıl başına (/M.S. 3. yüzyıl) tarihlemiştir³⁴¹. Assos'dan bu kâseler, formun Çandarlı üretimi örnekleri ile Pergamon üretimi örnekleri arasında tipolojik ve tarihsel dağılımda pek fark olmadığını göstermektedir.

Akyürek, Assos gibi Apollon Smitheion kutsal alanında da, Doğu Sigillata A ve B kapları az örnekle temsil edilirken Doğu Sigillata C kaplarının yoğun olduğunu söylemiştir. Apollon Smintheion tapınağına çok uzak olmayan Çandarlı üretim yerinin bunu gösterdiğini ve Smintheion buluntuları arasında büyük bir seramik üreticisi olan

³⁴⁰ Zelle, 1997: 78–79, Abb. 18–20, 239–357.

³⁴¹ Zelle, 1997: 142–144, Abb. 37–39, 670–843; Assos'dan bu tip DSC kâseleri için ayrıca bkz: Zelle, 1990: 109–110, Abb. 11, 41–44.

Pergamon'dan da kapların olmasının olası olduğunu belirtmiştir. Bununla birlikte Akyürek, aralarında az fark olduğunu söylediği Pergamon ve Çandarlı kaplarının Apollon Smintheion kutsal alanından örneklerini, burada Doğu Sigillata Grup C olarak ele almıştır. Smintheion'da küresel gövdesindeki çıkıntısı ile tipik olan bu kâselerin, M.S.1. yüzyıldan M.S. 3. yüzyıl başına kadar hem erken tipleri hem de geç tipleri temsil eden örnekleri tespit edilmiştir. Erken tipleri, M.S. 1. yüzyıl ile M.S. erken 2. yüzyıla aittir. Geç tipleri ise M.S. geç 1. yüzyıl ile M.S. 3. yüzyıl başını göstermektedir³⁴².

Troia'da, Pergamon/Çandarlı Kapları başlığı ile ele alınan tipin erken serisi tespit edilmiş ve bir örnek için, Hayes Form L 19 ile Hayes Form 3 arasında bir geçiş formu olduğu önerilmiştir³⁴³.

Ainos'da Taşaltı yamacında bulunan Nekropolis'in üçüncü gömü tabakasından örneklerine rastlanmıştır. Başaran, tipin bu tabakada M.S. 1. yüzyıla tarihlenen mezarlarında bu yüzyılın başlarından itibaren yaygın bir şekilde görüldüğünü söylemiştir³⁴⁴.

Bu tipin Ephesos'un kamu yapısından örnekleri, Flavius ve Traianus-Erken Hadrianus Dönemleri'ne tarihlenen D1 ve D2 dolgularından ele geçmiştir. Meriç, bu tipin çok sevildiğini ve uzun süre kullanıldığını söylemiştir³⁴⁵.

³⁴² Akyürek, 1992: 126, 135–137, Abb. 6,-7, 27–35.

³⁴³ Tekkök-Biçken, 1996: 117–118, 131, Fig. 83, F13–14, G26.

³⁴⁴ Başaran, 2003: 76, Pl. XLVII, 4–5.

³⁴⁵ Meriç, 2002: 66–67, Taf. 29, K321–327.

Ephesos Tetragonos-Agora'dan Loeschcke 19 tipi erken örneği için Geç Flaviuslar Dönemi'ne ait olabileceği önerilmiştir. Bu Çandarlı tipinin Hayes Form 3 ile paralel iki geç örneği ise M.S. 3. yüzyıla tarihlenmiştir³⁴⁶. Ephesos'da yamaç evlerde tipin DSC serisinin hem erken hem de geç örnekleri tespit edilmiştir³⁴⁷.

Williams, Anemurium'da sekiz yıllık kazı döneminde bir düzineden daha az ele geçen Doğu Sigillata C kaplarının varlığının, kentle teması gösterdiğini söylemiştir. Ancak belki güney sahilinin bu bölümünde kesinlikle dikkate değer bir kent olan Anemurium'da DSC'nin bu kadar az oluşunun kapların organize bir ithalatının olmayışıyla bağlantılı olabileceğini belirtmiştir. Kentte bu tipe giren bir ağız gövde parçası ele geçmiştir. İki kaide parçasının da bu tip ait örnekler olabileceği önerilmiştir. Bununla birlikte bu örnekler, M.S. 1. yüzyılın 2. yarısı-erken 2. yüzyıla tarihlenmiştir³⁴⁸.

Paphos'da da örneklerine rastlanan Çandarlı kaplarının, burada erken serisi Kuyu 4 (Kıbrıs Kralı Ptolemaios sikkesi M.Ö. 80–58-M.S. 79 ve M.S. 76 veya 77 depreminden önce) ile Kuyu 18 (Geç Augustus Dönemi, M.S. aşağı yukarı 1–15/20) depozitlerinden ele geçmiştir. Hayes bundan başka ise Paphos'da Çandarlı kaplarının nadir olduğunu söylemiştir³⁴⁹. Bu tip kâse örneği ise Paphos'un Kuyu 4 depozitinden gelmiştir³⁵⁰.

³⁴⁶ Gassner, 1997: 136–137, Taf. 44, 531–533.

³⁴⁷ Outschar, 1996: 52, Taf. 7, 218, Taf. 8, 220, Taf. 10, 221.

³⁴⁸ Williams, 1989: 21, Fig. 8, 111–113.

³⁴⁹ Hayes, 1991: 52.

³⁵⁰ Hayes, 1991: 188, Fig. LXV,17.

Atina Agorasında Robinson'un Grup G'sinde M.S. 1. yüzyılın ilk yarına tarihlenen ikinci tabakadan ele geçmiştir Robinson bunları Pergamon kapları olarak tanımlamıştır³⁵¹. Bunların formu, Meyer-Schlichtmann'ın Tip N 33a örneklerinin bu dönem tipleri ile de paralel kâseler olarak görünmektedir. Dolayısıyla Komana örneği ile yakın profilli tiplerdir.

Atina Agorasında bu kâselerin Çandarlı üretimlerinin, hem erken hem de geç örnekleri tespit edilmiştir. Bunların en erken örneği, M.S. aşağı yukarı 80–100 arasına ait kontekstten ele geçmiştir. Bunun dışında M.S. 3. yüzyılda dâhil farklı kontekstlerden örneklerine rastlanmıştır³⁵².

Korinth'in Güney Stoa depozitinden yerel üretim bir örneği tespit edilmiştir. Küresel gövdeli örneğin, dışta ağız kenarında ince bir yiv bulunmaktadır. İnce çıkıntısı ise aşağı doğru sarkık bir profil göstermektedir³⁵³.

Korinth'te Demeter Kutsal Alanı'ndan bu tip Çandarlı üretiminin bir örneği, Loeschcke Form 19 veya Hayes Form 3 olarak tanımlanmış ve M.S. 140–160 arasına tarihlenmiştir. Diğer bir örneği ise Hayes Form 3 olarak tanımlanmıştır³⁵⁴.

Pryce-Lamp, hem Doğu'da hem de Batı'da rastlandığını söylediği bu tipin Lesbos'dan bir örneğini M.S. 1. yüzyılın ilk yarısına tarihlemiştir. Bu Lesbos örneği ağız

³⁵¹ Robinson, 1959: 24, Pl. 61, G 13–14.

³⁵² Hayes, 2008: 199–200, Fig. 24–25, 788–796.

³⁵³ Hayes, 1973: 465, Pl. 91, 220.

³⁵⁴ Slane, 1990: 54, Fig. 8, 108–109.

kenarı dışa doğru kavisli, çıkıntılı ve küresel gövdesi ile yüksek koni şeklinde ayaklı küçük bir kâsedir³⁵⁵.

Knossos'da Villa Dionysos'da Çandarlı'nın bu tipinin hem erken hem de geç örnekleri tespit edilmiştir. Hayes, Erken Roma Dönemi tiplerinin birlikte ele geçtiği seramiklerin çoğunlukla Dionysos villasından önceki tabakalardan geldiğini söylemiştir³⁵⁶.

Anderson-Stojanovic, Çandarlı kaplarının M.S. 2. ve 3. yüzyıl boyunca K. Asya ve Makedonia arasında bir bağlantının olduğunu gösterdiğini, ancak az sayıdaki örneklerin bunun için çok kayda değer olmadığını söylemiştir. Stobi'de Çandarlı'nın erken versiyonlarından yalnız birkaç örnek ele geçmiştir. Geç Çandarlı örnekleri daha fazladır. Özellikle Hayes'in sınıflandırmasında Form 3 ve 4 çok yaygındır ve bunlar Stobi'de M.S. 3. yüzyılın 2. yarısı ve belki erken 4. yüzyıla ait olan yapı depozitinden ele geçmiştir. Kentte küresel gövdeli bu kâselerin ise hem erken hem de geç örneği tespit edilmiştir³⁵⁷.

Büyük olasılıkla bu formla ilişkili olan küresel gövdeli benzer tipte kâseler, Doğu'da Sigillata A kaplarında da görülmektedir. Arretine kapları ile ilişkili olduğu düşünülen bu Doğu Sigillata A üretimi kâselerin, genellikle profilli ağız kenarı altında ince yivler vardır. Bunun yanında Çandarlı ve Pergamon tipleri gibi herhangi bir profil bulunmayan tipleri de bulunmaktadır. Tondoları ise çoğunlukla mühür baskılıdır. Küresel gövdesi, çıkıntılı kenarı ve yüksek, meyilli kaide profili ile Çandarlı ve Pergamon kâseleri

³⁵⁵ Lamp ve Pryce, 1940: 96–97, Fig. 1. 10.

³⁵⁶ Hayes, 1983: 118, Fig. 3, 26–31, Fig. 17, 199.

³⁵⁷ Anderson-Stojanovic, 1992: 54, Pl. 40, 341(erken), 343(geç); Ayrıca bu tipin Samos Heraionundan bir örneği için bkz: Technau, 1929: 51, Abb. 43, 3.

ile aynı tipi göstermektedir. Ancak Çandarlı ve Pergamon tiplerinde genellikle geniş ve kabadır. DSA tiplerinde ise ince ve yüksek tipleri yanında kalın ve sık bir şekilde profillendirilmiş örnekleri mevcuttur.

Waage, Antiocheia’da bu tip küresel gövdeli kâseleri, Erken Roma Dönemi’nin M.S. 1. yüzyılın 2. çeyreğinden sonraya tarihlenen III-V arasındaki safhasına vermiştir. Antiocheia kâseleri, form tipi ve tondo mührü ile bu tipin DSA üretimlerinin tipik örnekleridir³⁵⁸.

Bu tipe ait kâselerin Tarsus örnekleri de Antiocheia örnekleri ile aynı şekilsel özellikleri göstermektedir. Tondosunda “XAPIC” mühür baskısı vardır. Yalnız Tarsus’da bunlar biraz daha erken bir safhadan, M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyılın ilk yarısına verilen Roma dolgusundan ele geçmiştir.³⁵⁹

Samaria Form 24, bu tiptir. Samaria’nın bu grup kaplarını ağız kenarındaki farklılıkla 24a ve b olmak üzere iki tipe ayrılmıştır. Form 24a Antiocheia ve Tarsus tipleri ile paralel kâselerdir. Form 24b ise dış kenarının düz bırakılmasıyla bu tiplerden ayrılmaktadır. Samaria’da bu gruba verilen bir ayak parçasının tondosunda olasılıkla xapic mühür baskısı vardır. Samaria kâseleri genel olarak M.S. 1. yüzyıla tarihlenmiştir³⁶⁰. Komana örneği, küresel gövdesi ile Samaria’nın ağız kenarı düz bırakılmış 24b formu ile yakındır.

³⁵⁸ Waage, 1948: 35, PL. VI, 470–473.

³⁵⁹ Jones, 1950: 245, Fig. 175, 194, no. 424.

³⁶⁰ Crowfoot, 1957: 312, 337–339, fig. 81, 17–24.

Samsat'ta da bu tip kâseler, Samaria ile paralel olarak Form 24 olarak tanımlanmıştır. Zoroğlu, bu tipin düz, profilsiz iki Samsat örneğinin, diğer merkezlerle benzer şekilde geçte verilebileceğini, bunun dışında diğer örneklerin ise Augustus Dönemi'nden başlayarak M.S. 1. yüzyıla tarihlenebileceğini önermiştir³⁶¹.

Hayes, Doğu Sigillata A kaplarının bu tiplerini Form 48 olarak tanımlamış ve formu aşağı yukarı M.S. 40–70 yılları arası ve sonrasına tarihlemiştir³⁶²

Anemurium'da beş örneği tespit edilen bu tip Doğu Sigillata A kâseleri, aşağı yukarı M.S. 40–120 arasına tarihlenmiştir³⁶³.

Samos Form 14, bu tip kâselerdir. DSC, DSB ve DSA örneklerinin birlikte ele alındığı Samos Heraionundan bu tipe ait toplam 30 parça ele geçmiştir. Bunlardan 12'si DSB, 15'i DSC üretimidir ve olasılıkla 3 örneğininde DSA tipi olduğu önerilmiştir³⁶⁴.

Ephesos'da yamaç evlerden DSA'nın bu tipnin bir örneği M.S. 1. yüzyılın 2./3. çeyreğine tarihlenmiştir³⁶⁵. Ephesos'da Marien Kilise'de bu tipin hen DSB hem de DSC üretimi örnekleri tespit edilmiştir. Beyll, Samos'ta DSB tipleri yaygın olmakla birlikte bu tipin DSB fabrikasyonu için alışıldık bir tip olmadığını söylemiştir. Ephesos'dan gelen DSB tipinin formu ve buluntu yeri ile M.S. 1. yüzyıla veya 2. yüzyıl başına tarihlendiğini

³⁶¹ Zoroğlu, 1986: 91–93, Çiz. 12, 1–9.

³⁶² Hayes, 1985a: 36, Tav. VI, 16.

³⁶³ Williams, 1989: 13, Fig. 5, 66; Ayrıca bu tipin örnekleri için bkz: Christensen ve Johansen, 1971: Form 24, Fig. 64, 24. 5–8; Matthers, 1978: Fig. 13, 36 (Tell Rifa'at).

³⁶⁴ Unterkichner, 1983: 186, Abb. 4, Form 14.

³⁶⁵ Outschar, 1996: 46, Taf. 9, 112.

bildirmiştir³⁶⁶. Ephesos Marien Kilise’de tipin DSC üretimlerinin ise hem erken hem de geç tipleri ele geçmiştir³⁶⁷.

Kaunos’da Korinth tapınağının alanındaki sondajlardan gelen bu tip bir ağız kenarı parçası, Erken İmparatorluk Dönemi’ne tarihlenmiştir. Kırmızı kili, sıkı ve sert pişirilmiştir. Yüzeyi, koyu kırmızı ve mattır³⁶⁸.

Komana’nın bu örneği form yapısı ile tipin erken örneklerindedir. Bütün merkezlerden gelen veriler yanında formun en benzer örneğini yukarda da belirtildiği gibi Pergamon Tip N 33a kâseleri oluşturmaktadır ve buna göre Komana’nın bu kâsesi, Pergamon tipi ile paralel olarak M.Ö. 1. yüzyılın 3. çeyreği ile M.S. 1. yüzyılın 1. çeyreği arasına verilebilir.

II. 2. 2. 13. Form 13 (Kat. No: 91)

Komana’da tek örnekle temsil edilen bu parça, Form 7 gibi küresel gövdeli bir tiptir. Yalnız dışa çekik ince bir dudaka sahiptir ve dışta gövdesi bezemeli bir örnektir. Dışta dudak altında fascia tarzı bir profil üzerinde sıra sıra ok bezemesi vardır. Benzer bezemenin bunun altında da devam ettiği anlaşılmaktadır. Ancak gövde yüzeyi tamamen tahrip olduğu için bezemenin devamı tespit edilememiştir.

³⁶⁶ Beyll, 1993: 9, Taf. 1, 11.

³⁶⁷ Beyll, 1993: 14–16, Taf. 6, 74–77. Taf. 7, 85–88; Ayrıca bu tipin örnekleri için bakınız: Hellström, 1965: 70, Pl. 36, 257–259(Labraunda); Gasperetti, 2003: Pl. XC, 8 (DSA), 9 (DSC), 144 (Iasos).

³⁶⁸ Schmaltz, 1995: 221, Abb. 23, 48.

Komana'dan bu form, Hayes Form 22A ile benzerdir. Bunlar, ağız kenarı dışı çekik profilli küresel gövdeli kâselerdir. Hayes bu tip için M.Ö. geç. 2. yüzyıl-M.S. 10 yılı arasını önermiştir³⁶⁹.

Tipin Tarsus'dan benzer bir örneği, höyüğün M.Ö. 2. yüzyıl ortası-1. yüzyıl ortası ve olasılıkla bu yüzyılın sonuna kadar devam ettiği önerilen Hellenistik-Roma ünitesinden ele geçmiştir³⁷⁰.

Hayes, Paphos'da bunların ΓN depozitinden bir örneği için bu serinin erken bir formu olduğunu söylemiştir³⁷¹. Paphos'dan bu kâselerin diğer örnekleri M.Ö. geç 2. yüzyıl-M.S. erken 1. yüzyılı gösteren BZ depoziti ile Oda E ve Λ kontekstlerinde tespit edilmiştir³⁷².

Nessana'da bu tip ağız kenarlı kâselerin yoğunluğu M.S. 106'dan önce olduğu önerilen Hellenistik tabakasından ele geçmiştir. Yalnız bir parça ise M.S. 106-395 arasına ait olan Roma tabakasından tespit edilmiştir³⁷³.

Tel Anafa Tip 25a'dır. Anafa'da küresel gövdeli kâselerin bu tipi, Hell 2A (M.Ö. 125-?), Hell 2B (M.Ö. ?-98), Hell 2C (M.Ö. 98-75), Rom 1A (M.Ö. geç 1. yüzyıl-

³⁶⁹ Hayes, 1985a: 23, Tav. 3, 10-11.

³⁷⁰ Jones, 1950: 234, Fig. 188, D, E.

³⁷¹ Hayes, 1991: 123, Fig. XLV, 20.

³⁷² Hayes, 1991: Fig. L, 10-12, Fig. LI, Λ5, 6, 8-9.

³⁷³ Baly, 1962: 283, Pl. XLIV, H 1-10.

M.S. erken 1. yüzyıl) tabakalarında tespit edilmiştir. Yalnız bir örnek için ise Rom 1C (M.S. erken-orta 1.yüzyıl) veya daha geç olabileceği önerilmiştir³⁷⁴.

Sultantepe'den bu tip bir kâse, Tarsus'dan örneklerle karşılaştırılmış ve Hellenistik Pergamene grubu olarak tanımlanmıştır³⁷⁵.

Lamb ve Pryce, Lesbos'tan benzer tipte bir örneğini yayınladıkları bu formun, Megara kâselerinin soyundan olduğunu söylemişlerdir. Bunların hem batıdan hem doğudan karşılaştırma örneklerini vererek, Augustus öncesi veya erken Augustus Dönemi'nde fabrikasyonunun en ince safhasının temsil edildiğini bildirmişlerdir³⁷⁶.

Komana'dan bu tip ile benzer şekilde bezemeli kâseler, Doğu Sigillata B serisinde görülmektedir. Bunlar Hayes Form 29 ve 66 tipleridir. Hayes, yarım küresel gövdeli küçük kâseler olan Form 29'un DSB 2 serisinde yer alan, Form 66'nın prototipi olduğunu söylemiştir. Her iki formunda dudak kenarı altında iki yiv arasında kazıma rulet bezemeli örneklerinden söz etmiştir³⁷⁷.

Bu DSB tipinin Ephesos Tetragonos-Agora'dan örnekleri, M.S. 1. yüzyıla tarihlenmiştir. Küresel gövdeli tiplerin dışta dudağı altında iki yivi arasında rulet bezemesi vardır. Gassner, dışı sık sık rulet bezemeli, yarım küreselden silindirik forma kadar farklı

³⁷⁴ Slane, 1997: 310–312, Pl. 17–18, FW 183, 185, 187, 189, 191, 192–193; Ayrıca bu tipin Dura-Europos ve Hama'dan örnekleri için bakınız: Cox, 1949: 9, No. 49; . Cristhensen ve Johansen, 1971: Fig. 45, Form 17.

³⁷⁵ Lloyd, 1954: Fig. 1. 17; Ayrıca bu tip örnekler için bakınız: Kramer, 2004: Taf. 81, 68–69; Kenrick, 1985: 230–231, Fig. 41, 323, 4–5; Kenrick, 2001: 250, Fig. 7, 115.

³⁷⁶ Lamb ve Pryce, 1940: 97, Fig. 1, 2.

³⁷⁷ Hayes, 1985a: 59, Tav. XII, 26–27, 66, Tav. XIV, 17.

büyükükte örneklerine rastlanan kâseler için M.S. 1. yüzyıldan daha net bir tarihleme yapılamadığını söylemiştir³⁷⁸.

Ephesos'da Kamu pazarından örnekleri, burada M.S. 1. yüzyılın 1. çeyreğine tarihlenen Dolgu B1'de tespit edilmiştir³⁷⁹. Yamaç evlerden gelen bir örneği, M.S. 1. yüzyılın 1. yarısına tarihlenmiştir³⁸⁰. Beyll, Ephesos Marien Kilisesinden örnekleri için ise M.S. 1. yüzyılı önermiştir³⁸¹.

Aizanoi'dan bu tip Doğu Sigillata B üretimi kâseler, M.S. 1. yüzyılın ilk yarısına tarihlenmiştir³⁸². Labraunda'dan örnekleri için DSB 2 serisinden olabileceği önerilmiştir³⁸³. Assos'da yalnız yiv bezemesinin yer aldığı tiplerde M.S. 1.yüzyılın ilk yarısına tarihlenmiştir³⁸⁴.

Troia'da, Komana'dan bu kâse örneği ile benzer formda bir kap, Pontic Sigillata üretimidir. Bu Pontic kâsesi, yüzeyinden de görülebilen yüksek miktarda kireç ve altın rengi mika katkılı gri-kahverengi kil rengine sahiptir. Kahverengi astarı ise dışta üste bölümü ve iç bölümünü kaplamaktadır ve ince parlaklığa sahiptir. Troia'da bu örnek, Grup C'den ele geçmiştir. Tekkök-Biçken, bu gruptan ele geçen Sigillata Pontica kaplarının hepsinin, M.S. geç 1. yüzyıl kontekstinden geldiğini söylemiştir. Bunların pişme sonucu

³⁷⁸ Gassner, 1997: 127, 131, Taf. 41, 500–502.

³⁷⁹ Meriç, 2002: 51–52, 59–60, Taf. 23, K223–231.

³⁸⁰ Outschar, 1996: 50, Taf. 6, 148.

³⁸¹ Beyll, 1993: 22, Taf. 1; Ayrıca bu tipin Ephesos Bazilika kontekstinden örnekleri için bakınız: Mitsopoulos-Leon, 1991: Taf. 130, H55.

³⁸² Ateş, 2002: 324, Abb. 3, 18–19; Ateş, 2003: 186, 256, Taf. 62, 353–355.

³⁸³ Hellström, 1965: 69, Taf. 35, 228–229

³⁸⁴ Zelle, 1997: 42–43, Abb. 7, 38, 39–40.

olabilen portakal renginden portakal-yeşil tonlara sahip ve bazısının çekirdeğinin gri renkte olduğunu aktarmıştır. Astarın kalın uygulandığını ve çoğunlukla parlak bir görünüme sahip olduklarını belirtmiştir. Form ve tarzın, bu dönemin İtalyan Sigillatalarının yaygın örneklerinin taklidi olduğunu, genel karakterinin ise yoğunlukla yüksek kaideli, gövdenin dışta yalnız yivlerle bezeli olduğunu eklemiştir³⁸⁵. Komana örneği, form tipi ile bu Pontic kâsesi ile benzer tipte görünmektedir. Ancak Pontic kâsesinin dışa çekik kenarı, Komana örneğine göre oldukça yuvarlatılmış bir form göstermektedir. Bunun yanında astar ve bezemesiyle de Komana örneği, Pontic örneğinden ayrılmaktadır. Tekkök-Biçken'nin sözünü ettiği şekilde Komana kâsesinin de kalın uygulanan astarı parlak bir görünüme sahiptir. Ancak kırmızımsı-sarı kil tonuna sahiptir ve parlak koyu kırmızı astarlıdır.

Amorium'dan benzer profilli bir sigillata örneği, Erken Roma Dönemi'ne ait ince seramik parçalarından olduğu söylenmiştir³⁸⁶. Amorium'dan gelen bu kâse, ağız kenarı ve gövde yapısı ile Komana örneği ile oldukça paralel görünmektedir. Ancak Komana kâsesi, bezemeli gövdesi ile bu örnek ile farklılık göstermektedir.

Knossos'da Dionysos Villası'ndan bu tip DSB kâsesi, Erken Roma Dönemi kapları arasında tespit edilmiştir. Burada Erken Roma Dönemi kaplarının, villadan önceki tabakalardan geldiği belirtilmiştir³⁸⁷.

Komana'da bu kâse parçası formu ile Doğu Sigillata A serisinin bu grup kapları akraba görünmektedir. Ancak Komana kâsesi bezemeli bir örnektir. DSA üretimi

³⁸⁵ Tekkök-Biçken, 1996: 93, Fig. 50, C11.

³⁸⁶ Harrison, 1993: 250, Şekil 4, 5.

³⁸⁷ Hayes, 1983: 132, Fig. 17, 209.

bu tipler ise basit ağız kenarlı küresel gövdeli kâselerin bir varyasyonu, M.Ö. geç 2. yüzyıl ile M.S. erken 1. yüzyıla ait dışa çekik ağız kenarlı, küresel gövdeli ve bezemesiz kaplardır. Lamp ve Pryce'nin Lesbos'tan yayınladığı örneği gibi Komana'dan bu örneğinde Megara kâseleri ile ilişkili bir tip olduğu büyük olasılıktır ve aynı zamanda Komana örneğinin fabrikasyonunda Augustus Dönemi'nin kalitesine sahip bir kap olduğunu söylemek yerinde olacaktır. Bunun yanında yalnız dudak altı bezemeli kaplar olsa da Doğu Sigillata B örnekleri de bu Komana kâsesi için önemli birer veridir. Bu çerçevede Komana'da tek örneği tespit edilebilen dışa çekik kenarlı ve dış tarafı bezemeli olan küresel gövdeli bu kâse için Augustus Dönemi-M.S. 1. yüzyıl önerilebilir.

II. 2. 2. 14. Form 14 (Kat. No: 92–95)

Küresel gövdesi çift dışbükey profilli kâselerdir. Komana'da tespit edilen örneklerde bu tiptir. Yalnız Kat. No: 95'ün dudak kenarı üzerinde ince bir oluk vardır. Kat. No: 92'nin içinde kahverengi astar izleri varken dış astarsız veya kilinin renginde ince astarlıdır. Kat. No: 93, içi-dışı koyu kırmızı renkte astarlıdır ve içte kırmızı astarı üzerinde siyah izler ve fırça izleri vardır. Kat. No: 94'ün içinde ve dışında kırmızı-kahverengi astar belirtileri vardır. Kat. No: 95, içi-dışı kırmızı renkte astarlıdır. Ayrıca içte ve dışta siyah renkte ek boya vardır.

Antiocheia'da bu tip Erken Roma periyodu içinde ele alınmıştır. Waage, çift dışbükey gövdeli küçük derin kâse veya fincan olan bu tipin, Form 446 kadar erken olmamakla birlikte geniş tabanının erkeni gösterdiğini ve geniş tabanın bir sınıflama ölçütü olduğunu söylemiştir. Samos'tan gelen bir örneğin bununla sınıflandırılmış olabileceğini belirtmiştir. Antiocheia'daki çoğu örneğin burada tanıtılan ilk iki örneğin (450f ve k)

tipinde olduğunu, son örneğin (450u) yüksek kaidesi ve düz dibiyle bu formun tam şeklini almış bir parça olduğunu ve bu örneğin Antiocheia’da bu tipin baskılı (ΝΙΚΩΝ) tek örneği olduğunu bildirmiştir³⁸⁸.

Hayes’in DSA gruplamasında Form 44’e girmektedir. Hayes, Antiocheia Form 450 olan bu tipin Arretina’da Haltern Form II’nin taklidi olduğunu ve Güney Galia’daki Dragendorf Form 27’ye benzediğini söylemiştir. Atina Agora’dan Grup F’den olamayan yayınlanmamış bir örnekten söz etmiştir. Bu tipin ağız içindeki oluşu olmaksızın M.S. 1. yüzyılın ortasına kadar devam edebileceğini, Waage’nin bunları Antiocheia’nın Roma Dönemi gidişatı içinde yanlış yerleştirdiğini söylemiş ve bu tipleri aşağı yukarı M.S. 1–50 arasına tarihlemiştir³⁸⁹.

Hama Form 22A’dır. Tek örneği ele geçmiştir. Çift dışbükey profilli parçanın, az kırmızımsı killi, parlak iyi kalite çift daldırma astarının iyi kalite olduğu ancak gölgelenmelerin bulunduğu söylenmiştir³⁹⁰.

Jones, küresel gövdesi, ortasında daralmış kâseler şeklinde tanımladığı bu tipin Dragendorf Form 27 olduğunu söylemiştir. Tarsus’da bu tipin bir örneği, Mezar 38-I’in altındaki dolgudan (M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyılın ilk yarısından) ele geçmiştir. Jones, başka bir örneğinde Roma dolgusundan (M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyılın ilk yarısı) geldiğini söylemiştir. Bunun muhtemelen Iliffe’nin söz ettiği örnek olduğunu ve bu kâselerin türünün Galia olabileceğini ancak üretiminin burası olmadığını önermiştir. Bu

³⁸⁸ Waage, 1948: 34, Pl. V, 450.

³⁸⁹ Hayes, 1985a: 33–34, Tav. VI, 9–10.

³⁹⁰ Cristensen ve Johansen, 1971: 163, 166, Fig. 64, 66, 22A,1.

tipin bir örneğinin Samos'tan Technau tarafından yayınlandığını ve bunun Tarsus örneği ile aynı olduğunu belirtmiştir³⁹¹.

Aşvan Kale'de Hellenistik II ve Roma tabakalarından ele geçmiştir. Portakal rengi kil ve astar ile mikalı pürüzsüz kile sahip örneklerdir³⁹².

Tille Höyük'te bu tip kırmızı astarlı kaplar, yerleşimin Geç Hellenistik Dönem (M.Ö. 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl) yapı evresinde ele geçmiştir. French, Tille'nin Hellenistik Dönem'de seramik buluntusunun Tabaka 1'de önemsiz derecede, Tabaka 2'de az ve höyüğün Geç Hellenistik Dönem'ini oluşturan Tabaka 3'de yoğun miktarda olduğunu bildirmiştir. Tabaka 2'de kırmızı astarlı ve parlak kapların bulunduğunu, Tabaka 3'de ise bezeme ve yapım tekniği ile kendini gösteren ince kırmızı astarlı kapların ortaya çıktığını söylemiştir. Bununla birlikte French, Tille'de kırmızı astarlı kapların M.S. 50'den sonraya ait olmadığını söylemiştir³⁹³.

Samsat'ta tek örnekle temsil edilen tip burada L/15 plankaresinde ve Mozaikli yapı seviyesinde, Tabaka IV'ten ele geçmiştir. Zoroğlu, bu tabakadan diğer formlarında dikkate alınarak bu Samsat kâsesinin M.S. 1. yüzyılın ilk yarısına verilebileceğini önermiştir³⁹⁴.

³⁹¹ Jones, 1950: 243, Fig. 144, 411.

³⁹² Mitchell, 1980: fig. 33, 355, fig. 41, 530.

³⁹³ French, Moore ve Russell, 1982: 173, Fig. 12, 9-10; French, 1984: 257, 249, res. 2, 40.

³⁹⁴ Zoroğlu, 1986: 88, Çiz. 9, Form 22.

Technua, Samos Heraion'undan bu tip bir örneği, terra sigillata gruplaması içinde birinci grupta ele almıştır³⁹⁵. Technau'nun bu grubu için yaptığı tanımlamalar ve formları DSA kaplarına denk gelmektedir.

Hayes Atina Agorasından üç örnek yayınlamıştır. Bunlardan ilki M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 50 arasına tarihlenen konteksten ele geçmiştir. İkincisi M.Ö. 75–1 arasına ait kontesten gelmiş ve bunun muhtemelen aşağı yukarı M.Ö. 20–1 veya biraz daha geç olabileceği önerilmiştir. Üçüncü örnek ise M.S. 20–40 arasına ait olabileceği önerilen M.S. erken 1. yüzyıl kontekstinden tespit edilmiştir. Bununla birlikte Hayes, İtalyan kâseleri ile paralel olan bu tipin M.S. 5–25 civarına tarihlendiğini söylemiştir³⁹⁶.

Bu tipin DSA türü bir örneği, Korinth'in Güney Stoa depozitinden ele geçmiştir³⁹⁷. Hayes, bu depozitten ele geçen seramiklerin M.S. 79'dan daha erken bir tarihi gösterdiğini, M.S. 50/54'e ait bir sikkenin ise depozit için terminus post quem oluşturduğunu aktarmıştır. Bununla birlikte depozitteki buluntuların çoğunlunun bu depozitin M.S. 55 ile 70 yılları arasını ait olduğunu gösterdiğini önermiştir. Bununla birlikte B alanından yalnız birkaç parçanın M.S. 55'den biraz erkene gittiğini söylemiştir³⁹⁸.

Bu tiplerle aynı özelliği gösteren Komana kâseleri için de M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl sonları önerilebilir.

³⁹⁵ Technau, 1929: 49–50, Abb. 40.

³⁹⁶ Hayes, 2008: 28, 135, Fig. 5, 127–129.

³⁹⁷ Hayes, 1973: 451, Pl. 85, 122.

³⁹⁸ Hayes, 1973: 447.

II. 2. 2. 15. Form 15 (Kat. No: 96–98)

Ağız kenarı dışta yuvarlatılmış, içe doğru meyilli cidara sahip kâselerdir. Kıbrıs sigillatalarının tipik formlarından olan tip, bezemesiz kaplardır. Kronolojik olarak da takip edilebilen İki farklı varyasyona ayrılmaktadırlar.

Hayes Kıbrıs Form 7 tipi kâselerdir. Hayes, bu formun erken örneklerinin gövde profilinin kavisli, geç örneklerinin ise keskin, omurga şeklinde kâseler olduğunu aktarmıştır. İlk örneklerin M.S. 1. yüzyıl ortası, keskin kenarlı formun M.S. 79'dan ve bunun buradaki ikici örneğinin ise olasılıkla M.S. 2. yüzyılın ilk yarısından olduğunu söylemiştir³⁹⁹.

Bu tip Kıbrıs kâseleri Hayes Atlante'de ise Form P 22'dir. Hayes, bu tipi burada da Form P 22A ve B olmak üzere aynı şekilde iki varyasyona ayırmıştır. Form 22 A'nın M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl başlarında çok yaygın olduğunu ve bu tiplerin geç tarihinin aşağı yukarı M.S. 1. yüzyıl ortaları olduğunu söylemiştir. Form 22 B'nin ise M.S. geç 1. yüzyıl ile Traianus Dönemi'ne kadarki evreyi işaret ettiğini; Hadrianus Dönemi'nde ise yok olduğunu gösterdiğini bildirmiştir⁴⁰⁰.

Paphos'da bunların Form 22 A tipleri, Oda Λ, dolgu 18 ve 4'den ele geçmiştir. Hayes, bu tiplerin tekrar olarak M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. erken 1. yüzyılda çok yaygın olduğunu ve en geç örneklerinin M.S. 50 civarına ait olduğunu söylemiştir. Form 22 B ise Paphos'da dolgu 3 ve 4'de tespit edilmiştir. Hayes, bunlarında M.S. geç 1. yüzyıldan

³⁹⁹ Hayes, 1967: 68, 70, Form 7A-B.

⁴⁰⁰ Hayes, 1985a: 84, Tav. XIX, 14–15.

Traianus Dönemi'ne kadar görüldüğünü; görünüşe göre Hadrianus Dönemi'nde gözden kaybolduğunu tekrarlamıştır⁴⁰¹.

Kıbrıs Sigillata üretimlerinin bu formunun aynı tipleri seramik atölyesi de tespit edilen Nabatea sigillata tiplerinde tespit edilmiştir. Ancak Erken Roma Dönemi seramikleri başlığı altında ele alınan bu tipler için detaylı bir tarihleden söz edilmemiştir⁴⁰².

Nessana Tip 15'dir. Baly, bunların muhtemelen Roma tipleri olduğunu söylemiştir ve Nessana'da bu tipler, Roma Dönemi tabakası olduğu önerilen dolgudan ele geçmiştir⁴⁰³.

Tel Anafa'dan tipin erken varyasyonlarından bir örneği, M.S. erken 1. yüzyıla tarihlenen ROM 1B tabakasından ele geçmiştir⁴⁰⁴.

Samaria'da Hayes'in Form P 22A tipi ile benzer iki kâse parçası yayınlanmıştır. Ancak bunlar için net bir tarihleme yapılamamıştır. Yalnız olasılıkla Augustus Dönemi'ne ait olabileceğinden söz edilmiştir⁴⁰⁵.

⁴⁰¹ Hayes, 1991: 42–43, Fig. XIX, P 22, Fig. LII, 19, Fig. LXI, 21–22, Fig. LX, 12, Fig. LXVI, 26; Ayrıca bu tipin Salamis'ten bir örneği için bakınız: Diederichs, 1980: Pl. 13–14, 145.

⁴⁰² Negew, 1986: 30–33, 218–241.

⁴⁰³ Baly, 1962: 289, Pl. XLVIII, 15. 1–6.

⁴⁰⁴ Slane, 1997: 337, Pl. 36, FW 579.

⁴⁰⁵ Crowfoot, 1957: Fig. 83, 8, 10; Gunneweg, Perlman ve Yellin: 1983: 102.

Tarsus'dan bir örneği, Jones, yine metalik görünümlü kırmızı astarlı kaplar olarak tanımlamıştır. Bu, höyükte M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyılın ilk yarısına ait çevre duvarı depozitinden ele geçmiştir⁴⁰⁶. Tarsus-Gözlükule'den bu tip, Hayes'in sınıflamasında tarihiyle de paralel olarak erken tiplerdendir.

Kıbrıs'ın bu tipleri ile ilişkili olduğu görülen bir örnek, Porsuk Tepe'de tespit edilmiştir. Abadie-Reynal, Kıbrıs sigillata kaplarının bu tipinin, Tarsus, Perge ve Anemurium'dan örneklerinden söz etmiş ve bunların M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl başlarına tarihlendiğini aktarmıştır. Kıbrıs sigillatalarına oldukça yakın olduğunu söylediği Porsuk tepeden gelen vazounun, olasılıkla bölgesel üretim tipi olarak görünmediğini, sigillata tipinden etkilendiğini söylemiştir⁴⁰⁷.

Perge Güney Hamamı'ndan bu tip profilli iki örnek, lokalize edilemeyen Doğu Sigillata kâseleri olarak tanımlanmıştır. Bu Perge örneği, Tarsus'dan gelen tip ile karşılaştırılmıştır⁴⁰⁸. Perge konut alanı seramik buluntuları arasında da bu tipin, Hayes From 22 B örnekleri tespit edilmiştir. Hayes'in bu tipi tarihlemesi ile paralel olarak M.S. geç 1. yüzyıl-Hadrianus Dönemi arasına verilmiştir⁴⁰⁹.

Atina Agoradan ithal Kıbrıs sigillata kapları arasında, Kıbrıs'ın bu tipleri ile benzer profilli bir ağız kenarı parçası, aşağı yukarı M.S. 120–150 arasına tarihlenen

⁴⁰⁶ Jones, 1950: 250, Fig. 195, 524.

⁴⁰⁷ Abadie-Reynal, 2003: 103, Pl. LXXI, 6.

⁴⁰⁸ Atik, 1995: 76, Abb. 29, 120–121.

⁴⁰⁹ Fırat, 1999: Lev. 32, 67.

kontekstten ele geçmiştir. Ancak Hayes, bu örneğin kontekstten daha erken bir tarihe ait olabileceğini önermiştir⁴¹⁰.

Stobi’de bu Kıbrıs tipleri ile benzer iki örnek, kentin yerel/bölgesel renkli astarlı kapları arasındadır. Erken Roma Dönemi’ne ait tipleridir. Burada 827 nolu örneğin, içi ve dışta üst bölümünün kırmızı-kahverengi boyalı olduğundan söz edilmiştir⁴¹¹. Stobi’den bu kaplar, Kıbrıs tiplerinin erken varyasyonları ile paralel görünmektedir.

Komana’nın Kat. No: 96’da tanıtılan örneği Kıbrıs’ın bu tipleri kadar içe doğru donük olmamakla birlikte kavisli gövdesi ile erken tipleri ile benzerdir. Kat. No: 97, keskin gövde geçişi ile geç örnekler ile paralel görünmektedir. Ancak Komana örneğinin ağız kenarı daha dik ve yüksek bir profil göstermektedir. Aynı zamanda daha ince cidarlı bir kaptır. Kat. No: 98 ise gövde yapısı ile bu Kıbrıs tiplerinin ikinci yani geç varyasyonu ile oldukça paralel bir kâsedir. Ancak dudak kenarındaki profili, Kıbrıs örnekleri gibi belirgin bir profil göstermez. Fakat olasılıkla bunlarla ilişkili bir tip olmalıdır.

II. 2. 2. 16. Form 16 (Kat. No: 99)

Komana’da tek örneği tespit edilen bu tip, içe çekik ağız kenarlı ve konik gövde profilli derin bir kâsedir. Kısmen korunmuş kaidesinin, düz dipli olduğu anlaşılmaktadır. İçi dışı kırmızı astarlıdır. Ayrıca metalik bir görünüme sahip olan yüzeyinde siyah ek boyalar görülmektedir.

⁴¹⁰ Hayes, 2008: 202, Fig. 26, 820.

⁴¹¹ Anderson-Stojanovic, 1992: 110, Pl. 96, 826–827.

Bu kâse tipi, formu ile Pergamon Sigillatası T8b ile benzerlik göstermektedir. Pergamon tabağı üst kısmında içe çekiktir. Düz veya kubbe şeklinde yukarıya doğru meyilli kaide yapısına sahip örnekleri bulunmaktadır. Meyer-Schlichtmann, kent alanı kazılarındaki buluntu kontekstlerinden gelen verilerin, iki varyasyondan oluşan T8'in her iki tipi içinde M.Ö. 1. yüzyılın 2. çeyreği ya da ortalarını başlangıç olarak gösterdiği, ancak bu tiplere yakın bir form olan T11 ile karşılaştırmalar sonucu, başlangıcın M.Ö. geç 1. yüzyıl olabileceğini söylemiştir. T8b'nin ise biraz daha geçi, M.S. 1. yüzyıl başlarını gösterdiğini, M.S. 1. yüzyılda her iki formunda paralel gittiğini ve M.S. 2. yüzyıl ortalarının ise her iki varyasyon içinde en geç tarih olduğunu belirtmiştir. Tipin Peristil evden gelen örneklerinin ise stratigrafi dışından ele geçmesi nedeniyle tarihleme için herhangi bir veri sunmadığını eklemiştir⁴¹².

Komana örneği, Pergamon'nun T8b tabağı ile benzerdir. Pergamon örneğinin tersine Komana'dan bu kap, bir kâse formudur. Ancak ağız ve gövde formu ile Pergamon'un bu tipi ile oldukça yakın bir form gösteren tip, Tabak Form 12'de olduğu gibi hem kâse hem de tabak formunda kullanılmış bir form olup, Pergamon'un bu tipi ile aynı tarihlerden gelen bir kap olabilir. Bu bağlantıda Komana'dan bu kâseyi, Pergamon T8b tabakları ile paralel olarak M.S. 1. yüzyıl-erken 2. yüzyıla tarihlemek mümkündür.

II. 2. 2. 17. Form 17 (Kat. No: 100)

Dışa çekik, ince topak şeklinde ağız kenarına sahiptir. Aşağıya doğru düz devam eden gövdesi içe doğru hafif meyillidir. Komana'da ağız-gövde ve kaidesi kısmen korunmuş tek örnekle temsil edilen tip, yuvarlatılmış topak şeklinde bir kaide gösterir.

⁴¹² Meyer-Schlichtmann, 1988: 137-138, Taf. 17, 277.

Sarımsı kırmızı killidir. İçeriğinde ince kalker vardır. Astarı içte ve dışta kırmızıdır. İçte dökülmeler olmuştur.

Doğu Sigillata B üretiminde Hayes Form 64B ve 65 tipi ile benzerlik göstermektedir. Hayes, 64B formunun İtalyan terra sigillata kaplarından Dragendorf Form 4 ile paralel olduğunu söylemiştir⁴¹³. 64A ve 57 ile karşılaştırdığı Form 65'i M.S. 50-80 arasına tarihlemiştir⁴¹⁴ Komana örneği, genel karakteri ile Hayes'in burada gösterdiği örnekle aynı grup bir kaptır. Ancak yuvarlatılmış, dışa çekik ağız kenarı ve kısmen korunmuş kaide bölümü ile farklılık göstermektedir.

Bu tip bir DSB örneği, Ephesos'da Yamaç Evler'den ele geçmiştir. Yamaç Evler'de M.S. 1. yüzyılın 3. çeyreğine ait kontektsten ele geçen tipin form kronolojisinin ise M.S. 50–150 arasını gösterdiği ve Atlante 65 ile benzer olduğu belirtilmiştir⁴¹⁵. Bu Ephesos örneği sert bir şekilde dışa çekik kenarlıdır. Gövdesi diktir ve gövde cidarından kesintisiz bir şekilde devam ederek tabana bağlanmaktadır. Komana örneği genel olarak Ephesos'dan bu tip ile benzer bir profile sahiptir. Yalnız Komana örneğinin dışa çekik dudak kenarı yuvarlatılmış bir şekil göstermektedir. Gövdesi hafif içe doğru meyille devam etmektedir ve gövdeden ince bir kavisle yuvarlatılmış çıkıntısı ile birleşmektedir. Ancak devamı korunamamış olduğu için nasıl sonlandığı tespit edilememiştir.

⁴¹³ Hayes, 1985a: 65, Tav. XIV, 14.

⁴¹⁴ Hayes, 1985a: 65–66, Taf. XIV, 15–16.

⁴¹⁵ Ladstetter, 2010: 224, Taf. 80; 122, A-K 303.

Ufak farklılıklar göstermekle birlikte tam formu korunmamış olan Komana'dan bu tek örnek büyük olasılıkla Doğu Sigillata B serisinden bu tiplerle paralel bir form olmalıdır. Bu doğrultuda da M.S. 1. yüzyılın 2. yarısına tarihlenmek mümkündür.

II. 2. 2. 18. Form 18 (Kat. No: 101)

Düz dudak tablası aşağıya doğru sarkık küresel gövdeli bir kâsedir. Komana'da tek örneği tespit edilmiştir. Bu, sarımsı kırmızı, çok az ince kalker ve kum katkılı kili ve parlak sarımsı kırmızı astarı ile kaliteli bir parçadır.

Komana'nın bu tipi, Hayes'in Pontica Sigillata serisinde Form 3 ile yakın bir kâsedir. Hayes bu parça için Flaviuslar Dönemi'ni önermiştir⁴¹⁶.

Hayes'in burada verdiği kâse, Atina Agorasından Grup G'nin M.S. 1. yüzyılın ilk yarısına tarihlenen Tabaka II buluntuları arasındadır⁴¹⁷. Ancak Hayes, Agora'nın ithal sigillata kaplarını ele aldığı yeni dönem yayınında bu tipin M.S. 1. yüzyılın son çeyreğine ait konteksten ele geçtiğini bildirmiştir⁴¹⁸. Bu örnek, aşağıya doğru sarkık dudak tablası çengel şeklinde yukarıya doğru çekilmiş, küresel gövdeli ve yüksek halka kaideli bir forma sahiptir. İnce, sert portakal rengi killi ve portakal rengi astarlıdır. Tondosunda dairesel rulet bandı ve bunun ortasında mühür bulunmaktadır⁴¹⁹. Komana'dan bu tek örnek, ağız kenarındaki küçük fark dışında form ve kil-astar özellikleri ile Agora'dan bu tiplerle çok benzer bir örnektir.

⁴¹⁶ Hayes, 1985: 93, Tav. XXIII, 3.

⁴¹⁷ Robinson, 1959: 28, Pl. 5, 57, 66, G 61.

⁴¹⁸ Hayes, 2008: 203, Fig. 26, Pl. 45, 829.

⁴¹⁹ Robinson, 1959: 28.

Bu tip bir Pontica Sigillata örneği de Assos'da tespit edilmiştir. Yalnız ağız ve gövdesinin bir kısmı korunmuş olan bu örneğinde aşağıya doğru sarkık tablası, hafif kavisle yukarıya doğru dönüktür. Gövdesi, küreseldir. Kili kırmızı-canlı sarı kahverengi, birkaç kalker parçası içerir ve çok sıkı, incedir. Yüzeyi ise siyah koyu kırmızı-portakal rengi, çok iyi şekilde tanımlanmıştır. Zelle, bu örneği M.S. 1. yüzyılın 2. yarısı, M.S. 70–130 arasına tarihlemiştir⁴²⁰.

Komana'dan bu kap ile oldukça benzer profilli bir örnek, Tavium/Büyük Nefes'de tespit edilmiştir. Weber-Hidden, Tavium'da en sevilen tiplerden biri olan bu kâse formu için, şaşırtıcı bir şekilde karşılaştırma örneğinin olmadığını söylemiştir. Tipin, yerleşimde hem Roma hem de Hellenistik Dönem formlarının yoğunluk gösterdiği noktalardan ele geçtiğinden söz etmiş ve bu kap tipinin burada olasılıkla uzun bir süre var olduğunu bildirmiştir⁴²¹.

Komana'nın bu kâsesi, Pontic Sigillatası formu ile aynı tipi göstermektedir. Ancak Komana örneğinin ağız kenarı Pontic tipi gibi çengellenmiş gibi bir görünüm veren forma sahip değil aşağıya doğru sarkık olarak bırakılmış bir form göstermektedir. Bunun dışında ise her iki formda aynı tipi göstermektedirler. Komana kâsesi, ağız kenarı ile de aynı formu gösterdiği Tavium/Büyük Nefes örneğinden ise ince bir tip göstermektedir. Tarihleme önerisi getirilemeyen Tavium/Büyük Nefes örneği yanında Komana kâsesi Atina Agorası ve Assos'dan gelen Pontik sigillata örnekleri ile paralel olarak M.S. 1. yüzyılın 2. yarısı ile 2. yüzyılın başlarına tarihlenebilir.

⁴²⁰ Zelle, 1997: 153–154, Abb. 57, 1481; Zelle, 1990: Abb. 14, 70; Bu tipin Sidi Khrebish Benghazi örneği için bakınız: Kenrick, 1985: 276, Fig. 50, 387, 1-2.

⁴²¹ Weber-Hidden, 2003: 271, Taf. 5, A 2. 8.

II. 2. 2. 19. Form 19 (Kat. No: 102)

Düz, basit ağız kenarlıdır. Gövde dışta kaideye kadar düz devam etmektedir. İçte ise gövdede bir açığı yapmaktadır. Komana'da tek örneği tespit edilen bu kâsenin, içi-dışı koyu kırmızı astarlıdır. İçte ve dışta astarı üzerinde siyah boyalar vardır.

Komana'nın bu tipi, Hayes Form 52 ile benzerlik göstermektedir. Hayes, bu tipin Form 5'in geç kopyasına benzer olduğunu, ancak alt bölümü ile farklılık gösterdiğini, bu iki form arasında direkt bir bağlantı kurmanın olası olmadığını söylemiştir. Bu formun kronolojisi için ise prototipinin ve Hadrian kontekstini göstermiştir⁴²².

Hayes'in Atlante'de bu form grubunu oluşturan tek örneği Paphos'dan ele geçmiştir. Hayes, burada Oda HΦ kontekstinin taban seviyesinden ele geçen bu örnek için M.S. erken 2. yüzyıla ait olabileceğini önermiştir⁴²³. Komana örnekleri, form profili ile Paphos'tan bu örnekle birebir aynı tiptedir. Ancak Komana örnekleri gövde üst ve alt bölümü ile oldukça ince yapılı kaplardır. Dudak kenarı aşağıya doğru kalınlaşmakla birlikte oldukça ince cidarlıdır. Aynı şekilde kaidesi de Paphos örneğine nazaran ince, narin yapılıdır.

Bu tip benzer profilli kâseler, Tarsus'dan ele geçmiştir. Jones, bu kapları, aşağı yukarı küresel gövdeli ve basit halka kaideli kâseler olarak tanımlamıştır. Ancak Roma Pergamon kapları içinde ele alınan Tarsus'dan bu tiplerin iki örneği, M.S. geç 1. yüzyıl-erken 2. yüzyıla tarihlenen 6 numaralı basamak açmasından ele geçmiştir. Bir örnek, M.S. geç. 2. yüzyıl ile 3. yüzyılın hemen hemen tümüne ait olduğu belirtilen kanalizasyon veya

⁴²² Hayes, 1985a: 38, Tav. VI, 21.

⁴²³ Hayes, 1991: 36, Fig. XVII, 17.

suyolu kontekstinden gelmiştir. Bunların dışındaki örneklere ise höyükte stratigrafi dışında rastlanmıştır⁴²⁴. Komana'nın bu kâseleri, Tarsus'dan özellikle M.S. geç 2. yüzyıl-3. yüzyıl kontekstinden gelen 398 nolu ve stratigrafi dışından gelen 402 nolu örnekleri ile yakın profilli kaplardır. Gövdedeki açılı profili ile aynı tipte kâselerdir.

Komana'nın bu tipleri ile çok yakın profilli kâseler, Sagalassos Kırmızı Astarlı Kapları'nda bulunmaktadır. Bunlar Sagalassos'un 1B101 tipi kâseleridir. Poblome, bu kâse formunun, DSA serisinde Atlante'de Hayes'in Form 5'i ile paralel olduğunu, Afrika Kırmızı Astarlı Kapları'nda ise Hayes Form 50A ile paralel tipler olduğunu söylemiştir. Bunların Sagalassos'da M.S. 3. ve 4. yüzyılın ilk yarısında çok popüler olduğunu ve bu varyasyonun M.S. 3. yüzyıldan önce geldiğini ve M.S. 4. yüzyıldan sonra arttığını dikkate aldıklarını belirtmiştir. Bu Sagalassos kâselerinin karşılaştırma örneklerini oluşturan Afrika Kırmızı Astarlı Kap formlarının M.S. 2. yüzyılın sonu ile 4. yüzyılın sonu arasına tarihlendiğini ve Sagalassos örneklerinin de bu tarih dizisini doğruladığını söylemiştir⁴²⁵. Komana'nın bu tiplerinin gövdesi, Paphos örneği ile olduğu gibi Sagalassos örneklerinden de daha ince yapılıdır. Ancak Sagalassos'un burada tanıtılan özellikle 9 nolu kasesinin gövde profili Komana örnekleri ile benzer bir profil göstermektedir. Komana'nın bu tipinin kaide profilinin ise Sagalassos örnekleri ile çok yakın olduğu görülmektedir. Aynı şekilde ince narin yapılı kaide profili gösteren örnekleri bulunmaktadır.

Komana'dan bu tek örnek, bu karşılaştırma örnekleri ile paralel olarak olasılıkla M.S. geç 1. yüzyıl ile M.S. 4. yüzyıl arasına tarihlenebilir.

⁴²⁴ Jones, 1950: 243, fig. 193, 402

⁴²⁵ Poblome, 1999: 289, 293, 305, Fig. 19, 1–10.

II. 2. 2. 20. Form 20 (Kat. No: 103–108)

Düz ağız kenarlı kâselerdir. Gövdesi, küresel bir fom göstermektedir. İçte bir çentik şeklinde profil yapmaktadır. Tip, bu formu ile karakteristiktir. Basit halka kaidelidir. Kâse Form 19 ile benzerdir. Ancak Form 19, gövdede keskin bir açı yapmaktadır. Bu kâseler ise iç tarafında yer alan çentiği ile hafif kalınlaşarak devam etmektedir.

Komana'dan bu tiplerin Kat. No: 103'de tanıtılan örneği, mat siyah astarlıdır ve İçte tondosunda merkezde kabartma tarzında bir çiçek motifi bulunmaktadır. Kat. No: 104'ün içi-dışı kahverengi-kırmızı astarlıdır. İçte ve dışta ağız kenarında kalın bir bant görünmektedir. Ayrıca içte çentik geçişinde ince siyah bir bant vardır. Kat. No: 105'in içi-dışı kırmızı-kahverengi astarlıdır. İçte ve dışta ağız kenarında düzensiz siyah bir bant vardır. Kat. No: 106 ve 107'nin içi-dışı koyu kırmızı astarlıdır. Yalnız gövde ve kaidenin bir bölümü korunmuş olan Kat. No: 108'nin dışı açık kırmızı renkte astarlıdır. İç tarafında ise gövdede bir adet siyah ve bundan sonra kırmızı ve krem rengi kalın bantlar bulunmaktadır.

İçte gövdesindeki çentiği ile karakteristik bir form olan Komana'nın bu kapları için tam bir karşılaştırma örneği tespit edilememiştir. Ancak bunlar, gövdesindeki çentiği dışında, ağız ve gövde yapıları ile olasılıkla Form 19'un bir varyasyonu olmalıdır. Keza Komana'nın bu kapları, Poblome'un Sagalassos 1B101 tipi ile karşılaştırdığı Afrika Kırmızı Astarlı Kapları'nın Hayes Form 50 tipi ile yakın görünmektedir.

Hayes Form 50, düz dudak kenarlı ve düz devam eden gövdesi hafif bir kavisle tabanına geçmektedir. Düz tabanlı geniş tabaklardır. Çok küçük ince bir kaidesi vardır.

“Thin walled” denen ince cidarlı kaplardır. Bunlar iki farklı tip varyasyonu ile birlikte M.S. 230/240–400 arasına tarihlenmiştir⁴²⁶. Ancak Komana kapları, basit halka kaideli kâselerdir. Komana tiplerinin gövde yapısı aşağı yukarı bu tipler ile benzerlik göstermektedir. Ancak Komana kâseleri içte gövdedeki çentiği ile bu tiplerden ayrılmaktadır.

Afrika Kırmızı Astarlı Kapları'nın tip serisi içinde Hayes Form 5, Komana'nın bu kâseleri gibi gövdesinde bir çentik ile geçişe sahip kâselerdir. Ancak dışa çekik ağız kenarlı bu kâselerin, gövdesi dışta da keskin bir dönüşe sahiptir. Bunlar aşağı yukarı M.S. geç 1. yüzyıl-2. yüzyıl ortaları arasına tarihlenmiştir⁴²⁷.

Komana kâselerinin bu tipinin tam bir karşılaştırma örneği tespit edilememiştir. Kentte özgü bir form olarak görünmektedir. Form 19 ile birlikte olasılıkla M.S. geç 1. yüzyıl–4. yüzyıla ait kaplardır.

II. 2. 2. 21. Form 21 (Kat. No: 109)

Yüksek, dikey ağız kenarlı kâsedir. Keskin bir açılı ile gövdeye geçmektedir. Komana'dan bu kap, form tipi ile Afrika Kırmızı Astarlı Kapları'ndan Hayes Form 14 ile benzerlik göstermektedir. Hayes Form 14, düz meyilli veya dikey duvarlı, meyilli taban ve küçük alçak kaidelidir. Çok veya az omurgalı ve bezemesiz kâselerdir. Hayes, yüksek kenarlı bu formu, üç varyasyona ayırmıştır: Tip A oldukça derin, kenarı dışa doğru meyilli, tabanı içte kavisli kâselerdir. Formun, en erken varyasyonudur. M.S. 2. yüzyıl ortaları önerilmiştir. Tip B, dikey kenarlı kâselerdir ve M.S. 2. yüzyılın 2. yarısına (160–200)

⁴²⁶ Hayes, 1972: 69–73, Fig. 12, Form 50.

⁴²⁷ Hayes, 1972: 26–29, Fig. 2, Fig. 7, Form 5.

tarihlenmiştir. Tip C ise alçak içe doğru meyilli bir kenara sahip kaplardır ve Form 18 ile karşılaştırılmıştır. Bu tip için ise M.S. geç 2. yüzyıl-erken 3. yüzyıl tarihi verilmiştir⁴²⁸. Komana örneği, yüksek ve dışa doğru meyilli kenarı ile bu form grubunun A tipi ile daha benzer görünmektedir. Bunu yanında Afrika Kırmızı Astarlı Kapları'nın bu formunun Tip C örnekleri gibi, Hayes Form 18 ile de karşılaştırılabilir. Bu çerçevede bu Komana kâsesi için M.S. 2. yüzyıl ortaları-erken 3. yüzyıl tarihi önerilebilir.

II. 2. 2. 22. Form 22 (Kat. No: 110–111)

İçe çekik kenarlı küçük kâselerdir. İnce, narin halka kaideli tiplerdir. Bu iki örnek için tam bir karşılaştırma örnekleri tespit edilememiştir. Ancak astar ve bezeme özellikleri Form 20 ve 21'deki kaplarla aynı karakteristiği göstermektedir. Aynı şekilde açık kiremit rengi astarlıdırlar ve ağız kenarlarında beyaz bir bant bulunmaktadır. Bu kapsamda olasılıkla bu tiplerle aynı türde kaplar olmalıdır ve Form 20 ve 21 ile paralel olarak M.S. 2. yüzyıl ortaları-erken 3. yüzyıl tarihlerine ait örnekler olmalıdır.

II. 2. 2. 23. Form 23 (Kat. No: 112)

Komana'da tek örnekle temsil edilen bu tip, dışa doğru uzantılı ağız kenarında dudak çengelli gibi bir form göstermektedir. Ağızdan kemer şeklindeki bir kavisle gövdeye geçmektedir. Kavisli derin bir gövdeye sahiptir. İçi-dışı kiremit rengi astarlıdır.

Komana'nın bu formu için tam bir karşılaştırma örneği tespit edilememiştir. Ancak genel karakteri ile Geç Roma Dönemi Afrika Kırmızı Astarlı Kapları'nın Hayes

⁴²⁸ Hayes, 1972: 40–41, Fig. 6, Form 14; Ayrıca bu tipin örnekleri için bakınız: Kenrick, 1985: 345, Fig. 64, 608. 1–3.

Form 67–76⁴²⁹ arasındaki tipleri ile akraba görünmektedir. Ağız profili tamamen farklı bir tip göstermekle birlikte bu Afrika kapları ile ilişkili bir yapı göstermektedir. Gövde yapısı ise bunlarla uyumlu bir şekle sahiptir.

Hayes Form 67–76 tipleri genel olarak M.S. 4. yüzyıl sonu-M.S. 5. yüzyıl sonlarına tarihlenmiştir. Komana kâsesi için bu form grupları arasında birebir bir karşılaştırma örneği tespit edilememekle birlikte Komana'dan bu kap, bu Afrika formlarının yerel, bölgesel üretim taklidi olmalıdır ve olasılıkla da bu tiplerle aynı tarihlere ait bir kaptır.

II. 2. 3. Fincanlar

II. 2. 3. 1. Form 1 (Kat. No: 113)

Bu tip, dışa çekik düz dudak kenarlı, kavisli gövde profili ile koni biçiminde küçük fincanlardır. Pürüzsüz, düz bir gövde yapısı göstermektedir. Düz bir tabanı vardır. Yüksek halka kaidelidir⁴³⁰.

Komana'da yalnız ağız kenarından oluşan tek örnekle temsil edilmektedir. Bu Komana örneği, sarımsı kırmızı kil rengine sahiptir. İçeriğinde çok ince kalker görülmektedir. İçi-dışı koyu kırmızı astarlıdır. Yalnız dışta olasılıkla pişmeden kaynaklanan krem rengi, beyaz ve çok az kahve-siyahlıklar vardır.

Antiocheia Form 445–446 tipidir. Bunlar Antiocheia'da Erken Roma Dönemi kapları içinde ele alınmıştır. Waage, bu tipi hafifçe işaret fişegi dengesinde(ofset) gövdeli

⁴²⁹ Hayes, 1972: 112–125, Fig. 19–21.

⁴³⁰ Slane, 1997: 322; Gunneweg 1983, 100.

küçük derin kâse ve fincan olarak tanımlamış ve iyice derin ve baskısının olmayışının bu tipi, bu seramik periyodu içinde erken olduğunu gösterdiğini söylemiştir. Ayrıca bunların taban genişliğinin geçiş dönemindeki bir hazırlığı gösterdiğini eklemiştir⁴³¹.

Samaria Form 22 tipidir. Samaria'nın bu grubu iki alt tipe ayrılmıştır. Form 22a'nın dudağının hafif kalıp şeklinde olduğunu söylemiştir. Form 22b ise basit dudak kenarlı örneklerdir. 22a örneğinin tarihinin şüpheli olmakla birlikte erken olabileceğini, 22b'nin ise M.S. 1. yüzyıla ait olduğunu önermiş ve bu tiplerin Dragendorf 33 ile eşdeğer olduğunu söylemiştir⁴³².

Hayes'in DSA grubunda Form 42'ye girmektedir. Hayes, bu tipin belki Form 23'den türetilmiş olabileceğini veya Arretine seramiklerinden ya da Doğu Sigillata B1 kaplarından taklit edilmiş olabileceğini önermiştir. Aşağı yukarı M.Ö. 10-M.S. 20/30 ve hatta daha geçe ait olduklarını söylemiştir⁴³³.

Jerusalem'de Ermeni Bahçesi'nde bu tipin bir örneği, Erken Roma Dönemi, M.S. 1. yüzyıla ait Doğu Sigillata A kapları arasındadır⁴³⁴.

Ashdod'dan iki örneği, Alan A'da Tabaka 2'de tespit edilmiştir. Tabaka 2, M.Ö. 1. y.- M.S. 1. yüzyıla tarihlenmiştir. Burada erken safhayı oluşturan M.Ö. 1. yüzyılda yoğunlukla Geç Hellenistik Dönem tabaklar, bu yüzyılın terra sigillata tipleri ele geçmiştir.

⁴³¹ Waage, 1948: 34, Pl. V, 445, 446f, 446k, 446p, 446u.

⁴³² Crowfoot, 1957: 311–312, Fig. 70, 1, Fig. 81, 3–4.

⁴³³ Hayes, 1985a: 32–33, Tav. VI, 4–7.

⁴³⁴ Hayes, 1985b: 190, Fig. 53, 15.

Dothan, bu tabakanın geç safhasını oluşturan M.S. 1. yüzyıl tabakasının, olasılıkla ilk Yahudi isyanı sırasında Vespasian tarafından Ashdod'un yıkımıyla sona ermiş olabileceği önermiştir. Bu kâselerin ise M.Ö. 1. yüzyılda görüldüğünü ve M.S. 1. yüzyılda da devam ettiğini söylemiştir⁴³⁵.

Tel Anafa Tip 32'dir. Slane, Tel Anafa'nın hem stratigrafik kontekstlerinin hem de dekoratif detaylarının Hayes'in önerdiği tarihi doğruladığını söylemiştir. Tel Anafa'dan örnekleri Roma 1A (M.Ö. geç 1. yüzyıl- M.S. erken 1. yüzyıl) ve 1B (M.S. erken 1. yüzyıl) tabakalarından ele geçmiştir. Yalnız bir örnek için ise Roma 1B veya daha geç olabileceği önerilmiştir⁴³⁶.

Tarsus'ta da bu tipin bir örneği M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyılın ilk yarısına tarihlenen çevre duvarı depozitinin kuzey bölümünden ele geçmiştir. Samaria'da olduğu gibi Jones'de bu tipin Dragendorf Form 33 ile ilişkili olduğunu söylemiştir⁴³⁷.

Bu tip bir örneğe Troia'nın yerel üretim kırmızı astarlı kapları arasında rastlanmıştır. Troia'dan bu örnek kutsal alanın A ünitesinden Geç Hellenistik 2 (aşağı yukarı M.Ö. 85) evresinden ele geçmiştir⁴³⁸.

Atina Agorası'nda bu tipler, M.Ö. 75 ile bu yüzyılın sonuna tarihlenen Grup F'den ele geçmiştir. Bunların ilk iki örneğinin tabanında grafiti harfler bulunmaktadır.

⁴³⁵ Dothan, 1967: 29–30, 32, Fig. 10, no 7–8.

⁴³⁶ Slane, 1997: 323, Pl. 23, FW 258–260.

⁴³⁷ Jones, 1950: 249, fig. 194, no. 500; Ayrıca bu tipin Hama'dan örnekleri için bkz: Cristensen ve Johansen, 1971: Hama Form 22, fig. 64, 22, 1–5.

⁴³⁸ BillurTekkök, 1996. 39, Fig. 11, A51.

Robinson bu harflerin muhtemelen mal sahibinin adının kısaltması olabileceğini önermiştir⁴³⁹. Hayes'in yayınında da Atina Agorası'ndan bu tip fincanlar, M.Ö. 75–1 arasına tarihlenen kontekstten ele geçmiştir. Bir örnek ise aşağı yukarı M.S. 20 ile 40 arasına verilen kontekstten gelmiştir. Hayes, örneklerine Delos'ta M.Ö. 69'dan önce rastlanan tipin Agoradan bu örneklerinin de bunların bu yüzyıl sonuna (M.Ö.25–1) ait kanıtları olduğunu söylemiştir. Bunun yanında M.S. 1. yüzyıl dolgusundan gelen tek örneğinde tipolojik özelliklerinin önceki örneklerden farklı olmadığını, ancak özensiz üretiminin ve donuk parlaklıktaki astar tarzının Doğu Sigillata A kaplarının M.S. 1. yüzyıldaki geç üretimleri ile benzer olduğunu söylemiştir. Aşağı yukarı M.S. 20/30/40/50 dolgusundan gelen bu tiple birlikte Doğu Sigillata B1 ve erken B2 tabakları, bazı Arretine ve başka İtalyan Sigillata parçalarının da ele geçtiğini eklemiştir⁴⁴⁰.

Knossos'dan yalnız ağız ve gövde parçası korunmuş bir örnek, M.Ö. 20–1 arasına tarihlenen Well RR /K/60 depozitinden ele geçmiştir⁴⁴¹.

Kenchreai'da tipin bir örneği, kentte Doğu Sigillata A türü kapların çoğunun buradan ele geçtiği sualtı depozitinden ele geçmiştir. Bu depozit, M.S. 1. yüzyılın 2. ve 3. çeyreğine tarihlenmiştir⁴⁴².

⁴³⁹ Robinson, 1959: 12, Pl. 58, 60, no F12, Pl. 1, 58, F13, Pl. F 14; Atina Agorasından başka bir örneği için bkz: Waage, 1933: Fig. 1. 67.

⁴⁴⁰ Hayes, 2008: 27, Fig. 5, 117–121.

⁴⁴¹ Hayes, 1971: 252–253, Fig. 3. no. 11.

⁴⁴² Adamsheck, 1979: 53, 57, Pl. 15, no ER 24d; Ayrıca bu tipin örnekleri için bakınız; Mitsopoulos-Leon, 1972–75: 504, Fig. 3c.

Bu merkezlerden gelen tipler doğrultusunda Komana'nın bu tek örneğinin içinde M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl önerilebilir.

II. 2. 3. 2. Form 2 (Kat. No: 114–116)

Yüksek profilli fincan denen tipte kâselerdir. Dik ağız kenarı dışa çekik, “S” şeklinde bir profil yapmaktadır. Ağızdan gövdeye keskin bir açı ile dönmektedir. Gövde koniktir. Kat. No: 115 ve 116'da tanıtılan Komana örneklerinin ağız kenarı üzerinde ince birer oluk vardır.

Bu tipin 114 nolu Komana kâsesinin içi kahverengi-siyah, dışı mat siyah astarlıdır. Kat. No: 115'in içi-dışı kırmızı-kahverengi astarlıdır. Kat. No: 116'da tanıtılan örnek ise ince bir şekilde uygulanmış, kırmızı astarlıdır.

Komana'nın bu kâseleri Antiocheia Form 453 ve 455 ile benzer tiptedir. Waage, konkav dudaklı ve düz kenarlı fincanlar şeklinde tanımladığı Antiocheia'da bu iki tipi birlikte ele almıştır. Bununla birlikte Form 453'ü Erken Roma Dönemi'nin en erken safhasına, M.Ö. 1. yüzyılın son çeyreği ile M.S. 1. yüzyılın ilk çeyreği arasında tarihlemiştir. Form 453'ün altında ayrı olarak yer aldığını söylediği Form 455'i ise ikinci safhaya, M.S. 1. yüzyılın ilk çeyreği ile 2. çeyreği içlerine vermiştir⁴⁴³. Komana örneği, ağız ve gövde kenarı ile Antiocheia'nın Form 453'ü ile daha yakın görünmektedir. Ancak birbirine yakın formlar olan bu iki tipte de aynı türde fincanlardan olması ile önemlidir.

⁴⁴³ Waage, 1948: 34, Pl. V, 453, 455; Antiocheia'dan örneği için ayrıca bakınız: Waage, 1934: 72, Fig. 5.

Samaria Form 23 bu tip fincanlardır. Crowfoot, bu tipin Dragendorff Form 26'ya yakın olduğunu ve bunların meyilli gövdesi ve bezemeli dudak kenarı dolayısıyla “calathus cup” olarak tanımlandığını aktarmıştır. Samaria'da bu tipin en erken örneğinin Batı'da da ilk ortaya çıkışına denk gelen Roma Ia Dönemi'ne, Augustus Dönemi'ne ait olduğunu söylemiştir. Bu fincanların M.S. 1. yüzyılın karakteristik formlarından biri olduğunu belirtmiştir⁴⁴⁴.

Hayes Form 45'dir. Hayes, Antiocheia'nın form 453 ve 455'i ile paralel bu tipi aşağı yukarı M.S. 1/10–50/60 arasına tarihlemiştir⁴⁴⁵.

Tel Anafa Tip 34b örnekleridir. Slane, dikey veya içbükey ağız kenarı, konik veya işaret fişegi şeklinde bu fincanların Tip 34'ün en basit varyasyonu olduğunu söylemiştir. Ağız şeklinin Geç Hellenistik Dönem formu olan Tip 31 ile birleştiğini ve bu tipin doğuda değiştiğini, bununla birlikte rulet bezemesinin batı etkisi sonucu olabileceğini belirtmiştir. Formun, Anafa'da en erken kontekste, Roma 1B'de görüldüğünü ve Roma 1C'de de devam ettiği tespit edilmiştir⁴⁴⁶. Komana örneklerinin ağız kenarı Anafa örnekleri kadar içbükey bir profil göstermemektedir. Daha yumuşak geçişlidir. Bununla birlikte aynı şekilde konik gövde profillidir. Komana örneklerinde herhangi bir bezeme ise görülmemektedir.

⁴⁴⁴ Crowfoot, 1956: 338, Fig. 68, 8, Fig. 81, 5–10.

⁴⁴⁵ Hayes, 1985a: 34, Tav. VI, 11–12.

⁴⁴⁶ Slane, 1997: 325–326, Pl. 24, FW 273–276.

Jerusalem’de Ermeni bahçesinden bu tip iki örnek, M.S. 1. yüzyıla tarihlenmiştir⁴⁴⁷. Komana’nın 116 nolu örneği, ağız profili ve keskin gövde geçişi ile buradan özellikle 17 nolu örnek ile yakın profillidir. Ancak Komana örneği, içte ağız kenarında yer alan yivi ile Ermeni bahçesinden gelen bu örnekten ayrılmaktadır.

Nabate Oboda’da bu tip DSA örnekleri, Samaria Form 23 olarak tanımlanmıştır. Negew, Samaria Form 24 tipi kâseleri ile birlikte ele aldığı bu kapların çoğunun Samaria’nın DSA-II tanımlamasına uygun olduğunu söylemiştir⁴⁴⁸.

Tarsus’dan bu tip bir örnek, M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyılın ilk yarısına verilen Roma dolgusundan ele geçmiştir⁴⁴⁹. Komana örnekleri, bu Tarsus örneği ile benzer şekilde kısa kenarlı ve keskin bir açılı ile düz gövdesi ile birleşen tipleridir. Kat. No: 114’de tanıtılan Komana örneği, Tarsus örneği kadar kavisli bir ağız kenarı ve dik gövde profili göstermemektedir. Kat. No 115 ve 116 ise ağız kenarındaki yivi ile ayrı bir örnektir. Ancak bu Komana örnekleri Tarsus örneği ile paralel kâselerdir.

Komana’nın bu tipleri ile benzer profilli kâseler, Aşvan’da Hellenistik II ve Roma tabakalarını içeren G4a, H4b ve I5 kontekstlerinden ele geçmiştir. Bunlar soluk sarı, gri/soluk sarı killi kâselerdir⁴⁵⁰.

⁴⁴⁷ Hayes, 1985b: Fig. 53, 16–17.

⁴⁴⁸ Negew, 1986, 24, 24, 164; Ayrıca bu tipin Hama örnekleri için bkz: Crithensen ve Johansen, 1971: 164, Form 23, Fig. 64, 23. 1.

⁴⁴⁹ Jones, 1950: 244, Fig. 194, 417.

⁴⁵⁰ Mitchell, 1980: fig. 29, 203–205, fig. 32, 307.

Samsat'ta, Samaria örnekleri gibi gruplanan bu tip fincanlar için M.S. 1. yüzyılın ilk yarısı önerilmiştir⁴⁵¹. Samsat'tan bu tipin bir örneği⁴⁵² ağız profili ve gövde geçişi ile Komana'nın Kat. No: 116'da tanıtılan örneği ile benzerlik göstermektedir. Yalnız Komana örneği içte dudak kenarındaki yivi ile ayrı bir kaptır.

Paphos'ta bu tip bir Doğu Sigillata A örneği, Geç Augustus Dönemi, aşağı yukarı M.S. 1–15/20 arasına verilen Well 18 depozitinden ele geçmiştir. Paphos'dan bu örnek içbükey ağız kenarlı ve hafif koni biçiminde küçük bir kâsedir⁴⁵³. Komana örneğinin ağız kenarı bu Paphos örneğine göre daha basit, hafif içbükeydir. Gövde profili korunan Kat. No: 114'de tanıtılan parça ise aşağı yukarı benzer bir gövde yapısı göstermektedir.

Knidos'da bu tip Doğu Sigillata A kâseleri az sayıda örnekle temsil edilmiştir. Doksanaltı, Knidos Kap Krio'da genellikle stratigrafiden ele geçmediğini söylediği bu tiplerin M.S. 1. yüzyılın ilk yarısına ait olduğunu önermiştir⁴⁵⁴.

Atina Agorası'ndan örnekleri, M.S. erken 1. yüzyıl ve M.S. 1. yüzyılın ilk yarısına ait kontekstlerden ele geçmiştir⁴⁵⁵. Hayes, bu formun prototipinin Conspectus 22 (ve 17)'nin Arretine kaplarında yer aldığını, aynı zamanda DSB kaplarında taklit edildiğini söylemiştir. DSA kalathos fincanlarının kronolojik dizisinin, Augustus Dönemi'nden M.S. 1. yüzyılın sonuna kadar devam ettiğini belirtmiştir⁴⁵⁶.

⁴⁵¹ Zoroğlu, 1986: 91.

⁴⁵² Zoroğlu, 1986: Çiz. 11, 6.

⁴⁵³ Hayes, 1991: 180, Fig. LXI, 10.

⁴⁵⁴ Doksanaltı, 2006: 455, K164.

⁴⁵⁵ Hayes, 2008: 137–138, Fig. 6, 151–153.

⁴⁵⁶ Hayes, 2008: 29.

Korinth'te bu tip bir Doğu Sigillata A örneği, Hayes'in M.S. 50–70 tarihleri arasını önerdiği Güney Stoa buluntuları arasından ele geçmiştir. Antiocheia'nın Form 453'ü ile paralel bir örnektir⁴⁵⁷. Bununla Komana'nın bu grup örnekleri içinde yakın bir tiptir.

Komana'nın bu tipi ile birlikte Form 3 ve 4 içinde benzer kaplar, Samos Form 10 fincanlarıdır. Unterkichner, batı sigillata kaplarında da görülen tipin hem batı hem de doğu sigillata kaplarında aynı dönemde, Augustus Dönemi'nde ortaya çıktığını ve farklı varyasyonlarının olduğunu aktarmıştır. Samos'da tespit edilen 28 parçasından 13'ünün DSA, 12'sinin DSB ve 3'ünün DSC türü olduğunu ve bunların tarihlenebilen parçalarının, M.S. geç 1. yüzyıla kadarki erken tabakalardan geldiğini söylemiştir⁴⁵⁸.

Komana'nın bu tipi bu merkezlerden gelen Doğu Sigillata A türü örneklerle oldukça paralel formlardır. Özellikle Kat. No: 114'de tanıtılan fincan Antiocheia ve diğer merkezlerin buluntuları ile birebir örtüşen bir form göstermektedir. Kat. No: 115 ve 116 ise ağız kenarı üzerindeki yivleri ile bunlardan farklılık göstermektedir. Bunun yanında Komana fincanlarının önemli bir farklılığı ise bezemesiz oluşlarıdır. Ancak sonuç olarak bu tiplerle aynı olan Komana'dan bu fincanlar içinde bu merkezlerden gelen kronolojik verilerle M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl tarihlerini önermek mümkündür.

⁴⁵⁷ Hayes, 1973: 451, Pl. 85, 119; Bu tipin Sidi Khrebish Benghazi'den örnekleri için bakınız: Kenrick, 1985, 237–238, Fig. 43, 334–1–2.

⁴⁵⁸ Unterkichner, 1983: 182, Abb. 2, 10; Ayrıca bu tipin örnekleri için bakınız: Matthers, 1978: Fig. 13, 33 (Tell Rıfa'at); Wannagat, 2006: Abb. 8 (Uzuncaburç-Diokaisereia); Mitsopoulos-Leon, 1972–75: Fig. 3h (Ephesos).

II. 2. 3. 3. Form 3 (Kat. No: 117)

Form 2'nin versiyonu fincanlardır. Ağız kenarı Form 2'ye göre daha kavisli bir profil göstermektedir. Bu tip fincanlar, dışta dudak altında ve gövdenin üst bölümünde yivler arasında bulunan rulet bezemesi ile karakteristik kaplardır. Komana'da tek örneği tespit edilen fincan, formu ile bu tiplerle bezerlik göstermektedir. Ancak Form 2'de olduğu gibi bezemesiz bir kaptır. Yalnız içi-dışı kil renginde yeşilimsi gri renkte astarlı bir örnektir.

Antiocheia Form 457 tipini hatırlatmaktadır. Waage, bunları keskin içbükey ağız kenarlı ve oldukça düz gövdeli küçük kâse veya fincanlar olarak tanımlamış ve bunların dışında ağız kenarında ve gövdeye geçişindeki kavis üzerinde rulet bezemesi, iç tarafında ise iki yiv olduğundan söz etmiştir. Ayrıca bunların mühürsüz kaplar olduğunu söylemiştir. Antiocheia'nın bu kaplarını, Erken Roma Dönemi'nin, M.Ö. 1. yüzyılın son çeyreği ile M.S. 1. yüzyılın ilk yarısına denk gelen I-II safhalara tarihlemiştir⁴⁵⁹. Yalnız ağız ve gövdesinin bir kısmı korunmuş olan Komana örneği, gövdeye geçişinde Antiocheia örnekleri kadar dışa doğru çıkıntılı değildir. Yalnız iç tarafında gövde geçişinde bir yivi bulunmakla birlikte ise tamamen bezemesiz basit bir örnektir. Ancak genel karakteri ile Antiocheia'nın bu tipleri ile paralel bir kap olarak görünmektedir.

Hayes Form 46'dır. Hayes, bu tipin Doğu Sigillata BI'in benzer formları ile birlikte Arretine'den Haltern Form 8'in taklidi olduğunu söylemiş ve bu DSA formunu M.S. erken 1. yüzyıla tarihlemiştir⁴⁶⁰.

⁴⁵⁹ Waage 1948, 34, Pl. V, 457.

⁴⁶⁰ Hayes, 1985a: 34, Tav. VI, 13-14.

Tel Anafa 34 c tipi ile yakın görünmektedir. Slane, bu tipin dudak altında ve gövdenin üst bölümünde, yivler arasındaki rulet bezemesi ile karakteristik, ayırt edilebilir olduğunu söylemiştir. Anafa’da bu tipin bir örneği Roma 1A veya daha geçe ait kontekstten ele geçmiştir. Bunun dışındaki örnekleri, Tip 43’ün diğer varyasyonları gibi yaygın olamamasına karşın Roma 1B ve 1C kontekstleri arasında dağılmıştır⁴⁶¹. Komana örneği bu tipin basit bir formudur.

Jerusalem’da Ermeni bahçesinden, Komana’dan bu örnekler içinde yakın profilli iki örnek, M.S. 1. yüzyıla tarihlenmiştir⁴⁶². Ancak yine Komana örneği basit profilli ve bezemesiz oluşu ile bu örneklerden farklılık göstermektedir.

Bu tip için benzer profilli bir kâse, Aşvan Kale’de Hellenistik Dönem kontekstinden gelmiştir. Bu Aşvan örneği ince kahverengi killi ve kırmızı-portakal rengi astarlıdır⁴⁶³.

Samsat’ta bu fincanlara, I/16, KL/- plankarelerinde ve Urfa kapısında tespit edilmiştir. Ayrıca merkez açmada IV. tabakada Mozaikli yapı seviyesinde ele geçmiş ve Zoroğlu, bu alandan ele geçen diğer buluntularla paralel olarak bu fincanlarında M.S. 1. yüzyılın ilk yarısına tarihlenebileceğini önermiştir⁴⁶⁴.

⁴⁶¹ Slane, 1997: 325–326, Pl. 24, FW 277.

⁴⁶² Hayes, 1985b: Fig. 53, 19–20, Fig. 54, 1.

⁴⁶³ Mitchell, 1980: fig. 29, 211.

⁴⁶⁴ Zoroğlu, 1986: 91, Çiz. 10–11, Ayrıca bu tipin Hama örnekleri için bkz: Crithensen ve Johansen, 1971: 164, Form 23, Fig. 64, 23. 14–24.

Atina Agorası'nda bu tipin bir örneği, M.S. 1. yüzyılın 2. çeyreği-ortasına ait kontekstten ele geçmiştir. Bir diğer örneği ise M.S. 1. yüzyıl malzemesi ile karışık Geç Roma Dönemi kontekstinden tespit edilmiştir⁴⁶⁵.

Komana'nın bu tipi ile paralel bir DSA örneği, Korinth'te Tiberius depozitinden ele geçmiştir. Korinth'te bu tiplerin bir örneği ise kentin lokal üretimidir. Slane, bu Korinth örneğini Haltern Form 8'in taklidi olarak göstermiştir⁴⁶⁶.

Komana'da tek örnek olarak tespit edilen bu fincan Form bir ile aynı şekilde bezemesiz karakteri ile birlikte bu tip fincanlarla paralel olarak M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıla bir tip olmalıdır.

II. 2. 3. 4. Form 4 (Kat. No: 118–120)

Form 2 ve 3'ten sonra aynı tipin üçüncü çeşidini gösteren fincanlardır. Bunlar içbükey ağız kenarlı, çok veya az konik gövdeli ve halka kaideli fincanlardır. Bezemeli kaplardır. Komana örneklerinin form yapısı bu tipleri işaret etmektedir. Ancak dudak üzerlerinde bulunan ince oluklu örnekleri ile farklılık göstermektedir. Ayrıca bezemesiz kaplardır. Kat. No: 118 ve 119, kırmızı-kahverengi astarlıdır. Kat. No: 120 ise kırmızı astarlı bir örnektir.

Komana'nın bu örnekleri, kısa ve kavisli ağız kenarı ile Antiocheia Form 457 tipiyle, ağızdan gövdeye geçişte dışa doğru oldukça çıkıntılı kavsi ile ise Antiocheia'nın Form 460'ı ile yakınlık göstermektedir. Antiocheia'nın Form 457'si daha öncede

⁴⁶⁵ Hayes, 2008: 137, Fig. 6, 149–150.

⁴⁶⁶ Slane Wright, 1980: 145, Fig. 3, 23, 149, Fig. 4, 42.

belirtildiği gibi Erken Roma Dönemi'nin, M.Ö. 1. yüzyılın son çeyreği ile M.S. 1. yüzyılın ilk yarısına denk gelen I. ve II. safhalara tarihlenmiştir. Form 460 ise, ek olarak kentlin Erken Roma Dönemi'nde III. safhada da devam etmiştir. Waage, bu tipleri form değişimine göre en erkeninden geçine doğru safhalar içinde sıralamıştır⁴⁶⁷. Ancak bu Antiocheia kapları ile aynı tip örnekler olmakla birlikte kısmen korunmuş örnekler olmaları ve formlarındaki farklılıklar dolayısıyla Komana örnekleri için bu şekilde kronoloji oluşturmak mümkün değildir.

Tarsus'dan Komana'nın bu tipleri için yakın denebilecek örnekler, Form 2 ile benzer Tarsus örneği ile birlikte M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyılın ilk yarısına verilen Roma dolgusundan ele geçmiştir⁴⁶⁸. Bu Tarsus örnekleri, kısa kenarı ve konkav gövde yapıları ile Komana örnekleri ile aynı tipi göstermektedir.

Hayes Form 47'dir. Hayes bu Doğu Sigillata A formunun Arretine'de Haltern 8 türü olduğunu, ancak duruşunun ve ayak şeklinin farklı olduğunu söylemiştir. Formu, Paphos ve Antiocheia kontektleri çerçevesinde aşağı yukarı M.S. 10–60/70 arasına tarihlenmiştir⁴⁶⁹.

Komana'nın bu tipleri, Tel Anafa'nın Tip 34b ve 34c kapları arası bir form göstermektedir⁴⁷⁰. Kısa kenarı ile Anafa'nın Tip 34b fincanları ile benzer iken gövde geçişi

⁴⁶⁷ Waage, 1948: 34, Pl. 457, 460; Waage, 1934: Fig. 5,

⁴⁶⁸ Jones, 1950: 244, Fig. 193, 412–413.

⁴⁶⁹ Hayes, 1985a: 35, Tav. VI, 15.

⁴⁷⁰ Slane, 1997: 324–326, Pl. 24, FW 273–279.

ve gövde yapısı ile Form 34c tipleri ile benzerlik göstermektedir. Bununla birlikte Komana'nın bu tiplerinin hiçbirinde dudak üzerinde yiv bulunmamaktadır.

Tel Anafa'da bu tip serisine ait olabileceği düşünülen on altı gövde parçası kentte Roma 1A kontekstinden ele geçmiştir. Roma 1B (M.S. erken 1. yüzyıl) ve 1C'de (M.S. erken-orta 1. yüzyıl) ise artarak devam etmiştir. Bunun dışında serinin 34a varyasyonunun küçük bir gövde alt bölümüne ait parça Hellenistik 2C (M.Ö. 75–20?)/Roma 1A (M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. erken 1. yüzyıl), diğer bir örneği ise Roma 1A kontekstinden ele geçmiştir. Yoğunluğu ise Roma 1B'de tespit edilmiştir⁴⁷¹.

Jerusalem'da Ermeni Bahçesi'nden bu tipler, Erken ve Orta Roma Dönemi formlarındandır. Jerusalem'den bu tipler, form ve bezeme özellikleri ile bu fincanların karakteristik örneklerindedir⁴⁷².

Nabate Oboda'da bu tiplerin bir kaide-gövde parçası korunmuş DSA örneği, gövde geçişi ile Komana örnekleri ile benzerlik göstermektedir. Negew, bu örneğin astarının, Nabate Sigillalarına çok benzer olduğunu söylemiştir⁴⁷³.

Aşvan Kale'de bu tip için çok benzer kâseler, Hellenistik II ve Roma tabakalarını içeren G4a kontekstinden ele geçmiş ve Hellenistik Dönem kâsesi olarak

⁴⁷¹ Slane, 1997: 325.

⁴⁷² Hayes, 1985b: 190, Fig. 54, 2–9.

⁴⁷³ Negew, 1986: 25, 165; Ayrıca bu tipin Hama örnekleri için bkz: Crithensen ve Johansen, 1971: 164, Form 23, Fig. 64, 23. 8a, 20, 26–27.

tanımlanmıştır⁴⁷⁴. Aşvan'dan bu örneğin dudak üzeri, Komana örnekleri ile benzer şekilde yivlidir. Yalnız ağız kenarı korunmuş çok küçük bir parça olan tip formu ile de Komana kâseleri ile yakın bir örnektir.

Sultantepe'de ele geçen bu tip fincanlar Roma-Pergamon kapları olarak tanımlanmıştır⁴⁷⁵. Bunlarda Doğu Sigillata A serisinin bu fincanlarının tipik örnekleridir.

Samsat'tan bu tip fincanlarında ağız profili aşağı yukarı Komana'nın bu tipleri ile yakınlık gösterirken yine gövde yapısı ile daha benzer fincanlardır.

Paphos'da bu tip ile benzer profilli DSA tipi fincanlar, Geç Augustus Dönemi, aşağı yukarı M.S. 1–15/20 arasına verilen Kuyu 18, buluntularının çoğunluğu M.Ö. geç 1. yüzyıl ile Erken Tiberius üretimlerini gösteren Kuyu 4 ve Augustus Dönemi'ni işaret eden Kuyu 3 depozitlerinden ele geçmiştir⁴⁷⁶. Diğer merkezlerden bu tip örnekler gibi Pahpos'dan tiplerinde daha çok gövde geçişi ve gövde yapısı Komana'nın bu tipleri ile benzerdir.

Doksanaltı, Knidos'da hem ana kara hem de Kap Krio'da bu tip Doğu Sigillata A serisinin bu tip fincanlarının en yaygın grubu oluşturduğunu söylemiştir. Formun, Kap Krio örneklerinin, Hayes'in verdiği tarihleme ile paralel olarak M.S. 1. yüzyılın ilk üç çeyreğini gösterdiğini belirtmiştir⁴⁷⁷.

⁴⁷⁴ Mitchell, 1980: fig. 29, 219.

⁴⁷⁵ Lloyd, 1954: 101–102, Fig. 1, 1–8.

⁴⁷⁶ Hayes, 1991: 180, Fig. LXI, 11, 174, Fig. 17, 18, 177, Fig. LX, 10.

⁴⁷⁷ Doksanaltı, 2006: 455–456, K165.

Atina Agorası'nda bu tip DSA kapları, M.S. 1. yüzyıl içinde farklı kontektlerden ele geçmiştir. Yalnız bir örnek, M.S. 2.-3. yüzyıl kontektinden gelmiştir. Ancak bu parça için, aşağı yukarı M.S. 30–60 tarihleri arasına ait olabileceği önerilmiştir⁴⁷⁸.

Korinth'in Güney Stoa buluntuları arasında, Komana'nın bu tipleri için örnek teşkil eden Doğu Sigillata A kaplarının iki örneği tespit edilmiştir⁴⁷⁹. İlk örnek, yalnız ağız-gövde parçası korunmuş bir parçadır ve tipin karakteristik örneklerindedir. Diğer örnek ise bu tipin kaide örneğini göstermektedir.

Korinth'in Doğu kapısı Kenchreai'da bu tip DSA fincanları, Güney Stoa'dan biraz daha erken, M.S. 1. yüzyılın 2. ve 3. çeyreklerine tarihlenen sualtı depozitinden ele geçmiştir⁴⁸⁰. Korinth'te Demeter kutsal alanından iki örnek ise Samaria Form 23'ün taklidi olarak tanımlanmış ve M.S. 1. yüzyılın 2. veya 3. çeyreğine tarihlenmiştir⁴⁸¹.

Komana'nın Form 2 ve 3 fincanları ile birlikte aynı tipleri gösteren bu tipler, Doğu Sigillata B kaplarında da kullanılmıştır. Bunlar Hayes'in DSB serisinde Form 30'u oluşturmaktadır. Hayes, bu tipler içinde Arretine'de Haltern Form 8'in taklidi olduğunu ve kronolojisinin muhtemelen burada Form 4 ile bezer olduğunu söylemiştir. Buna göre M.S. 1. yüzyılın ilk yılları ve sonrasına tarihlenmiştir⁴⁸². Bununla birlikte benzer ağız ve gövde

⁴⁷⁸ Hayes, 2008: 138, Fig. 6, 154–160.

⁴⁷⁹ Hayes, 1973: 451, Pl. 85, 119.

⁴⁸⁰ Adamsheck, 1979: 57, Pl. 15, ER 24a-c, ER 25a-c; Ayrıca bu tipin örnekleri için bakınız: : Matthers, 1978: Fig. 13, 35 (Tell Rıfa'at); Kenrick, 1985, 238, Fig. 43, 335 (Sidi Khrebish Benghazi).

⁴⁸¹ Slane, 1990: 61, Fig. 11, 126–127.

⁴⁸² Hayes, 1985a: 53–54, 59, Tav. XII, 28.

yapısı ile Hayes'in Form 32 ve 70'de tanıttığı DSB fincanları da bu tipler ile uzak olmayan kaplardır. Hayes, Form 32'nin özellikle M.S. 1. yüzyılın 2. çeyreği veya yarısına ait olduğunu, ancak Atina Agorasından gelen örneklerinin daha erkeni (M.S. 1–25) gösterdiğini söylemiştir⁴⁸³. Form 70'i ise Form 58 ile paralel olarak spiralli örneklerini M.S. 50–75 yılları arasına ve spiralsiz tiplerini M.S. 75–125 tarihlerine vermiştir⁴⁸⁴. Bu tip DSB fincanlarına Batı Anadolu kıyı kentleri boyunca yaygın olarak görülmektedir⁴⁸⁵.

Pergamon Sigillata kaplarında da görülen tip, burada DSA ve DSB üretimlerinden daha erken bir tarih vermiştir. Meyer-Schlichtmann, dört farklı varyasyon gösteren bu tipin Pergamon kent alanı kazıları aracılığı ile başlangıcının M.Ö. 1. yüzyılın ortalarını gösterdiğini ve ana zamanının M.S. 1. yüzyılın ilk yarısı olduğunu söylemiştir. Formun sonunun ise Pergamon ve Pergamon dışındaki merkezlerden gelen buluntularla yapılan karşılaştırmalar üzerine M.S. 1. yüzyılın ortası veya 3. çeyreğine tarihlendiğini belirtmiştir⁴⁸⁶.

Samos Form 10, bu tip fincanlardır. Unterkirchner, Batı sigillatalarına denk gelen bu tipin hem batıda hem de Doğuda aynı zamanda, Augustus Dönemi'nde ortaya çıktığını söylemiştir. Samos'ta 28 örneği ele geçmiş ve bunun 13'ü DSA, 12'si DSB, 3'ü

⁴⁸³ Hayes, 1985a: 59–60, Tav. XIII, 3.

⁴⁸⁴ Hayes, 1985a: 63, 66–67, Tav. XIV, 19.

⁴⁸⁵ Bu tip DSB fincanları için bakınız: Robinson, 1959: Pl. 61, G 18, Pl. 62, M 33, J 29, G 28, PL. 66, G 70 (DSB?), H 7(DSB?); Slane, 1990: Fig. 6, 95; Hellström, 1965: 66–67, PL. 35, 221–224; Andeson-Stojanovic, 1992: 52, Pl. 38, 321–325; Gassner, 1997: 133, Taf. 43, 514; Meriç, 2002: 4, 62–63, Taf. 26, K 270–278; Beyll, 1993; Taf. 2–3, 28–33; Outschar, 1996: Taf. 6, 133; Zelle, 1997: 43–45, Abb. 7–8, 43–46, Pülz, 1985: Abb. 2, 9–11; Doksanaltı, 2006: 466, K175, 468–469, K178; Hayes, 2008: Fig. 13, 377–398; Slane, 1990: Fig. 6, 95.

⁴⁸⁶ Meyer-Schlichtmann, 1988: 112–113, Taf. 13, 182–183, 185–186, Taf. 34, 185; Bu tip Pergamon örnekleri için ayrıca bkz: Ziegenaus ve De Luca, 1968: 158, Taf. 56, 67, 386.

DSC üretimleridir. Tarihlenebilen parçalar, M.S. 1. yüzyılın erkenden geçine kadarki tabakalardan ele geçmiştir⁴⁸⁷.

Komana'dan bu tiplerde farklı karakteristik özellikleri ile birlikte bu merkezlerden gelen buluntularla M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl sonlarına tarihlenebilir.

II. 3. 5. Form 5 (Kat. No: 121–126)

İçe çekik ağız kenarlı fincanlardır. Gövde kavisli ve yüksektir. Halka kaideli tiplerdir. Form bütünü ile bir çan formunu hatırlatmaktadır. Komana'nın bu tiplerinin tam profili gösteren Kat. No: 121 ve 124'de tanıtılan örneklerinin içi kırmızı, dışı siyah-kahverengi astarlıdır. Kat. No: 122'nin içi ve dışta dudak kenarından gövdeye doğru koyu kırmızı astarlıdır. Dışta gövdede kırmızı boya kalıntıları vardır. Kat. No: 123'ün içi mat siyah astarlıdır. Dış yüzeyinin astar ve bezemesi tam olarak belirgin değildir. Ancak dudak kenarında kırmızı kalın bir bant var gibi görünürken, gövdede siyah boya kalıntıları vardır. Kat. No: 125'in içi-dışı açık kırmızı astarlıdır. Kat. No: 126'nın içi-dışı kahverengi-kırmızı astarlıdır. Kat. No: 123 gibi bu örneğinde dışta dudak kenarında bir bant var gibi görünmektedir. Ancak Komana kaplarında bu şekilde bant bezemeli örnekler bulunmakla birlikte buradaki kapların dudak kenarındaki bu görünüm olasılıkla pişmek sırasında gerçekleşmiştir.

Komana'dan bu kaplar, Olbia Tip 10 ve 25 ile benzer fincanlardır. Olbia Tip 10 Olbia'nın K. Asya ithali kaplarının ilk serisinden gelmektedir. Bununla birlikte Knipowitsch, bu tip için karşılaştırma örneği tanınmadığını söylemiştir⁴⁸⁸.

⁴⁸⁷ Unterkirchner, 1983: 182, Abb. 2, Form 10.

Olbia Tip 25, burada K. Asya ithali form serisinde M.S. 1. yüzyılın ilk yarısına, çoğunlukla ise Tiberius Dönemi'ne ait olduğu önerilen K. Asya seramiklerindedir. Tip, içe çekik ağız kenarlıdır ve bir kavisle gövdeye bağlanmaktadır. Ancak gövde hafif içbükey bir şekle sahiptir. Knipowitsch, bu tipin tekniğinin bütünüyle Augustus Dönemi Pergamon parçalarıyla uygun olduğunu söylemiştir⁴⁸⁹.

Çandarlı Tip 16 ile yakındır. Çandarlı'dan bu form, kubbe şeklinde yukarıya doğru dönük ağız kenarlı, meyilli gövde yapısına sahip bir fincandır. Loeschke, eski tarzın bu ince cidarlı fincanlarının Tabaka II ve IV'de tek tük tespit edildiğini ve bu K. Asya üretimi için en yakın akraba formun Geç Augustus Dönemi'ne ait olan Haltern Tip 10 olduğunu söylemiştir⁴⁹⁰.

Bu tip için yakın bir örnek, Assos'dan Doğu Sigillata C-Grup 3'de Kâse 11'dir. Yalnız ağız ve gövdesinin bir kısmı korunmuş bu tip, kalınlaştırılmış içe çekik ağız kenarlıdır. Bir kavisle ağızdan gövdeye geçer ve gövde diktir. Zelle, bu örnek için M.S. 1. yüzyılın ilk yarısını önermiştir⁴⁹¹. Assos'dan bu örnek, içe çekik ağız profili ile Komana'nın Kat. No: 121 ve 122'sinde tanıtılan örneklerle benzerdir. Ancak Komana örneklerinin ağız kenarı bunlar gibi kalınlaştırılmış değildir.

Bu tip, Assos'un DSB serisinde ise Kâse 5 ve 6'sı ile benzerlik göstermektedir. Assos'dan Kâse 5, dikey yukarıya doğru dönük basit ağız kenarlıdır. Yalnız ağız ve

⁴⁸⁸ Knipowitsch, 1929: 18, Taf. I, 10.

⁴⁸⁹ Knipowitsch, 1929: 31, Taf. II, 25.

⁴⁹⁰ Loeschke, 1912: 370, Taf. XXVIII, 16.

⁴⁹¹ Zelle, 1997: 144, Abb. 52, 1085; Zelle, 1990: Abb. 11, 57.

gövdesinin bir kısmı korunmuş olan Kâse 6'nın ağız kenarı, Kâse 5'e göre içe doğru dönüktür iç tarafında ağız kenarından gövdeye bir yivle geçiş yapmaktadır. Bununla birlikte her iki formunda gövde profilinin aynı olduğu anlaşılmaktadır. Her iki örnekte dışa doğru kavisle uzanan bir gövde yapısına sahiptir. Tam profili korunmuş olan Kâse 5, dikey bir şekilde inerek profilli kaideye bağlanmıştır. Zelle, Kâse 6'nın Kâse 5 ile çok benzer olduğunu, sadece az bir detayla ayrıldığını söylemiştir. Kâse 5'i M.S. 1. yüzyılın 2. yarısına, Kâse 6'yı ise M.S. 1. yüzyılın ortası–2. yarısına tarihlemiştir⁴⁹². Komana'nın bu örnekleri, Assos'dan bu her iki örnekle ilişkili kaplar olmalıdır. Komana'nın özellikle daha dik dudak kavsine ile Kat. No: 124–126 arasında tanıtılan örnekleri, Assos'dan Kâse 6 ile benzer kâselerdir. Bununla birlikte Komana örnekleri, ağızdan gövdeye kesintisiz bir şekilde bağlanmaktadır. Assos örneği gibi bir yivleri yoktur. Kat. No: 121–123 arasında tanıtılan Komana örnekleri, içe doğru daha dönük ağız kenarı ile Assos'dan bu tiplerle ayrılmakla birlikte genel karakteri ile bu tiplerle bağlantılı kâseler olarak görünmektedir.

Hayes'in Doğu Sigillata B serisinde Form 36 ile yakın görünmektedir. Hayes, bu tipi burada Form 20 ve 21'i ile karşılaştırmış ve tarihlemesinin de Form 20'ye denk geldiğini söylemiştir⁴⁹³. Form 20'nin olasılıkla M.S. 1. yüzyılın ortalarına ait olduğunu önermiş ve diğer kopyalarının ise bilmediğini belirtmiştir⁴⁹⁴.

Troia'dan bu tip ile benzer iki DSB örneği, M.S. 50–125 arasına tarihlenen Grup D'de dolgu 1'den ele geçmiştir. Troia'dan bu örneklerin ağız kenarında içte ve dışta

⁴⁹² Zelle, 1997: 45–46, Abb. 8, 57; Zelle, 1990: Abb. 4, 6.

⁴⁹³ Hayes, 1985a: 60, Taf. XIII, 6.

⁴⁹⁴ Hayes, 1985a: 57.

yivler vardır. Ayrıca tam profilli örneğin kaidesinde yivler bulunmaktadır⁴⁹⁵. Troia'dan bu örneklerin ağız kenarı dışta keskin hatlara sahiptir. Komana örnekleri ise yuvarlak dönüşlüdür. Ancak ağız ve gövde yapısı ile benzer tipte kâselerdir.

Tarsus'dan bu tip bir Samian örneği, stratigrafi dışından ele geçmiştir. Bunlar Tarsus'da genel olarak Erken İmparatorluk Dönemi kaplarıdır⁴⁹⁶.

Bu tip ağız ve gövde profiline sahip bir kâse, Dura-Europos'da ele geçmiştir. Dura örneği geniş ve derin, düz tabanlı ve halka kaideli bir kâsedir. Cox, bu tip kâselerin çoğunlukla Roma Dönemi'ne tarihlendiğini söylemiştir. Benzer profil ve dudak kenarlı bir kâsenin Domitianus-Traianus Dönemleri'ne tarihlendiğini belirtmiştir⁴⁹⁷. Komana'nın 121–123 numaralı örnekleri, ağız profili ile Dura'dan bu örnek ile benzer tip göstermektedir. Ancak Dura örneğinin benzer tipteki gövdesi daha kavislidir ve kaide tabanı ve ağız ile Komana örneklerine göre oldukça geniş bir kâsedir. Komana örnekleri, Assos'dan gelen örnek gibi küçük kâselerdir.

Jerusalem'da Ermeni bahçesinde benzer profilli bir kâse, Palestine Kırmızı Astarlı kaplarından. Hayes, Palestine Kırmızı Astarlı kaplarının form repertuarının, çoğunlukla Arretine kap tiplerinin etkisinde Geç Hellenistik ve Erken Roma tiplerinin taklitlerinden oluştuğunu ve kesin olmamakla birlikte bunların M.Ö. 200'den⁴⁹⁸ M.S. 50

⁴⁹⁵ Tekkök-Biçken, 1996: 101, Fig. 55, D16–17.

⁴⁹⁶ Jones, 1950: 254, Fig. 196, 566.

⁴⁹⁷ Cox, 1949: 11, no. 61.

⁴⁹⁸ Burada M.Ö. 200–500 olarak geçmektedir, ancak olasılıkla bir yazım hatası bulunmaktadır (Hayes, 1985b: 183).

veya daha sonrasına tarihlenebileceğini önermiştir⁴⁹⁹. Palestine Kırmızı Astarlı kaplarından bu kâse, kalınlaştırılmış içe çekik ağız kenarı ile Assos'dan Grup C kâsesi ile çok benzer bir tiptir. Ancak gövdesi yumuşak bir dönüşle gövdeye geçer ve gövde bir kavisle devam eder. Komana örnekleri ile ise ağız kenarı ile Assos'dan örnek ile aynı şekilde bir benzerlik gösterirken gövde kavsi aynı şekli göstermektedir.

Komana'nın bu fincanları, form karakteri ile bu merkezlerden gelen farklı üretim gruplarından örneklerle aynı tipte kaplar olarak görünmektedir. Bununla birlikte Komana Form 1–4 arasındaki kaplarla da gövde yapısı ile aynı tipte örneklerdir. Bu çerçevede hem karşılaştırma örnekleri hem de Form 1–4 ile paralel olarak M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıla tarihlenebilir.

II. 2. 3. 6. Form 6 (Kat. No: 127)

Tek örnekle temsil edilen bu tip, dışa çekik ağız kenarlı, ince yapılı bir kaptır. “S” şeklinde gövde profili, hem içte hem dışta incelerek içe doğru dönmektedir. Ancak ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuş olan tipin nasıl devam ettiği anlaşılamamaktadır. Kırmızı hamur renklidir. İçeriğinde yalnız ince kum görülmektedir. Yüzeyi içte ve dışta sarımsı kırmızı parlak astarlıdır.

Komana'dan bu fincan tipi için benzer profilli bir örnek, Tralleis Doğu Sigillata B kap grubunda ele geçmiştir. DSB–1 serisindedir ve Atina Agorası ve Korinth'ten karşılaştırma örnekleri ile M.S. 1. yüzyılın ilk yarısına tarihlenmiştir⁵⁰⁰. Bu Tralleis örneği, dışa çekik basit ağız kenarlı, kaide bölümü korunmamış olan tipin, “S”

⁴⁹⁹ Hayes, 1985b: 183, Fig. 48, 14.

⁵⁰⁰ Erol, 2004: 50, Lev. 34, Çiz. 175.

şeklinde bir profil gösteren ağız kenarından hem içte hem de dışta bir boğazla cidarı incelmıştır. Ancak Agora ve Korinth'ten benzer örnek olarak gösterilen parçalar, bu tip ile ilişkili görünmemektedir. Bunun yanında kil ve astar yapısı ile DSB-1 serisinin özelliğini taşıyan bu Tralleis örneği, DSB-1 ile paralel olarak M.Ö. 1. yüzyıl sonu-M.S. 1. yüzyılın ilk yarısına ait olabilir. Komana örneği, bu Tralleis örneği ile son derece benzer bir profil göstermektedir. Yalnız dışa çekik ağız kenarı, üstte düzleştirilmiştir ve daha kalın cidarlı bir parçadır.

Aşağı yukarı benzer tipte bir örnek, Assos'da DSB üretimi kaplar arasında tespit edilmiştir. Gövde formu benzer şekildedir. Yalnız ağız kenarının iç tarafında profillendirilmiştir. Bunun yanında Assos'dan örneğin kaide bölümü de korunmuştur. Yalnız dış tarafında bir boğaz aracılığıyla cidardan ayrılan alçak oturma halkalı ve düz tabanlı tabak olarak tanımlanmıştır. M.S. 1. yüzyılın 2. yarısı-2. yüzyıl başına tarihlenmiştir⁵⁰¹.

Komana'dan bu tek örnek için Tralleis örneği birebir uygun bir form göstermektedir. Yine DSB serisinden olan Assos örneği ise kısmen benzer bir tiptir. Kronoloji olarak ise belki Assos'dan gelen örnek kadar geçi göstermese de kaliteli ince fabrikasyonu ile DSB-1 serisi ile paralel olarak M.Ö. 1. yüzyıl sonu-M.S. 1. yüzyılın ilk yarısı önerilebilir.

⁵⁰¹ Zelle, 1997: 50, Abb. 9, 79; Zelle, 1990: Abb. 6, 15.

II. 2. 4. Tabaklar

II. 2. 4. 1. Form 1 (Kat. No: 128–138)

Balık tabaklarıdır. Kappadokia-Komanası'ndan ele geçen balık tabağı örnekleri, Attika tipi balık tabakları olarak tanımlanan kaplardır. Attika tipi balık tabakları, sarkık ağız kenarlı, tondosunda balık yağının akması veya baharatı tutması için sosluk denilen bir çöküntü bulunan geniş tabaklardır. Tondodaki bu çöküntünün kenarında da ince bir yiv vardır. Bu tip balık tabakları Attika'da M.Ö. 5. yüzyılın sonundan itibaren üreilmeye başlanmıştır⁵⁰². M.Ö. 4. yüzyıldan sonra Korinth'te⁵⁰³ görülmüş ve Hellenistik Dönem'de bütün Akdeniz kıyılarındaki merkezlerde rağbet görmüştür.

Komana'da toplam 19 adet balık tabağı tespit edilmiştir. Burada ise form gelişimini yansıtan 11 örneğe yer verilmiştir. Bunlar üç tipe ayrılmaktadır:

Tip 1: Kat. No: 128–131 arasında tanıtılan örnekler tip tabaklarını oluşturmaktadır Bunlar aşağı yukarı 17–24 cm genişliğinde, derin örneklerdir.

Tip 2: Kat. No: 132–135'de tanıtılan tabaklardır. Aşağı yukarı ilk gruptaki örneklerle aynı genişliğe sahiptir. Yalnız bunların sarkık dudak profili dışı doğru çekiktir. Gövde bölümleri kısmen korunmuş olsa da Kat. No: 128-131'e göre sığ bir profil gösterdiği anlaşılmaktadır. Kat. No: 136 ve 137 ise tipin kaide-gövde örneklerdir.

⁵⁰² Rotroff, 1997: 146–147.

⁵⁰³ Edwards, 1975: 40–41.

Korinth'te, Komana'nın bu grup tabaklarına yakın bir örnek, aşağı yukarı M.Ö. 275–146 arasına verilen konteksten gelmiştir⁵⁰⁴. Eretria'dan bu tip için yakın bir örnek, M.Ö. 2. yüzyıla verilmiştir⁵⁰⁵. Bergama'daki benzer bir örnek, M.Ö. 3. yüzyıla tarihlenmiştir⁵⁰⁶. Tarsus-Gözlükule örnekleri, höyüğün Orta ve Geç Hellenistik ile Hellenistik-Roma ünitesindedir⁵⁰⁷.

Kilikia Bölgesi'nde Nagidos'tan benzer tabaklar, M.Ö. 3. yüzyılın 2. yarısına tarihlenmiştir⁵⁰⁸. Özellikle Kat. No: 129 ve 130'de tanıtılan Komana örnekleri, Nagidos'tan bu kaplarla yakın formlardır. Kat. No: 131 ise form tipiyle Nagidos'un bu örneklerine benzerdir. Ancak kil, astar ve bezeme özeliğiyle Nagidos'ta M.Ö. 2. yüzyılın ilk yarısına verilen ve muhtemelen ithal olduğu düşünülen batı yamacı bezemeli yivli tabaklar altında ele alınan bir parça ile çok yakın benzerlik göstermektedir⁵⁰⁹.

Dor'da balık tabakları, beş gruba ayrılmıştır. Attika ithali örneğinde bulunduğu ilk grup, M.Ö. 4. yüzyılın 2. yarısı-M.Ö. 3. yüzyıl ortaları ve Geç Hellenistik konteksten ele geçmiştir. Bunlar sarkık ağız kenarı üzerinde yer alan tipik yivi ve merkezinde bulunan çöküntü alanı ve etrafındaki oluğu yanında, düz ve sığ gövde profiliyle tipik tabaklardır. Dor örneklerinin ikinci grubu, derin gövde profili ve genişliğiyle ilk gruptan ayrılmış ve bu özellikleriyle Attika tipi balık tabaklarının bir varyasyonu olarak değerlendirilmiştir. Dor'da C0, C1 ve C2 alanlarından ele geçen bu

⁵⁰⁴ Edwards, 1975: Pl. 5, 136.

⁵⁰⁵ Metzger, 1969: Taf. 10, I 1, 62.

⁵⁰⁶ De Luca ve Ziegenaus, 1975: Taf. 77, 12.

⁵⁰⁷ Jones, 1950: fig. 178, 23, 23, A-C.

⁵⁰⁸ Körsulu, 2006: Kat. No: 72–74; Durukan ve Körsulu, 2007: Kat. No: 72–74.

⁵⁰⁹ Körsulu, 2006: Kat. No: 115; Durukan ve Körsulu, 2007: Kat. No: 115.

tabakların sosluğunun M.Ö. 2. yüzyıl tipi olduğu belirtilmiştir⁵¹⁰. Attika orijini örneğinde ele geçtiği ve Attik tiplerin tipik örnekleri olarak görülen Dor'un en erken tiplerine benzer kaplar, Komana'da tespit edilememiştir. Ancak Kat. No: 128–131 arasında tanıtılan Komana tabakları, Dor'un ikinci grubunda ele alınan tiplere yakın örneklerdir. Ağız profilindeki farklılıkla farklı bir tip gösteren 132–135 numaralı Komana tabakları için de yine Dor'un ikinci grup örnekleri arasında benzer kaplar görülmektedir⁵¹¹.

Kat. No: 3'de tanıtılan Komana tabağı ile oldukça benzer profilli bir örnek, Kedesh'de Hellenistik Dönem'e ait yönetim yapısının doğu odasından Geç Hellenistik Dönem seramikleri arasında ele geçmiştir⁵¹².

Samaria'da balık tabakları M.Ö. geç 4. yüzyıl-M.Ö. erken 3. yüzyılda birkaç Attika ithaliyle başlamıştır. M.Ö. 3. yüzyıl boyunca ise ithal örnekler devam etmiştir. Ancak bunların Attika dışında başka merkezlerden gelen ithal kaplar olduğu öne sürülmüştür. M.Ö. 2. yüzyılda da ithal ürünler yanında geniş bir lokal üretim tespit edilmiştir⁵¹³. Komana'nın bu her iki gruptaki örnekleri de, Samaria'nın M.Ö. 2.-1. yüzyıl tabakları ile paralellik taşımaktadır⁵¹⁴.

Ayrı iki farklı tip gösteren Kat. No: 128–135 arasındaki balık tabaklarının, diğer merkezlerden gelen örneklerle karşılaştırıldığında bir gelişim çizgisi gösterdiği anlaşılmaktadır. En erken tipleri, Guz-Zilberstein'in bahsettiği gibi, Attika örnekleriyle

⁵¹⁰ Guz-Zilberstein, 1995: Fig. 6.3, 9.

⁵¹¹ Guz-Zilberstein, 1995, Fig. 6.3, 8, 12.

⁵¹² Herbert ve Berlin, 2003: 34, Fig. 16, 5.

⁵¹³ Crowfoot, 1957: 262.

⁵¹⁴ Crowfoot, 1957: Fig. 54, 6, 8,9.

başlayan düz ve sığ gövde profilli örneklerdir. Komana'da hiçbir Attika ithaline rastlanmadığı gibi, bu erken tipte taklit örneklerde tespit edilememiştir. Kat. No: 128–131 arasında ele alınan Komana örnekleri, derin ve geniş tabaklardır. M.Ö. 3. yüzyıl içlerine doğru, belki M.Ö. 3. yüzyılın 2. yarısından sonraya ait tiplerdir. Kat. No: 132–135 arasındaki örneklerde 128–131 nolu örneklerle aşağı yukarı aynı genişliğe sahiptir. Ancak sarkık dudak kenarları dışa doğru meyillidir. Bunlar daha çok M.Ö. 2. yüzyıl ve büyük olasılıkla M.Ö. 1. yüzyılda da devam eden tabaklar olmalıdır.

Bu tip balık tabakları Doğu sigillata A kaplarında da devam etmiştir. Samaria'da Crowfoot, kırmızı astarlı ve soluk sarı kapların sigillataların kırmızı astarından ayırt edilemeyeceğini söylemiştir⁵¹⁵. Dor'da balık tabaklarından yalnız birkaç parçanın terra sigillataları temsil ettiği tespit edilmiştir. Ancak kimyasal analiz sonuçlarının, parçaların çoğunluğunun terra sigillata grubu balık tabaklarının astar ve kil özelliklerini göstermediği sonucunu ortaya çıkardığı belirtilmiştir⁵¹⁶. Bu merkezler dışında Tarsus'da⁵¹⁷, Hama'da ve Dura Europos'da⁵¹⁸ sigillata gruplarında bu tip balık tabakları bulunmuştur. Kat. No: 132–135 arasında tanıtilen Komana örnekleri, sigillata kaplarında devam eden balık tabağı tiplerine yakın kaplardır. Ancak bu grupta Kat. No: 133 ve 135 Hellenistik Dönem'in tipik siyah astarlı kaplarıdır. 132 ve 134 nolu örneklerin ise sigillata tipi kaplardan olup olmadığı bir soru işaretidir.

⁵¹⁵ Crowfoot, 1957: 262.

⁵¹⁶ Guz-Zilberstein, 1995: 292.

⁵¹⁷ Yıldız, 2006: Lev. I, 1–7.

⁵¹⁸ Cox, 1949: No. 43, 44.

Tip 3: Kat. No: 138'dir. Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuş olan bu tipin, form tanımı tam olarak tespit edilemiştir. Düz dudak tablalı kâse veya balık tabağıdır.

Düz dudak tablalı kâseler, Hellenistik Dönem Attika'da çok sevilen formlardan biridir. Basit formuyla Hellenistik Dönem'de Attika dışındaki merkezlerde de çok üretilen bir tip olmuş ve bazı merkezlerde balık tabağı olarak yorumlanmıştır⁵¹⁹. Kaide halkası korunamamış olan Kat. No: 138'de tanıtılan Komana örneği de bu tabaklarla ilişkili bir tabak olabilir.

Dor'da bu tip balık tabakları, dışa çekik dudaklı ve köşeli profile sahip küçük kâseler olarak tanımlanmıştır. Bunlar kentte az miktarda M.Ö. 3. yüzyıl kontesinden, yoğunlukla ise M.Ö. 2. yüzyıl konteksinden ele geçmiştir. Ancak bu tipin yalnız dudak profiline sahip örneklerinin de ele geçtiği ve aynı dudak profilli kâseler ile balık tabaklarının benzerliği dolayısıyla bu oranlamanın kesin bir sonuç vermediği belirtilmiştir⁵²⁰.

Guz-Zilberstein, Hellenistik Dönem'de merkezi çöküntülü olan balık tabakları yanında bu tip düz dudak tablalı, merkezinde çöküntü bulunmayan balık tabaklarının da olduğunu öne sürmüştür. Dor'da bu tip kâselerin ilk örneklerinin Hellenistik Dönem'in başında görüldüğünü, birkaç örneğe ise M.Ö. 3. yüzyıl ortasında ve M.Ö. 3. yüzyılın 2. yarısında rastlandığını belirtmiştir. Ayrıca M.Ö. 2. yüzyıl ile M.Ö. erken 1. yüzyılda da devam ettiğini belirtmiştir⁵²¹.

⁵¹⁹ Rotroff, 1997: 149.

⁵²⁰ Guz-Zilberstein, 1995: Fig. 6.3, 22–26.

⁵²¹ Guz-Zilberstein, 1995: 293, Fig. 6.4:10–19.

Crowfoot ise bu tip balık tabaklarının düz dudak tablalı kâselerle benzerlik gösterdiğini söylemiş ve Samaria'dan bu tip tabakların olasılıkla M.Ö. 2. yüzyıla ait olabileceklerini önermiştir⁵²². Crowfoot, bu tip kâselerin de balık tabağı olduğunu ve bunların Attika'nın dışı çekik ağızlı kâselerinin yerel taklitleri olabileceğini ileri sürmüştür. Samaria'da bu kâselerin M.Ö. 2. yüzyıla verilebileceğini önermiştir⁵²³.

Bu her iki merkezden gelen örnekler, düz tabla şeklinde ağız profiline sahip kapların kâse ve tipik sosluğu nedeniyle balık tabağı olduğu anlaşılan örneklerinin her ikisinin de aşağı yukarı aynı tarihlerde üretimlerinin görüldüğü anlaşılmaktadır. Guzzilberstein'in bu tipin merkezinde çöküntü olmayan balık tabağı örneklerinin de bulunduğu iddiası üzerine bir şey söylemek güçtür.

III. 4. 2. Form 2 (Kat. No: 139–141)

Dik dudak kenarlı geniş tabaklardır. Ağızdan gövdeye keskin bir dönüş yapan tip genel olarak meyilli bir gövdeye sahiptir. Kaide halkası dardır. Ancak gövdedeki meyli dolayısıyla geniş bir formdur. Geniş tondoları çoğunlukla kazıma tekniğinde uygulanmış konsantrik daireler veya ince rulet-tırtır bezeleri ile süslüdür.

Komana'da bu tipin yalnız ağız ve gövde parçası korunmuş örnekleri tespit edilmiştir. Dik kenarı ile kısmen korunmuş dik gövde yapısı derin tabaklar olduğunu göstermektedir. Yalnız ağız ve gövde profili korunmuş örneklerinin tespit edildiği tipin kaide profili üzerine ise bir şey söylemek mümkün değildir.

⁵²² Crowfoot, 1957: Fig. 54, 11–13.

⁵²³ Crowfoot, 1957: 264, Fig. 55, 1–11.

Bu form tanımını ile birlikte tipin Kat. No: 139'da tanıtılan örneği, içi ve dışta ağız kenarı siyah astarlıdır. Dışta geri kalan kısmı aşırı derecede deformasyona uğramakla birlikte kırmızı astarlı olduğu anlaşılmaktadır. Kat. No: 140, içi-dışı kırmızı-kahverengi astarlı bir örnektir. Dışında dudak kenarında tam belirgin olamamakla birlikte bant gibi görünen siyah ek boyalar vardır. Kat. No: 141'in ise içi ve dışta ağız kenarı koyu parlak kırmızı astarlıdır. Dışta geri kalan kısmı ise perdahlı gibi görünen koyu kırmızı-kahverengi astarlıdır. Bu örnek yalnız tamamen kırmızı astarlama geleneğine sahip olmakla birlikte, içinde ve dışındaki farklı uygulama özelliği ile Kat. No: 139'de tanıtılan örnekle aynı astarlama tarzını göstermektedir.

Komana'nın bu formu, Antiocheia'da dik kenarlı tabaklar olarak tanımlanan Form 120–126 tabakları ile akrabadır. Waage, çok çeşitli varyasyonlardan oluşan bu tabakların ancak tipolojik olarak sınıflanabildiğini, bunlar için kronolojik bir tablo ortaya koyulamadığını söylemiştir. Yalnız bunlardan Form 126'nın geç bir tarihi gösterdiğini belirtmiştir⁵²⁴. Komana örnekleri bunlardan Form 120'ye yakın görünmektedir. Kısa dudak kenarı ve meyilli gövde yapısı ile ağız kenarı hafifçe yukarıya doğru dönük olan Antiocheia tabakları ile benzer tiptedir. Ancak Komana örnekleri keskin dönüşü ile Antiocheia tabaklarından farklıdır.

Antiocheia'nın bu tabakları M.Ö. 2. yüzyıl ortası-M.Ö. 1. yüzyıl sonuna giren Geç Hellenistik safhasına aittir. Waage, bu safhada Antiocheia'da Geç Hellenistik Kırmızı Kaplar olarak adlandırılan kırmızı cilalı Hellenistik-Pergamene kaplarının yoğun olarak görüldüğünü söylemiştir. Bundan önceki dönemde görülen tiplerin son örneklerinin bu

⁵²⁴ Waage, 1948: 23, Pl. III, no. 120.

yeni çömlek grubunun ilk geldiği sırada kesinlikle hala kullanımda olduğunu, ancak bu kapların Antiocheia’da ortaya çıkmasıyla birlikte ani ve ezici ithalatının tüm diğer kapların kullanımını hızlı bir şekilde bitirdiğini aktarmıştır. Bu dönemin büyük bir bölümünde, Geç Hellenistik Kırmızı (Hellenistik-Pergamene) çanaklarının Antiocheia ve Seleucia’da kullanılan tek sofrta takımı olduğunu ve Samaria içinde aynı görüşün hâkim olduğunu eklemiştir⁵²⁵.

Hayes Form 2A ile paraleldir. Hayes, Form 2’nin muhtemelen Form 3 ve 4’ten önce gelen tipler olduğunu ve bunların bir ölçüde arka arkaya ortaya çıkan formlar olduğunu söylemiştir. Form 2A’nın M.Ö. 2. yüzyılın 2. yarısından olmak üzere, aşağı yukarı M.Ö. 100’den geç bir tarihe ait olmadığını önermiştir⁵²⁶.

Samaria Form I’e girmektedir. Samaria’nın bu form grubu, M.Ö. 1. yüzyıl ile M.S. 1. yüzyıl arasına tarihlenmiştir. Ancak küresel gövdeli kâselerle birlikte en erken örnekler olan bu formun M.Ö. geç 2. yüzyılda ortaya çıkmış olabileceğini söylenmiştir. Tipin burada Komana örnekleri ile benzer profilli örneklerinin ise muhtemelen M.Ö. 30 öncesi-Augustus Donemi arasına ait olabileceğini önerilmiştir⁵²⁷.

Dura-Europos’un Grup 1 kâseleri, bu tiplerle yakın olmalıdır. Cox bu kâselerin, M.Ö. erken 2. yüzyılın ekonomik dönüşümünde yüksek bir pay gösteren kırmızı astarlı kapların en erken örnekleri olduğunu ve bunların Dura-Europos’un Pergamon

⁵²⁵ Waage, 1948: 19.

⁵²⁶ Hayes, 1985a: 14, Tav. I, 3–4.

⁵²⁷ Crowfoot, 1957: Fig. 73, 1–2.

grubunun(şimdi DSA) en geniş tabakları olduğunu söylemiştir⁵²⁸. Dura-Europos'da aynı tip tabaklar kentin yerel üretim kırmızı astarlı kaplarında da tespit edilmiştir⁵²⁹.

Samsat buluntularının form sınıflandırması, Kenyon'nun Samaria'da yaptığı tanımlama üzerinden yapılmıştır. Buna göre Komana'nın bu grubu ile benzer tabaklar, Samsat'ta içe çekik ağız kenarlı tabaklar olarak tanımlanan Form 1 tabaklarındandır. Bunlar Samsat'ta EF/15–16 plan karelerinde IV.-V. seviyelerde, JK15–16 III. Seviyesinde ve bir örneği GH/15–16, IV tabakasında ele geçmiştir. GH/15-16'dan ele geçen parçanın buradaki yapıdan da sonra kullanıldığı düşünülerek M.S. 1. yüzyılın ilk yarısına tarihlenmiştir. EF/15–16 IV. ve V. tabakalarının Hellenistik, Roma veya Erken İmparatorluk Dönemi ve Geç Hellenistik yapı katları olduğu önerilmiştir. Buna göre içe çekik kenarlı bu tabakların da, ilk kez en geç M.Ö. 1. yüzyıl başlarında ortaya çıktığı ve Erken İmparatorluk Dönemi'nin sonuna kadar sürdüğü önerilmiştir⁵³⁰. Komana'nın bu grubu, Samsat'ın bu tiplerinden dik kenarlı bir profil gösteren 3 ve 4 numaralı örnekleri ile benzerlik göstermektedir⁵³¹.

Sultantepe'de bu tip dik kenarlı ve keskin geçişli bir örnek, Hellenistik-Pegamon kapları olarak tanımlanmıştır. Lloyd, Kuzey Suriye ve Kilikia kentlerinde büyük miktarlarda ele geçen Pergamon kaplarına Sultantepe'nin Hellenistik ve Roma tabakalarında rastlandığını söylemiştir⁵³².

⁵²⁸ Cox, 1949: 7–8, 25, no. 39.

⁵²⁹ Cox, 1949: 20, no. 113.

⁵³⁰ Zoroğlu, 1986: 74–75, Form 1, çiz. 1, 1–14.

⁵³¹ Zoroğlu, 1986: Form 1, çiz. 1, 5–6.

⁵³² Lloyd, 1954: 101–103, Fig. 1, 18.

Aşvan Kale’de bu kaplara Hellenistik II ve Roma tabakalarında rastlanmıştır⁵³³. Bunun yanında Aşvan’da dik kenarlı bir örnek balık tabağı formundadır⁵³⁴.

İmikuşağı Höyük’te de bu tip dik kenarlı tabaklar, höyüğün Hellenistik tabakasından ele geçmiştir. Derin, bu tip basit ağız kenarlı tabaklara, Hellenistik Dönem’de pek çok merkezde rastlandığını söylemiştir⁵³⁵.

Tille Höyük’te kırmızı astarlı, dik kenarlı bir tabak, höyüğün Hellenistik Dönem’de II. tabakasından ele geçmiştir⁵³⁶. Tille’nin Hellenistik Dönem safhasının II. tabakası, I. tabakası ile birlikte M.Ö. 3.-1. yüzyıllar arasına tarihlenmektedir⁵³⁷.

Diyarbakır-Üçtepe Kazılarında bu tip dik kenarlı tabaklar Geç Hellenistik yapı katından ele geçmiştir⁵³⁸. Üçtepe’den ilk iki örnek, kısa ve dik kenarı, derin gövdesi ile Komana’nın bu kapları ile oldukça yakın tabaklardır. Üçüncü tip de dik kenarı ile bu tabaklar ile paralel kaplar olmalıdır.

Kululu’dan bu tip tabaklar, Hellenistik-Pergamon Kapları olarak M.Ö. 2. yüzyıl ortası–1. yüzyıl ortasındandır. Jones, bunların içinde ve dışında ilginç bir şekilde

⁵³³ Mitchell, 1980: Fig. 27, 156–159, Fig. 32, 310, Fig. 41, 534.

⁵³⁴ Mitchell, 1980: Fig. 33, 336.

⁵³⁵ Derin, 1995: 75, Res. 34, 3–4.

⁵³⁶ French, 1985: Res. 2, 38.

⁵³⁷ French, Moore ve Russel, 1982: 177.

⁵³⁸ Sevin, 1990: 108–109, Res. 16, 1–2, 8.

farklı astar uygulamasının olduğundan söz etmiş ve pişmeden kaynaklı bu farkın Hellenistik parlak kapları için çok sıradan olduğunu söylemiştir⁵³⁹.

Bu tip için Tarsus'dan bir örnek oldukça erken bir tarihi göstermektedir. Höyüğün Orta Hellenistik ünitesinin en üst tabakasından ele geçmiştir. Jones bu tabakayı, M.Ö. 3.yüzyıl-erken 2. yüzyıla kadar tarihlenen Orta Hellenistik Ünitenin sonuna, M.Ö. 3. sonu-erken 2. yüzyıla vermiştir⁵⁴⁰.

Paphos'da bu tip Doğu Sigillata A örnekleri M.Ö. geç 2. yüzyıl (110–100?) ile en tepe noktasında birkaç Augustus Dönemi malzemesinin ele geçtiği AΛ depozitlerinden gelmiştir⁵⁴¹. Aynı tip dik kenarlı bir tabak, ΓN depozitinin M.Ö. 2. yüzyıla ait olan üst tabakasından yerel üretim bir kaptır ve bu parçanın olasılıkla Doğu Sigillata A kaplarından türediği önerilmiştir⁵⁴². Paphos'dan bu tip bir tabakta Well 21 depozitinin M.Ö. 2. yüzyıl sonuna ait olduğu önerilen alt dolgusundan ele geçmiştir. İnce mika katkılı, portakal rengi killi ve parlak kırmızı-siyah astarlı bir örnektir. Hayes bu tabağın K. Asya-İonia üretimi olabileceğini önermiştir⁵⁴³.

Pergamon'da gri killi ve siyah astarlı, dik kenarlı bir kâse, M.Ö. 3. yüzyıl ortası ile M.Ö. 2. yüzyıla verilen yapı safhası 12'den ele geçmiştir. Ziegenaus ve De Luca, bu örneğin görel olarak, M.Ö. geç 2. yüzyıla ait olduğunu önermiştir⁵⁴⁴.

⁵³⁹ Jones, 1971: 91, no. 14, 17, 19, 20, 26

⁵⁴⁰ Jones, 1950: 231, Fig. 188, A.

⁵⁴¹ Hayes, 1991: 131–133, Fig. 11, 15–20.

⁵⁴² Hayes, 1991: 122–123, Fig. XLV, 15.

⁵⁴³ Hayes, 1991: 163, Fig. LVIII, 2.

⁵⁴⁴ Ziegenaus ve De Luca, 1968: 146, 149, Taf. 53.66, 311.

Pergamon'da dik kenarlı Pergamon sigillatası türü tabakları için, çömlekçi atölyesinden gelen buluntular M.Ö. 2. yüzyıl sonu-1. yüzyıl başını vermiştir. Sarnıç dolgularından gelen tabakları ise bunların en geç örneklerinin M.S. 1.yüzyılın başına ait olduğunu göstermiştir. M.S. 17 civarına tarihlenen Peristylli evden gelen örnekler ise, bu tipin kent alanı kazıları aracılığıyla en geç tarihini doğrulamıştır. Meyer-Schlichtmann, kent içinde genel olarak M.S. 1.-2. yüzyıla tarihlenen veya Bizans karışıklığını gösteren diğer buluntu yerlerininse bunların tarihlemesi için önemli veri göstermediğini söylemiştir⁵⁴⁵.

Bu tabaklar, Hayes'in de belirttiği gibi Thompson'nın Grup E'sinde yer almaktadır. Thompson, burada soluk sarı killi ve kırmızı astarlı kapları Pergamon kapları olarak tanımlamıştır⁵⁴⁶.

Agora'dan bu tip bir örnek, Robinson Grup F'de yer almaktadır. Robinson, bu tipin M.Ö. 86'dan önce var olduğunu söylemiş ve bu tipin E 154 ile bu sarnıcın üst dolgusundan gelen metalik siyah astarlı, soluk sarı killi geniş iki tabakla benzer, ama bunların kesinlikle alttaki Sulla öncesi malzemeleriyle çağdaş olduğunu bildirmiştir.⁵⁴⁷

Atina Agorası'ndan, Robinson'ın bu örneği gibi gri astarlı bu tip tabaklar, Rotroff'un yayınında ithal gri kaplardandır. Bunlar M.Ö. 110-M.S. erken 1. yüzyıl kontekstinden ele geçmiştir⁵⁴⁸.

⁵⁴⁵ Meyer-Schlichtmann, 1988: 133, T2, Taf. 16, 248.

⁵⁴⁶ Thompson, 1934: 422, Fig. 110 ve 116, E151-152.

⁵⁴⁷ Robinson, 1959: 13, Pl. 62, F 27.

⁵⁴⁸ Rotroff, 1997: 235-236, 402, Pl. 97, 1604-1605.

Hayes de Atina Agorası'ndan ithal Doğu Sigillata A kapları arasında, bu tiplerin dar kaideli geniş tabakların erken versiyonu olduğunu söylemiş ve bunların kısa dudak kenarlı, meyilli bir profile sahip ara sıra siyah astarlı tipler olduğunu aktarmıştır. Bununla birlikte bu formun, farklı tipiyle ayrı sınıflandırılabileceğini belirtmiştir. Burada Agoradan siyah astarlı bir örnek, M.Ö. 1. yüzyılın ilk çeyreğine ait kontekstten ele geçmiştir. Bunun dışında kırmızı astarlı iki örnek, M.Ö. 110–100 arasına verilen kontekstten gelmiştir⁵⁴⁹.

Sigillata türü kapların en erken tiplerinden biri olarak gösterilen bu kâse veya tabaklar için Tarsus'dan gelen örnekleri oldukça erken bir tarihi vermektedir. Antiocheia örnekleri ise genel bir kronoloji ile Geç Hellenistik Dönem'e tarihlenmiştir. Dura-Europos, Sultantepe, Aşvan Kale, Kululu gibi yerleşimlerde de, Waage'nin Kuzey Suriye'deki bu kronolojisi aynen kullanılmıştır. Hayes de bunların M.Ö. 2. yüzyıl ortasından olmak üzere, M.Ö. 100'den geç olmadıklarını önermiştir. Bununla birlikte Paphos, Pergamon ve Atina Agorasından gelen bu tip tabaklar, en erken M.Ö. 2. yüzyıl sonuna ait kontekstlerden ele geçmiştir. Samaria ve bunun yanında Pergamon ve Atina Agorası kontekstleri bu kapların en geç örneklerinin ise M.S. erken 1. yüzyıla ait olduğunu, yani Augustus Dönemi sonuna kadar devam ettiğini göstermiştir. Bununla paralel olarak Samsat'ta da bunların Erken İmparatorluk Dönemi'nin sonuna kadar devam ettiği önerilmiştir. Buna göre Komana'nın bu tip tabakları da M.Ö. 2. yüzyıl ortası-M.S. erken 1. yüzyıl arasına tarihlenebilir.

⁵⁴⁹ Hayes, 2008: 21, Fig. 1, 1–3.

II. 2. 4. 3. Form 3 (Kat. No: 142–145)

Dik ağız kenarı hafif dışa meyillidir. Ağızdan gövdeye keskin bir dönüş yapmaktadır. Düz, sıg bir gövde profili göstermektedir. Kaide profili korunmuş örneği yer almamakla birlikte düz devam eden gövdenin alçak halka kaide ile birleştiği büyük olasılıktır.

Form tipi ufak farklılıklarla göstermekle birlikte aynı olan bu komana tabaklarının astarlama geleneği ise renk farklılıkları olmakla birlikte aynı tarzdadır. Kat. No: 142’de tanıtılan tabağın içi ve dışta dudak kenarı kalın, koyu siyah astarlıdır. Dışta geri kalan kısmı ise olasılıkla aşınmakla birlikte ince bir tabaka halinde sürülmüş yine siyah astarlıdır. Kat. No: 143’de aynı tarzdadır. Ancak bu örneğin öncelikle içi ve dışı tamamen açık kırmızı astarlanmıştır. Bundan sonra içi ve dışta dudak kenarına fırça ile bantlar halinde siyah, kırmızı boyalar çekildiği anlaşılmaktadır. Bu halde içte ve dışta dudak kenarında kırmızı boya üzerinde siyah kırmızı bantlar görülmektedir. Dışta geri kalan kısmı ise kırmızı perdahlanmış gibidir.

Kat. No: 144 ise kaliteli bir astara sahip değildir. Ancak içte daha parlak ve koyu kırmızı astar uygulanmak istendiği anlaşılmaktadır. Bunun yanında içte ve dışta ağız kenarında siyah ek boyalar vardır. Dışta dudak kenarındaki siyah boyama ile olasılıkla bant yapılmak istenmiştir. Dışta geri kalan kısmı ise ince açık kırmızı astarlıdır ve bu örneğinde dışı perdahlı gibi görünmektedir.

Kat. No: 145 ve 144 numaralı örneklerle aynıdır. Ancak kaliteli bir astara sahiptir. İçi ve dışta ağız kenarı tam koyu kırmızı astarlıdır. Dışı ise aynı şekilde ince kırmızı astarlıdır. Bu örnek kırmızı astarı ile terra sigillata türü kapları hatırlatmaktadır.

Bu grup, Antiocheia'nın dik dudak kenarlı tabaklarından Form 122 ile aynı tipi göstermektedir. Waage, alışılmamış bir ağız formu gösteren bu tipin yalnız Antiocheia'da ele geçtiğini, bunun dışında Atina'da yayınlanmamış malzemeler arasında bu tip örneklerin bulunduğunu söylemiştir. Bu Antiocheia tabakları, diğer dik dudak kenarlı tabaklarıyla birlikte M.Ö. 2. yüzyıl ortası-M.Ö. 1. yüzyıl sonuna giren Geç Hellenistik Dönem'e tarihlenmiştir⁵⁵⁰.

Samaria'da bu tip için de benzer örnek, Samaria Form 1 tabakları arasında bulunmaktadır⁵⁵¹. Form 2'de belirtilen tarihleme bu Samaria örneği içinde aynıdır. Komana örnekleri düz gövde yapılarıyla bu Samaria örneği ile yakındır. Ancak Komana örnekleri ince cidarlı ve içe çekik bir profil gösteren Samaria tabağından kalın cidarı ve oldukça dik, hafif dışa meyli ile farklılık göstermektedir.

Hayes, Antiocheia'nın bu formunu da dâhil ettiği tipleri Form 3 olarak tanımlamış ve bunları aşağı yukarı M.Ö. geç 2. yüzyıl ile M.Ö. 1. yüzyılın son on yılı arasına tarihlenmiştir⁵⁵². Hayes'in bu form grubu dik ağız kenarı ve keskin dönüşü ile Komana'nın bu tipleriyle aynı tabaklardandır. Ancak Komana örnekleri, ağız ve gövde

⁵⁵⁰ Waage, 1948: 23, Pl. III, no. 122.

⁵⁵¹ Crowfoot, 1957: Fig. 73, 14.

⁵⁵² Hayes, 1985a: 14-15, Tav. I, 7-8.

profili kısmen korunmuş olan Antiocheia örnekleriyle birlikte sığ gövde profilli tabaklardır.

Samsat'ta, Form 2 gibi Komana'nın bu örnekleri içinde benzer tipler M.Ö. 1. yüzyıl başları ile Erken İmparatorluk Dönemi sonuna tarihlenen Samsat Form 1 tabakları arasında bulunmaktadır. Samsat'tın bu örneği dik kenarlı ve düz gövde profiline sahiptir⁵⁵³. Buna göre Komana tabakları Samsat örneği ile oldukça yakın profilli kaplardır.

Nessana'da bu tip keskin dönüşlü ve düz tabanlı tabaklar Samaria Form 1 ile eşleştirilmiş ve bunun bir örneği, Roma tabakası olarak tanımlanan ETD. C locusunda ele geçmiştir⁵⁵⁴. Başka bir örneği ise I.40 locusundan gelmiştir⁵⁵⁵.

Paphos'da bu tip bir Doğu Sigillata A örneği, M.Ö. 1. yüzyılın 2. yarısı ile M.S. 1. yüzyıla tarihlenen Oda A depozitinden ele geçmiştir⁵⁵⁶. Paphos'dan bu tip ağız ve gövde profili ile Komana tabakları ile aynı tiptedir.

Stobi'de bu tipin bir adet DSA örneği yayınlanmıştır⁵⁵⁷. Bunun dışında bu tip örneklere Stobi'nin yerel üretim kapları arasında rastlanmıştır. Bunlar kavisli veya hafif patlak cidarlı, yüksek halka kaideli sığ tabaklardır. Ağızdan gövdeye geçişi kavisli olan örnekleri varyasyon A, keskin dönüşlü örnekleri ise varyasyon B olarak tanımlanmıştır. Dudak kenarları ise yuvarlak veya sivri örneklerdir. Anderson-Stojanovic, A

⁵⁵³ Zoroğlu, 1986: Form 1, ciz. 1, 11.

⁵⁵⁴ Baly, 1962: 282, Pl. XLIII, 8.

⁵⁵⁵ Baly, 1962: 282, Pl. XLIII, 9.

⁵⁵⁶ Hayes, 1991: 149, Fig. LI, A1.

⁵⁵⁷ Anderson-Stojanovic, 1992: Pl. 27, 225.

varyasyonunun Doğu Sigillata A tabaklarının formuna benzer olduğunu ve bunların DSA örneği olan 225 nolu tabakla aynı kontekstten ele geçtiğini söylemiştir. Varyasyon B'nin ise Campana Kaplarının form gruplamasında Lamboglia Form 5 ve 7 ile aynı tipte olduğunu belirtmiştir. Formun Stobi'de M.Ö. 1. yüzyılda yaygın olduğunu belirtmiştir⁵⁵⁸. Stobi'nin her iki varyasyonu da sığ gövde profili ile Komana'nın bu tiplerine uzak formlar değildir. Ancak varyasyon B tipi keskin dönüşü ve düz, sığ gövde yapısı ile Komana'dan bu tabaklara oldukça yakın tiplerdir.

Bu Komana tipleri ile yakın bir tabak da Samos Heraionu'ndan ele geçmiştir⁵⁵⁹. Komana örnekleri dik kenarı ve sığ gövde profili ile Samos'tan bu örnekler ile aynı tipi göstermektedir.

Ephesos'ta bu tip iki örnek, Doğu sigillata B türündedir. Mitsopoulos-Leon, Ephesos'un Bazilika kontekstinden ele geçen bu tiplerin, Doğu sigillata A'nın Samaria Form 1 tabakları ile benzer olduğunu ve kendilerinin keskin kenarlı tabakları, ancak Augustus ve Tiberiusleri'nde bulduklarını söylemiştir. Keza bu basit kenarlı tabakların ortaya çıkışının, benzer kâseler gibi yeni Arretine formlarıyla birlikte uzun ömrünün aydınlanacağını belirtmiştir. Formun batıda benzer bir tipinin ilk kez M.Ö. 1. yüzyılın 3. çeyreğinde ortaya çıkarken Doğu Sigillata B'de daha erken, M.Ö. 1. yüzyıldaki üretiminin Delos'tan buluntular vasıtasıyla takip edilebildiğini aktarmıştır⁵⁶⁰.

⁵⁵⁸ Anderson-Stojanovic, 1992: 102, Pl. 86, 729–730.

⁵⁵⁹ Technue, 1929: 49, Abb. 37; Ayrıca bu tipin Hama'dan örnekleri için bakınız: Christensen ve Johansen, 1971: Hama Form 1A, Fig. 26, 1. 5.

⁵⁶⁰ Mitsopoulos-Leon, 1991: 99, Taf. 116, H1-H2.

Bu tip dik kenarlı ve düz, sığ gövde profilli tabaklara Pergamon sigillata kaplarında da rastlanmıştır. Bunların Kapıkaya'dan ele geçen üç örneği Erken İmparatorluk Dönemi'ne verilmiştir⁵⁶¹.

Komana'nın bu tabakları ayrıca, orijini Güneybatı Asya-Ephesos olarak önerilen gri üretimli tabakları⁵⁶² hatırlatmaktadır. Bunlar genel olarak kısa üçgen şeklinde dudak kenarlı, düz, sığ ve geniş kare veya dairesel gövde yapısına sahip kısa, geniş kaideli veya kaidesiz tabaklardır. Aşağı yukarı 30–40 cm. genişliğinde ve 3–4 cm yüksekliğindedirler. Yüzeyleri fırça ve daldırma tekniğinde yoğun perdahlı gibi görünen gri kaplardır⁵⁶³.

Rotroff, “Tonia tabakları” olarak tanımladığı bu gri kapların donuk bir parlaklığa sahip griden zeytin rengine, zeytin renginden kahverengiye alacalı bir görünüşe sahip olduğunu ve bunlara son günlerde çoğunlukla parlak siyah C2 kapları lakabının verildiğini söylemiştir. Bunların Doğu Akdeniz kentlerindeki örneklerinde fark gözetilmediğini ve ara sıra Batı'da da örneklerine rastlandığını aktarmıştır. Çok karakteristik tabaklar olan bu tiplerin ya alçak, kalın, dik dudak kenarlı, sıklıkla kesitinde üç köşeli ya da ofset dudak kenarı baskı bezeme ile süslü kaplar olduğunu belirtmiştir. Dağılımının açıkça doğu orijinin gösterdiğini, özellikle Küçük Asya'nın güneybatı bölümünü işaret ettiğini ve bu tabakların M.Ö. erken 1. yüzyıldan M.S. 1. yüzyılın 2 çeyreğine kadar üretildiğini önermiştir. Terra sigillata profillerine benzeyen geç örneklerde

⁵⁶¹ Nohlen ve Radt, 1978: 47, Taf. 31, K156–158.

⁵⁶² Slane-Wright ve Jones, 1980: 168.

⁵⁶³ Doksanaltı, 2006: 302.

profilin son derece basit olduğunu söylemiştir⁵⁶⁴. Burada Agora'dan gelen ilk örnek M.Ö. 1. yüzyıl kontekstinden, diğer örnek M.Ö. 115–86 arasındaki kontekstten ele geçmiştir⁵⁶⁵.

Adamsheck, Kenchreai'da ele geçen bu tiplerin bütünü, kasıtlı olarak siyah pişirilmiş Doğu Sigillata B tipi örnekler olduğu söylemiştir⁵⁶⁶. Korinth'te Erken Roma Dönemi'ne ait kiler depozitinden benzer ağız kenarı parçası da İtalyan sigillata türündedir⁵⁶⁷.

Mitsopoulos-Leon, Ephesos'dan tiplerin basit ve yuvarlaklaştırılmış dudağının, örnekleri Ephesos'da Doğu Sigillata B kaplarında da kanıtlanan, Doğu Sigillata A'nın Form 1 tabaklarını hatırlattığını söylemiştir. Basit üç köşe formu tabakların Augustus Dönemi batı sigillatalarında da bulunduğunu aktarmıştır. Bunların kronolojisi için Delos'tan iki karşılaştırma örneğinin önemli olduğunu belirtmiş ve bunlardan ilkinin Doğu Sigillata B'nin erken bir formu, diğeri siyah firnisli bir örnek olan tiplerin M.Ö. 2. yüzyıl sonuna doğru ve erken 1. yüzyılda ortaya çıktığını gösterdiğini bildirmiştir. Ephesos'dan bu tabakların ikinci tipin oluşturan yalnız profilli ağız formuyla bu tabaklardan ayrılan tiplerin son örneklerini karşılaştırdığı Korinth'ten gelen örneklerin gri kapların Tiberius Dönemi'ne kadar olan varlığını gösterdiğini ortaya koymuştur⁵⁶⁸.

⁵⁶⁴ Rotroff, 1997: 233.

⁵⁶⁵ Rotroff, 1997: Fig. 95, 1574–1575.

⁵⁶⁶ Adamsheck, 1979: 68, Fig. 9, ER 52a.

⁵⁶⁷ Slane, 1986: 283, Fig. 8, 37.

⁵⁶⁸ Mitsopoulos-Leon, 1991: 79–80, Taf. 94, F1-F13.

Ephesos’da kamu pazarındaki bir çeşme’den bu tip tabaklar, Geç Hellenistik ve Augustus Dönemleri arasına ait A dolgusundan ele geçmiştir⁵⁶⁹. Ephesos Tetragonos-Agora’dan bu tip iki örnek için ise M.Ö. 2. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl önerilmiştir⁵⁷⁰. Ephesos’da Bazilika ve Prytaneion buluntuları arasında da bu tipin gri üretim örnekleri tespit edilmiştir. Mitsopoulos-Leon, bunun bir örneğinin Hellenistik ve Hellenistik-bazilika kontektlerinden ele geçtiğini söylemiştir⁵⁷¹. Ephesos yamaç evlerden gri üretim bu tip kaplarda, Geç Hellenistik Dönem’e tarihlenmiştir⁵⁷².

Billur-Tekkök, Troia’da bu tabakların, özellikle M.Ö. 85’deki Fimbria’nın yıkımına uğrayan depozitlerde çok yaygın bir tip ele geçtiğini ve bunların Tiberius Dönemi içlerine kadar devam ettiğini söylemiştir. M.Ö. 2. yüzyıldaki erken örneklerin iç tarafının ince kırmızı parlaklığa sahip olduğunu ve dış tarafının ise astarsız olduğunu belirtmiştir. Troia’da tipin Augustus Dönemi örneklerinin kutsal alandan, Tiyatro A ve aşağı şehir depozitlerinden geldiğini aktarmıştır⁵⁷³.

Didyma’da bu tip ağız ve gövde profiline sahip tabaklar stratigrafiden ele geçmemiştir. Bununla birlikte Didyma’nın bu örnekleri 24 ve 38 cm. genişliğe sahip kırmızı ve kahverengi gibi farklı astar renklerine sahip geniş aynı tip tabaklardır⁵⁷⁴.

⁵⁶⁹ Meriç, 2002: 39, Taf. 11, K97-K100.

⁵⁷⁰ Gassner, 1997: 251–252, Taf. 76, H98-H99.

⁵⁷¹ Mitsopoulos-Leon, 1972–75: 505–506, Fig. 4a-b.

⁵⁷² Outschar, 1996: 43, Taf. 4, 77, 80–84, Taf. 14, 90-91.

⁵⁷³ Billur-Tekkök, 1996: 51, Fig. 18, A99.

⁵⁷⁴ Wintermeyer, 2004: 127, Abb. 1205–1210, 1393.

Zahn, Priene'den bu tip üç tabaktan söz etmiş ve bunların M.Ö. 2. yüzyıla ait olduğunu önermiştir. Bununla birlikte gri renkli ve tamamen mika katkılı kile sahip bu kapların bu özelliğinin Güney Ionia ve birkaç ada seramiği için karakteristik olduğunu ve bunların aynısına Priene'nin tamamen bezemesiz kapları arasında rastlandığını söylemiştir⁵⁷⁵.

Doksanaltı, Knidos-Kap Krio'daki teras yerleşmelerinde bu tabakların çok az ele geçtiğini ve bu az sayıdaki örneklerin burada özellikle anakarada M.Ö. 1. yüzyıl dolgularından tespit edildiğini söylemiştir⁵⁷⁶.

Assos'da bu tip bir örnek Pergamon sigillata türündedir. M.S. 1. yüzyılın ilk yarısına tarihlenmiştir⁵⁷⁷.

Tarsus'da da bu tipin bir örneği, Doğu Sigillata B türü olarak tanımlanmıştır. Tarsus'dan bu tabak M.Ö. geç 1. yüzyıl ile M.S. 1. yüzyılın ilk yarısına tarihlenen çevre duvarı depozitinin kuzey yarısından ele geçmiştir⁵⁷⁸.

Hayes, "Siyah astarlı Gri K. Asya Kapları" olarak tanımladığı bu kapların Paphos'tan birkaç örneğinin Ephesos ve Priene'den buluntulara benzediğini ve bunların fabrikasyonunun Doğu Sigillata B kaplarının geç siyah versiyonlarına benzediğini söylemiştir. Ephesos, Priene ve Atina Agorasından buluntuların, bunların M.Ö. geç 1.

⁵⁷⁵ Zahn, 1904: 398–399, Abb. 526, 11.

⁵⁷⁶ Doksanaltı, 2006: 302–303, K66a, ciz. 174.

⁵⁷⁷ Zelle, 1997: 90, Teller 9, Abb. 24, 446.

⁵⁷⁸ Jones, 1950: 253, Fig. 196, 556.

yüzyıl ile M.S. erken 1. yüzyılda hâkim olduğunu gösterdiğini ve tipin paralel örneklerinin Doğu ve İtalyan Sigillatalarında da aynı dönemde var olduğunu aktarmıştır. Antiocheia ve diğer Levant Bölgesi kentleri gibi, Paphos'da bu tabakların birkaç kırık örneğinin tespit edildiğini söylemiştir⁵⁷⁹. Tek örnek, Oda Λ kontekstinde birkaç Flavius Dönemi kaplarının rapor edildiği tabaka 7'den ele geçmiştir⁵⁸⁰. Paphos'da gri kapların erken serisi ise en alt tabakasında M.Ö. geç 4. yüzyıla ait bir Yunan tipi kandilin ele geçtiği M.Ö. 3. ve 2. yüzyıl tabakalarından oluşan ΓΠ kontekstinin üst dolgusundan ele geçmiştir⁵⁸¹.

Bu grup tabaklarda Form 1 örnekleri gibi, en erken M.Ö. 2. yüzyıl ortası veya sonunu işaret etmektedir. M.Ö. 1. yüzyıl kontekstleri ise bunların bu evrede yoğun kullanımını vermiştir. Siyah astarlı kap geleneğinde, terra sigillata türü kaplarda ve benzer profili K. Asya-Ionia bölgesi gri kaplarında görülen bu kapların en geç örneklerine Tiberius Dönemi depozitlerinde rastlanmıştır. Bununla birlikte aynı tip, aşağı yukarı aynı tarihlerde Batı üretimi sigillata kaplarında da tespit edilmiştir. Bu geniş dağılım çerçevesinde Komana'dan bu tipleri de M.Ö. 2. yüzyıl ortası-Tiberius Dönemi'ne tarihlemek olasıdır.

II. 2. 4. 4. Form 4 (Kat. No: 146–148)

Form 2 gibi dik ağız kenarlıdır. Ancak bu tip dışa doğru meyillidir. Bununla Form 3'ye benzerdir. Dik inen gövde profili de Form 2'yi hatırlatmaktadır. Bu tipe giren örneklerde de kaide profili korunmuş kaplar tespit edilmemiştir.

⁵⁷⁹ Hayes, 1991: 8, 11, Fig. XIII, 10, 12.

⁵⁸⁰ Hayes, 1991: 151, Fig. XIII.11.

⁵⁸¹ Hayes, 1991: 99, 101, Fig. 41, 33; Ayrıca bu tip tabakları için bakınız: Ateş, 2003: Pl. 40, 41; Kenrick 1985, 52- 53, Fig. 9, 71. 1–2.

Kat. No: 146'da tanıtılan Komana örneği, kahverengi-siyah astarlıdır. Dışında ağız kenarında siyah boya akıntıları vardır. Kat. No: 147'nin içi-dışı tamamen kahverengi-zeytin rengi astarlıdır ve bununla gri kapları hatırlatmaktadır. Kat. No: 148'in yüzeyi aşırı derecede deformasyona uğramıştır. Ancak yüzeyinde yer yer görülen kırmızı boya kalıntıları, sigilatta türü kırmızı astarlı bir örnek olduğuna işaret etmektedir.

Komana'nın bu formu, Antiocheia'da dik kenarlı tabaklar olarak tanımlanan Form 120–126 tabakları ile akrabadır. Antiocheia Form 120 ile 122 arasında bir tip olduğunu söylemek mümkündür⁵⁸². Komana'nın bu tipi, Form 2 ve 3 tabakları ile aynı şekilde Antiocheia'nın bu tipleri ile ilişkilidir. Ağız kenarı Antiocheia Form 122 ile gövde yapısı ise Antiocheia 120 ile paraleldir.

Hayes'in gruplamasında Komana'nın bu tipleri Form 2B ve 3 tiplerini hatırlatmaktadır. Hayes, Form 2A'nın M.Ö. geç 2. yüzyıldan M.Ö. 75-50'ye kadar devam ettiğini önermiştir⁵⁸³. Form 3'ün, M.Ö. 1. yüzyılda Form 4'le birlikte bütün Doğu Akdeniz'de en yaygın iki form olduğunu söylemiştir. İlk örneklerinin Atina Agorasında Grup E'de yer aldığını ve G.R. Edwards'a göre bunların M.Ö. 110–100 tarihine ait olduklarını aktarmıştır. Samaria ve Knossos'dan bulguların ise serinin sonunu, Geç Horadian-Augustus Dönemi'ne verdiğini söylemiştir. Bunun yanında aynı formun Geç Hellenistik Dönem'de Campana Kapları'nda da görüldüğünü bildirmiştir. Formu genel olarak ise aşağı yukarı M.Ö. geç 2. yüzyıl ile M.Ö. 1. yüzyılın son on yılı arasına tarihlemiştir⁵⁸⁴. Hayes'in söz ettiği Agora örnekleri, burada daha çok a Form 2 tabakları ile

⁵⁸² Waage, 1948: 23, Pl. III, 120, 122.

⁵⁸³ Hayes, 1985a: 14, Tav. 1, 6.

⁵⁸⁴ Hayes, 1985a: 14–15, Tav. I, 7–8.

örtüşmektedir. Ancak birbirinin devamı veya aynı anda görüldüğü anlaşılan dik kenarlı bu tabakların aynı kökten geldiğini düşünmek büyük olasılıktır.

Samaria'da bu tip için de benzer kaplar Samaria Form I'e girmektedir. Samaria'nın bu kapları, M.Ö. 1. yüzyıl ile M.S. 1. yüzyıl arasına tarihlenmiştir. Ancak en erken tiplerden bu formun M.Ö. geç 2. yüzyılda ortaya çıkmış olabileceğini önerilmiştir. Burada Komana'nın bu tipleri ile daha benzer bir Samaria örneği ise Augustus Dönemi'ne verilmiştir⁵⁸⁵.

Tel Anafa Tip 3a-3b ve Tip 13a-13b tabaklarındandır. Tel Anafa Tip 3a siyah astarlı öncülü olarak tanımlanmıştır. Tip 13a ise bu tipin DSA örnekleridir. Slane, Tip 3a'nın Hama ve Paphos'da da bulunduğunu, Tip 13a'nın DSA örneklerinin daha çok örneğinin bulunduğunu ancak yoğun olmadığını hatta Tarsus ve Antiocheia'da da aynı şekilde olduğunu söylemiştir. Hayes'inde bu tipin yayılımını Suriye ile sınırlı olduğunu gösterdiğini eklemiştir. Anafa'nın stratigrafik kontekstlerinde bu form tipi, DSA'nın en erken formlarından biridir. Bunların siyah astarlı Tip 3a ve DSA tipleri olarak tanımlanan 13 a örnekleri, Hellenistik 2 (M.Ö. 125–75) kontekstinde, Hellenistik 2A (M.Ö. 125-?), Hellenistik 2B (M.Ö. ?-98) ve 2C (M.Ö. 98–75) tabakalarından ele geçmiştir⁵⁸⁶.

Tel Anafa'da Tip 3b ile 13b arasında da Tip 13a ve 13b gibi ilişkilidir. Tip 3b siyah astarlı öncül ve bunun DSA tipleri 13B tabaklarıdır. Slane, bu tip dar kaideli, meyilli ve yatay gövde profilli ve dudağının yaklaşık 90 derecelik açıyla yukarıya doğru kalkık tabaklar şeklinde tanımlamıştır. Yalnız bunların ağızdan gövdeye geçişteki keskin dönüşü

⁵⁸⁵ Crowfoot, 1957: Fig. 68,2.

⁵⁸⁶ Slane, 1997: 277, Pl. 2, FW 12–13, Pl. 6, FW 55–59.

ile önceki formlardan(Tip 3a ve 13a) ayrıldığını söylemiştir. Tipin bir siyah astarlı örneği ve DSA ve siyah astarlı tip için bekleneni vermeyen bir örneğin bu tipin ilk örnekleri olduğunu önermiştir. Buna karşın bu tiplerin erken tabakadan olmadığını belirtmiş ve bunların geniş meyilli gövde profilleri ve yüksek kaidesi ve içte derin oluşu ile varyasyon A ile benzer olduklarını aktarmıştır. Bununla birlikte Anafa’da bu tiplerinde en erken örnekleri Hell. 2A (M.Ö. 125-?) kontekstinden geldiğini söylemiştir. Bunun dışında Anafa’da bu tip, Hellenistik 2B (M.Ö. ?-98) , 2C (M.Ö. 98-75), Roma 1A (M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. erken 1. yüzyıl) ve Roma 1B (M.S. erken 1. yüzyıl) tabakalarından ele geçmiştir⁵⁸⁷. Anafa’nın bu her iki grup tabakları dik ağız kenarları ile Komana’nın bu tipleriyle paralel tabaklar olmakla birlikte Form 2 ve 23de tanıtılan Komana tiplerinden de uzak kaplar değildir. Bunlar birbirinin devamı veya çağdaşı aynı türde kaplardır.

Kululu’dan bu tip bir tabakta Hellenistik-Pergamon Kapları olarak M.Ö. 2. yüzyıl ortası-1. yüzyıl ortasına verilmiştir. Jones, bunların içinde ve dışında uygulanan farklı astar özelliğinin, Doğu Akdeniz bölgesinde Hellenistik parlak kapların genel bir karakteristiği olduğunu söylemiştir⁵⁸⁸. Yassıdağ kazısında bu tip dik kenarlı kâseler, Kululu ve Sultanhanı Höyüğü’nün çağdaşı seramikler içeren üçüncü yapı katından ele geçmiştir⁵⁸⁹.

Samsat’ta bu tipler içe çekik ağız kenarlı tabaklar olarak tanımlanan Form 1 tabaklarındandır. İlk kez en geç M.Ö. 1. yüzyıl başlarında ortaya çıktığı ve Erken

⁵⁸⁷ Slane, 1997: 277, Pl. 2, FW 15, 286-288, Pl. 6, FW 61-66.

⁵⁸⁸ Jones, 1971: 91, no. 16, 24.

⁵⁸⁹ Emre, 1975: 61, 64, Şekil 38-39.

İmparatorluk Dönemi'nin sonuna kadar sürdüğü önerilmiştir⁵⁹⁰. Komana'nın bu grubu, Samsat'ın bu tiplerinden dik kenarlı bir profil gösteren 3 ve 4 numaralı örnekleri ile benzerlik göstermektedir⁵⁹¹.

Kaunos'da benzer bir ağız kenarı tabak parçası, KTH-NO/28/08/09 duvarının içindeki bir odanın yıkıntı dolgusundan ele geçmiştir. Kaunos'dan bu örnek, açık kırmızı kilidir. Yüzeyi, içte kırmızı ve mat, dışta siyah, ayağa doğru kırmızıya doğru değişmektedir. M.Ö. 2. yüzyıla ait olabileceği önerilmiştir⁵⁹².

Knossos'dan bu tip örnekler M.Ö. aşağı yukarı 20–1 arasına tarihlenen Well RR/K/60 kontekstinden ele geçmiştir⁵⁹³.

Pergamon sigillata kaplarının M.Ö. 2. yüzyıl sonu ile M.S. 1. yüzyıl başına tarihlenen T2 tabakları arasında Komana'nın bu tipleri içinde yakın profilli tabaklar görünmektedir⁵⁹⁴.

Burada Form 2 örneklerini de kapsadığı anlaşılan tipler, Gunneweg'in gruplamasında Form 3a tabaklarıdır. Gunneweg, olasılıkla bunlar için erken bir tarih

⁵⁹⁰ Zoroğlu, 1986: 74–75, Form 1, ciz. 1, 1–14.

⁵⁹¹ Zoroğlu, 1986: Form 1, ciz. 1, 3–4.

⁵⁹² Schmaltz, 1995: 216, Abb. 21, 26.

⁵⁹³ Hayes, 1971: 252, Fig. 3, 1–2.

⁵⁹⁴ Meyer-Schlichtmann, 1988: 133, Taf. 32, 252, 260.

gösteren Tarsus⁵⁹⁵ kâsesini dikkate alarak, tipi M.Ö. 180–80 ve M.Ö. 55-M.S. 15 arasına tarihlemiş ve ikinci evreyi formun yeniden canlanması olarak değerlendirmiştir⁵⁹⁶.

Bu çerçevede Komana'nın dik kenarlı bu tipleri içinde Form 1 ve 2 ile benzer şekilde aşağı yukarı M.Ö. geç 2. yüzyıl ile M.S. erken 1. yüzyıla tarihlemek mümkündür.

II. 2. 4. 5. Form 5 (Kat. No: 149–150)

Doğu Sigillata A Kapları'nın en erken tabaklarından⁵⁹⁷. Bununla birlikte bu form tipi Hellenistik Dönem Attika seramiğinden ve Campana Kapları'ndan bilinen bir çeşittir. Attika siyah astarlı örneklerinin ağız kenarı daima içe doğru meylidir ve en üst kısmında genellikle içbükeydir. Dudak kenarı genelde hafifçe yükselmektedir. Gövde sığ veya derindir. En erken örneği, Atina Agorasında Grup D'den⁵⁹⁸ gelmektedir ve M.Ö. 2. yüzyılın 3. çeyreğinden erken üretildiği önerilmiştir. Grup E'den beş örneği⁵⁹⁹, tipin bu yüzyılın ilerleyişindeki popülaritesini göstermektedir. Diğer örnekleri ise Sulla yıkımında gelmektedir. Grup F'de bir Attika⁶⁰⁰, bir Campana B⁶⁰¹ ve bir Doğu Sigillata A⁶⁰² örneği birlikte ele geçmiştir. Formun üretimi, periyodun sonuna doğru en yoğun olduğu evre ile birlikte aşağı yukarı M.Ö. 150–86 arasına tarihlenmiştir. Sulla Dönemi'nden örneklerin, Grup D ve E örneklerine göre daha geniş ve bazısının daha yumuşak bir profile sahip olduğu tespit edilmiştir. Rotroff, bu formun metalik profilinin, Attika'nın bu dönemdeki

⁵⁹⁵ Jones, 1950: 231, Fig. 188, A.

⁵⁹⁶ Gunneweg, Perlman ve Yellin, 1983: 96, Fig. 21:3a.

⁵⁹⁷ Slane, 1997: 283.

⁵⁹⁸ Thompson, 1934: 370–371, 433, Fig. 55 ve 116, D 1.

⁵⁹⁹ Thompson, 1934: 395–396, Fig. 83, E 22–26,

⁶⁰⁰ Rotroff, 1997: 327, Pl. 57, 842.

⁶⁰¹ Rotroff, 1997: 406, Fig. 98, 1638.

⁶⁰² Robinson, 1959: Pl. 60, F 5.

üretimi için alışılmadık olduğunu ve bunun, formun ithal kapların taklidi olduğuna işaret ettiğini söylemiştir. Bunun yanında Morel'in bu tipi M.Ö. 2. yüzyılın ilk yarısında Etruria orijini olan Campana B Kapları'nın tabaklarına dayandığını kanıtlamaya çalıştığını belirtmiş ve tipin Doğu Sigillata A Kaplarında da kullanıldığı söylemiştir. Bu bağlantıda Agora'da birkaç İtalya örneği arasında bu tipe giren örneklere de rastlanmasının ilginç olduğunu söylemiştir⁶⁰³.

Sigillata tipi dar halka kaideli, geniş kavisli taban ve geniş dengeli (ofset) ağızlıdır. Dış dudak kenarı genellikle kalınlaştırılmış ve yivli, tabanının merkezi üç veya daha çok rulet halkaları ile süslüdür⁶⁰⁴.

Komana'da bu tipe ait iki örnek tespit edilmiştir. Kat. No: 149'da tanıtılan ilk örnek, kısa bir dudak kenarından hemen kademeye gövdeye geçmektedir ve kırmızı astarlı örnekte ek siyak boyalar vardır. Kat. No: 150, ağız gövde geçişi ile formun daha güzel bir örneğidir. Yüzeyi ise ilk örnekten farklı olarak içte koyu kırmızı, dışta ince açık kırmızı perdahlı bir görünüme sahiptir.

Komana'nın bu tipleri ile paralel tabakların, Antiocheia'da hem siyah hem de kırmızı astarlı örnekleri tespit edilmiştir. Waage, bu tipi geniş ve düz dudaklı tabak veya sığ kâse olarak tanımlamıştır. Erken Hellenistik Dönem iyi kalite siyah astarlı örneklerinin, Geç Hellenistik Kırmızı astarlı kaplarından yalnız yüzey rengi ile ayrıldığını söylemiştir⁶⁰⁵. Geç Hellenistik kırmızı astarlı örneklerde taban ve ağız arasındaki kademelenme güçlü,

⁶⁰³ Rotroff, 1997: 154.

⁶⁰⁴ Slane, 1997: 283.

⁶⁰⁵ Waage, 1948: 12, Pl. II, 27a, 27k.

etkili olduğunda dudağın hafifçe aşağıya doğru eğimli ve tabanın daha düz olduğunu; kademelenmenin daha az güçlü olduğunda ise dudağın yukarıya dönük ve tabanın daha çok kavisli olduğunu bildirmiştir. Atina'da benzer tiplerin M.Ö. 2. yüzyılın ortasından sonuna kadar değişmeden kalmasına karşın burada bahsedilen ikinci tipin daha geç olduğunu belirtmiştir. Bununla birlikte Atina kaplarının yaygın metal kapların kopyası olduğunu söylemiştir. Burada Antiocheia'dan bir örneğin dışta dudak kenarında geniş bir rulet bant izi olduğundan söz etmiştir⁶⁰⁶. Komana örneği, gövde profili ile Waage'nin daha geç olduğunu önerdiği güçlü gövde profilli örneği ile benzerlik göstermektedir. Ancak dudak profili farklıdır. Antiocheia örneğinin dudağı yukarıya doğru dönük iken Komana örneğinin dudağı aşağıya doğru sarkıktır.

Samaria Form 3 bu tip tabakları oluşturmaktadır. Samaria'da bunlar M.Ö. 30'dan önceye tarihlenmiştir⁶⁰⁷.

Tarsus'da bu tipin bir örneği, M.Ö. 2. yüzyıl ortası–1. yüzyıl ortası/sonu arasına tarihlenen Hellenistik-Roma Ünitesinden ele geçmiştir. Bir diğer Örneği ise M.Ö. geç 1. yüzyıl ile M.S. 1. yüzyılın ilk yarısına verilen çevre duvarı depozitinden gelmiştir. Tarsus'dan bu her iki örnekte kırmızı astarlı tabaklardır. Ancak Jones, ilk örneğin altında tipin siyah astarlı örneklerinden söz etmiştir⁶⁰⁸.

Bu tür tabaklara Aşağı Fırat Havzası yerleşimlerinde de rastlanmıştır. Bunlar, bölgenin DSA türü yerel üretim kapları olarak önerilmiş ve İmikuşağı ve Pirot

⁶⁰⁶ Waage, 1948: 24, Pl. IV, 137f, 137p.

⁶⁰⁷ Crowfoot, 1957: 309, Fig. 66, 5, Fig. 77, 1.

⁶⁰⁸ Jones, 1950: 231, fig. 188, 252–253.

Höyükleri'nin Hellenistik ve Roma tabakalarında tespit edilen kâselerin, DSA'nın bu tip örnekleri ile paralel olarak aynı tarihlere ait olduğu önerilmiştir⁶⁰⁹. Komana'nın 150 numaralı örneği, dudak kenarı ve gövde profili ile burada özellikle Karamildan ve İmikuşağı'ndan gelen kâselerle benzerliği ile dikkat çekicidir. Ancak Komana kâsesinin bunlara göre daha derin bir örnek olduğu anlaşılmaktadır. Bununla birlikte Aşağı Fırat Havzası'ndan bu kaplar, Komana örneğinden uzak bir şekilde tamamen içi-dışı aynı şekilde kırmızı astarlı tipleridir.

Jones, Kululu'dan bu tiplerle ilişkili görülen dört parça yayınlamıştır. Yalnız bunlar ağız kenarı kalınlaştırılmış örneklerdir. Bunlardan üçünü M.Ö. 3. yüzyıl–2. yüzyıl ortasına ait Hellenistik Dönem Parlak Astarlı Kapları arasında göstermiştir. Diğer örneği ise M.Ö. 2. yüzyıl ortası–1. yüzyıl ortası Hellenistik Pergamon Kapları arasına koymuştur. Bununla birlikte ilk örneklerin, Hellenistik-Pergamon grubundaki kâse için geçiş tipleri olduğunu söylemiştir. Tipin diğerlerinden farklı ilgi uyandırmasıyla daha geçi gösterdiğini ancak fabrikasyonunun Hellenistik Dönem gruplarına uygun olduğunu belirtmiştir⁶¹⁰.

Samsat'ta da bu tiplerin hem siyah hem de DSA türü örnekleri tespit edilmiş ve bunlar Hama ile Samaria örnekleri ile karşılaştırılarak aynı tarihlere ait olabilecekleri önerilmiştir⁶¹¹.

⁶⁰⁹ Derin, 1994: 153, Çiz. VIII, 90–96.

⁶¹⁰ Jones, 1971: 89–90, 94, no. 7–10.

⁶¹¹ Zoroğlu, 1986: 76–77, Çiz. 2, 1–3.

Hayes Form 6'dır. Hayes, Komana örneğine daha yakın bir profil olan örnek için prototip olarak Paphos'u göstermiş ve bu tipleri M.Ö. geç 2. yüzyıl ile aşağı yukarı M.Ö. 50 arasına vermiştir⁶¹².

Tell Anafa Tip 2 ve 12'dir. Slane, bu formun, Tip 13 ve 26 yanı sıra nadir Doğu Sigillata A formlarından olduğunu ve Yunanistan ve İtalya'dan Hellenistik Dönem siyah astarlı üretimlerinin bulunduğu formun kronolojisi için Tell Anafa'dan iyi kanıtlar elde edildiğini söylemiştir. Anafa'da tipin ilk örnekleri, Hellenistik 2A tabakasında (M.Ö. 125-?) bir siyah astarlı öncülü ve 19 DSA örneği ile birlikte ele geçmiştir. Bir diğer siyah astarlı örnek için ise Hellenistik 1 (M.Ö. 332-125) veya Hellenistik 2A tabakasından olabileceği önerilmiştir. Bunun dışında ise Anafa'dan DSA örnekleri, Hellenistik 2B (M.Ö. ?-98) ile 2C (M.Ö. 98-75) ve Roma 1A (M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. erken 1. yüzyıl) kontekstlerinde tespit edilmiştir⁶¹³.

Kedesh kazılarında bu tipin bir örneği, Hellenistik Dönem'e ait yönetim yapısının avlusundan Orta Hellenistik Dönem buluntuları arasında ele geçmiştir. Siyah astarlı bir örnek olduğu belirtilen tip, bununla Anafa buluntuları ile karşılaştırılmıştır⁶¹⁴.

Tipin Paphos'da M.Ö. geç 2. yüzyıla tarihlenen AA depozitinden siyah astarlı ve kırmızı astarlı örnekleri, birlikte ele geçmiştir⁶¹⁵. Paphos'un tiplerinin siyah astarlı örnekleri daha sığ iken kaidesi korunmamakla birlikte DSA tipi bir örneğinin (no. 22)

⁶¹² Hayes, 1985a: 17, Tav. II. 4.

⁶¹³ Slane, 1997: 283-284, Pl. 5, FW 59-54.

⁶¹⁴ Herbert ve Berlin, 2003: 30, Fig. 14, 1.

⁶¹⁵ Hayes, 1991: 132-133, Fig. XLVI, 12-13, 22-26.

oldukça derin bir tip olduğu anlaşılmaktadır. DSA üretimi bir diğer örneği (no. 25) ise siyah astarlı tiplerle benzer şekilde sığ bir tabaktır. Ağız kenarı korunmuş siyah astarlı örneğin (no. 12) ağız kenarı aşağıya, dışa doğru açılmaktadır. Kırmızı astarlı tiplerde ise ağız kenarı yukarıya doğru dönüktür.

Paphos'dan bir diğer örnek aşağı yukarı M.Ö. 40–10 arasına ait olduğu önerilen Kuyu 6 depozitinden ele geçmiştir⁶¹⁶. DSA üretimi bu örnekte dudak kenarı yukarıya doğru dönük, sığ gövde profilli bir tabaktır.

Hayes, Atina'da Hellenistik Dönem siyah astarlı tabaklarında görülen ve Campana B Kaplarının repertuarında yaygın bir tip olan bu formun, DSA serisinin başlangıcından itibaren izlenebildiğini söylemiştir. Tel Anafa, Delos, Pella ve başka merkezlerde M.Ö. geç 2. yüzyıl-erken 1. yüzyıl kontekstlerinde, hem siyah astarlı hem de kırmızı astarlı örneklerine rastlandığını belirtmiştir. M.Ö. 50 civarına ait olan Samaria ve Paphos'dan birer örneğin formun sonunun işareti olabileceğini önermiştir. Burada, tipin Agoradan iki örneğinin (no. 69–70) ise bu merkezlerin kontekstleriyle aynı olan DSA serisinin bu tabakları için yeni bir veri sunmadığını eklemiştir⁶¹⁷.

Gunneweg, geniş ve yatay ağız kenarlı geniş tabaklar olarak tanımladığı bu tipi, Tarsus, Ashdod, Anafa ve Samaria örnekleri ile M.Ö. 150-M.S. 15 arasına tarihlemiştir⁶¹⁸.

⁶¹⁶ Hayes, 1991: 35, no 5, 172, no. 3, Fig. XVII, 5; Bu tipin örnekleri için ayrıca bkz: Christensen ve Johansen, 1971: Form 3, Fig. 33, 3. 1–3; Kenrick, 1985: 227, Fig. 41, 316. 1–2.

⁶¹⁷ Hayes, 2008: 25, Fig. 3, 67–70.

⁶¹⁸ Gunneweg, perlman ve Yellin, 1983: 97.

Merkezlerden gelen veriler, bu formun siyah astarlı örnekleri ve kontekstlerde birlikte ele geçtiği Doğu Sigillata A tipi örnekleri ile birlikte M.Ö. 150'den itibaren görüldüğünü göstermektedir ve M.S. erken 1. yüzyıla kadar devam ettiği anlaşılmaktadır. Bu çerçevede Komana'dan bu örnekler içinde bu tarihler arasını önermek mümkündür.

II. 2. 4. 6. Form 6 (Kat. No: 151–170)

Yuvarlatılmış ağız kenarlı ve düz dipli geniş tabaklardır. Ağız formuna göre dört farklı varyasyona ayrılmaktadır:

Tip I: Yuvarlatılmış ağız kenarı yalnız içe doğru taşkındır. Dışta düz bir şekilde gövde ile birleşmektedir. Gövdesi ise kavisli bir şekilde aşağıya doğru inerek düz dibi ile birleşmektedir. Komana'da az sayıda örnekle temsil edilen tip, ortalama 23–26 cm. genişliğe sahip kaplardır.

Tip II: Tip I ile yakındır. Ancak yuvarlatılmış kenarı içe ve dışa doğru topak şeklindedir. Gövde ağız kenarı altında düzdür.

Tip III: Tip II'nin daha gelişkin bir formu gibidir. Yuvarlatılmış kenarı, içe ve dışa doğru belirgin bir şekilde çıkıntı yapmaktadır. Özellikle ise içte sivri bir çıkıntıya sahip örneklerdir.

Tip IV: Kaide ve gövde formu ile ilk üç gruptaki tabaklarla aynı formu gösteren bu tiplerin ise yuvarlatılmış ağız kenarı dışa çekiktir.

Bu tiplerin bu farklı varyasyonları yanında astar-bezeme tarzları ise, benzer özellikler göstermektedir. Kat. No: 151-153'de tanıtılan tabaklar, Tip I örnekleridir. Kat. No: 151, devetüyü astar üzerine dışta dudak kenarı ve içte taban geçişine kadar uzanan kalın bir banttı vardır. Tekrar ikinci bir bant taban bölümünde başlar, ancak devamı korunmamıştır. Kat. No: 152'de aynı tarz benzemeye sahiptir. Ancak bu örnekte bant, koyu kırmızı renklidir. Kat. No: 153 ise dışı ve içte tabanına geçişe kadar koyu kırmızı astarlıdır. Ancak iç bölümünün astarının daha kaliteli ve kalın, koyu renkli olduğu anlaşılmaktadır. İçte korunan geri kalan kısmı ise açık kırmızı astarlıdır.

Kat. No: 154-158, Tip II tabaklarıdır. Kat. No: 154 ve 155'de dudak üzerinde ve içte gövde üzerine iki ayrı bant uygulanmıştır. Kaide tabanı daha geniş korunan Kat. No: 154'de tabanda tekrar siyah bir bant vardır. Kat. No: 156 ve 157'de dışta dudak kenarı ve içte taban geçişine kadar kalın kırmızı bir bant vardır. Aynı tarz bant Kat. No: 158'de ise koyu kırmızı renklidir. Kat. No: 158'in tabanında da kalın koyu kırmızı bir bant görülmektedir. Her üç örneğinde geri kalan kısımları ise açık kırmızı veya devetüyü astarlıdır ve olasılıkla bu astar bütün yüzeye sürüldükten sonra üzerindeki bantlar uygulanmıştır.

Kat. No: 159-168, Tip III tabaklarıdır. Kat. No: 159'un krem rengi astarı üzerinde dışta dudak kenarı ve içte kaide geçişine kadar sarımsı kırmızı kalın bir bant vardır. Kat. No: 160'in içi ve dışta dudak kenarı koyu kırmızı, dışta gövde ince açık kırmızı astarlıdır. Kat. No: 161'in dışta dudak kenarı üzeri ve içi, açık kırmızı astarı üzerinde siyah ince şeritler halinde astarlıdır. Kat. No: 162'de açık kırmızı astar üzerinde, dışta dudak kenarı ve içte kaide geçişine kadar devam eden kalın bir bant ve tekrar

tabanında koyu kırmızı bir bant vardır ve bu bantlar üzerinde tekrar ince siyah bantlar bulunmaktadır. 163–165 ve 167–168 arasındaki örneklerin dışta dudak kenarı ve içi sarımsı-kırmızı astarlanmıştır. Dışı ise açık devetüyü astarlıdır. Kat. No: 166'nın açık kırmızı astarı üzerinde dışta dudak kenarı ile içte, kalın ve ince şeritler halinde sarımsı-kırmızı bantlar vardır.

Kat. No: 169–170, Tip IV tabaklarıdır. Kat. No: 169'un iç tarafı aşırı derecede deforma olmuştur. Bununla birlikte dışta dudak kenarı ve içte kaide geçişine kadar kalın koyu kırmızı bir bant görülebilmektedir. Dışta ise açık kırmızı boya kalıntıları bulunmaktadır. Kat. No: 170 ise 163–165 ve 167–168 ile benzer tarzda, dışta dudak kenarı ve içi koyu kırmızı astarlıdır. Dışta gövdesi astarsız bırakılmıştır.

Komana'dan bu tabaklar, ilk kez Hayes tarafından tanımlanan Kıbrıs sigillatası Form 9 ve 10 ile akraba görünmektedir⁶¹⁹. Bu Kıbrıs tipleri Hayes Atlante'de ise Form P 10 ve 11'e karşılık gelmektedir. Hayes, bezemesiz kaplar olan Form P 10'un, muhtemelen Doğu Sigillata A Form 12'nin bir türevi olduğunu, pek yaygın olmadığını ve bu tiplerin M.S. 1. yüzyılın başından sonuna kadar görüldüğünü önermiştir. Yaygın tipler olan Form P 11 için ise M.S. 1. yüzyıl ortası ve 2. yüzyıl ortasını vermiştir⁶²⁰.

Komana tabaklarının özellikle Tip III ve IV tipleri, ağız ve gövde yapısı ile bu Kıbrıs tabakları ile paraleldir. Yalnız kaide formu ve astar-bezeme özellikleriyle bunlardan tamamen ayrılmaktadır. Kıbrıs formları geniş tabanlı ince bir ayaktan sonra düz devam etmektedir ve tüm gövdesi boyalı, pişme derecesine göre az veya çok metalik görünümlü

⁶¹⁹ Hayes, 1967: 70–72, Form 9–10.

⁶²⁰ Hayes, 1985a: 82–83, Tav. XIX, 1–3.

kaplardır. Komana örnekleri ise tamamen düz dipli tabaklardır. Yalnız birkaç örneğin tabanında ince yivler vardır. İç yüzeyleri boya-bezemeli, dış yüzeyleri bazı örneklerde ince tabaka halinde astarlı, bazıları ise astarsızdır.

Paphos'da bu tabaklar, Dolgu 4'den ele geçmiştir. Paphos'un bu dolgusundan buluntuların esas kısmı, Pompei ve Herculaneum'dan M.S. 79 buluntuları ile denktir ve dolgu M.S. 76 veya 77'deki depremin yıkıntısını göstermektedir. Dolgudan altı sikke Kıbrıs Ptolemy Kralı, Augustus ve Tiberius'un baskılarını içermektedir. Bununla birlikte Hayes, burada da bu tabakların Form P 10 tiplerinin, M.S. erken 1. yüzyıldan M.S. 1. yüzyıl ortasına, Form P 11'in ise M.S. 1. yüzyıl 2. yarısı-2. yüzyılın ilk yarısına ait olduğunu tekrarlamıştır⁶²¹.

Jerusalem'de Ermeni Bahçesi'nden örneklerinin, ilk örneğinin erken ve M.S. 1. yüzyıl ortası?-1. yüzyıla ait olduğu, diğer bir örneğin ise muhtemelen erken bir tip olduğu önerilmiştir⁶²².

Tip I tabakları için çok paralel bir örnek, Tarsus'dan gelmektedir. Tarsus-Gözlükule'de, aşağı yukarı M.Ö. 2. yüzyıl ortası-1. yüzyıl ortası ve olasılıkla yüzyılın sonuna kadar devam ettiği önerilen Hellenistik-Roma ünitesinden ele geçmiştir⁶²³. Yalnız bu Tarsus örneği höyüğün bu ünitesine ait mutfak ve pişirim kaplarından. Ancak Komana'nın bu tipleri, ağız, gövde ve kaide yapısı ile Tarsus'dan bu tiplerle oldukça paralel görünmektedir.

⁶²¹ Hayes, 1991: 40, 187, Fig. XVIII, 11. 1-3, Fig. LXV, 20-22.

⁶²² Hayes, 1985b: 192, Fig. 59, 6-7.

⁶²³ Jones, 1950: fig. 191, E.

Tarsus'da bu tip Kıbrıs tabaklarının bir örneği, M.Ö. geç 1. yüzyıl ile M.S. 1. yüzyılın ilk yarısına ait Roma dolgusundan ele geçmiştir. Bir diğer örneği ise M.S. 2. yüzyıl olasılıkla erken 3. yüzyıla ait olduğu önerilen kompleksten gelmiştir. Yalnız Jones, Hellenistik-Pergamon kapları olarak ele aldığı bu tip tabakları metalik görünümlü kırmızı astarlı kaplar şeklinde tanımlamıştır⁶²⁴. Hayes, Kıbrıs sigillatalarını tanımladığı yayınında Tarsus'dan bu kapların Kıbrıs sigillatası olduğunu ortaya koymuştur⁶²⁵.

Williams, Anemurium'dan bu tipe ait Kıbrıs tabaklarını, Hayes Form P 11 ile karşılaştırmış ve bununla paralel olarak bu tabakların M.S. 1. yüzyılın 2. yarısı-2. yüzyılın ilk yarısına ait olduğunu bildirmiştir⁶²⁶.

Perge'de bu tip Kıbrıs kaplarının hem ithal örnekleri hem de yerel üretim taklitleri tespit edilmiştir. Bunlar Hayes'in tarihlemesi ile paralel olarak M.S. 1. yüzyılın 2. yarısı-2. yüzyılın ilk yarısına verilmiştir⁶²⁷.

Komana'nın bu tabakları ile benzer profilde bir tabak, Konya-Karaman illeri yüzey araştırmalarında Bahadırılı höyüğünden ele geçmiştir. Bu örneğin içi yarı mat siyah astarlı, dışı ise gri astar üzerine gövde dönüşüne kadar aynı şekilde yarı mat siyah astarlıdır. Bu örnek için M.Ö. 2. yüzyıla ait olduğu önerilmiştir⁶²⁸. Form tipi ile de Komana örneklerine yakın bir form olan Bahadırılı höyükten bu tabak örneği, özellikle astarlama geleneği ile de Komana tabaklarına benzer özellikler taşımaktadır..

⁶²⁴ Jones 1950, 272, fig. 203, 768, 770-772.

⁶²⁵ Hayes 1967, 70-72.

⁶²⁶ Williams, 1989: 5-6, Fig. 1-2, 15-24.

⁶²⁷ Fırat, 1999: Lev. 30-31, 54-60, Lev. 33, 79-80.

⁶²⁸ Bilgin, 2004: 101, Çiz. 2, 4.

Atina Agorası'nda Grup G'den bir örnek, bu dolgunun M.S. geç 1.-erken 2. yüzyıla verilen tabaka III'ünden ele geçmiştir⁶²⁹. Hayes de, Agorada Grup G'den ele geçen bu tiplerin aşağı yukarı M.S. 140–170 arasına verilen kontekstten ele geçtiğini, ancak bunların bu kontekstten daha erkene tarihlenebileceğini önermiştir⁶³⁰.

Komana'nın bu tabakları aynı zamanda, Pergamon sigillata T18 ve T20 tabakları ile benzer görünmektedir. Pergamon T18, Komana örnekleri gibi düz dipli ve eğimli bir gövde profiline sahiptir. Yuvarlatılmış ağız kenarı ise, Komana Tip II gibi dışta profil yapmaktadır. Bu formun Pergamon'da M.Ö. 1. yüzyıl ortalarında başladığı ve M.S. 1. ortalarında sona erdiği tespit edilmiştir. Meyer-Schlichtmann, bu tiplerin Stobi'de M.Ö. 1. yüzyılın 2–3. çeyreğine tarihlendiğini ancak Pergamon'da bunlar için M.Ö. 1. yüzyılın ortalarından önceye giden herhangi bir verinin belgelenmediğini söylemiştir⁶³¹.

Pergamon T20, T18'in takipçisi olarak görülmektedir. T18'in hafif karınlı cidarı ve dışa çıkıntılı kenarı, alta bütün kenarı çevreleyen bir yiviyle basit bir form almıştır. T20'nin başlangıcı, sarnıçlar aracılığıyla M.S. 1. yüzyılın başından önce, M.Ö. 1. yüzyılın sonuna doğru saptanmıştır. Başka buluntu yerlerinde M.S. 1. yüzyıl ve 2. yüzyıl başına tarihlenmiştir. Form en son ise M.S. 2. yüzyılın ilk çeyreğinde ele geçmiştir. Bunun dışında yeni bir ipucu vermese de T20'nin Peristilli evden örneklerinin de M.S. 1.-2. yüzyıla ait olduğu, Ketios mezarından örneklerinin ise bir kronoloji göstermediği belirtilmiştir⁶³².

⁶²⁹ Robinson, 1959: 41, Pl. 67, G 174; Hayes, 1985a: Tav. XIX, 3.

⁶³⁰ Hayes, 2008: 202, Fig. 26, 817.

⁶³¹ Meyer-Schlichtman 1988, 143, Taf. 18, 292.

⁶³² Meyer-Schlichtman, 1988: 144, Taf. 18, 294–295.

Komana'nın bu tabaklarının özellikle Tip IV örneklerinin, dışa çekik kenarı ile iki farklı tip gösteren Pergamon tabakları ile yakın olduğunu söylemek mümkündür. Ancak meyilli gövdesi ve düz dipleri ile Komana'nın bütün varyasyonları içinde Pergamon tabaklarının akraba kaplar olduğunu söylemek mümkündür.

Bu tipler için Meyer-Schlichtmann'ın da belirttiği gibi, Stobi'den özellikle Tip III'ün Kat. No: 163 ile oldukça yakın profilli bir örnek, daha erken bir tarihi vermektedir. M.Ö. 1. yüzyılın ilk yarısına tarihlenen kontekstten ele geçmiştir. Anderson-Stojanovic, Stobi'nin yerel/bölgesel renkli astarlı kapları olan bu tiplerin form ve astar özelliklerinin Pompei kırmızı astarlı kaplarını hatırlattığını, bununla birlikte kaba pişiriminin Pompei kırmızı astarlılarından ayrıldığını söylemiştir⁶³³.

Benzer tipte örnekler, Lesbos'tan ele geçmiştir. 11 numaralı Lesbos örneği, ağız kenarı içe ve dışa doğru çıkıntılı yuvarlatılmış kenarlı, gövdesi hafif içbükey profili ile kavisli bir şekilde inerek düz dibi ile birleşmektedir. Tabanı düz değil, kubbe şeklinde hafif yukarıya doğru yükselmektedir. Astarı içte iyi kalitedir. Dışta kalitesiz olan astarı yalnız dudak kenarında uygulanmıştır. Alt bölümü ise astarsız bırakılmıştır. Muhtemelen Tiberius-Cladius Dönemi'ne tarihlenen tipin Haltern Tip 75b ile benzer olduğu belirtilmiştir⁶³⁴. 12 ve 13 nolu Lesbos'tan örneklerinde 11 nolu örnekle benzer tabaklar olduğu, ama ikinci derecede bir fabrikasyon gösterdiği ve tahminen daha geç olduğu söylenmiştir. Dudak kenarı hariç dış yüzeylerinin yine astarsız olduğu belirtilmiştir⁶³⁵.

⁶³³ Anderson-Stojanovic, 1992: 105–106, pl. 91, 768.

⁶³⁴ Lamb ve Pryce, 1940: 98, Fig. 1, 11.

⁶³⁵ Lamb ve Pryce, 1940: 98, Fig. 1, 12–13; Bu tiplerin Nebatea Oboda'dan bir örneği için bakınız Negev, 1986: 33, 242.

Bu farklı üretim gruplarından gelen veriler, Komana'nın yuvarlatılmış ağız kenarlı bu tabaklarının kronolojisinin oluşturulmasına büyük katkılar sağlamıştır. Çok benzer tipte bir örneğin tespit edildiği Stobi buluntusu bunların en erken tarihinin M.Ö. 1. yüzyılın ilk yarısı; Pergamon ve arkasından Kıbrıs tabakları da formun M.S. 2. yüzyılın ilk yarısına kadar devam etmiş olabileceğini düşündürmüştür. Bu çerçevede Komana'nın bu tabakları M.Ö. 1. yüzyıl-M.S. 2. yüzyılın ilk yarısı arasına tarihlenebilir. Ancak bununla birlikte Komana tabakları form tipi ve bezeme karakteri ile kendine has özelliklere sahip bir kap grubudur.

II. 2. 4. 7. Form 7 (Kat. No: 171–177)

Düz dudak tablalı kaplardır. Komana'nın bu formunun Kat. No: 171–175 arasında tanıtilan kâseleri, geniş ve düz dudak tablalı tiplerdir. Kat. No: 96, tablası dar ve düz tablalı bir örnektir. Kat. No: 177 ise bu tip tabaklarla birlikte değerlendirilen düz tabası sarkık bir kâsedir. Bunların Kat. No: 171'de tanıtilan örneği, kısmen korunan gövde profili ile birlikte ağızdan gövdeye geçişi ile sığ bir profil gösterdiği anlaşılmaktadır. Kat. No: 172–177 arasında tanıtilan örnekler ise ağızdan gövdeye keskin bir açı ile geçmektedir ve konik gövde profilleri ile derin örneklerdir. 172 nolu örnek ise Komana'nın bu tipleri arasında dudak tablasına eklenen tutmak şeklindeki kulpu ile ayrılmaktadır.

Kat. No: 171'in içi ve dışta dudak kenarı kırmızı-kahverengi, siyah astarlıdır. Dışta gövde açık kırmızı astarlıdır. Dışta gövde geçişinde siyah bir bant(?) vardır. Kat. No: 172'nin, içi-dışı koyu kırmızı astarlıdır. Kat. No: 173-174'ün ve 176-177'nin astarı içte ve dışta farklı bir şekilde uygulanmıştır. Kat. No: 173 ve 174'ün içleri çift kat koyu kırmızı astarlıdır. İnce kırmızı astarlı bir uygulama gösteren dış yüzeyleri perdahlanmış bir

görünümüne sahiptir. Kat. No: 175'ün içi kırmızı astarlı, dışı ise Kat. No: 173-174'e benzer şekilde ince kırmızı astarlı bir örnektir. Kat. No: 177'nin içi kırmızı, dışı devetüyü rengi astarlıdır. Kat. No: 175 ise içi-dışı aynı çift kat, koyu kırmızı astarlıdır.

Komana kâselerinin bu grubunun Kat. No: 171-176 arasındaki örnekleri, Antiocheia Form 105 ile benzer tiptedir. Waage, bu tip tabakları kısa ve düz ağız tablalı geniş tabaklar olarak tanımlamıştır. Bu tip tabakların ayrı ayrı ele alınan iki farklı büyüklükte örneklerinin mevcut olduğunu söylemiştir. Bunlar Antiocheia'da Geç Hellenistik Dönem'e tarihlenmiştir⁶³⁶. Komana'nın bu tipleri, Antiocheia'nın geniş tiplerine girmektedir.

Kat. No: 177 ise sarkık tablası ile Antiocheia Form 106 ile benzerlik göstermektedir. Waage, Geç Hellenistik Dönem içinde ele aldığı küçük boyutlu olan bu tipin Antiocheia'da en erken örneklerinin bulunmadığını söylemiştir. Bununla birlikte Samaria'da hem erken örneklerinin hem de aşağıya sarkık ağızlı, yuvarlak gövdeli ve kare şeklinde ayaklı geç bir örneğinin ele geçtiğinden söz etmiştir⁶³⁷.

Samaria Form 5'i oluşturmaktadır. Bunlar Samaria'da M.Ö. 30 öncesi ile M.S. 1. yüzyıl arasına tarihlenmiştir⁶³⁸.

⁶³⁶ Waage, 1948: 22, Pl. III, 105f, 105k; Waage, 1934: Pl. XV, 4.

⁶³⁷ Waage, 1948: 22, Pl. III, 106.

⁶³⁸ Crowfoot, 1957: 296, Fig. 68, 3, 326, fig. 77, 3-5.

Hayes'in gruplamasında ise Form 7'ye girmektedir ve Hayes, bunları aşağı yukarı M.Ö. 50-1'e tarihlenmiştir⁶³⁹.

Tell Anafa Tip 18 bu tip tabaklardır. Slane, Anafa'dan verilerin bu tip için Augustus Dönemi'ni işaret ettiğini (M.Ö. 25–10/20) söylemiştir. Anafa'nın Hell 2C tabakasında bu tipe hiç rastlanmadığını ve Tip 18'in açık bir şekilde M.Ö. 75'de henüz yer almadığını aktarmıştır⁶⁴⁰.

Jerusalem'de Ermeni bahçesinden bu tip Doğu Sigillata A tabakları, M.Ö. geç 1. yüzyıla tarihlenmiştir⁶⁴¹.

Yassıdağ kazısında, ağız kenarı profil ile Komana örneklerinden Kat. No: 92'de tanıtilan tipe yakın bir örnek höyüğün ikinci yapı katından ele geçmiş ve bu tipin, burada yerli seramiğin temsilcilerinden olduğu belirtilmiştir⁶⁴². Bu Yassıdağ örneği derin gövde formu ile de Komana tiplerine yakın bir kaptır.

Ephesos Tetragonos-Agora'dan bir örneği ise M.Ö. 1. yüzyılın 2. yarısına tarihlenmiştir⁶⁴³. Ephesos'da kamu pazarındaki bir çeşmeden ele geçen örneği, burada Geç Hellenistik ve Augustus Dönemi'ne tarihlenen A dolgusundandır⁶⁴⁴. Ephesos Kamu

⁶³⁹ Hayes, 1985a: Tav. II, 5

⁶⁴⁰ Slane, 1997: 302, Pl. 15, FW 147–150.

⁶⁴¹ Hayes, 1985b: 189, Fig. 51, 1–5; Bu tipin Hama'dan örnekleri için bkz: Cristensen ve Johansen, 1971: Form 5, fig. 33, 5. 1, 3f, 3a.

⁶⁴² Emre, 1975: 62, Şekil 35.

⁶⁴³ Gassner, 1977: 122, Taf. 41, 472.

⁶⁴⁴ Meriç, 2002: 43, Taf. 15, K 132.

pazarındaki Bazilika'dan M.S. 1. yüzyılın ilk yarısına ait kontekstten ele geçmiştir. Ephesos'dan bu örneğin düz geniş tablası sarkık kenarlıdır⁶⁴⁵.

Tipin Assos'un Batı Kapı Nekropolünden gelen bir örneği için, erken bir tarih, M.Ö. 1. yüzyılın ilk yarısı verilmiştir⁶⁴⁶.

Atina Agorası'ndan bu tipin ithal Doğu Sigillata A örnekleri, M.Ö. 1. yüzyılın ortası ve 2. yarısına ait kontekstlerden ele geçmiştir. Hayes, burada form için M.Ö. 1. yüzyılın 2. yarısı ile geniş bir tarih oluşmakla birlikte bu tipin üretim tarihinin henüz tam anlamıyla tanımlanamadığını ve bunların başka yerlerde Orta Augustus Dönemi veya daha geçe tarihlenen dışa çekik kenarlı ve köşeli bir profil gösteren kaselerin de bu tip içine dahil edilerek sunulduğunu söylemiştir⁶⁴⁷.

Bir örnek, Korinth'te Güney Stoa'dan tespit edilmiştir. Hayes, bu depozitin M.S. 55 ile 70 arasına verilebileceğini önermiştir⁶⁴⁸.

Korinth'ten bir başka örnek, Erken Roma mahzen yapısında Kuyu 60–1 dolgusundan ele geçmiştir. Slane, burada sözü edilen iki yeni depozitin Erken Roma mahzen yapısının kullanımı için yeni bir veri sunmadığını söylemiştir. Bununla birlikte bu depozitlerin koloninin 1. yüzyıldaki ekonomik ve tarihsel bağlantılarına ek bir ışık tuttuğunu aktarmıştır. Her iki depozitin M.Ö. 1. yüzyılın son yılları ve M.S. 1. yüzyılın ilk

⁶⁴⁵ Mitsopoulos-Leon, 1991: 88, Taf. 105, G3; Ayrıca bu tipin Ephesos'dan bir örneği için bakınız: Mitsopoulos-Leon, 1972–75: 504, fig. 3b.

⁶⁴⁶ Zelle, 1997: 35, Abb. 5, 9.

⁶⁴⁷ Hayes, 2008: Fig. 25, 3, 71–73.

⁶⁴⁸ Hayes, 1973: 447, 451, Pl. 85, 126.

yıllarında, Korinth'teki ve diğer eyalet başkentlerindeki büyük batı ithalatını ve etkisini kanıtladığını söylemiştir⁶⁴⁹. Korinth'ten bu tipin üçüncü bir örneği de Erken Tiberius taban depozitinden ele geçmiştir⁶⁵⁰.

Kenchreai'dan bir örnek, Augustus Dönemi'ne ait tabakadan gelmiştir⁶⁵¹. Kenchreai'dan bu örnek düz tablası sarkık kenarlı bir tabaktır.

Bu formla aşağı yukarı aynı tipi gösteren bir örnek, Knossos'da RT/60 kontekstinden ele geçmiştir. Bu kontekst yapısının, buluntuları çerçevesinde M.Ö. 1. yüzyılda, olasılıkla ise bu yüzyılın ortası veya sonunda inşa edilmiş olduğu ve aşağı yukarı M.S. 50'ye kadar kullanıldığı önerilmiştir. Kontekstten ele geçen düz tablalı tabak pembe killi ve siyah astarlı bir örnektir ve Knossos'un yerel üretim kaplarından⁶⁵².

Samos Form 3 bu tip tabaklardır. Unterkircher, bu formun, olasılıkla Hellenistik Dönem formlarından dönüştüğünü ve Samaria'da M.Ö. 30'dan önceye tarihlendiğini aktarmıştır. Samos Heraionu'ndan parçaların ise tarihlenen bir bağlantıdan ele geçmediğini söylemiştir⁶⁵³.

Komana'nın bu tabakları, Doğu Sigillata A kaplarının benzer tipteki örneklerine nazaran derin profilli küçük tiplerdir. Ancak Doğu sigillata A'nın bu tabakları

⁶⁴⁹ Slane, 1986: 277, 317–318, Fig. 2, 3.

⁶⁵⁰ Wright, 1980: 143–144, Fig. 3, 19.

⁶⁵¹ Adamsheck, 1979: 58, Fig. 9, ER 27.

⁶⁵² Hayes, 1971: 270, Fig. 18, 18.

⁶⁵³ Unterkirchner, 1983: 178, Form 3, Abb. 1; Bu tipin örnekleri için ayrıca bkz: Kenrick, 1985: 227–229, Fig. 41, 317.

ile paralel formlar olarak görünmektedir ve bu çerçevede Komana'nın bu kapları aşağı yukarı M.Ö. 1. yüzyıl ortaları-M.S. 1. yüzyıl sonlarına tarihlenebilir.

II. 2. 4. 8. Form 8 (Kat. No: 178)

Dikey kenarlı tabaklardır. Kenarı altında dışa doğru uzanan formun karakteristiğini oluşturan bir çıkıntısı vardır. Bu çıkıntıdan direkt gövdeye bağlanır. Genellikle halka kaideli tiplerdir.

Hem Doğu hem de Batı sigillatalarında görülen bu tip, Komana'da yalnız ağız parçasında oluşan tek bir örnekle temsil edilmektedir. İnce dışa çekik dudak kenarlıdır. Dudak kenarının altındaki çıkıntısı dışa doğru oldukça belirgin bir profil göstermektedir. Gövdesinin ise çok az bir bölümü korunmuştur. Yüzeyi açık koyu kırmızı, sarımsı kırmızı astarlıdır. Gövdesinin alt bölümü ise koyu kırmızı-kahverengi astarlıdır.

Komana'nın bu tipi Antiocheia Form 415, 417, 420, 422, 425–426, 428, 430, 432 tipleri ile aynı türdedir. 415'in ağız kenarı tam dikey değildir ancak çıkıntılı kenarı ile bu tipin bir örneğidir. Bu tiplerle birlikte 417, 420, 422, 425–426 tiplerinin ağız kenarları farklı şekillerde profilli tabaklardır. 430 ve 432'nin ağız kenarı ise düzdür. 426, yüksek kaide yapısı ile dikkat çekicidir. 417, 425–426, 430, 432 tiplerinin mühür baskılı (daha çok XAPIC) örnekleri bulunmaktadır. Waage, Antiocheia'dan bu tipleri Erken Roma Dönemi'nin M.S. 1. yüzyılın ilk çeyreği ile 2. çeyreği içlerine kadar devam eden ikinci tabakasından geçte verdiği III-V tabakalara tarihlemiştir⁶⁵⁴. Komana örneğinin ağız kenarı Antiocheia'nın bu tiplerine nazaran oldukça kısa kenarlıdır. Bununla birlikte profilli dudak

⁶⁵⁴ Waage, 1948: 33, Pl. V, 425–426.

kenarı, Antiocheia Form 425 ve 426 tipleri ile benzerdir. Bununla birlikte Komana tabağının kenar çıkıntısı Antiocheia örneklerine göre dışa doğru oldukça çıkık ve kalındır.

Samaria Form 14 ile akraba olmalıdır. Growfoot, geçmişte bu tipin Doğu örnekleri için dikey dudak kenarlı Arretine formlarından türediğinin önerildiğini, ama tersine Samaria'dan sarnıç 2'den ele geçen kalıp şeklindeki ağız kenarlı Form 14a'nın ve depozit D'den ele geçen basit ağız kenarlı 14b örneklerinin görünüşünün, bunların M.Ö. 30'dan önceki varlığını gösterdiğini iddia etmiştir. Form 14'ün M.Ö. 30'dan önce var olduğunu, fakat Augustus Dönemi'ne kadar yaygın olmadığını söylemiştir. Tipin Batı'da Dragendorf Form I ile eşdeğer olduğunu aktarmıştır. Samaria'dan örneklerinin çok sade ve genellikle basit dudaklı tabaklar olduğunu belirtmiştir⁶⁵⁵. Komana örneği, profilli dudak kenarı ve belirgin çıkıntısı ile Samaria'dan Form 14a'yı, kısa dudak kenarı ile ise Samaria'nın Form 14b'si ile yakın görünmektedir. Gövde ve kaide profili üzerine bir şey söylemek mümkün değildir. Ancak büyük olasılıkla Samaria örnekleri kadar kalın cidarlı değildir.

Bu tipler Hayes'in DSA sınıflandırmasında Form 34–37 arasındaki tipleri oluşturmaktadır. Antiocheia'nın Form 415 ve 417 ile paralel olan Form 34'ün Arretine seramiğinde nadir bir form olduğunu ve belki bu tipin Arretine örneklerinin Doğu Sigillata B1 kaplarının (burada Form 6) bir kopyası olabileceğini önermiştir. Daha sonra Arretine üretimlerinde çıkıntı kenarı altına bir yiv eklenmiş olabileceğini belirtmiştir. Arretine üretimlerinde bunun gibi, çömlekçilerin markasını gösteren işaretlerin ve mühürlerin önemli olduğunu ve bununla çömlekçinin tanındığını söylemiştir. Form 35'in Arretine

⁶⁵⁵ Crowfoot, 1957: 310–311, 332, Fig. 79, 14–22.

veya DSB-1 tiplerinin basitleştirilmiş bir türevi olduğunu ve bunların birçoğunda XAPIC mührü bulunduğunu söylemiştir. Hayes'in bu tipleri genel olarak M.S. 1. yüzyılı göstermektedir. Bununla birlikte Hayes, Form 34'ü (Antiocheia Form 415, 417) Waage'nin Antiocheia'da Erken Roma Dönemi tabaka III'e verdiğini, bunun dışında diğer parçalarının M.S. 1. yüzyılda mevcut olduğunu, Form 35'in (Antiocheia Form 423, 430) genel olarak Cladius-Nero Dönemi formu olduğunu söylemiştir. Bunların Pompei'den örneklerinin tipik olmadığını ve M.S.79'dan önceye ait olması gerektiğini belirterek formu M.S. 40-70 arasına tarihlemiştir. Form 35'in bir türevi olduğunu söylediği Form 36'nın (Antiocheia Form 432, Samaria Form 14b) Pompei'nin de en yaygın tiplerinden biri olduğunu, Waage'nin de Erken Roma dizisinin final safhasına koyduğunu söylediği formu, M.S. 60-100 civarına vermiştir. İki alt tipe ayırdığı Form 37 (Antiocheia Form 426, Samaria Form 14) için de, Form 35 ile birlikte M.S. 60-100 civarını önermiştir⁶⁵⁶.

Tarsus'ta bu tipin çok sayıdaki örneği, M.Ö. geç 1. yüzyıl ile M.S. 1. yüzyılın ilk yarısına verilen Roma dolgusundan ele geçmiştir. Birkaç örneği yine aynı tarihe ait Mezar 38-1 altındaki dolgudan ve Trench 6'dan gelmiştir. Bir örnek ise M.S. 2. yüzyıl ile olasılıkla erken 3. yüzyıla tarihlenen 5.90 m. Kompleksinde tespit edilmiştir. Bunun dışında stratigrafi dışından örnekleri vardır. Bunlardan birkaçı "XAPIC" mühür baskılıdır⁶⁵⁷.

⁶⁵⁶ Hayes, 1985a: 29-31, Tav. 5, 6-13.

⁶⁵⁷ Jones, 1950: 240-242, Fig. 192, 372-377, 382-, 385-386, 393,-394.

Jerusalem'da Ermeni Bahçesi'nde bu tip örnekler, Geç Hellenistik ve Erken Roman tabakalarından ele geçmiştir⁶⁵⁸. Bunlar arasında Komana örneği gibi kısa kenarı profilli benzer bir örnek ise Erken Roma Dönemi (M.S. 1. yüzyıl) tipleri arasındadır⁶⁵⁹.

Nabate Oboda'dan bu tip DSA tipleri, Samaria Form 14 olarak tanımlanmıştır. Negew, Oboda'da Doğu Sigillata A kaplarının hem A-I hem de A-II tipleri ele geçmekle birlikte yoğunlukla A-II kaplarının ele geçtiğini bildirmiştir. DSA serisinin A-II tiplerinden olan bu tipe ait iki örnek gösterilmiştir⁶⁶⁰. Komana örneği, kısa kenarı ile bunlardan ikinci örnek ile yakın, ancak Oboda'dan gelen örnek düz kenarlı ve kalın cidarlı bir tabaktır.

Cox, bu tipin K. Asya, Suriye ve Filistin bölgelerinin tanıdık bir formu olduğunu söylemiştir. Dura Europos örneklerini, Petra, Samaria ve Antiocheia örnekleri ile Pergamon ve Çandarlı üretimi bu tip tabaklarla karşılaştırmış ve Dura'nın kırmızı astarlı bu tiplerinin ara bir form olduğunu söylemiştir⁶⁶¹.

Tell Anafa Tip 23, bu tip kenarlı tabaklardır. Slane, tipin İtalyan sigillatalarıyla bir bağlantısı olsa da bunların tarihlemesinde hatırı sayılır bir karışıklık olduğunu söylemiştir. Doğu Terra Sigillata tipinde birkaç örneğin direkt batı sigillatalarının taklidi olduğunu ya da bunların eski metal tiplerle bir ilişkisinin olduğunu belirtmiştir. Formun Suriye-Filistin bölgesindeki çoğu kentte yaygın bir tip olduğunu aktarmıştır. Tel Anafa'da İtalyan tiplerinin taklitlerinin yok denecek kadar az olduğunu söylemiştir. Buna karşın bu

⁶⁵⁸ Hayes, 1985b: 189–190, Fig. 52, 22–27, Fig. 53, 1–7.

⁶⁵⁹ Hayes, 1985b: 190, Fig. 53, 1.

⁶⁶⁰ Negew, 1986: 21, 24, 159–160.

⁶⁶¹ Cox, 1949: 12, no. 65–67.

form için Anafa'dan tartışma götürmez kanıtlar olduğunu ve bu formun Anafa'da diğer Roma formlarından daha geç olduğunu, geniş bir kontekst olan Roma 1B (M.S. erken 1. yüzyıl) çöplüğünde bu forma rastlanmadığını ve bunların Roma 1C'de (M.S. erken-orta 1. yüzyıl) ise yoğun olduğunu aktarmıştır. Buna göre bu tipin Cladius-Nero Dönemi formu olduğunu önermiştir⁶⁶².

Samsat'tan bu tipin bir örneği burada JK/15–16 plankaresinde IV. tabakadan ele geçmiştir. Diğer örnekler ise Urfa Kapısındaki temizlik çalışmalarında tespit edilmiştir. Samsat'ın bu tabaklarının, diğer merkezlerle yapılan karşılaştırmalar sonucu M.S. 1. yüzyılın ilk yarısına ait olabilecekleri önerilmiştir⁶⁶³.

Anemurium'dan üç örnek, Hayes'in Form 37'si ile karşılaştırılmıştır. Williams, bunlardan bir örneğin ağız kenarında bulunan aplike rozet dekorasyonu ile batı sigillatalarının taklidi olduğu söylemiştir⁶⁶⁴.

Bu tip, Perge'de Augustus Dönemi'nden M.S. 3. yüzyıla kadar verildiği belirtilen DSA-II kapları arasında ele alınmıştır. Kentte az miktarda ele geçen DSA-II kaplarının Erken İmparatorluk Dönemi tabakalarında kendini gösterdiği söylenmiştir⁶⁶⁵.

⁶⁶² Slane, 1997: 307–308, Pl. 16, FW 172–175.

⁶⁶³ Zoroğlu, 1986: 81–82, Çiz. 5, 1–12.

⁶⁶⁴ Williams, 1989: 13, Fig. 5, 63–65; Ayrıca bu tipin Hama örnekleri için bkz: Christensen ve Johansen, 1971: Form 14, Fig. 40, 14. 1–40.

⁶⁶⁵ Atik, 1995: 68–71, Abb. 28, 104, 107.

Assos'dan bu tipin bir örneği, M.S. 1. yüzyılın 2. yarısına, diğer bir örneği M.Ö. 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıla tarihlenmiştir⁶⁶⁶. Komana örneği, burada Assos'dan ikinci örneğin kısa ve profilli kenarlı ile yakın bir örnektir. Ancak Assos'dan örneğin kenarı hafif dışa doğru meyillidir. Komana örneği ise tam dik bir yapı göstermektedir. Komana örneği, çıkıntı kenarı ve kısmen korunmuş gövde profili ile de Assos'dan örnekle farklı tiptedir.

Zelle, Assos'dan DSA üretimi bu tipleri, daha detaylı bir şekilde yayınladığı örnekleri Hayes Form 35 ile karşılaştırarak aşağı yukarı M.S. 40–70 arasına tarihlenmiştir⁶⁶⁷.

Atina Agorası'nda bu tipin bir kaide-gövde, bir ağız gövde parçası korunmuş iki örneği, Grup G'de M.S. 1. yüzyılın ilk yarısına tarihlenen tabaka II'den ele geçmiştir⁶⁶⁸. Hayes'in yayınında da Agoradan DSA serisinin bu tipleri, en erken kontekste M.S. 20–50 arasındaki kontekstten ele geçmiştir. Bunun dışında M.S. erken 2. yüzyıla kadar farklı kontekstlerden örnekleri ele geçmiştir. Bir örneği ise Geç Roma Dönemi malzemesi ile karışık kontekste tespit edilmiştir⁶⁶⁹.

Korinth Güney Stoa kontekstinden bu tip iki örnek, Antionheia Form 132 ile karşılaştırılmıştır⁶⁷⁰. Agora'dan örnekler gibi, Korinth'ten gelen bu örneklerden de biri ağız-gövde, diğeri kaide gövde parçası korunmuş tabaklardır. Bununla birlikte kaide-gövde parçası örneği, burada Hayes'in de belirttiği gibi Atina'dan örnekle benzer tiptedir.

⁶⁶⁶ Zelle, 1990: 103, Abb. 6, 13–14.

⁶⁶⁷ Zelle, 1997: 35–36, Abb. 5, 11–15.

⁶⁶⁸ Robinson, 1959: 24, Pl. 60, G 10–11.

⁶⁶⁹ Hayes, 2008: 136–137, Fig. 6, 140–147.

⁶⁷⁰ Hayes, 1973: 451, Pl. 85, 126–128.

Komana örneği ise bu tiplerle aynı tipte tabak olmakla birlikte kısa kenarı ile bunlardan farklılık göstermektedir.

Korinth'te Demeter Kutsal Alanı'ndan örneği, M.S. 1. yüzyıl ortası veya 3. çeyreğine tarihlenmiştir. Tam profil gösteren Korinth'ten bu DSA örneğinin dışta dudak kenarı, yivler ve rulet bezemesi ile süslenmiştir. Tondosunda da baskı bulunmaktadır⁶⁷¹.

Doğu Sigillata A kaplarının bu yaygın formu Kıbrıs sigillatalarında da kullanılmıştır. Hayes, bunların Arretine üretimlerinden Goudineau 39c tipinin kopyası olduğunu söylemiştir. Bu Kıbrıs tiplerinin muhtemelen M.S. 1. yüzyılın ortasına ait olduğunu önermiştir⁶⁷².

Doğu Sigillata B kaplarında da görülen bu tip, Hayes'in DSB serisinde Form 6-8'i oluşturmaktadır. Hayes, Form 6 ve 7'nin muhtemelen Augustus Dönemi sonrasına, özellikle M.S. 1. yüzyılın 2. çeyreğine ait olduğunu önermiştir. Form 7'nin bir versiyonu olup daha sonra ise muhtemelen Arretine'de Goudineau 39c ile karşılık geldiğini söylediği Form 8'i ise M.S. 1. yüzyılın ortalarına tarihlenmiştir⁶⁷³.

Ephesos Tetragonos-Agoradan bu tip DSB kapları, M.S. 1. yüzyılın ilk yarısına tarihlenmiştir⁶⁷⁴. Ephesos'da kamu pazarından örnekleri ise burada M.S. 1. yüzyılın 1. çeyreğine tarihlenen B1 dolgusundan ele geçmiştir. Meriç, Ephesos'dan araştırmaların, bu

⁶⁷¹ Slane, 1990: 48, Fig. 5, 90.

⁶⁷² Hayes, 1985a: 82, Tav. XVIII, 15; Hayes, 1991: 40, Fig. XVIII, 9. 1-2.

⁶⁷³ Hayes, 1985a: 54-55, Tav. XI,

⁶⁷⁴ Gassner, 1997: 130, Taf. 42, 492-494.

tiplerin başlangıcı için M.S. 1. yüzyılın 1. çeyreğinden itibaren ortaya çıktığını gösterdiğini aktarmıştır⁶⁷⁵.

Atina Agorası'nda da Doğu Sigillata B'nin bu kaplarının Hayes 7 tipi örnekleri, M.S. 1. yüzyılın ilk yarısına ait kontekstten ele geçmiştir⁶⁷⁶.

Didyma'da bu tip tabaklar, kil ve astar özelliklerine göre tanımlanmıştır. Buna göre kırmızı astarlı ince soluk sarı tipler, kentte stratigrafi dışından gelmiştir⁶⁷⁷. Parlak kırmızı tipleri ise M.S. 1.-3. yüzyıllar arasına verilen yapı kompleksinden ele geçmiştir⁶⁷⁸. Wintermeyer'in bu şekilde tanımladığı Didyma'dan bu tiplerin birinci grupta tanımlanan örnekleri, DSA, ikinci gruptakiler ise DSB form, astar ve kil tanımlamalarını anımsatmaktadır.

Bu tabaklar, Çandarlı üretiminde Loeschcke 1 tipidir. Loeschcke, Çandarlı'dan bu tipler için, Haltern Sigillata örnekleriyle karşılaştırarak Augustus Dönemi sonrası önermiştir⁶⁷⁹.

Hayes, L1 olarak tanımladığı Çandarlı'nın bu tipinin İtalyan Terra sigillatasında Goudineau tip 39c ile paralel bir tip olduğunu söylemiş ve bunlar için M.S. geç 1. yüzyıl ortalarını önermiştir. Bu tipin benzer şekilli örneklerinin Pontica

⁶⁷⁵ Meriç, 2002: 49–50, 57–58, Taf. 20–21, K184–199; Bu tip DSB örnekleri için bkz: Tekkök-Bicken, 1996: 55, Fig. 20, A206.

⁶⁷⁶ Hayes, 2008: 141, Fig. 6, 191–192.

⁶⁷⁷ Wintermeyer, 2004: 143, Abb. 1383–1384.

⁶⁷⁸ Wintermeyer, 2004: 146–147, Abb. 1431–1433.

⁶⁷⁹ Loeschcke, 1912: 360–362, Taf. XXVIII, 1.

sigillatasında bulunduğunu ve Güney Rusya'da da bazı benzer bulguların olduğunu bildirmiştir. Ancak bunların, eğimli iç kenarının ve derin, kaba modellerinin Pergamon üretimlerine çok benzemediğini söylemiştir⁶⁸⁰.

Pergamon üretimi tipleri ise Meyer-Schlichtmann'ın tanımlamasıyla T 31'dir. Bunlar Pergamon'da Arretine benzeri tabaklar olarak tanımlanmıştır. Meyer-Schlichtmann, ağız-gövde profilindeki değişimlere göre beş tipe ayırmış ve formu M.Ö. 1. yüzyıl ortası ile M.S. 1. yüzyılın 3. çeyreği arasına tarihlenmiştir⁶⁸¹.

Zelle, Assos'dan bu tip Pergamon kapları için, Meyer-Schlichtmann'ın Pergamon'daki tarihlenmesine benzer tam bir kronoloji oluşturmanın mümkün olmadığını söylemiştir. Pergamon'daki tiplerle aynı tiplerin ele geçmediği Assos örneklerinin ağız kenarı oluşumuna göre iki kategoriye ayrılabilceğini ve daha sonrada alt gruplarda ele alınabileceğini belirtmiştir. Assos'da bunlar için kronolojik bir dizin ise sunulamadığını eklemiş ve Assos örnekleri için genel olarak Pergamon tipleri ile birlikte M.Ö. 1. yüzyıl ortası-M.S. 1.yüzyılın 3. çeyreğini vermiştir⁶⁸².

Pergamon ve Çandarlı üretimi sigillata kaplarının ayrı olarak ele alınmadığı Apollon Smitheion kutsal alanında Pergamon-Çandarlı tipi bu tip tabaklar, M.S. 1.yüzyılın 2. yarısına tarihlenmiştir⁶⁸³. Komana örneği kısa kenarı ile Smitheion'dan bu tiplerle aşağı yukarı benzerdir, ancak kenar çıkıntısı ve daha ince cidarı ile bunlardan farklıdır.

⁶⁸⁰ Hayes, 1985a: 75, Tav. XVI, 16; burada Sigillata Pontica örnekleri için bkz: Tav. XXII, 6-9, XXIII, 1.

⁶⁸¹ Meyer-Schlichtmann, 1988: 151-153, Taf. 19, 34, Kat. No: 318-325.

⁶⁸² Zelle, 1997: 88-89, Abb. 23, 432-443.

⁶⁸³ Akyürek, 1990: 142-143, 59-63.

Samos Form 8'dir. Unterkirchner, bu tipin Dragendorff I veya Haltern 2a ile uygunluğu nedeniyle Arretine kap tipinin bir türevi olarak gösterildiğini, ancak formun Samaria ve Hama'da M.Ö. 30'dan önce tespit edildiğini ve batı sigillatısıyla etkileşimin olası olmadığını söylemiştir. Tarsus ve Antiocheia'da Erken Roma Dönemi buluntu grupları içinde bulunduğunu, formun Çandarlı'dan Erken Tiberius Dönemi Tip I ile de karşılık geldiğini aktarmıştır. Samos'da 19 parça tespit edildiğini ve bunlardan 7'sinin kuşkusuz DSA, 5'inin DSC, 7'sinin DSB ve yanısıra 2 parçanın İtalyan ithali olabileceğini ve Samos Heraionu'ndan parçaların olasılıkla M.S. 1. yüzyılın ilk yarısına ait olduğunu bildirmiştir⁶⁸⁴.

Çandarlı üretiminin bu gtipinin bir örneği, Sparta'da Roma stoasından ele geçmiştir. Bailey, Çandarlı Loeschke 1 tipi bu kâsenin M.S. 1. yüzyıl ortası-erken 2. yüzyıla tarihlendiğini söylemiştir⁶⁸⁵.

Pergamon ve DSA kapları, DSB'nin örneklerine göre oldukça basit formlardır. Dsb tipleri form ve bezeme özellikleriyle Arretine tiplerine daha yakın görünmektedir. Bununla birlikte Hayes'in DSB serisinin Form 58'i⁶⁸⁶ bu tipe kenarlı ancak daha derin profili ile Hayes'in bu tipin Pontica versiyonu⁶⁸⁷ olarak gösterdiği tiplere yakın örnekleridir.

⁶⁸⁴ Unterkirchner, 1983: 180, Abb. 2, 8.

⁶⁸⁵ Bailey, 1993: 239, Fig. 12, 154.

⁶⁸⁶ Hayes, 1985a: Tav. XIV, 3; Ayrıca Assos'dan bu tip DSB örnekleri için bkz: Zelle, 1997: Abb. 9, 67-73.

⁶⁸⁷ Hayes, 1985a: Tav. XXII, 6-10, Tav. XXIII, 1.

Komana örneği ise bu farklı gruplar içinde dudak kenarı ve çıkıntı profili ile karakteristik bir tiptir. Ancak bu tiplerle aynı form grubuna ait bir örnektir ve bu tiplerle birlikte M.Ö. 1. yüzyıl ortası-M.S. 1. yüzyıla tarihlenebilir.

II. 2. 4. 9. Form 9 (Kat. No: 179–185)

Dışa çekik ağız kenarlı tabaklardır. Yalnız dudak kenarı üzerindeki ince olukla karakteristiktir. Dudak kenarı kemer şeklinde kavisli bir şekilde devam etmektedir ve keskin bir açı ile gövdeye bağlanmaktadır. Tam profili bir örnek olan Kat. No: 179'da tanıtılan kap, gövdenin meyilli bir şekilde devam ettiğini ve halka kaideli kaplar olduğunu göstermektedir. Yalnız Kat. No: 183'ün ağız kenarı hafif meyilli, dik bir şekilde gövde geçişine bağlanmaktadır. Kat. No: 184'ün dudak kenarı, hafif yukarıya doğru bir çıkıntı yapmaktadır. Kat. No: 185'in dudak kenarı sarkıktır ve ağız kenarındaki oluğu derindir.

Komana'nın bu kaplarının astarlama özellikleri ise farklılıklar göstermektedir. Kat. No: 179, 181-183'ün içi-dışı tamamen kırmızı astarlıdır. Kat. No: 180, 184–185 arasındaki örnekler, içi ve dudak üzerleri koyu kırmızı astarlı kaplardır. Dış yüzeyleri ise açık kırmızı veya devetüyü rengi astarlanmıştır.

Komana'dan bu tipler, Antiocheia Form 113 ile benzer görünmektedir. Antiocheia'nın Geç Hellenistik Dönem (M.Ö. 2. yüzyıl ortası–1. yüzyıl sonu) kapları arasında ele alınmıştır. Waage, bu tipin dudağının yukarıya dönük ve gövdesinin Form 112'den daha dik olduğunu; 113 k tipinin kaidesinin erkeni göstermediğini söylemiştir. 113u'nun Erken Roma kaplarının en erken tiplerine geçişi gösterdiğini belirtmiştir⁶⁸⁸.

⁶⁸⁸ Waage, 1948: 22–23, Pl. IV, 113.

Komana örnekleri, ağız ve gövde geçişi ile Antiocheia'dan bu kaplarla yakındır. Ancak Komana örnekleri Antiocheia örneklerine nazaran ince cidarlı kaplardır.

Tarsus'da bu tipin bir örneği, M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyılın ilk yarısına verilen çevre duvarı depozitinden ele geçmiştir. Jones, bu tipin örneklerinin nadir olduğunu söylemiştir. Tipin Hellenistik-Pergamene kapları ile birleştiğini, ancak genel olarak geç bir form gibi görüldüğünü belirtmiştir. Tarsus'da bunların Erken İmparatorluk Dönemi'ne kadar bulunmadığını eklemiş ve tipin detaylı profilinin ve çömlekçi mührünün bulunmasının bu dönemle birlikte görüldüğünü bildirmiştir⁶⁸⁹.

Dura-Europos'da bu tipe ait üç örnek yayınlanmıştır. Cox, Grup IVb olarak tanımladığı bu kâselerin, Grup IVa tiplerini izlediğini söylemiştir. Burada 58 nolu örneğin profilindeki detaylarıyla metalik formların etkisini gösterdiğini; 59 nolu örneğin Samos'tan bir tabak ile benzer ve muhtemelen M.Ö. 1. yüzyıla ait olduğunu; 60 nolu örneğin varyasyonlarının ise Ren vadisindeki Erken Roma Dönemi kapları arasında yaygın olduğunu ve Erken Augustus Dönemi Arretine tipinin taklidini gösterdiğini söylemiştir⁶⁹⁰.

Nessana'nın terra sigillata türü kapları arasında Tip C bu tabaklardandır. Bunlar Nessana'da Roma Dönemi kontekstini oluşturan ETD. C tabasından ele geçmiştir⁶⁹¹.

⁶⁸⁹ Jones, 1950: 181, Fig. 192, A.

⁶⁹⁰ Cox, 1049: 10, No. 58–60.

⁶⁹¹ Baly, 1962: 282, Pl. XLIII, C.1.

Bunlar Hayes Form 28'dir. Hayes, bunların muhtemelen M.Ö. 10/1 ile aşağı yukarı M.S. 15–30 arasına ait olduklarını önermiştir⁶⁹².

Tel Anafa Tip 22 bu tip tabaklardır. Slane, Anafa'da bunları Batı sigillatalarının taklidi kapları altında ele almıştır. Anafa'da ikinci kazı sezonunda bu kaplardan 86 parça ele geçmiştir. Rom 1A (M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. erken 1. yüzyıl) kontekstinde bunlara rastlanmazken, yoğun olarak Rom 1B'de (M.S. erken 1. yüzyıl) ve az miktarda Rom 1C (M.S. erken-orta 1. yüzyıl) kontekstlerinde örneklerine rastlanmıştır⁶⁹³.

Tel Anafa'da benzer profilli küçük bir parçada Roma 1B veya 1C kontekstinden ele geçmiştir. Slane, Anafa'da tek örnek oluşturan bu parçanın DSA veya başka bir fine kap türü olabileceğini ve bunun Anafa'da Form 22'yi oluşturan tiplerin imitasyonu olabileceğini önermiştir. Anafa'dan bu parça, seyrek küçük ilaveleriyle oldukça yumuşak kırmızımsı sarı fabrikasyon ürünüdür. Kırmızı astarı dışta aşınmıştır ve parlak değildir⁶⁹⁴. Anafa'dan Tip 22 örnekleri Komana'dan Kat. No 184'de tanıtılan parça ile daha yakın görünürken diğer örnekler, dışa doğru uzantılı kenarındaki oluğu ile bu tipe yakın görünmektedir.

Samsat'tan üç örnek, burada Urfa kapısındaki temizlik çalışmaları sırasında ele geçmiş ve Zoroğlu, bu nedenle bu Samsat örnekleri için bir tarihleme önerisi vermenin

⁶⁹² Hayes, 1985a: 27, Tav. IV, 10.

⁶⁹³ Slane, 1995: 306, Pl. 16, FW 165–171.

⁶⁹⁴ Slane, 1995: 382, Pl. 35, FW 605.

mümkün olmadığını söylemiştir. Ancak buradaki dolgunun temizliği sırasında çıkan kapların yoğunlukla M.S. 1. yüzyıla ait örneklerden oluştuğunu belirtmiştir⁶⁹⁵.

Atina Agorasında bu tipin bir örneği, erken kontekstten, M.Ö. 1. yüzyılın son üç çeyreğine tarihlenen Grup F'den ele geçmiştir⁶⁹⁶. Hayes, Agora'dan ithal Roma Dönemi kaplarını ele aldığı yayınında ise bu örnek için, aşağı yukarı M.Ö. 25–1 tarihini önermiştir⁶⁹⁷. Bunun dışında, tipin Agora'dan örnekleri, M.S. 1–50, M.S. 5–20 tarihlerine ait kontekstlerden ele geçmiştir. Bir örneğe ise Geç Roma Dönemi kontekstinde rastlanmıştır. Ancak Hayes bu parçanın, aşağı yukarı M.Ö. 30–15 arasına ait olabileceğini önermiştir⁶⁹⁸.

Komana'nın bu tipleri için daha yakın profilli kaplar, Doğu Sigillata B kaplarında görülmektedir. DSB serisinde Hayes Form 2 ve 3 bu tipte kaplardır. Hayes, Form 2'nin muhtemelen Arretine'de Goudineau Form 6 ile ilişkili olabileceğini; Form 3'ün ise bazı örneklerinin Arretine seramiğinde Haltern Form I'in taklidi gibi görüldüğünü söylemiştir. Ayrıca Form 3'ün Goudineau 12, 23 ile ilişkili olduğunu belirtmiştir. Her iki tipinde muhtemelen Augustus Dönemi'ne tarihlendiğini bildirmiştir⁶⁹⁹.

⁶⁹⁵ Zoroğlu, 1986: 79–80, Çiz. 4, Form 13; Ayrıca bu tipin Hama'dan örnekleri için bkz: Cristensen ve Johansen, 1971: Hama Form 13, fig. 39.

⁶⁹⁶ Robinson, 1959: 11, Pl. 60, F 4.

⁶⁹⁷ Hayes, 2008: 136, Pl. 6, 136.

⁶⁹⁸ Hayes, 2008: 136, Pl. 6, 135–139; Ayrıca bu tip DSA örnekleri için bakınız. Riley, 1975: 51, 138; Hellström, 1965: Pl. 35, 202; Mitsoupolos-Leon, 1991: 88, Taf. 110; G 19; Technau, 1929: 49, Abb. 38; Waage, 1933: Pl. VIII, 49.

⁶⁹⁹ Hayes, 1985a: 53, Tav. XI, 10–11.

Bu tipin örnekleri Ephesos'daki kamu pazarındaki bir çeşmeden, burada Geç Hellenistik-Augustus Dönemi'ne ait olan Dolgu A ve M.S. 1. yüzyılın 1. çeyreğine verilen Dolgu B1'den ele geçmiştir⁷⁰⁰.

Mitsopoulos-Leon, Haltern Form I'in Doğu Sigillata B'deki taklitleri olan bu tiplerin Ephesos'da kamu pazarındaki Bazilika'da çok çeşitli varyasyonlarının ele geçtiğini bildirmiş ve burada H15'de tanıtılan örneğin, Slane'e göre M.S. 1–25 veya 25–50 yıllarına ait olabileceğini aktarmıştır⁷⁰¹. Bu tiplerin Ephesos'da yamaç evlerden örnekleri için de M.S. 1. yüzyıla ait olduğu önerilmiştir⁷⁰².

Assos'da Hayes Form 2 ile karşılaştırılan benzer tipte kaplar, Hayes'in tarihlemesi ile paralel olarak Augustus Dönemi'ne ait olduğu önerilmiştir⁷⁰³.

Atina Agorası'nda bu tipin Doğu Sigillata B1 grubu bir örneği, aşağı yukarı M.S. 10–25 arasına verilen kontekstten ele geçmiştir. Ancak Hayes, bu parça için M.Ö. 20-M.S. 10 tarihini önermiştir⁷⁰⁴.

Paphos'dan benzer kenarlı bir örnek Çandarlı üretimidir. Hayes, bu tipin Kıbrıs Sigillata örneklerinde de olduğu gibi, alçak, çift kaide halkasıyla Arretine Haltern Form

⁷⁰⁰ Meriç, 2002: 49, 56, Taf. 20, K173–174.

⁷⁰¹ Mitsopoulos-Leon, 1991: 100, H13-H22.

⁷⁰² Outschar, 1996: 50, Taf. 5, 143; Ayrıca bu tiplerin Ephesos'dan örnekleri için bakınız: Heberdey, 1906: 171, 28; Mitsopoulos-Leon, 1972–75: 33, 5H.

⁷⁰³ Zelle, 1997: 48: Abb. 9, 65–66; Ayrıca bu tipin Priene'dan örneği için bakınız. Zahn, 1904: Abb. 550, 132.

⁷⁰⁴ Hayes, 2008: 141, fig. 7, 187.

1'in kopyası olduğunu söylemiştir. Bu örnek Paphos'da Geç Augustus Dönemi'ne (M. S. 1–15/20) verilen Dolgu 18'den ele geçmiştir⁷⁰⁵. Bu tip dudak kenarlı tabaklar, Çandarlı Form 5'i oluşturmaktadır. Loeschcke'de bu tipi, Haltern Form 1 ile karşılaştırmış ve bunların Augustus Dönemi'ndeki varlığından söz etmiştir⁷⁰⁶.

Komana tabakları, DSB serisinin bu tipleri ile ağız kenarı ve gövde yapısı ile DSA tiplerine nazaran daha yakın profilli kaplardır. Bununla birlikte her iki grubun örnekleri de aşağı yukarı aynı tarihleri, M.Ö. 1. yüzyıl sonları ve M.S. 1. yüzyıl ortalarını işaret etmektedir. Bu çerçevede Komana'dan bu tiplerinde bu tarihlere ait kaplar olduğunu önermek mümkündür.

Komana'nın bu tabakları ağız ve gövde geçişi ile Geç Roma Dönemi'nin Afrika Kırmızı Astarlı Kapları'ndan olan Hayes Form 67 tipini de hatırlatmaktadır. Ancak burada Komana örneklerinin tam profilini gösteren Kat. No: 103'de tanıtılan örnek, bu Komana tabaklarının Afrika tipleri ile ilişkili bir form grubu olmadığını ortaya koymaktadır. Bununla birlikte Hayes Form 67'nin ağız kenarı daha kavisli ve yatay bir profil göstermektedir. Komana tipleri ise daha dik açılı birer geçiş göstermektedir ve Komana örnekleri bu tipleri ile yukarıda da belirtildiği gibi daha çok Doğu Sigillata B kaplarını anımsatmaktadır.

II. 2. 4. 10. Form 10 (Kat. No: 186–187)

Yuvarlatılmış ağız kenarlıdır. Kat. No: 186'da tanıtılan örneğin ağız kenarı ince bir yiv ile gövdeden ayrılmaktadır. Eğimli gövdeleri, hafif içbükeydir. Yalnız ağız ve

⁷⁰⁵ Hayes, 1991: 181, Fig. LXI, 19.

⁷⁰⁶ Loeschcke, 1912: 363, Taf. XXVII, 5.

gövde profili korunmuş örneklerdir. Kat. No: 186'nin içi-dışı sarımsı kırmızı astarlıdır. Kat. No: 187'nin ise içi-dışı koyu kırmızı astarlıdır.

Komana'nın bu iki örneği için benzer tipler, Assos'da Pergamon Sigillata grubunda T15'i oluşturmaktadır. Bu tabaklar düz dipli ve eğimli cidarlı kaplardır. Yuvarlatılmış dudak kenarı bir yivle gövdeden ayrılmıştır. Zelle, bu tipin direkt bir paralelinin bulunmadığını, olasılıkla dışa doğru uzantılı ve düz dipli Tabak 10 ve 11'in bir varyasyonu olabileceğini söylemiştir. M.S. 1. yüzyılın 2. yarısı-2. yüzyılın ilk yarısına tarihlenmiştir⁷⁰⁷. Komana'nın 186 numaralı örneği, ağız ve gövde formu ile Assos'dan bu Pergamon Sigillata tipi ile oldukça benzer bir tip göstermektedir.

Zelle, Assos'dan bu Pergamon Sigillata tipini Meyer-Schlichtmann'nın T20 kapları ile karşılaştırmıştır. Komana'dan bu tiplerde Pergamon sigillata T20 kapları ile benzer profilli kaplardır. Pergamon T20, ağız kenarı hafif dışa doğru kubbe şeklindedir ve cidardan ince bir yivle ayrılır. Tabanı, düz veya merkeze doğru yukarıya yükselmektedir. Başlangıcı, sarnıçlar aracılığıyla M.S. 1. yüzyılın başından önce, M.Ö. 1. yüzyılın sonuna doğru saptanmıştır. Başka buluntu yerlerinde M.S. 1. yüzyıl ve 2. yüzyıl başına tarihlenmiştir. Form en son ise M.S. 2. yüzyılın ilk çeyreğinde ele geçmiştir. Bunun dışında yeni bir ipucu vermese de T20'nin Peristilli evden örneklerinin de M.S. 1.-2. yüzyıla ait olduğu, Ketios mezarından örneklerinin ise bir kronoloji göstermediği belirtilmiştir⁷⁰⁸. Komana tabaklarının form karakteri bu Pergamon tipleri ile benzerlik göstermektedir. Yalnız Pergamon T20, kalın cidarlı tabaklardır. Komana tabakları, bu Pergamon tiplerine göre ince cidarlı kaplardır. Bununla birlikte form yapısı çok benzer tabaklardır.

⁷⁰⁷ Zelle, 1997: 95, Abb. 26.

⁷⁰⁸ Meyer-Schlichtman, 1988: 144, Taf. 18, 294-295.

Bu karşılaştırma örnekleri, Komana'nın bu kaplarının, yuvarlatılmış ağız kenarı ve eğimli gövdesi ile düz dipli ve geniş tabaklar olduğunu göstermektedir. Olasılıkla da M.Ö. 1. yüzyıl sonu-2. yüzyıl ortalarına ait kaplar olmalıdır.

II. 2. 4. 11. Form 11 (Kat. No: 188)

Komana'da tek örnekle temsil edilen bu tip, dışa doğru meyilli düz bir ağız kenarına sahiptir. Ağızdan gövdeye keskin bir açı yapmaktadır. Gövde sığdır. İnce, narin halka kaidelidir. İçi-dışı mat siyah astarlı bir önektir.

Antiocheia 405 ve 407 formudur. Bunlar Antiocheia'nın Erken Roma Dönemi kapları arasında değerlendirilmiştir. Waage, eğimli gövde profiline sahip tabaklar şeklinde tanımlamış ve bu tiplerin tamamen dikey olmayan gövde şekli ile Geç Hellenistik Dönem Kırmızı Astarlı Kapları ile Roma "Pergamon" Kapları arasında bir geçiş türü olduğunu söylemiştir. Antiocheia'da bu tipler, Geç Hellenistik Dönem Kırmızı Astarlı Kapları'ndan dışa çekik ve içe çekik kenarlı, keskin gövde dönüşlü tabaklarla karşılaştırılmıştır. Yalnız damga bulunmayan bu tabakların birkaç örneğinde dışta gövdede rulet dizileri ve birkaçında ise içte çift rulet daireleri olduğu belirtilmiştir⁷⁰⁹. Komana örneği, Antiocheia'da birlikte ele alınan bu iki tipten Form 407 gibi düz kenarlı bir örnektir.

Samaria Form 12'ye girmektedir. Crowfoot, Samaria'dan bu tipin düz gövdeli örneklerinin erkeni işaret ettiğini, ancak gövdesi rulet bezemeli tiplerinin M.S. geç 2. ve 3. yüzyılı gösterdiğini söylemiştir⁷¹⁰. Komana örneğinin gövdesi bezemesiz olmakla birlikte

⁷⁰⁹ Waage, 1948: 33, Pl. IV, 405-407.

⁷¹⁰ Crowfoot, 1957: 310, Fig. 79, 8-12.

düz ağız yapısı ve gövde geçişi, Samaria'nın bu tipe giren bezemeli bir örneği⁷¹¹ ile uyumludur. Ancak ince ve narin kaide profili ile bunlardan tamamen ayrılmaktadır.

Hayes Form 30'a girmektedir. Hayes bezemeli gövdeye sahip bu tip için protip olarak Paphos'u göstermiş ve bunları aşağı yukarı M.S. 10–50 arasına tarihlemiştir⁷¹².

Tell Anafa Tip 21'dir. Slane, bu tipin kronolojisinin problemlili olduğunu ve Anafa'da bu formun Tip 22 ve 23 ile birlikte Roma 1A tabakasında (M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. erken 1. yüzyıl), yani ithal sigillatların gelişinden önce ele geçmediğini söylemiştir. En erken ortaya çıkışı, Yapı 1'in toprak ve çakıl taşı tabanında ele geçmiştir. Bu tabanın Roma 1A'ya denk gelmesine karşın, bir DSB örneği ile birlikte Roma 1B (M.S. erken 1. yüzyıl) materyali olduğu tespit edilmiştir. Bunun dışında Roma 1B ve 1C katında örnekleri ele geçmiştir⁷¹³.

Paphos'da bu tipe giren örnekler, Geç Augustus Dönemi'ne (M.S. 1–15/20) tarihlenen Kuyu 18 depozitinden ele geçmiştir. Bunlardan bir örneğin dışta dudak kenarı profillidir ve dudağın altında rulet bezemesi görülmektedir. Diğer iki örneğin içte ağız kenarında ince bir yiv bulunmaktadır. Bunların dışta dudak altında ise belirsiz bir rulet bezemesinden söz edilmektedir⁷¹⁴.

⁷¹¹ Crowfoot, 1957: 310, Fig. 79, 10.

⁷¹² Hayes, 1985a: 28, Tav. IV, 14.

⁷¹³ Slane, 1997: 305, Pl. 16, FW 161–164.

⁷¹⁴ Hayes, 1991: 180, Fig. LXI, 5–7.

Samsat'ta bu tipe giren iki örnek tespit edilmiştir. Formun tam profilini gösteren tama yakın örnek, içte ve dışta profilli bir tabaktır ve dışında dudağının altında rulet-tırtır bezemesi vardır. Tondosunda ise bir damga bulunmaktadır. Zoroğlu, Samaria ve Hama örnekleri ile karşılaştırmaları ve parçanın buluntu kontekstinden yola çıkarak bu Samsat örneğinin, M.S. 2. veya 3. yüzyıla ait olabileceğini önermiştir⁷¹⁵.

Sultantepe'den yine bezemeli bu tip bir örnek, Roma Pergamon kabı olarak tanımlanmıştır⁷¹⁶.

Ephesos'da bu tip iki ağız kenarı parçası kamu pazarında bir çeşme kuyusundan ele geçmiştir. Dışta dudak kenarı rulet bezemeli bu örneklerden biri, M.S. 1. yüzyılın 1. çeyreğine tarihlenen B1 dolgusundan gelmiştir⁷¹⁷.

Korinth'ten bu tip dik kenarlı ve dışında dudak altında iki sıra ince çizgi bezemeli bir örnek, Güney Stoa depozitinden ele geçmiştir. Daha öncede belirtildiği gibi Hayes bu depoziti M.S. 55–70 arasına önermiştir⁷¹⁸.

Samos Form 7'dir. Unterkicher, tipin bezemesiz örneklerinin Augustus Dönemi'ne tarihlendirilirken rulet bezemeli örneklerinin büyük bölümünün M.S. geç 2. yüzyıl–3. yüzyıla ait olduğunu söylemiştir. Samos parçalarının, bir örneğinin muhtemelen

⁷¹⁵ Zoroğlu, 1986: 78–79, çiz. 4.

⁷¹⁶ Lloyd, 1954: 102, Fig. 1, 14; Bu tipin Hama'dan örnekleri için bkz: Cristensen ve Johansen, 1971: Hama 12, fig. 36, 12.6b, 12. 7, 12.13.

⁷¹⁷ Meriç, 2002: 43, Taf. 15, K137–138.

⁷¹⁸ Hayes, 1973: 451, Pl. 85, 129.

Augustus Dönemi'ne, bunun dışındaki bütün örneklerin ise geç döneme ait olduğunu bildirmiştir⁷¹⁹.

Bu merkezlerden gelen veriler doğrultusunda Komana'dan bu örnek, bezemesiz oluşu ile erkene, M.Ö. geç 1.-M.S. 1. yüzyıla tarihlenebilir. Ancak Komana'nın bu kâsesi bezemesiz olmasına rağmen formu ile geç tiplerle çok yakın bir örnektir.

II. 2. 4. 12. Form 12 (Kat. No: 189)

Tek parça ile temsil edilen bu grup dışa çekik, topak şeklinde ağız kenarına sahiptir. Düz gövdesi eğimlidir. Düz diplidir. İnce sıkı kili kırmızımsı sarı renktedir. İçeriğinde ince yoğun kalker vardır. İçi çift kat koyu kırmızı dışı ince açık kırmızı astarlıdır.

Bu Komana örneği, Hayes'in DSB grubunda Form 63 ile uyumludur. Hayes, bu tipin benzer görünüşteki Form 62 gibi Flavius-Traianus Dönemleri'ni işaret ettiğini söylemiştir⁷²⁰. Komana örneği ağız ve gövde profili ile Hayes'in bu tipi ile uyumludur. Yalnız düz dibi ile bundan ayrılmaktadır.

Atina Agorası'nda bu tip ağız ve gövde profilli bir DSB tabağı, Grup G'de M.S. geç 1. yüzyıl-erken 2. yüzyıla tarihlenen Tabaka II-III'den ele geçmiştir⁷²¹. Agoradan bu DSB tabağı, yuvarlaklaştırılmış dışa çekik ağız kenarlı, hafif meyilli bir gövde profiline

⁷¹⁹ Unterkircher, 1983: 180, Abb. 2, 7; Bu tipin Sidi Khrebish Benghazi'den örnekleri için bakınız: Kenrick, 1985: 233-234, Fig. 42, 327. 1-3.

⁷²⁰ Hayes, 1985a: 65, Tav. XIV, 12-13.

⁷²¹ Robinson, 1959: 25, Pl. 4, 57, 61, G 24, 44, Pl. 61, G 213; Hayes, 2008: Fig. 12, 328. Fig. 12, Pl. 14, 331.

sahiptir ve kaide halkalıdır. Komana örneğinin gövdesi daha yatay bir profil göstermekle birlikte ağız ve gövde profili ile aynı tiptedir. Yalnız Hayes'in de gruplamasını oluşturan bu DSB tabaklarından düz dibi ile farklılık göstermektedir.

Bu tip ağız kenarlı ve düz dipli bir örnek, Pergamon Asklepion'undan Erken İmparatorluk Dönemi'ne ait küçük bir oda yapısından ele geçmiştir. Bu alan Asklepion'un M.S. 1.yüzyılın ilk yarısına ait 14 numaralı yapı katındadır. Ziegenaus-De Luca, bu tabak tipine M.Ö. 1. yüzyılın ortasından önce rastlamanın güç olduğunu ve bu tipin kesinlikle daha geç bir tarihe ait olduğunu önermiştir⁷²².

Aynı form hem DSB hem de Pergamon sigillata kaplarında, kâse formunda da üretilmiştir. Hayes Form 75 bu tip DSB kâseleridir ve Hayes de bu tipini Form 63'ü ile ilişkilendirmiştir⁷²³. Olbia Tip 6'dir⁷²⁴.

Bu tip DSB kâseleri, Atina Agorasında Grup M 'de M.S. geç 1.- 2. yüzyılın ilk yarısına ait tabaka II'den ele geçmiştir⁷²⁵. Agora'dan bir örnekte, çoğunlukla M.S. 2. yüzyıl malzemesi gösteren, ancak birkaç M.S. 3. yüzyıl malzemesi bulunan kontekstte tespit edilmiştir⁷²⁶.

⁷²² Ziegenaus ve De Luca, 1968: Taf. 58, 66, 423: Ayrıca Didyma'dan Bu tip örnekler için bkz: Wintermeyer, 2004: 148, Abb. 1460.

⁷²³ Hayes, 1985a: 68, Tav. XV, 8-9.

⁷²⁴ Knipowitsch, 1929: 16, Taf. I, 6.

⁷²⁵ Robinson, 1959: 87, Pl. 62, M 32; Hayes, 2008. Pl. 12, 337.

⁷²⁶ Hayes, 2008: 154, Pl. 12, 336.

Kenchreai'dan bir örnekte, Atina Agorasından Grup G'den gelen örnekle karşılaştırılmış, ancak Kenchreai örneğinin muhtemelen erken safhadan geldiği önerilmiştir⁷²⁷.

Ephesos Tetragonos-Agora'da örneği M.S. 75-125'e tarihlenmiştir⁷²⁸. Ephesos Kamu pazarından iki örneği verilmiştir. Bunlardan birinin buluntu konumu bilinmemekle birlikte diğeri, Flavius Dönemi'ne verilen D1 dolgusunda tespit edilmiştir⁷²⁹.

Assos'dan iki farklı başlıkta ele alınan bu tip kâseler, Hayes Form 75 ile karşılaştırılarak M.S. 70–120 tarihleri arasına verilmiştir⁷³⁰. Apollon Smitheion'dan gelen bir örnek, M.S. geç 1. yüzyıl-2. yüzyılın ilk yarısına tarihlenmiştir⁷³¹. Tarsus'dan bir örnek ise höyükte stratigrafi dışından ele geçmiştir⁷³².

Pergamon Sigillata Kaplarında ise Meyer-Schlichtmann B8 bu tipte kâse örnekleridir. Meyer-Schlichtmann, bu form için, sarnıçlardan gelen verilerin M.Ö. 1. yüzyılın 1. çeyreğinden sonrasının *terminus post quem*, M.S. 1. yüzyılın başının ise *terminus ante quem* oluşturduğunu söylemiştir⁷³³.

⁷²⁷ Adamsheck: 1979, 66, Pl. 17. ER 47.

⁷²⁸ Gassner, 1997: 133, Taf. 43, 516.

⁷²⁹ Meriç, 2002: 54, 63, Taf. 26, K 282–283.

⁷³⁰ Zelle, 1997: 46, Abb. 8, 58–60; Zelle, 1990: Abb. 8, 26–27.

⁷³¹ Akyürek, 1990: 132, Abb. 5, 16.

⁷³² Jones, 1950: 253, Fig. 196, 559.

⁷³³ Meyer-Schlichtmann, 1988: 80, Taf. 9, 68.

Zelle'nin de belirttiği gibi⁷³⁴ Pergamon tipleri DSB tiplerinden çok daha erken bir tarih göstermektedir. Bununla birlikte Komana'nın bu tabak formu, ağız gövde ve kaide formu ile birebir benzer olduğu Pergamon Asklepionundan gelen tipin kontekstiyle paralel olarak, M.S. 1. yüzyılın ilk yarısı önerilebilir. Bununla birlikte DSB türü benzer profilli kâselerde göz önünde bulundurularak formun belki M.S. erken 2. yüzyıla kadar devam ettiği söylenebilir.

II. 2. 4. 13. Form 13 (Kat. No: 190–204)

Form 6 tabakları ile aynı tiptedir. Form 6'dan yalnız ağız formu ile farklılık göstermektedir. İçe çekik ağız kenarlı ve düz dipli geniş tabaklardır. Gövdesindeki eğimle paralel olarak derin veya sığ örneklerden oluşmaktadır. 22–50 cm. arasında değişen genişliğe sahip kaplardır.

Yüzeyleri, içte ve dışta farklı uygulamalara sahiptir. Kat. No: 190'nın içi koyu kırmızı astarlıdır. Dışı aşırı derecede deforme olmakla birlikte astarsız bırakılmış veya ince bir tabaka halinde açık kırmızı astarlanmıştır. Kat. No: 191'in içi çift kat koyu kırmızı, dışı ince açık kırmızı astarlıdır. Kat. No: 192'nin içi-dışı mat siyah-kahverengi astarlıdır. Ancak dış yüzeyinde astarın kalitesiz bir şekilde uygulandığı anlaşılmaktadır. Kat. No: 193'ün içi ve dışta dudak kenarı çift kat koyu kırmızı astarlıdır. Dışta geri kalan kısmı ise ince acık kırmızı veya devetüyü renginde astarlıdır. Kat. No: 194'ün içi ve dışta dudak kenarı kahverengi-kırmızı astarlıdır. Dış ise olasılıkla astarsız bırakılmıştır. Kat. No: 195'in içi ve dudak üzeri koyu kırmızı, dışı açık kırmızı astarlıdır. Kat. No: 196'nın dışta dudak kenarı ve içte tabana kadar devam eden kalın koyu kırmızı bir bant vardır. İçte geri

⁷³⁴ Zelle, 1997: 46.

kalan kısım astarsızken dışta gövdede siyah-kahverengi astar izleri görülebilmektedir. Kat. No: 197'in içi ve dışta dudak kenarı açık koyulu kırmızı astarlıdır. Ayrıca içte gövdede ve tabanı üzerinde siyah ince bantlar vardır. Dışı ise açık kırmızı/devetüyü astarlıdır. Kat. No: 196 gibi Kat. No: 198'inde dışta dudak kenarı ve içte tabana kadar devam eden çift kat koyu kırmızı bir bant vardır. Kat. No: 199'un içi ve dışta dudak kenarı koyu kırmızı astarlıdır. Dışı ise aşırı derecede deforme olmuştur. Kat. No: 200'ün içi ve dışta dudak kenarı koyu kırmızı, dışı açık kırmızı astarlıdır. Kat. No: 201'in içi ve dışta dudak kenarı siyah astarlıdır. Dışta geri kalan kısmı ise ince devetüyü astarlı görünmektedir. Kat. No: 202'nin içi ve dışta dudak kenarı koyu kırmızı ve siyah, dışta gövde ince krem rengi astarlıdır. Kat. No: 203'ün ince devetüyü rengi astarı üzerinde dışta dudak kenarı ve içte gövdeye kadar devam eden kalın kırmızı bir bant ve içte tekrar kaide tabanında olasılıkla bir bant başlangıcına sahip olduğu anlaşılmaktadır. Kat. No: 204'ün ise dışı krem rengi astarlıdır. İçinde ise yalnız krem rengi astar kalıntıları görülebilmektedir.

Bu tabaklarda Form 6 gibi Kıbrıs sigillata kaplarını hatırlatmaktadır. Hayes Kıbrıs sigillata Form 11 ile benzerdir. Ancak yine düz kaide profili ile bunlardan ayrılmaktadır. Hayes, bu tiplerin birçok örneğinin derin ve tercihen kaba yapıldığını ve bunların muhtemelen M.S. 4. veya erken 5. yüzyıla tarihlenen Geç Roma Kıbrıs Kırmızı Astarlı Kapları'ndaki tabakların en erken örneklerine benzediğini söylemiştir. Bununla birlikte bunların üretimlerinin sürekliliği üzerine henüz bir kanıt bulunmadığını eklemiş ve formun sığ versiyonlarını Form 10'un çağdaşı olarak düşünmek gerektiğini belirtmiştir. M.S. 1. yüzyılın 2. yarısı, daha ötede muhtemelen çoğunlukla M.S. 2. yüzyıla ait

olduklarını önermiştir. Derin örneklerinin tarihlemesi için ise direkt kanıtların elde edilmediğini söylemiştir⁷³⁵.

Bu tabaklar Atlante'de ise Hayes Form P 12'dir. Hayes bu bezemesiz tabakların burada Form P 5 ve 6'nın bir türevi olabileceğini, yaygın bir form olan tipin M.S. 1. yüzyılın 2. yarısı- 2. yüzyılın ilk yarısında görüldüğünü ve bu dönemin ikinci yarısında daha yaygın olduğunu önermiştir. Geniş örneklerinin aşağı yukarı 17–21 cm ve 25–27 cm. arasında değişen genişliklere sahip olduğunu, nadir olan küçük varyasyonlarının ise aşağı yukarı 13 cm. genişliğe sahip tabaklar olduğunu belirtmiştir⁷³⁶.

Nessana Tip 21 bu tip tabaklarıdır. Baly, Sigillata dışı kaplar altında ele aldığı bu tabakların olasılıkla Roma Dönemi'ne ait olduklarını önermiştir⁷³⁷.

Slane, Kıbrıs'ın bu tip tabaklarının M.S. 1. yüzyılın 2. yarısı ile M.S. 2. yüzyılın ilk yarısına tarihlendiğini söylemiştir. Bunların Anafa'da Roma 1C (M.S. erken-orta 1. yüzyıl) döşemesinin altını kesinleştirdiğini ve başka örneklerinin de yine Roma 1C veya Tabaka 2'den geldiğini bildirmiştir⁷³⁸.

Jerusalem'da Ermeni Bahçesi'nden ele geçen bu tip Kıbrıs tabakları, aşağı yukarı M.S. 1. yüzyıl ortasına tarihlenmiştir⁷³⁹.

⁷³⁵ Hayes, 1967: 71–72.

⁷³⁶ Hayes, 1985a: 83, Tav. XIX, 4–5.

⁷³⁷ Baly, 1962: 289, Pl. XLIX, 21. 1–3.

⁷³⁸ Slane, 1997: 376–378, pl. 36, FW 578.

⁷³⁹ Hayes, 1985b: 184–185, 192, Fig. 59, 8–10.

Paphos'dan bu tip tabaklar, Dolgu 4, Sarnıç 5 ve yıkım tabakalarından ele geçmiştir. Dolgu 4, buluntularının çoğu Pompeii ve Herculaneum'dan M.S. 79 buluntularına denktir ve M.S. 76 veya 77 depreminden yıkımı gösterir. Sarnıç 5, dolgu 4'den daha geç, Dolgu 13'deki Hadrianus depozitinden daha erkendir. Burada İtalyan terra sigillata kaplarının en geç geniş grubunun örnekleri ele geçmiştir. Ayrıca Kıbrıs Sigillata kaplarının, tipik M.S. 2. yüzyılın örnekleri ele geçmiştir⁷⁴⁰. Hayes, Paphos'da ayrıca Oda A ve M.S. geç 1. yüzyıl- erken 2. yüzyıla ait olabileceğini önerdiği iki küçük parçasından söz ettiği bu Kıbrıs tabaklarının, M.S. 1. yüzyılın 2. yarısı-2. yüzyılın ilk yarısına ait, yoğunlukla ise M.S. 100'den sonra görüldüğünü söylemiştir⁷⁴¹.

Tarsus'dan benzer tipte örneklerde Kıbrıs sigillata tabaklarının tersine düz dipli örneklerdir. Kırmızı astarlı kaplardır. Orta imparatorluk Dönemi'ne verilen üç örnekten yalnız biri stratigrafiden ele geçmiştir. Höyükte, Kuzey Suriye'de Waage'nin de Orta Roma Dönemi'ne denk gelen Orta İmparatorluk Dönemi, M.S. 2. yüzyıl ile M.S. geç 3. yüzyıl arasına tarihlenmiştir⁷⁴².

Tarsus'dan üç örnekte bu tiplerin erken versiyonları olmalıdır. Bunların ilk örneği, hafif içe çekik ağız kenarlı, dikey cidarlı ve çok alçak kaide halkalıdır. İçi ve dışta alt bölümü, parlak siyah kahverengi, dışta üst kısmı ise metalik parlaklığı ile koyu kırmızı astarlıdır. Bu örnek höyükte M.Ö. geç 1. yüzyıl ile M.S. 1. yüzyılın ilk yarısına verilen çevre duvarı depozitinden ele geçmiştir⁷⁴³. 506 Numaralı Tarsus örneği de ilk örnekle

⁷⁴⁰ Hayes, 1991: 187-189, Fig. LXVI, 23-24, 193-194, Fig. LXVII, 11-12, fig. LXIX, 6.

⁷⁴¹ Hayes, 1991: 41, Fig. XVIII, 12.

⁷⁴² Jones, 1950: 271, Fig. 202, 747, 751, 754.

⁷⁴³ Jones, 1950: 249, Fig. 194, 505.

benzer şekilde halka kaidelidir. Ancak içe doğru belirgin bir şekilde dönük ağız kenarı gövde kavsi ile bundan ayrılmaktadır. Aynı zamanda bu örnek, sadece orta kırmızı, mat astarı ile de ilk örnekten farklıdır. Jones, bu parça için stratigrafi dışından geldiği belirtilmekle birlikte Mezar 38-I'nın altındaki dolguda temsil edildiği söylemiştir. Jones, 507 Nolu tipinde düz dibi dışında 506 ile aynı tip olduğunu söylemiştir. Aynı şekilde kil ve astarının da 506 ile aynı olduğunu belirtmiştir. Bununla birlikte bu örnekte höyükte stratigrafi dışından ele geçmiştir⁷⁴⁴. Tarsus'dan bu tiplerin özellikle ilk örneğinin astarlama tarzı, Komana örneklerini hatırlatmaktadır. 507 nolu örnek ise düz dibi ile Komana tabakları ile benzerdir.

Williams, Anemurium'da da örneklerine rastlanan içe çekik ağız kenarlı bu Kıbrıs sigillata tabaklarının M.S. 1. yüzyılın 2. yarısı ile 2. yüzyılın ilk yarısına ait olduğunu söylemiştir⁷⁴⁵.

Sultantepe'den Komana'nın bu tabakları ile benzer görünen bir örnek Hellenistik-Pergamon kapları tanımlaması altında yer almıştır⁷⁴⁶. Bu örnek ağız gövde profili ve düz dibi ile Komana tabakları ile çok yakın bir tipte görünmektedir.

Labraunda'dan özellikle Kat. No: 190 ile benzer tipte içe çekik ağız kenarlı ve düz dipli bir örnek DSD-II grubundadır. Hellström, DSB-II'nin muhtemelen M.S. 2. yüzyılın birkaç safhası esnasında kullanımının sakin olduğunu önermiştir⁷⁴⁷. Bunların

⁷⁴⁴ Jones, 1950: 249, Fig. 194, 506–507.

⁷⁴⁵ Williams, 1989: 6, Fig. 2, 26.

⁷⁴⁶ Lloyd, 1954: 102, Fig. 1, 19.

⁷⁴⁷ Hellström, 1965: 32, Pl. 35, 232.

Atina Agorasında Grup G'de M.S. 1. yüzyılın ilk yarısında ve M.S. 1. yüzyıldan erken 2. yüzyıla, Grup J'de M.S. 138-erken 3. yüzyılda, Grup M'de M.S. geç 1. ve 2. yüzyılın ilk yarısında örneklerine rastlandığını söylemiştir⁷⁴⁸. Labraunda'dan bu örnek formu ile Komana'dan bu tabaklar ile benzer yapıdadır. Ancak Komana örnekleri bu DSB örneğine göre oldukça büyük boyutlu ve olasılıkla da kaba kaplardır.

Atina Agorasında bu tipin bir Kıbrıs ithali örneği, M.S. 1. yüzyılın 2. yarısı-geç 1. yüzyıl kontekstinden ele geçmiş ve Hayes, bunun aynı tarihe ait olduğunu söylemiştir⁷⁴⁹.

Bu tip Kıbrıs Sigillata tabakları, Korinth'in güney stoa buluntuları arasında ele geçmiştir. Hayes, Yunan ana karasındaki kentlerde Kıbrıs sigillata kaplarının genellikle nadir olduğunu söylemiş ve Korinth'en ele geçen örnekler için ise M.S. 1. yüzyılın 3. çeyreğinin oldukça uygun bir tarih olduğunu belirtmiştir⁷⁵⁰.

Aizanoi'da tabak 28 ve 30 bu tip kaplardır. Ateş, Tabak 28'in Aizanoi'da en sık rastlanan tabak formu olduğunu söylemiş ve tipin bütün örneklerinin kentte sütünlü caddenin aşağı yukarı M.S. 3. yüzyıla verilen 3b tabakasından ele geçtiğini bildirmiştir⁷⁵¹. Komana'nın nolu tabağı, içe çekik ağız kenarı ve düz dibi ile Aizanoi'dan bu tipin 279 nolu örneğiyle oldukça benzerlik göstermektedir.

⁷⁴⁸ Hellström, 1965: 32, dipnot 4.

⁷⁴⁹ Hayes, 2008: 202, Fig. 26, 818.

⁷⁵⁰ Hayes, 1973: 458, C36-1271, Pl.87, 169.

⁷⁵¹ Ateş, 2003: 159-160, 249, Taf. 49, 279.

Aizanoi'dan Tabak 30'un tek örneği, düz dipli, eğimli gövdeye sahiptir. Hafif içe çekik ağız kenarlı geniş tabaklardır. Ateş, bu tabakların Geç İmpratorluk Dönemi'nin basit ve yerel formu olduğunu görüldüğünü söylemiştir. Aizanoi örneğinin kabaca M.S. 5. yüzyıla tarihlenen sütunlu caddenin 4b tabakasından ele geçtiğini aktarmıştır⁷⁵². Komana tabaklarının içe çekik ağız kenarı ve kaide-gövde profili, Aizanoi'dan bu örnek ile çok birebir bir yakınlık göstermektedir. Özellikle ise Kat. No: 194-199 arasındaki tabaklarla benzer bir profile sahiptir.

Komana tabakları ile benzer tabaklar Stobi'nin Orta Roma Dönemi yerel kapları arasında vardır. Hafif içe çekik ağız kenarlı ve kavisli gövde yapısına sahip düz dipli örneklerdir. 18,5 ve 33 cm. arasında değişen genişliğe sahiptirler. Kırmızı astarlı tipler olan bu Stobi tabakları için, M.S. geç 2. yüzyıldan erken 4. yüzyıla veya bu yüzyılın ortasına ait olduğu önerilmiştir⁷⁵³. Stobi'den bu tipler, ağız kenar formu ve gövde kavsi ile Komana'dan Kat. No: 200–204 arasında tanıtılan örneklerle yakındır.

Kat. No: 201–204 için benzer bir örnek Atina Agorasından ele geçmiştir. P8651 nolu Agoradan bu örnek, burada Grup M'den 289 nolu örnekler karşılaştırılmıştır. M289, Grup M'de M.S. erken 5. yüzyıla tarihlenen onuncu tabakadan gelmiştir⁷⁵⁴.

Komana'nın bu tabakları, Kıbrıs sigillata kaplarının karakteristik formlarının bir diğer tabak tipi olan bu kaplarla farklılık göstermekle birlikte bunlarla aynı karakteristiği göstermektedir. Kıbrıs kapları M.S. 1. yüzyılın 2. yarısı–2. yüzyılın ilk yarısı

⁷⁵² Ateş, 2003: 160–161, 249.

⁷⁵³ Anderson-Stojanovic, 1992: 117–118, Pl. 109, 928–929, 932.

⁷⁵⁴ Robinson, 1959: Pl. 71, P8651.

arasına tarihlenmektedir. Stobi, Atina Agorası ve Aizonai'dan gelen veriler, bu tabakların uzun bir dönem, M.S. 1. yüzyılın 2. yarısından M.S. 5. yüzyıla kadar devam ettiğini işaret etmektedir. Bunun yanında Tarsus ve Sultantepe'den örnekler de bu tip tabakların Erken Roma Dönemi'ndeki varlığını düşündürmektedir. Bu çerçevede Komana'da önemli bir yoğunluk gösterdiği anlaşılan grup için kronolojik bir sınıflandırmadan söz etmek mümkün değildir. Ancak burada Komana için, formun M.Ö. geç 1. yüzyıldan M.S. 5. yüzyıla kadarki varlığından söz edilebilir.

II. 2. 4. 14. Form 14 (Kat. No: 205–206)

Düz kenarlı küçük tabaklardır. Ağız kenarından keskin bir açı ile gövdeye geçmektedir. 205 nolu örneğin içte gövde geçişinde bir çentiği vardır ve tam profili gösteren tip meyilli bir gövde yapısına sahiptir. Gövdesi kısmen korunmuş olan 206 nolu örneğinde meyilli bir gövde yapısına sahip olmalıdır. Kat. No: 206'nın açık kırmızı astarı üzerinde dışta dudak kenarında krem rengi kalın bir bant bulunmaktadır.

Bu Komana tabakları, Afrika Kırmızı Astarlı Kapları'ndan Hayes Form 16 ile benzerlik göstermektedir. Bu tip, düz kenarı dışa doğru meyilli, keskin dönüşlü hafif meyilli şekilde devam ederek küçük narın kaide ile birleşmektedir. Bezemesiz küçük tabaklardır. Hayes, M.S. erken 2. yüzyıl kontekstlerinde bulunmadığını belirttiği bu form grubu için M.S. 150–200 yılları arasını önermiştir⁷⁵⁵. Burada Kat. No: 205'de tanımlanan Komana örneği, Afrika kırmızı astarlı bu kaplarının, Form 16.16; Kat. No: 206 ise Form 16.1 nolu örnekleri ile yakın profile sahiptir. Bunlar Afrika kırmızı astarlı serisinin bu form grubu ile paralel olarak M.S. 2. yüzyılın 2. yarısına ait kaplar olmalıdır.

⁷⁵⁵ Hayes, 1972: 41–42, Fig. 6, Form 16.

II. 2. 4. 15. Form 15 (Kat. No: 207–210)

Form 14 ile benzer şekilde düz kenarlı, keskin gövde dönüşlü ve meyilli gövde yapısına sahip kaplardır. Yalnız ağız kenarları daha yüksek profilli ve sığ tabaklardır. Astar ve bezeme karakterleri ise aynıdır. Kat. No: 207–208 ve 210'nun açık kırmızı astarı üzerinde dışta dudak kenarlarında krem rengi bantları vardır. Dışta dudak kenarı üzerinde ve gövdesinde ikişer adet derin yivler bulunan 209 nolu örneğin, içi açık kırmızı, dışı ise krem rengi astarlıdır.

Burada Kat. No: 207–209, Hayes Form 18 tipi ile benzer profildedir. Hayes Form 18, alçak dik duvarlı, geniş neredeyse düz tabanlı ve dar, alçak ayaklı sığ tabaktır. M.S. erken 3. yüzyıla tarihlenmiştir⁷⁵⁶. Komana örnekleri dik ve alçak kenarı ile bu Afrika formu ile benzer bir tiptir. Ancak Komana örneklerinin aynı şekilde meyilli gövdesinin, bu formun tersine derin bir profil gösterdiği anlaşılmaktadır. Bununla birlikte aynı tipe ait kaplar olmalıdır. Burada Kat. No: 210'da bu kapların bir varyasyonu olmalıdır. Komana'nın bu kapları da M.S. erken 3. yüzyıla tarihlenebilir.

II. 2. 4. 16. Form 16 (Kat. No: 211–216)

Yuvarlatılmış topak şeklinde ağız kenarlı tabaklardır. Yalnız ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuş olan Kat. No: 211–214 arasında tanıtılan Komana örnekleri düz devam eden bir gövde yapısı göstermektedir. Yalnız 213 ve 214 numaralı örneklerin cidarın alt bölümüne doğru bir dönüş yaptığı görünmektedir. Kat. No: 215 ve 216 ise tam profili gösteren birer örnektir ve içbükey bir profil gösteren gövde yapısı göstermektedir. Bu iki örnek düz dipli tabaklardır.

⁷⁵⁶ Hayes, 1972: 43, Fig. 6, Form 18.

Kat. No: 211, içi-dışı açık kırmızı astarlıdır ve dışta dudak kenarı üzerinde krem-beyaz kalın bir bant vardır. Kat. No: 212’inde dışta dudak kenarında krem-beyaz kalın bir bandı bulunmaktadır. Kat. No: 213’ün ise içinde ve dışında yalnız krem rengi astar izleri görülebilmektedir. Kat. No: 214’ün dışı krem rengi astar ile kaplıdır. İçinde ise krem rengi ve açık kırmızı bant gibi görünen ince-kalın şeritler halinde astarlanmıştır. Kat. No: 215 ve 216’nın yüzeyleri deforme olmuştur. Kat. No: 215’in içinde ve dışında krem rengi izler vardır. Kat. No: 216’nın ise dışta dudak kenarındaki krem rengi boyamanın olasılıkla ir bant şeklinde olduğu anlaşılmaktadır.

Bu Komana örnekleri Geç Roma Dönemi seramiğinde Afrika Kırmızı Astarlı Kapları’nın Hayes Form 99 ve 103B ile benzer profilli örneklerdir. Hayes, Form 99’u ağız ve gövde formundaki farklılıklar ve kronolojik olarak üç farklı tipe ayırmıştır. Bunlar aşağı yukarı M.S. 510–620 arasına tarihlenmiştir⁷⁵⁷. Form 103B de, Form 99 ile aynı şekilde yuvarlatılmış topak şeklinde bir ağız yapısına sahiptir. Ancak Form 99’un gövdesi, düz, küresel bir profile sahip iken Form 103B’nin gövdesi, orta noktasında keskin denebilecek bir dönüş yapmaktadır ve hafif kalınlaşarak devam etmektedir. Form 103 için, aşağı yukarı M.S. 500 ile 6. yüzyılın 3. çeyreği önerilmiş ve M.S. geç 5. yüzyılda da bulunmuş olabileceği belirtilmiştir⁷⁵⁸.

Bu tip Afrika Kırmızı Astarlı Kapları, Kenrick Tip B658 kâseleridir. Kenrick, Sidi Khrebish’den verilerin, bu form için M.S. 5. yüzyılın sonundan öncesini göstermediğini söylemiştir⁷⁵⁹.

⁷⁵⁷ Hayes, 1972: 152–155, Fig. 28, Form 99.

⁷⁵⁸ Hayes, 1972: 157–160, Fig. 29, Form 103B.

⁷⁵⁹ Kenrick, 1985: 367–368, Fig. 68, 658, 1–4.

Nessana Form 11 bu tiptir. Baly, bu formun Roma-Bizans Dönemi kabı değilse Erken Bizans Dönemi'ne ait olduğunu ve Roma Dönemi'nde de bulunmasının olası olduğunu, ancak bunun için bir kanıtlarının olmadığını söylemiştir⁷⁶⁰.

Riley, Afrika Kırmızı Astarlı Kapları'nın Caesarea'nın en geç tabakasından fine kapların yüzde 11. 8'ini oluşturduğunu söylemiştir. Caesarea Hippodrome'nda Hayes'in hem form 99 hem de form 103B tipi tespit edilmiştir. Form 99'un H3A tabakasından bir kaide parçası için M.S. geç 6. yüzyıl-erken 7. yüzyılı; H4A tabakasından ele geçen bir ağız kenarı örneği için M.S. 6. yüzyılın ilk yarısı-7. yüzyılın ilk yarısını, bir kaide örneği için M.S. 6. yüzyılın 2. yarısını vermiştir. H4A tabakasından bir adet 103B örneğini ise M.S. erken-6. yüzyılın 3. çeyreğine tarihlemiştir⁷⁶¹.

Antiocheia Form 878'dir. Waage, bu tipin daha detaylı şekliyle beraber dış tarafı daha iyi düzeltilmiş gibi olanların, kronolojik olarak da listelenmiş örneklerinin depozitlerin kanıtları ile desteklendiğini söylemiştir. Bunların Geç Roma B kaplarının en yaygın tiplerinden biri olduğunu belirtmiştir⁷⁶².

Kelenderis'te Afrika Kırmızı Astarlı Kapları'nın, M.S. 4. yüzyılın ilk çeyreği ile 7. yüzyılın ortaları arasında dağılım gösterdiği tespit edilmiştir. Hayes'in sınıflandırmasına göre, Form 99A ve B tipleri ele geçmiştir. Bunlar için M.S. 5. yüzyıl başları-6. yüzyılın ilk çeyreği arası önerilmiştir⁷⁶³.

⁷⁶⁰ Baly, 1962: 288, Pl. XLVIII, 11.

⁷⁶¹ Riley, 1975: 39-40, No. 49-50.

⁷⁶² Waage, 1948: 50, Pl. X, 878.

⁷⁶³ Tekocak, 2006: 51-53, 102, Lev. 8, 54-55.

Williams, Afrika Kırmızı Astarlı Kapları'nın Anemurium'un kap repertuarı içinde çok popüler olduğunu söylemiştir. Hayes'in sınıflandırmasında Form 99'un oluşturan bu tiplerden ise toplam 10 adet tespit edilmiştir. Bu form tipi için aşağı yukarı M.S. 475/500–575 tarihleri arasını vermiştir⁷⁶⁴. Williams, bu tipin başlangıçta M.S. 6. yüzyıl ve erken 7. yüzyıla tarihlendiğini ama bunun yeniden ele alındığını bildirmiştir. Hayes'in⁷⁶⁵ ve Fulford ve Peacock'un⁷⁶⁶ M.S. geç 5. yüzyıl ile 6. yüzyılın 3. çeyreği arasını önerdiğini aktarmıştır. Anemurium'dan örneklerin hiçbirinin bir tarihleme önerisi sunabilecek sağlam bir kontektsten gelmediğini belirtmiştir. Ancak Johnson'un⁷⁶⁷ da, Form 99 için diğer yerlerden daha erken bir tarihi, M.S. geç 3. yüzyıl–4. yüzyılı saptadığını haber vermiştir⁷⁶⁸.

Perge Konut Alanı buluntuları içinde, Afrika Kırmızı Astarlı Kapları'nın Form 99 ve 103B tiplerinin taklidi örnekler tespit edilmiş ve bunlar Hayes'in önerisi üzerinden tarihlendirilmiştir⁷⁶⁹.

Konya-Karaman illeri yüzey araştırmalarından benzer profilli Çizim 34 örnekleri için M.S. 5.-6. yüzyıl tarihi; Çizim 35 için ise M.S. 2.-4. yüzyıl önerilmiştir⁷⁷⁰.

⁷⁶⁴ Williams, 1989: 38, 41–42, Fig. 19, 236–238.

⁷⁶⁵ J. W. Hayes, A Supplement to Late Roman Pottery, the British School at Roma, London, 1980.

⁷⁶⁶ M. G. Fulford ve D.P.S. Peacock, Excavations at Carthage: The British Mission. 1,2: The Avenue du President Habib Bourguiba, Salammbô: The Pottery and Other Ceramic Object from the Site. University of Sheffield, published for the British Academy, 1984.

⁷⁶⁷ B. L. Johnson, Pottery from Karanis: Excavations of the University of Michigan, Ann Arbor, 1981.

⁷⁶⁸ Williams, 1989: dipnot 14.

⁷⁶⁹ Fırat, 1999: 71–72, Lev. 42, 142–143.

⁷⁷⁰ Bilgin, 2004: 153–155, Çizim 34–35.

Amorium kazılarında aynı tipi gösteren ve olasılıkla yerel olduğu düşünülen M.S. 5. ve 6. yüzyıl Afrika Kırmızı Astarlı Kapları ile benzerlik gösterdiği önerilen malzemelerden söz edilmiştir. Bunlar arasında bir örnek, Hayes Form 99 tipi olmalıdır⁷⁷¹.

Ephesos Tetrogonos-Agora'dan küçük bir ağız-gövde parçası, M.S. 7. yüzyılın başına tarihlenmiştir⁷⁷².

İstanbul Saraçhane'deki kazılarda Afrika Kırmızı Astarlı Kapları'nın bu tipleri, malzemesi direkt olarak kilise inşası ile bağlantılı olduğu belirtilen 14–17 depozitlerinden, soru işareti ile birlikte M.S. 526-527'ya ait olduğu önerilen depozit 14'den ele geçmiştir. Bunun dışında ise 16 (M.S. 524–525?), 21 (M.S. aşağı yukarı M.S. 550–580), 23 (M.S. erken 6. yüzyıl, birkaç parçası ise erken 7. yüzyıl) ve 24 (M.S. geç 6.-erken 7. yüzyıl) depozitlerinde bu tipe rastlanmıştır⁷⁷³.

Atina Agorasında Form 99'un örnekleri M.S. 6. yüzyıl ortasından gelmiştir. Geç bir örneği ise M.S. geç 6. yüzyıl-erken 7. yüzyıla tarihlenmiştir⁷⁷⁴. Form 103B tipi bir örnek için de M.S. 5. yüzyıl sonu-erken 6. yüzyıla ait olabileceği önerilmiştir⁷⁷⁵.

Kenchreai'da Afrika Kırmızı Astarlı Kapları'nın en erkeni M.S. 267 ve en geçi M.S. erken 7. yüzyıla tarihlenmiştir. Kentte Afrika Kırmızı Astarlı Kapları'nın çoğunlukla

⁷⁷¹ Harrison, 1993: 249–250, Şekil 6, 14.

⁷⁷² Gassner, 1997: 148, Taf. 49, 599.

⁷⁷³ Hayes, 1992: 94–99, Fig. 33–36, 14. 5, 16. 1, Fig. 21.2, 23. 1, 24. 2.

⁷⁷⁴ Hayes, 2008: 80, 232, Fig. 36, 1153–1155; Agora'dan tipin bir örneği için bakınız: Waage, 1933: 297–298, Pl. X, 163–164.

⁷⁷⁵ Hayes, 2008: 232, Fig. 36, 1156.

kırık, parçalar halinde örnekleri tespit edilmiştir. Genellikle kaide be bunun baskılarından oluşan örnekleri korunmuştur. Form 99'un ise İyi korunmuş bir örneği gösterilmiş ve bu tipin Hayes tarafından Atinai Corinth ve İstanbul ve diğer merkezlerden gelen verilerle M.S. 560–620 arasına tarihlendiği aktarılmıştır⁷⁷⁶.

Stobi'de Afrika Kırmızı Astarlı Kapları'nın hem ithal hem de bunun taklidi örnekleri ele geçmiştir. Form 99'un küçük bir ağız kenarı örneği tespit edilmiştir⁷⁷⁷. Bir adet ise bu tipin taklidi olan yerel üretim bir parça tespit edilmiş ve bu örnek M.S. 4.-5. yüzyıla verilmiştir. Tam profili korunmuş olan bu parça, yuvarlatılmış ağız kenarlı ve düz dipli bir tabaktır. Kırmızı astarlıdır. Dışı çift kat astarlıdır. İçte ise açık ve koyu astar bantları görünmektedir. M.S. 5. yüzyıl ortasına tarihlenmiştir⁷⁷⁸. Komana'nın Kat. No: 215-216'da tanıtılan örnekleri, ağız gövde profili ve düz dibi ile Stobi'den yerel üretim bu parça ile çok benzer bir tip göstermektedir.

Afrika Kırmızı Astarlı Kapları'nın taklitleri olduğu anlaşılan bu Komana örnekleri bu merkezlerden gelen verilerle de M.S. geç 5. yüzyıl-erken 7. yüzyıl arasına tarihlenebilir.

⁷⁷⁶ Adamsheck, 1979: 92, 96, Pl. 23, LRB 26.

⁷⁷⁷ Anderson-Stojanovic, 1992: 58, 169, Pl. 43, 377.

⁷⁷⁸ Anderson-Stojanovic, 1992: 127, 173, Pl. 126, 1076; Ayrıca bu tip örnekler için bakınız: Rodziewicz, 1976: 37, Pl. 6, B 25 (Alexandrei); Kramer, 2004: 206–207, Taf. 95–96, ARS 6–7 (Gindaros); Jones, 1950: Fig. 208, D (Tarsus-Gözlükule); Wannagat, 2006: Abb. 9, PQ27, 8 (Uzuncaburç-Diokeisereia); Kaya, 2007: Lev. 17, 63, Lev. 19, 72 (Aziz Nikolaos Kilisesi); Hayes, 1978: 26, Fig. 2, 79; Hayes, 1976: Fig. 3, 30; Fulford ve Peacock, 1984: Fig. 16, 39. 7–8, Fig. 20, 64. 2, 65, 1; Riley, 1981: Fig. 4, 3–5, Fig. 5, 9–22.

II. 2. 5. Krater (Kat. No: 217)

Komana'da tek örneği tespit edilen bu kap, bir krater ağız-gövde parçasıdır. Dışa doğru uzantılı ağız kenarı içte meyilli bir şekle sahiptir ve buradan kavisle gövdeye geçmektedir. Gövdesi içe doğru hafif meyille dik bir şekilde devam etmektedir. Örneğin kase ve tabaklardan farklı olarak dışı ve içte dudak kenarı çift kat, koyu kırmızı astarlıdır. İçte geri kalan kısmı ince açık kırmızı astarlıdır. Komana'dan bu tip için bir karşılaştırma örneği tespit edilememiştir.

II. 2. 6. Testiler

II. 2. 6. 1. Form 1 (Kat. No: 218)

Dışa çekik ağız kenarı dışta profillendirilmiş bir form göstermektedir. Gövdesinde şişkin bir çıkıntı yapmaktadır. Dışı ve içte dudak kenarı koyu kırmızı renkte astarlıdır. İçte geri kalan kısmı astarsız bırakılmıştır.

Kabirion'da bu tip boyun formuna sahip kaplar, M.Ö. 3. yüzyıldan itibaren tarihlenmiştir. Burada Komana örneği ile yakın profilli görünen iki örnekten biri M.Ö. 2. diğeri 1. yüzyıla verilmiştir⁷⁷⁹.

Boğazköy'de bu tip bir testi örneği, burada Galat seramiği olarak tanımlanan kaplar arasında tespit edilmiştir. Boğazköy örneği, açık-kırmızı-beyaz renkte bantlarla bezeli bir kaptır⁷⁸⁰. Aşvan Kale'de de bu tip şişkin boyun yapıları testiler, Hellenistik Dönem'e tarihlenmiştir⁷⁸¹.

⁷⁷⁹ Heimberg, 1982: 84, 145, Taf. 33, 606, 610.

⁷⁸⁰ Maier, 1963: 230, Abb. 15, 5.

⁷⁸¹ Mitchell, 1980: 90, Fig. 35, 383–387.

Bu merkezlerden gelen veriler yanından sigillata türü testi türünü gösteren Komana'dan bu tip için belki ancak M.Ö. 2. yüzyıl ortaları-1. yüzyıla tarihlenebilir.

II. 2. 6. 2. Form 2 (Kat. No: 219)

Tek örnekle temsil edilen bu Komana örneği, dışa çekik, kare şeklinde ağız kenarlı bir testi tipidir. İçte dudak kenarı ve dışı koyu kırmızı astarlıdır. İçte geri kalan kısmı ise astarsız bırakılmıştır.

Lapp Tip 11. 2 testileri ile benzerlik göstermektedir. Tip 11, yuvarlatılmış dipli, geniş silindirik, torba tipi testiler olarak tanımlanmıştır. Tip 11. 2, kare şeklinde dudaklı testilerdir. Bu tipler M.Ö. 175-M.S. 68 arasına tarihlenmiştir. Komana örneği, burada ağız formu ile 11. 2'nin A ve B tipi ile daha benzer bir form göstermektedir. Bu iki tip, M.Ö. 175–50 arasını göstermektedir⁷⁸².

Bu tip için benzer bir testi örneği, Assos'da Doğu Sigillata B serisindedir. Dudağı güçlü bir şekilde içe çekik ve dışa doğru salınan kenarlı küçük testi olarak tanımlanan Assos'dan bu örnek, kulp eklentisi görülebilen bir örnektir. M.Ö. 1. yüzyıla tarihlenmiştir⁷⁸³. Komana örneği, ağız ve gövde geçişi ile Assos'dan bu tip ile yakın bir kaptır.

Palestine seramikleri içinde yer alan tip ve Assos'dan gelen örnek, Komana'dan bu örneğin formu ve tarihlenmesi üzerine önemli veriler sunmaktadır. Ağız ve gövde geçişinin çok benzer olduğu Palestine tipleri, bu Komana örneğininde silindirik

⁷⁸² Lapp, 1961: 146.

⁷⁸³ Zelle, 1997: 59, Abb. 13, 124.

gövdeli ve yuvarlatılmış dipli bir testi örneği olabileceğini işaret etmektedir. Bu iki merkezden gelen, aşağı yukarı örtüşen kronoloji ise tipin M.Ö. geç 2. yüzyıl-1. yüzyıla tarihleme önerisi sunmaktadır.

II. 2. 6. 3. Form 3 (Kat. No: 220–221)

Bu testi grubu iki örnekten oluşmaktadır. Kat. No: 220’de tanıtılan tip, dışa çekik, kademeli bir ağız yapısına sahiptir. Kat. No: 221’in de ağız kenarı aynı şekli göstermektedir. Ancak yalnız bu örneğin dudağının alt bölümü dışa doğru çıkıntılıdır. Kulp çıkışı korunmuş olan tip tek kulpludur.

Bu testi tipinin özellikle Kat. No: 220’de tanıtılan örneği için Ephesos’da kamu pazarındaki çeşmeden çok benzer profilli bir parça, burada Nero Dönemi’ne tarihlenen Dolgu B3’den ele geçmiştir. Ephesos örneği, açık portakal rengi, ince mikalı ve sert pişmiştir. Yüzeyi, sarımsı portakal rengi ve mattır⁷⁸⁴.

Didyma’dan benzer bir tip ise kentin Hellenistik ve Erken İmparatorluk Dönemi kapları içinde stratigrafi dışından ele geçmiştir. Bu Didyma örneğinin dışı açık bej, pürüzlü ve içi bej-kahverengi astarlı bir örnektir⁷⁸⁵.

Komana örneği bu her iki merkezin örneği ile de oldukça benzer bir profil göstermektedir. Ancak tarihleme için yeteri kadar veri sunmamaktadır.

⁷⁸⁴ Meriç, 2002, 115, Taf. 66, K753.

⁷⁸⁵ Wintermeyer, 2004: 92, Abb. 672.

II. 2. 7. Gövde Parçası (Kat. No: 222)

Bezemeli gövde parçasıdır. Dış tarafında kabartma tarzında yapılmış bitkisel motifler bulunmaktadır. Üzüm salkımları ve stilize palmiye ağacı(?) motifi vardır. İnce cidarlı örnek olasılıkla bir kâse formuna ve belki Kâse Form 13'ün türüne ait bir gövde parçasıdır.

II. 2. 8. Unguentariumlar

Pişmiş toprak unguentariumlar, özellikle bütün Akdeniz bölgesindeki mezarlarda, Filistin'den İspanyaya kadar Hellenistik ve Erken Roma kentlerinde ele geçen çok popüler kaplardan biridir. Yoğunlukla mezarlarda rastlanması nedeniyle bunların, cenaze törenleriyle ilgili oldukları zannedilmiştir. Ancak cenaze törenleri ile ne derece ilgili olduğu ve kronolojileri henüz tam olarak kanıtlanmamıştır. Ancak Klasik Dönem'de bütün Akdeniz dünyasının popüler mezar hediyesi olan lekythoslarının yerini aldığı düşünülmektedir. Bununla birlikte kullanım alanının sadece cenaze ile ilgili olmadığı görülmektedir⁷⁸⁶. Kapıkaya'da Kybele kültündeki adak eşyaları arasında unguentariuma da rastlanmıştır⁷⁸⁷. Ayrıca Aegina'da da Apollon kutsal alanında unguentarium ele geçmiştir⁷⁸⁸. Mezarlar ve kutsal alanlar yanında, yerleşim alanlarında, ev depozitlerinde de bu kaplara rastlanmıştır⁷⁸⁹.

İki temel şekle ayrılmışlardır. Birincisi fusiform veya iğ gövdeli denen tiplerdir. İkincisi yuvarlak veya armut gövdeli (bulbous) ve düz dipli olan tiplerdir. Bu iki

⁷⁸⁶ Anderson-Stojanovic, 1987: 105; Hellström 1965, 23; Thompson, 1934: 472–473.

⁷⁸⁷ Nohlen ve Rant 1978: Taf. 17, 1–15.

⁷⁸⁸ Smetana-Scherrer, 1982: 88.

⁷⁸⁹ Thompson, 1934: 473.

tip arasındaki temel fark ise görünüş veya kaidenin bulunmamasıdır. Armut gövdeli tipe göre daha uzun bir süre kullanımda kalan iğ gövdeli unguentariumların profili, doğal olarak daha büyük değişimler göstermiştir⁷⁹⁰. Pişmiş toprak unguentariumlar, M.S. 2. yüzyılın 2. yarısından itibaren cam endüstrisinin gelişmesi ve pazarı ele geçirmesiyle popülaritesini kaybetmeye başlamıştır.

Unguentariumların en erken örneklerinde gövde aynı küre biçimindedir ve ufak önemsiz bir kaideye sahiptir. Geç döneme doğru gövde uzayıp incelerek silindirik bir şekil almıştır ve çoğu geç örneklerde dudağın çapı gövdeden daha geniş veya gövdeye denktir. Kuzey Rusya'daki Olbia mezarlarından bu tipin, daha çok dekoratif amaçlı gibi görünen omuzda küçük horizontal kulplu örneklerine rastlanmış olsa da çoğu kulpsuzdur⁷⁹¹.

Gri astarlı ve siyah astarlı tipleri üretilmiştir. Rotroff, Atina'da rastlanan unguentariumların büyük çoğunluğunun, az gözenekli olmaları nedeniyle sıvıların uzun süre saklanmasını sağlayan ince gri yapılı ve genellikle kırmızı çekirdekli tipler olduklarını söylemiştir. Bu tiplerin yanı sıra Attika'nın geleneksel siyah astarlı kap geleneğinin unguentariumlarda da görüldüğünü, ancak Erken Hellenistik Dönem'den sonra bunların çok nadir olduğunu belirtmiştir⁷⁹². Atina dışındaki merkezlerde de siyah astarlı unguentariumlara rastlanmıştır⁷⁹³. Genel olarak tek süslemeleri, aşağı yukarı boyun, omuz ve gövdede yer alan üç ince banttır⁷⁹⁴. Atina Agorası ve diğer merkezlerin örneklerinden anlaşıldığı üzere bant boyamasında, erken tipler genellikle kırmızı renkli iken geç

⁷⁹⁰ Anderson-Stojanovic, 1987: 106–108.

⁷⁹¹ Thompson, 1934: 472; Anderson-Stojanovic 1987, 108.

⁷⁹² Rotroff, 1997: 176.

⁷⁹³ Rotroff, 1997: dipnot 34.

⁷⁹⁴ Thompson 1934, 472; Anderson-Stojanovic 1987, 108.

örneklerde beyaz renk tercih edilmiştir. Bant bezemesi yanında, unguentariumların nadir de olsa batı yamacı bezemeli örneklerine de rastlanmıştır.

Komana'da 6 adet unguentarium parçası tespit edilmiştir. Bunlar ağız, boyun ve gövde parçasından oluşmaktadır ve üç farklı form göstermektedir.

II. 2. 8. 1. Form 1 (Kat. No: 223–225)

Bu ilk tipteki örnekler, dışa çekik, şişman dudak kenarlıdır. Kısa bir boyundan yumuşak bir dönüşle gövdeye geçmektedir. Gövde bölümlerinin çok az bir kısmı korunan örneklerin yuvarlak bir gövde yapısı olduğu anlaşılmaktadır. Kat. No: 223'ün yalnız gövdesi kırmızı astarlıdır. Kat. No: 224, astarsız bırakılmıştır. Kat. No: 225'in dışı kırmızı-kahverengi astarlıdır.

Atina Agorası'ndan benzer forma sahip kaplar M.Ö. 325-300'e tarihlenmiştir. Yalnız Agora'dan bu örnekler siyah astarlı unguentariumlardır⁷⁹⁵. Eridanos Nekropolü'nden benzer forma sahip siyah astarlı bir örnekte M.Ö. 4. yüzyılın 4. çeyreğinin başına verilmiştir⁷⁹⁶. Keramaikos mezarlık caddesinden ele geçen siyah astarlı benzer bir kap içinde en geç M.Ö. 317–307 olabileceği önerilmiştir⁷⁹⁷. Komana örneği gibi yüzey buluntusu olan Patara'dan yakın bir örnek biraz daha erken bir tarihe, M.Ö. 4. yüzyılın 3. çeyreğine verilmiştir⁷⁹⁸.

⁷⁹⁵ Rotroff, 1997: Fig. 72, 1163, 1164, 1167.

⁷⁹⁶ Schörbl-Vierneisel: 89, no. 54: 1, Blg. 53: 6.

⁷⁹⁷ Kovacsovic, 1990: 118, no. 120:1, Taf. 50: 8; Kerameikos'tan benzer kaplar için ayrıca bakınız: Knigge ve Kovacsovic, 1981: 395–396, Abb. 22.

⁷⁹⁸ Dündar, 2006: Lev. I, U1.

Komana'dan ele geçen unguentariumlar, astar ve bezeme özellikleriyle bu merkezlerden gelen tiplere uzaktır. Ancak unguentariumların en erken örneklerini hatırlatan form tipleriyle olasılıkla M.Ö. 4. yüzyılın son çeyreğine veya biraz daha erkene de giderek M.Ö. 4. yüzyılın 2. yarısına verilebilir.

II. 2. 8. 2. Form 2 (Kat. No: 226–227)

Bu grup unguentariumlar da Kat. No: 223-225'deki örnekler gibi dışa çekik, şişman dudak kenarlıdır. Ancak bu iki örneğin uzun bir boyun profili olduğu anlaşılmaktadır. Kat. No: 226'nın dış yüzeyinde mat siyah astar izleri vardır. Kat. No: 227'nin dış yüzeyi ise kırmızı astarlıdır.

Eretria'dan bu tip ağız ve boyun yapısına sahip kaplar, M.Ö. 3. yüzyıl örnekleridir⁷⁹⁹. Troas bölgesinden benzer ağız ve boyun görünüşüne sahip örnekler, M.Ö. 3. yüzyıl başlarına tarihlenmiştir⁸⁰⁰. Tralleis Nekropolisi'nden ele geçen benzer unguentariumlar, M.Ö. 2. yüzyıl ve M.Ö. 2. yüzyıl ortalarına tarihlenmiştir⁸⁰¹. Boyun ve ayak uzunluğunun birbirine oranı göze alınarak da tarihlenen Metropolis'ten yakın örnekler, M.Ö. 3. yüzyılın 2. yarısı, M.Ö. 2. yüzyıl ortaları ve M.Ö. 2. yüzyılın 2. yarısına aittir⁸⁰². Ancak yalnız ağız ve boynu kısmen korunmuş olan Komana örnekleri için böyle bir oranlama yapmak mümkün değildir. İzmir Müzesi'nden bu tip ağız ve boyun tipine sahip örnekler, M.Ö. 3. yüzyıl başlarından M.Ö. 1. yüzyıl başlarına kadar görülen

⁷⁹⁹ Metzger, 1969: Taf. 28, 2, 5.

⁸⁰⁰ Aydın, 2000: Kat. No: 5, 6, 8, Çiz. 2a, 2b, 2d.

⁸⁰¹ Civelek, 2001: U3, U4, U15, U16, U24, U26, U27, U30, U44, U46, U54, U56, U75, U78, U81.

⁸⁰² Gürler, 1994: Çiz. 37, 130, Çiz. 39, 137, 139, Çiz. 40, 144.

parçalarda gözlenmiştir⁸⁰³. Salihli Kordon Köyü Tümülüsü'nden benzer bir kap, M.Ö. 3. yüzyılsonu-M.Ö. 2. yüzyıla verilmiştir⁸⁰⁴. Patara'da M.Ö. 3.-2. yüzyıl örnekleri arasında, benzer ağız ve boyun yapısına sahip örnekler vardır⁸⁰⁵. Patara tapınak gömütünden benzer tipler ise M.Ö. 250–200, M.Ö. 150 civarı ve M.Ö. 150-100'e ait örneklerdir⁸⁰⁶. Kilikia Bölgesi'nde Kilisetepe'den özellikle Kat. No: 226'ya benzer bir örnek, Hellenistik Dönem kontekstinden ele geçmiştir⁸⁰⁷. Dor'da bu tip ağız-gövde yapısı, M.Ö. 3.-2. yüzyıl boyunca görülen unguentariumlarda görülmüştür⁸⁰⁸. Kıbrıs Agios Georgios Höyüğü'nden bir örnek, Erken ve Orta Hellenistik Dönem'den gelmiştir⁸⁰⁹. Vessberg-Westholm'da benzer bir unguentariumu Hellenistik I kapları içinde değerlendirmiştir⁸¹⁰.

Bu merkezlerden gelen benzer kaplardan anlaşıldığı üzere Komana'dan bu iki örneğe yakın ağız profili, ufak farklılıklarla uzun bir dönem kullanılmıştır. Kısmen korunmuş olan boyun profili ise daha kesin bir tarihlleme için ölçüt oluşturmamaktadır. Bu çerçevede Komana'dan bu iki unguentarium parçası için M.Ö. 3.-2. yüzyılı önermek mümkündür.

⁸⁰³ Günay-Tuluk, 1999: Abb. 3, Kat. Nr. 12, Abb. 4, Kat. Nr. 13–15, Abb. 6, Kat. Nr. 33–34, 40, Abb. 8, Kat. Nr. 45.

⁸⁰⁴ Aydın, 2001: Lev. 35, F101, çiz. 34c.

⁸⁰⁵ Dündar, 2006: Lev. VII, U42, Lev. VIII, U44–45, Lev. IX, U58, Lev. XII, U79, Lev. XVIII, U111.

⁸⁰⁶ Kahya, 1995: U2, U19, U26, U31.

⁸⁰⁷ Postgate ve Baker, 1995: Fig. 8, 15.

⁸⁰⁸ Guz-Zilberstein, 1995: Fig. 6.26: 9, 13, 14, 20, 21, 37, 38.

⁸⁰⁹ Berlin ve Pilacinski, 2003: Fig. 11, 167.

⁸¹⁰ Vessberg-Westholm, 1956: Fig. 24, 21; Bu tip profilli unguentarium örnekleri için ayrıca bakınız: Kalpaxis ve Tsatsaki, 2000: Abb. 6c.

II. 2. 8. 3. Form 3 (Kat. No: 228)

Bu Komana örneği, unguentarium gelişimi içinde özel bir grup olarak ele alınan kubbe şeklinde ağız kenarlı unguentarium tiplerindedir. Bunlar, kubbe şeklinde ağız kenarları yanında yüksek boyun ve kalp şeklinde gövde profilleriyle tipiktir. Bazen geniş gövde profilleriyle iç gövdeli unguentariumlarla karıştırılarak üretim başlangıçları M.Ö. 4. yüzyıl sonlarına kadar çekilmiştir. Ancak en erken örneği stratigrafik olarak M.Ö. 3. yüzyılın 2. çeyreğinde Kaunos'da ele geçmiştir. Ancak üretim başlangıcının bu yüzyıl içinde biraz daha erkene gittiği düşünülmektedir. M.Ö. 2. yüzyılda ise en yüksek noktaya ulaştığı ve M.Ö. 1. yüzyıla kadar devam ettiği tespit edilmiştir⁸¹¹.

Komana'da tek örnekle temsil edilen tip için Knidos'tan benzer iki unguentarium, M.Ö. geç 3. yüzyıl-erken 2. yüzyıl ile M.Ö. 2. yüzyılın birinci çeyreği sonu-ikinci çeyreği başına tarihlenmiştir⁸¹². Yassıdağ'dan bu tip profilli bir unguentarium, Hellenistik Dönem yapı katından ele geçmiştir. Ağız boyun ve gövde parçası korunmuş olan Yassıdağ'dan bu örneğin ağız kenarından boyun ve gövdesine kadar devam eden kızkahverengi bantlar vardır⁸¹³. Dor'da bu tiplerin yoğunlukla M.Ö. 2. yüzyılda kullanılmış olabileceği önerilmiştir⁸¹⁴. Vessberg-Westholm bu tip şişeleri, başka seramik buluntularla birlikte Hellenistik I (M.Ö. 325–150) kapları içinde değerlendirmiştir⁸¹⁵. Paphos'tan benzer profilli bir örnek, M.Ö. 2. yüzyıl konteksinden ele geçmiştir⁸¹⁶.

⁸¹¹ Dotterweich, 1999: 64.

⁸¹² Dotterweich, 1999: Taf. 8–9, Kat. No: 22–24.

⁸¹³ Emre, 1975: 64–65, Şek. 41.

⁸¹⁴ Guz-Zilberstein, 1995: 306, Fig. 6.27: 5–12.

⁸¹⁵ Vessberg-Westholm, 1956: Fig. 24, 28.

⁸¹⁶ Hayes, 1991: Pl. XIV, 11.

Bu merkezlerden gelen benzer tipler çerçevesinde, konteks buluntusu olmayan Komana örneği için M.Ö. 3. yüzyıl sonu-M.Ö. 2. yüzyıl önerilebilir.

II. 2. 9. Amphoralar (Kat. No: 229–232)

Kappadokia-Komana’ında üç adet amphora tespit edilmiştir. Bir adet ise amphora kapağı tespit edilmiştir. Bunlar Geç Roma Dönemi, “Late Roman 1” olarak tanımlanan amphora tipleri ile ilişkili örneklerdir.

LR1 amphoraları, dışa çekik yuvarlatılmış ağız kenarlı kenarlıdır. Dudak kenarı altında başlayıp gövdeyle omuzda birleşen oval kesitli yivli kulplara sahiptir. Gövdesi ovoiddir. Bir çıkıntı ile belirtilmiş basit diplidir. Genellikle bol kireç taşı ve kum katkılı az rafine edilmiş gözenekli bir kil yapısına sahiptir. Tipolojik olarak LR 1A ve LR 1B olmak üzere iki gruba ayrılmıştır. LR 1A tipi, 4–8 cm arasındaki ağız çapı ile dar boyunlu, omuzda genişleyen ve kaideye geçişte daralan ovoid gövdeli, omuzun genişli ile bağlantılı olarak geniş bir ağız ile gövde ile birleşen yivli kulplara sahip örnekleridir. LR 1B tipi, 10–12 cm arasında ağız çapına sahiptir ve boynun genişlediği ve kulpların boyunda birleştiği noktada ayırt edici bir çıkıntının olduğu görülmektedir. Ayrıca bu tipte gövde ovaldir ve buna bağlı olarak da kulpları daha dik bir açığa sahiptir⁸¹⁷

Kat. No: 229’de tespit edilen örnek, dışa çekik yuvarlatılmış ağız kenarlı, dik uzun boyunludur. Boyundan yumuşak bir kavisle gövdeye geçmektedir. Çift kulbu kısmen korunmuştur. Ağız ve boyun bölümü korunmuş olan Kat. No: 230, dışa çekik yuvarlatılmış ağız kenarlıdır. Boynunda, dudak kenarı altında dışa doğru belirgin bir

⁸¹⁷ Şenol, 2000:196–197.

cıkıntı vardır. Bu cıkıntı ile paralel olarak içte içbükey bir form göstermektedir. Kat. No: 231, dışa doğru yuvarlatılmış ağız kenarlıdır. 231 nolu örneğinde boynu altında Kat. No: 230 gibi bir cıkıntısı vardır. Ancak bu tipte boyun dudak düz devam etmektedir.

LR1 amphoralarının, Kuzey Suriye, Kilikia Bölgesi, Kıbrıs, Rhodos ve Batı Anadolu'da İçmeler'de⁸¹⁸ üretimi tespit edilmiştir. Kuzey Suriye Bölgesinde, Seleukeia Pieria ve çevresinde üretimi kanıtlanmıştır⁸¹⁹. Kilikia Bölgesi'nde Elaiussa Sebaste, Soloi, Tarsus ve Yumurtalık Körfezinin çevresinde üretime dair veriler ortaya çıkarılmıştır⁸²⁰. Elaiussa Sebaste'de üretimi gösteren tuğladan yapılmış bir fırın saptanmış ve bu fırının yakınında yer alan sarnıçta, çok sayıda LR1 amphorası ele geçmiştir⁸²¹. Ovalık Kilikia'da yer alan Karataş ve Yumurtalık'da ise üretimin izleri, atık seramik tabakalarıyla gözlenmiştir⁸²².

Lang, Atina Agorası'ndan ele geçen LR1 amphoralarında görülen ve Kıbrıs modius'u olduğu belirtilen tituli pictiler'den yola çıkarak, Kıbrıs Adasında LR1 formunun üretilmiş olabileceğini önermiştir⁸²³. Amathous, Kourion, Zygi-Petrini, Paphos ve Panayia Ematousa kentleri ise bu tipin Ada'daki üretim merkezleri olarak gösterilmiştir⁸²⁴. Ancak şimdiye kadar yapılan araştırmalarda yalnız Zygi-Petrini ve Paphos'da formun üretimi

⁸¹⁸ Pieri, 2005: 80, Fig. 38.

⁸¹⁹ Pieri, 2005: 80, Fig. 38.

⁸²⁰ Empereur ve Picon, 1989: 239, Fig. 19–18.

⁸²¹ Ricci, 2007: 170; Ferrazzoli ve Ricci, 2007: 171; Burrigato vd. 2007: 690–691; Schneider, 2008: 118–120; Ferrazzoli ve Ricci, 2009: 37, Fig. 6.

⁸²² Şenol, 2009: 145.

⁸²³ Lang, 1976: 81, He 39.

⁸²⁴ Jacobsen, 2004: 145; Şenol 2009, 145–146.

ispatlanmıştır⁸²⁵. Zygi-Petrini’de LR1A formunun üretimini gösteren küçük bir fırın tespit edilmiştir⁸²⁶. Paphos’da ise fırınlarla birlikte atık çöplük tabakaları da ortaya çıkarılmıştır⁸²⁷.

Rhodos Adasında, Apollakia’da yapılan yüzey araştırmasında, LR1 amphoralarının üretimini kanıtlayan bir atölye tespit edilmiştir⁸²⁸.

Bu merkezler dışında Mısır ve Tunus’da, LR1 amphoralarının taklitlerinin üretildiği anlaşılmıştır. Mısır’da St. Jeremia (Saqqara)⁸²⁹, Baouit⁸³⁰, Uyn Musa⁸³¹ ve Kellia’da⁸³², LR1 amphoralarının B formuna ait taklit örnekler ele geçmiştir. Tunus’da ise bu formun benzerleri, Henchir ech Chekaf yerleşiminde bulunmuştur⁸³³.

LR1 amphoralarının A ve B formunun geniş bir coğrafi alana dağılım gösterdiğini ortaya koymaktadır. Doğu Akdeniz’de Mısır ve Kartaca gibi tüketim merkezlerinde yoğun olarak ele geçmiştir⁸³⁴. Batı Akdeniz’de İspanya, İtalya, Gallia, İngiltere ve İsviçre’de M.S. 5. ve 6. yüzyıllara ait kontekstlerde daha düşük oranlarda bulunmuştur. Tuna Nehri aracılığıyla Avrupa’nın iç bölgelerine ulaştırılmıştır. Batı Akdeniz’deki tüketim merkezlerinde M.S. 6. yüzyılda azalma göstermektedir. Kuzey

⁸²⁵ Demestica, 2003: 471–472, Fig. 1.

⁸²⁶ Mannig vd. 2000: 255.

⁸²⁷ Michaelides, 1996. 149.

⁸²⁸ Empereur ve Picon, 1989: 242, Fig. 18.

⁸²⁹ Ghaly, 1992: 168, Fig. 16 a-b.

⁸³⁰ Marchand ve Dixneuf, 2007: 316, Fig. 21–23.

⁸³¹ Balet, 2007: 625, Fig. 1–2.

⁸³² Pieri, 2007: 615, Fig. 15.2.

⁸³³ Nacef, 2007: 583, Fig. 3. 21–23.

⁸³⁴ Newett ve Jackson, 2007: 402.

Ege'deki merkezlerde ise M.S. 6. yüzyılın sonu-7. yüzyıl başlarına tarihlenen diğer amphoralara oranla daha fazla sayıda tespit edilmiştir⁸³⁵. LR1 amphoraları, Karadeniz'in batısındaki yerleşimlere de yoğun olarak ihraç edilmiştir⁸³⁶.

LR1 amphoralarının A grubunun en erken örnekleri, Kourion'da M.S. 365 yılındaki depremin kalıntıları arasındadır⁸³⁷. B formunun en erken örnekleri, M.S. 6. yüzyıldan önceye gitmemektedir⁸³⁸. Kartaca'da formun en erken örnekleri, M.S. 425 yıllarına tarihlendirilen Theodosius duvarının dolgusundaki kontekstte ve en geç örnekleri, M.S. geç 7. yüzyıla ait depozitte ele geçmiştir⁸³⁹. El Alamein'de A formuna ait örnekler, M.S. 5. ve 6. yüzyıllara verilmiştir⁸⁴⁰. Mısır'ın Nil Vadisi'ndeki merkezlerde, yoğun olarak M.S. 5. yüzyıl sonu-6. yüzyılın başına tarihlenen tabakalarda bulunmuştur⁸⁴¹. Alexandria'da LR1 amphoralarının A formu, M.S. 5. yüzyıla⁸⁴² ve yoğun olarak ele geçen B örnekleri ise M.S. 6. yüzyıla tarihlendirilmiştir⁸⁴³. Tocra'da ise Kartaca'da olduğu gibi formun geç örnekleri, M.S. geç 7. yüzyıla ait kontekstte tespit edilmiştir. Kerameikos'daki LR1 amphorası, M.S. 5. yüzyılın ilk yarısına verilmiştir⁸⁴⁴. Marsilya'da LR1 amphoralarının A formu, M.S. 5. yüzyılın ilk çeyreğine ve B örnekleri, M.S. 6. yüzyılın sonu - 7. yüzyılın başlarına tarihlenen kontekstlerde bulunmuştur⁸⁴⁵. M.S. 7. yüzyılın

⁸³⁵ Şenol, 2003-I: 84.

⁸³⁶ Pacetti, 1995: 278–279, Fig. 1.

⁸³⁷ Riley, 1980: 116.

⁸³⁸ Şenol, 2003-I: 83.

⁸³⁹ Riley, 1981: 120.

⁸⁴⁰ Majcherek, 1993: 217, Fig. 1, 20.

⁸⁴¹ Şenol, 2000: 200–201.

⁸⁴² Şenol, 2003-II: 203, Fig. 33.

⁸⁴³ Şenol, 2008: 116, Dipnot 43.

⁸⁴⁴ Böttger, 1992: 346, Taf. 101, 1–3.

⁸⁴⁵ Bonifay ve Pieri, 1995: 108.

ortalarında, LR1 amphoralarının Arap akınlarıyla birlikte ortadan kalktığı düşünülmektedir⁸⁴⁶.

Komana'dan 229 nolu örnek, LR1 amporaları ile benzer tipte bir kaptır. Fakat formun hangi tip grubu olduğu anlaşılamamaktadır. Kat. No: 230, LR 1B tipi ile benzerlik göstermektedir. Aynı şekilde Kat. No: 231'de LR 1B tipi ie yakındır. Ancak bu tipte formun klasik bir örneği değildir. LR1 amphoraları içindeki tip grupları tam olarak tespit edilememekle birlikte Komana'dan bu amphoralar, LR1 amporaları türünde, olasılıkla tipin bölgesel, yerel taklitleri olmalıdır. LR1 amphoraları ile paralel olarak ise M.S. 5.-7.yüzyıllar arasına tarihlenebilir.

⁸⁴⁶ Şenol, 2003-I: 83.

III. BÖLÜM

İTHAL KAPLAR

Kappadokia-Komana'sında az sayıda ithal seramik tespit edilmiştir. İki adet Doğu Sigillata A türü, üç adet Doğu Sigillata B türü, iki adet ise Doğu Sigillata C türü olduğu düşünülen örnek tanımlanmıştır.

III. 1. Doğu Sigillata A Kapları

III. 1. 1. Hayes Form 20 (Kat. No: 233)

Komana'da tek örneği tespit edilen Doğu Sigillata A türü bu kap, İçe çekik ağız kenarlı kâsedir. Yalnız ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuş küçük bir parçadır. Hellenistik Dönem Siyah astarlı kap geleneğinin çok yoğun bir formu olan bu tip Doğu Sigillata A üretiminin en erken gruplarından.

Hayes, Hellenistik Dönem'in çok yaygın tiplerinin taklidi olan içe çekik ağız kenarlı kâselerin, her yerde siyah astarlı örneklerinin bulunduğunu söylemiştir. Tipin belki M.Ö. 2. yüzyılın 2. yarısından olabileceğini önermiştir⁸⁴⁷.

Hayes'inde verdiği gibi Antiocheia Form 157, bu tipin kırmızı astarlı örneği olarak gösterilmiştir. Tip Antiocheia'nın Geç Hellenistik Kırmızı astarlı kapları arasında yer almaktadır⁸⁴⁸.

⁸⁴⁷ Hayes, 1985a: 22–23, Tav. III, 8.

⁸⁴⁸ Waage, 1948: 24; Waage, 1934: 70, Fig. 2.

Tel Anafa Tip 4 ve 24'dür. Slane, Anafa'nın bu tip kaplarının siyah astarlı öncüllerinin, Erken Hellenistik Dönem'e ait Antiocheia Form 75 ve DSA üretimi örneklerinin ise Geç Hellenistik Kırmızı Astarlı kaplarından olan Antiocheia Form 157 ile paralel olduğunu söylemiştir. Anafa'da ikinci kazı sezonunda 37 örneğinin ele geçtiğini; bunların çoğunun siyah astarlı örnekler olduğunu ve yalnız üç adet ise DSA türü örneğinin ele geçtiğini bildirmiştir. Bunlar Anafa'da Hell 2A (M.Ö. 125-?), 2B (M.Ö. ?-98), 2C (M.Ö. 98-75) kontekstlerinden ele geçmiştir⁸⁴⁹.

Tel Rıfa'at'daki yüzey araştırmalarında da içe çekik ağızlı kâselerin, Hellenistik Dönem siyah astarlı, Hellenistik Dönem kırmızı astarlı ve Doğu Sigillata A üretimi örnekleri not edilmiştir. Doğu Sigillata A örnekleri, siyah ve kırmızı astarlı tiplerle de ilişkilendirilmiş ve bunların teknik kalitesinde ilerleyen bir gelişim gösterdiği kaydedilmiş ve DSA örnekleri için M.Ö. 2. yüzyıl tarihi önerilmiştir⁸⁵⁰.

Kenrick Tip B322 bu tip içe çekik ağız kenarlı Doğu Sigillata A örneğidir. Kenrick, bu tipin tümüyle Hellenistik Dönem formu olduğunu ama bunun bir veya iki başka kopyasının DSA kaplarında yer aldığını söylemiştir. Bunların M.Ö. 2. ve 1. yüzyıla ait olduğunu önermiştir⁸⁵¹.

Gunneweg, içe çekik ağızlı kâselerin Attika'dan geldiğini ve Erken Hellenistik Dönem'de kırmızı veya pembe üretim örneklerinin çok yaygın olduğunu söylemiştir. Bunların değişik ölçülerde ama genellikle küçük boyutlu tiplerinin sigillata üretiminde

⁸⁴⁹ Slane, 1997: 278–279, Pl. 3, FW17–21, 309, Pl. 17, FW176–178.

⁸⁵⁰ Matthers, 1978: 149–151, Fig. 12, 8, 17, 20.

⁸⁵¹ Kenrick, 1985: 230, Fig. 41, 322.

sınıflandırmıştır. Tel Akko'dan soluk sarı üretim (DSA) bir kabın, analiz yapıldığını ve DSA-I olduğunun ortaya çıktığını bildirmiştir. Astarı içte portakal rengi, dışta sarı ve portakal renginde alacalı olan örneğin, erken bir kâse ve kontekstinin M.Ö. 150'den önceki bir tarihi verdiğini eklemiştir. Yine Tel Gezer'den içe çekik kenarlı iki kâsenin, DSA-I dışında, M.Ö. 220–180 tarihli kontekstten geldiğini aktarmıştır. Soluk sarı üretim bu küçük kâselerin Tarsus, Tel Anafa ve Samaria'da da rapor edildiğini ve olasılıkla bunların tanımlamalarının, DSA-I ile uygun olduğunu bildirmiş; bu merkezlerden gelen verilerle de bu içe çekik ağız kenarlı kâselerin, DSA-I'den erken olduğunu ve M.Ö. 220–100 tarihleri arasını gösterdiğini önermiştir⁸⁵².

III. 1. 2. Hayes Form 44 (Kat. No: 234)

Küresel gövdesi çift dışbükey profilli kâselerdir. Komana kaplarından Kâse Form 14 ile aynı tipi göstermektedir ve Kâse Form 14 kronolojisi detaylı bir şekilde araya koyulduğu üzere M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl sonlarına ait kaplardır. Komana'dan bu örnek, Doğu Sigillata A türü kapların kil renginde soluk sarı tondadır. İçi ve dışı mat siyah astarlıdır. Bu görünüşü ile bu kâse, Doğu Sigillata A türü bir kap olarak görünmektedir. Ancak kil içeriğinde Komana üretimi olduğu önerilen kaplarda görülen örneklerle birlikte altın sarısı mika içermektedir. Bu çerçevede tipin üretimi bir soru işareti oluşturmaktadır.

III. 2. Doğu Sigillata B Kapları

III. 2. 1. Form 1 (Kat. No: 235)

Düz kenarlı, küresel gövdeli bir örnektir. Koyu kırmızı astarlıdır. Yalnız ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuş olan tip için karşılaştırma örneği tespit edilememiştir.

⁸⁵² Gunneweg, Yellin ve Perlman, 1983: 95, Fig. 21: 1.

III. 2. 2. Form 2 (Kat. No: 236)

Dik kenarlıdır. Gövdesi, yuvarlak karınlı bir form göstermektedir. Kat. No: 235 gibi koyu kırmızı astarlıdır. Kil içeriğinde az miktarda altın sarısı mika bulunmaktadır.

Komana'dan bu örnek için Doğu Sigillata B serisinde benzer bir karşılaştırma örneği tespit edilememiştir. Bununla birlikte yakın ağız ve gövde profilli bir örnek, Assos'da Doğu Sigillata C-Pergamon sigillata serisinden B1 tipidir. Gövdesi applike rozet bezemeli tip, M.Ö. 2. yüzyılın 4. çeyreği-M.Ö. 1. yüzyılın 2. çeyreği veya ortasına tarihlenmiştir⁸⁵³.

Sagalassos Tip 1A160 kâseleri ile benzerlik göstermektedir. Poblome, bu tipin M.S. 3. yüzyılda çok popüler olduğunu, M.S. 1. yüzyılda zaten var olduğunu ve M.S. 4. yüzyılın ilk yarısından ilerdeki varlığında gözardı etmediklerini söylemiştir⁸⁵⁴. Komana'dan bu örnek, Sagalassos tiplerine göre hafif dışa çekik, dik kenarlı bir form göstermektedir. Yuvarlak gövdesi ise daha yakın bir formdadır.

Pergamon'dan benzer tip, N 28 kaplarıdır. Küçük, dışa çekik ağız kenarlı ve güçlü bir şekilde karınlı kâseler olarak tanımlanmıştır. M.Ö. 1. yüzyıl sonu-M.S. 1. yüzyıl ortalarına tarihlenmiştir⁸⁵⁵.

Komana'dan bu örneğin ağız ve gövde formu Sagalassos ve Pergamon'dan tiplerle daha yakın bir tip göstermektedir. Assos'dan örneğin gövdesi genel formu ile

⁸⁵³ Zelle, 1997: 64, Abb. 14, 139–140.

⁸⁵⁴ Poblome, 1999: 305, Fig. 15, 5, 9.

⁸⁵⁵ Meyer-Schlichtmann, 1988: 105–106, Taf. 12, 158.

benzer tipte bir kaptır. Ancak Assos örneğinin ağız kenarı içbükey bir şekil göstermektedir. Sagalassos ve Pergamon'dan kâseler ise dışa çekik ağız kenarlıdır. Bu çerçevede Komana'dan bu kâse tipi Sagalassos ve Pergamon kâseleri ile paralel bir form olarak düşünülebilir. Ancak Sagalassos örnekleri M.S. 4. yüzyılın ilk yarısına kadar geniş bir kronoloji sunarken Pergamon tipi M.Ö. 1. yüzyıl sonu-M.S. 1. yüzyıl ortalarını göstermektedir. Bu çerçevede Komana'dan bu tip için ise sınırlı bir tarihleme önerisinde bulunmak mümkün değildir. Ama belki Pergamon tipleri gibi erken tiplerdir.

III. 2. 3. Form 3 (Kat. No: 237)

Bir testi örneğidir. Dışa çekik ağız kenarlıdır. Kısa boynundan yumuşak bir kavisle omuz bölümüne geçmektedir. Gövde böümü korunamamıştır. Boyundan gövdeye geçişte kuşak şeklinde ince bir çıkıntı vardır. Dışı koyu kırmızı, içi açık kırmızı astarlıdır. Bu örneğinde kil içeriğinde altın sarısı az mika tespit edilmiştir.

Bu testi örneği için de DSB üretiminde bir karşılaştırma örneği tespit edilememiştir. Tip için benzer bir örnek Boğazköy'den ele geçmiştir. Kahverengi-kırmızı-beyaz bant bezemeli bir kaptır. Galat seramiği olarak tanımlanan bu kapların M.Ö. 3. yüzyılın 2. yarısı ile Augustus Dönemi arasına ait olduğunu önerilmiştir⁸⁵⁶.

Basit bir testi örneği olan kırmızı astarlı Komana'dan bu tip için, Boğazköy testisi erken bir tarih vermektedir. Komana'dan bu tip, Doğu Sigillta B türü kaplarla paralel olarak M.Ö. 1. yüzyıl sonlarından itibaren bir tarihten olmalıdır. 237 nolu bu örnek ve Kat.

⁸⁵⁶ Maier, 1963: 230, Abb. 15, 1-2.

No: 235–236 ile birlikte DSB türü kaplarını işaret etmektedir. Ancak kil rengi ve içerikleri Tralleis üretimi DSB kaplarından uzaktır.

III. 3. Doğu Sigillata C Kapları

III. 3. 1. Çandarlı Form 6 (Kat. No: 238–239)

İçe çekik ağız kenarlı, sığ gövde profilli ve halka kaideli tabaklarıdır. Kat. No: 238, kaide ve gövde parçasıdır. Kat. No: 239, ağız ve gövde parçasıdır. Her iki örnekte sarımsı kırmızı astarlıdır.

Çandarlı Form 6 tipi bu form, Çandarlı'da sıklıkla II. ve IV. kesitlerde ele geçmekle birlikte III. kesitte de örneklerine rastlanmıştır. Loeschcke, Çandarlı'da bu tipin ilk kez Geç Augustus-Tiberius Dönemleri'nde tespit edildiğini söylemiştir⁸⁵⁷.

Bu Çandarlı tipi, Hayes'in sınıflandırmasında L6 olarak tanımlanmıştır. Hayes, bu formun, Arretine seramiğinde Haltern Form 4'ün türemesi olduğunu ve tam olarak kanıtlanmış olmasa da bu tipin, burada H4'ü oluşturan benzer tipteki tabakların prototipi olma ihtimalinin bulunduğu söz etmiştir. Tipin, L1 ile aynı şekilde M.S. 1. yüzyılın ortasından sonuna kadar var olduğunu söylemiştir⁸⁵⁸.

Tip, Çandarlı üretiminin Geç Roma Dönemi seramiğinde Hayes Form 4'ü oluşturmaktadır. Hayes, temel olarak bu tipin bir M.S. 3. yüzyıl formu olduğunu; muhtemelen daha çok M.S. 1. yüzyıl Çandarlı formu Loeschcke 6'nın bir türemesi olmasına rağmen belki Afrika Kırmızı Astarlı Kapları'nda Form 27'den etkilenmiş

⁸⁵⁷ Loeschcke, 1912: 363–364, Taf. XXVIII, 6.

⁸⁵⁸ Hayes, 1985a: 75, Tav. XVII, 1.

olduğunu söylemiştir. Formun Knossos ve diğer yerlerde Severuslar Dönemi gruplarında yaygın olduğunu, M.S. 2. yüzyılın erken ve orta evresinde bulunmadığını ve daha geç değilse bile yüzyılın sonuna kadar popüler olamadığını belirtmiştir⁸⁵⁹. Bu aynı tip, Hayes Atlante'de Çandarlı H4 tabaklarıdır. Hayes, burada tipin M.S. geç 2. yüzyıl-3. yüzyıla tarihlendiğini aktarmıştır⁸⁶⁰.

Olbia Tip 14'dür. Knipowitsch, kavisli bir duvara sahip ve basit halka kaideli olan Olbia'dan Küçük Asya türünün bu ikinci çeşidinin, Çandarlı Tip 6 tabak tipi ile benzer olduğunu söylemiştir⁸⁶¹.

Schaefer, Çandarlı Tip 6 ile paralel olan bu kâselerin Samon, Olbia, Athena ve Antiocheia'dan Pergamon kapları içinde sıradan bir form olduğunu ve Atina Agorasından buluntuların orada M.Ö. 1. yüzyılın ilk yarısında kullanımda olduğunu gösterdiğini aktarmıştır. Pergamon'da bu tabakların oldukça sık ve farklı büyüklükte örneklerinin bulunduğunu söylemiştir⁸⁶².

Pergamon T3 ve T4 tipidir. T3, düz tabanlı ve hafif içe çekik ağız kenarlı tabaklardır. Alçak, genellikle sivri ayaklıdır. Tabanında konsantirik yivler ya da baskı bulunabilir. Pergamon'da başlangıcı sarnıçlar aracılığıyla M.Ö. 1. yüzyılın ortalarını; sonu M.S. 2. yüzyıl başını gösteren tip, uzun bir evrede varlığını sürdürmüştür. Meyer-Schlichtmann bu tipin Pergamon'da M.S. 3. yüzyılda ise tespit edilmediğini söylemiştir.

⁸⁵⁹ Hayes, 1972: 321-322, Fig. 64, Form 4.

⁸⁶⁰ Hayes, 1985a: 78, Tav. XVIII, 4.

⁸⁶¹ Knipowitsch, 1929: 22, Taf. I, 14.

⁸⁶² Schaefer, 1962: 787, No. 6-8, Abb. 1, 7.

Bunun yanında bu tiplerin Pergamon'da ana üretim döneminin Augustus Dönemi olduğunu belirtmiştir⁸⁶³.

Pergamon T4, ağız kenarı üst kısmında yuvarlatılmış veya sivri, düz tabanlı, alçak çoğunlukla sivriltilmiş bir şekilde ayak profili gösteren tabaklardır. Tabanında konsantrik yiv ve/veya baskı bulunabilmektedir. Formun başlangıç tarihi, Zi 4 F1'de M.Ö. 1. yüzyıl ortaları terminus ante quem oluşturmuş ve sonu ise yine aynı sarnıç aracılığıyla M.S. 2. yüzyıl başına oturmuştur. Meyer-Schlichtmann, diğer buluntu yerlerinin de aynı tarihler arasını verdiğini söylemiştir. Asklepion'dan bir örneğin, M.S. 1. yüzyıla; Peristylli evden parçaların M.Ö. 1. yüzyıla ve Akropolis'ten parçaların ise tarihlenemediğini aktarmıştır⁸⁶⁴.

Assos'da bu tipin hem Pergamon hem de Çandarlı üretimi örnekleri tespit edilmiştir. Zelle, Pergamon tipini T1 olarak tanımlamıştır. Basit, sıklıkla hafif içe doğru meyilli ağız kenarlı ve çok veya daha az bir şekilde meyilli tabana sahip bu tabakların, terra sigillata kaplarının en başarılı formlarından biri olduğunu söylemiştir. Tipin, üç büyük doğu sigillata grubu yanında çoğu batı sigillata gruplarının repertuarında da yer aldığını belirtmiştir. Uzak yayılım yanında tipin, çok uzun bir üretim dönemi gösterdiğini; DSA örnekleri, M.Ö. 2. yüzyılın son çeyreğinde üretilirken Hayes'e göre aynı parçaların M.S. 5. yüzyılda Phokaia kaplarında üretildiğini aktarmıştır. DSC atölyelerinde ise bu tipin en uzun süre devam ettiğini bildirmiştir. Assos'dan bu Pergamon tiplerinin sınıflandırması için, Meyer-Schlichtmann'ı takip etmiştir. Assos'dan sayısız örneği, iki gruba ve bunların alt tipine ayırmıştır. Grup Ia, Pergamon T3 tipi ile paraleldir ve buna göre M.Ö. 1. yüzyılın

⁸⁶³ Meyer-Schlichtmann, 1988: 134, Taf. 17, 33, 261–264.

⁸⁶⁴ Meyer-Schlichtmann, 1988: 135, Taf. 17, 265–266, Taf. 33, 267–269, Taf. 5, 35, VK 7.

2. çeyreği-M.S. 1. yüzyıl ortası/sonuna tarihlenmiştir. Grup Ib, Hayes Form 4 ile karşılaştırılmış ve M.S. 2. yüzyıl başı-3./4. yüzyılın ilk yarısına verilmiştir. Grup Ila Pergamon T4 tipidir ve M.Ö. 1. yüzyıl ortası-M.S. 1. yüzyıl sonuna aittir. Grup Iib, M.S. 2. yüzyıl başı- 3. yüzyıla tarihlenmiştir⁸⁶⁵. Yine iki gruba ayırdığı Çandarlı üretimi tabaklarının, Grup Ia, Ila örneklerini M.Ö. 1. yüzyıl sonu-M.S. 1. yüzyıl ortası/sonuna; Ib örneklerini M.S. 2. yüzyıl başı- 4. yüzyıl başına tarihlenmiştir⁸⁶⁶. DSC Grup 3 tipi Assos tipleri de Pergamon ve Çandarlı kapları ile paralel olan bu tip tabaklarının Grup Ia örnekleri M.Ö. 1. yüzyılın 2. çeyreği-M.S. 1. yüzyıl ortası/sonuna; Grup Ib tipleri ise M.S. 2. yüzyıl başı-3. yüzyıla tarihlenmiştir⁸⁶⁷.

Ephesos Tetragonos-Agora'dan Hayes Form 4 tipi olduğu önerilen üç örnekten biri, M.S. 2. yüzyıl sonu-3. yüzyıla; bir diğer örnek ise M.S. 3. yüzyıl-4. yüzyıl başına tarihlenmiştir. Bu her üç Ephesos örneği de yalnız ağız ve gövde parçası korunmuş kaplardır⁸⁶⁸.

Apollon Smintheios Kutsal Alanı'ndan Çandarlı'nın erken tipi ile karşılaştırılan tam profil gösteren dört örnek M.S. 1. yüzyılın 2. yarısına; Pergamon T3 tabakları ile karşılaştırılan iki ağız kenarı ise M.S. 2./3. yüzyıla; bir adet kaide ve gövde parçası ise Geç Roma Hayes Form 4 ile ilişkilendirilerek M.S. 2. yüzyıl sonu-3. yüzyıla tarihlendirilmiştir⁸⁶⁹. Komana'dan Kaide-gövde parçası örneği, gövde geçişi ve sivriltilmiş

⁸⁶⁵ Zelle, 1997: 84-86, Abb. 21-22.

⁸⁶⁶ Zelle, 1997: 128-129, Abb. 41.

⁸⁶⁷ Zelle, 1997: 145, Abb. 52; Assos'dan bu tip tabakları için ayrıca bakınız: Zelle, 1990: 111-112, Abb. 12, 51-53.

⁸⁶⁸ Gassner, 1997: 136, Taf. 44, 128-130.

⁸⁶⁹ Akyürek, 1992: 141-142, Abb. 9, 51-57.

kaide yapısı ile bu tiplerin Geç Roma örneği ile benzerlik göstermektedir. Ancak Smintheios örneğine nazaran ince cidarlıdır.

Atina Agorası'nda tipin bir örneği M.S. 3. yüzyıllortalarına tarihlenen Grup K'da tespit edilmiştir⁸⁷⁰. Korinth Güney Stoa'dan bir ağız-gövde parçası, Çandarlı tip 6 ile karşılaştırılmıştır⁸⁷¹. Korinth Demeter Kutsal Alanından Geç Roma Hayes Form 4 olarak tanımlanan bir örnek, M.S. 3. yüzyılın ilk yarısına tarihlenmiştir. Korinth'ten bu örnek, üç köşeli ve eğimli, alçak bir halka kaideye sahiptir. Gövdesi, yukarıya doğru meyillidir. Ağız kenarı diktir⁸⁷². Komana'nın Kat. No: 238'de tanıtılan kaide-gövde parçası örneğinin, kaide ve gövde yapısı Korinth'ten bu tabak ile oldukça yakındır. Ancak gövde geçişinden anlaşıldığı üzere, içe doğru ağız kenarının kavisli bir yapı gösterdiği anlaşılmaktadır.

Knossos'da Dionysos Villası'ndaki fine kaplar arasında Çandarlı kapları hâkim türdür. Bunun yanında Hayes, Form 4'ün yaygın olan geç tabaklarının genel yokluğunun burada oldukça sürpriz olduğunu ama grup için Severuslar Dönemi öncesi bir tarihi gösterilebileceğini söylemiştir. Bu tipin parçalarının, M.S. erken 3. yüzyıla verdiği üst çukur grubunda oldukça yaygın olduğunu aktarmıştır. Grup için M.S. geç 2. yüzyılın, M.S. 170–180 civarının sınır olarak önerilebileceğini belirtmiştir⁸⁷³.

Anderson-Stojanovic, Stobi'de formları araştırılabilen yaklaşık yirmi beş örnek arasında, Hayes'in tipolojisinde Form 3 ile birlikte Form 4'ün en yaygın tip olduğunu

⁸⁷⁰ Robinson, 1959: 68, Pl. 69, K35.

⁸⁷¹ Hayes, 1973: 456, Pl. 88, 165.

⁸⁷² Slane, 1990: 54, Fig. 8, 105.

⁸⁷³ Hayes, 1983: 104, 118, Fig. 3, 20–23.

söylemiştir. Çoğu örneğin, Stobi'nin iç şehir duvarındaki Erken İmparatorluk yapısının yıkım enkazından ve üstteki çöp yığından ele geçtiğini belirtmiştir. Bu depozitlerde en geç malzemenin, M.S. 3. yüzyılın 2. yarısına ve belki erken 4. yüzyıla ait olduğunu bildirmiştir⁸⁷⁴.

III. 3. 2. Pergamon sigillata T18/T20 (Kat. No: 240)

Pergamon sigillata T18 ve T20 tabaklarındandır. Pergamon T18, Komana örnekleri gibi düz dipli ve eğimli bir gövde profiline sahiptir. Yuvarlatılmış ağız kenarı ise, Komana Tip II gibi dışta profil yapmaktadır. Bu formun Pergamon'da M.Ö. 1. yüzyıl ortalarında başladığı ve M.S. 1. ortalarında sona erdiği tespit edilmiştir. Meyer-Schlichtmann, bu tiplerin Stobi'de M.Ö. 1. yüzyılın 2–3. çeyreğine tarihlendiğini ancak Pergamon'da bunlar için M.Ö. 1. yüzyılın ortalarından önceye giden herhangi bir verinin belgelenmediğini söylemiştir⁸⁷⁵.

Pergamon T20, ağız kenarı hafif dışa doğru kubbe şeklindedir ve cidardan ince bir yivle ayrılır. Tabanı, düz veya merkeze doğru yukarıya yükselmektedir. Başlangıcı, sarnıçlar aracılığıyla M.S. 1. yüzyılın başından önce, M.Ö. 1. yüzyılın sonuna doğru saptanmıştır. Başka buluntu yerlerinde M.S. 1. yüzyıl ve 2. yüzyıl başına tarihlenmiştir. Form en son ise M.S. 2. yüzyılın ilk çeyreğinde ele geçmiştir. Bunun dışında yeni bir ipucu vermese de T20'nin Peristilli evden örneklerinin de M.S. 1.-2. yüzyıla ait olduğu, Ketios mezarından örneklerinin ise bir kronoloji göstermediği belirtilmiştir⁸⁷⁶.

⁸⁷⁴ Anderson-Stojanovic, 199254, Pl. 40, 344–345; Bu tipin örnekleri için ayrıca bakınız: Gasperetti, 2003: Pl. XC, 10; Kenrick, 1985: 259, Fig. 47, 364. 1–2.

⁸⁷⁵ Meyer-Schlichtman, 1988: 143, Taf. 18, 292.

⁸⁷⁶ Meyer-Schlichtman, 1988: 144, Taf. 18, 294–295.

SONUÇ

Günümüzde Şarköy olarak adlandırılan Kappadokia-Komana'sının, Şarköy'ün gerek merkezinden, gerekse Orta Tomas Tepe, Çatal Tepe, Kavak Tepe/Ortak Bahçeler, Apalak Tepe, Osman Pınarı, Parsık Tepe ve Kıçıkırık Yazısı gibi yakın civarındaki alanlardan ele geçen seramik malzemeleri, kentin Hellenistik ve Roma Dönemleri'ndeki seramik üretimi üzerine önemli bilgilere ulaşmaya olanak sağlamıştır. Buluntular, bu dönemlere ait seramiklerin tipolojik ve kronolojik bir çerçeveye oturtulmasına imkân tanımıştır. Söz konusu malzemeler, kentte ithal seramiklerin kullanılmış olmasının yanı sıra, özellikle yoğun bir yerel üretimin varlığına işaret etmesi açısından dikkat çekmektedir. Kil yapıları ve astar-bezeme tarzları bu durumuna ışık tutmaktadır. Tespit edilmiş olan beş ayrı kil grubunu, Hellenistik ve Roma Dönemleri'ne ait kap formlarında görebilmekteyiz. Saptanan bu kil gruplarını, ayrıca aynı kap formlarında takip edebilmekteyiz. Bu durum, M.S. 2. yüzyıl ve sonrasında karşılaşılan bir takım farklı türler dışında, aşağı yukarı astarlar içerisinde de paralellik sergilemektedir. M.S. 2. yüzyıl ve sonrasına ait seramik gruplarında rastlanan astarlarda, farklılıklar gözlense de bu parçaların kil yapıları, bezemeleri ve taklidi olduğu düşünülen üretim gruplarındaki örneklerden ayırıcı form yapıları ile yerel üretime işaret etmektedirler. Ayrıca sigillata türü kapların taklidi formların kendine has karakteristik özellikleri ve başka üretim gruplarında benzerleri tespit edilemeyen bazı formların varlığı, Komana'daki yerel üretimin önemli birer göstergesidir. Aynı zamanda kentte yerel üretim olduğu düşünülen formlara ait çok sayıdaki hatalı üretime ait örnekler de bu durumu desteklemektedir. Bunlara ek olarak LR 1 türü amphoraların taklidi olduğu anlaşılan parçaların kentteki tespiti de, bu anlamda önemli bir veridir. Çalışmaya konu olan buluntuların büyük oranda yerel özellikler sergilemesi, Komana'daki yerel üretimin yoğunluğuna ayrıca vurgu

yapmaktadır. M.Ö. 4. yüzyıl sonlarından M.S. 7. yüzyıla uzanan süreçte kesintisiz bir şekilde söz konusu yerel üretimin kanıtlarını görebilmekteyiz. Yerel üretim olduğu düşünülen seramiklere kil özellikleri açısından bakıldığında çalışmaya konu olan buluntuların M.Ö. 4. yüzyıl ile M.S. 7. yüzyıl arasında genel olarak benzer özelliklere sahip oldukları görülmektedir. Bu durum yerel üretimin varlığının bir diğer kanıtı olarak değerlendirilebilir.

Komana'da yerel üretimi ortaya koyan diğer bir öge ise seramiklerdeki bezemelerdir. Komana üretimi Batı Yamacı seramiğine ait iki örnek⁸⁷⁷ yanında, kentte önemli bir süsleme türü bant bezemedir. Bant bezemesi, Orta Anadolu'nun Hellenistik ve Erken Roma Dönemi boyalı seramiklerinden bazı öğeler alan kent, daha çok Hellenistik ve Roma Dönemleri'nde kıyı bölgelerinin seramik grupları ile paralel ürünler vermiş ve bu iki türü birleştirerek kendi tarzını yaratmıştır. Bununla birlikte Komana'da, Geç Roma Dönemi'ne ait formlarda da bulunan beyaz renkli bant uygulaması, kentte bant-bezeme geleneğinin uzun bir dönem devam ettiğini göstermektedir. Yerel üretime ek olarak ele geçen malzemeler arasındaki ithal parçaların ise Geç Hellenistik-Erken Roma Dönemleri'ne tarihlenen sınırlı sayıda buluntudan meydana gelmesi dikkate değerdir.

Kappadokia-Komana'sındaki çalışmalar, kentin en erken tarihi için Hellenistik Dönemi işaret etmektedir. Fakat bu teze konu olan seramik buluntular dışında, Komana'da, M.Ö. 4. yüzyılın ortalarından Geç Hellenistik Dönem'e kadar herhangi bir arkeolojik ve epigrafik buluntularla karşılaşılmamıştır. Mimari açıdan sadece Şarköy merkezindeki Orta Tomas Tepe'de, Hellenistik, Roma ve Bizans Dönemi katmanlarından

⁸⁷⁷ Kat. No: 32–33.

ve duvar temellerinden bahsedilmektedir. Ancak bu mimari öğelerin, Hellenistik Dönem'in hangi evresine ait oldukları konusunda bilgi verilmemektedir. En erken epigrafik buluntular ise Geç Hellenistik-Erken İmparatorluk Dönemi'ne tarihlenmektedir.

Literatürde kentte Hellenistik Dönem'e ait seramik buluntularının varlığından da söz edilmektedir. Fakat bu buluntuların niteliği hakkında herhangi bir bilgi verilmemektedir⁸⁷⁸. Bununla birlikte bu çalışmada ele alınan çok sayıdaki seramik buluntusu, Hellenistik Dönem'e tarihlenebilmektedir⁸⁷⁹. Bu parçaların Hellenistik Dönem içerisinde bir kronolojiye oturtulabiliyor olması da ayrıca önem taşımaktadır. Hellenistik Dönem'in başlarından sonuna kadarki süreçte farklı kap gruplarıyla karşılaşmaktayız. Yuvarlak karınlı bir grup unguentariumun, M.Ö. 4. yüzyılın 2. yarısı veya sonlarına tarihleniyor olması ise Hellenistik Dönem'in hemen öncesine ya da başlarına işaret etmesi nedeniyle dikkat çekmektedir⁸⁸⁰.

Komana'da, Erken Hellenistik Dönem'den başlayarak, diğer Hellenistik merkezlerde de popüler olan kantharos, içe çekik ağız kenarlı kâseler, dışa çekik ağız kenarlı kâseler, balık tabakları, dudak kenarı oluklu kâseler, unguentariumlar gibi kap formlarına ait örnekler takip edilebilmektedir. İğ gövdeli unguentariumların yuvarlak karınlı erken tipleri, M.Ö. 4. yüzyılın 2. yarısı veya sonuna tarihlenmektedir⁸⁸¹. Tek parça ile temsil edilen ve M.Ö. 4. yüzyıl sonlarını gösteren kantharos parçası, Kappadokia-

⁸⁷⁸ Söz konusu yayında kentte Hellenistik Dönem öncesine ait verilerin olması gerektiği yönünde öneride de bulunmaktadır, Brown, 1967: 123, 127, 156, 160.

⁸⁷⁹ Kat. No: 1-9, 16-90, 128-178, 218-219, 223-228.

⁸⁸⁰ Kat. No: 223-225.

⁸⁸¹ Kat. No: 223-225.

Komana'sı Hellenistik Dönem seramiğinin en erken örneklerinden bir diğeridir⁸⁸². M.Ö. 3. yüzyılda, içe çekik ağız kenarlı kâseler⁸⁸³, dışa çekik ağız kenarlı kâseler⁸⁸⁴, balık tabakları⁸⁸⁵ ve yine unguentariumlar⁸⁸⁶, Hellenistik Dönem'de Yunan dünyasındaki tipik örnekleri ile temsil edilmiştir. İçe çekik ağız kenarlı kâseler, Hellenistik Dönem'in erken evresinden gelen tipleri, M.Ö. 150'lerden sonraya verilen ince cidarlı ve düz görünümlü örnekleri⁸⁸⁷, yine M.Ö. 2. yüzyıl ortalarından sonraya verilen düz dipli örnekleri⁸⁸⁸ ve sigillata türü örnekleri⁸⁸⁹ ile kentte M.S. 1. yüzyıla kadar devam etmiştir. Dışa çekik ağız kenarlı kâseler, iki farklı tipi ile M.Ö. 3. yüzyılın 2. yarısından itibaren görüldükleri ve içe çekik ağız kenarlı kâselere göre, daha az veri olmakla birlikte aynı şekilde sigillata türü örnekleri ile devam ettiği anlaşılmaktadır. Dışa çekik ağız kenarlı kâselerin ikinci grubu, Orta Anadolu'daki merkezlerde yaygın olarak karşılaşılan bir formdur⁸⁹⁰. Komana örneklerinin, bezeme ve astar yapıları, Orta Anadolu'nun diğer buluntu merkezlerine göre çeşitlilik göstermektedir. Batı yamacına ait bir parça yanında, bant bezemeli ve sigillata türü kırmızı astarlı örneklerine rastlanmıştır. Komana üretimi balık tabakları da, M.Ö. 3. yüzyıl ve M.Ö. 2.-1. yüzyıl tipleri ile temsil edilmiştir. Ancak kentte balık tabaklarının sigillata türüne ait seramikler tespit edilememiştir. Unguentariumlar, erken örneklerinden sonra M.Ö. 3.-2. yüzyıla ait az sayıdaki tipi ile devam etmiştir. Yalnız Komana'da iç gövdeli unguentariumların geç dönem buluntularına ve Roma Dönemi tipleri olan armut

⁸⁸² Kat. No: 1.

⁸⁸³ Kâse Form 1 ve 5 Kat. No: 2–22, 49.

⁸⁸⁴ Kâse Form 2 ve 3, Kat. No: 23–47.

⁸⁸⁵ Tabak Form 1, Kat. No: 128–138.

⁸⁸⁶ Kat. No:226–228.

⁸⁸⁷ Kat. No: 19–20.

⁸⁸⁸ Kâse Form 5, Kat. No: 49.

⁸⁸⁹ Kat. No: 13–16 gibi.

⁸⁹⁰ Kâse Form 3, Kat. No: 32–47.

gövdeli örneklerine rastlanmamıştır. Hellenistik Dönem kapları arasında önemli bir tip de, batı yamacı bezemesi ile karakteristik olan dudak kenarı oluklu kâsedir⁸⁹¹. Sülemesiz örneklere de sahip bu tipin Komana'daki buluntusu da bezemesizdir ve kâsenin formu, M.Ö. 3. yüzyıl sonu-2. yüzyılı göstermektedir.

Erken Hellenistik Dönem'den gelen bu seramik grupları yanında, Kappadokia-Komana'sında sigillata türü kapların M.Ö. 2. yüzyıl ortaları ile başlayan en erken tiplerinin yerel üretimleri tespit edilmiştir⁸⁹². Doğu Sigillata A türü kapların en erken formlarını oluşturan bu kaplar, M.S. erken 1. yüzyıla kadar devam etmektedir. Erken Hellenistik Dönem'den gelen türlerin sigillata türü örnekleri ve Hellenistik Dönem'in genel seramik kronolojisi içinde aşağı yukarı M.Ö. 2. yüzyıl ortaları ile başlayan bu formlar, Komana'da kırmızı astarlı kap geleneğinin olasılıkla erken evresinden itibaren üretiminin yapıldığına işaret etmektedir. Aynı zamanda tek örnekten oluşmakla birlikte Komana'da ele geçen, M.Ö. 2. yüzyıl hatta 3. yüzyıl sonlarına kadar çıktığı önerilen Doğu Sigillata A türü içe çekik ağız kenarlı ithal bir kâse örneği, kentte türün en erken evresindeki ithalatını da göstermektedir⁸⁹³. Aynı şekilde bu tür içe çekik ağız kenarlı yerel üretim kâseler, Komana'da da kırmızı astarlı örnekleri ile temsil edilmiştir.

Komana'da DSA türü kapların taklit örnekleri, M.Ö. 1. yüzyılda da devam etmiştir⁸⁹⁴. Yine bu tiplere de M.S. erken 1. yüzyıla kadar rastlanmaktadır. İki grup ise

⁸⁹¹ Kâse Form 4, Kat. No: 48.

⁸⁹² Kâse Form 6–8, Tabak Form 2–5 ve Testi Form 1–2, Kat. No: 50–82, 139–150, 218–219.

⁸⁹³ Atlante Hayes Form 20, Kat. No: 233.

⁸⁹⁴ Kâse Form 9–11 ve Tabak Form 7, Kat. No: 83–89, 171–177.

M.S. 1. yüzyıl boyunca görülen örnekler arasında yer almaktadır⁸⁹⁵. Komana’da, Pergamon üretimi sigillata kaplarının taklit örnekleri de tespit edilmiştir. Sadece ağız ve gövdesi kısmen korunmuş olan bir örnekte, kötü pişme nedeniyle kil yapısı ve astarı kaliteli bir görünüm sunmamaktadır. Ancak kaliteli işçiliği nedeniyle kentte nitelikli örneklerinin üretiminin de varlığının habercisi sayılabilir. Bu parça, Pergamon örneklerinden hareketle M.Ö. 1. yüzyılın 3. çeyreği-M.S. 1. yüzyılın 1. çeyreği arasına tarihlenmektedir⁸⁹⁶. Yuvarlatılmış ağız kenarı ve düz dibi ile M.Ö. 1. yüzyıl-M.S. 2. yüzyılın ilk yarısına tarihlen bir diğer grup, Komana’nın en yoğun kapları arasında yer almaktadır⁸⁹⁷. Hem Doğu hem de Batı sigillatalarının bir formu olan, ancak Komana’da dışa çekik dudak kenarı ve çıkıntı profili ile karakteristik özellik taşıyan tek örnek, farklı üretim gruplarından gelen verilerle M.Ö. 1. yüzyıl ortası-M.S. 1. yüzyıla tarihlenmektedir⁸⁹⁸.

Komana’da ithal seramiklerin varlığı, Geç Helenistik Dönem’den itibaren saptanmıştır. Bunlar arasında Doğu Sigillata C türüne ait, iki form grubu tespit edilmiştir. İlki Çandarlı Form 6 tabaklarıdır⁸⁹⁹. Bunlar, içe çekik ağız kenarlı, sığ gövde profilili ve halka kaidelidir. Bu seramiklerin formu, M.Ö. 1. yüzyıl ortaları-M.S. 2. yüzyıl başına verilmektedir. Komana’da DSC türünün diğer formu ise Pergamon Sigillata T18/T20 tabaklarındandır⁹⁰⁰. Bunlar, yuvarlatılmış ağız kenarlı ve düz dipli geniş tabaklardır ve M.Ö. 1. yüzyıl ortaları-M.S. 2. yüzyılın ilk çeyreği arasına tarihlenmektedir.

⁸⁹⁵ Kâse Form 11 ve Tabak Form 7, Kat. No: 85–89, 171–177.

⁸⁹⁶ Kâse Form 12, Kat. No: 90.

⁸⁹⁷ Tabak Form 6, Kat. No: 151–170.

⁸⁹⁸ Tabak Form 8, Kat. No: 178.

⁸⁹⁹ Kat. No: 238–239.

⁹⁰⁰ Kat. No: 240.

Hellenistik Dönem'den Roma Dönemi'ne geçiş sürecinde Komana'dan ele geçen malzemeleri kesin olarak ayırmak mümkün olamamaktadır. Geç Hellenistik Dönem'de karşılaştığımız bir kısım seramik malzemeler, Erken Roma Dönemi'nde de takip edilebilmektedir. İçe çekik ağızlı kâseler, dışa çekik ağızlı kâseler ve M.Ö. 2. yüzyıl ortaları ve sonrasında yeni çıkan kap grupları, bu malzemeler arasında sayılabilir⁹⁰¹. Bu tür seramiklerin yanı sıra Komana'da, Erken İmparatorluk Dönemi'nde görülmeye başlanan örneklerin varlığından da söz edilebilmektedir. M.Ö. geç 1. yüzyıl ile birlikte başlayan sigillata kaplarının tipik örnekleri, Komana'da yerel karakterdeki örnekleri ile temsil edilmektedir⁹⁰². Bunların yanı sıra Komana'da ilk olarak Roma Dönemi'nde görülmeye başlanan pek çok seramik malzemenin varlığı söz konusudur⁹⁰³.

M.Ö. geç 1. yüzyılda görülmeye başlayan ve hem doğu hemde batı sigillatalarında üretilen fincan grupları, Komana'da yerel usluptaki örnekleri ile temsil edilmektedir. Bunlar ilk olarak M.Ö. geç 1. yüzyılda ortaya çıkmakla birlikte yoğunluk olarak M.S. 1. yüzyılda görülen malzemelerdir. Ancak Komana'da az sayıda örneği tespit edilen tipler için bu yönde herhangi bir öneride bulunmak mümkün değildir. Bu dönemde, bir grup tabak formu ise M.Ö. geç 1. yüzyıldan M.S. 5. yüzyıla kadar uzanan geniş bir zaman diliminde görülmeye devam edilen örneklerdir ve bunlar kentin en yoğun gruplarından biridir⁹⁰⁴.

⁹⁰¹ Kâse Form 6–12, Tabak Form 2–8 ve Testi Form 1–2, Kat. No: 50–90, 139–178, 218–219.

⁹⁰² Kâse Form 13–15, fincan grupları, Tabak Form 9–11, 13, Kat. No: 91–98, 113–127, 179–188, 190–204.

⁹⁰³ Kâse Form 16–23, Kat. No: 99–112, Tabak Form 12, 14–16, Kat. No: 189, 205–216, Amphoralar, Kat. No: 229–232.

⁹⁰⁴ Tabak Form 13, Kat. No: 190–204.

Komana'da M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl sonlarına tarihlenen bir örnek, ithal malzeme olabilecek nitelikte parça olmasıyla dikkati çekmektedir⁹⁰⁵. Bu malzemenin yerel üretim örnekleriyle benzerlik göstermesi kesin bir sonuca varmayı engellemektedir. Doğu Sigillata A türü kapların soluk sarı tonda kiline sahip olan bu seramik parçasının içi ve dışı mat siyah astarlıdır. Bu özelliklerle kâse, Doğu Sigillata A türü kap olarak görünmektedir. Ancak Komana üretimi olduğu önerilen kaplardaki örneklerle birlikte altın sarısı mika içeren bu parçanın üretimi soru işareti oluşturmaktadır.

Kentte Doğu Sigillata A örneklerinin dışında, ithal Doğu Sigillata B türü kaplarla da karşılaşmıştır. Bunların ikisi farklı birer tip gösteren kâse, diğeri ise bir testi türüdür⁹⁰⁶. Küresel gövdeye sahip Form 1'deki kâse için karşılaştırma örneği tespit edilememiştir. Form 2 kâsesi için ise DSB serisinde karşılaştırma örneği tespit edilemiştir. Buna karşın bu kâse tipinin örnekleri Pergamon ve Sagalassos üretimi seramiklerde rastlanmıştır. Komana'daki bu kâse, form açısından benzerlik gösterdiği Pergamon tipleriyle paralel olarak erkene, yani M.Ö. 1. yüzyıl sonu-M.S. 1. yüzyıl ortalarına ait olabilir. Kentteki DSB türüne ait testi örneği için de DSB serisinden karşılaştırma örnekleri saptanamasa da astar rengi DSB kapları ile paraleldir. Ancak kil rengi ve içerikleri, Tralleis üretimi olarak gösterilen DSB kaplarından uzaktır. Bunların Form 1 ve 3 örneği, Komana kaplarının en yoğun kil grubunu oluşturan tondadır. Ayrıca içeriklerindeki altın sarısı mika katkısı da, tiplerin DSB türü üretimi olma ihtimallerini düşündürücü kılmaktadır.

Komana yerel üretim seramik repertuarı içinde ilk olarak M.S. 1. yüzyılda ortaya çıkan gruplardan da söz edilebilmektedir. Bunlardan bazıları için M.S. 1. yüzyılın 2.

⁹⁰⁵ Hayes Form 44, Kat. No: 234.

⁹⁰⁶ Form 1-3, Kat. No: 235-237.

yarısı önerilmektedir⁹⁰⁷. Kimi örnekler ise M.S. 1. yüzyılda başlamakla beraber M.S. erken 2. yüzyılda da devam etmektedirler⁹⁰⁸. DSA kaplarıyla, Afrika Kırmızı Astarlı Kapları ve Sagalassos Kırmızı Astarlı Kapları'yla benzer profil özellikleri gösteren Komana yerel üretimi bazı seramikler M.S. geç 1. yüzyıldan M.S. 4. yüzyıla uzanan zaman dilimine aittir. Bunları, özellikle form özellikleri dolayısıyla Komana'ya özgü kaplar olarak değerlendirmek mümkündür⁹⁰⁹. Komana'da, M.S. 2. yüzyılda da yerel üretim seramik gruplarının ortaya çıktığı anlaşılmaktadır. Bunlar arasında, M.S. 2. yüzyılın ikinci yarısına tarihlenen örnekler⁹¹⁰ yanında, aynı yüzyılın ortalarında başlayarak M.S. erken 3. yüzyıla uzanan malzemeler de bulunmaktadır⁹¹¹. M.S. 4. yüzyıl sonu-M.S. 5. yüzyıl sonlarına ait seramikler, Komana'daki seramik üretiminin bu yüzyıllardaki kanıtları arasındadır⁹¹². Ayrıca M.S. 7. yüzyılın erken dönemlerine ait bazı form grupları, Komana'daki seramik üretimine işaret etmeleri açısından önem taşımaktadırlar⁹¹³.

Kappadokia-Komanası'ndaki günlük kullanım seramikleri dışında, kentler arasındaki ticari ilişkilere kanıt olan amphora parçaları da tespit edilmiştir. Bu üç örnek, "Late Roman 1" olarak tanımlanan Geç Roma amphoralarına ait olmalıdır⁹¹⁴. Ancak bunların LR 1 amphoralarının A veya B tiplerinin hangisine dâhil olabileceği net olarak saptanamamıştır. Genel olarak Komana'daki bu örnekler, M.S. 5.-7. yüzyıllar arasına ait olan LR 1 amphoralarının tarihiyle paralellik taşımaktadır. Örnekler, Kilikia Bölgesi'nin

⁹⁰⁷ Kâse Form 17, Kat. No: 100.

⁹⁰⁸ Kâse Form 16, 18, Tabak Form 12, Kat. No: 99, 101, 189.

⁹⁰⁹ Kâse Form 19 ve 20, Kat. No: 102-108.

⁹¹⁰ Tabak Form 14, Kat. No: 205-206.

⁹¹¹ Kâse Form 21-22, Kat. No: 109-111; Tabak Form 15, Kat. No: 207-210.

⁹¹² Kâse Form 23, Kat. No: 112.

⁹¹³ Tabak 16, Kat. No: 211-216.

⁹¹⁴ Kat. No: 229-232.

birçok noktasında üretimi saptanan LR 1 amphoralarının Komana'daki bölgesel taklit üretimine ait olabilir.

Strabon tarafından Kappadokia-Komana'sının Hellenistik Dönem'de, Kappadokia krallarından sonra gelen ve kralın soyundan olan rahip-krallar tarafından yönetildiği, geniş arazilerinin gelirinin bu rahipler tarafından kullanıldığı, tapınağı için çalışan hizmetçilerinin bulunduğu ve Kappadokia Bölgesi'nde güçlü bir rahip-krallık merkezi olduğu belirtilmektedir. Bu anlamda Komana'nın, Kappadokia Krallığı'na bağlı olmakla birlikte kendi iç dinamikleri ile özerk bir yapıya sahip olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca Komana'dan ele geçen bir yazıt, bir Komana rahibinin aynı zamanda Kataonia strategosu olduğunu göstermektedir. Buna göre Komana rahibi, Kappadokia komutanlarının ve rahiplerinin en büyüğü olarak, Kappadokia kralından sonra ikinci sırada bulunmaktaydı. Bununla bağlantılı olarak Cicero'nun Kappadokia rahibine karşı yapılacak bir savaşın ciddi bir uğraşı getireceğinden söz ettiği aktarılmaktadır.

Kappadokia Bölgesi, her zaman müttefiki olduğu, rahat ve huzur içinde yaşadığı Pers Dönemi'nden sonra, Büyük İskender'in Anadolu'yu fethiyle Makedon hâkimiyetine geçmiştir. Ancak kısa süre sonra halkın bu duruma isyanı sonucu kurulan Kappadokia Krallığı, coğrafik konumu dolayısıyla Seleukoslar ve Galatların ilgi alanı olmuştur. Romalıların M.Ö. 190'da Seleukosları ve bundan hemen sonra da Galatları, etkisiz hale getirmesiyle Kappadokia'da Roma etkisi başlamıştır. Burası, Roma için güçlenen Pontos Krallığı'na karşı tampon bölge olmuştur. Kappadokia içinde hala Pers feodal hukunun hâkim olduğu bu dönemde, Venesa ve Tyana'daki tapınak beylikleriyle

birlikte Komana tapınak beyliğinin de neredeyse bağımsız kaldığı bilinmektedir⁹¹⁵. Pontos Kralı Mitridates Eupator'un etkilerinin giderek arttığı M.Ö. 1. yüzyıl başlarında Roma dayatmasıyla Kappadokia Krallığı'nın başına I. Ariobarzanes getirilmiştir. I. Ariobarzanes, yönetimi süresince Mitridates, Armenia Kralı Tigranes ve Kappadokia içinde tahtına karşı çıkan soylulara karşı mücadele vermiştir. Kappadokia Krallığı'ndaki bu sorunlar, M.Ö. 1. yüzyıl boyunca devam etmiş ve III. Ariobarzanes Dönemi'nde, bölgede olasılıkla temeli I. Ariobarzanes'e dayandığı düşünülen büyük bir ekonomik kriz ortaya çıkmıştır. Antik yazarlar, III. Ariobarzanes'in tahtına, Kappadokia içindeki diğer soyluların yanında zengin ve güçlü Komana ruhban sınıfının da karşı olduğunu ve ayaklandığını aktarmıştır. Aynı zamanda M.Ö. 51'de muhtemelen Komana'dan bir ruhbanın, Ariobarzanes'e karşı ciddi bir tehlike oluşturduğu söylenmektedir. Kappadokia Bölgesi'ndeki bu süreç, yine Roma kararı ile M.Ö. 36'da I. Archelaos'un tahta getirilmesiyle sonuçlanmıştır. Pontos soyundan ve buradaki Komana rahip ailesinden gelen Archelaos, Kappadokia-Komana'sı rahipliğinin III. Ariobazanes'e şiddetle karşı çıkmasının tersine, Komana'nın nimetlerinden faydalananlar arasında yer almıştır. Komana'yı Hieropolis adıyla yeniden kurarak Ktistes ve Soter ünvanlarını da burada almıştır. Komana'da I. Archelaos adına dikilmiş bir saygı anıtı ile başka yazıtlar ve sikkeler de bunu göstermektedir. Böylece Komana'daki tapınak-devlet yönetimi son bulmuş ve Komana bir kent kimliği kazanmıştır.

Bu tarihsel süreçte Kappadokia Krallığı'na ve Komana'nın, krallığın içindeki konumuna baktığımızda, Komana rahipliğinin bölgedeki güçlü varlığı ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte bölgede özellikle M.Ö. 1. yüzyıldaki tarihsel olaylar ve bunun Kappadokia Krallığı'nda doğurduğu büyük ekonomik kriz, Komana rahipliğini nasıl

⁹¹⁵ Hild ve Restle, 1981: 63.

etkilemişti? Komana, Kappadokia Krallığı içinde bağımsız siyasal organizasyonu ve buna bağlı olarak ayrı ekonomik yapısı ile krallıktaki bu büyük ekonomik krizden etkilenmemiş olabilir. İçteki bu sorunlar yanında, o dönemde Kappadokia ile birlikte bütün Anadolu ve Yunan ana karası ile Adaları etkileyen Mithridates saldırılarının kentteki olası etkileri üzerinde durmak gerekir. Antik yazarların bildirimleriyle, Mitridates saldırılarının, Komana'ya da bir şekilde ulaştığından söz edilmektedir. Ancak bunlardan Cassius Dio, verdiği bilgilerden söz ederek bunlardan hangisinin doğru olduğunu söyleyemediğini belirtmektedir. Bununla birlikte antik yazarların bildirdiği M.Ö. 83 yılında Murena ve M.Ö. 68 yılında Triarius'un Mithridates'e karşı yaptıkları mücadelelerde geçen Komana, Pontos-Komana'sı olmalıdır⁹¹⁶. Bunların dışında ise antik yazarlar tarafından Kappadokia-Komana'sına dair Mithridates saldırılarıyla ilgili veri bulunmamaktadır. Kappadokia'nın eski soy köküne dayanan bu iki bölge halkı ve aynı adı taşıyan Pontos Bölgesi'ndeki Komana ile olan dinsel birliktelik çerçevesinde, Kappadokia-Komana'sı ile Mithridates arasında kökten gelen bir bağ bulunmaktadır. Kappadokia Bölgesi'ndeki taht üzerinde emelleri olan Mithridates, Kappadokia Krallığı içinde I. Ariobarzanes'ten beri tahta karşı soylu bir sınıfın varlığı ve özellikle III. Ariobarzanes Dönemi'nde ortaya çıkan Komana rahipliğinin Kappadokia kralının tahtına karşı ayaklanması çerçevesinde, bir anlamda Mithridates ve Komana Kappadokia Krallığı'na karşı aynı tarafta durmaktadır. Ayrıca Kappadokia'da halkın kargaşa içinde geçen Ariobarzanes ailesi üyeleri yerine, barış ve huzur içinde yaşadıkları eski soylarına dayanan Mithridates'i, destekleyen bir grubunun da olduğu bilinmektedir. Keza M.Ö. 36'da Kappadokia kralı yapılan I. Archelaos'un babası Mithridates'in ordusunda generaldi ve dolayısıyla Archelaos Pontos soyundan gelmekteydi. I. Archelaos, Komana ile iyi ilişkiler içinde olmuş ve her zaman Komana'nın

⁹¹⁶ Bununla ilgili bakınız: Günaltay, 1951: 416, 436-437.

varlığından faydalanmıştır. Bu çerçevede Kappadokia-Komana'sı, Mithridates saldırıları ve krallık içindeki ekonomik krizden uzak, tam tersi krallık üzerinde bir baskı unsuru oluşturan bir güç olabilir.

Kentte Erken Hellenistik Dönem'e ait mimari ve epigrafik verilerden söz edilmezken seramik buluntuların en erken örnekleri, M.Ö. 4. yüzyılın 2. yarısını göstermektedir. Bu tarihten itibaren Yunan dünyasında diğer Hellenistik merkezlerde de yaygın olan kaplar, Komana'da da yerel karakterde örnekleri ile tespit edilmiştir. Aynı şekilde M.Ö. 2. yüzyıl ortalarında da sigillata kapları ile başlayan yeni form grupları, Komana'da yerel usluptaki örnekleri ile temsil edilmiştir. Bununla birlikte bu seramiklerin Helenistik Dönem boyunca devam ettiği muhtemel örnekler, M.Ö. 2. yüzyılda yeni çıkan tipleri ve bunların sigillata türünde devam eden aynı tipleri, kentte Hellenistik Dönem boyunca kesintisiz bir kronoloji ortaya koymaktadır. Sadece bu kaplardan olan unguentariumların iç gövdeli tiplerinin, M.Ö. 1. yüzyıllara ait geç örnekleri ve Roma Dönemi grupları tespit edilmemiştir. Aynı şekilde balık tabaklarının da sigillata türü örnekleri ele geçmemiştir. M.Ö. 2. yüzyıl ortaları ve sonra da M.Ö. 1. yüzyılda yeni ortaya çıkan tipler de Geç Hellenistik Dönem'de seramiklerin devamlılığını destekleyen kap gruplarıdır. Bu çerçevede birde seramiklerin sayısal oranlarına bakmak yerinde olacaktır. Erken Hellenistik Dönem'den gelen formlar, çok yüksek oranlarda birer grup oluşturmamakla birlikte, bu dönem boyunca önemli miktarda örnekleri ile temsil edilmiştir. M.Ö. 2. yüzyıl ortalarının yeni kap grupları ise genel olarak yoğunluk göstermemektedir. Birçok grup, tek örnekten veya birkaç parçadan oluşmaktadır. Ancak bu durum, çalışmada değerlendirilen seramik buluntuların aşağı yukarı geneli için geçerli bir sonuçtur. Bunun yanında bu evrenin tipik bir formu olan küresel gövdeli kâseler, Komana

kaplarının en yoğun gruplarından birini oluşturmaktadır⁹¹⁷. Bu formun genel kronolojisinde, tipin en erken örnekleri, M.Ö. geç 2. yüzyıl ile başlamakla birlikte yoğunlukları ise M.Ö. 1. yüzyıl kontekslerinden ele geçmiştir. Aynı şekilde Komana kap repertuarındaki en yoğun gruplardan bir diğerini oluşturan düz dipli geniş tabaklar, M.Ö. 1. yüzyıl ile M.S. 2. yüzyılın ilk yarısı arasını göstermiştir⁹¹⁸. Çalışmada değerlendirilen kaplar dışında, yerleşimden toplanan seramikler arasında, sigillata türü gövde ve kaide-gövde parçaları yoğun bir grup oluşturmaktadır. Bu verilerle yerleşimde, Hellenistik Dönem boyunca kesintisiz bir şekilde takip edilebilen kaplar, bunlar arasında M.Ö. 2.-1. yüzyılda yeni ortaya çıkan kaplar ve bunların yoğun iki grubu ile sigillata türü gövde ve kaide-gövde parçalarının M.Ö. 1. yüzyıldaki varlıkları ortaya çıktığında, Komana'da bölgedeki ekonomik krizin ve aynı zamanda Mitridates savaşlarının doğurduğu kargaşa döneminin etkileri anlaşılabilir.

Komana'da önemli bir yerel üretimin varlığı anlaşılırken ithal kaplar birkaç parça ile sınırlıdır. Komana ile paralel olarak Hellenistik ve Roma Dönemleri'nde büyük bir seramik üreticisi olan Sagalassos'da da çok fazla ithal mallardan söz edilmemektedir⁹¹⁹. Bu, Tralleis ve Bergama içinde aynı şekilde olmalıdır. Aynı durum, Komana için de söz konusu olabilir. Kentteki ithal ürünlerin azlığı, Komana'nın kendi üretimini zaten gerçekleştirmesiyle açıklanabilir ve bu çerçevede kentte ithal ürünlere çok fazla ihtiyaç duyulmamış olabilir. Bununla birlikte Hellenistik Dönem'de seramikler açısından

⁹¹⁷ Kâse Form 7, Kat. No: 51–81.

⁹¹⁸ Tabak Form 6, Kat. No: 151–170.

⁹¹⁹ Poblome, zaten kendi üretimini yapan Sagalassos'da ithal ürünlerin neredeyse olmadığında söz eder (Sagalassos kazılarında ziyaret ettiğim ve bu görüşlerini alabildiğim Dr. Poblome çok teşekkür ederim). Bu durum Tralleis ve Bergama içinde aynı şekilde olmalıdır.

kesintisiz varlığı anlaşılan kentin tarihsel süreçteki durumu, yerleşimde gerçekleştirilecek arkeolojik kazı çalışmaları ile detaylı olarak anlaşılacaktır.

Komana'da, Roma İmparatorluk Dönemi'nde seramik buluntularla birlikte, sikkeler ve yoğun epigrafik verilere rastlanmıştır. Roma İmparatoru Nero'nun ikinci yönetim yılına ait iki sikke, diğer birkaç yazıt antik yerleşimdeki rahip-krallık yönetiminin sona ermesinden sonra kentin Hieropolis olarak adlandırıldığını gösteren önemli belgelerdir. Çok sayıdaki mezar yazıtıyla birlikte, Roma imparatorları adına dikilmiş saygı anıtlarını, yoğun mil taşlarını ve tanrılara adanmış yazıtları da diğer epigrafik kaynaklar olarak göstermek mümkündür. Bu epigrafik kaynaklar genel olarak M.S. 1.-3. yüzyıllar arasında yoğunlaşmaktadır. Bunun yanında ise az miktarda Geç Roma Dönemi'ne ait mezar yazıtları ve stelleri tespit edilmiştir. Kentte, Roma mimarisi olarak tanımlanabilen ilk yapı Geç Antoninuslar ile Severuslar Dönemi ait Roma Tapınağı'dır (bugünkü ismiyle Ala Kapı). Diğerleri geç dönemde kiliseye çevrilen ve M.S. 4. yüzyıl başlarına tarihlen mezar yapısıdır (Kırık Kilise). Ayrıca yine Roma Dönemi'ne ait olduğu düşünülen tiyatro, hamam, mezarlar, kilise kalıntıları ve tanımlanamayan başka yapıların varlığı da bilinmektedir.

Kappadokia'da son hanedanlık olan Ariobarzanes soyundan gelmeyen I. Archelaos, krallığa karşı içte yaşanan karşıt görüşlere neden olmamıştır. Yukarıda da belirtildiği gibi Kappadokia-Komana'sı rahipliği, III. Ariobazanes'e şiddetle karşı çıkarken, Archelaos'un Komana'nın nimetlerinden faydalandığı bilinmektedir. Bununla birlikte I. Archelaos, Augustus ile kurduğu iyi ilişkiler sonucu, Dağlık Kilikia Bölgesi'ni de krallığının topraklarına dâhil etmiştir. Ancak M.S. 17'de Kappadokia Bölgesi, Tiberius tarafından bir Roma eyaletine dönüştürülmüş ve bu tarihten itibaren Kappadokia, biri

Melitone diğeri Satala'da (Sadak) olmak üzere iki lejyon karargâhı ile Roma'nın doğu sınırında tampon bir bölge olmuştur. Bu nedenle bölgede yol güzergâhları ve inşaatlarına büyük önem verilmiştir. Bu süreçte, Kappadokia-Komana'sının bölgede önemli yol güzergâhları üzerinde yer aldığı anlaşılmaktadır. Roma Dönemi yollar haritası Tabula Peutingerana ve M.S. 300 yıllarında hazırlanan kara ve deniz haritası Itineraria Antoniniana, Kappadokia-Komana'sının Kaisareia'dan (Kayseri) Melitone'ye (Malatya) giden yol üzerinde olduğunu göstermektedir. Ayrıca Sebasteia'dan (Sivas) Kilikia'ya giden rotada kavşak noktasında olduğu görünmektedir. Yukarıda da belirtildiği gibi Roma Dönemi'ne ait çok sayıda mil taşları da bunu desteklemektedir.

Komana'da Roma Dönemi'ndeki seramiklerin dağılımında, Hellenistik Dönem'den gelen tiplerle birlikte M.Ö. geç 1. yüzyılın yeni kap grupları da görülmeye başlamıştır. Hellenistik Dönem'den gelen devamlılık bu dönemde de, yeni gruplarla takip edilebilmektedir. M.S. 2. ve 3. yüzyıla ait yeni örnekler de tespit edilmektedir. Ancak Hellenistik Dönem seramik buluntularında olduğu gibi aynı şekilde birçok form grubu az sayıda veya tek örnekle temsil edilmektedir. Bu çerçevede, bölgede I. Archelaos ile başlayan refah döneminde Komana'da, bir oranda yeni gruplarla birlikte form çeşitliliği ve bununla bağlantılı olarak kısmen bir seramik yoğunluğundan söz edilebilir. Ancak epigrafik malzemelerde olduğu gibi seramik yoğunluğunun da yüksek miktarlara ulaştığından söz edebilmek mümkün değildir. Bu durum, kentte tespit edilmiş olan çok sayıdaki Roma yapısı ve epigrafik buluntular dikkate alındığında tezat oluşturmaktadır. Ancak hem Archelaos dönemindeki Roma ile iyi ilişkiler hem de M.S. 2. ve 3. yüzyıllarda imparatorluk genelindeki refah göz önünde bulundurulduğunda, seramik buluntularının da bu durumla paralel seyretmesi gerektiği üzerinde durulabilir. Bu dönemde seramiklerin

yoğunluğunda karşılaşılan düşük oran, çalışmaya konu olan malzemenin yüzey araştırmaları sonucunda ele geçirilmiş olmalarıyla açıklanabilir. Bu nedenden kaynaklı olarak da, istatistiksel olarak kent Roma Dönemi'ndeki durumuyla paralel seyretmediği düşünülebilir. Bununla birlikte Komana-Hieropolis'in Roma İmparatorluk Dönemi'nde, önemli kavşak noktalarındaki konumu ile Rahip-krallık yönetiminden sonra da güçlü varlığını devam ettirdiği söylenebilir. Önemli yol güzergâhları üzerinde bulunması ve İmparatorluk Dönemi'ndeki yol inşaatlarındaki artış, kentin ticaretinin, dolayısıyla ekonomisinin durumu hakkında ipuçları sunmaktadır. Tüm bunlar göz önünde bulundurulduğunda eldeki malzemelerde göremesek de, Komana'da Roma Dönemi'nde gerek yerel üretimde gerekse ithal seramiklerde daha fazla bir yoğunluk beklenmelidir. Form vermemeleri nedeniyle çalışma kapsamına alınmamış olan, ancak varlığı bilinen çok sayıdaki, genel olarak Geç Hellenistik-Roma Dönemleri'ne tarihlenen sigillata türü gövde ve kaide-gövde parçaları da bu durumu desteklemektedir.

Kentin Geç Roma Dönemi'ne ait mimari öğeler ve epigrafik verilerle paralel olarak, M.S. 4. ve 7. yüzyıllar arasına tarihlenen az sayıda kap örneği ele geçmiştir. Komana'daki LRA 1 amphoralarının taklidi olduğu anlaşılan örneklerle Geç Roma Afrika Kırmızı Astarlı Kapları'nın tipik örneklerinin taklidi kaplar, kentteki seramik üretiminin bu dönemde de devam ettiğini göstermesi açısından önem taşımaktadır.

Konu kapsamında, Kappadokia-Komana'sının Hellenistik ve Roma Dönemleri'ne ait seramiklerinin ilk kez bir arada çalışılmasıyla kentteki ithal ve yerel seramiklerin tespit edilmesi sağlanmış, bunlar form gruplarına göre ayrılmış, seramiklerin benzer örnekleri yardımıyla kronolojisi oluşturulmuş ve M.Ö. 4. yüzyıl ortalarından M.S.

7. yüzyıla kadar ki uzanan zaman diliminde yoğun yerel üretiminin varlığı ortaya koyulmuştur. Seramikler sayesinde Komana'daki yaşamın, M.Ö. 4. yüzyılın ortalarına kadar geri gittiği tespit edilmiş, kentte tespit edilen arkeolojik ve epigrafik verilerle paralel olarak ise M.S. 7. yüzyıl içlerine kadar sürdüğü anlaşılmıştır.

KATALOG

- Katalog No : 1. Lev. XI, 1-1a**
- Buluntu Yeri : Şarköy-Tiyatro Üstü.
- Ölçüler : Ağız Çapı: ? Yükseklik: ?
- Form Tanımı : Boyun ve gövde profili korunmuştur. Kısa bir boynu yumuşak bir dönüşle gövdeye geçmektedir. Cidar, ağızdan gövdeye doğru kalınlaşmaktadır.
- Hamur Rengi : 2,5YR 6/8 (light brown) açık kahverengi.
- Katkı Maddesi : Kalker, mika, kum.
- Astar-Bezeme : İçinde ve dışında kırmızı-kahverengi kalıntılar görülmektedir.
- Tarihleme : M.Ö. 4. yüzyıl sonları.
-
- Katalog No : 2. Lev. XI, 2, 2a-b.**
- Buluntu Yeri : Orta Tomas Tepe-Genel.
- Ölçüler : Ağız Çapı: Alınamadı. Yükseklik: 5,9 cm.
- Form Tanımı : Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. İçte çekik ağız kenarlıdır. Kalın cidarlıdır.
- Hamur Rengi : 7,5YR 6/6 (reddish yellow) kırmızımsı sarı. Çekirdek: Gley 2 5/1 (greenish gray) yeşilimsi gri.
- Katkı Maddesi : kalker, mika, taşcık.
- Astar-Bezeme : Dışta dudak kenarı ve içte gövdenin büyük bölümünü kaplayan kırmızı-kahverengi kalın bir bant vardır. İçte bu kalın bantın altında iki ince bant yer almaktadır. Geri kalan kısım ise açık kırmızı renk

astarlıdır. Dış tarafında ise gövdedeki aşırı defomasyon nedeniyle astarı anlaşılamamaktadır.

Tarihleme : M.Ö. 3.-1. yüzyıl

Katalog No : 3. Lev. XI, 3, 3a-b.

Buluntu Yeri : Orta Tomas Tepe, Dölek-Genel.

Ölçüler : Ağız Çapı: 18 cm. Yükseklik: 4,6 cm.

Form Tanımı : Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. İçte çekik ağız kenarlıdır. Kalın cidarlıdır.

Hamur Rengi : Gley 1 5/1 (greenish gray) yeşilimsi gri.

Katkı Maddesi : Kalker, altın sarısı az mika. Kil sıklıdır.

Astar-Bezeme : İçi devetüyü, açık kahverengi-siyah astarlıdır. Ağız kenarında dışta kalın, içte ince siyah renkte bant vardır.

Tarihleme : M.Ö. 3.-1. yüzyıl

Katalog No : 4. Lev. XI, 4, 4a-b.

Buluntu Yeri : Çatal Tepe-Seramik Çukuru.

Ölçüler : Ağız Çapı: 28,2 cm. Yükseklik: 3,5 cm.

Form Tanımı : Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. İçte çekik ağız kenarlıdır. Kalın cidarlıdır.

Hamur Rengi : 7,5YR 6/6 (reddish yellow) kırmızımsı sarı.

Katkı Maddesi : Kalker, mika.

Astar-Bezeme : Dışta dudak kenarında siyah renkli kalın bir bant vardır. Bunun dışında içte ve dışta krem rengi, açık kırmızı renkte ince ve kalın bantlar vardır.

Tarihleme : M.Ö. 3.-1. yüzyıl

Katalog No : 5. Lev. XI, 5, 5a-b.

Buluntu Yeri : Orta Tomas Tepe-Genel.

Ölçüler : Ağız Çapı: 22 cm. Yükseklik: 3,6 cm.

Form Tanımı : Ağız-gövde parçasından oluşmaktadır. İçte çekik ağız kenarlıdır. Kalın cidarlıdır.

Hamur Rengi : 7,5YR 5/3 (brown) kahverengi.

Katkı Maddesi : İnce kalker, mika.

Astar-Bezeme : Dışta dudak kenarında kalın, içte gövde üzerinde ince siyah birer bant vardır. Geri kalan kısmı kırmızı renkte astarlıdır. İçte dudak kenarı ve altında da bantlar var gibidir. Ancak net olarak tespit edilememiştir.

Tarihleme : M.Ö. 3.-1. yüzyıl

Katalog No : 6. Lev. XII, 6, 6a-b.

Buluntu Yeri : Çatal Tepe-Genel.

Ölçüler : Ağız Çapı: 21,2 cm. Yükseklik: 5,1 cm.

Form Tanımı : Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. İçte çekik ağız kenarlıdır. Kalın cidarlıdır.

Hamur Rengi : Gley 1 5/N (gray) gri.

Katkı Maddesi : Kalker, altın sarısı az mika, taş.

Astar-Bezeme : İçi-dışı gri astarlıdır.

Tarihleme : M.Ö. 3.-1. yüzyıl

Katalog No : 7. Lev. XII, 7, 7a-b.

Buluntu Yeri : Çatal Tepe-Seramik Çukuru.

Ölçüler : Ağız Çapı: 17,4 cm. Yükseklik: 3,4 cm.

Form Tanımı : Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. İçe çekik ağız kenarlıdır. İnce cidarlıdır.

Hamur Rengi : 5YR 5/6 (yellowish red) sarımsı kırmızı.

Katkı Maddesi : Kalker, altın sarısı az mika, taş.

Astar-Bezeme : İçi-dışı kahve-kırmızı astarlıdır. Ayrıca dışta siyah boyalar vardır.

Tarihleme : M.Ö. 3.-1. yüzyıl

Katalog No : 8. Lev. XII, 8, 8a-b.

Buluntu Yeri : Çatal Tepe-Dana Yatan Mevkii.

Ölçüler : Ağız Çapı: 21 cm. Yükseklik: 4,3 cm.

Form Tanımı : Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. İçe çekik ağız kenarlıdır. Kalın cidarlıdır.

Hamur Rengi : 5YR 6/6 (reddish yellow) kırmızımsı sarı.

Katkı Maddesi : Az kalker, mika, kum.

Astar-Bezeme : İçi-dışı devetüyü rengi (açık kırmızı) astarlıdır. Dışta dudak kenarın kırmızı-kahverengi ve siyah kalın bir bant vardır. İç tarafında bantlar olduğu muhtemeldir. Ancak deformasyon nedeni ile tespit edilememiştir.

Tarihleme : M.Ö. 3.-1. yüzyıl

Katalog No : 9. Lev. XII, 9, 9a-b.

Buluntu Yeri : Orta Tomas Tepe, Dölek-Genel.

Ölçüler : Ağız Çapı: 17 cm. Yükseklik: 3,6 cm.

Form Tanımı : Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. İçe çekik ağız kenarlıdır. Kalın cidarlıdır. Dışta gövdede üretimden kaynaklanan bozukluklar vardır.

Hamur Rengi : Gley 1 5/n (gray) gri.

Katkı Maddesi : Kalker, altın sarısı az mika, taş(?).

Astar-Bezeme : İçi-dışı, siyah-kahverengi astarlıdır.

Tarihleme : M.Ö. 3.-1. yüzyıl

Katalog No : 10. Lev. XII, 10, 10a-b.

Buluntu Yeri : Orta Tomas Tepe-Genel.

Ölçüler : Ağız Çapı: alınamadı. Yükseklik: 3,5 cm.

Form Tanımı : Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. İçe çekik ağız kenarlıdır. Kalın cidarlıdır.

Hamur Rengi : 5YR 6/6 (reddish yellow) kırmızımsı sarı-10YR 7/4 (pale brown) soluk kahverengi arasında dalgalanmaktadır.

Katkı Maddesi : Mika, az taşcık.

Astar-Bezeme : Dışta dudak kenarında kalın, içte ince koyu kırmızı bant vardır. Geri kalan kısmı açık kırmızı renkte astarlıdır.

Tarihleme : Augustus Dönemi.

Katalog No	: 11.	Lev. XII, 11, 11a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe-Güney Etek.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 23 cm. Yükseklik: 4,8 cm.	
Form Tanımı	: Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. İçeride çekik ağız kenarlıdır. Kalın cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 5YR 5/8 (yellowish red) sarımsı kırmızı.	
Katkı Maddesi	: Kalker, taşcık.	
Astar-Bezeme	: İçeride-dışarı kırmızı rengin açık ve koyu tonlarında astarlıdır.	
Tarihleme	: Augustus Dönemi.	

Katalog No	: 12.	Lev. XIII, 12, 12a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe, Dölek-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: alınamadı. Yükseklik: 4,7 cm.	
Form Tanımı	: Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. İçeride çekik ağız kenarlıdır. Kalın cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 5YR 5/8 (yellowish red) sarımsı kırmızı.	
Katkı Maddesi	: Kalker, mika, taşcık, şamot.	
Astar-Bezeme	: Dışarı dudak kenarında kalın, içeride ince koyu kırmızı bant vardır. Dışarı geri kalan kısmı açık kırmızı renkli astarlıdır. İçeride gövdede açık kırmızı astar üzerinde kalın koyu kırmızı bir bant bulunmaktadır ve bu bant üzerinde siyah renk iki ince bant vardır.	
Tarihleme	: Augustus Dönemi.	

Katalog No	: 13.	Lev. XIII, 13, 13a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: Alınamadı. Yükseklik: 4,7 cm.	
Form Tanımı	: Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. İçte çekik ağız kenarlıdır. Kalın cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 7,5YR 6/6 (reddish yellow) kırmızımsı sarı.	
Katkı Maddesi	: Yoğun mika.	
Astar-Bezeme	: İçte dudak kenarında kalın kırmızı bir bant vardır. İçte ve dışta geri kalan kısımda kırmızı astar kalıntıları vardır.	
Tarihleme	: Augustus Dönemi.	

Katalog No	: 14.	Lev. XIII, 14, 14a-b
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 23,6 cm. Yükseklik: 4,9 cm.	
Form Tanımı	: Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. İçte çekik ağız kenarlıdır. Kalın cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: Kötü pişme nedeniyle tespit edilememiştir.	
Katkı Maddesi	: Kalker, mika, az taş.	
Astar-Bezeme	: İçte ve dışta koyu kırmızı kalın bir bant vardır. Dıştaki bantta ek siyah boya bulunmaktadır. Dışta geri kalan kısım astarsız bırakılmıştır. İçte ağız kenarındaki kalın banttın sonra açık kırmızı kalın bir bant ve sonrasında koyu kırmızı bir banttın bir kısmı görülmektedir.	
Tarihleme	: Augustus Dönemi.	

- Katalog No** : 15. **Lev. XIII, 15, 15a-b.**
- Buluntu Yeri** : Orta Tomas Tepe-Genel.
- Ölçüler** : Ağız Çapı: 22,4 cm. Yükseklik: 5,5 cm.
- Form Tanımı** : Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. İçe çekik ağız kenarlıdır. Kalın cidarlıdır.
- Hamur Rengi** : 5YR 6/8 (reddish yellow). Çekirdek: 10YR 6/4 (light yellowish brown) açık sarımsı kahverengi.
- Katkı Maddesi** : Az kalker, mika, taşcık.
- Astar-Bezeme** : Dışta dudak kenarında koyu kırmızı kalın bir bant vardır. Geri kalan kısmı açık kırmızı renkte astarlıdır. İçte gövdeye kadar uzanan koyu kırmızı renkli kalın bir bant vardır. Az bir kısmı korunmuş olan geri kalan kısmı ise dış tarafı ile aynı tonda açık kırmızı renklidir.
- Tarihleme** : Augustus Dönemi.

- Katalog No** : 16. **Lev. XIII, 16, 16a-b.**
- Buluntu Yeri** : Orta Tomas Tepe-Genel.
- Ölçüler** : Ağız Çapı: 16,2 cm. Yükseklik: 5,5 cm. Kaide Çapı: 5,2 cm.
- Form Tanımı** : Ağız-gövde ve kaidesinin bir bölümü korunmuştur. İçe çekik ağız kenarlıdır. Ağızdan gövdeye yumuşak bir dönüş yapar. Gövde derindir. Basit halka kaidelidir. İnce cidarlıdır.
- Hamur Rengi** : 2,5YR 4/6 (red) kırmızı.
- Katkı Maddesi** : Az ince ve kalın kalker, mika, az taşcık, gözenekli, yüzeyde kalker parçacıkları.

Astar-Bezeme : İçi koyu kırmızı (10R 4/6 (red) kırmızı), dışı siyah-kahverengi astarlıdır.

Tarihleme : Augustus Dönemi.

Katalog No : 17. Lev. XIV, 17, 17a-b.

Buluntu Yeri : Çatal Tepe-Bahçeler.

Ölçüler : Ağız Çapı: 14,4 cm. Yükseklik: 3,6 cm.

Form Tanımı : Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. İçe çekik ağız kenarlıdır. İnce cidarlıdır.

Hamur Rengi : 2,5YR 5/8 (red) kırmızı.

Katkı Maddesi : Az kalker, altın sarısı az mika, kum.

Astar-Bezeme : İçi-dışı kırmızı (2,5YR 4/8 (red) kırmızı) astarlıdır. Dışta dudak kenarında krem renkli kalın bir bant vardır.

Tarihleme : Geç Hellenistik-Augustus Dönemi.

Katalog No : 18. Lev. XIV, 18, 18a-b.

Buluntu Yeri : Orta Tomas Tepe-Genel.

Ölçüler : Ağız Çapı: 22,6 cm. Yükseklik: 4,2 cm.

Form Tanımı : Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. İçe çekik ağız kenarlıdır. Kalın cidarlıdır.

Hamur Rengi : 5YR 6/8 (reddish yellow) kırmızımsı sarı.

Katkı Maddesi : Yoğun kalker, altın sarısı az mika, taş.

Astar-Bezeme : İçte ve dışta kırmızı astar kalıntıları vardır. Dudak kenarında içte ve dışta kırmızı bir bant(?) vardır.

Tarihleme : Geç Hellenistik-Augustus Dönemi.

Katalog No : 19. Lev. XIV, 19, 19a-b.

Buluntu Yeri : Orta Tomas Tepe-Genel.

Ölçüler : Ağız Çapı: 19,6 cm. Yükseklik: 6,5 cm.

Form Tanımı : Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. İçe çekik ağız kenarlıdır. Kalın cidarlıdır.

Hamur Rengi : 7,5YR 5/4 (brown) kahverengi.

Katkı Maddesi : Yoğun kalker, kum, az mika.

Astar-Bezeme : İçi-dışı, siyah-kahverengi astarlıdır.

Tarihleme : Geç Hellenistik-Augustus Dönemi.

Katalog No : 20. Lev. XIV, 20, 20a-b.

Buluntu Yeri : Orta Tomas Tepe-Genel.

Ölçüler : Ağız Çapı: 21,2 cm. Yükseklik: 7 cm.

Form Tanımı : Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. İçe çekik ağızlıdır. Küresel gövdelidir. İnce cidarlıdır.

Hamur Rengi : 5YR 5/6 (yellowish red) sarımsı kırmızı.

Katkı Maddesi : Çok ince yoğun kalker, kum, az mika.

Astar-Bezeme : İçi-dışı parlak metalik renkte astarlıdır. Dışta ağız kenarı ise kırmızı astarlıdır.

Tarihleme : Geç Hellenistik-Augustus Dönemi.

- Katalog No** : 21. **Lev. XIV, 21, 21a-b.**
- Buluntu Yeri** : Çatal Tepe-Seramik Çukuru.
- Ölçüler** : Ağız Çapı: 9,4 cm. Kaide Çapı: 3,8 cm. Yükseklik: 4,6 cm.
- Form Tanımı** : Ağız-gövde ve kaidesinin bir bölümü korunmuştur. İçe çekik ağız kenarlıdır.
- Hamur Rengi** : 7,5YR 6/6 (reddish yellow) kırmızımsı sarı.
- Katkı Maddesi** : Çok ince kalker, az mika, kum, gözenekli.
- Astar-Bezeme** : İçi-dışı açık kırmızı metalik astarlıdır. Dışta ağız kenarında siyah, krem-kırmızı boya (bant?) vardır.
- Tarihleme** : Geç Hellenistik-Augustus Dönemi.

- Katalog No** : 22. **Lev. XV, 22, 22a-b.**
- Buluntu Yeri** : Çatal Tepe-Genel.
- Ölçüler** : Ağız Çapı: 8,2 cm. Kaide Çapı: 3,2 cm. Yükseklik: 3,9 cm.
- Form Tanımı** : Ağız-gövde ve kaidesinin bir bölümü korunmuştur. İçe çekik ağız kenarlıdır. Küresel gövdelidir. Halka kaidelidir. İnce cidarlıdır.
- Hamur Rengi** : 7,5YR 6/4 (light brown) kahverengi.
- Katkı Maddesi** : İnce kalker.
- Astar-Bezeme** : İçi-dışı siyah, kahverengi-kırmızı astarlıdır. Metalik bir görünüm verilmeye çalışılmıştır.
- Tarihleme** : Geç Hellenistik-Augustus Dönemi.

Katalog No	: 23.	Lev. XV, 23, 23a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 14,6 cm. Yükseklik: 3,1 cm.	
Form Tanımı	: Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Dışa çekik ağız kenarlıdır. Gövdedeki dönüşü yumuşaktır. Cidar ağız kenarında kalın, gövdede incedir.	
Hamur Rengi	: 5YR 6/6 (reddish yellow) kırmızımsı sarı.	
Katkı Maddesi	: Kalker, altın sarısı mika, taşcık, gözenekli.	
Astar-Bezeme	: İçte ve dışta ağız kenarında kırmızı-kahverengi bant vardır. Geri kalan kısım ince bir tabaka halinde içte açık kırmızı, dışta devetüyü renginde astarlıdır.	
Tarihleme	: M.Ö. 3. yüzyılın 2. yarısı-M.Ö. 1. yüzyıl	

Katalog No	: 24.	Lev. XV, 24, 24a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: alınamadı. Yükseklik: 2,9 cm.	
Form Tanımı	: Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Dışa çekik ağız kenarlıdır. Gövdedeki dönüş yumuşaktır. İnce cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 10YR 5/4 (yellowish brown) sarımsı kahverengi. Çekirdek: 10YR 4/1 (dark gray) koyu gri.	
Katkı Maddesi	: Az kalker, altın sarısı mika, ince taşcık, gözenekli.	
Astar-Bezeme	: İçte ağız kenarı ve dışı devetüyü renginde astarlıdır. İçte geri kalan kısım ise kahverengi-siyah astarlıdır.	
Tarihleme	: M.Ö. 3. yüzyılın 2. yarısı-M.Ö. 1. yüzyıl	

- Katalog No** : 25. **Lev. XV, 25, 25a-b.**
- Buluntu Yeri** : Çatal Tepe-Genel.
- Ölçüler** : Ağız Çapı: 18,2 cm. Yükseklik: 3 cm.
- Form Tanımı** : Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Dışa çekik ağız kenarlıdır. Gövdedeki dönüşü yumuşaktır. Kalın cidarlıdır.
- Hamur Rengi** : 7,5YR 5/4 (brown) kahverengi.
- Katkı Maddesi** : Kalker, taş, altın sarısı az mika, gözenekli.
- Astar-Bezeme** : İçte ağız kenarında siyah-kahverengi kalın bir bant görünmektedir. İçte geri kalan kısmının astarı aşırı derecede deformasyondan dolayı anlaşılammaktadır. Dışta siyah astar kalıntıları vardır.
- Tarihleme** : M.Ö. 3. yüzyılın 2. yarısı-M.Ö. 1. yüzyıl

- Katalog No** : 26. **Lev. XV, 26, 26a-b.**
- Buluntu Yeri** : Orta Tomas Tepe-Genel.
- Ölçüler** : Ağız Çapı: 18,2 cm. Yükseklik: 2,7 cm.
- Form Tanımı** : Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Dışa çekik ağız kenarlıdır. Gövdedeki dönüşü yumuşaktır. Kalın cidarlıdır.
- Hamur Rengi** : 5YR 5/6 (yellowish red) sarımsı kırmızı.
- Katkı Maddesi** : Kalker, taşçık, az mika, gözenekli.
- Astar-Bezeme** : İçte ve dışta kırmızı astar kalıntıları vardır.
- Tarihleme** : M.Ö. 3. yüzyılın 2. yarısı-M.Ö. 1. yüzyıl

Katalog No	: 27.	Lev. XVI, 27, 27a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe, Dölek-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 14,6 cm. Yükseklik: 3,4 cm.	
Form Tanımı	: Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Dışa çekik ağız kenarlıdır. Ağızdan gövdeye keskin bir dönüş yapmaktadır. Kalın cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 5YR 5/6 (yellowish red) sarımsı kırmızı.	
Katkı Maddesi	: Az ince kalker, altın sarısı az mika, gözenekli.	
Astar-Bezeme	: İçte ve dışta ağız kenarında kırmızı renkli kalın bir bant vardır. İçte geri kalan kısım ince tabaka halinde kili renginde astarlıdır. Dışta ise gövdedeki keskin dönüşten sonra başlayan bir bant(?) veya astar vardır.	
Tarihleme	: M.Ö. 3. yüzyılın 2. yarısı-M.Ö. 1. yüzyıl	

Katalog No	: 28.	Lev. XVI, 28, 28a-b.
Buluntu Yeri	: Çatal Tepe-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 18,4 cm. Yükseklik: 3,2 cm.	
Form Tanımı	: Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Dışa çekik ağız kenarlıdır. Gövdede keskin bir dönüş yapmaktadır. İnce cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 5YR 5/6 (yellowish red) sarımsı kırmızı.	
Katkı Maddesi	: Yoğun ince taşçık, kalker, gözenekli.	
Astar-Bezeme	: İçte ağız kenarında kırmızı kahverengi kalın bir bant, bu banttan sonra ince devetüyü(?), tekrar gövdede kırmızı bant(?) vardır. Dışta keskin gövde geçişine kadar kahverengi-kırmızı kalın bir bant vardır. Geri kalan kısım ince devetüyü astarlıdır.	

Tarihleme : M.Ö. 3. yüzyılın 2. yarısı-M.Ö. 1. yüzyıl

Katalog No : 29. Lev. XVI, 29, 29a-b.

Buluntu Yeri : Çatal Tepe-Genel.

Ölçüler : Ağız Çapı: 19,6 cm. Yükseklik: 2,7 cm.

Form Tanımı : Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Dışa çekik ağız kenarlıdır. Kalın cidarlıdır.

Hamur Rengi : 5YR 5/6 (yellowish red) sarımsı kırmızı.

Katkı Maddesi : Az kalker, az mika, az taşcık, gözenekli.

Astar-Bezeme : İçi-dışı siyah, kahverengi, kırmızı astarlıdır.

Tarihleme : M.Ö. 3. yüzyılın 2. yarısı-M.Ö. 1. yüzyıl

Katalog No : 30. Lev. XVI, 30, 30a-b.

Buluntu Yeri : Çatal Tepe-Genel.

Ölçüler : Ağız Çapı: Alınamadı. Yükseklik: 3,4 cm.

Form Tanımı : Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Dışa çekik ağız kenarlıdır. Gövdedeki dönüşü yumuşaktır. İnce cidarlıdır.

Hamur Rengi : 2,5YR 5/8 (red) kırmızı.

Katkı Maddesi : Çok ince kum ve kalker, az mika, gözenekli.

Astar-Bezeme : İçi koyu kırmızı, dışı siyah-kahverengi astarlıdır.

Tarihleme : M.Ö. 3. yüzyılın 2. yarısı-M.Ö. 1. yüzyıl

Katalog No	: 31.	Lev. XVI, 31, 31a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 14,2 cm. Yükseklik: 2,4 cm.	
Form Tanımı	: Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Dışa çekik ağız kenarlıdır. Gövde geçişi keskindir. İnce cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 5YR 5/6 (yellowish red) sarımsı kırmızı.	
Katkı Maddesi	: Kalker, mika, taşçık.	
Astar-Bezeme	: İçi-dışı koyu kırmızı- kahverengi astarlıdır.	
Tarihleme	: M.Ö. 3. yüzyılın 2. yarısı-M.S. erken 1. yüzyıl	

Katalog No	: 32.	Lev. XVI, 32, 32a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: Alınamadı. Yükseklik: 2,4 cm.	
Form Tanımı	: Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Dışa çekik ağız kenarı, dışta profillidir. Kalın cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: Kötü pişme nedeniyle tespit edilememiştir.	
Katkı Maddesi	: kalker, mika.	
Astar-Bezeme	: İçi-dışı parlak siyah astarlıdır. Dışta batı yamacı bezemesi vardır. Dışta dudak kenarı üzerinde ve dudağın gövdeye geçişi üzerinde ince iki bant arasında yaprak motifi ve gövdede kalın bir bant bulunmaktadır.	
Tarihleme	: M.Ö. 3. yüzyılın 2. yarısı-M.Ö. 1. yüzyıl	

Katalog No	: 33.	Lev. XVII, 33, 33a-b.
Buluntu Yeri	: Kavak Yerleşim.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 23,2 cm. Yükseklik: 3,2 cm.	
Form Tanımı	: Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Dışa çekik ağız kenarı, dışta profillidir. Gövdede bir dönüş yapmaktadır. İnce cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 5YR 6/6 (reddish yellow) kırmızımsı sarı. Çekirdek: Gley 1 5/1 (greenish gray) yeşilimsi gri.	
Katkı Maddesi	: Az mika, az taşçık, gözenekli.	
Astar-Bezeme	: İçi kahverengi-siyah, dışı mat siyah astarlıdır. Dışta batı yamacı tarzında beyaz boya izleri vardır.	
Tarihleme	: M.Ö. 3. yüzyılın 2. yarısı-M.Ö. 1. yüzyıl	

Katalog No	: 34.	Lev. XVII, 34, 34a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe, Dölek-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 16,2 cm. Yükseklik: 5,3 cm.	
Form Tanımı	: Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Dışa çekik ağız kenarı, dışta profillidir. Gövdede bir dönüş yapmaktadır. Gövde derindir. İnce cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 7,5YR 5/4 (brown) kahverengi. Çekirdek: Gley 1 5/ (gray) gri.	
Katkı Maddesi	: Yoğun kalker, altın sarısı mika, az taş, gözenekli.	
Astar-Bezeme	: İçi-dışı açık kırmızı astarlıdır. İçte dudak kenarında ve dışta ağızdan gövde geçişine doğru ek siyah boya vardır.	
Tarihleme	: M.Ö. 3. yüzyılın 2. yarısı-M.Ö. 1. yüzyıl	

Katalog No	: 35.	Lev. XVII, 35, 35a-b.
Buluntu Yeri	: Çatal Tepe-Bahçeler.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 17,6 cm. Yükseklik: 3 cm.	
Form Tanımı	: Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Dışa çekik ağız kenarı, dışta profillidir. Ağızdan keskin bir dönüşle gövdeye geçmektedir. İnce cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 7,5YR 6/4 (light brown) açık kahverengi.	
Katkı Maddesi	: Kalker, altın sarısı az mika, az taşcık, gözenekli.	
Astar-Bezeme	: İçi-dışı kırmızı-kahverengi astarlıdır.	
Tarihleme	: M.Ö. 3. yüzyılın 2. yarısı-M.Ö. 1. yüzyıl	

Katalog No	: 36.	Lev. XVII, 36, 36a-b.
Buluntu Yeri	: Kavak Yerleşim-Ortak Bahçeler.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 18 cm. Yükseklik: 3,2 cm.	
Form Tanımı	: Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Dışa çekik ağız kenarı, dışta profillidir. Ağızdan keskin bir dönüşle gövdeye geçmektedir. İnce cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 7,5YR 5/4 (brown) kahverengi.	
Katkı Maddesi	: İnce az kalker, az mika, az gözenekli.	
Astar-Bezeme	: İçi-dışı kırmızı-siyah astarlıdır.	
Tarihleme	: M.Ö. 3. yüzyılın 2. yarısı-M.Ö. 1. yüzyıl	

Katalog No	: 37.	Lev. XVII, 37, 37a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 18 cm. Yükseklik: 3,4 cm.	
Form Tanımı	: Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Dışa çekik ağız kenarı, dışta profillidir. Ağızdan gövdeye yumuşak bir dönüş yapmaktadır. İnce cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 5YR 6/4 (light reddish brown) açık kırmızımsı kahverengi. Çekirdek: 2,5YR 6/8 (light red) açık kırmızı.	
Katkı Maddesi	: Kalker, altın sarısı yoğun mika, taşcık. Kil sıklıdır.	
Astar-Bezeme	: İçte dudak kenarı kalın siyah bantlıdır. Bu bant dışa doğru devam etmektedir ve dışta gövde geçişine kadar ince siyah bantlar şeklinde astarlıdır. İçi-dışı açık kırmızı (devetüyü) astarlıdır.	
Tarihleme	: M.Ö. 3. yüzyılın 2. yarısı-M.Ö. 1. yüzyıl	

Katalog No	: 38.	Lev. XVII, 38, 38a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe, Dölek-Çukur II.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 13,8 cm. Yükseklik: 3,9 cm.	
Form Tanımı	: Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Dışa çekik ağız kenarı, dışta profillidir. Ağızdan gövdeye yumuşak bir dönüş yapmaktadır. Dışta gövdede bu dönüşü üzerinde kalın bir oluk vardır. İnce cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 2,5YR 5/6 (red) kırmızı. Çekirdek: Gley 1 5/1 (greenish gray) yeşilimsi gri.	
Katkı Maddesi	: Kalker, altın sarısı mika, taşcık, şamot, gözenekli.	

Astar-Bezeme : İçte dudak kenarı ve dışı kırmızı-siyah astarlıdır. İçte gövde açık kırmızı astarlıdır.

Tarihleme : M.Ö. 3. yüzyılın 2. yarısı-M.Ö. 1. yüzyıl

Katalog No : 39. Lev. XVIII, 39, 39a-b.

Buluntu Yeri : Çatal Tepe-Bahçeler.

Ölçüler : Ağız Çapı: 18,4 cm. Yükseklik: 5,5 cm.

Form Tanımı : Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Dışa çekik ağız kenarı, dışta profillidir. Ağızdan gövdeye yumuşak bir dönüş yapmaktadır. Dışta gövdedeki bu dönüşün üzerinde ince bir oluk vardır. İnce cidarlıdır.

Hamur Rengi : 5YR 6/8 (reddish yellow) Kırmızımsı sarı.

Katkı Maddesi : Kalker, altın sarısı az mika, az taşcık, gözenekli.

Astar-Bezeme : İç-dışı kahverengi-kırmızı astarlıdır.

Tarihleme : M.Ö. 3. yüzyılın 2. yarısı-M.Ö. 1. yüzyıl

Katalog No : 40. Lev. XVIII, 40, 40a-b.

Buluntu Yeri : Kavak Yerleşim-Ortak Bahçeler.

Ölçüler : Ağız Çapı: 17,4 cm. Yükseklik: 3,2 cm.

Form Tanımı : Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Dışa çekik ağız kenarı, dışta profillidir. Ağızdan gövdeye yumuşak bir dönüş yapmaktadır. İnce cidarlıdır.

Hamur Rengi : 2,5YR 5/6 (red) kırmızı.

Katkı Maddesi : İnce kalker, altın sarısı az mika, az iri taş, gözenekli.

Astar-Bezeme : İçte dudak kenarı ve dışı koyu kırmızı, içi siyah-kahverengi astarlıdır.
Tarihleme : M.Ö. 3. yüzyılın 2. yarısı-M.Ö. 1. yüzyıl

Katalog No : 41. Lev. XVIII, 41, 41a-b.

Buluntu Yeri : Kavak Yerleşim-Ortak Bahçeler.
Ölçüler : Ağız Çapı: alınamadı. Yükseklik: 3,1 cm.
Form Tanımı : Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Dışa çekik ağız kenarı, dışta profillidir. Gövdede bir dönüş yapmaktadır. Kalın cidarlıdır.
Hamur Rengi : 5YR 6/8 (reddish yellow) kırmızımsı sarı. Çekirdek: Gley 1 5/1 (greenish gray) yeşilimsi gri.
Katkı Maddesi : Kalker, mika, taşcık, gözenekli. Yüzeyde kalker patlakları vardır.
Astar-Bezeme : İçte ve dışta ağız kenarında kırmızı-siyah boya (bant?) kalıntıları vardır. Gövde astarsız bırakılmıştır(?).
Tarihleme : M.Ö. 2. yüzyıl ortaları-M.S. 1. yüzyıl

Katalog No : 42. Lev. XVIII, 42, 42a-b.

Buluntu Yeri : Çatal Tepe-Genel.
Ölçüler : Ağız Çapı: 15,6 cm. Yükseklik: 2,9 cm.
Hamur Rengi : 7,5YR 5/4 (brown) kahverengi. Çekirdek; Gley 1 4/ (dark gray) koyu gri.
Katkı Maddesi : Yoğun kalker, altın sarısı az mika, taşcık, gözenekli.
Tanım : Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Ağız-gövde parçasından oluşmaktadır. Dışa çekik ağız kenarı, dışta profillidir. Ağızdan keskin bir dönüşle gövdeye geçmektedir. İnce cidarlıdır.

Astar-Bezeme : İçi açık kırmızı astarlıdır. Dışta siyah boya kalıntıları vardır.

Tarihleme : M.Ö. 3. yüzyılın 2. yarısı-M.Ö. 1. yüzyıl

Katalog No : 43. Lev. XVIII, 43, 43a-b.

Buluntu Yeri : Orta Tomas Tepe-Genel.

Ölçüler : Ağız Çapı: 22,4 cm. Yükseklik: 3,5 cm.

Form Tanımı : Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Dışa çekik ağız kenarı, dışta profillidir. Ağızdan gövdeye yumuşak bir dönüş yapmaktadır. Dışta gövdedeki bu dönüşün üzerinde ince bir oluk(?) vardır. Kalın cidarlıdır.

Hamur Rengi : 5YR 6/6 (reddish yellow) kırmızımsı sarı. Çekirdek; Gley 1 5/ (gray) gri.

Katkı Maddesi : İnce kalker, mika, taşcık, gözenekli.

Astar-Bezeme : İçte ağız kenarı ve dışı kırmızı-siyah astarlıdır. İçte gövdesi açık kırmızı renkte astarlanmıştır.

Tarihleme : M.Ö. 3. yüzyılın 2. yarısı-M.Ö. 1. yüzyıl

Katalog No : 44. Lev. XVIII, 44, 44a-b.

Buluntu Yeri : Çatal Tepe-Genel.

Ölçüler : Ağız Çapı: alınamadı. Yükseklik: 2,8 cm.

Form Tanımı : Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Dışa çekik ağız kenarı, dışta profillidir. Ağızdan gövdeye yumuşak bir dönüş yapmaktadır. Kalın cidarlıdır.

Hamur Rengi : 5YR 5/4 (reddish brown) kırmızımsı kahverengi.

Katkı Maddesi : Kalker, altın sarısı mika, taşcık, gözenekli.

Astar-Bezeme : İçi-dışı kırmızı astarlıdır. Dışta dudak kenarında iki kahverengi-kırmızı bant vardır.

Tarihleme : M.Ö. 3. yüzyılın 2. yarısı-M.Ö. 1. yüzyıl

Katalog No : 45. Lev. XIX, 45, 45a-b.

Buluntu Yeri : Kavak Yerleşim-Ortak Bahçeler.

Ölçüler : Ağız Çapı: 15 cm. Yükseklik: 3,3 cm.

Form Tanımı : Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Dışa çekik ağız kenarı, dışta profillidir. Ağızdan gövdeye keskin bir dönüş yapmaktadır. Kalın cidarlıdır.

Hamur Rengi : 2,5YR 5/8 (red) kırmızı.

Katkı Maddesi : Az kalker, mika, şamot, gözenekli.

Astar-Bezeme : İçte dudak kenarı ve dışı koyu kırmızı, iç gövde ince tabaka halinde açık kırmızı astarlıdır.

Tarihleme : M.Ö. 3. yüzyılın 2. yarısı-M.Ö. 1. yüzyıl

Katalog No : 46. Lev. XIX, 46, 46a-b.

Buluntu Yeri : Orta Tomas Tepe-Genel.

Ölçüler : Ağız Çapı: Alınamadı. Yükseklik: 3,2 cm.

Form Tanımı : Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Dışa çekik ağız kenarı, dışta profillidir. Ağızdan gövdeye yumuşak bir dönüş yapmaktadır. Kalın cidarlıdır.

Hamur Rengi : 5YR 5/8 (yellowish red) sarımsı kırmızı.

Katkı Maddesi : Az kalker, az mika ve taşcık, gözenekli.

Astar-Bezeme : İçi-dışı parlak kırmızı astarlıdır.

Tarihleme : M.Ö. 2. yüzyıl ortaları-M.S. 1. yüzyıl

Katalog No : 47.

Lev. XIX, 47, 47a-b.

Buluntu Yeri : Orta Tomas Tepe-Genel.

Ölçüler : Ağız Çapı: 16,2 cm. Yükseklik: 3,3 cm.

Tanım : Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Dışa çekik ağız kenarı, dışta profillidir. Ağızdan gövdeye yumuşak bir dönüş yapmaktadır. Kalın cidarlıdır.

Hamur Rengi : 2,5YR 5/8 (red) kırmızı.

Katkı Maddesi : Az altın sarısı mika. Kil ince, sıkıdır.

Astar-Bezeme : İçi-dışı parlak kırmızı astarlıdır. Dış yüzeyde siyah ek boyalar vardır.

Tarihleme : M.Ö. 2. yüzyıl ortaları-M.S. 1. yüzyıl

Katalog No : 48.

Lev. XIX, 48, 48a

Buluntu Yeri : Orta Tomas Tepe-Seramik Çukuru(?).

Ölçüler : Ağız Çapı: 27,2 cm. Yükseklik: 3,1 cm.

Form Tanımı : Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Ağız kenarında ince bir oluk vardır. Ağız dik bir şekilde gövdeye doğru inmektedir. Cidar, bu tip için oldukça kalındır.

Hamur Rengi : 2,5YR 5/6 (red) kırmızı.

Katkı Maddesi : İnce kalker, kum.

Astar-Bezeme : İçi-dışı mat siyah renklidir.

Tarihleme : M.Ö. 3. yüzyıl sonu-M.Ö. 2.yüzyıl

Katalog No : 49. Lev. XIX, 49, 49a-b.

Buluntu Yeri : Orta Tomas Tepe-Genel.

Ölçüler : Ağız Çapı: 4,8 cm. Yükseklik: 1,8 cm.

Form Tanımı : Ağız-gövde ve kaidesinin bir bölümü korunmuştur. İçe çekik ağız kenarlıdır. Gövdesi konik, meyilli bir şekilde aşağıya doğru inmektedir. Düz diplidir.

Hamur Rengi : 7,5YR 6/6 (reddish yellow) kırmızımsı sarı. Çekirdek: Gley 1 5/ (gray) gri.

Katkı Maddesi : Kalker, altın sarısı az mika, az taşcık.

Astar-Bezeme : İçi-dışı devetüyü astarlıdır.

Tarihleme : M.Ö. 2. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl sonları.

Katalog No : 50. Lev. XX, 50, 50a-b.

Buluntu Yer : Orta Tomas Tepe-Genel.

Ölçüler : Ağız Çapı: Alınamadı. Yükseklik: 3,3 cm.

Form Tanımı : Ağız-gövde parçasından oluşmaktadır. İçe çekik ağız kenarlıdır. Ağızdan gövdeye yumuşak bir dönüş yapar. Sığ gövde profillidir. İnce cidarlıdır.

Hamur Rengi : 5YR 5/8 (yellowish red) sarımsı kırmızı.

Katkı Maddesi : Çok ince az kalker, az altın sarısı mika, az taşcık. Kil sıklıdır.

Astar -Bezeme : İçi-dışı mat siyah astarlıdır. İçte ve dışta beyaz renkli batı yamacı sitilinde(?) boya bantları vardır.

Tarihleme : M.Ö. 2. yüzyıl ortası-M.S. erken 1. yüzyıl

Katalog No : 51. Lev. XX, 51, 51a-b.

Buluntu Yeri : Orta Tomas Tepe-Genel.

Ölçüler : Ağız Çapı: 12,6 cm. Kaide Çapı: 4,6 cm. Yükseklik: 5,8 cm.

Form Tanımı : Kaidesi tam olarak korunan parçanın Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Düz, hafif içe çekik ağız kenarlıdır. Küresel gövdelidir. Halka kaidelidir. Ağız kenarı ve kaidede hafif kalın olan cidar gövdede incedir.

Hamur Rengi : 7,5YR 4/2 (brown) kahverengi.

Katkı Maddesi : Yoğun kalker, kum, az mika.

Astar-Bezeme : İçi-dışı siyah-kahverengi astarlıdır.

Tarihleme : M.Ö. geç 2. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl

Katalog No : 52. Lev. XX, 52, 52a-b.

Buluntu Yeri : Orta Tomas Tepe, Dölek-Genel.

Ölçüler : Ağız Çapı: 17,6 cm. Yükseklik: 5,8 cm.

Form Tanımı : Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Düz kenarlıdır. Küresel gövdelidir. Cidarı kalındır.

Hamur Rengi : 7,5YR 5/4 (brown) kahverengi.

Katkı Maddesi : Az kalker, yoğun mika ve kum, gözenekli.

Astar-Bezeme : İçi-dışı açık devetüyu rengi astarlıdır. Dışta yanma izleri vardır.

Tarihleme : M.Ö. geç 2. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl

Katalog No : 53. Lev. XX, 53, 53a-b.

Buluntu Yeri : Çatal Tepe-Genel.

Ölçüler : Ağız Çapı: Alınamadı. Yükseklik: 5,5 cm.

Form Tanımı : Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Hafif içe çekik ağız kenarı tepe noktasında meyilli bir şekilde düz profillidir. Küresel gövdelidir. Cidar ağız kenarında kalın, ağızdan sonra incelmıştır ve kaideye doğru tekrar kalınlaşmıştır.

Hamur Rengi : Gley 1 5/ (gray) gri. Çekirdek: Gley 1 5/1 (greenish gray) yeşilimsi gri.

Katkı Maddesi : Kalker, mika.

Astar-Bezeme : İçi-dışı mat siyah (Gley 2 5/1 bluish gray) astarlıdır.

Tarihleme : M.Ö. geç 2. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl

Katalog No : 54. Lev. XXI, 54, 54a-b.

Buluntu Yeri : Çatal Tepe-Genel.

Ölçüler : Ağız Çapı: 14,6 cm. Yükseklik: 5,2 cm.

Form Tanımı : Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Hafif içe çekik ağız kenarlıdır. Küresel gövdelidir. Ağız kenarında kalın devan eden cidar aşağıya doğru incelmıştır.

Hamur Rengi : 5YR 5/4 (reddish yellow) kırmızımsı sarı.

Katkı Maddesi : Yoğun kalker, kum, az mika.

Astar-Bezeme : İçi-dışı, kırmızı-kahverengi astarlıdır.

Tarihleme : M.Ö. geç 2. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl

Katalog No	: 55.	Lev. XXI, 55, 55a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 16,8 cm. Yükseklik: 4,5 cm.	
Form Tanımı	: Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Hafif içe çekik ağız kenarı tepe noktasında meyilli bir şekilde düz profillidir. Küresel gövdelidir. Cidar kalındır.	
Hamur Rengi	: 2,5YR 5/2 (weak red) hafif kırmızı.	
Katkı Maddesi	: Yoğun kalker, az mika, gözenekli.	
Astar-Bezeme	: İçi kırmızı mat siyah, dışı mat siyah astarlıdır.	
Tarihleme	: M.Ö. geç 2. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl	

Katalog No	: 56.	Lev. XXI, 56, 56a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe, Dölek-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: alınamadı. Yükseklik: 4,8 cm.	
Form Tanımı	: Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Düz dudağının tepe noktası kademeli bir profil göstermektedir. Küresel gövdelidir. Cidar aşağıya doğru kalınlaşarak devam etmektedir.	
Hamur Rengi	: 2,5YR 5/8 (red) kırmızı.	
Katkı Maddesi	: Kalker, az mika, taşçık, gözenekli.	
Astar-Bezeme	: İçi-dışı koyu kırmızı (2,5YR 5/6 (red) kırmızı) astarlıdır. Ağız kenarında bant gibi görünen açık kıyılı kırmızı boyama vardır.	
Tarihleme	: M.Ö. geç 2. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl	

- Katalog No** : 57. **Lev. XXI, 57, 57a-b.**
- Buluntu Yeri** : Orta Tomas Tepe.
- Ölçüler** : Ağız Çapı: 14,8 cm. Yükseklik: 4,2 cm.
- Tanım** : Ağız ve gövdesinin bir bölümü korumuştur. Düz kenarlıdır. Küresel gövdelidir. Cidar ağız kenarında ve kaideye doğru kalın iken gövdenin orta noktasında hafif bir incelme yapmaktadır.
- Hamur Rengi** : 10YR 6/4 (light yellowish brown) açık sarımsı kahverengi.
- Katkı Maddesi** : Yoğun kalker, az taşçık.
- Astar-Bezeme** : İçi-dışı kırmızı-kahverengi ve siyah astarlıdır. Dışta ağız kenarında pişmeden kaynaklanan beyazlıklar vardır.
- Tarihleme** : M.Ö. geç 2. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl

- Katalog No** : 58. **Lev. XXII, 58, 58a-b.**
- Buluntu Yeri** : Orta Tomas Tepe-Genel.
- Ölçüler** : Ağız Çapı: 11,6 cm. Yükseklik: 4 cm.
- Tanım** : Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Düz kenarlıdır. Küresel gövdelidir. Cidar ağız kenarında ve kaideye doğru kalın iken gövdenin orta noktasında hafif bir incelme yapmaktadır.
- Hamur Rengi** : 5YR 5/6 (yellowish red) sarımsı kırmızı.
- Katkı Maddesi** : İnce yoğun kalker, az taşçık. Kil ince ve sıkıdır.
- Astar-Bezeme** : İçi-dışı kırmızı-kahverengi astarlıdır. Dışta ağız kenarında kalın, içte ince siyah bir bant vardır. Dıştaki beyaz bant olasılıkla pişmeden kaynaklanmaktadır.
- Tarihleme** : M.Ö. geç 2. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl

Katalog No	: 59.	Lev. XXII, 59, 59a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 15,8 cm. Yükseklik: 4,8 cm.	
Form Tanımı	: Ağız ve gövdesinin bir bölümü korumuştur. Düze kenrlıdır. Küresel gövdelidir. Cidar ağız kenarında ve kaideye doğru kalın iken gövdenin orta noktasında hafif bir incelme yapmaktadır.	
Hamur Rengi	: 5YR 5/6 (yellowish red) sarımsı kırmızı.	
Katkı Maddesi	: Yoğun ince kalker, az mika, taşçık. Kil ince ve sıklıdır.	
Astar-Bezeme	: İçi-dışı kırmızı-kahverengi astarlıdır. Dışta ağız kenarında astarı üzerinde kalın metalik siyah bir bant(?) vardır. Bu pişmeden kaynaklanan bir durum olmalıdır. İçte ağızdan gövdeye doğru, siyah boya akıntısı vardır.	
Tarihleme	: M.Ö. geç 2. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl	

Katalog No	: 60.	Lev. XXII, 60, 60a-b.
Buluntu Yeri	: Çatal Tepe-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 20 cm. Yükseklik: 5,4 cm.	
Tanım	: Ağız-gövde parçasından oluşmaktadır.	
Hamur Rengi	: 7,5YR 6/6 (reddish yellow) kırmızımsı sarı.	
Katkı Maddesi	: Az kalker, altın sarısı mika, kum. Kil az gözeneklidir.	
Astar-Bezeme	: İçi-dışı hamur rengine yakın kırmızımsı sarı/devetüyü astarlıdır. İçte dudak kenarında ince siyah bant ve gövdede siyah boya kalıntıları vardır. Dışta ise dudak kenarında gövdeye doğru ince siyah-kahverengi bantlar vardır.	

Tarihleme : M.Ö. geç 2. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl

Katalog No : 61. Lev. XXII, 61, 61a-b.

Buluntu Yeri : Orta Tomas Tepe, Dölek-Genel.

Ölçüler : Ağız Çapı: alınamadı. Yükseklik: 4,5 cm.

Form Tanımı : Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Düz kenarlıdır. Küresel gövdelidir. İnce cidarlıdır.

Hamur Rengi : 5YR 5/6 (yellowish red) sarımsı kırmızı.

Katkı Maddesi : Çok ince yoğun kalker, az mika, taşçık. Kil ince ve sıkıdır.

Astar-Bezeme : İçi-dışı kırmızı (2.5YR 4/8 (red) kırmızı) astarlıdır. Dışta ağız kenarında siyah boyalar vardır.

Tarihleme : M.Ö. geç 2. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl

Katalog No : 62. Lev. XXIII, 62, 62a-b.

Buluntu Yeri : ÇatalTepe-Bahçeler.

Ölçüler : Ağız Çapı: Alınamadı. Yükseklik: 5 cm.

Form Tanımı : Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Düz kenarlıdır. Küresel gövdelidir. Cidarı aşağıya doğru kalınlaşmaktadır.

Hamur Rengi : 5YR 5/6 (yellowish red) sarımsı kırmızı.

Katkı Maddesi : İnce kalker, kum, mika. Kil az gözeneklidir.

Astar-Bezeme : İçi-dışı açık koyulu kırmızı (2,5YR 5/8 (red) kırmızı) astarlıdır. Dışta dudak kenarında siyah boyalar vardır.

Tarihleme : M.Ö. geç 2. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl

Katalog No	: 63.	Lev. XXIII, 63, 63a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: Alınamadı. Yükseklik: 4,2 cm.	
Form Tanımı	: Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Düz kenarlıdır. Küresel gövdelidir. Kalın cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 5YR 5/6 (yellowish red) sarımsı kırmızı.	
Katkı Maddesi	: İnce yoğun kalker, gözenekli.	
Astar-Bezeme	: İçi-dışı kırmızı (2.5YR 5/8 (red) kırmızı) astarlıdır. Dışta ağız kenarında kırmızı astarı üzerinde siyah-kahverengi kalın bir bant vardır.	
Tarihleme	: M.Ö. geç 2. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl	

Katalog No	: 64.	Lev. XXIII, 64, 64a-b.
Buluntu Yeri	: Çatal Tepe-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 18,2 cm. Yükseklik: 5,5 cm.	
Form Tanımı	: Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Düz kenarlıdır. Küresel gövdelidir. İnce cidarlıdır. Dışta gövde üzerinde ince yivler vardır.	
Hamur Rengi	: 5YR 5/8 (yellowish red) sarımsı kırmızı.	
Katkı Maddesi	: İnce az kalker ve kum, mika. Kil az gözeneklidir.	
Astar-Bezeme	: İçi-dışı koyu kırmızı (2.5YR 5/8 (red) kırmızı) astarlıdır. Dışta ağız kenarında siyah boyalar vardır.	
Tarihleme	: M.Ö. geç 2. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl	

- Katalog No** : 65. **Lev. XXIII, 65, 65a-b.**
- Buluntu Yeri** : Şarköy-Tiyatro Üstü.
- Ölçüler** : Ağız Çapı: Alınamadı. Yükseklik: 4,8 cm.
- Form Tanımı** : Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Hafif içe çekik ağız kenarlıdır. Küresel gövdelidir. Cıdarı ağız kenarından itibaren aşağıya doğru hafif incelmıştır.
- Hamur Rengi** : 5YR 5/8 (yellowish red) sarımsı kırmızı.
- Katkı Maddesi** : Çok ince kalker, kum, az gözenekli.
- Astar-Bezeme** : İçi-dışı koyu kırmızı (2.5YR 5/8 (red) kırmızı) astarlıdır. Dışta ağız kenarında siyah-kahverengi ince bir bant ve dışta gövde üzerinde siyah boyalar vardır.
- Tarihleme** : M.Ö. geç 2. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl

- Katalog No** : 66. **Lev. XXIV, 66, 66a-b.**
- Buluntu Yeri** : Çatal Tepe-Genel.
- Ölçüler** : Ağız Çapı: 17,8 cm. Yükseklik: 6,3 cm.
- Form Tanımı** : Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Düz kenarlıdır. Küresel gövdelidir. Gövdesinin üst bölümünde ince olan cıdarı, gövdesinin altında hafif kalınlaşmıştır.
- Hamur Rengi** : 5YR 5/6 (yellowish red) sarımsı kırmızı.
- Katkı Maddesi** : İnce kalker, az kum, az mika. Kil ince ve sıkidır.
- Astar-Bezeme** : İçi-dışı kırmızı (2,5YR 4/8 (red) kırmızı) astarlıdır. İçte ince, dışta ağız kenarında kahverengi-siyah kalın bir bant(?) vardır.
- Tarihleme** : M.Ö. geç 2. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl

Katalog No	: 67.	Lev. XXIV, 67, 67a-b.
Buluntu Yeri	: Çatal Tepe-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 20 cm. Yükseklik: 5,7 cm.	
Form Tanımı	: Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Hafif içe çekik ağız kenarlıdır. Küresel gövdelidir. İnce cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 7,5YR 6/6 (reddish yellow) kırmızımsı sarı.	
Katkı Maddesi	: İnce kalker, az beyaz mika.	
Astar-Bezeme	: İçi-dışı sarımsı kırmızı (5YR 6/8 (reddish yellow) kırmızımsı sarı) astarlıdır. İçte ve dışta astar üzerinde siyah boyalar vardır.	
Tarihleme	: M.Ö. geç 2. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl	

Katalog No	: 68.	Lev. XXIV, 68, 68a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 12 cm. Yükseklik: 4,4 cm.	
Form Tanımı	: Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Hafif içe çekik ağız kenarlıdır. Küresel gövdelidir. Kalın cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 5YR 5/8 (yellowish red) sarımsı kırmızı.	
Katkı Maddesi	: Çok ince kalker, mika, kum, gözenekli.	
Astar-Bezeme	: İçi-dışı koyu kırmızı (2.5YR 5/8 (red) kırmızı) astarlıdır. Dışta ağız kenarında siyah boyalar vardır.	
Tarihleme	: M.Ö. geç 2. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl	

Katalog No	: 69.	Lev. XXIV, 69, 69a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 18,6 cm. Yükseklik: 4,6 cm.	
Form Tanımı	: Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Hafif içe çekik ağız kenarlıdır. Küresel gövdelidir. Kalın cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 5YR 5/6 (yellowish red) sarımsı kırmızı.	
Katkı Maddesi	: Yoğun kalker, kum, az mika, gözenekli, kaba.	
Astar-Bezeme	: İçi-dışı koyu kırmızı (2,5YR 5/8 (red) kırmızı), kalın, çift kat astarlıdır.	
Tarihleme	: M.Ö. geç 2. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl	

Katalog No	: 70.	Lev. XXV, 70, 70a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 7,6 cm Yükseklik: 3,6 cm. Kaide Çapı: 3 cm.	
Form Tanımı	: Ağız-gövde ve kaidesinin bir bölümü korunmuştur. Düz kenarlıdır. Küresel gövdelidir. Basit halka kaidelidir. Kalın cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 5YR 5/8 (yellowish red) sarımsı kırmızı.	
Katkı Maddesi	: İnce kalker, altın sarısı az mika, gözenekli.	
Astar-Bezeme	: İçi-dışı koyu kırmızı (10R 4/8 (red) kırmızı) astarlıdır.	
Tarihleme	: M.Ö. geç 2. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl	

Katalog No : 71. **Lev. XXV, 71, 71a-b.**

Buluntu Yeri : Orta Tomas Tepe-Genel.

Ölçüler : Ağız Çapı: 8,8 cm Yükseklik: 3,6 cm. Kaide Çapı: 3,8 cm.

Form Tanımı : Kaidesinin bütünü korunan parçanın Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Düz kenarlıdır. Küresel gövdelidir. Basit halka kaidesinin tabanı profillidir. Cidar gövdenin üst kısmında kalın, alt kısmında kaideye doğru incedir. Dışta gövde üzerinde ince yivler vardır. Kaide tabanında ise belirgin çark izleri vardır. İç yüzey pürüzsüzdür.

Hamur Rengi : 7,5YR 6/6 (reddish yellow) kırmızımsı sarı.

Katkı Maddesi : İnce kalker, iri taş, az altın sarısı mika. Kil gözeneklidir.

Astar-Bezeme : İçi-dışı açıklı koyulu kırmızı astarlıdır.

Tarihleme : M.Ö. geç 2. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl

Katalog No : 72. **Lev. XXV, 72, 72a-b.**

Buluntu Yeri : Orta Tomas Tepe.

Ölçüler : Ağız Çapı: 12,4 cm. Kaide Çapı: 5,4 cm. Yükseklik: 6,2 cm.

Form Tanımı : Ağız-gövde ve kaidesinin bir bölümü korunmuştur. Düz kenarlıdır. Küresel gövdelidir. Yüksek halka kaidesi içe doğru meyillidir. Ağız kenarında ince olan cidarı kaideye doğru kalınlaşmaktadır.

Hamur Rengi : 5YR 5/6 (yellowish red) sarımsı kırmızı.

Katkı Maddesi : Çok ince kalker, kum, altın sarısı az mika.

Astar-Bezeme : Dış krem-beyaz astarlıdır. İçte siyah astar izleri vardır. Dışta dudak kenarında krem rengi kalın bir bant görünmektedir.

Tarihleme : M.Ö. geç 2. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl

Katalog No	: 73.	Lev. XXV, 73, 73a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 13,2 cm. Kaide Çapı: 5 cm. Yükseklik: 4,1 cm.	
Form Tanımı	: Ağız-gövde ve kaidesinin bir bölümü korunmuştur. Düz kenarı hafif bir profil yapmaktadır. Küresel gövdelidir. Cıdarı kaideye doğru kalınlaşmıştır.	
Hamur Rengi	: 7,5YR 5/4 (brown) kahverengi.	
Katkı Maddesi	: İnce kalker, altın sarısı az mika, kum.	
Astar-Bezeme	: Kili renginde astarlıdır.	
Tarihleme	: M.Ö. geç 2. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl	

Katalog No	: 74.	Lev. XXVI, 74, 74a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 11,6 cm. Kaide Çapı: 2,4 cm. Yükseklik: 5,7 cm.	
Form Tanımı	: Ağız-gövde ve kaidesinin bir bölümü korunmuştur. Hafif içe çekik ağız kenarlıdır. Küresel gövdelidir. Cıdarı kaideye doğru kalınlaşmıştır.	
Hamur Rengi	: 2,5YR 5/8 (red) kırmızı.	
Katkı Maddesi	: Çok ince kalker, altın sarısı çok az mika, kum.	
Astar-Bezeme	: İçi krem rengi astarlıdır. Dışta kırmızı izler vardır.	
Tarihleme	: M.Ö. geç 2. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl	

Katalog No	: 75.	Lev. XXVI, 75, 75a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 17,8 cm. Yükseklik: 6,2 cm.	
Form Tanımı	: Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. İçe çekik ağız kenarlıdır. Küresel gövdelidir. İnce cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 5YR 5/6 (yellowish red) sarımsı kırmızı.	
Katkı Maddesi	: Kalker, altın sarısı mika, kum.	
Astar-Bezeme	: İçi-dışı devetüyü astarlıdır.	
Tarihleme	: M.Ö. geç 2. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl	

Katalog No	: 76.	Lev. XXVI, 76, 76a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 17 cm. Yükseklik: 4,7 cm.	
Form Tanımı	: Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Düz kenarlıdır. Küresel gövdelidir. İnce cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 2,5YR 5/4 (reddish brown) kırmızımsı kahverengi.	
Katkı Maddesi	: İnce kalker, altın sarısı az mika, az kum.	
Astar-Bezeme	: İçi-dışı açık kırmızı (2,5 YR 6/6 (light red) açık kırmızı) astarlıdır. Dışta dudak kenarında kalın krem rengi bir bant vardır. İçte ise ağız kenarından itibaren krem rengi ince ve kalın bantlar (?) görünmektedir.	
Tarihleme	: M.Ö. geç 2. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl	

Katalog No	: 77.	Lev. XXVI, 77, 77a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: Alınamadı. Yükseklik: 6,4 cm.	
Form Tanımı	: Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Düz kenarlıdır. Küresel gövdelidir. İnce cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 2,5YR 5/2 (weak red) hafif kırmızı. Çekirdek: 2,5YR 5/1 (reddish gray) kırmızımsı gri.	
Katkı Maddesi	: Yoğun kalker, altın sarısı az mika, kum.	
Astar-Bezeme	: İnce kili renğinde astarlıdır. Dışta dudak kenarında beyaz-krem rengi kalın bir bant vardır.	
Tarihleme	: M.Ö. geç 2. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl	

Katalog No	: 78.	Lev. XXVI, 78, 78a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe-Güney Etek.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 14,2 cm. Yükseklik: 4,8 cm.	
Form Tanımı	: Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Düz kenarlıdır. Küresel gövdelidir. İnce cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 7,5YR (light brown) açık kahverengi. Çekirdek: Gley 1 5/1 (greenish gray) yeşilimsi gri.	
Katkı Maddesi	: Çok ince kalker, altın sarısı az mika, kum.	
Astar-Bezeme	: Kili renğinde astarlıdır. Dışta dudak kenarında beyaz renkli kalın bir bant vardır. Bu beyaz boya bandın altında da daha açık tonda devam etmektedir.	
Tarihleme	: M.Ö. geç 2. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl	

Katalog No	: 79.	Lev. XXVII, 79, 79a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe-Güney Etek.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 14,2 cm. Yükseklik: 4,9 cm.	
Form Tanımı	: Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. İçte çekik ağız kenarlıdır. Küresel gövdelidir. Ağızda kalın olan cidarı gövdede aşağıya doğru incelmektedir.	
Hamur Rengi	: 5YR5/6 (yellowish red) sarımsı kırmızı.	
Katkı Maddesi	: Yoğun kalker, altın sarısı az mika, kum.	
Astar-Bezeme	: İçi-dışı açık kırmızı (2,5YR 6/6 (light red) açık kırmızı) renkte astarlıdır. Dışta ağız kenarında krem-beyaz renkli kalın bir bant vardır.	
Tarihleme	: M.Ö. geç 2. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl	

Katalog No	: 80.	Lev. XXVII, 80, 80a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 14, 2 cm. Yükseklik: 4 cm.	
Form Tanımı	: Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Düz kenarlıdır. Küresel gövdelidir. Kalın cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 2,5YR 5/8 (red) kırmızı.	
Katkı Maddesi	: Yoğun kalker, az altın sarısı mika, kum.	
Astar-Bezeme	: İçi-dışı kırmızı (10R 4/8 (red) kırmızı) renkte astarlıdır. Dışta dudak kenarında kalın, içte ince krem renkli bant vardır. Bant üzerinde içte ve dışta ek olarak siyah boyalar vardır.	
Tarihleme	: M.Ö. geç 2. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl	

Katalog No	: 81.	Lev. XXVII, 81, 81a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe, Dölek-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 17,6 cm. Yükseklik: 4,6 cm.	
Form Tanımı	: Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Düz kenarlıdır. Küresel gövdelidir. İnce cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 5YR 5/6 (yellowish red) sarımsı kırmızı.	
Katkı Maddesi	: İnce, kalker, altın sarısı az mika, kum. Kil gözeneklidir.	
Astar-Bezeme	: İçi-dışı kırmızı (10R 4/8 (red) kırmızı) renkte astarlıdır. Dışta dudak kenarında krem renkli düzensiz bir bant(?) vardır.	
Tarihleme	: M.Ö. geç 2. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl	

Katalog No	: 82.	Lev. XXVII, 82, 82a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 10,6 cm. Yükseklik: 2,3 cm. Kaide Çapı: 5,8 cm.	
Form Tanımı	: Ağız-gövde ve kaide parçasından oluşmaktadır. İçe çekik ağız kenarlıdır. Dışta ağızdan gövdeye geçişte ince bir çentik vardır. Gövde sığdır. Halka kaidelidir. İnce cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 5YR 5/6 (yellowish red) sarımsı kırmızı.	
Katkı Maddesi	: Az ince kalker, taşcık, gözenekli.	
Astar-Bezeme	: İçi-dışı kırmızı (2,5YR 4/8 (red) kırmızı) astarlıdır.	
Tarihleme	: M.Ö. geç 2. yüzyıl-M.S. erken 1. yüzyıl arası.	

Katalog No	: 83.	Lev. XXVII, 83, 83a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 11 cm Yükseklik: 3,7 cm. Kaide Çapı: 4,6 cm.	
Form Tanımı	: Ağız-gövde ve kaide parçasından oluşmaktadır. Düz hafif içe çekik ağız kenarlıdır. Gövdede belirgin bir dönüşle çidar kalınlaşarak kaide ile birleşmektedir. İnce, narin halka kaidelidir.	
Hamur Rengi	: 5YR 5/8 (yellowish red) sarımsı kırmızı.	
Katkı Maddesi	: Çok az kalker, az mika, kum. Kil İnce ve sıkidır.	
Astar-Bezeme	: İçi-dışı koyu kırmızı (10R 4/8 (red) kırmızı) astarlıdır.	
Tarihleme	: M.Ö. 1. yüzyıl ve M.S. erken 1. yüzyıl	

Katalog No	: 84.	Lev. XXVIII, 84, 84a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 15 cm Yükseklik: 3,3 cm. Kaide Çapı: 6 cm.	
Form Tanımı	: Ağız-gövde ve kaide parçasından oluşmaktadır. Düz hafif dışa meyilli bir ağız kenarı vardır. Gövde orta noktada kaide doğru geçişte yumuşak bir kavis yapmaktadır. İnce, kısa halka kaidelidir.	
Hamur Rengi	: 5YR 5/6 (yellowish red) sarımsı kırmızı.	
Katkı Maddesi	: İnce kalker, kum. Kil gözeneklidir.	
Astar-Bezeme	: İçi koyu kırmızı, fırça izleri belirgin, dışta dudak kenarında krem rengi bant, gövde açık kırmızı astarlıdır.	
Tarihleme	: M.Ö. 1. yüzyılın 2. yarısı ile M.S. erken 1. yüzyıl arası.	

Katalog No	: 85.	Lev. XXVIII, 85, 85a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 14,6 cm. Yükseklik: 3,8 cm. Kaide Çapı: 6,4 cm.	
Form Tanımı	: Ağız-gövde ve kaide parçasından oluşmaktadır. Hafif içe çekik, düz ağız kenarlıdır. Dışta ağızdan gövdeye geçişte ince bir çentik vardır. Halka kaidelidir. İnce cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: Gley 1 6/ (gray) gri.	
Katkı Maddesi	: Yoğun kalker, az mika.	
Astar-Bezeme	: İçi-dışı mat gri-siyah astarlıdır.	
Tarihleme	: M.Ö. 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl	

Katalog No	: 86.	Lev. XXVIII, 86, 86a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 14,2 cm. Yükseklik: 3,2 cm.	
Form Tanımı	: Ağız-gövde parçasından oluşmaktadır. Hafif içe çekik, düz ağız kenarlıdır. İçte ağızdan gövdeye geçişte ince bir çentik vardır. Gövde derindir. İnce cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 5YR 5/6 (yellowish red) sarımsı kırmızı.	
Katkı Maddesi	: İnce yoğun kalker, az altın sarısı mika, kum.	
Astar-Bezeme	: İçi-dışı ince çok açık kırmızı(devetüyü) astarlıdır.	
Tarihleme	: M.Ö. 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl	

Katalog No	: 87.	Lev. XXVIII, 87, 87a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 14,2 cm. Yükseklik: 2,5 cm.	
Form Tanımı	: Ağız-gövde parçasından oluşmaktadır. Hafif içe çekik, düz ağız kenarlıdır. İçte ağızdan gövdeye geçişte ince bir çentik vardır. Gövde sıgıdır. Kalın cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 5YR 5/6 (yellowish red) sarımsı kırmızı .	
Katkı Maddesi	: yoğun kalker, çok az altın sarısı mika, kum.	
Astar-Bezeme	: İçi-dışı koyu kırmızı(2,5YR 4/6 (red) kırmızı) ve üzerinde siyah akıntılar vardır.	
Tarihleme	: M.Ö. 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl	

Katalog No	: 88.	Lev. XXVIII, 88, 88a-b.
Buluntu Yeri	: Çatal Tepe-Bahçeler.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: alınamadı. Yükseklik: 3,5 cm.	
Form Tanımı	: Ağız-gövde parçasından oluşmaktadır. Hafif içe çekik, düz ağız kenarlıdır. İçte ağızdan gövdeye geçişte ince bir çentik vardır. Gövde derindir. Kalın cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 5YR 5/6 (yellowish red) sarımsı kırmızı.	
Katkı Maddesi	: Kalker, ince az taşçık. Kil az gözeneklidir.	
Astar-Bezeme	: İçi-dışı sarımsı kırmızı(2,5YR 5/8 (red) kırmızı) astarlıdır.	
Tarihleme	: M.Ö. 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl	

Katalog No	: 89.	Lev. XXIX, 89, 89a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: alınamadı. Yükseklik: 2,9 cm. Kaide Çapı: alınamadı.	
Form Tanımı	: Ağız-gövde ve kaide parçasından oluşmaktadır. Hafif içe çekik, düz ağız kenarlıdır. İçte ağızdan gövdeye geçişte ince bir çentik vardır. Gövde derindir. Dışta, gövde üzerinde ince yivler vardır. Halka kaidelidir. Kalın cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 5YR 5/8 (yellowish red) sarımsı kırmızı.	
Katkı Maddesi	: Çok ince kalker, altın sarısı az mika, kum, gözenekli.	
Astar-Bezeme	: İç-dışı sarımsı kırmızı(2,5YR 5/8 (red) kırmızı) astarlıdır.	
Tarihleme	: M.Ö. 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl	

Katalog No	: 90.	Lev. XXIX, 90, 90a-b.
Buluntu Yeri	: Kavak Yerleşim-Ortak Bahçeler.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 17,6 cm. Yükseklik: 3,3 cm.	
Form Tanımı	: Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Düz kenarlıdır. Dudak altında dışa doğru bir dirsek şeklinde bir çıkıntısı vardır. Küresel gövdelidir. İnce cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: yanık.	
Katkı Maddesi	: Pişmeden dolayı tespit edilememiştir.	
Astar-Bezeme	: İç-dışı yeşilimsi gri astarlıdır.	
Tarihleme	: M.Ö. 1. yüzyılın 3. çeyreği ile M.S. 1. yüzyılın 1. çeyreği.	

Katalog No	: 91.	Lev. XXIX, 91, 91a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: alınamadı. Yükseklik: 3,2 cm.	
Form Tanımı	: Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Dışa çekik ağız kenarlıdır. Küresel gövdelidir. İnce cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 7,5YR 6/6 (reddish yellow) kırmızımsı sarı.	
Katkı Maddesi	: Az Kalker, altın sarısı az mika, kum. Kil gözeneklidir.	
Astar-Bezeme	: İçi-dışı parlak koyu kırmızı (2,5YR 4/8 (red) kırmızı) astarlıdır. Dışta dudak kenarı altında fascia tarzı bir profil üzerinde sıra sıra ok bezemesi vardır. Bu bezemenin altında da benzer şekilde bezemenin devam ettiği anlaşılmaktadır. Ancak gövde yüzeyi tamamen tahrip olduğu için bezemenin devamı tespit edilememiştir.	
Tarihleme	: Augustus Dönemi-M.S. 1. yüzyıl	

Katalog No	: 92.	Lev. XXIX, 92, 92a-b.
Buluntu Yeri	: Çatal Tepe.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: alınamadı. Yükseklik: 2,8 cm.	
Form Tanımı	: Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Küresel gövdesi çift dışbükey profillidir. İnce cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: Gley 2 5/1 (dark bluish gray) koyu mavimsi gri.	
Katkı Maddesi	: Kalker, mika, taşcık.	
Astar-Bezeme	: İçte kahverengi astar izleri vardır. Dış astarsız veya kilinin renginde ince astarlıdır.	
Tarihleme	: M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl sonları.	

Katalog No	: 93.	Lev. XXIX, 93, 93a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe-Güney Etek.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: alınamadı. Yükseklik: 3,9 cm.	
Form Tanımı	: Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Küresel gövdesi çift dışbükey profillidir. Üst yarısı ince, alt yarısı hafif kalın cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 5YR 5/6 (yellowish red) sarımsı kırmızı.	
Katkı Maddesi	: Kalker, az altın sarısı mika, taşcık. Gözeneklidir.	
Astar-Bezeme	: İçi-dışı koyu kırmızı (10R 4/6 (red) kırmızı) renkte astarlıdır. İçte kırmızı astarı üzerinde siyah izler ve fırça izleri vardır.	
Tarihleme	: M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl sonları.	

Katalog No	: 94.	Lev. XXX, 94, 94a-b.
Buluntu Yeri	: Kavak Yerleşim-Ortak Bahçeler, Batı Yamaç.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: alınamadı. Yükseklik: 3,3 cm.	
Form Tanımı	: Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Küresel gövdesi çift dışbükey profillidir. İnce cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 7,5YR 5/4 (brown) kahverengi.	
Katkı Maddesi	: Çok ince ve az kalker, az mika. Kil ince ve sıkıdır.	
Astar-Bezeme	: İçi-dışı kırmızı-kahverengi(devetüyü) astarlıdır.	
Tarihleme	: M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl sonları.	

Katalog No : 95. Lev. XXX, 95, 95a-b.

- Buluntu Yeri : Orta Tomas Tepe-Dölek.
- Ölçüler : Ağız Çapı: alınamadı. Yükseklik: 5,7 cm.
- Form Tanımı : Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Küresel gövdesi çift dışbükey profillidir. Dudak üzeri yivlidir. Üst bölümü kalın cidarlıdır. Alt bölümü ise aşağıya doğru incelmektedir.
- Hamur Rengi : 10R 5/8 (red) kırmızı. Çekirdek: Gley 1 4/1 (dark greenish gray) koyu yeşilimsi gri.
- Katkı Maddesi : İnce kalker, mika. Gözeneklidir.
- Astar-Bezeme : İçi-dışı kırmızı renkte astarlıdır. Ayrıca içte ve dışta siyah renkte ek boya vardır.
- Tarihleme : M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl sonları.

Katalog No : 96. Lev. XXX, 96, 96a-b.

- Buluntu Yeri : Orta Tomas Tepe-Genel.
- Ölçüler : Ağız Çapı: 21,4 cm. Yükseklik: 5,6 cm.
- Form Tanımı : Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Yuvarlatılmış ağız kenarlıdır. İnce cidarlıdır.
- Hamur Rengi : Gley 2 6/1 (bluish gray) mavimsi gri.
- Katkı Maddesi : Kalker, beyaz mika. Kil gözeneklidir.
- Astar-Bezeme : İçi-dışı mat siyah astarlıdır.
- Tarihleme : M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl ortaları.

Katalog No : 97. Lev. XXX, 97, 97a-b.

- Buluntu Yeri : Orta Tomas Tepe-Genel.
- Ölçüler : Ağız Çapı: alınamadı. Yükseklik: 4,1 cm.
- Form Tanımı : Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Yuvarlatılmış ağız kenarlıdır. İnce cidarlıdır.
- Hamur Rengi : 5YR 6/6 (reddish yellow) kırmızımsı sarı.
- Katkı Maddesi : Az altın sarısı mika, az kum.
- Astar-Bezeme : İçinde ve dışında kırmızı astar kalıntıları vardır.
- Tarihleme : M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl ortaları.

Katalog No : 98. Lev. XXX, 98, 98a-b.

- Buluntu Yeri : Orta Tomas Tepe-Genel.
- Ölçüler : Ağız Çapı: 12,2 cm Yükseklik: 4 cm. Kaide Çapı: 5,2 cm.
- Form Tanımı : Ağız-gövde ve kaidesinin bir bölümü korunmuştur. Ağız kenarı düz, içe doğru dönüktür ve keskin bir açı ile gövdeye geçmektedir. Halka kaidelidir. Kalın cidarlıdır.
- Hamur Rengi : 2,5YR 6/8 (light red) açık kırmızı. Çekirdek: Gley 1 5/1 (greenish gray) yeşilimsi gri.
- Katkı Maddesi : İnce kalker, altın sarısı mika, taşcık.
- Astar-Bezeme : İç-dışı kahverengi-kırmızı, siyah astarlıdır.
- Tarihleme : M.Ö. geç 1. yüzyıl-Traianus Dönemi.

Katalog No : 99. Lev. XXXI, 99, 99a-b.

Buluntu Yeri : Orta Tomas Tepe-Genel.

Ölçüler : Ağız Çapı: 9,4 cm. Kaide Çapı: 5,4 cm. Yükseklik: 2,7 cm.

Form Tanımı : Ağız-gövde ve kaidenin bir bölümü korunmuştur. İçer çekik ağız kenarlıdır. Konik gövdelidir. Düz diplidir. Kalın cidarlıdır.

Hamur Rengi : 2,5YR 5/6 (red) kırmızı.

Katkı Maddesi : Kalker, altın sarısı az mika, kum, gözenekli.

Astar-Bezeme : İçi-dışı açık kırmızı astarlıdır. İçte ve dışta ek siyah boyalar vardır.

Tarihleme : M.S. 1. yüzyıl-erken 2. yüzyıl

Katalog No : 100. Lev. XXXI, 100, 100a-b.

Buluntu Yeri : Orta Tomas Tepe-Genel.

Ölçüler : Ağız Çapı: alınamadı. Yükseklik: 3,4 cm.

Form Tanım : Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Dışta çekik, yuvarlatılmış ağız kenarlıdır. Gövde hafif meyillidir. İnce cidarlıdır.

Hamur Rengi : 5YR 5/6 (yellowish red) sarımsı kırmızı.

Katkı Maddesi : İnce kalker, altın sarısı az mika, kum.

Astar-Bezeme : İçi-dışı kırmızı (10R 4/8 (red) kırmızı) astarlıdır.

Tarihleme : M.S. 1. yüzyılın 2. yarısı.

Katalog No	: 101.	Lev. XXXI, 101, 101a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 17 cm. Yükseklik: 2,6 cm.	
Form Tanımı	: Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Düz dudak tablası sarkıktır. Gövdesi küreseldir. İnce cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 5YR 5/6 (yellowish red) sarımsı kırmızı.	
Katkı Maddesi	: Çok az ince kalker, kum. Kil gözeneklidir.	
Astar-Bezeme	: İçi-dışı çift kat, kırmızı (2,5YR 5/8 (red) kırmızı) astarlıdır.	
Tarihleme	: M.S. 1. yüzyılın 2. yarısı ile 2. yüzyılın başları.	

Katalog No	: 102.	Lev. XXXI, 102, 102a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 16,6 cm. Yükseklik: 4,3 cm.	
Form Tanımı	: Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Düz basit ağız kenarlıdır. Gövde dışta kavislidir. İçte ise bir kırılma yapmaktadır. Cidarı ağızdan gövdeye doğru kalınlaşmaktadır. Dışta gövde üzerinde ince yivler vardır.	
Hamur Rengi	: 7,5YR 5/4 (brown) kahverengi.	
Katkı Maddesi	: İnce kalker, az mika, taşçık. Yüzeyde kalker patlakları vardır.	
Astar-Bezeme	: İçi-dışı koyu kırmızı (10R 4/8 (red) kırmızı) astarlıdır. İçte ve dışta astarı üzerinde siyah boyalar vardır.	
Tarihleme	: M.S. geç 1. yüzyıl ile M.S. 4. yüzyıl	

Katalog No : 103. **Lev. XXXI, 103, 103a-b.**

Buluntu Yeri : Orta Tomas Tepe-Genel.

Ölçüler : Ağız Çapı: 15,4 cm. Kaide Çapı: 5 cm. Yükseklik: 5 cm.

Form Tanımı : Ağız-gövde ve kaidesinin bir bölümü korunmuştur. Düz ağız kenarlıdır. Küresel gövdelidir. Gövde içte bir çentik yapmaktadır. İnce halka kaidelidir. Cidarı içteki çentikle kalınlaşarak devam etmektedir.

Hamur Rengi : Gley 1 5/1 (greenish gray) yeşilimsi gri.

Katkı Maddesi : Kalker, taşcık.

Astar-Bezeme : İçi-dışı gri-siyah astarlıdır. İçte tondosunda merkezde kabartma tarzında bir çiçek motifi bulunmaktadır.

Tarihleme : M.S. geç 1. yüzyıl–4. yüzyıl

Katalog No : 104. **Lev. XXXII, 104, 104a-b.**

Buluntu Yeri : Orta Tomas Tepe-Genel.

Ölçüler : Ağız Çapı: 15,6 cm. Yükseklik: 3 cm.

Form Tanımı : Ağız-gövde ve kaidesinin bir bölümü korunmuştur. Düz ağız kenarlıdır. Küresel gövdelidir. Gövde içte bir çentik yapmaktadır. İnce halka kaidelidir. Cidarı içteki çentikle kalınlaşarak devam etmektedir.

Hamur Rengi : 7,5YR 4/4 (brown) kahverengi.

Katkı Maddesi : Az kalker, mika, taşcık.

Astar-Bezeme : İçi-dışı kahverengi-kırmızı astarlıdır. İçte ve dışta ağız kenarında kalın bir bant(?) vardır. İçte çentik geçişinde ince siyah bir bant vardır. Dışta gövde üzerinde yivler ve kalker patlakları bulunmaktadır.

Tarihleme : M.S. geç 1. yüzyıl–4. yüzyıl

Katalog No	: 105.	Lev. XXXII, 105, 105a-b.
Buluntu Yeri	: Çatal Tepe-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: alınamadı. Yükseklik: 4,6 cm.	
Form Tanımı	: Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Düz ağız kenarlıdır. Küresel gövdelidir. Gövde içte bir çentik yapmaktadır. Cidarı içteki çentikle kalınlaşarak devam etmektedir.	
Hamur Rengi	: 5YR 5/6 (reddish yellow) kırmızımsı sarı.	
Katkı Maddesi	: İnce yoğun kalker, mika, kum.	
Astar-Bezeme	: İçi-dışı kırmızı-kahverengi astarlıdır. İçte ve dışta ağız kenarında siyah ek boya vardır.	
Tarihleme	: M.S. geç 1. yüzyıl-4. yüzyıl	

Katalog No	: 106.	Lev. XXXII, 106, 106a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: alınamadı. Yükseklik: 4,9 cm.	
Form Tanımı	: Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Düz ağız kenarlıdır. Küresel gövdelidir. Gövde içte bir çentik yapmaktadır. Cidarı içteki çentikle kalınlaşarak devam etmektedir.	
Hamur Rengi	: 7,5YR 6/6 (reddish yellow) kırmızımsı sarı.	
Katkı Maddesi	: Yoğun kalker, az kum ve şamot.	
Astar-Bezeme	: İçi-dışı koyu kırmızı (2.5YR 5/8 (red) kırmızı) astarlıdır.	
Tarihleme	: M.S. geç 1. yüzyıl-4. yüzyıl	

Katalog No : 107. **Lev. XXXII, 107, 107a-b.**

Buluntu Yeri : Çatal Tepe-Genel.

Ölçüler : Ağız Çapı: 5 cm. Yükseklik: 2,7 cm.

Form Tanımı : Kaide ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Halka kaidelidir. Gövde içte bir çentik yapmaktadır. İnce halka kaidelidir. Kalın cidarlıdır.

Hamur Rengi : 5YR 5/6 (yellowish red) sarımsı kırmızı.

Katkı Maddesi : İnce kalker, kum, az mika.

Astar-Bezeme : İçi-dışı koyu kırmızı astarlıdır. İçte ve dışta astar üzerinde siyah boya kalıntıları vardır. İçte tondosunda merkezde kabartma tarzında bir çiçek motifi bulunmaktadır.

Tarihleme : M.S. geç 1. yüzyıl–4. yüzyıl

Katalog No : 108. **Lev. XXXII, 108, 108a-b.**

Buluntu Yeri : Orta Tomas Tepe-Genel.

Ölçüler : Ağız Çapı: alınamadı. Yükseklik: 4,9 cm.

Form Tanımı : Gövde ve kaidesinin bir bölümü korunmuştur. Gövde içte bir çentik yapmaktadır. Kalın cidarlıdır.

Hamur Rengi : 5YR 6/6 (reddish yellow) kırmızımsı sarı.

Katkı Maddesi : altın sarısı mika, gözenekli.

Astar-Bezeme : Dışı devetüyü rengi astarlıdır. İçte beyaz boya üzerinde siyah ve kırmızı bantlar vardır.

Tarihleme : M.S. geç 1. yüzyıl–4. yüzyıl

Katalog No	: 109.	Lev. XXXIII, 109, 109a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 19,4 cm. Yükseklik: 6,1 cm.	
Form Tanımı	: Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Düz kenarı hafif meyillidir. Ağızdan gövdeye keskin bir geçiş yapmaktadır. İnce cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 10R 5/6 (red) kırmızı. Çekirdek: 5YR 5/1 (gray) gri.	
Katkı Maddesi	: İnce kalker, altın sarısı az mika. Kil ince ve sıkıcıdır.	
Astar-Bezeme	: İçi-dışı açık kırmızı astarlıdır. İçte ağız kenarında ince, dışta kalın beyaz-krem rengi bir bant vardır.	
Tarihleme	: M.S. 2. yüzyıl ortaları-erken 3. yüzyıl	

Katalog No	: 110.	Lev. XXXIII, 110, 110a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 11,6 cm. Kaide Çapı: 4,8 cm Yükseklik: 4 cm.	
Form Tanımı	: Ağız-gövde ve kaidesinin bir bölümü korunmuştur. İçte çekik ağız kenarlıdır. Gövde yuvarlaktır. Halka kaidelidir. İnce cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 5YR 5/6 (yellowish red) sarımsı kırmızı.	
Katkı Maddesi	: Kalker, altın sarısı az mika, ince kum. Kil gözeneklidir.	
Astar-Bezeme	: İçi-dışı açık kırmızı astarlıdır. Dışta dudak kenarında beyaz-krem renkte kalın bir bant vardır.	
Tarihleme	: M.S. 2. yüzyıl ortaları-erken 3. yüzyıl	

Katalog No	: 111.	Lev. XXXIII, 111, 111a-b.
Buluntu Yeri	: Çatal Tepe-Bahçeler.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: alınamadı. Kaide Çapı: 4 cm. Yükseklik: 5,5 cm.	
Form Tanımı	: Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. İçe çekik ağız kenarlıdır. Gövde yuvarlaktır. İnce cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 5YR 5/6 (reddish yellow) kırmızımsı sarı.	
Katkı Maddesi	: Çok ince kalker, altın sarısı az mika, az kum.	
Astar-Bezeme	: İçi-dışı açık kırmızı (10R 6/6 (light red) açık kırmızı) astarlıdır. Dışta dudak kenarında beyaz renkte kalın bir bant vardır.	
Tarihleme	: M.S. 2. yüzyıl ortaları-erken 3. yüzyıl	

Katalog No	: 112.	Lev. XXXIII, 112, 112a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas, Dölek-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: Alınamadı. Yükseklik: 5,4 cm.	
Form Tanımı	: Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Kalın cidarlıdır. Dışa çekik ağız kenarında dudak çengelli gibi bir form göstermektedir. Ağızdan yumuşak bir kavisle gövdeye geçmektedir. Kavisli derin bir gövdeye sahiptir. Kalın cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 2,5YR 5/8 (red) kırmızı.	
Katkı Maddesi	: Kalker, mika, kum.	
Astar-Bezeme	: İçi-dışı kiremit kırmızısı (10R 5/6 (red) kırmızı) astarlıdır.	
Tarihleme	: M.S. 4. yüzyıl sonu-M.S. 5. yüzyıl sonları.	

Katalog No	: 113.	Lev. XXXIII, 113, 113a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 5,8 cm. Yükseklik: 3,2 cm.	
Form Tanımı	: Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Dışa çekik, düz basit bir ağız yapısına sahiptir. İnce cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 5YR 5/6 (yellowish red) sarımsı kırmızı.	
Katkı Maddesi	: Çok ince kalker, altın sarısı az mika.	
Astar-Bezeme	: İçi-dışı koyu kırmızı (10R 4/8 (red) kırmızı) astarlıdır. Dışta olasılıkla pişmeden kaynaklanan krem-beyazlıklar ve siyah boyalar vardır.	
Tarihleme	: M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl	

Katalog No	: 114.	Lev. XXXIV, 114, 114a-b.
Buluntu Yeri	: Çatal Tepe-Bahçeler.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: alınamadı. Yükseklik: 5,4 cm.	
Form Tanımı	: Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Dışa çekik dudak kenarlıdır. Ağız kenarından gövdeye keskin bir dönüş ile geçmektedir. Konik gövdelidir. Cidarı ağız kenarından itibaren aşağıya doğru kalınlaşmaktadır.	
Hamur Rengi	: 7,5YR 5/4 (brown) kahverengi.	
Katkı Maddesi	: İnce kalker, altın sarısı mika, iri taş.	
Astar-Bezeme	: İçi kahverengi-siyah, dışı siyah astarlıdır.	
Tarihleme	: M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl	

Katalog No	: 115.	Lev. XXXIV, 115, 115a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 16 cm. Yükseklik: 4,4 cm.	
Form Tanımı	: Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Dik kenarlıdır. Dudak kenarı üzerinde ince bir oluk vardır. Ağızdan keskin bir açılı ile gövdeye geçmektedir. Gövde koniktir. Kalın cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 10YR 5/4 (yellowish brown) sarımsı kahverengi.	
Katkı Maddesi	: Az kalker, altın sarısı mika, taşcık.	
Astar-Bezeme	: İçi-dışı kırmızı-kahverengi astarlıdır. İçe ve dışta astarı üzerinde siyah ek boyalar vardır.	
Tarihleme	: M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl	

Katalog No	: 116.	Lev. XXXIV, 116, 116a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 16 cm. Yükseklik: 4,4 cm.	
Form Tanımı	: Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Dışa çekik dudak kenarlıdır. Dudak kenarı üzerinde ince bir oluk vardır. İnce cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 10YR 5/4 (yellowish brown) sarımsı kahverengi.	
Katkı Maddesi	: Az kalker, mika, taşcık.	
Astar-Bezeme	: İçi ve dudak üzeri kırmızı astarlıdır. Dışta gövde geçişine kadar astarsız bırakılmıştır. Ancak kısmen korunmuş olan parçanın dış ağız kenarının bir bölümünde kırmızı astar görülmektedir. Gövde geçişinden itibaren kırmızı astarlıdır.	
Tarihleme	: M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl	

Katalog No	: 117.	Lev. XXXIV, 117, 117a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: alınamadı. Yükseklik: 3,5 cm.	
Form Tanımı	: Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Dışa çekik dudak kenarlıdır. Ağız kenarından yumuşak bir kavisle gövdeye geçmektedir. Kısmen korunmuş olan gövdesinin hafif meyilli bir şekilde devam ettiği anlaşılmaktadır. İnce cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: Gley 1 5/1 (greenish gray) yeşilimsi gri.	
Katkı Maddesi	: İnce kalker, altın sarısı mika, kum.	
Astar-Bezeme	: İçi-dışı kil renginde yeşilimsi gri renkte astarlıdır.	
Tarihleme	: M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl	

Katalog No	: 118.	Lev. XXXIV, 118, 118a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe, Dölek-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 16,2 cm. Yükseklik: 4,4 cm.	
Form Tanımı	: Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Dışa çekik dudak kenarlıdır. Dudak kenarı üzerinde ince bir oluk vardır. Ağız kenarından dışa doğru belirgin bir çıkıntı yaptıktan sonra bir kavisle gövdeye geçmektedir. Gövde koniktir. Cidar gövdede kalınlaşmaktadır.	
Hamur Rengi	: 2,5YR 5/6 (red) kırmızı.	
Katkı Maddesi	: İnce kalker, altın sarısı az mika, taşçık. Kil sıklıdır.	
Astar-Bezeme	: İçi koyu kırmızı (10R 4/6 (red) kırmızı) astarlıdır. Dışta pişmeden kaynaklanan bozukluklar, derin fırça izleri ve siyah-kahverengi boyalar vardır.	

Tarihleme : M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl sonları.

Katalog No : 119. Lev. XXXV, 119, 119a-b.

Buluntu Yeri : Orta Tomas Tepe-Genel.

Ölçüler : Ağız Çapı: alınamadı. Yükseklik: 2,1 cm.

Form Tanımı : Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Dışa çekik dudak kenarlıdır. Dudak kenarı üzerinde ince bir oluk vardır. Ağız kenarından dışa doğru belirgin bir çıkıntı yaptıktan sonra bir kavisle gövdeye geçmektedir. Kalın cidarlıdır.

Hamur Rengi : 7,5YR 5/4 (brown) kahverengi.

Katkı Maddesi : İnce kalker, altın sarısı az mika. Kil sıktır.

Astar-Bezeme : İçi-dışı kahverengi-kırmızı astarlıdır.

Tarihleme : M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl sonları.

Katalog No : 120. Lev. XXXV, 120, 120a-b.

Buluntu Yeri : Orta Tomas Tepe-Genel.

Ölçüler : Ağız Çapı: 16 cm. Yükseklik: 4,4 cm.

Form Tanımı : Ağız kenarının bir bölümü korunmuştur. Dışa çekik dudak kenarlıdır. Dudak kenarı üzerinde ince bir oluk vardır. Kalın cidarlıdır.

Hamur Rengi : 10YR 5/4 (yellowish brown) sarımsı kahverengi.

Katkı Maddesi : Çok ince az kalker, beyaz az mika, taşcık. Kil ince ve sıktır.

Astar-Bezeme : İçi tek kat ince sarımsı kırmızı, dışı çift kat koyu kırmızı astarlıdır.

Tarihleme : M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl sonları.

Katalog No	: 121.	Lev. XXXV, 121, 121a-b.
Buluntu Yeri	: Çatal Tepe-Bahçeler.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 12 cm. Kaide Çapı: 4 cm. Yükseklik: 6 cm.	
Form Tanımı	: Ağız-gövde ve kaidesinin bir bölümü korunmuştur. İçe çekik ağız kenarlıdır. Konik gövdelidir. Halka kaidelidir. Cidarı kaideye doğru kalınlaşmaktadır.	
Hamur Rengi	: 7,5YR 5/6 (strong brown) koyu kahverengi.	
Katkı Maddesi	: İrili ufaklı kalker, az taşçık, altın sarısı az mika, şamot. Yüzeyde kalker patlakları vardır.	
Astar-Bezeme	: İçi açık kırmızı, dışı kahverengi-siyah astarlıdır.	
Tarihleme	: M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl	

Katalog No	: 122.	Lev. XXXV, 122, 122a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 19,8 cm. Yükseklik: 4,7 cm.	
Form Tanımı	: Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. İçe çekik ağız kenarlıdır. Konik gövdelidir. Ağız kenarında kalın olan cidar gövdede hafif incedir.	
Hamur Rengi	: 5YR 5/6 (yellowish red) sarımsı kırmızı.	
Katkı Maddesi	: Yoğun kalker, mika, taşçık.	
Astar-Bezeme	: İçi ve dışta dudak kenarından gövdeye doğru koyu kırmızı astarlıdır. Dışta gövdede kırmızı boya kalıntıları vardır.	
Tarihleme	: M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl	

Katalog No	: 123.	Lev. XXXV, 123, 123a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 13,8 cm. Yükseklik: 4,2 cm.	
Form Tanımı	: Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. İçe çekik ağız kenarlıdır. Konik gövdelidir. Cidar kaideye doğru hafif kalınlaşmaktadır.	
Hamur Rengi	: 5YR 3/1 (very dark gray) çok yoğun gri.	
Katkı Maddesi	: Yoğun ince kalker, mika, gözenekli.	
Astar-Bezeme	: İçi mat siyah astarlıdır. Dışta dudak kenarında kırmızı kalın bir bant(?), gövdede siyah astar kalıntıları vardır.	
Tarihleme	: M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl	

Katalog No	: 124.	Lev. XXXV, 124, 124a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: alınamadı. Yükseklik: 3,5 cm.	
Form Tanımı	: Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. İçe çekik ağız kenarlıdır. Konik gövdelidir. İnce cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 7,5YR 5/4 (brown) kahverengi. Çekirdek: 5YR 5/6 (yellowish red) sarımsı kırmızı.	
Katkı Maddesi	: İnce yoğun kalker, az iri taş, az mika, gözenekli.	
Astar-Bezeme	: İçi koyu kırmızı (2,5YR 5/8 (red) kırmızı), dışı siyah astarlıdır.	
Tarihleme	: M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl	

Katalog No	: 125.	Lev. XXXVI, 125, 125a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: alınamadı. Yükseklik: 5 cm.	
Form Tanımı	: Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. İçe çekik ağız kenarlıdır. Konik gövdelidir. İnce cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 10YR 5/4 (yellowish brown) sarımsı kahverengi.	
Katkı Maddesi	: Kalker, mika, gözenekli.	
Astar-Bezeme	: İçi-dışı açık kırmızı astarlıdır.	
Tarihleme	: M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl	

Katalog No	: 126.	Lev. XXXVI, 126, 126a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe-Güney Etek.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 14,4 cm. Yükseklik: 5 cm.	
Form Tanımı	: Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. İçe çekik ağız kenarlıdır. Konik gövdelidir. İnce cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 5YR 5/4 (reddish brown) kırmızımsı kahverengi.	
Katkı Maddesi	: Yoğu ince kalker, kum, az mika.	
Astar-Bezeme	: İçi-dışı kahverengi-kırmızı astarlıdır.	
Tarihleme	: M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl	

Katalog No	: 127.	Lev. XXXVI, 127, 127a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe-Genel	
Ölçüler	: Ağız Çapı: alınamadı. Yükseklik: 3,7 cm.	
Form Tanımı	: Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Dışa çekik ağız kenarlıdır. "S" şeklinde gövde profillidir. Gövde altta hem içte hem de dışta incelererek içe doğru dönmektedir. İnce cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 2,5YR 5/8 (red) kırmızı.	
Katkı Maddesi	: İnce kum, altın sarısı az mika, gözenekli.	
Astar-Bezeme	: İçi-dışı parlak sarımsı kırmızı (2,5YR 4/8 (red) kırmızı-2,5YR 5/8 (red) kırmızı arası) astarlıdır.	
Tarihleme	: M.Ö. 1. yüzyıl sonu-M.S. 1. yüzyılın ilk yarısı.	

Katalog No	: 128.	Lev. XXXVI, 128, 128a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 16,6 cm. Yükseklik: 5,6 cm. Kaide Çapı: 5,4 cm.	
Form Tanımı	: Ağız, gövde ve kaidesinin bir bölümü korunmuştur. Sarkık ağız kenarlıdır. Derin ve düz bir gövde profiline sahiptir. Halka kaidelidir. Kalın cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 2,5YR 4/6 (red) kırmızı.	
Katkı Maddesi	: İnce kalker, kum, mika.	
Astar-Bezeme	: Astarsız bırakılmıştır.	
Tarihleme	: M.Ö. 3. yüzyıl	

Katalog No	: 129.	Lev. XXXVI, 129, 129a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: alınamadı. Yükseklik: 2,7 cm.	
Form Tanımı	: Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Sarkık ağız kenarlıdır. Derin gövde profili, aşağıya doğru hafif bir kırılma ile devam etmektedir. Kat. No: 4'e göre ince cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: Kötü pişme nedeniyle tespit edilememiştir.	
Katkı Maddesi	: İri ve bol miktarda taş ve kalker.	
Astar-Bezeme	: Astarsız bırakılmıştır.	
Tarihleme	: M.Ö. 3. yüzyıl	

Katalog No	: 130.	Lev. XXXVII, 130, 130a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: alınamadı. Yükseklik: 2,9 cm.	
Form Tanımı	: Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Sarkık ağız kenarlıdır. İçte dudak oturma yerinin altında ince bir oluk vardır. Derin bir gövde profiline sahiptir. Cidar, aşağıya doğru kalınlaşmaktadır.	
Hamur Rengi	: 2,5YR 4/3 (olive brown) zeytin kahverengi.	
Katkı Maddesi	: İri ve bol miktarda taş ve kalker.	
Astar-Bezeme	: Astarsız bırakılmıştır.	
Tarihleme	: M.Ö. 3. yüzyıl	

- Katalog No** : 131. **Lev. XXXVII, 131, 131a-b.**
- Buluntu Yeri** : Orta Tomas Tepe-Genel.
- Ölçüler** : Ağız Çapı: 24 cm. Yükseklik: 2,5 cm.
- Form Tanımı** : Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Sarkık ağız kenarlıdır. İçte dudak oturma yerinin altında ince bir oluk vardır. Derin bir gövde profiline sahiptir. Cidar, aşağıya doğru kalınlaşmaktadır.
- Hamur Rengi** : 5YR 5/8 (yellowish red) sarımsı kırmızı.
- Katkı Maddesi** : İnce kalker, kum.
- Astar-Bezeme** : İçi-dışı kırmızı-kahverengi astarlıdır. Ağız kenarında siyah-kahverengi, kırmızı renkli kalın bir bant vardır. İçte bu bandın altında ince kırmızı bir bant daha bulunmaktadır.
- Tarihleme** : M.Ö. 3. yüzyıl

- Katalog No** : 132. **Lev. XXXVII, 132, 132a-b.**
- Buluntu Yeri** : Orta Tomas Tepe-Genel.
- Ölçüler** : Ağız Çapı: 28,4 cm. Yükseklik: 2,3 cm.
- Form Tanımı** : Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Dışa doğru çekik, sarkık ağız kenarlıdır. İnce cidarlıdır.
- Hamur Rengi** : Kötü pişme nedeniyle tespit edilememiştir.
- Katkı Maddesi** : Kalker, iri ve bol miktarda taş.
- Astar-Bezeme** : Astarsız bırakılmıştır.
- Tarihleme** : M.Ö. 2.-1. yüzyıl

Katalog No	: 133.	Lev. XXXVII, 133, 133a-b.
Buluntu Yeri	: Çatal Tepe-Bahçeler.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: alınamadı. Yükseklik: 2,2 cm.	
Form Tanımı	: Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Dışa doğru çekik, sarkık ağız kenarlıdır. İçte, gövdenin üst kısmında ince bir oluk vardır. Ağızdan gövdeye geçişte hafif bir kırılma vardır ve cidar bu geçişte incelmektedir.	
Hamur Rengi	: 5YR 4/1 (dark gray) koyu gri.	
Katkı Maddesi	: İnce kalker, taş ve mika.	
Astar-Bezeme	: İç-dışı, kahverengi-siyah astarlıdır.	
Tarihleme	: M.Ö. 2.-1. yüzyıl	

Katalog No	: 134.	Lev. XXXVII, 134, 134a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe-Güney Etek.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 22 cm. Yükseklik: 2,3 cm.	
Form Tanımı	: Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Dışa doğru çekik, sarkık ağız kenarlıdır. İçte, gövdenin üst kısmında ince bir oluk vardır. Kalın cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 2,5YR 5/8 (red) kırmızı.	
Katkı Maddesi	: kalker, ufak taş parçaları.	
Astar-Bezeme	: İçinde ve dışında kırmızı-kahverengi astar izleri vardır.	
Tarihleme	: M.Ö. 2.-1. yüzyıl	

Katalog No	: 135.	Lev. XXXVII, 135, 135a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 22,2 cm. Yükseklik: 2,4 cm.	
Form Tanımı	: Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Dışa doğru çekik, sarkık ağız kenarlıdır. İçte, dudakın oturma yerinin altında ince bir oluk vardır. Kalın cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: Gley 2 5/5PG (bluish gray) mavimsi gri.	
Katkı Maddesi	: İnce kalker.	
Astar-Bezeme	: İçi-dışı mat siyah astarlıdır.	
Tarihleme	: M.Ö. 2.-1. yüzyıl	

Katalog No	: 136.	Lev. XXXVIII, 136, 136a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe-Genel.	
Ölçüler	: Kaide Çapı: 8 cm. Yükseklik: 3,4 cm.	
Form Tanımı	: Kaide ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Basit, alçak halka kaidelidir. Sosluğunun yivi belirgin değildir. Kalın cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: Kötü pişme nedeniyle tespit edilememiştir.	
Katkı Maddesi	: İri kalker ve taş parçaları.	
Astar-Bezeme	: İçinde ve dışında siyah boya izleri vardır.	
Tarihleme	: M.Ö. 3.-1. yüzyıl	

Katalog No : 137. **Lev. XXXVIII, 137, 137a-b.**
Buluntu Yeri : Orta Tomas Tepe-Genel.
Ölçüler : Kaide Çapı: 9 cm. Yükseklik: 1,9 cm.
Form Tanımı : Kaide ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Sosluğu derin bir yive sahiptir. Yüksek halka kaidelidir. İnce cidarlıdır.
Hamur Rengi : Gley 2 5/5BG (greenish gray) yeşilimsi gri.
Katkı Maddesi : İnce kalker.
Astar-Bezeme : Astarsız bırakılmıştır.
Tarihleme : M.Ö. 3.-1. yüzyıl

Katalog No : 138. **Lev. XXXVIII, 138, 138a-b.**
Buluntu Yeri : Orta Tomas Tepe-Genel.
Ölçüler : Ağız Çapı: 22 cm. Yükseklik: 2,3 cm.
Tanım : Ağız-gövde parçasından oluşmaktadır. Düz dudak tablalı ve sarkık ağız kenarlıdır. Gövde aşağıya doğru düz bir şekilde inmektedir. Kalın cidarlıdır.
Hamur Rengi : Gley 1 4/10Y (greenish gray) yeşilimsi gri.
Katkı Maddesi : İri kalker ve taş parçaları.
Astar-Bezeme : Dışı astarsız bırakılmıştır. İçi sarımsı kırmızı astarlıdır.
Tarihleme : M.Ö. 2. yüzyıl

Katalog No	: 139.	Lev. XXXVIII, 139, 139a-b.
Buluntu Yeri	: Kavak Yerleşim-Ortak Bahçeler.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: alınamadı. Yükseklik: 2,7 cm.	
Form Tanımı	: Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Dik ağız kenarlıdır. Ağızdan gövdeye keskin bir dönüş yapmaktadır. İnce cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 5YR 5/8 (yellowish red) sarımsı kırmızı. Çekirdek: Gley 2 4/1 (dark greenish gray) koyu yeşilimsi gri.	
Katkı Maddesi	: Kalker, altın sarısı mika, gözenekli.	
Astar-Bezeme	: İçi ve dışta dudak kenarı mat siyah astarlıdır. Dış gövde kırmızı astarlıdır.	
Tarihleme	: M.Ö. 2. yüzyıl ortası-M.S. erken 1. yüzyıl arası.	

Katalog No	: 140.	Lev. XXXVIII, 140, 140a-b.
Buluntu Yeri	: Şarköy-Ala Kapı Üstü.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: alınamadı. Yükseklik: 2,6 cm.	
Form Tanımı	: Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Dik ağız kenarlıdır. Ağızdan gövdeye keskin bir dönüş yapmaktadır. İnce cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 5YR 5/8 (yellowish red) sarımsı kırmızı.	
Katkı Maddesi	: Az kalker, altın sarısı az mika, gözenekli.	
Astar-Bezeme	: İçi koyu kırmızı (2,5YR 4/6 (red) kırmızı), dışı kırmızı, siyah-kahverengi astarlıdır.	
Tarihleme	: M.Ö. 2. yüzyıl ortası-M.S. erken 1. yüzyıl arası.	

Katalog No	: 141.	Lev. XXXIX, 141, 141a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: alınamadı. Yükseklik: 2,8 cm.	
Form Tanımı	: Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Dik ağız kenarlıdır. Ağızdan gövdeye keskin bir dönüş yapmaktadır. Kalın cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 7,5YR 5/4 (brown) kahverengi.	
Katkı Maddesi	: Kalker, az altın sarısı mika, iri taş, şamot, gözenekli.	
Astar-Bezeme	: İçi-dışı koyu kırmızı (10R 5/6 (red) kırmızı) astarlıdır.	
Tarihleme	: M.Ö. 2. yüzyıl ortası-M.S. erken 1. yüzyıl arası.	

Katalog No	: 142.	Lev. XXXIX, 142, 142a-b.
Buluntu Yeri	: Kavak Yerleşim-Ortak Bahçeler.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 21 cm. Yükseklik: 1,8 cm.	
Form Tanımı	: Ağız-gövde parçasından oluşmaktadır. Dik ağız kenarlıdır. Ağızdan gövdeye keskin bir dönüş yapmaktadır. Gövde düzdür. İnce cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: Gley 1 4/ (dark gray) koyu gri.	
Katkı Maddesi	: İnce kalker, az mika. Kil sıklıdır. Sert pişmiştir.	
Astar-Bezeme	: İçi ve dışta dudak kenarı mat siyah astarlıdır. Dış gövde siyah-kırmızı astarlıdır.	
Tarihleme	: M.Ö. 2. yüzyıl ortası-Tiberius Dönemi arası.	

Katalog No	: 143.	Lev. XXXIX, 143, 143a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 30 cm. Yükseklik: 2,4 cm.	
Form Tanımı	: Ağız-gövde parçasından oluşmaktadır. Dik ağız kenarlıdır. Ağızdan gövdeye keskin bir dönüş yapmaktadır. Gövde düzdür. İnce cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 5YR 5/6 (yellowish red) sarımsı kırmızı. Çekirdek; Gley 1 4/1 (dark greenish gray) koyu yeşilimsi gri.	
Katkı Maddesi	: Yoğun ince kalker, az mika, şamot, gözenekli.	
Astar-Bezeme	: İçi siyah-kırmızı astarlıdır. Dışta dudak kenarında koyu kırmızı kalın bir bant ve bu bant üzerinde ince siyah bantlar(?) vardır. Gövde kırmızı astarlıdır.	
Tarihleme	: M.Ö. 2. yüzyıl ortası-Tiberius Dönemi arası.	

Katalog No	: 144.	Lev. XXXIX, 144, 144a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: alınamadı. Yükseklik: 2,8 cm.	
Form Tanımı	: Ağız-gövde parçasından oluşmaktadır. Dik ağız kenarlıdır. Ağızdan gövdeye keskin bir dönüş yapmaktadır. Gövde düzdür. Kalın cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 5YR 5/8 (yellowish red) sarımsı kırmızı.	
Katkı Maddesi	: İnce kalker, altın sarısı az mika, taşçık, gözenekli.	
Astar-Bezeme	: İçi kırmızı-siyah, dışı kırmızı astarlıdır. Dışta ağız kenarında siyah boyalar vardır.	
Tarihleme	: M.Ö. 2. yüzyıl ortası-Tiberius Dönemi arası.	

Katalog No	: 145.	Lev. XXXIX, 145, 145a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: alınamadı. Yükseklik: 2,3 cm.	
Form Tanım	: Ağız-gövde parçasından oluşmaktadır. Dik ağız kenarlıdır. Ağızdan gövdeye keskin bir dönüş yapmaktadır. Gövde düzdür. İnce cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 2,5YR 5/6 (red) kırmızı.	
Katkı Maddesi	: Az kalker mika, taşcık, gözenekli.	
Astar-Bezeme	: İçi ve dışta dudak kenarı koyu kırmızı (2,5YR 4/8 (red) kırmızı) astarlıdır. Dış gövde astarsız bırakılmıştır.	
Tarihleme	: M.Ö. 2. yüzyıl ortası-Tiberius Dönemi arası.	

Katalog No	: 146.	Lev. XL, 146, 146a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: alınamadı. Yükseklik: 3,3 cm.	
Form Tanımı	: Ağız-gövde parçasından oluşmaktadır. Dik ağız kenarı hafif dışa doğru meyillidir. İnce cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 10YR 4/3 (brown) kahverengi.	
Katkı Maddesi	: İnce yoğun kalker, altın sarısı mika. Gözeneklidir.	
Astar-Bezeme	: İçi-dışı kahverengi-siyah astarlıdır.	
Tarihleme	: M.Ö. geç 2. yüzyıl ile M.S. erken 1. yüzyıl arası.	

Katalog No	: 147.	Lev. XL, 147, 147a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: alınamadı. Yükseklik: 2,9 cm.	
Form Tanımı	: Ağız-gövde parçasından oluşmaktadır. Dik, kısa ağız kenarı hafif dışa doğru meyillidir. Kalın cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 2,5YR 4/6 (red) kırmızı. Çekirdek; Gley 1 5/1 (greenish gray) yeşilimsi gri.	
Katkı Maddesi	: İri kalker, taşcık.	
Astar-Bezeme	: İçi-dışı kahverengi-siyah astarlıdır.	
Tarihleme	: M.Ö. geç 2. yüzyıl ile M.S. erken 1. yüzyıl arası.	

Katalog No	: 148.	Lev. XL, 148, 148a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: alınamadı. Yükseklik: 2,7 cm.	
Form Tanımı	: Ağız-gövde parçasından oluşmaktadır. Dik ağız kenarı hafif dışa doğru meyillidir. İnce cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 5YR 6/6 (reddish yellow) kırmızımsı sarı.	
Katkı Maddesi	: Kalker, altın sarısı az mika, taşcık, gözenekli. Yüzeyde kalker patlakları vardır.	
Astar-Bezeme	: İçi-dışı sarımsı kırmızı astarlıdır.	
Tarihleme	: M.Ö. geç 2. yüzyıl ile M.S. erken 1. yüzyıl arası.	

Katalog No : 149. **Lev. XL, 149, 149a-b.**

Buluntu Yeri : Çatal Tepe-Genel.

Ölçüler : Ağız Çapı: 25,8 cm. Yükseklik: 2 cm.

Form Tanımı : Ağızve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Ağız kenarı dışa doğru uzantılı, kademeli gövde yapısına sahiptir. İnce cidarlıdır.

Hamur Rengi : 5YR 5/6 (yellowish red) sarımsı kırmızı.

Katkı Maddesi : İnce kalker, altın sarısı az mika. Kil gözeneklidir.

Astar-Bezeme : İçi koyu kırmızı, dışı siyah-kahverengi astarlıdır.

Tarihleme : M.Ö. 2. yüzyıl ortaları-M.S. erken 1. yüzyıl

Katalog No : 150. **Lev. XL, 150, 150a-b.**

Buluntu Yeri : Orta Tomas Tepe-Genel.

Ölçüler : Ağız Çapı: 24 cm. Yükseklik: 2,4 cm.

Form Tanımı : Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Ağız kenarı dışa doğru uzantılı, kademeli gövde yapısına sahiptir. İnce cidarlıdır.

Hamur Rengi : 2,5YR 5/8 (red) kırmızı.

Katkı Maddesi : İnce kalker, çok az altın sarısı mika, kum. Kil sıklıdır.

Astar-Bezeme : İçi koyu kırmızı (10R 4/6 (red) kırmızı), dışı açık kırmızı astarlıdır. Ek olarak içte kırmızı astar yanında siyah boyalar vardır.

Tarihleme : M.Ö. 2. yüzyıl ortaları-M.S. erken 1. yüzyıl

- Katalog No** : 151. **Lev. XLI, 151, 151a-b.**
- Buluntu Yeri** : Orta Tomas Tepe-Genel.
- Ölçüler** : Ağız Çapı: 24 cm. Yükseklik: 4,2 cm. Kaide Çapı: 17,8 cm.
- Form Tanımı** : Ağız-gövde ve kaidesinin bir bölümü korunmuştur. Yuvarlatılmış ağız kenarlıdır. Gövde koniktir. Düz diplidir. Cidar kaideye doğu kalınlaşmaktadır.
- Hamur Rengi** : 5YR 5/6 (yellowish red) sarımsı kırmızı.
- Katkı Maddesi** : Kalker.
- Astar-Bezeme** : Dışta ağız kenarı ve içte tabanına geçişe kadar kahverengi-siyah kalın bir bant vardır. İçte bu kalın banttan sonra kalın devetüyü rengi bir bant vardır. Bundan sonra tekrar kahverengi-siyah bir bant başlamaktadır. Dışında ise siyah, kırmızı ve krem rengi boya izleri vardır.
- Tarihleme** : M.Ö. 1. yüzyıl-M.S. 2. yüzyılın ilk yarısı.

- Katalog No** : 152. **Lev. XLI, 152, 152a-b.**
- Buluntu Yeri** : Orta Tomas Tepe-Genel.
- Ölçüler** : Ağız Çapı: 23,6 cm. Yükseklik: 4,1 cm. Kaide Çapı: 17,6 cm.
- Form Tanımı** : Ağız-gövde ve kaidesinin bir bölümü korunmuştur. Yuvarlatılmış ağız kenarlıdır. Gövde koniktir. Düz diplidir. Kalın cidarlıdır.
- Hamur Rengi** : 5YR 5/8 (yellowish red) sarımsı kırmızı.
- Katkı Maddesi** : İnce kalker, kum.
- Astar-Bezeme** : Dışta dudak üzeri ve içte devam eden kalın koyu kırmızı bir bant vardır. Geri kalan kısmı açık devetüyü rengi astarlıdır.
- Tarihleme** : M.Ö. 1. yüzyıl-M.S. 2. yüzyılın ilk yarısı.

Katalog No	: 153.	Lev. XLI, 153, 153a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 25,4 cm. Yükseklik: 3,9 cm. Kaide Çapı: 19 cm.	
Form Tanımı	: Ağız-gövde ve kaidesinin bir bölümü korunmuştur. Yuvarlatılmış ağız kenarlıdır. Gövde koniktir. Düz diplidir. Kalın cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 5YR 5/8 (yellowish red) sarımsı kırmızı. Çekirdek: 7,5YR 5/4 (brown) kahverengi.	
Katkı Maddesi	: Kalker, iri taş.	
Astar-Bezeme	: Dışı ve içte taban geçişine kadar koyu kırmızı astarlıdır. İçte geri kalan kısım açık kırmızı renklidir.	
Tarihleme	: M.Ö. 1. yüzyıl-M.S. 2. yüzyılın ilk yarısı.	

Katalog No	: 154.	Lev. XLI, 154, 154a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: alınamadı. Kaide Çapı: alınamadı. Yükseklik: 4,5 cm.	
Form Tanımı	: Ağız-gövde ve kaidesinin bir bölümü korunmuştur. Yuvarlatılmış ağız kenarlıdır. Gövde koniktir. Düz diplidir. Kalın cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 7,5YR 6/4 (light brown) açık kahverengi.	
Katkı Maddesi	: İnce yoğun kalker.	
Astar-Bezeme	: Açık krem rengi astar üzerinde dışta dudak üzerinde bir ve içte iki kalın bant vardır.	
Tarihleme	: M.Ö. 1. yüzyıl-M.S. 2. yüzyılın ilk yarısı.	

Katalog No	: 155.	Lev. XLI, 155, 155a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 34 cm. Yükseklik: 4,4 cm. Kaide Çapı: 26 cm.	
Form Tanımı	: Ağız-gövde ve kaidesinin bir bölümü korunmuştur. Yuvarlatılmış ağız kenarlıdır. Gövde koniktir. Düz diplidir. Kalın cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 10YR 6/4 (light yellowish brown) açık sarımsı kahverengi.	
Katkı Maddesi	: Az kalker, taş.	
Astar-Bezeme	: Krem/açık devetüyü rengi astar üzerine içte ve dışta dudak üzerinde bir ve içte kalın siyah bir bant vardır.	
Tarihleme	: M.Ö. 1. yüzyıl-M.S. 2. yüzyılın ilk yarısı.	

Katalog No	: 156.	Lev. XLII, 156, 156a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 35,8 cm. Yükseklik: 5,6 cm. Kaide Çapı: 27,2 cm.	
Form Tanımı	: Ağız-gövde ve kaidesinin bir bölümü korunmuştur. Yuvarlatılmış ağız kenarlıdır. Gövde koniktir. Düz diplidir. Kalın cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 5YR 6/6 (reddish yellow) kırmızımsı sarı.	
Katkı Maddesi	: İnce yoğun kalker.	
Astar-Bezeme	: Dışta dudak kenarında ve içte taban geçişine kadar kalın kırmızı bir bant vardır. Geri kalan kısmı açık kırmızı/devetüyü rengi astarlıdır.	
Tarihleme	: M.Ö. 1. yüzyıl-M.S. 2. yüzyılın ilk yarısı.	

- Katalog No** : 157. **Lev. XLII, 157, 157a-b.**
- Buluntu Yeri** : Orta Tomas Tepe-Genel.
- Ölçüler** : Ağız Çapı: 27,2 cm. Yükseklik: 4 cm. Kaide Çapı: 19,8 cm.
- Form Tanımı** : Ağız-gövde ve kaidesinin bir bölümü korunmuştur. Yuvarlatılmış ağız kenarlıdır. Gövde koniktir. Düz diplidir. Kalın cidarlıdır.
- Hamur Rengi** : 5YR 5/8 (yellowish red) sarımsı kırmızı.
- Katkı Maddesi** : Yoğun kalker.
- Astar-Bezeme** : Dışta dudak kenarında ve içi koyu kırmızı astarlıdır. Dışta geri kalan kısmı açık kırmızı/devetüyü rengi astarlıdır.
- Tarihleme** : M.Ö. 1. yüzyıl-M.S. 2. yüzyılın ilk yarısı.

- Katalog No** : 158. **Lev. XLII, 158, 158a-b.**
- Buluntu Yeri** : Orta Tomas Tepe-Genel.
- Ölçüler** : Ağız Çapı: 36 cm. Yükseklik: 5,3 cm. Kaide Çapı: 29 cm.
- Form Tanımı** : Ağız-gövde ve kaidesinin bir bölümü korunmuştur. Yuvarlatılmış ağız kenarlıdır. Gövde koniktir. Düz diplidir. Kalın cidarlıdır.
- Hamur Rengi** : 5YR 5/6 (yellowish red) sarımsı kırmızı.
- Katkı Maddesi** : Kalker.
- Astar-Bezeme** : Dışta dudak kenarında ve içte taban geçişine kadar kalın koyu kırmızı bir bant vardır. İçte tabanında tekrar kalın koyu kırmızı kalın bir bant bulunmaktadır. Geri kalan kısmı açık kırmızı/devetüyü rengi astarlıdır.
- Tarihleme** : M.Ö. 1. yüzyıl-M.S. 2. yüzyılın ilk yarısı.

Katalog No : 159. Lev. XLII, 159, 159a-b.

Buluntu Yeri : Orta Tomas Tepe-Genel.

Ölçüler : Ağız Çapı: 37,2 cm. Kaide Çapı: 32,2 cm Yükseklik: 4,4 cm.

Form Tanımı : Ağız-gövde ve kaidesinin bir bölümü korunmuştur. Yuvarlatılmış ağız kenarlıdır. Gövde koniktir. Düz diplidir. Kalın cidarlıdır.

Hamur Rengi : 5YR 5/8 (yellowish red) sarımsı kırmızı.

Katkı Maddesi : İrili ufaklı kalker. Yüzeyde kalker patlakları vardır.

Astar-Bezeme : İçi-dışı krem rengi astarlıdır. Dışta dudak kenarı ve içte kaide geçişine kadar kalın sarımsı kırmızı kalın bir bant vardır.

Tarihleme : M.Ö. 1. yüzyıl-M.S. 2. yüzyılın ilk yarısı.

Katalog No : 160. Lev. XLII, 160, 160a-b.

Buluntu Yeri : Orta Tomas Tepe-Tapınak Temeli?.

Ölçüler : Ağız Çapı: alınamadı. Yükseklik: 3,1 cm. Kaide Çapı: alınamadı.

Tanım : Ağız-gövde ve kaidesinin bir bölümü korunmuştur. Yuvarlatılmış ağız kenarlıdır. Gövde koniktir. Düz diplidir. Kalın cidarlıdır.

Hamur Rengi : 2,5YR 5/8 (red) kırmızı. Çekirdek: 5YR 6/6 (reddish yellow) kırmızımsı sarı.

Katkı Maddesi : Çok az kalker. Kil sıklıdır.

Astar-Bezeme : İçi ve dışta dudak kenarı koyu kırmızı(10R 4/6 (red) kırmızı) astarlıdır. Dışta gövde ince açık kırmızı astarlıdır.

Tarihleme : M.Ö. 1. yüzyıl-M.S. 2. yüzyılın ilk yarısı.

Katalog No	: 161.	Lev. XLIII, 161, 161a-b.
Buluntu Yeri	: Çatal Tepe-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 23,4 cm. Kaide Çapı: 19,2 cm. Yükseklik: 3,3 cm.	
Form Tanımı	: Ağız-gövde ve kaidesinin bir bölümü korunmuştur. Yuvarlatılmış ağız kenarlıdır. Gövde koniktir. Düz diplidir. Kalın cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 5YR 5/8 (yellowish red) sarımsı kırmızı.	
Katkı Maddesi	: Yoğun kalker.	
Astar-Bezeme	: İçi-dışı açık kırmızı astarlıdır. Dışta dudak kenarı üzeri ve içinde astarı üzerinde ince şeritler halinde siyah boya uygulanmıştır.	
Tarihleme	: M.Ö. 1. yüzyıl-M.S. 2. yüzyılın ilk yarısı.	

Katalog No	: 162.	Lev. XLIII, 162, 162a-b.
Buluntu Yeri	: Çatal Tepe-Seramik Çukuru.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 34,8 cm. Kaide Çapı: 28,8 cm. Yükseklik: 4,8 cm.	
Form Tanımı	: Ağız-gövde ve kaidesinin bir bölümü korunmuştur. Yuvarlatılmış ağız kenarlıdır. Gövde koniktir. Düz diplidir. Kalın cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 2,5YR 5/8 (red) kırmızı.	
Katkı Maddesi	: Kalker.	
Astar-Bezeme	: Dudak üzeri ve içte kaide geçişine kadar koyu kırmızı kalın bir bant vardır. Tabanında ikinci bir bant görülmektedir. Bu bantlar üzerinde tekrar ince siyah bantlar vardır.	
Tarihleme	: M.Ö. 1. yüzyıl-M.S. 2. yüzyılın ilk yarısı.	

Katalog No	: 163.	Lev. XLIII, 163, 163a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 38,4 cm. Yükseklik: 3,7 cm. Kaide Çapı: 32,6 cm.	
Form Tanımı	: Ağız-gövde ve kaidesinin bir bölümü korunmuştur. Yuvarlatılmış ağız kenarlıdır. Gövde koniktir. Düz diplidir. Kalın cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 7,5YR 6/6 (reddish yellow) kırmızımsı sarı. Çekirdek: 5YR 5/8 (yellowish red) sarımsı kırmızı.	
Katkı Maddesi	: Yoğun kalker. Yüzeyde kalker patlakları vardır.	
Astar-Bezeme	: Dışta dudak kenarı ve içi sarımsı-kırmızı astarlıdır. Siyah ekler vardır. Dışı açık devetüyü astarlıdır.	
Tarihleme	: M.Ö. 1. yüzyıl-M.S. 2. yüzyılın ilk yarısı.	

Katalog No	: 164.	Lev. XLIII, 164, 164a-b.
Buluntu Yeri	: Çatal Tepe-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: alınamadı. Kaide Çapı: alınamadı. Yükseklik: 4,8 cm.	
Form Tanımı	: Ağız-gövde ve kaidesinin bir bölümü korunmuştur. Yuvarlatılmış ağız kenarlıdır. Gövde koniktir. Düz diplidir. Kalın cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 5YR 6/6 (reddish yellow) kırmızımsı sarı.	
Katkı Maddesi	: İrili ufaklı kalker.	
Astar-Bezeme	: Dışta dudak kenarı ve içi kırmızı astarlıdır. Dışı açık devetüyü(?) astarlıdır.	
Tarihleme	: M.Ö. 1. yüzyıl-M.S. 2. yüzyılın ilk yarısı.	

Katalog No	: 165.	Lev. XLIII, 165, 165a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe, Dölek-Kiklopik Duvar Üstü.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 41,6 cm. Yükseklik: 4,9 cm. Kaide Çapı: 35,6 cm.	
Form Tanımı	: Ağız-gövde ve kaidesinin bir bölümü korunmuştur. Yuvarlatılmış ağız kenarlıdır. Gövde koniktir. Düz diplidir. Kalın cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 10YR 7/4 (very pale brown) çok soluk kahverengi.	
Katkı Maddesi	:Katkısız.	
Astar-Bezeme	: Dışta dudak kenarı ve içi sarımsı kırmızı, dışı açık devetüyü(?) astarlıdır.	
Tarihleme	: M.Ö. 1. yüzyıl-M.S. 2. yüzyılın ilk yarısı.	

Katalog No	: 166.	Lev. XLIII, 166, 166a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 34,6 cm. Kaide Çapı: 26,4 cm. Yükseklik: 4,6 cm.	
Form Tanımı	: Ağız-gövde ve kaidesinin bir bölümü korunmuştur. Yuvarlatılmış ağız kenarlıdır. Gövde koniktir. Düz diplidir. Kalın cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 5YR 5/8 (yellowish red) sarımsı kırmızı.	
Katkı Maddesi	: Yoğun ince kalker, taş.	
Astar-Bezeme	: İçi-dışı açık kırmızı astarlıdır. Dışta dudak kenarı ve içte kalın ve ince şeritler halinde sarımsı-kırmızı bantlar vardır.	
Tarihleme	: M.Ö. 1. yüzyıl-M.S. 2. yüzyılın ilk yarısı.	

Katalog No	: 167.	Lev. XLIV, 167, 167a-b.
Buluntu Yeri	: Çatal Tepe.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 35,6 cm. Kaide Çapı: 29,8 cm. Yükseklik: 4,8 cm.	
Form Tanımı	: Ağız-gövde ve kaidesinin bir bölümü korunmuştur. Yuvarlatılmış ağız kenarlıdır. Gövde koniktir. Düz diplidir. Kalın cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 7,5YR 6/6 (reddish yellow) kırmızımsı sarı.	
Katkı Maddesi	: İri tek tük kalker.	
Astar-Bezeme	: İçi ve dışta dudak kenarı sarımsı kırmızı astarlıdır. Dışta gövde ise devetüyü astarlıdır.	
Tarihleme	: M.Ö. 1. yüzyıl-M.S. 2. yüzyılın ilk yarısı.	

Katalog No	: 168.	Lev. XLIV, 168, 168a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 40 cm. Kaide Çapı: 33 cm. Yükseklik: 3,9 cm.	
Form Tanımı	: Ağız-gövde ve kaidesinin bir bölümü korunmuştur. Yuvarlatılmış ağız kenarlıdır. Gövde koniktir. Düz diplidir. Kalın cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 7,5YR 6/6 (reddish yellow) kırmızımsı sarı.	
Katkı Maddesi	: Az ince ve tek tük iri kalker.	
Astar-Bezeme	: İçi ve dışta dudak kenarı kırmızı astarlıdır. Dışta gövde açık kırmızı krem astarlıdır.	
Tarihleme	: M.Ö. 1. yüzyıl-M.S. 2. yüzyılın ilk yarısı.	

Katalog No	: 169.	Lev. XLIV, 169, 169a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 26 cm. Kaide Çapı: 19,2 cm. Yükseklik: 4,2 cm.	
Form Tanımı	: Ağız-gövde ve kaidesinin bir bölümü korunmuştur. Yuvarlatılmış ağız kenarlıdır. Gövde koniktir. Düz diplidir. Kalın cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 7,5YR 6/6 (reddish yellow) kırmızımsı sarı.	
Katkı Maddesi	: Yoğun ince kalker, az taş. İçte ve dışta yoğun kalker patlakları vardır.	
Astar-Bezeme	: İçte gövde aşırı decede aşınmıştır. Dışta dudak kenarı ve içte kaide geçişine kadar kalın koyu kırmızı bir bant vardır. Dışta açılı kırmızı renkte boya kalıntıları bulunamaktadır.	
Tarihleme	: M.Ö. 1. yüzyıl-M.S. 2. yüzyılın ilk yarısı.	

Katalog No	: 170.	Lev. XLIV, 170, 170a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 32,2 cm. Kaide Çapı: 27,6 cm. Yükseklik: 4,4 cm.	
Form Tanımı	: Ağız-gövde ve kaidesinin bir bölümü korunmuştur. Yuvarlatılmış ağız kenarlıdır. Gövde koniktir. Düz diplidir. Kalın cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 5YR 5/6 (yellowish red) sarımsı kırmızı.	
Katkı Maddesi	: Az şamot.	
Astar-Bezeme	: İçi ve dışta dudak kenarı koyu kırmızı (10R 4/6 (red) kırmızı) astarlıdır. Dışta gövde astarsız bırakılmıştır.	
Tarihleme	: M.Ö. 1. yüzyıl-M.S. 2. yüzyılın ilk yarısı.	

Katalog No	: 171.	Lev. XLIV, 171, 171a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: Alınamadı. Yükseklik: 1,7 cm.	
Form Tanımı	: Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Düz dudak tablalıdır. Kalın cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 5YR 5/6 (yellowish red) sarımsı kırmızı.	
Katkı Maddesi	: İnce kalker, taşcık, altın sarısı mika. Kil sıklıdır.	
Astar-Bezeme	: İçi ve dışta dudak kenarı kırmızı-kahverengi, siyah astarlıdır. Dışta gövde açık kırmızı astarlıdır. Dışta gövde geçişinde siyah bir bant(?) vardır.	
Tarihleme	: M.Ö. 1. yüzyıl ortaları-M.S. 1. yüzyıl sonları.	

Katalog No	: 172.	Lev. XLIV, 172, 172a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 21 cm. Yükseklik: 2,9 cm.	
Form Tanımı	: Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Düz dudak tablalıdır. Dudak tablasında tutamak şeklinde bir kulpa sahiptir. İnce cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 7,5YR 5/4 (brown) kahverengi.	
Katkı Maddesi	: Çok ince yoğun kalker, taşcık, az mika, gözenekli.	
Astar-Bezeme	: İçi-dışı koyu kırmızı astarlıdır.	
Tarihleme	: M.Ö. 1. yüzyıl ortaları-M.S. 1. yüzyıl sonları.	

Katalog No	: 173.	Lev. XLV, 173, 173a-b.
Buluntu Yeri	: Çatal Tepe-Bahçeler.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: alınamadı. Yükseklik: 3,2 cm.	
Form Tanımı	: Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Düz dudak tablalıdır. Kalın cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 7,5YR 6/6 (reddish yellow) kırmızımsı sarı.	
Katkı Maddesi	: Kalker, mika, taşçık, gözeneklidir.	
Astar-Bezeme	: İçi-dışı koyu kırmızı astarlıdır.	
Tarihleme	: M.Ö. 1. yüzyıl ortaları-M.S. 1. yüzyıl sonları.	

Katalog No	: 174.	Lev. XLV, 174, 174a-b.
Buluntu Yeri	: Çatal Tepe-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: alınamadı. Yükseklik: 3 cm.	
Form Tanımı	: Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Düz dudak tablalıdır. Kalın cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 5YR 5/6 (yellowish red) sarımsı kırmızı.	
Katkı Maddesi	: İnce kalker, altın sarısı az mika, gözenekli.	
Astar-Bezeme	: İçi çift kat, koyu kırmızı (10R 4/8 (red) kırmızı), dışı açık koyulu kırmızı (2,5YR 4/6 (red) kırmızı) astarlıdır.	
Tarihleme	: M.Ö. 1. yüzyıl ortaları-M.S. 1. yüzyıl sonları.	

Katalog No	: 175.	Lev. XLV, 175, 175a-b.
Buluntu Yeri	: Çatal Tepe-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 18,8 cm. Yükseklik: 1,5 cm.	
Form Tanımı	: Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Düz dudak tablalıdır. İnce cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 2,5YR 5/6 (red) kırmızı.	
Katkı Maddesi	: Çok ince yoğun kalker.	
Astar-Bezeme	: İçi-dışı çift kat, koyu kırmızı astarlıdır.	
Tarihleme	: M.Ö. 1. yüzyıl ortaları-M.S. 1. yüzyıl sonları.	

Katalog No	: 176.	Lev. XLV, 176, 176a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe, Dölek-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 15 cm. Yükseklik: 3,9 cm.	
Form Tanımı	: Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Düz dudak tablalıdır. Ağız kenarı ince cidarlı iken gövde hafif kalınlaşmaktadır.	
Hamur Rengi	: 5YR 5/8 (yellowish red) sarımsı kırmızı.	
Katkı Maddesi	: Kalker, mika, taşçık. Kil sıklıdır.	
Astar-Bezeme	: İçi-dışı kırmızı (10R 4/8 (red) kırmızı) astarlıdır.	
Tarihleme	: M.Ö. 1. yüzyıl ortaları-M.S. 1. yüzyıl sonları.	

Katalog No	: 177.	Lev. XLV, 177, 177a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 23,4 cm. Yükseklik: 2,1 cm.	
Form Tanımı	: Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Düz dudak tablalıdır. İnce cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 5YR 5/6 (yellowis red) sarımsı kırmızı.	
Katkı Maddesi	: Kalker, mika, taşçık. Kil sıklıdır.	
Astar-Bezeme	: İçi ve dudak tablası üzeri kırmızı, dışı açık devetüyü rengi astarlıdır.	
Tarihleme	: M.Ö. 1. yüzyıl ortaları-M.S. 1. yüzyıl sonları.	

Katalog No	: 178.	Lev. XLVI, 178, 178a-b.
Buluntu Yeri	: Çatal Tepe-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: Alınamadı. Yükseklik: 2,2 cm.	
Form Tanımı	: Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Dışa çekik ağız kenarlıdır. Dışta dudak altında dışa doğru bir dirsek şeklinde bir çıkıntısı vardır. İnce cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 7,5YR 6/6 (reddish yellow) kırmızımsı sarı.	
Katkı Maddesi	: Kalker, altın sarısı az mika. Kili, ince ve sıklıdır.	
Astar-Bezeme	: Yüzeyi açık koyulu kırmızı, sarımsı kırmızı astarlıdır. Dışta olasılıkla pişmeden kaynaklanan kırmızı-krem rengi dalgalanmalar vardır. Gövde altı ise koyu kırmızı-kahverengi renkte astarlıdır.	
Tarihleme	: M.Ö. 1. yüzyıl ortası-M.S. 1. yüzyıl	

Katalog No	: 179.	Lev. XLVI, 179, 179a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 20,8 cm. Kaide Çapı: 3,5 cm. Yükseklik: 3,1 cm.	
Form Tanımı	: Ağız-gövde ve kaidesinin bir bölümü korunmuştur. Ağız kenarının üzeri kırıktır. Ancak dışa çekik ağız kenarında ince bir oluk olduğu anlaşılmaktadır. Ağız belirgin, yumuşak bir kavisle gövdeye geçmektedir. Gövde meyillidir. Halka kaidelidir. Cidar ağız kenarında incedir. Gövdede hafif kalınlaşmaktadır.	
Hamur Rengi	: 5YR 5/8 (yellowish red) sarımsı kırmızı.	
Katkı Maddesi	: İnce yoğun kalker, altın sarısı çok az mika, kum.	
Astar-Bezeme	: İçi-dışı parlak sarımsı kırmızı (2,5YR 5/8 (red) kırmızı) astarlıdır.	
Tarihleme	: M.Ö. 1. yüzyıl sonları ve M.S. 1. yüzyıl ortaları.	

Katalog No	: 180.	Lev. XLVI, 180, 180a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 15,6 cm. Yükseklik: 2,4 cm.	
Form Tanımı	: Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Dışa çekik ağız kenarında ince bir oluk vardır. Ağız keskin bir açı ile gövdeye geçmektedir. Gövde meyillidir. Kalın cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 7,5YR 5/4 (brown) kahverengi.	
Katkı Maddesi	: Az mika, gözenekli.	
Astar-Bezeme	: İçi parlak koyu kırmızı (10R 4/6 (red) kırmızı), dışı devetüyü astarlıdır.	
Tarihleme	: M.Ö. 1. yüzyıl sonları ve M.S. 1. yüzyıl ortaları.	

Katalog No	: 181.	Lev. XLVI, 181, 181a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: alınamadı. Yükseklik: 3 cm.	
Form Tanımı	: Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Dışa çekik ağız kenarında ince bir oluk vardır. Ağız keskin bir açı ile gövdeye geçmektedir. Gövde meyillidir. Kalın cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 2,5YR 5/8 (red) kırmızı.	
Katkı Maddesi	: Az kalker ve mika, gözenekli.	
Astar-Bezeme	: İçi koyu kırmızı (10R 4/6 (red) kırmızı), dışı açık kırmızı/devetüyü astarlıdır.	
Tarihleme	: M.Ö. 1. yüzyıl sonları ve M.S. 1. yüzyıl ortaları.	

Katalog No	: 182.	Lev. XLVI, 182, 182a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 14,6 cm. Yükseklik: 2,3 cm.	
Form Tanımı	: Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Dışa çekik ağız kenarında ince bir oluk vardır. Keskin gövde dönüşlüdür. Dudak kenarında kalın olan cidar, aşağıya doğru incelmektedir.	
Hamur Rengi	: 5YR 5/6 (yellowish red) sarımsı kırmızı.	
Katkı Maddesi	: Çok ince yoğun kalker, az taşçık, gözenekli.	
Astar-Bezeme	: İçi-dışı koyu kırmızı (2,5YR 5/8 (red) kırmızı) astarlıdır.	
Tarihleme	: M.Ö. 1. yüzyıl sonları ve M.S. 1. yüzyıl ortaları.	

Katalog No	: 183.	Lev. XLVII, 183, 183a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 17,4 cm. Yükseklik: 2,5 cm.	
Form Tanımı	: Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Dışa çekik ağız kenarında ince bir oluk vardır. Ağız kenarı hafif meyilli dik bir açı ile gövde dönüşü ile birleşmektedir. Keskin gövde dönüşüdür. Dudak kenarında kalın olan cidar, gövde geçişinden itibaren incelmektedir.	
Hamur Rengi	: 5YR 5/8 (yellowish red) sarımsı kırmızı.	
Katkı Maddesi	: Çok ince kalker, az mika, kum, gözenekli. Kil ince ve sıkıdır.	
Astar-Bezeme	: İçi-dışı koyu kırmızı (10R 4/6 (red) kırmızı) astarlıdır. Dışta siyah ek boyalar vardır.	
Tarihleme	: M.Ö. 1. yüzyıl sonları ve M.S. 1. yüzyıl ortaları.	

Katalog No	: 184.	Lev. XLVII, 184, 184a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe, Dölek-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 26 cm. Yükseklik: 2,5 cm.	
Form Tanımı	: Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Dışa çekik ağız kenarı yukarıya doğru çıkıntılıdır. Keskin gövde dönüşüdür. Dudak kenarında kalın olan cidar, aşağıya doğru incelmektedir.	
Hamur Rengi	: 2,5YR 5/8 (red) kırmızı. Çekirdek: 10YR 5/4 (yellowish brown) sarımsı kahverengi.	
Katkı Maddesi	: Kalker, az taşıçık, mika, gözenekli.	
Astar-Bezeme	: İçi ve dışta dudak kenarı koyu kırmızı (2,5YR 4/6 (red) kırmızı), dış gövde açık kırmızı/devetüyü rengi astarlıdır.	

Tarihleme : M.Ö. 1. yüzyıl sonları ve M.S. 1. yüzyıl ortaları.

Katalog No : 185. Lev. XLVII, 185, 185a-b.

Buluntu Yeri : Orta Tomas Tepe-Genel.

Ölçüler : Ağız Çapı: 18,8 cm. Yükseklik: 2,1 cm.

Form Tanımı : Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Dışa çekik ağız kenarı sarkıktır ve üzerinde derin bir oluğa sahiptir. Ağız kenarı dik hafif meyilli bir açı ile gövde dönüşü ile birleşmektedir. Keskin gövde dönüşlüdür. Kalın cidarlıdır.

Hamur Rengi : 2,5YR 5/6 (red) kırmızı.

Katkı Maddesi : Kalker, altın sarısı az mika, taşcık.

Astar-Bezeme : İçte dudak kenarı koyu kahverengi-kırmızı, çift kat, iç gövde kırmızı tek kat, dışı ince açık kırmızı astarlıdır.

Tarihleme : M.Ö. 1. yüzyıl sonları ve M.S. 1. yüzyıl ortaları.

Katalog No : 186. Lev. XLVII, 186, 186a-b.

Buluntu Yeri : Orta Tomas Tepe-Genel.

Ölçüler : Ağız Çapı: alınamadı. Yükseklik: 2,4 cm.

Form Tanımı : Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Ağız kenarı dışta yuvarlatılmıştır. Gövde meyillidir. İnce cidarlıdır.

Hamur Rengi : 5YR 5/8 (yellowish red) sarımsı kırmızı.

Katkı Maddesi : Az kalker, altın sarısı çok az mika, kum. Kil ince ve sıkıdır.

Astar-Bezeme : İçi-dışı sarımsı kırmızı (2,5YR 5/8 (red) kırmızı) astarlıdır.

Tarihleme : M.Ö. 1. yüzyıl sonu-2. yüzyıl ortaları.

Katalog No : 187. **Lev. XLVII, 187, 187a-b.**

Buluntu Yeri : Orta Tomas Tepe, Dölek-Genel.

Ölçüler : Ağız Çapı: 21,4 cm. Yükseklik: 2,2 cm.

Form Tanımı : Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Ağız kenarı dışta yuvarlatılmıştır. Gövde meyillidir. İnce cidarlıdır.

Hamur Rengi : 5YR 5/6 (yellowish red) sarımsı kırmızı.

Katkı Maddesi : Az kalker, altın sarısı az mika, taşcık. Kil az gözeneklidir.

Astar-Bezeme : İçi-dışı koyu kırmızı (10YR 4/6 (red) kırmızı) astarlıdır.

Tarihleme : M.Ö. 1. yüzyıl sonu-2. yüzyıl ortaları.

Katalog No : 188. **Lev. XLVII, 188, 188a-b.**

Buluntu Yeri : Orta Tomas Tepe-Genel.

Ölçüler : Ağız Çapı: 19,6 cm. Kaide Çapı. 8,4 cm. Yükseklik: 4,1 cm.

Form Tanımı : Ağız-gövde ve kaidesinin bir bölümü korunmuştur. Düz, dik ağız kenarlıdır. Ağızdan gövdeye keskin bir dönüş yapmaktadır. Gövde sığdır. İnce yapılı, narin halka kaidelidir. Cidar ağız kenarında ince gövdede kalınlaşmaktadır.

Hamur Rengi : Gley 1 4/1 (dark greenish gray) koyu yeşilimsi gri.

Katkı Maddesi : Yoğun kalker, altın sarısı mika, kum.

Astar-Bezeme : İçi-dışı mat siyah(gri) astarlıdır.

Tarihleme : M.Ö. geç 1.-M.S. 1. yüzyıl(?)

Katalog No	: 189.	Lev. XLVIII, 189, 189a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: alınamadı. Yükseklik: 2,9 cm.	
Form Tanımı	: Ağız-gövde ve kaidesinin bir bölümü korunmuştur. Ağız kenarı dışa çekik topak şeklindedir. Gövdesi koniktir. Düz diplidir. Kalın cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 5YR 6/6 (reddish yellow) kırmızımsı sarı.	
Katkı Maddesi	: İnce yoğun kalker, altın sarısı az mika, kum. Kil az gözenekli, sıkıdır.	
Astar-Bezeme	: İçi çift kat koyu kırmızı (10R 4/6 (red) kırmızı), dış açık kırmızı astarlıdır.	
Tarihleme	: M.S. 1. yüzyıl-erken 2. yüzyıl	

Katalog No	: 190.	Lev. XLVIII, 190, 190a-b.
Buluntu Yeri	: Kavak Yerleşim-Ortak Bahçeler.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 26,6 cm. Kaide Çapı: 20,6 cm. Yükseklik: 2,9 cm.	
Form Tanımı	: Ağız-gövde ve kaidesinin bir bölümü korunmuştur. Yuvarlatılmış, içe çekik ağız kenarlıdır. Gövde koniktir. Düz diplidir. Kalın cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 2,5YR 6/8 (light red) açık kırmızı. Çekirdek: 5YR 6/6 (reddish yellow) kırmızımsı sarı.	
Katkı Maddesi	: İnce yoğun kalker. Kil sıkıdır.	
Astar-Bezeme	: İçi çift kat koyu kırmızı astarlıdır. Aşırı deforme olmuştur. Dışı astarsız veya ince acık kırmızı astarlıdır.	
Tarihleme	: M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 5. yüzyıl	

Katalog No	: 191.	Lev. XLVIII, 191, 191a-b.
Buluntu Yeri	: Çatal Tepe-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 30,8 cm. Kaide Çapı: 26,2 cm. Yükseklik: 3 cm.	
Form Tanımı	: Ağız-gövde ve kaidesinin bir bölümü korunmuştur. Yuvarlatılmış, içe çekik ağız kenarlıdır. Gövde koniktir. Düz diplidir. Kalın cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 5YR 5/8 (yellowish red) sarımsı kırmızı.	
Katkı Maddesi	: İnce kalker.	
Astar-Bezeme	: İçi çift kat koyu kırmızı astarlıdır. Dışı ince açık kırmızı astarlıdır.	
Tarihleme	: M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 5. yüzyıl	

Katalog No	: 192.	Lev. XLVIII, 192, 192a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 23,4 cm. Kaide Çapı: 18,6 cm. Yükseklik: 3 cm.	
Form Tanımı	: Ağız-gövde ve kaidesinin bir bölümü korunmuştur. Yuvarlatılmış, içe çekik ağız kenarlıdır. Gövde koniktir. Düz diplidir. Kalın cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: Gley 1 4/1 (dark greenish gray) koyu yeşilimsi gri.	
Katkı Maddesi	: Yoğun ince kalker.	
Astar-Bezeme	: İçi-dışı mat siyah-kahverengi astarlıdır. Ancak dış yüzeyinde astarın kalitesiz bir şekilde uygulanmıştır.	
Tarihleme	: M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 5. yüzyıl	

Katalog No	: 193	Lev. XLIX, 193, 193a-b.
Buluntu Yeri	: Şarköy-Ala Kapı Üstü.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 25 cm. Kaide Çapı: 19,8 cm. Yükseklik: 3,1 cm.	
Form Tanımı	: Ağız-gövde ve kaidesinin bir bölümü korunmuştur. Yuvarlatılmış, içe çekik ağız kenarlıdır. Gövde koniktir. Düz diplidir. Kalın cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 2,5YR 6/8 (light red) açık kırmızı.	
Katkı Maddesi	: Az kalker.	
Astar-Bezeme	: İçi ve dışta dudak kenarı çift kat koyu kırmızı astarlıdır. Dışta geri kalan kısmı ise ince acık kırmızı/devetüyü renginde astarlıdır. Ayrıca dışta gövde üzerinde ince yivler vardır.	
Tarihleme	: M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 5. yüzyıl	

Katalog No	: 194.	Lev. XLIX, 194, 194a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe-Güney Etek.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 28,8 cm. Kaide Çapı: 24 cm. Yükseklik: 3,3 cm.	
Form Tanımı	: Ağız-gövde ve kaidesinin bir bölümü korunmuştur. Yuvarlatılmış, içe çekik ağız kenarlıdır. Gövde koniktir. Düz diplidir. Kalın cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 7,5YR 5/4 (brown) kahverengi.	
Katkı Maddesi	: İnce kalker, taş, şamot.	
Astar-Bezeme	: İçi ve dışta dudak kenarı kahverengi-kırmızı astarlıdır. Ayrıca siyah ek boyalar vardır. Dış astarsız(?) bırakılmıştır.	
Tarihleme	: M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 5. yüzyıl	

Katalog No	: 195.	Lev. XLIX, 195, 195a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 23,2 cm. Kaide Çapı: 19 cm. Yükseklik: 3,4 cm.	
Form Tanımı	: Ağız-gövde ve kaidesinin bir bölümü korunmuştur. Yuvarlatılmış, içe çekik ağız kenarlıdır. Gövde koniktir. Düz diplidir. Kalın cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 5YR 5/8 (yellowish red) sarımsı kırmızı. Çekirdek: Gley 1 4/1 (dark greenish gray) koyu yeşilimsi gri.	
Katkı Maddesi	: Az kalker.	
Astar-Bezeme	: İçi ve dudak üzeri koyu kırmızı, dışı açık kırmızı astarlıdır.	
Tarihleme	: M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 5. yüzyıl	

Katalog No	: 196.	Lev. L, 196, 196a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe, Dölek-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 22 cm. Kaide Çapı: 16 cm. Yükseklik: 4 cm.	
Form Tanımı	: Ağız-gövde ve kaidesinin bir bölümü korunmuştur. Yuvarlatılmış, içe çekik ağız kenarlıdır. Gövde koniktir. Düz diplidir. Kalın cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 5YR 5/6 (yellowish red) sarımsı kırmızı.	
Katkı Maddesi	: kalker, taşcık.	
Astar-Bezeme	: Dışta dudak kenarı ve içte tabana kadar devam eden kalın koyu kırmızı bir bant vardır. İçte geri kalan kısım astarsızdır. Dışta gövdede siyah-kahverengi astar izleri vardır.	
Tarihleme	: M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 5. yüzyıl	

- Katalog No : 197. Lev. L, 197, 197a-b.**
- Buluntu Yeri : Şarköy-Ala Kapı Üstü.
- Ölçüler : Ağız Çapı: 49 cm. Yükseklik: 4,5 cm. Kaide Çapı: 43,8 cm.
- Form Tanımı : Ağız-gövde ve kaidesinin bir bölümü korunmuştur. Yuvarlatılmış, içe çekik ağız kenarlıdır. Gövde koniktir. Düz diplidir. Cidar kaideye doğru kalınlaşmaktadır.
- Hamur Rengi : 5YR 5/8 (yellowish red) sarımsı kırmızı. Çekirdek: Gley 1 5/1 (greenish gray) yeşilimsi gri.
- Katkı maddesi : kalker, taşcık.
- Astar-Bezeme : İçi ve dışta dudak kenarı açık koyulu kırmızı astarlıdır. Ayrıca içte gövdede ve tabanı üzerinde siyah ince bantlar vardır. Dışı açık kırmızı/devetüyü astarlıdır. Dışta gövde üzerinde ve tabanında ince yivler bulunmaktadır.
- Tarihleme : M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 5. yüzyıl

- Katalog No : 198. Lev. L, 198, 198a-b.**
- Buluntu Yeri : Orta Tomas Tepe, Dölek-Genel.
- Ölçüler : Ağız Çapı: 33,8 cm. Yükseklik: 4,6 cm. Kaide Çapı: 28,8 cm.
- Form Tanımı : Ağız-gövde ve kaidesinin bir bölümü korunmuştur. Yuvarlatılmış, içe çekik ağız kenarlıdır. Gövde koniktir. Düz diplidir. Cidar kaideye doğru kalınlaşmaktadır.
- Hamur Rengi : 7,5YR 5/4 (brown) kahverengi.
- Katkı Maddesi : kalker, iri taş.

Astar-Bezeme : Dışta dudak kenarı ve içte tabana kadar devam eden çift kat koyu kırmızı bir bant vardır. İçte geri kalan kısım ince açık kırmızı/devetüyü astarlıdır. Dışta geri kalan kısımda da aynı şekilde astar görülmektedir. Ayrıca siyah boyalar vardır.

Tarihleme : M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 5. yüzyıl

Katalog No : 199. Lev. LI, 199, 199a-b.

Buluntu Yeri : Orta Tomas Tepe-Genel.

Ölçüler : Ağız Çapı: 47,4 cm. Kaide Çapı: 42 cm. Yükseklik: 5,3 cm.

Form Tanımı : Ağız-gövde ve kaidesinin bir bölümü korunmuştur. Yuvarlatılmış, içe çekik ağız kenarlıdır. Gövde koniktir. Düz diplidir. Cidar kaideye doğru kalınlaşmaktadır.

Hamur Rengi : 7,5YR 6/6 (reddish yellow) kırmızımsı sarı.

Katkı Maddesi : Az kalker.

Astar-Bezeme : İçi ve dışta dudak kenarı koyu kırmızı astarlıdır. Dışta gövde ise aşırı derecede deforme olmuştur. Ancak siyah boya izleri vardır.

Tarihleme : M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 5. yüzyıl

Katalog No : 200. Lev. LI, 200, 200a-b.

Buluntu Yeri : Orta Tomas Tepe, Dölek-Genel.

Ölçüler : Ağız Çapı: 24,4 cm. Yükseklik: 4 cm. Kaide Çapı: 18,8 cm.

Form Tanımı : Ağız-gövde ve kaidesinin bir bölümü korunmuştur. Yuvarlatılmış, içe çekik ağız kenarlıdır. Gövde koniktir. Düz diplidir. Gövde ince, taban kalın cidarlıdır.

Hamur Rengi : Gley 1 6/ (gray) gri.
 Katkı Maddesi : kalker, mika.
 Astar-Bezeme : İçi ve dışta dudak kenarı koyu kırmızı, dışı açık kırmızı astarlıdır.
 Tarihleme : M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 5. yüzyıl

Katalog No : 201. Lev. LI, 201, 201a-b.

Buluntu Yeri : Orta Tomas Tepe-Genel.
 Ölçüler : Ağız Çapı: 40,6 cm. Kaide Çapı: 38,8 cm. Yükseklik: 4,6 cm.
 Form Tanımı : Ağız-gövde ve kaide parçasından oluşmaktadır. İçe çekik ağız kenarlıdır. Düz diplidir.
 Hamur Rengi : 5YR 6/6 (reddish yellow) kırmızımsı sarı.
 Katkı Maddesi : Kalker, taşcık, şamot. Yüzeyde kalker patlakları vardır.
 Astar-Bezeme : İçi ve dışta dudak kenarı siyah astarlıdır. Dışta geri kalan kısmı ince devetüyü astarlıdır(?).
 Tarihleme : M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 5. yüzyıl

Katalog No : 202. Lev. LII, 202, 202a-b.

Buluntu Yeri : Çatal Tepe-Genel.
 Ölçüler : Ağız Çapı: 48 cm. Kaide Çapı: 41 cm. Yükseklik: 4,7 cm.
 Form Tanımı : Ağız-gövde ve kaide parçasından oluşmaktadır. İçe çekik ağız kenarlıdır. Düz diplidir. Kalın cidarlıdır.
 Hamur Rengi : 7,5YR 6/6 (reddish yellow) kırmızımsı sarı.
 Katkı Maddesi : Yoğun kalker, taş, şamot.

Astar-Bezeme : İçi ve dışta dudak kenarı koyu kırmızı ve siyah astarlıdır. Dışta gövde ince krem rengi astarlıdır.

Tarihleme : M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 5. yüzyıl

Katalog No : 203. Lev. LII, 203, 203a-b.

Buluntu Yeri : Çatal Tepe-Genel.

Ölçüler : Ağız Çapı: 50 cm. Kaide Çapı: 22 cm. Yükseklik: 5 cm.

Form Tanımı : Ağız-gövde ve kaide parçasından oluşmaktadır. İçe çekik ağız kenarlıdır. Düz diplidir.

Hamur Rengi : 7,5YR 6/6 (reddish yellow) kırmızımsı sarı.

Katkı Maddesi : Çok ince kalker.

Astar-Bezeme : İçi dışı ince devetüyü rengi astarlıdır. Dışta dudak kenarı ve içte gövdeye kadar devam eden kalın kırmızı bir bant vardır. İçte tekrar kaide tabanında olasılıkla bir bant başlangıcı görünmektedir.

Tarihleme : M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 5. yüzyıl

Katalog No : 204. Lev. LII, 204, 204a-b.

Buluntu Yeri : Orta Tomas Tepe-Genel.

Ölçüler : Ağız Çapı: 36 cm. Kaide Çapı: 28,8 cm. Yükseklik: 5,3 cm.

Form Tanımı : Ağız-gövde ve kaide parçasından oluşmaktadır. İçe çekik ağızlıdır. Düz diplidir. Dışta gövdede ve kaide tabanında ince yivler vardır. Cidar kaideye doğru incelmektedir.

Hamur Rengi : 5YR 6/6 (reddish yellow) kırmızımsı sarı.

Katkı Maddesi : İnce yoğun kalker.

Astar-Bezeme : Dışı krem rengi astarlıdır. İçte krem rengi astar kalıntıları vardır.
Tarihleme : M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 5. yüzyıl

Katalog No : 205. Lev. LIII, 205, 205a-b.

Buluntu Yeri : Orta Tomas Tepe-Genel.

Ölçüler : Ağız Çapı: 15 cm. Yükseklik: 3,3 cm. Kaide Çapı: 6 cm.

Form Tanımı : Ağız-gövde ve kaidesinin bir bölümü korunmuştur. Düz, hafif meyilli kenarlıdır. Ağızdan keskin bir dönüş ile gövdeye geçmektedir. Düz devam eden gövdesi hafif meyillidir. İnce, narin halka kaidelidir. Cidar ağız kenarında kalındır. Gövdede ise hafif incelmektedir.

Hamur Rengi : 5YR 5/6 (yellowish red) sarımsı kırmızı.

Katkı Maddesi : Az kalker, taşcık.

Astar-Bezeme : İçte ince kil renginde astarlıdır. Dışında ise kırmızı astar izleri vardır.

Tarihleme : M.S. 2. yüzyılın 2. yarısı.

Katalog No : 206. Lev. LIII, 206, 206a-b.

Buluntu Yeri : Kavak Yerleşim-Ortak Bahçeler.

Ölçüler : Ağız Çapı: 23,8 cm. Yükseklik: 4,3 cm.

Form Tanımı : Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Düz kenarı meyillidir. Ağızdan gövdeye keskin bir geçiş yapmaktadır. İnce cidarlıdır.

Hamur Rengi : 10YR 5/3 (brown) kahverengi.

Katkı Maddesi : Kalker, altın sarısı az mika, kum.

Astar-Bezeme : İçte-dışı açık kırmızı astarlıdır. Dışta ağız kenarında krem renkli kalın bir bant vardır.

Tarihleme : M.S. 2. yüzyılın 2. yarısı.

Katalog No : 207. Lev. LIII, 207, 207a-b.

Buluntu Yeri : Orta Tomas Tepe-Genel.

Ölçüler : Ağız Çapı: Alınamadı. Yükseklik: 4 cm.

Form Tanımı : Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Düz kenarı meyillidir. Ağızdan yumuşak bir kavisle gövdeye geçiş yapmaktadır. İnce cidarlıdır.

Hamur Rengi : 10R 5/6 (red) kırmızı.

Katkı Maddesi : Çok ince kalker, az mika, kum. Kil gözeneklidir.

Astar-Bezeme : İçi-dışı açık kırmızı astarlıdır. Dışta dudak kenarında krem rengi kalın bir bant vardır.

Tarihleme : M.S. erken 3. yüzyıl

Katalog No : 208. Lev. LIII, 208, 208a-b.

Buluntu Yeri : Şarköy-H. Ş. Evinin Arkası.

Ölçüler : Ağız Çapı: Alınamadı. Yükseklik: 5 cm.

Form Tanımı : Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Düz kenarı meyillidir. Ağızdan gövdeye keskin bir geçiş yapmaktadır. Cidar, ağız kenarından hafif kalındır. Gövdede aşağıya doğru incelmektedir. Gövdenin alt bölümünde ince yivler vardır.

Hamur Rengi : 10R 6/6 (light red) açık kırmızı.

Katkı Maddesi : Kalker, altın sarısı az mika, kum. Kil ince ve sıkidır.

Astar-Bezeme : İçi-dışı kil renginde astarlıdır(?). Dışta dudak kenarında krem-beyaz rengi kalın bir bant vardır.

Tarihleme : M.S. erken 3. yüzyıl

Katalog No : 209. Lev. LIII, 209, 209a-b.

Buluntu Yeri : Orta Tomas Tepe-Güney Etek.

Ölçüler : Ağız Çapı:19,2 cm. Yükseklik: 4,9 cm.

Form Tanımı : Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Düz kenarı meyillidir. Ağızdan gövdeye keskin bir geçiş yapmaktadır. Cidar, ağız kenarından gövdeye doğru kalınlaşmaktadır. Dışta dudak kenarı üzerinde ve gövdede ikişer derin yiv vardır.

Hamur Rengi : 2,5YR 6/8 (light red) açık kırmızı.

Katkı Maddesi : Kalker, kum. Kil ince ve sıkidır.

Astar-Bezeme : İçi açık kırmızı, dışı krem rengi astarlıdır.

Tarihleme : M.S. erken 3. yüzyıl

Katalog No : 210. Lev. LIV, 210, 210a-b.

Buluntu Yeri : Çatal Tepe-Genel.

Ölçüler : Ağız Çapı: Alınamadı. Yükseklik: 4,3 cm.

Form Tanımı : Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Düz kenarı meyillidir. Ağızdan gövdeye yumuşak bir geçiş yapmaktadır. İnce cidarlıdır.

Hamur Rengi : 10R 5/6 (red) kırmızı. Çekirdek: 5YR 5/2 (reddish gray) kırmızımsı gri.

Katkı Maddesi : Kalker, altın sarısı az mika, taşçık.

Astar-Bezeme : İçi-dışı açık kırmızı astarlıdır. Dışta ağız kenarında krem-beyaz renkli kalın bir bant vardır.

Tarihleme : M.S. erken 3. yüzyıl

Katalog No : 211. Lev. LIV, 211, 211a-b.

Buluntu Yeri : Orta Tomas Tepe-Genel.

Ölçüler : Ağız Çapı: 25,6 cm. Yükseklik: 5,9 cm.

Form Tanımı : Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Yuvarlatılmış ağız kenarlıdır. Meyilli, düz gövde profillidir. Kalın cidarlıdır.

Hamur Rengi : 5YR 5/8 (yellowish red) sarımsı kırmızı.

Katkı Maddesi : Yoğun ince kalker, altın sarısı çok az mika. Kil gözeneklidir.

Astar-Bezeme : İçi-dışı açık kırmızı astarlıdır. Dışta dudak kenarı üzerinde krem-beyaz kalın bir bant vardır.

Tarihleme : M.S. geç 5. yüzyıl-erken 7. yüzyıl

Katalog No : 212. Lev. LIV, 212, 212a-b.

Buluntu Yeri : Orta Tomas Tepe-Genel.

Ölçüler : Ağız Çapı: Alınamadı. Yükseklik: 4,9 cm.

Form Tanımı : Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Yuvarlatılmış ağız kenarlıdır. Meyilli, düz gövde profillidir. Cidarı ağızdan itibaren gövdede aşağıya doğru incelmektedir.

Hamur Rengi : 2,5YR 5/8 (red) kırmızı.

Katkı Maddesi : Yoğun ince kalker, altın sarısı az mika, kum.

Astar-Bezeme : Dışı açık kırmızı astarlıdır. İç yüzeydeki astarı tamamen kaybolmuştur. Dışta ağız kenarında krem-beyaz renkte kalın bir bant vardır.

Tarihleme : M.S. geç 5. yüzyıl-erken 7. yüzyıl

Katalog No : 213. Lev. LIV, 213, 213a-b.

Buluntu Yeri : Kavak Yerleşim-Ortak Bahçeler.

Ölçüler : Ağız Çapı: Alınamadı. Yükseklik: 5 cm.

Form Tanımı : Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Yuvarlatılmış ağız kenarlıdır. Meyilli, düz gövde profillidir. Kalın cidarlıdır.

Hamur Rengi : 5YR 5/6 (yellowish red) sarımsı kırmızı.

Katkı Maddesi : İnce kalker, altın sarısı mika.

Astar-Bezeme : İçte ve dışta krem rengi astar izleri vardır.

Tarihleme : M.S. geç 5. yüzyıl-erken 7. yüzyıl

Katalog No : 214. Lev. LIV, 214, 214a-b.

Buluntu Yeri : Orta Tomas Tepe-Genel.

Ölçüler : Ağız Çapı: 21,8 cm. Yükseklik: 4,3 cm.

Form Tanımı : Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Yuvarlatılmış ağız kenarlıdır. Meyilli, düz gövde profillidir. İnce cidarlıdır.

Hamur Rengi : 5YR 5/4 (reddish brown) kırmızımsı kahverengi.

Katkı Maddesi : İnce kalker, altın sarısı az mika, taş.

Astar-Bezeme : İçi-dışı krem rengi astarlıdır. İçte ince açık kırmızı bantlar(?) vardır.

Tarihleme : M.S. geç 5. yüzyıl-erken 7. yüzyıl

Katalog No	: 215.	Lev. LV, 215, 215a-b.
Buluntu Yeri	: Çatal Tepe-Seramik Çukuru.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 26,4 cm Yükseklik: 6 cm. Kaide Çapı: 19,6 cm.	
Form Tanımı	: Ağız-gövde ve kaidesinin bir bölümü korunmuştur. Yuvarlatılmış ağız kenarlıdır. İçbükey bir gövde profiline sahiptir. Düz diplidir. Kalın cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 2,5YR 5/6 (red) kırmızı.	
Katkı Maddesi	: Kalker, mika, iri taş. Kil gözeneklidir.	
Astar-Bezeme	: Yüzeyi çok aşınmıştır. Ancak içte ve dışta ince krem astar izleri görülmektedir.	
Tarihleme	: M.S. geç 5. yüzyıl-erken 7. yüzyıl	

Katalog No	: 216.	Lev. LV, 216, 216a-b.
Buluntu Yeri	: Kavak Yerleşim-Ortak Bahçeler.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 24,2 cm Kaide Çapı: 15, 6 cm. Yükseklik: 5,4 cm.	
Form Tanımı	: Ağız-gövde ve kaidesinin bir bölümü korunmuştur. Yuvarlatılmış ağız kenarlıdır. İçbükey bir gövde profiline sahiptir. Düz diplidir. Cidar kaideye doğru incelmektedir. Kaideye tekrar kalın devam etmektedir.	
Hamur Rengi	: 2,5YR 5/6 (red) kırmızı. Çekirdek: 10YR 7/3 (very pale brown) çok soluk kahverengi.	
Katkı Maddesi	: İnce kalker, az mika, kum.	
Astar-Bezeme	: Yüzey aşırı derecede aşınmıştır. Dışta ağız kenarında krem rengi bant(?) vardır.	
Tarihleme	: M.S. geç 5. yüzyıl-erken 7. yüzyıl	

Katalog No	: 217.	Lev. LV, 217, 217a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: Alınamadı. Yükseklik: 6,1 cm.	
Form Tanımı	: Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Dışa çekik ağız kenarı içte meyilli bir forma sahiptir. Hafif meyli gövdesi diktir. Kalın cidarlıdır. Dışta gövde üzerinde ince yivler vardır.	
Hamur Rengi	: 7,5YR 6/6 (reddish yellow) kırmızımsı sarı.	
Katkı Maddesi	: Kalker, altın sarısı az mika, taş.	
Astar-Bezeme	: Dışı ve içte dudak kenarı çift kat, kalın koyu kırmızı (10R 4/6 (red) kırmızı) astarlıdır. İçte geri kalan kısmı ince açık kırmızı astarlıdır.	
Tarihleme	: ?	

Katalog No	: 218.	Lev. LV, 218, 218a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 10,4 cm. Yükseklik: 4,7 cm.	
Form Tanımı	: Ağız ve boynunun bir bölümü korunmuştur. Dışa çekik ağız kenarlıdır. Gövdesinde şişkin bir çıkıntı yapmaktadır. Cidarı ağızdan boyuna doğru incelmektedir.	
Hamur Rengi	: 7.5YR 6/6 (reddish yellow) kırmızımsı sarı.	
Katkı Maddesi	: Kalker, altın sarısı az mika, iri taş.	
Astar-Bezeme	: Dışı ve içte dudak kenarı koyu kırmızı (10R 4/8 (red) kırmızı) renkte astarlıdır. İçte geri kalan kısmı astarsız bırakılmıştır.	
Tarihleme	: M.Ö. 2. yüzyıl ortaları–M.Ö. 1. yüzyıl	

Katalog No	: 219.	Lev. LV, 219, 219a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 7,4 cm. Yükseklik: 2,4 cm.	
Form Tanımı	: Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Dışa çekik kenarı kare şeklindedir. Ağızdan gövdeye yumuşak bir geçiş yapmaktadır. Gövde dışa doğru açılarak devam etmektedir. İnce cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 5YR 5/6 (yellowish red) sarımsı kırmızı.	
Katkı Maddesi	: İnce kalker, az altın sarısı mika. Kil gözeneklidir.	
Astar-Bezeme	: Dışı ve içte dudak kenarı koyu kırmızı (2,5YR 4/8 (red) kırmızı) astarlıdır. İçte geri kalan kısmı ise astarsız bırakılmıştır.	
Tarihleme	: M.Ö. geç 2. yüzyıl–M.Ö. 1. yüzyıl	

Katalog No	: 220.	Lev. LVI, 220, 220a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: alınamadı. Yükseklik: 3,9 cm.	
Form Tanımı	: Ağız ve boynunun bir bölümü korunmuştur. Dışa çekik, kademeli bir ağız kenarına sahiptir. Boynu hafif meyillidir. İnce cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 5YR 6/6 (reddish yellow) kırmızımsı sarı.	
Katkı Maddesi	: İnce kalker, kum. Kil ince ve sıkıdır.	
Astar-Bezeme	: Dışı ve içte dudak kenarı koyu kırmızı (10R 4/8 (red) kırmızı) renkte astarlıdır.	
Tarihleme	: ?	

Katalog No	: 221.	Lev. LVI, 221, 221a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 7,8 cm. Yükseklik: 9 cm.	
Form Tanımı	: Ağız-boyun ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Boyunda	
Hamur Rengi	: 5YR 5/8 (yellowish red) sarımsı kırmızı.	
Katkı Maddesi	: Kalker, altın sarısı az mika, kum.	
Astar-Bezeme	: Dışı koyu kırmızı renkte astarlıdır.	
Tarihleme	: ?	

Katalog No	: 222	Lev. LVI, 222a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 2,2 cm. Yükseklik: 5,4 cm.	
Form Tanımı	: Gövde parçası korunmuştur. İnce cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 10R 5/6 (red) kırmızı.	
Katkı Maddesi	: Kalker, mika. Gözeneklidir.	
Astar-Bezeme	: İçi-dışı sarımsı kırmızı astarlıdır. Dışta gövdesi üzerinde kabartma tarzında bitkisel bezemeler bulunmaktadır.	
Tarihleme	: ?	

Katalog No	: 223.	Lev. LVI, 223, 223a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 2,2 cm. Yükseklik: 5,4 cm.	
Form Tanımı	: Ağız-boyun ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Dışa çekik, şişman dudak kenarlıdır. Kısa boyunludur. Cidar, gövdeye doğru incelmektedir.	
Hamur Rengi	: 5YR 5/6 (yellowish red) sarımsı kırmızı.	
Katkı Maddesi	: İnce kalker, mika.	
Astar-Bezeme	: İçi ve dışta ağız kenarı astarsız bırakılmıştır. Dışta gövde kırmızı astarlıdır.	
Tarihleme	: M.Ö. 4. yüzyılın son çeyreği ve M.Ö. 4. yüzyılın 2. yarısı.	

Katalog No	: 224.	Lev. LVII, 224, 224a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 3 cm. Yükseklik: 5 cm.	
Form Tanımı	: Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur Dışa çekik, şişman dudak kenarlıdır. Kısa boyunludur. Kalın cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: İki farklı renk göstermektedir. 5Y 7/3 (pale yellow) soluk sarı, 7,5YR 6/4 (light brown) açık kahverengi.	
Katkı Maddesi	: İnce kalker ve kum, şamot.	
Astar-Bezeme	: Astarsız bırakılmıştır.	
Tarihleme	: M.Ö. 4. yüzyılın son çeyreği ve M.Ö. 4. yüzyılın 2. yarısı.	

Katalog No	: 225.	Lev. LVII, 225, 225a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 2,8 cm. Yükseklik: 3,8 cm.	
Form Tanımı	: Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Dışa çekik, şişman dudak kenarlıdır. Kısa boyunludur. Cidar, gövdeye geçişte incelmektedir.	
Hamur Rengi	: 2/5Y 5/3 (light olive brown) açık zeytin rengi kahve.	
Katkı Maddesi	: Bol ve ince taş, mika.	
Astar-Bezeme	: Dışı kırmızı-kahverengi astarlıdır. İçi astarsız bırakılmıştır.	
Tarihleme	: M.Ö. 4. yüzyılın son çeyreği ve M.Ö. 4. yüzyılın 2. yarısı.	

Katalog No	: 226.	Lev. LVII, 226, 226a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 2,2 cm. Yükseklik: 3,5 cm.	
Form Tanımı	: Ağız ve boynunun bir bölümü korunmuştur. Dışa çekik, şişman dudak kenarlıdır. Cidar, boyun kısmında aşağıya doğru kalınlaşmaktadır.	
Hamur Rengi	: Gley 1 5/5BG (greenish gray) yeşilimsi gri.	
Katkı Maddesi	: Katkı tespit edilememiştir.	
Astar-Bezeme	: Mat siyah astar izleri vardır.	
Tarihleme	: M.Ö. 3.-2. yüzyıl	

Katalog No	: 227.	Lev. LVIII, 227, 227a-b.
Buluntu Yeri	: Çatal Tepe-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 2,1 cm. Yükseklik: 2,1 cm.	
Form Tanımı	: Ağız ve boynunun bir bölümü korunmuştur. Dışa çekik, şişman dudak kenarlıdır. İnce cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 2,5Y 5/8 (red) kırmızı.	
Katkı Maddesi	: İnce kalker ve kum.	
Astar-Bezeme	: Kırmızı astarlıdır.	
Tarihleme	: M.Ö. 3.-2. yüzyıl	

Katalog No	: 228.	Lev. LVIII, 228, 228a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 2,2 cm. Yükseklik: 6,4 cm.	
Form Tanımı	: Ağız-boyun ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Kuppe formu şeklinde ağız kenarlıdır. Yüksek boyunludur. Kalın cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 7,5YR 5/8 (strong brown) koyu kahverengi.	
Katkı Maddesi	: Kalker, taş parçaları.	
Astar-Bezeme	: Kilinin renginde astarlanmıştır.	
Tarihleme	: M.Ö. 3. yüzyıl sonu-M.Ö. 2. yüzyıl	

Katalog No	: 229.	Lev. LVIII, 229, 229a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe-Güney Etek.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 13,2 cm. Yükseklik: 7,4 cm.	
Form Tanımı	: Ağız-gövde ve kulbunun bir bölümü korunmuştur. Dışa çekik yuvarlatılmış ağız kenarlıdır. Kalın cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: Kötü pişme nedeniyle tespit edilememiştir.	
Katkı Maddesi	: Yoğun kalker, irili ufaklı yoğun taş, mika.	
Astar-Bezeme	: Yüzeyinde siyah boyalar vardır.	
Tarihleme	: M.S. 5–7. yüzyıl	

Katalog No	: 230.	Lev. LVIII, 230, 230a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 11 cm. Yükseklik: 5 cm.	
Form Tanımı	: Ağız ve boynunun bir bölümü korunmuştur. Dışa çekik, yuvarlatılmış ağız kenarlıdır. Boynunda, ağız kenarı altında bir çıkıntı vardır. Kalın cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 5YR 5/6 (yellowish red) sarımsı kırmızı.	
Katkı Maddesi	: Az kalker, yoğun taş.	
Astar-Bezeme	: İçi astarsızdır. Dışta krem rengi astar izleri vardır.	
Tarihleme	: M.S. 5–7. yüzyıl	

Katalog No	: 231.	Lev. LIX, 231, 231a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 9,2 cm. Yükseklik: 5,4 cm.	
Form Tanımı	: Ağız ve boynunun bir bölümü korunmuştur. Dışa çekik, yuvarlatılmış ağız kenarlıdır. Boynunda, dudak kenarı altında bir çıkıntı vardır. İnce cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 2,5YR 5/8 (red) kırmızı.	
Katkı Maddesi	: Kalker, taş.	
Astar-Bezeme	: İçi-dışı krem rengi astarlıdır.	
Tarihleme	: M.S. 5–7. yüzyıl	

Katalog No	: 232.	Lev. LIX, 232, 232a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe-Genel.	
Ölçüler	: Yükseklik: 3,3 cm.	
Form Tanımı	: Kapak örneğidir. Kalın cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 5YR 5/6 (yellowish red) sarımsı kırmızı.	
Katkı Maddesi	: kalker, taş.	
Astar-Bezeme	: İçi-dışı astarsız bırakılmıştı.	
Tarihleme	: M.S. 5–7. yüzyıl	

Katalog No	: 233.	Lev. LIX, 233, 233a-b.
Buluntu Yeri	: Çatal Tepe-Bahçeler.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: Alınamadı. Yükseklik: 2,1 cm.	
Form Tanımı	: Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. İçerik çekik ağız kenarlıdır. Ağızdan gövdeye yumuşak bir dönüş yapar. İnce cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 2,5 Y 8/4 (pale yellow) soluk sarı.	
Katkı Maddesi	: gözenekli.	
Astar-Bezeme	: İçerik-dışerik koyu kırmızı renkli, kalın, çift kat astarlıdır.	
Tarihleme	: M.Ö. 2.-1. yüzyıl	

Katalog No	: 234.	Lev. LIX, 234, 234a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe-Güney Etek.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 12,2 cm. Yükseklik: 5,5 cm.	
Form Tanımı	: Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Küresel gövdesi çift dışbükey profillidir. İnce cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 2,5Y 7/3 (pale yellow) soluk sarı.	
Katkı Maddesi	: Altın sarısı mika, taşcık.	
Astar-Bezeme	: İçerik-dışerik mat siyah renkte astarlıdır.	
Tarihleme	: DSA(?), M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl sonları.	

Katalog No	: 235.	Lev. LX, 235, 235a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: alınamadı. Yükseklik: 3,1 cm.	
Form Tanımı	: Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Düz kenarlıdır. Küresel gövdelidir. İnce cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 5YR 5/6 (yellowish red) sarımsı kırmızı.	
Katkı Maddesi	: Kalker, taşçık. Gözeneklidir.	
Astar-Bezeme	: İçi-dışı koyu kırmızı (10R 5/6–4/6 (red) kırmızı arası) astarlıdır.	
Tarihleme	: ?	

Katalog No	: 236.	Lev. LX, 236, 236a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 9,6 cm. Yükseklik: 4 cm.	
Form Tanımı	: Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Dik ağız kenarlıdır. Gövdesi yuvarlak, küre biçimindedir. Cidar ağız kenarından gövdeye doğru incelmektedir.	
Hamur Rengi	: 5YR 5/6 (yellowish red) sarımsı kırmızı.	
Katkı Maddesi	: Kalker, altın sarısı az mika, az kum. Kil gözeneklidir.	
Astar-Bezeme	: Dışı ve içte dudak kenarı koyu kırmızı (10R 4/6 (red) kırmızı) astarlıdır.	
Tarihleme	: M.Ö. 1. yüzyıl sonu-M.S. 1. yüzyıl ortaları (?).	

Katalog No	: 237.	Lev. LX, 237, 237a-b.
Buluntu Yeri	: Çatal Tepe-Seramik Çukuru.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 10,6 cm. Yükseklik: 3,7 cm.	
Form Tanımı	: Ağız-boyun ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Dışa çekik ağız kenarıdır. Kısa bir boyundan yumuşak bir kavisle gövdeye geçmektedir. Boyundan gövdeye geçişte kuşak şeklinde ince bir çıkıntı vardır. İnce cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 5YR 6/6 (reddish yellow) kırmızımsı sarı.	
Katkı Maddesi	: İnce kalker, altın sarısı az mika, az taşcık.	
Astar-Bezeme	: Dışı koyu kırmızı (10R 4/6 (red) kırmızı), içi açık kırmızı astarlıdır.	
Tarihleme	: ?	

Katalog No	: 238.	Lev. LX, 238, 238a-b.
Buluntu Yeri	: Çatal Tepe-Genel.	
Ölçüler	: Kaide Çapı: alınamadı. Yükseklik: 3 cm.	
Form Tanımı	: Kaide ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. İnce, narin yapılı halka kaideye sahiptir. Gövde sığdır. Gövdeden yumuşak bir kavisle ağız kenarına bağlanmaktadır. İnce cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 5YR 5/6 (yellowish red) sarımsı kırmızı.	
Katkı Maddesi	: Az kalker, mika, taşcık, gözenekli.	
Astar-Bezeme	: İçi-dışı hamur ile aynı sarımsı kırmızı renkli, kalın, çift kat astarlıdır.	
Tarihleme	: M.Ö. 1. yüzyıl ortaları-M.S. 2. yüzyıl başı.	

Katalog No	: 239.	Lev. LXI, 239, 239a-b.
Buluntu Yeri	: Çatal Tepe-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: Alınamadı. Yükseklik: 3 cm.	
Form Tanımı	: Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. İçeride çekik ağız kenarlıdır. Ağızdan gövdeye yumuşak bir dönüş yapar. İçeride ağızdan gövdeye geçişte bir çentikle gövdeye geçmektedir. Kalın cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 5YR 5/6 (yellowish red) sarımsı kırmızı.	
Katkı Maddesi	: Az kalker, mika, taşcık, gözenekli.	
Astar-Bezeme	: İçeride-dışarı hamur ile aynı sarımsı kırmızı renkli, kalın, çift kat astarlıdır.	
Tarihleme	: M.Ö. 1. yüzyıl ortaları-M.S. 2. yüzyıl başı.	

Katalog No	: 240.	Lev. LXI, 240, 240a-b.
Buluntu Yeri	: Orta Tomas Tepe-Genel.	
Ölçüler	: Ağız Çapı: 66, 8 cm. Yükseklik: 4,1 cm.	
Form Tanımı	: Ağız-gövde ve kaidesinin bir bölümü korunmuştur. Dudağının dışı tahrip olmuştur. Ancak dışarıda yuvarlatılmış bir profil yapmaktadır. Gövde eğimlidir. Düz diptir. Kalın cidarlıdır.	
Hamur Rengi	: 5YR 5/6 (yellowish red) sarımsı kırmızı.	
Katkı Maddesi	: çok ince kalker.	
Astar-Bezeme	: İçeride koyu kırmızı (2,5YR 4/6 (red) kırmızı), dışarı kahverengi siyah astarlıdır.	
Tarihleme	: M.Ö. 1. yüzyıl ortaları-M.S. 2. yüzyılın ilk çeyreği.	

KAYNAKÇA

- Abadie-Reynal, Catherine. (1990). La ceramique Romaine de Porsuk. *XI. Kazı Sonuçları Toplantısı, Cilt I, (Antalya-18-23 Mayıs 1989)*, 221-228.
- Abadie-Reynal, Catherine. (2003). La ceramique du Haut-Empire a Porsuk (Pl. LXXI). Catherine Abadie-Reynal (Ed.), *Les ceramiques en Anatolie Aux epoques Hellenistique et Romaine* içinde (ss. 101-109), *Varia Anatolica XV*, Paris.
- Adamsscheck, Beverley. (1979). *Kenchreai eastern port of Corinth, IV. The pottery*. Leiden.
- Akarca, Aşkıldil. (1960). Hellenistik Çağda yerli Pontus keramiği. V. Türk Tarih Kongresi (12-17 Nisan 1956), Ankara, 142-146.
- Anadolu, M. U. (1967). *Kappadokia Komana'sındaki Mezar anıtı*. İstanbul.
- Anderson, J. K. (1954). Excavations at the ridge of Kofina in Chios. *BSA* 49,129-187.
- Anderson-Stojanovic, Virginia. R. (1987). The chronology and function of ceramic unguentaria, *AJA* 91, 105-122.
- Anderson-Stajanovic, Virginia. R. (1992). *Stobi: The Hellenistic and Roman pottery*. Stobi. Results of the joint American-Yugoslav arc. investigations 1970-1981, Vol. I, Princeton, New Jersey.
- Akyürek, N. Eda. (1992). Terra Sigillata aus dem heiligtum des Apollon Smintheios. Studien zum antiken Kleinasien II içinde (ss.125-167), *Asia Minor Studien* 8.
- Aslan, Murat. (2000). Sulla'nın küçük Asya politikası, *Arkeoloji ve Sanat Dergisi*, 32-43, İstanbul.
- Ateş, Güler. (2002). Eastern Sigillata B in Aizanoi. *AA*, 2001, 2, 319-332.
- Ateş, Güler. (2003), *Die rote Feinkeramik von Aizanoi als lokaler Kultürtreager (untersuchungen zum Verhaeltnis von lokaler roter Glanztonware und*

importierter Sigillata). Rubrecht-Karls-Üniversitaet, Inaugural-Dissertation zur Erlangung des Doktorgrades der Philosophischen Fakultæt. Heidelberg.

Atik, N. (1995). *Die Keramik aus den Südtermen von Perge*. IstMitt Beiheft 40, Tübingen.

Aydın, Z. (2000). *Çanakkale Müzesi'nde bulunan Troas bölgesi unguentariumları*.

Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji Ana Bilim Dalı.

Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Erzurum.

Aydın, B. (2001). *Salihli Kordon köyü tümülüsü ve buluntuları*. Ege Üniversitesi Sosyal

Bilimler Enstitüsü Klasik Arkeoloji Ana Bilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek

Lisans Tezi. İzmir.

Ballet, P. (2007). IV. Les Amphores, Kellia II. L'ermitage copte QR 195, 2. La céramique,

les inscriptions, les décors, IFAO Fouilles de l'Ifao 49, Cairo, 2003, No. 92–

93.

Baly, T. J. Colin. (1962). The pottery. H.I. Dunscombe (Ed.), *In Excavations at Nessana I*

içinde (ss. 270–311), Londra.

Başaran, Sait. (2003). Ainos'un Geç Hellenistik-Erken Roma Dönemi seramik

Buluntuları. Catherine Abadie-Reynal (Ed.), *Les ceramiques en Anatolie aux epoques Hellenistique et Romaine* içinde (ss. 71–77), *Varia Anatolica XV*,

Paris.

Baz, F. (2007). *Die Inschriften von Komana (Hierapolis) in Kappadokien*. İstanbul.

Bailey, D. M. (1993). Excavations at Sparta Roman stoa: The Roman stoa, 1988–91,

Preliminary report, Part I. *BSA*, No. 88, London, 221–249.

Behr, D. (1988). Neue Ergebnisse zur pergamenischen Westabhangkeramik. *Istanbuler*

Mitteilungen 38, 97–178.

- Berlin, A. M. (1999). *Studies in Hellenistic Ilion: The lower city*. Stratified Assemblages and Chronology. Studio Troica, Band 9, 73–157.
- Berlin, A. ve Pilacinski J. (2003). The pottery of the early and middle Hellenistic period. *RDAC*, 201–236.
- Beyll, Danica. (1993). Terra Sigillata aus der Marienkirche in Ephesos erste Zwischenbilanz. *Österreichisches Archeaologisches Institut, Berichte und Materialien*, Heft 5, 1–45.
- Bilgin, Mustafa. (2004). *Konya-Karaman illeri Hellenistik ve Roma çağı keramikleri*. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Ana Bilim Dalı Eskiçağ Tarihi Bilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Konya.
- Bittel, Kurt. (1974). Bemerkungen zur sogenannten Galatischen Keramik, Mansel'e armağan I içinde (ss. 236–237), Türk Tarih Kurumu Yayınları, Dizi. 7, Sayı: 60, Ankara.
- Brown, G. H. (1967). Prehistoric pottery from the Antitauros. *AnatSt. XVII*, 123–164.
- Bonifay, M. ve Pieri, D. (1995). Amphores du ve au VIIe s. A Marseille: nouvelles donnees sur la typologie et le contenu. *Journal of Roman Archaeology*, Volume 8, 94–120.
- Böttger, B. (1992). Die kaiserzeitlichen und spatantiken Ampohren aus dem Kerameikos. *Mitteilungen des Deutschen Archaeologischen Institutes 107*, 315–381, Taf. 96–102, Abb. 1–3.
- Burrigato, F., Nezza, M., Ferrazzoli, A.F. ve Ricci, M. (2007). Late Roman 1 amphora types produced at Elaiussa Sebaste. *Late Roman coarse wares, cookong, wares and amphorae in the Mediterranean 2* içinde (ss. 689-700), M. Bonifay-

- J. C. Treglia (Eds.), BAR International Series 1662 (I), Oxford.
- Cagnat, R. (1906). *Inscriptiones Graecae ad res Romanas pertinentes c. III*. Paris.
- Chantre, E. (1898). *Mission en Cappadoce 1893–1894, Recherches archeologiques dans l'Asie occidentale*. Paris.
- Civelek, A. (2001). *Tralleis nekropolisi buluntuları ışığında Hellenistik ve Roma Dönemi Seramiği*. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Klasik Arkeoloji Ana Bilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi. İzmir.
- Civelek, Aynur. (2006). Phokaia 2004: Hellenistik Dönem seramiği üzerine gözlemler. *Olba XIII*, 179–198.
- Crowfoot, J. W., Crowfoot, G. M. ve Kenyon, M. (1957). *The Objects from Samaria, Samaria-Sebaste III. Reports of the Work of the joint Expedition in 1931–1933 and of the British Expedition in 1935*, London.
- Coldstream, J. N. (1999). Knossos 1951–61: Classical and Hellenistic Pottery. *The Annual of the British School at Athens 94*, 189–349.
- Cox, D. H. (1949). *The Greek and Roman pottery. The Excavations at Dura-Europos, Final Report IV, Part I. Fascile 2*, M. I. Rostovtzeff, New Haven.
- Christensen, Aristeia P. ve Johansen, Charlotte F. (1971). *Les Potteries Hellenistiques et les Terres Sigillees Orientales*. Hama: Fouilles et Recherches 1931–1938, III. 2, Copenhagen.
- Çapar, Ö. (1995). Yerli bir Anadolu tanrıçası: Ma. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi*, Cilt XXXVII, Sayı 1–2, Ankara, 583–598.
- De Luca, G. ve Ziegenaus, O. *Das Asklepieion*. AvP XI 1, Berlin, 1968.

- De Luca, G. ve Ziegenaus, O. (1975). *Der nordliche Temenosbezirk und angrenzende Anlage in hellenistischer und frührömischer Zeit. Das Asklepieion XI 2*, Berlin.
- Demesticha, S. (2003). Amphora productions on Cyprus during the late Roman period. *VIIe congrés international sur la céramique médiévale en méditerranée*, Thessaloniki, 11–16 October 1999, 2003, 469–476.
- Derin, Zafer. (1994). Aşağı Fırat havzasındaki (Elazığ-Malatya Bölgesi) yerleşim merkezlerinde ele geçen Doğu Sigillatası A türü seramikler. *Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Arkeoloji Dergisi II*, İzmir, 149–172.
- Derin, Zafer. (1995). B- Çanak-çömlek. *İmikuşağı I (6.-1. Yapı Katları)* içinde (ss. 74–101), V. Sevin (Ed.), Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Dizi VI-Sa. 47, Ankara.
- Diederichs, C. (1980). *Ceramiques Hellenistiques, Romaines et Byzantines. Salamine De Chypre IX*.
- Doksanaltı, Ertekin. M. (2006). *Knidos Kap-Krio kazı alanı*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji Ana Bilim Dalı Klasik Arkeoloji Bilim Dalı. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Konya.
- Dotterweich, U. (1999). *Unguentarien mit kuppelförmiger Mündung aus Knidos*, Knidos-Studien I, Bibliopolis.
- Dothan, M. ve Freedman, D.N. (1967). *The first season excavations: 1962. Atiqot English series. 7*, Ashdod I, Jerusalem.
- Dothan, D. (1971) *The Second and Third Seasons of the Excavations. 1963, 1965, Soundings in 1967*. Ashdod II-III, Atiqot English series 9–10, Jerusalem.

- Durukan, M. ve Körsulu, H. (2007). Hellenistik bönem seramikleri, S. Durugönül (Ed.), *Dağlık Kilikia'da bir antik kent kazısının sonuçları NAGIDOS* içinde (ss. 155–228), Adalya Ek Yayın Dizisi 6, İstanbul.
- Dündar, E. (2006). *Hellenistik ve Roma dönemleri Patara unguentariumları*. Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji Ana Bilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Aydın.
- Edwards, G. R. (1975). *Corinthian Hellenistic pottery*. Corinth VII. III, Princeton.
- Eiring, L. Z. (2001). The Hellenistic period. Knossos pottery handbook Grek and Roman, *British School at Athens Studies* 7, Nottingham, 91–135.
- Empereur, J.Y. ve Picon, M. (1989). Les régions de production d'amphores impériales en Méditerranée Orientale. *Anfore Romane e storia economica: un decenio di Ricerche, collection de l'ecole Française de Rome*, 114, 224-248.
- Emre, Kutlu. (1975). Yassıdağ kazısı 1973. *Anadolu (Anatolia) XVII*, 1973, Ankara, 43-72.
- Erol, Derya. (2004). *Tralleis kenti kazılarında ele geçen baskılı Terra Sigillata*, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tez. Aydın.
- Ferrazzoli, A. F. ve Ricci, M. (2007). Elaiussa Sebaste: produzioni e consumi di una città della Cilicia tra V e VII secolo. M. Bonifay-J. C. Treglia (Ed.) *Late Roman coarse wares, cookong, wares and amphorae in the Mediterranean 2* içinde (ss. 671-688), BAR International Series. 1662 (I), Oxford.
- Ferrazzoli, A. F. ve Ricci, M. (2009). Cilician ceramic production from Roman to Byzantine age New data from Elaiussa Sebaste. *Olba XVII*, 33–44.

- French, D., Moore J. ve Russel, H. F. (1982). Excavation at Tille 1979–1982: an interim report. *AnatSt.* 32, 161–187.
- French, D. (1984). Tille höyük 1983. VI. Kazı Sonuçları Toplantısı (İzmir, 16–20 Nisan), 245–258.
- Fırat, N. (1999). *Perge konut alanı keramigi*. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji ve Sanat Tarihi Ana Bilim Dalı Klasik Arkeoloji Bilim Dalı. Yayınlanmamış Doktora Tezi. İstanbul
- Fulford, M. G. ve Peacock, D. P. S. (1984). *The avenue du president Habib Bourguiba, Salamambo: The pottery and other ceramic objects from the Site*. Excavation at Carthage, The British Mission, Vol. I, 2.
- Fulford, M. ve Timby, J. (1994). The fine ware. M. G. Fulford-D.P.S. Peacock (Ed), Excavation at Carthage içinde (ss. 1–23), *The British Mission vol. II. 2*, The Circular Harbour, North Side The Pottery.
- Gassner, Verena. (1997). *Das Südtor der Tetragonos-Agora. Keramik und Kleinfunde*. FiE XIII/1/1, Wien.
- Gasperetti, G. (2003). Osservazioni preliminari sulla ceramica romana di Iasos di Caria. materiali dal quartiere a sud del teatro. Catherine Abadie-Reynal (Ed.), *Les ceramiques en Anatolie aux epoques Hellenistique et Romaine* içinde (ss. 141–163), *Varia Anatolica XV*, Paris.
- Ghaly, H. (1992). Pottery workshops of Saint-Jeremia (Saqqara). *Cahires de la Ceramique Egyptienne* 3, 1992, 161–171.
- Girginer, K. S. (2003). Adana ve çevresi Kizzuwatna araştırmaları projesi: M.Ö. 2. binde Develi ve Tufanbeyli'nin arkeolojik önemi. *Bütün Yönleriyle Develi I. Bilgi Şöleni, Develi*, 231–249.

- Girginer, K. S. (2004). 2002 yılı Adana ili ve çevresi yüzey araştırmaları (Tufanbeyli) ve Kizzuwatna araştırmaları I. *AST 21, Cilt 1*, Ankara, 311–324.
- Girginer, K. S. (2005). Kizzuwatna araştırmaları projesi: 2002 Yılı Adana ve çevresi arkeolojik yüzey araştırmaları ve Kummani-Komana ilişkileri. *V. Uluslararası Hititoloji Kongresi Bildirileri*, Çorum/2–8 Eylül 2002, 377–404.
- Girginer, K. S., Özdemir, H. F. ve Kaplan, B. (2008). 2002–2006 yılları Kapadokya ve Kilikya yüzey araştırmaları: Genel bir değerlendirme. *Doğudan Yükselen Işık* içinde (ss. 1–27), Atatürk Üniversitesi 50. Yıl Armağan Kitabı.
- Guz-Zilberstein, B. (1995). The typology of the Hellenistic coarse ware and selected loci of the Hellenitic and Roman periods. E. Stern (Ed.), *Area A ve C. the finds, excavations at Dor* içinde (ss. 289–433), Final Raport I B, Jerusalem.
- Gunneweg, Jan - Perlman, Isadore ve Yellin, Joseph.(1983). *The provenience, typology and chronology of eastern Terra Sigillata*. QEDem 17, Jerusalem, 1983.
- Günaltay, ř. (1951). *Romalılar zamanında Kapadokya, Pont ve Artaksiad krallıkları*. Yakın çark IV-II, Ankara.
- Günay-Tuluk, Gamze. (1999). Die Unguentarium im Museum von İzmir. *Anatolia Antiqua VII*, 127–166.
- Gürler, Binnur (2003). Hellenistic ceramic of Metropolis in Ionia (Pl. IX-XVI), *Varia Anatolica XV*, (Ed.: Catherine Abadie-Reynal), Paris, 9-16.
- Gürler, Binnur. (1994). *Metropolis'in Hellenistik Dönem Seramiği*. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Klasik Arkeoloji Ana Bilim Dalı. Yayınlanmamış Doktora Tezi, İzmir.
- Hannah, L. (2001). Hellenistische Keramik aus der Grabung beim sogennten Lukasgrab. F. Krinzing (Ed.), *Studien zur hellenistischen Keramik in Ephesos* içinde (ss.

83–181), Wein.

Harper, R. P. (1964). Roman Senators in Cappadocia. *AnatSt. XIV*, 163–168.

Harper, R. P. (1968). Tutili Comanorum Cappadociae. *AnatSt. XVII*, 93–147.

Harper, R. P. ve Bayburtluoğlu, İ. (1968a). Preliminary report on excavations at Şar, Komana Capadokia in 1968. *AnatST XVIII*, 149–158.

Harper, R. P. ve Bayburtluoğlu, İ. (1968b). Preliminary report on excavations at Şar, Komana Capadokia, in 1967. *TürkAD XVI/2*, 107–112

Harper, R. P. (1969). Inscriptions Comanis Cappadociae in A. D. 1967 effossae: Titulorum Loci Supplementum. *AnatSt. XIX*, 27–40.

Harper, R. P. (1972). Tutili Comanorum Cappadociae iterum suppleti. *AnatSt. XXII: Special Number*, S. Lloyd, 225–239.

Harrison, Richard M. (1993). Amorium 1991. *XIV. Kazı Sonuçları Toplantısı, II. Cilt*, 247–259.

Hayes, John W. (1967). Cypriote Sigillata. *RDAC*, 65–77.

Hayes, John W. (1971). Four early Roman Groups from Knossos. *BSA 66*, 249–75.

Hayes, W. (1972). *Late Roman pottery*, Londra.

Hayes, John W. (1973). Roman pottery from the South stoa at Corinth. *Hesperia 42*, No. 4, 416–70.

Hayes, J.W. (1976). Pottery: stratified groups and typology. J.H., Humphrey (ed.), Excavations at Carthage 1975 içinde (ss. 47–123), Conducted by the university of Michigan, Vol. I, Tunis.

Hayes, J.W. (1978). Pottery report–1976. J.H. Humphrey (Ed.), *Excavations at Carthage 1976* içinde (ss. 23–98) Conducted by the University of Michigan, Vol. IV, Ann Arbor.

- Hayes, John W. (1983). The villa Dionysos excavations, Knossos: the pottery. *BSA* 78, 97–169.
- Hayes, John W. (1985a). Sigillate orientali. *Atlante delle forme ceramiche II. Ceramiche Fine Romana nel Bacino Mediterraneo (Tardo Ellenismo e Primo Impero) Enciclopedia dell'Arte Antica Classica e Orientale* içinde (Supp. 2, ss. 1–96) Roma.
- Hayes, John W. (1985b). Hellenistic to Byzantine fine wares and derivatives in Jerusalem corpus. A.D. Tushingham (ed.), *Excavations in Jerusalem 1961–1967* içinde (179–194), Vol. 1, Toronto.
- Hayes, John W. (1991). *The Hellenistic and Roman pottery*. Paphos III, Nicosia.
- Hayes, John W. (1992). *The pottery, Excavations at Saraçhane in İstanbul*. Princeton.
- Hayes John W. (2008). *Roman pottery: fine-ware imports*. The Athenian Agora XXXII, Princeton, New Jersey.
- Heberdey, R.(1906). Die Kleinfunde. *FiE I*, Wien, 167–180.
- Heimberg, U. (1982). *Die Keramik des Kabirions*. Das Kabirenheiligtum bei Theben III, Berlin
- Herbert, Sharon C. ve Berlin, Andrea M. (2003). A new administrative center for Persian and Hellenistic Galilee: preliminary report of the university of Michigan/university of Minnesota excavations at Kedesh. *BASOR*, No. 329, 13–59.
- Hellström, P. (1965). *Pottery of classical and later date. terracotta lamps and glass*. Labraunda II 1.
- Hild, F. ve Restle, M. (1981). *Kappadokien (Kappadokia, Charsianon, Sebasteia und Lykandros)*. Tabula Imperii Byzantini, Band 2, Wien.

- Hoepfner, Wolfram. (1976) *Das Pompeion und seine Nachfolgerbauten*. Kerameikos X, Berlin.
- Hogarth, D. G. ve Munro, J. A. R. (1893). Modern and ancient roads in eastern Asia Minor. *Royal Geographical Society Supplementary Papers III*, Part 5, p. 691.
- Jacobsen, K., W. (2004). Regional distribution of transport amphorae in Cyprus in the late Roman Period. J. Eiring – J. Lund (Ed.), *Transport amphorae and trade in the eastern Mediterranean içinde* (ss. 143–148), Acts of the International Colloquium at the Danish Institute at Athens September 26–29 2002, Monographs of the Danish Institute at Athens Volume 5, Athens.
- Jacobson, D.M. (2001). Three Roman client kings: Heros of Judes, Archelaos of Cappadocia and Juba of Mauretania. *Paletsine Exploration Quarterly*, London, 22–38.
- Jacopi, G. (1936). *Dalla Paglogonia alla Cammagene*. Rivista Istituto d'Archeologia e Storia dell'arte.
- Jalabert, L. ve Jerphanion, G. De. (1908). Inscriptions d'Asie Mineure pont, Cappadoce, Cilicie). *MUSJ 3 1*, 437 ff.
- Jalabert, L. ve Jerphanion, G. De. (1911). Taurus et Cappadoce. *MUSJ 5*, 311 ff.
- Jones, F. F. (1950). The pottery. H. Goldman (Ed.), *Excavations at Gözlü kule içinde* (ss. 149–296), Tarsus I, Princeton, N. J.
- Jones, Frances. (1971). Sherds from Kululu. *Anadolu (Anatolia) XIII*, 1969, Ankara, 89–96.
- Isler, H.P. ve Kalpaxis, T.E. (1978). *Das archaische Nordtor und seine Umgebung im Heraion von Samos*. Samos IV.
- Kalpaxis, Thanassis ve Tsatsaki, Niki. (2000). Eleutherna Zufallsfunde aus einer der

Hellenistischen Nekropolen der Stadt, *AA* 2000. 1, 117–128.

Kahya, T. (1995). *Patara kaynak-tapınakgömütü Hellenistik unguentariumları*,

Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Klasik Arkeoloji Ana Bilim Dalı. Yayınlanmamış Bitirme Çalışması, Antalya.

Kaplan, Deniz. (2008/1). Kappadokia Komanası'nda (Şar) bulunan tapınak üzerine yeni gözlemler. *Arkeoloji Dergisi XI*, 105–115.

Kaya, M. A. (2005). Anadolu'da Roma eyaletleri: sınırlar ve Roma yönetimi. *Tarih Araştırmaları Dergisi 38*, 11-30.

Kaya, M. A. (2005a). Roma lejyonerleri ve Anadolu. *Tarih Araştırmaları Dergisi XXII/36*, 87-96.

Kaya, İlgül. (2007). *Demre Aziz Nikolaos kilisesi kazılarında ele geçen Terra Sigillata ve Red Slip (Kırmızı Astarlı) seramikler (1998–2004)*. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanat Tarihi Anabilim Dalı. Ankara.

Kenrick, Philip. (2001). Fine wares from the city wall section at Bait Nawashi (Area XLII). *Mit 11 Abbildungen AA 2001. 2*, 235–265.

Kenrick, P.M. (1985). *The fine pottery*. Excavations at Sidi Khrebish Benghazi (Berenice), vol III.1, Tripoli.

Knigge, U. ve Kovacsovics, W. (1981). Keramaikos: 1970–1972. *AA (JdI 96)*, 385–396.

Knipowitsch, T. (1929). *Die Keramik römischer Zeit aus Olbia in der Sammlung der Eremitage*. Frankfurt a. M.

Kramer, Norbert. (2004). *Gindaros: Geschichte und Archaeologie einer Siedlung im nordwestlichen Syrien von hellenistischer bis in frühbyzantinische Zeit*. Internationale Archeologie, Band 14, München.

- Körsulu, H. (2006). *Nagidos Hellenistik Dönem seramikleri*. Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji Ana Bilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Mersin.
- Kovacovics, W. K. (1990). *Die Eckterrasse an der Graeberstrasse des Kerameikos*. Kerameikos XIV, Berlin.
- Ladstetter, Sabine. (2010). Keramik. F. Krinzinger (Ed.), *Hanghaus 2 in Ephesos die Wohneinheiten 1 und 2* içinde (ss. 172–279), FiE VIII/8, Texband, Wohneinheit 1.
- Lamb, W. ve Pryce, F.N. (1940). Sigillata from Lesbos. *The Journal of Hellenic Studies*, Vol. 60, 96–98.
- Lang, M. (1976). *Graffiti and Dipinti*. The American Excavations in the Athenian Agora, Vol. XXI, American School of Classical Studies at Athens, Princeton.
- Lapp, P. (1961). *Palestinian ceramic chronology 200 B.C. –70 A.D.* New Haven.
- Lloyd, Seton. (1954). Post-Assyrian pottery and small objects found by the anglo Turkish joint expedition in 1952. *Anatolian Studies*, Vol. 4, 101–110.
- Loeschcke, S. (1912). Die Arbeiten zu Pergamon 1910–1911. V. Sigillata-Töpfereien in Tschandarli. *AA* 37, 344–407.
- Maier, F. (1963). Bemerkungen zur sogenannten galatischen Keramik von Boğazköy. *Jdl* 78, 218–255.
- Manning, S.W., Monks, S.I., Sewell, D.A. ve Demesticha, S. (2000). Late Roman type 1a amphora production at the late Roman site of Zygi-Petrini, Cyprus. *RDAC*, 2000, 233–256.
- Marchand, S. Ve Dixneuf, D. (2007). Amphores et conteneurs égyptiens et importés du viie siècle apr. J.-C. Sondages récents de Baouît (2003–2004). *CCE* 8, Vol. I,

309–343.

Majcherek, G. (1993). Roman ampohrae from Marina el-Alamein. *Mitteilungen des Deutschen Archaeologischen Abteilung Kairo Band 49*, 215–220.

Matthers, J. (1978). Tell Rifa'at 1977: priliminary report of an archaeological survey. *Iraq XL 2*, 119–162.

Meriç, Recep. (2002). *Späthellenistisch-römische Keramik und Kleinfunde aus einem Schachtbrunnen am Staatsmarkt in Ephesos*. FiE IX/3, Wien.

Metzger, I. R. (1969). *Die hellenistische Heramik in Eretria*, Eretria II, Ausgrabungen und Forschungen. Switzerland.

Metzger, Ingrid R. (1998). Keramik und Lampen. Payat Lausanne (Ed.), *Die klassischen und hellenistischen Wohnhaeuser im Westquartier* içinde (ss.173–227), Eretria X.

Meyer- Schlichtmann, Carsten. (1988). *Die pergamenische Sigillata aus der Stadtgrabung von Pergamon, Mitte 2. Jh. V. Chr.-Mitte 2. Jh. N. Chr.* PF 6, Berlin.

Michaelides, D. (1996). The developement of the Cypriote economy from the Prehistoric period to the present day. *The economy of Cyprus during the Hellenistic and Roman periods* içinde (ss. 139-152), Nicosia.

Mitchell, Stephen. (1980). *Aşvan Kale: Keban rescure excavations, Eastern Anatolia*. Bar International Series 80, Ankara.

Mitsopoulos- Leon, V. (1972–75). Keramik aus Basilika und Prytaneion- ein Überblick. *ÖJhBeibl 50 cols.*, 495-524.

Mitsopoulos–Leon, V. (1991). *Die Basilika am Staatmarkin Ephesos. Kleinfunde 1, Keramik hellenistischer und römischer Zeit*. Forschungen in Ephesos IX, 212, Vienna.

- Nacef, J. (2007). Nouvelles données sur l'atelier de potiers de Henchir ech Chekaf (Ksour Essef, Tunisie). M. Bonifay-J. C. Treglia (Ed.), *Late Roman coarse wares, cookong, wares and amphorae in the Mediterranean 2* içinde (581–591), BAR International Series 1662 (I), Oxford.
- Newett, L. ve Jackson, M., P., C. (2007). Hellenistic ceramics and lamps. Nicholas Postgate ve David Thomas (Ed.), *Excavations at Kilisetepe 1994–98, from Bronze age to Byzantine in western Cilicia* içinde (ss. 379–430), Volume 1: Text, British Institute At Ankara Monograph No. 30, London, Fig. 410–430.
- Negev, Avraham. (1986). *The late Hellenistic and early Roman pottery of Nabataean Oboda*. Final Report, QEDem 22, Jerusalem.
- Nohlen K. ve Radt, W. (1978). *Kapıkaya bei Pergamon*. AvP XII, Berlin.
- Pacetti, F. (1995). Appunti su alcuni tipi di anfore orientali della prima età Bizantina centri di produzione, contenuti, cronologia e distribuzione. *Agricoltura e Commerce Nell'Italia Antica Atlente Tematico di Topografia Antica*, Supplemento I , 273-294.
- Pieri, D. (2005). *Le commerce du vin Oriental, A l'époque Byzantine (Ve-VIIIe siècles), Le temoignage des amphores en Gaule*. Institute Francais du proche-orient, Beyrouth.
- Pieri, D. (2007). Les centres de production d'amphores en Méditerranée orientale durant l'antiquité tardive: Quelques remarques. M. Bonifay-J. C. Treglia (Ed.), *Late Roman coarse wares, cookong, wares and amphorae in the Mediterranean 2* içinde (ss. 611-625), BAR International Series. 1662 (I), Oxford.
- Pfrommer, M. (1985). Klassische und hellenistische Keramik aus dem Heron III. *IstMitt* 35, 39–76.

- Poblome, Jeroen. (1999). *Sagalassos red slip ware: typology and chronology*. SEMA II, Brepolis.
- Postgate, J. N. ve Baker, H.D. (1995). Kilisetepe 1994. *AnatSt* 65, 139–191.
- Pülz, Stefan. (1985). Kaiserliche Keramik aus dem Heroon III. *AM*, Band 35, 77–115.
- Radt, Wolfgang. ve De Luca, Gioia. (2003). Grabungen im Fundament des Pergamonaltar. Grobe Keramik-Graue Sondergruppe-Lampen (Pl. I-VIII). Catherine Abadie-Reynal (Ed.), *Les ceramiques en anatolie aux epoques Hellenistique et Romaine* içinde (ss. 3–8), Varia Anatolica XV, Paris.
- Ramsay, W. M. (1882). Inscriptions of Cilicia, Cappadocia and Pontos. *Journal of Philology* XI, 142–160.
- Ricci, M. (2007). Elaiussa Sebaste: context, production & commerce. B. Böhlendorf-Arslan ve A. O. Uysal (Ed.), *Çanak, late Antique and Medieval pottery and tiles in Mediterranean archaeological contexts, proceedings of the first international symposium an late Antique, Byzantine, Seljuk and Otoman pottery and tiles archaeological context* içinde (ss. 169–180), Çanakkale 1–3 June 2005, Byzas 7, İstanbul.
- Riley, John A. (1975). The pottery from the first session of excavation in the Caesarea Hippodrome. *BASOR*, No. 218, 25–63.
- Riley, J. (1980). New light on relations between the eastern Mediterranean and Carthage in The Vandal and Byzantine periods: the evidence from the university of Michigan excavations. *Actes Colloque sur la Ceramique Antique Carthage*, (23-24 Juni 1980), 111-122.
- Riley, J. A. (1981). The pottery from the cistern 1977. 1, 1977. 2 and 1977. 3. J. H. Humphery (Ed.), *Excavations at Carthage 1977* içinde (ss. 85–124), Vol. VI,

Conducted by University Michigan.

Robinson, H. S. (1959). *Pottery of The Roman period*. The Athenian Agora V, Princeton, New Jersey.

Rodziewicz, Mieczyslaw. (1976). *La ceramique Romaine tardive d'Alexandrie*.
Alexandrie I, Varsovie.

Romano, I. B. (1994). A Hellenistic deposit from Corinth: evidence for interim period activity(146- 44 B.C.). *Hesperia* 63, 57- 104.

Rosental-Heginbottom, R. (1995). Imported Hellenistic and Roman pottery. E. Stern (Ed.),
Area A ve C. The finds, excavations at Dor içinde (ss. 183–288), *Final Raport I B*, Jerusalem.

Rotroff, S. I. (1983). Three cistern systems on the Kolonos Agoraios. *Hesperia* 52,
257- 297.

Rotroff, S. I. (1997). *Hellenistic pottery, Athenian and Imported Wheelmade Table Ware and Related Material*. The Athenian Agora XXIX, Princeton, New Jersey.

Rotroff, S. I. ve Oliver, Jr. A. (2003). *The Hellenistic pottery from Sardis: the finds through 1994*. Archaeological Exploration of Sardis, Monographi 12, London.

Ruge. (1921). Komana 2). *RE* 11/1 içinde (ss. 1127–1128).

Sams, G. Kenneht. ve Voigt, Mary M. (1990). Work at Gordion in 1988. *XI. Kazı Sonuçları Toplantısı II* (Antalya, 18–23 Mayıs 1989), Ankara, 77–105.

Schäfer, J. (1963). Terra Sigillata aus Pergamon. *AA* 1962, Heft 4, Berlin, 777–802.

Schäfer, J. (1968) Hellenistische Keramik aus Pergamon. *PF* 2, Berlin.

Schmaltz, B. (1995). Kauonos 1988–1991. *AA* 1994, Heft 2, 185–237.

Schlörb-Vierneisel, B. (1966). Eridanos-Nekropole. *AM* 81, 1–111.

Schneider, E. E. (2008). *Elaiussa Sebaste*. İstanbul.

- Sevin, Veli. (1990). 1988 yılı Diyarbakır/Üçtepe kazısı. *XI. Kazı Sonuçları Toplantısı, Cilt 1*, Ankara, 103–124.
- Slane-Wright, K.S. ve Jones, R. E. (1980). A Tiberian deposit from Corinth. *Hesperia* 49, No. 2, 135–177.
- Slane, Kathlen W. (1986). Two deposit from the early Roman cellar building, Corinth. *Hesperia* 55, 271–318.
- Slane, Kathleen. W. (1990). *The sanctuary of Demeter and Kore the Roman pottery and lamps*. Corinth XVIII /II, Princeton
- Slane, Kathleen W. (1997). The fine ware. S. C. Herbert (Ed.), *The Hellenistic and Roman pottery* içinde (ss 247–406), Tal Anafa II. 1, Ann Arbor.
- Smetana-Scherrer, R. (1982). Spatklasische und hellenistische Keramik. H. Walter (Ed.), *Alt-Agina II, 1* içinde (ss. 56–91).
- Sterrett, J. R. S. (1883–1884). An epigraphical journey in Asia Minor. *Papers of the American School of Classical Studies at Athena, c. II*, 234–239.
- Strobel, K. (1999). Kappadokia. *DNP* 6, Stuttgart, 263–264.
- Strabon, *Antik Anadolu coğrafyası, XII, XIII, XIV*. (Çev: A. Pekman) İstanbul.
- Stucky, Rolf A. (1983). *Ras Shamra Leukos Limen. Die Nach-Ugaritische Besiedlung von Ras Shamra*. Mission Archeologique De Ras Shamra 1, Paris.
- Sullivan, Richard D. (1980). The dynasty of Cappadocia. *Politische Geschichte* içinde (ss. 1125-1168). Aufstieg und Niedergang Der Römischen Welt II, Principat, Band 7 (2. Halbband), Berlin.
- Şenol, A. Kaan. (2000). *İskenderiye kazılarında ele geçen amphoralar ışığında kentin Roma Dönemi şarap, zeytinyağı, salamura, balık ve sos ticareti*. Ege Üniveritesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji Bölümü. Yayınlanmamış

Doktora Tezi. İzmir.

- Şenol, A. Kaan. (2003-I). *Marmaris müzesi ticari amphoraları*. Ankara.
- Şenol, A. Kaan. (2003-II). The amphoras handles from the bridge excavations, Gabbari Sector 2. J. Y. Empereur ve M. D. Nenna (Ed.), *Nécropolis 2* içinde (ss. 191–211), *Etudes Alexandrines* 7, Caire.
- Şenol, A. Kaan. (2008). Cilician commercial relations with Egypt due to the new evidence of amphora finds. S. Durugönül-M. Durukan (Ed.), *OLBA XVI*, 109-131.
- Şenol, A. Kaan. (2009). *AETAM (Arslan Eyce Taşucu Amphora Müzesi) 'da bulunan ticari amphoralar ve Akdeniz'de ticaret izleri*. Silifke.
- Technau, W. (1929). Griechische Keramik im Samischen Heraion. *AM* 54, 6–64.
- Tekin, O. (1998). M.Ö. IV.-M.S. VI. Yüzyıllar: Hellenistik Çağ ve Roma İmparatorluk döneminde Kappadokia krallığı. M. Sözen (Ed.), *Kapadokya* içinde (ss. 194–225), Ayhan Şahenk Vakfı, İstanbul.
- Tekocak, Mehmet. (2006). *Kelenderis Roma çağı seramiği*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji Ana Bilim Dalı Klasik Arkeoloji Bilim Dalı. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Konya.
- Tekkök-Bıçken, Billur. (1996). *The Hellenistic and Roman pottery from Troia: second century b.c. to sixth century A.D.* A Dissertation Presented to the Faculty of Graduate School University of Missouri-Columbia In Partial Fulfillment of the Requirement for the Degree Doctor of Philosophy. Ann Arbor.
- Thompson, H. A. (1934). Two centuries of Hellenistic pottery. *Hesperia* 3, 311–476.
- Özsait, Mehmet ve Özsait, Nesrin. (2003), La ceramique dite “Galate” du bassin du Kızılırmak. *Anatolia Antique/ Eski Anadolu XI*, Paris, 323–342.

- Outschar, U. (1996). *Dokümentation exemplarisch ausgewhlter Keramik Fundkomplexe, Hanghaus I in Ephesos, der Baubefunf*. C. Lang- Auinger (Ed.), FiE VII.3.
- Unterkirchner, Elisabeth. (1983). Terra Sigillata aus dem Heraion von Samos. *AA 98*, Berlin, 173–214.
- Ünal, A. ve Girginer, K. S. (2007). *Kilikya-Çukurova, ilkçağlardan Osmanlılar dönemine kadar Kilikia 'da tarihi coğrafya, tarih ve arkeoloji Kizzuwatnalı kraliçe puduhepa ve yerleşme alanları rehber ekleriyle birlikte*, İstanbul.
- Vaag, E., Norskov ve Lund, J. (2002). *The pottery. ceramic material and other find from selected contexts*. The Maussolleion at Halikarnassos 7, Aarhus.
- Vessberg, O. ve Westholm, A. (1956). *The Hellenistic and Roman period in Cybrus*. The Swedish Cybrus Expedition, Vol. IV, Part. 3, Stockholm.
- Vogeikoff-Brogan, Natalia. (2000). Late Hellenistic pottery in Athens. *Hesperia 69*, 293- 333.
- Yıldız, V. (2006). Tarsus Cumhuriyet alanı kazılarında bulunan Doğu Sigillataları A grubu seramikleri, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Klasik Arkeoloji Ana Bilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek lisans Tezi. Konya.
- Yorke, V. W. (1898). Inscriptions from eastern Asia Minor. *JHS, c. XVIII*, 316–327.
- Wannagat, Detlev. (2006). Neue Forschungen in Uzuncaburç 2001–2004. *AA 2005*, 1. Halbband, 117–165.
- Waagé, Frederick O. (1933). The Roman and Byzantine pottery. *Hesperia, No. 2*, 279–328.
- Waage, Frederick, O. (1948). Hellenistic and Roman tableware of Nort Syria. Frederick, O. Waage (Ed.), *Ceramics and İslamic Coins içinde* (ss. 1–60), Antioch IV. I,

Princeton.

Waddington, W. (1883). Inscriptioes de la Cataonia. *BCH. c. VII*, 125–148.

Weber-Hidden, Ingrid. (2003). Keramik aus hellenistischer bis frühbyzantinischer Zeit aus Tavium/Büyük Nefes: Bemerkungen und Übersicht über das Begehungsmaterial der Kampagnen 1998-2000 aus drei ausgewählten Bereichen des Stadtgebietes. *Anatolia Antiqua/ Eski Anadolu XI*, C. Kuzucuoğlu ve A. Tibet (Ed.), Paris, 253–322.

Williams, Caroline. (1989). *Anemurium. The Roman and early Byzantine pottery*, Wetteren, Belgium.

Wintermeyer, U. (1984). Bemerkungen Zur Typologie und Chronologie der hellenistisch-kaiserzeitlichen Gebrauchskeramik. *IstMitt 34*, 241–259.

Wintermeyer, Ulrike. (2004). *Die hellenistische und frühkaiserzeitliche Gebrauchskeramik, Didyma*. Band 2, Mainz a.R.

Zahn, R. (1904). Thongeschirr. T. Wiegand ve H. Schrader (Ed.), *Priene: Ergebnisse der Ausgrabungen und Untersuchungen in den Jahren 1895–1898* içinde (ss. 394-468), Berlin.

Zelle, Michael. (1990). Terra Sigillata. *Ausgrabung in Assos* içinde (ss. 97–137), *Bohn*.

Zelle, Michael. (1997). *Die Terra Sigillata aus der Westtor-Nekropole in Assos*. Asia Mimor Studien, Band 27, Bonn.

Zoroğlu, Levent. (1979). Eskişehir’de bulunan Kızılırmak havzası (Galat denilen) boyalı seramikleri. *VIII. Türk Tarih Kongresi (11–15 Ekim 1976)*, I. Cilt, Ankara, 345–354.

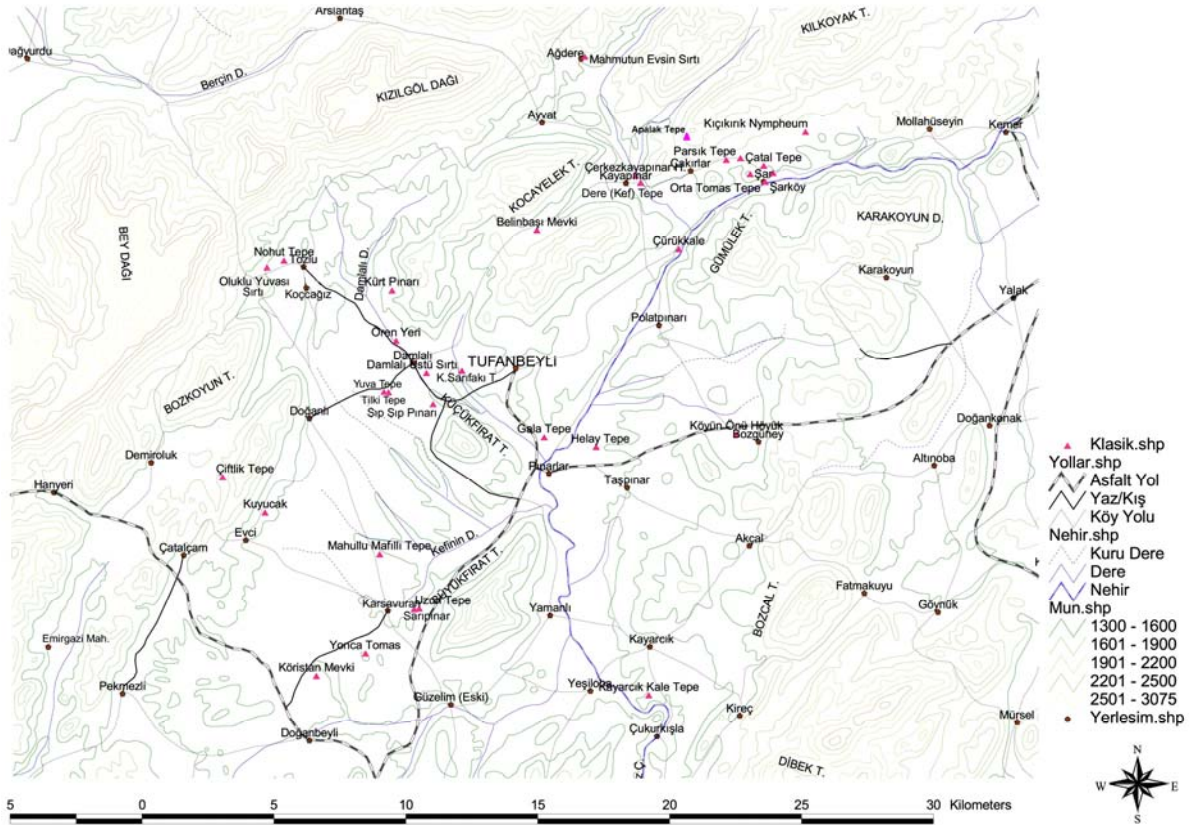
Zoroğlu, Levent. (1986). Kızılırmak havzası kaplarının biçim ve süs gelişimine örnekler. *IX. Türk Tarih Kongresi (21–25 Eylül 1981)*, Ankara, 459–472.

- Zoroğlu, Levent. (1986). Samsat'ta bulunan Doğu Sigillataları ilk rapor. *Selçuk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakóltesi Edebiyat Dergisi*, Ayrı Basım, Sayı 3, Konya, 61–100.
- Zoroğlu, Levent. (1987). Kızılırmak havzası kapları. A. Çilingiroğlu (Ed.), *Anadolu Demir Çağları içinde* (ss. 65–70), İzmir.
- Zoroğlu, L. (2004). Hellenistic pottery from Kelenderis. *ΕΤ' ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΗ ΚΕΡΑΜΙΚΗ. ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΧΡΟΝΟΛΟΓΗΣΗΣ ΚΛΕΙΣΤΑ ΣΥΝΟΛΑ - ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ, ΒΟΛΟΣ 17-23 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2000*, ΑΘΗΝΑ, 299–315.

LEVHALAR

Harita 1

Harita 2

Resim 1-1a

Resim 2

Resim 3

Resim 4

Resim 5

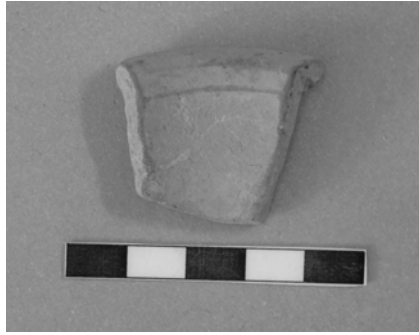
Resim 6

Resim 7

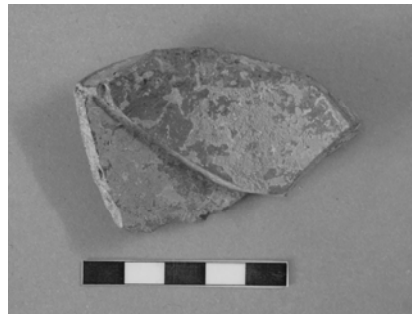
Resim 8

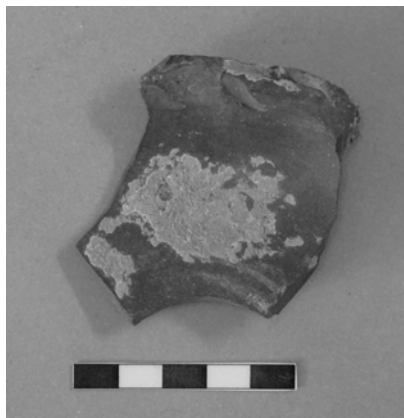
Resim 9-9a

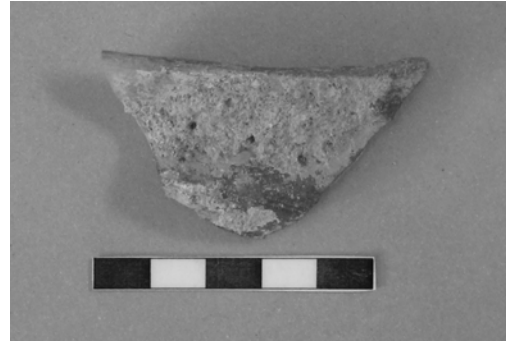
Resim 10-10a

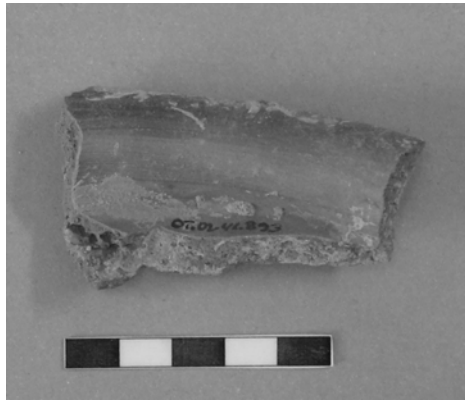
Resim 11-11a

Resim 12-12a

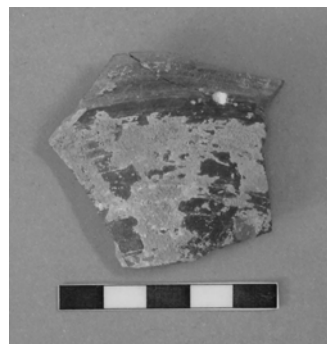
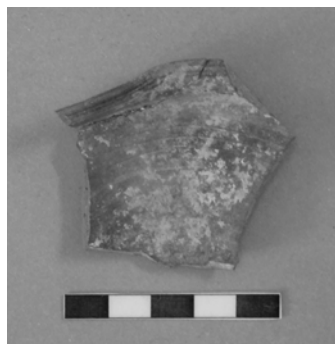
Resim 13-13a

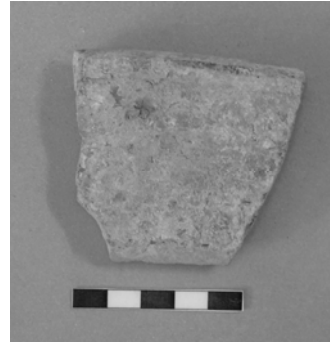
Resim 14-14a

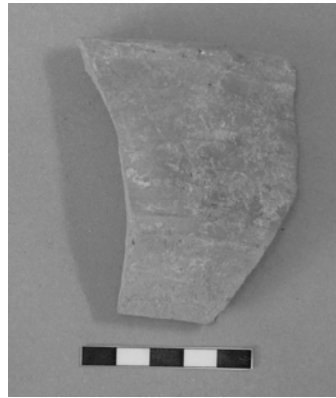
Resim 15-15a

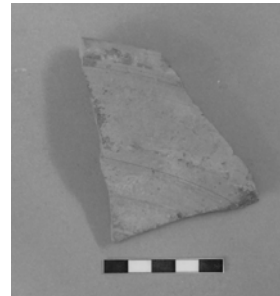
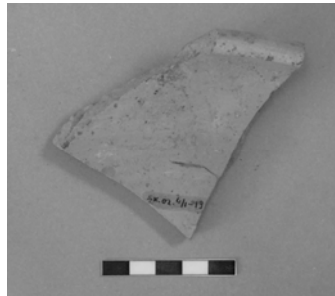
Resim 16-16a

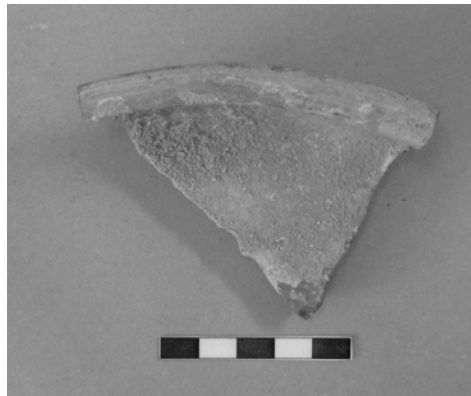
Resim 17-17a

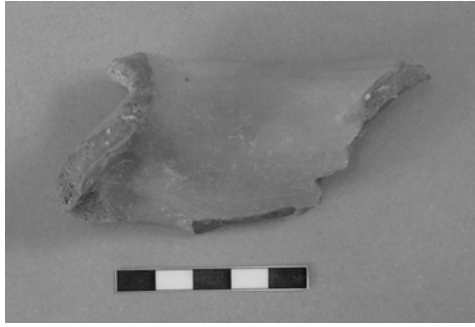
Resim 18-108

Resim 19-19a

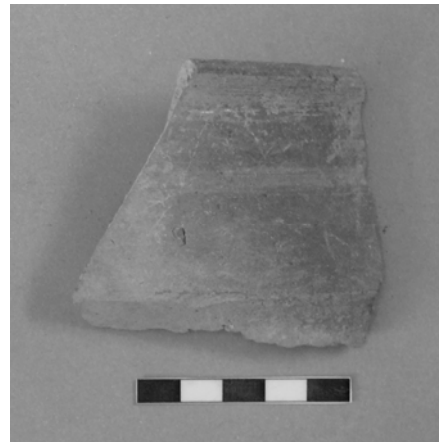
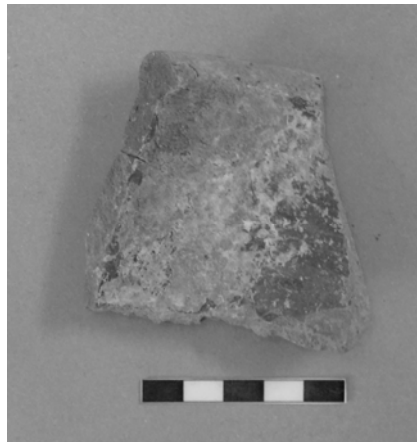
Resim 20-20a

Resim 21-21a

Resim 22-22a

Resim 23-23a

Resim 24-24a

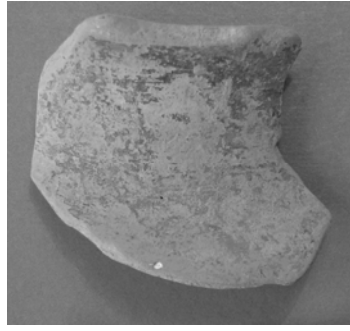
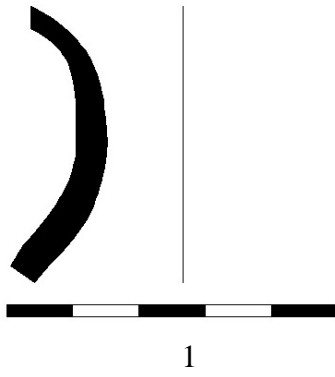
Resim 25-25a

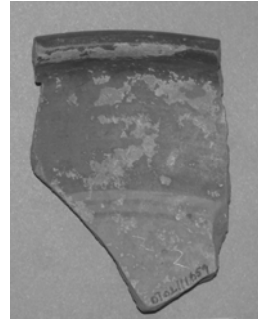
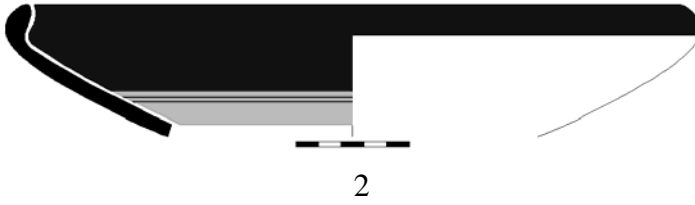
Resim 26-26a

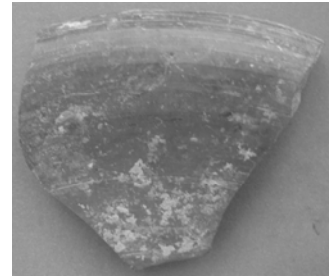
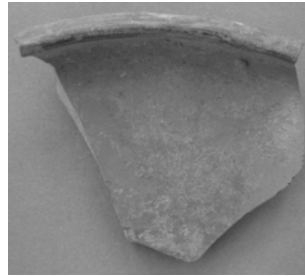
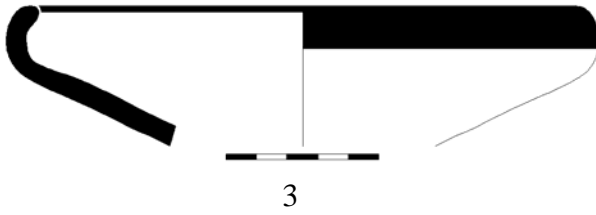
Resim 27

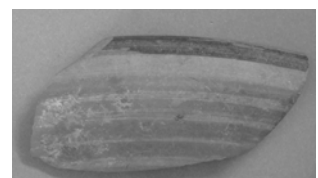
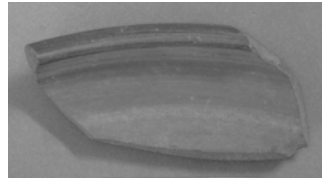
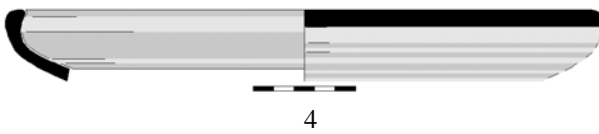
1a

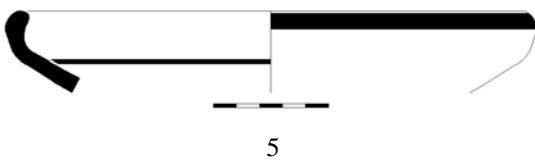
2a-b

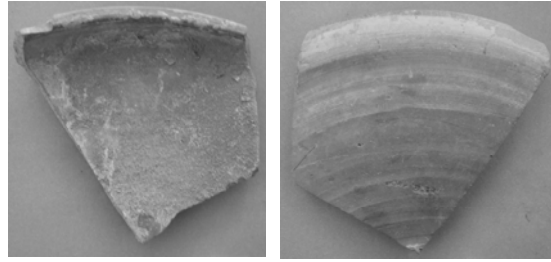
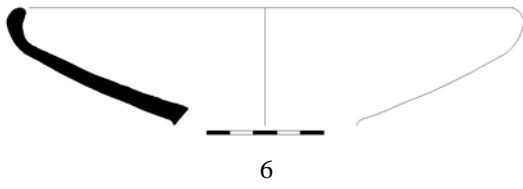
3a-b

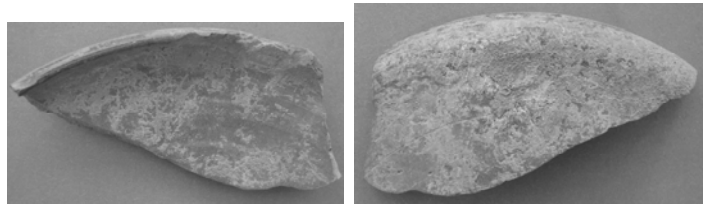
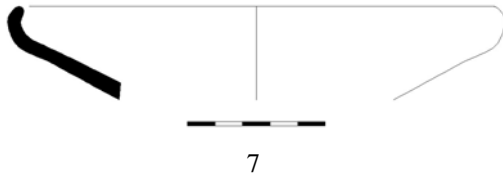
4a-b

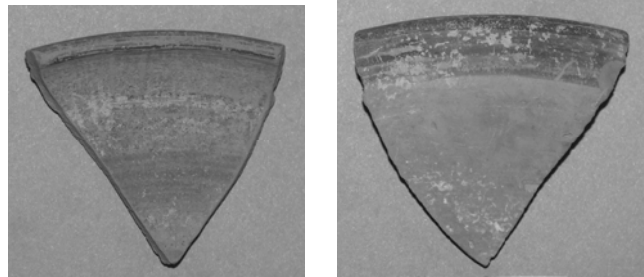
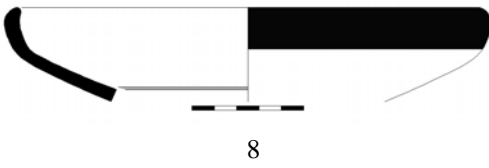
5-a-b

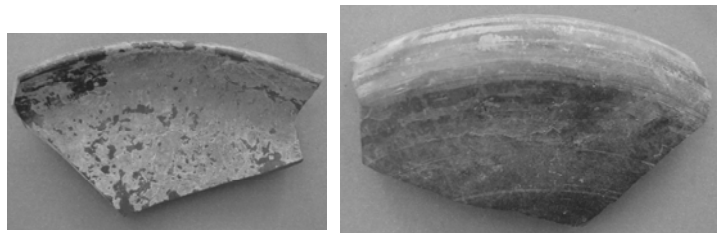
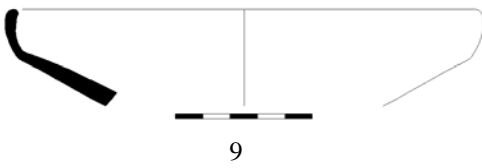
6a-b

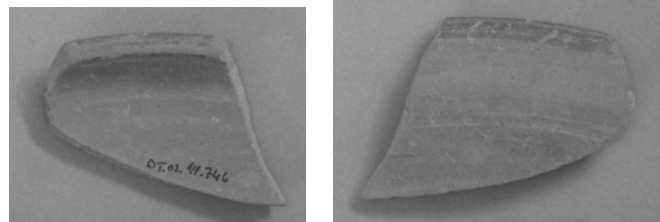
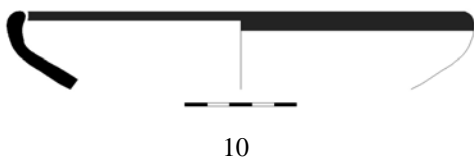
7a-b

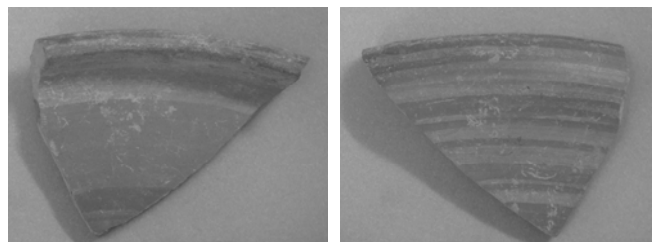
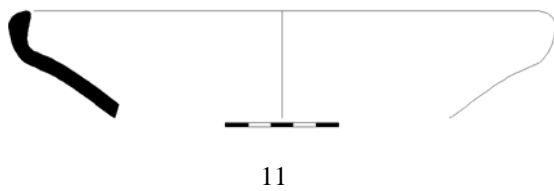
8a-b

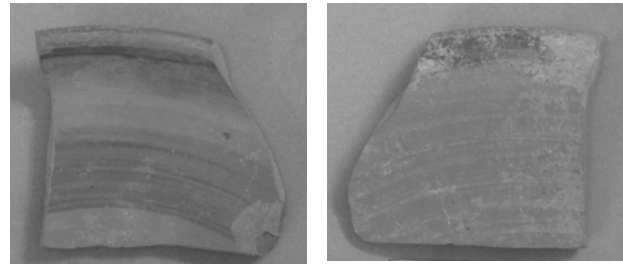
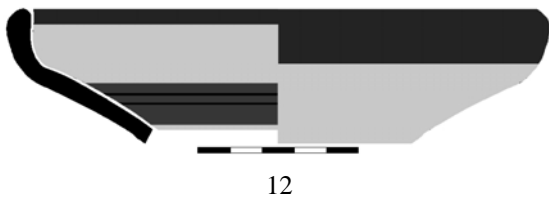
9a-b

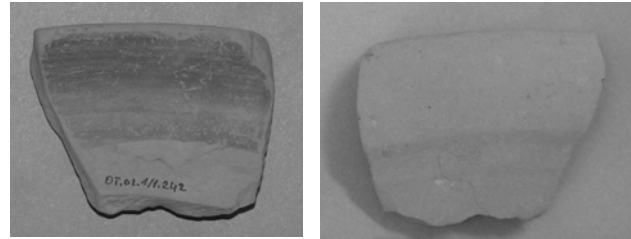
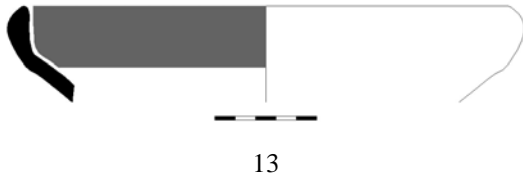
10a-b

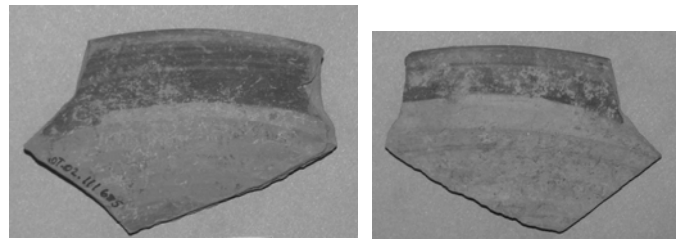
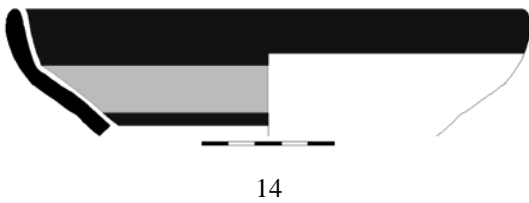
11a-b

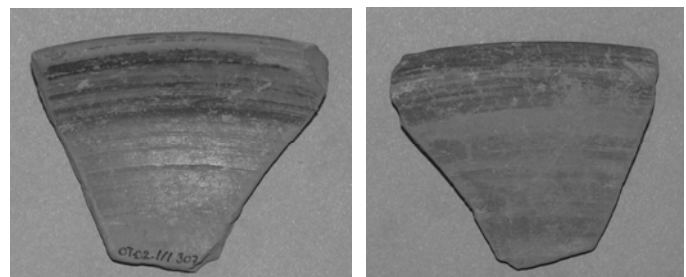
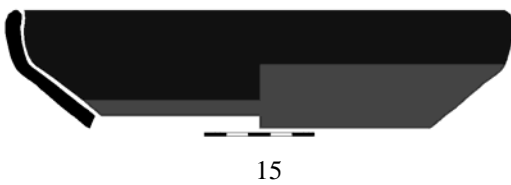
12a-b

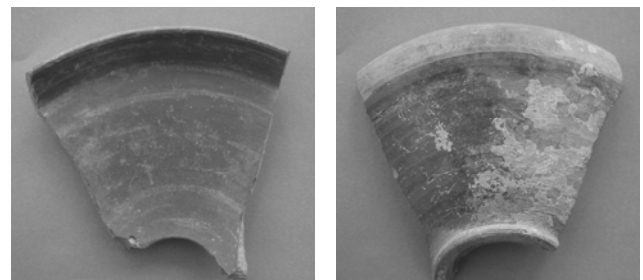
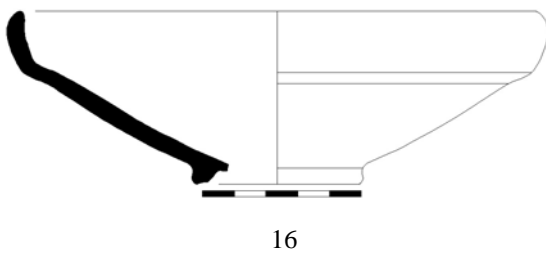
13a-b

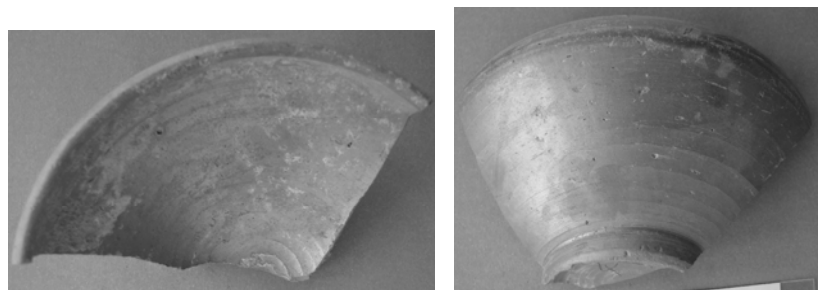
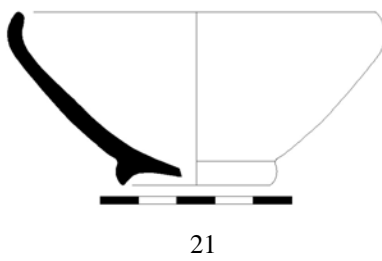
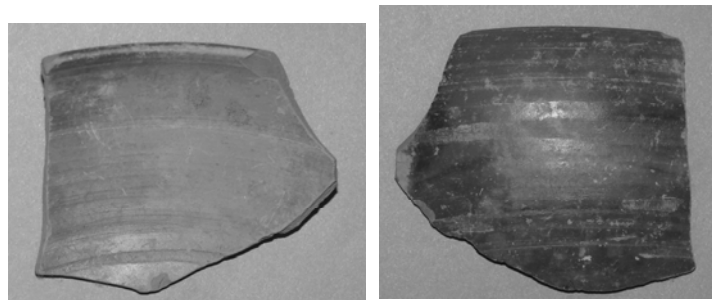
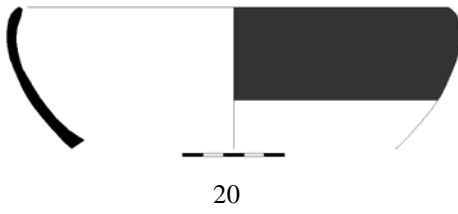
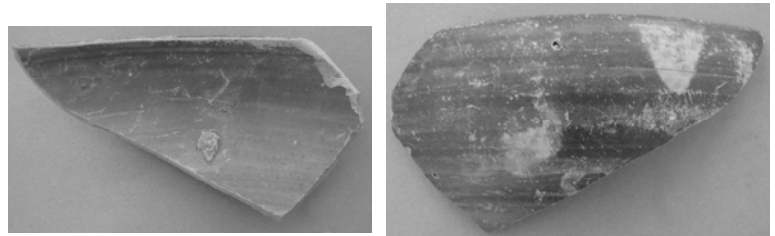
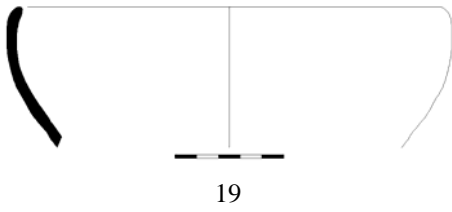
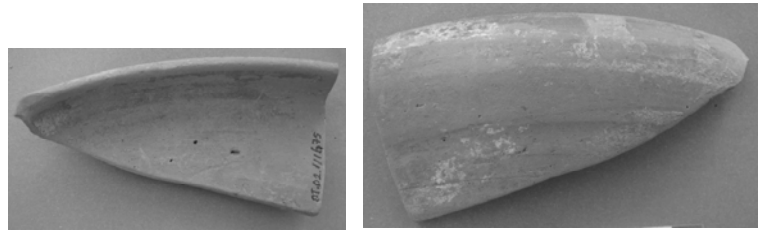
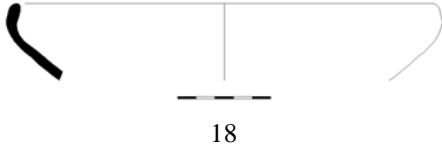
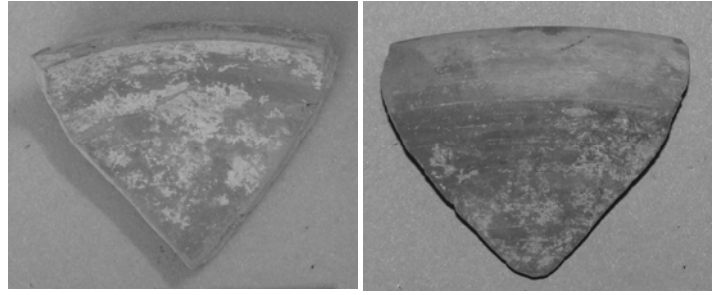
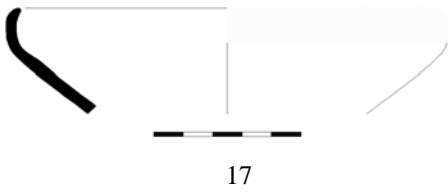
14a-b

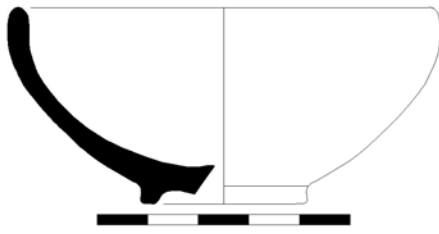

15a-b

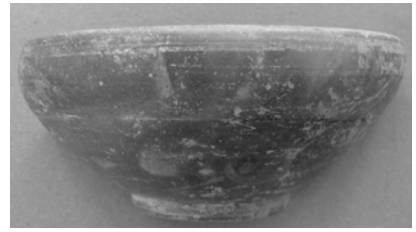

16a-b

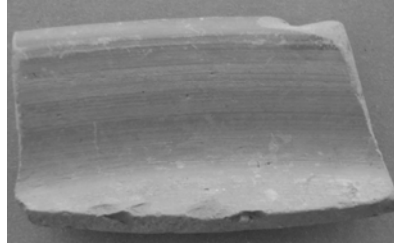
22

22a-b

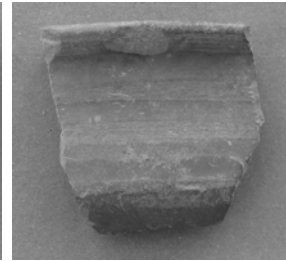
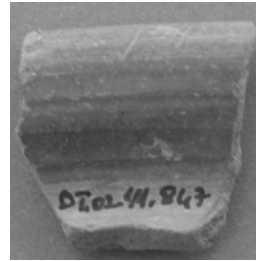
23

23a-b

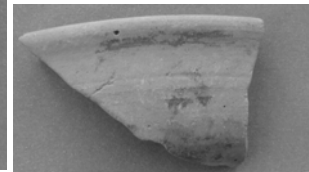
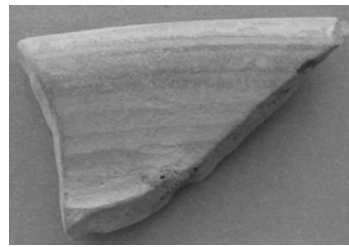
24

24a-b

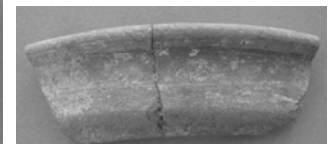
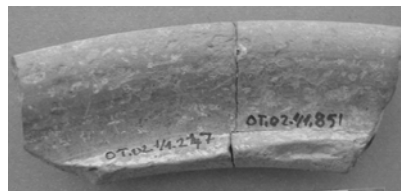
25

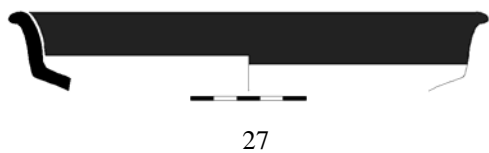
25a-b

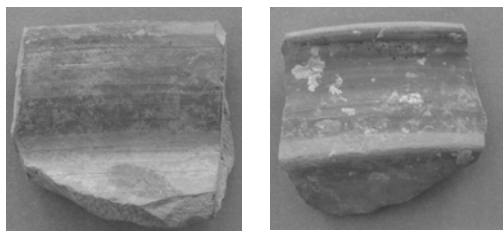
26

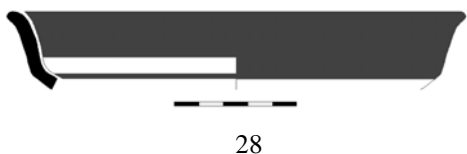
26a-b

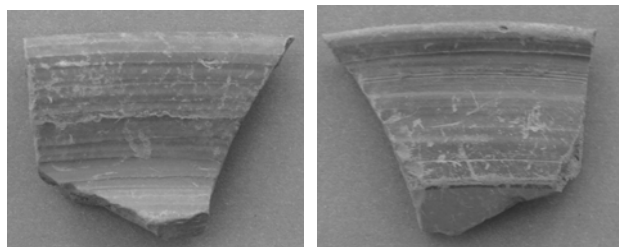
27

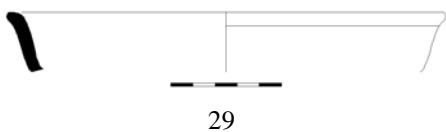
27a-b

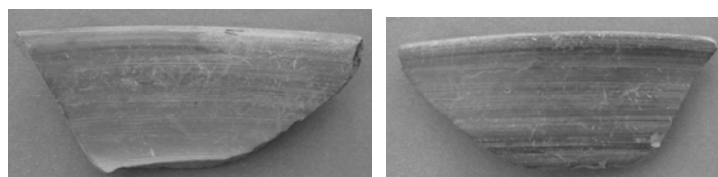
28

28a-b

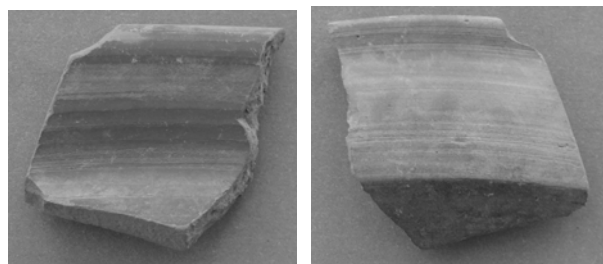
29

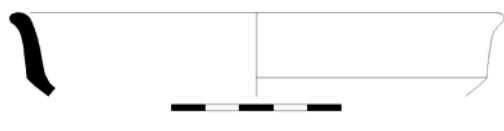
29a-b

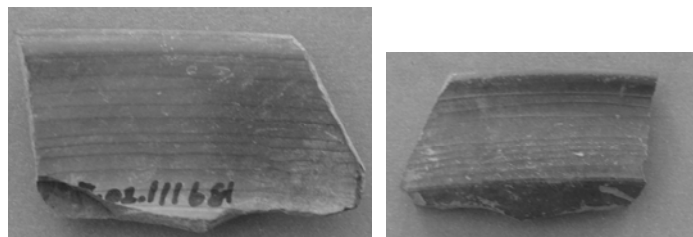
30

30a-b

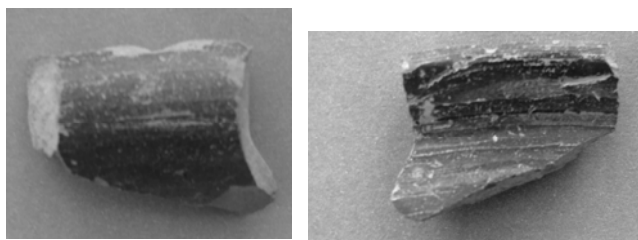
31

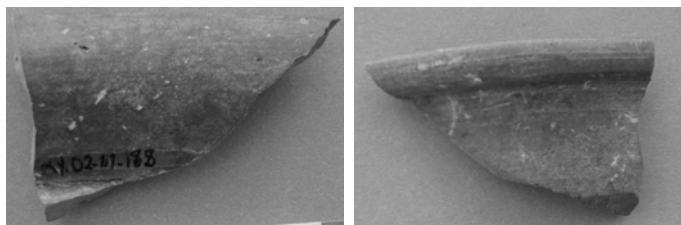
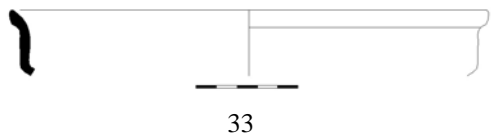
31a-b

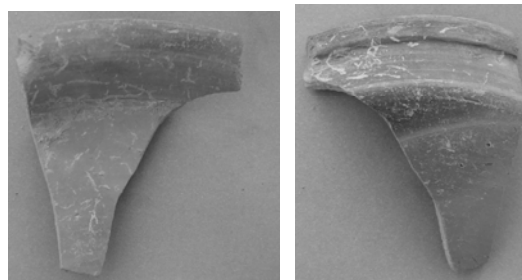
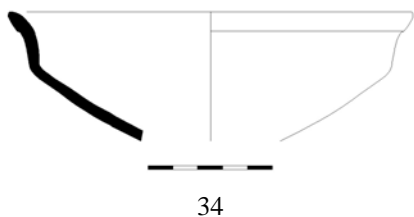
32

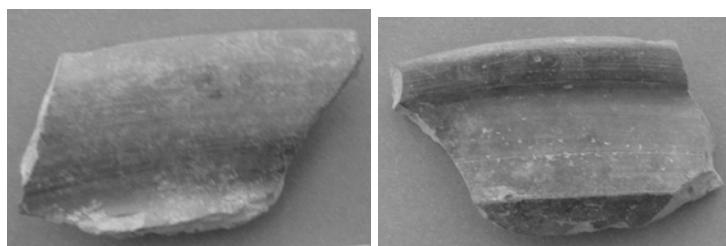
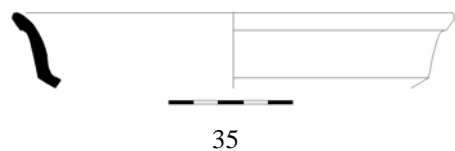
32a-b

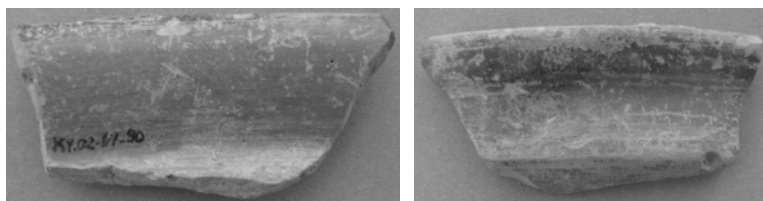
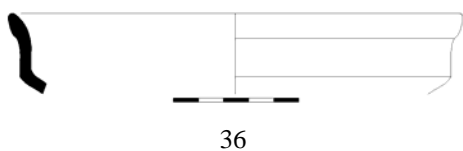
33a-b

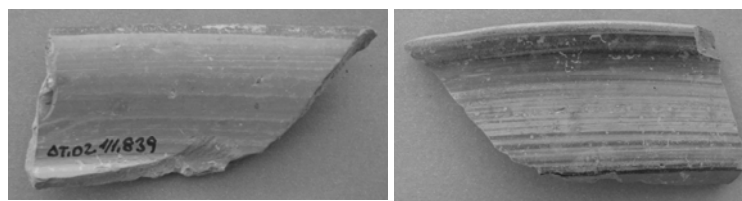
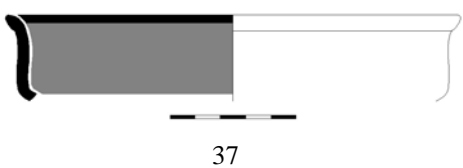
34a-b

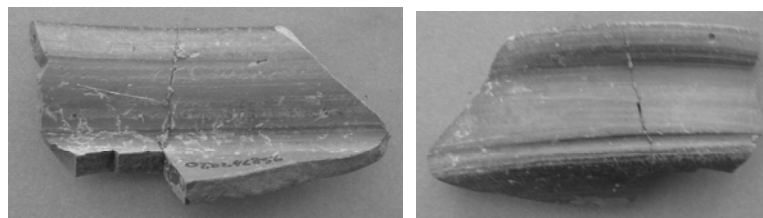
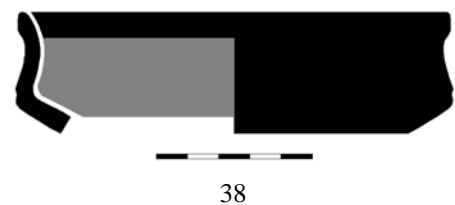
35a-b

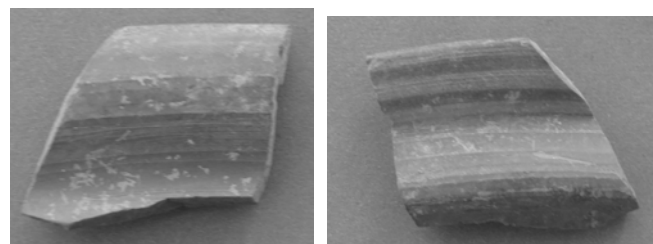
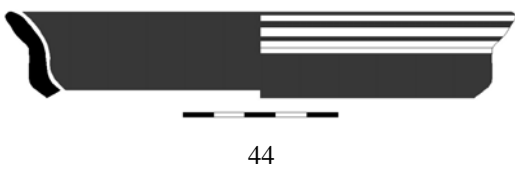
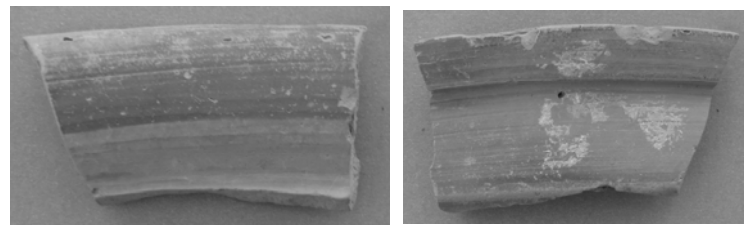
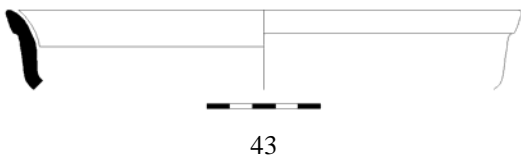
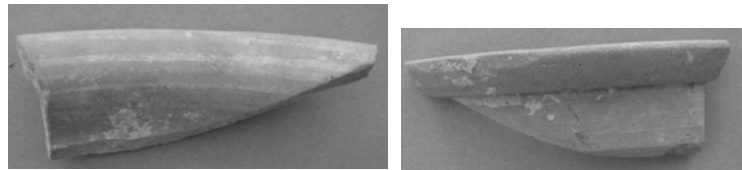
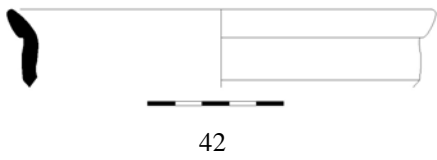
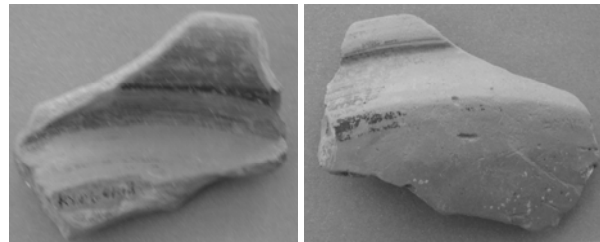
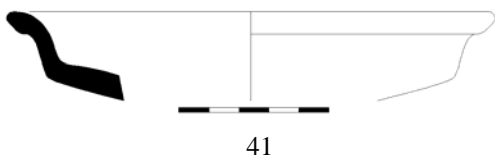
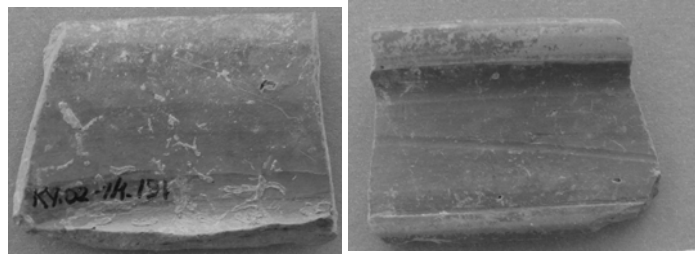
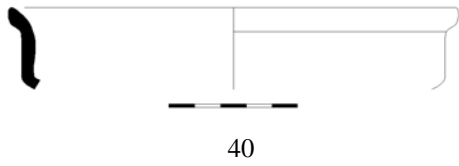
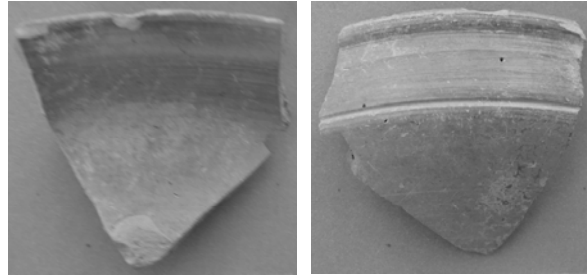
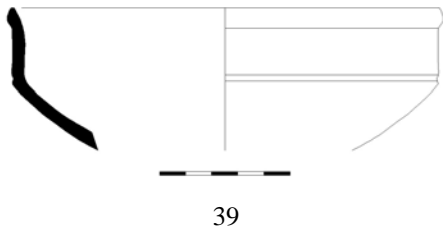
36a-b

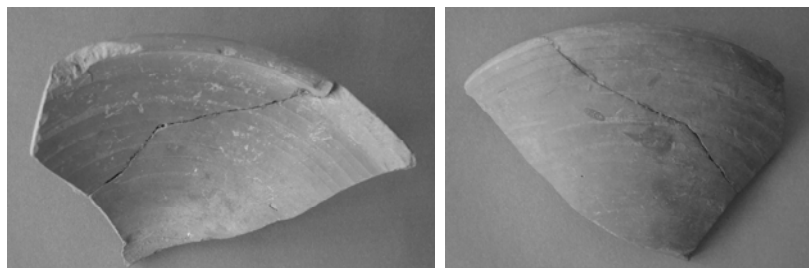
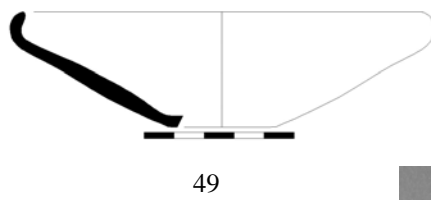
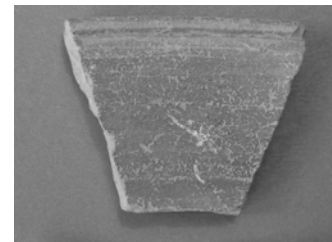
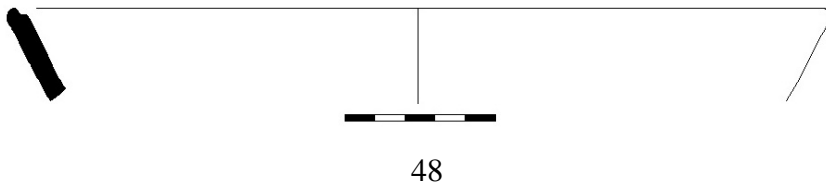
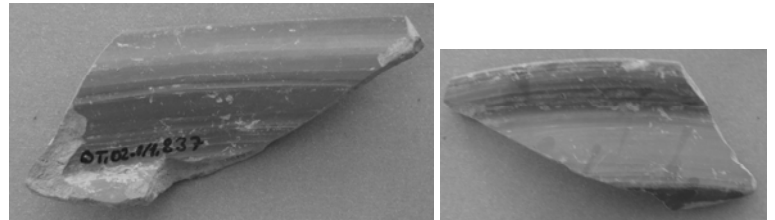
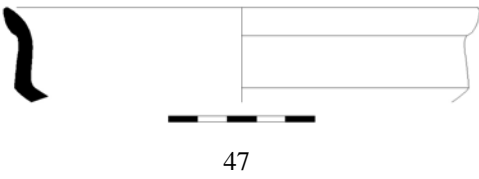
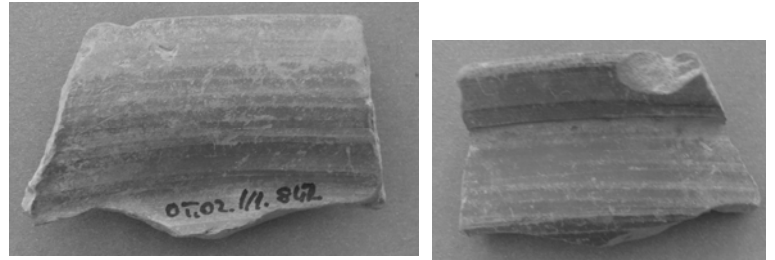
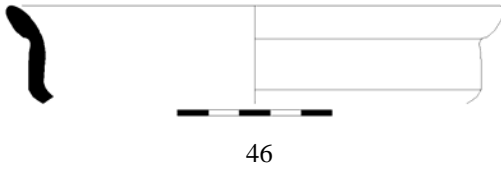
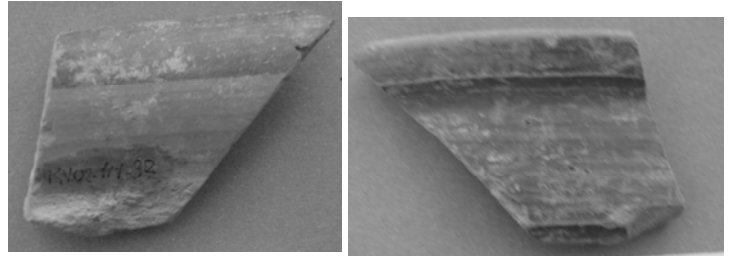
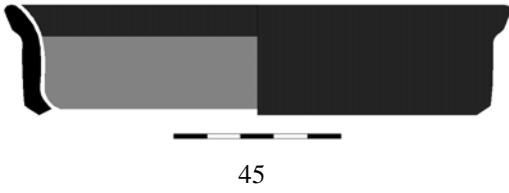

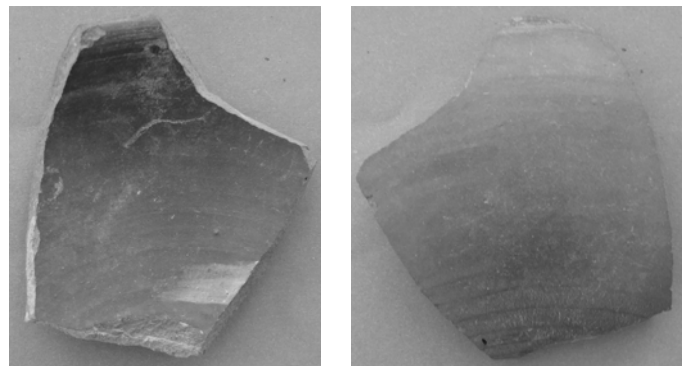
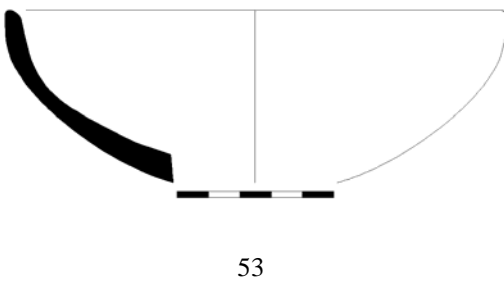
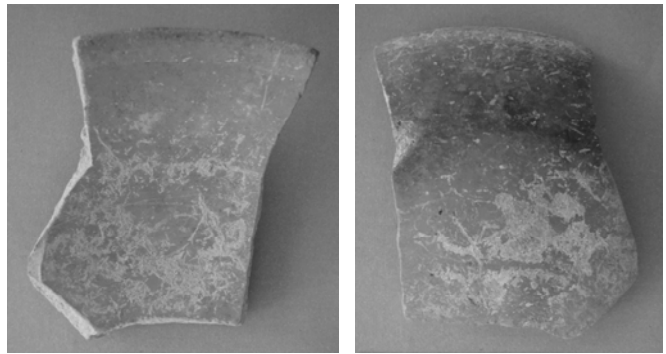
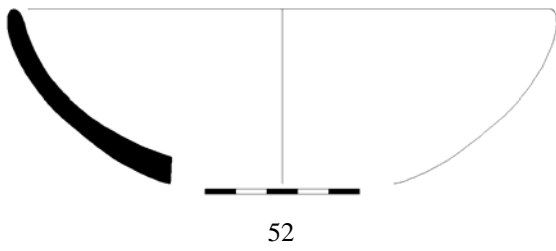
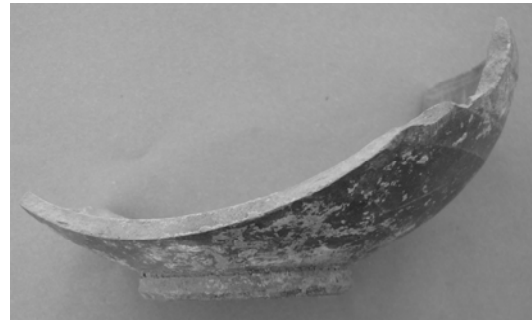
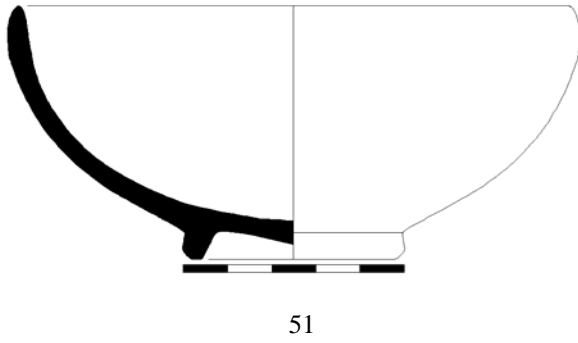
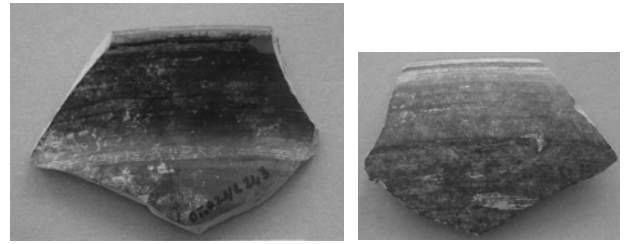
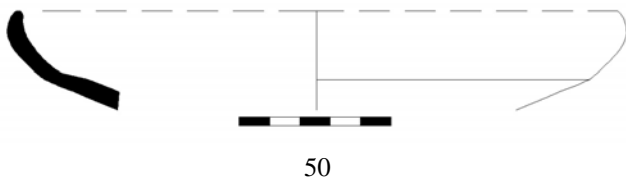
37a-b

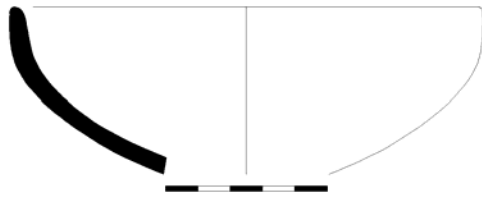

38a-b

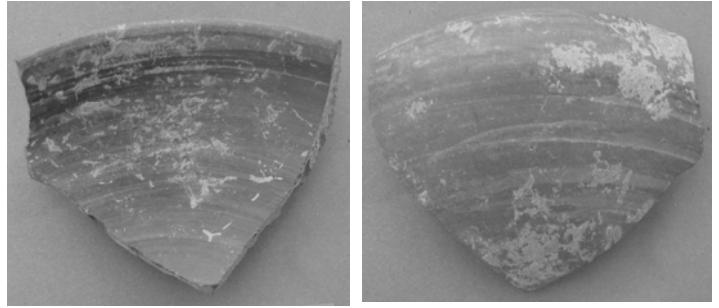

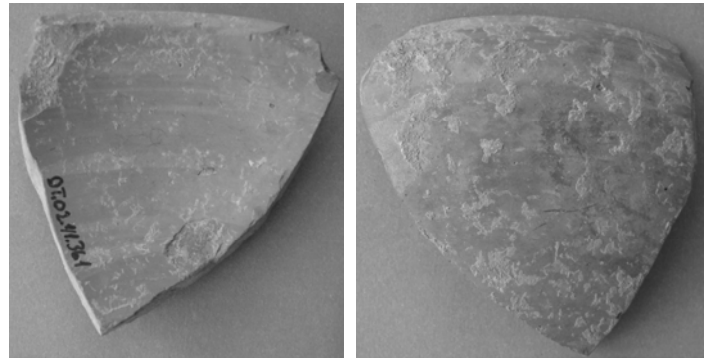
54

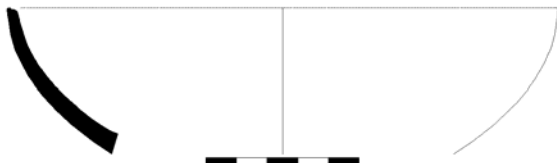
54a-b

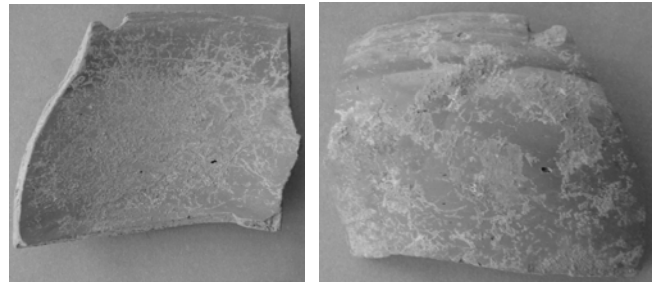
55

55a-b

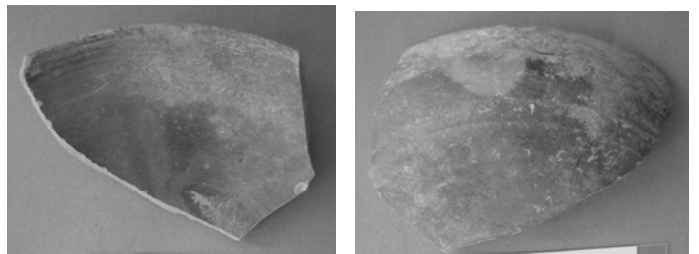
56

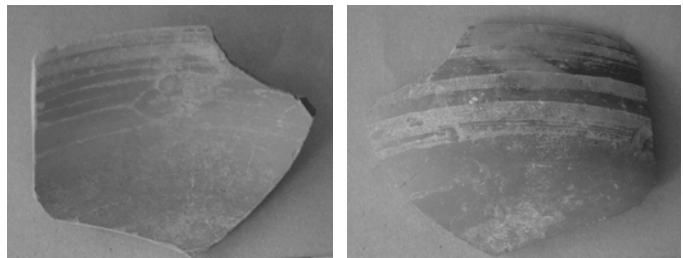
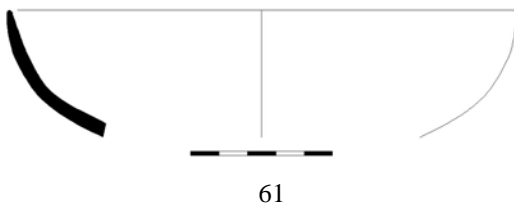
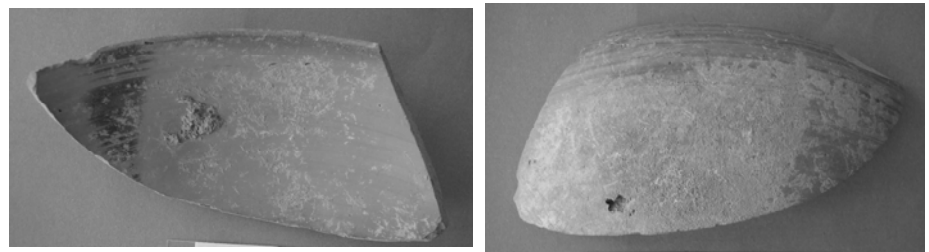
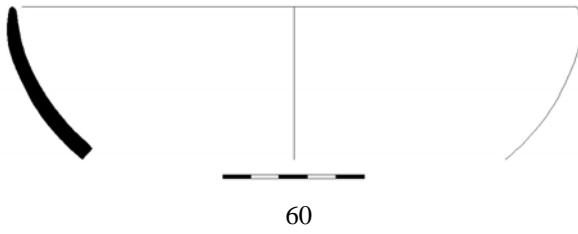
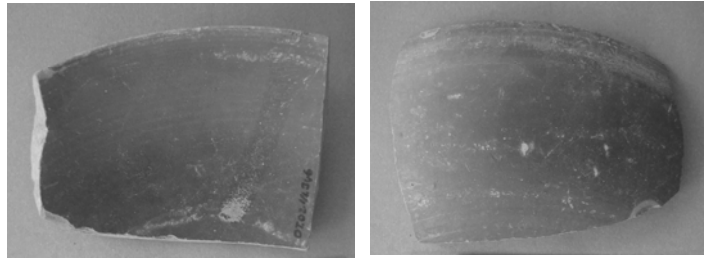
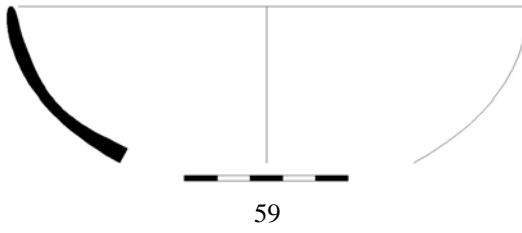
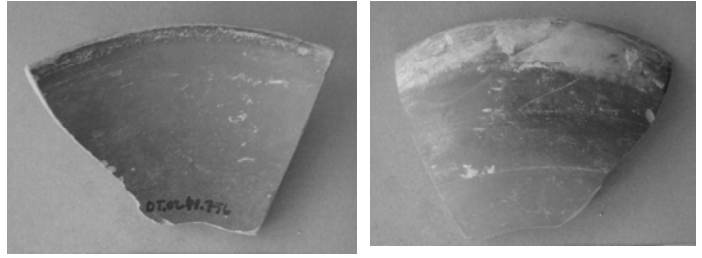
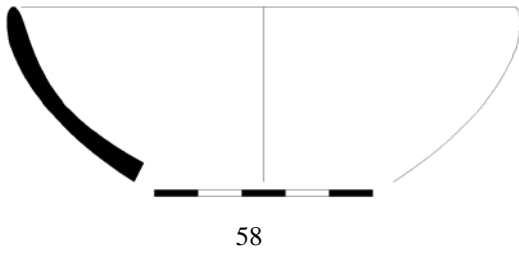
56a-b

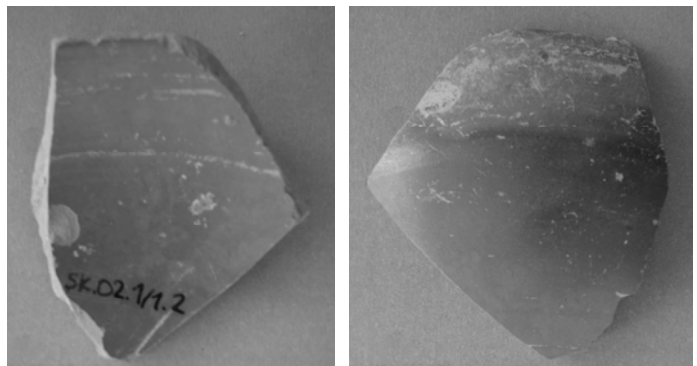
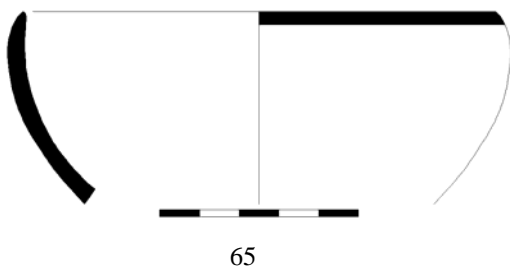
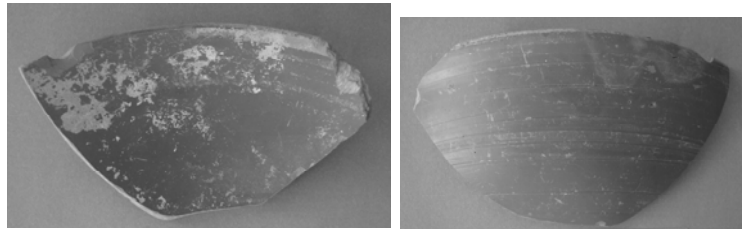
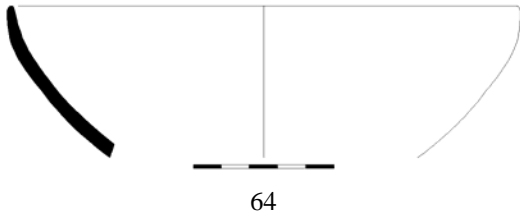
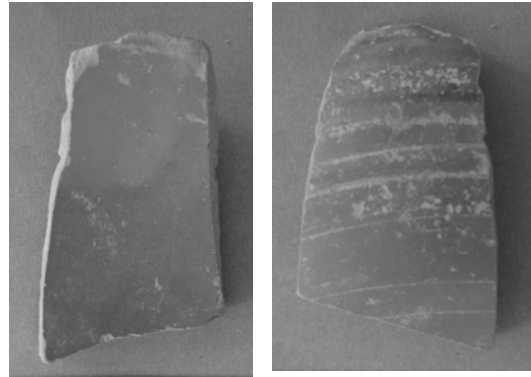
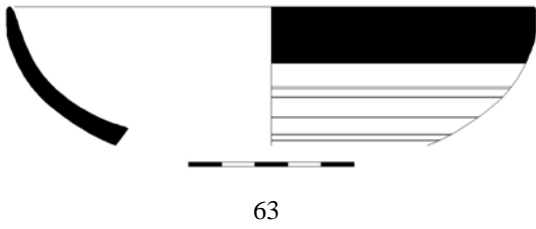
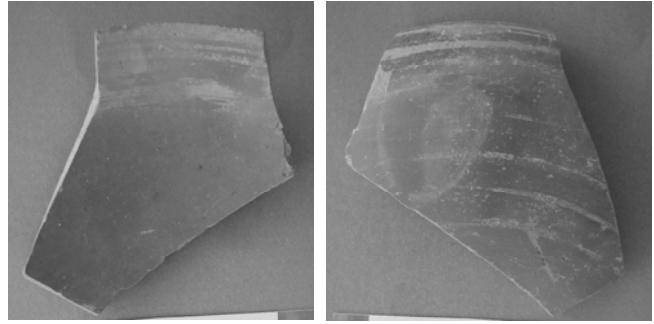
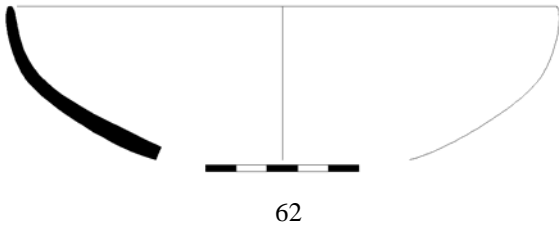

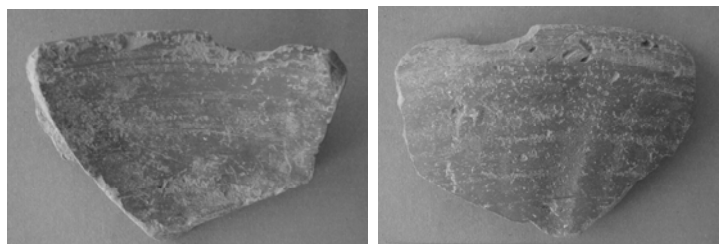
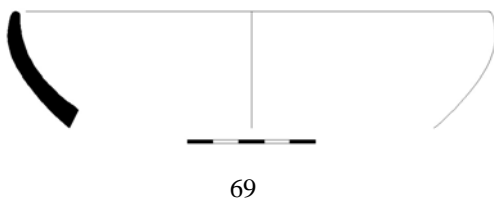
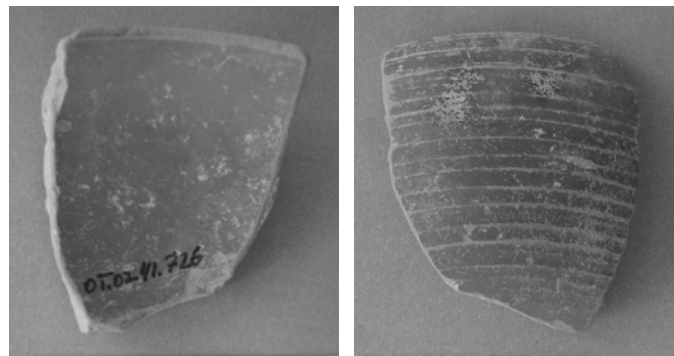
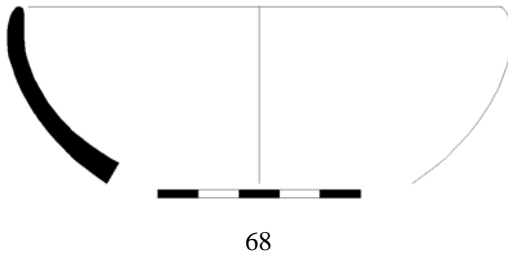
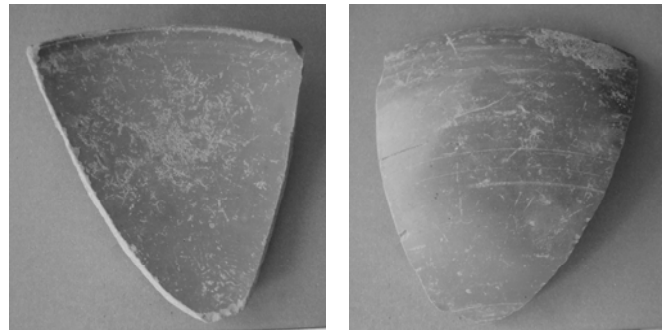
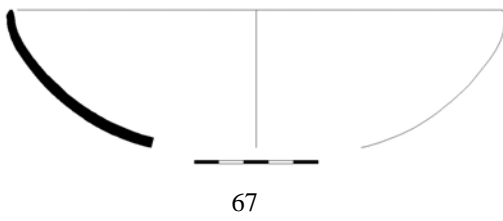
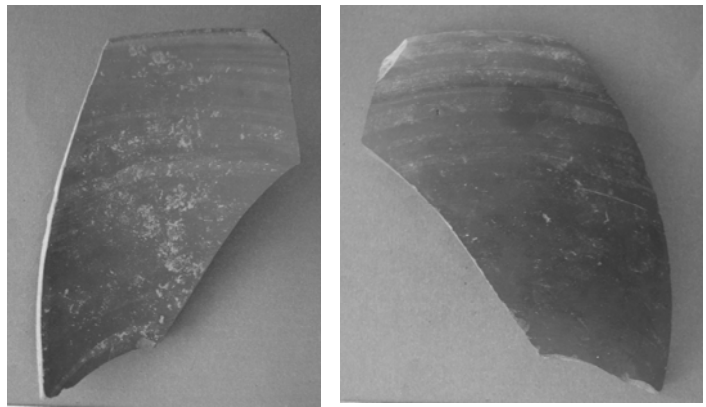
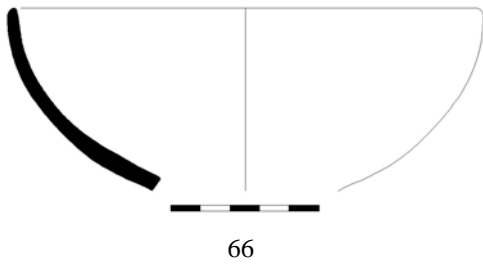
57

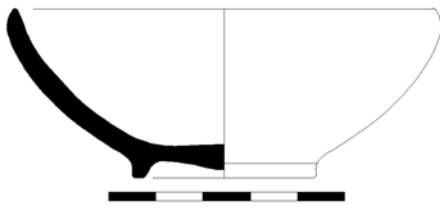

57a-b

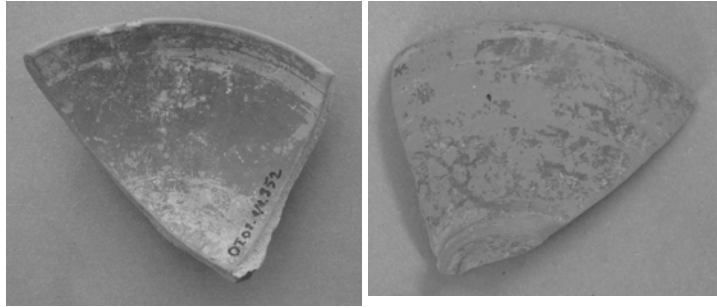

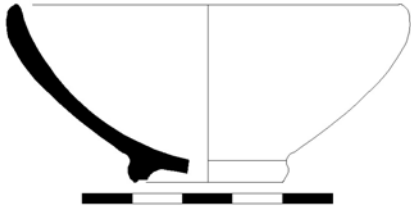

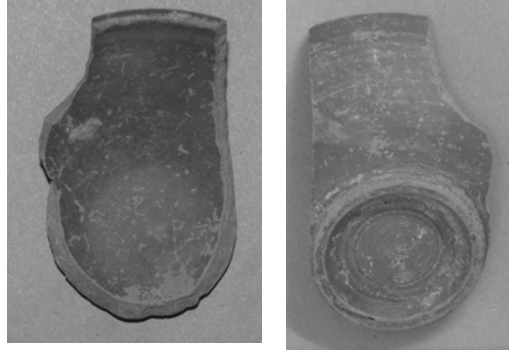
70

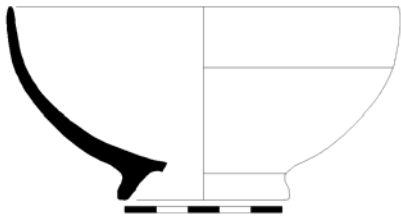
70a-b

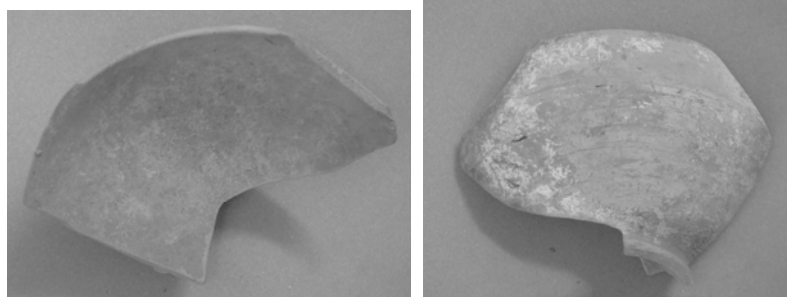
71

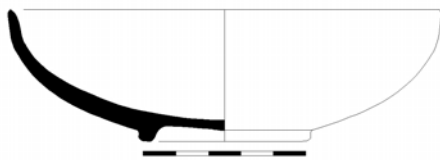
71a-b

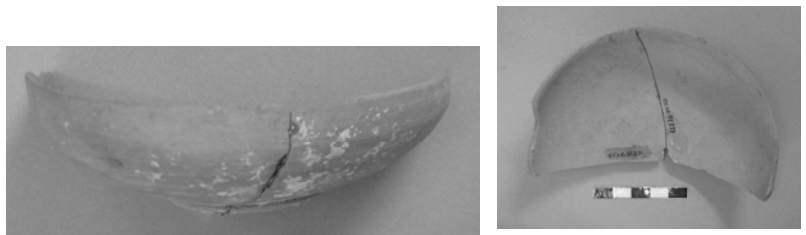
72

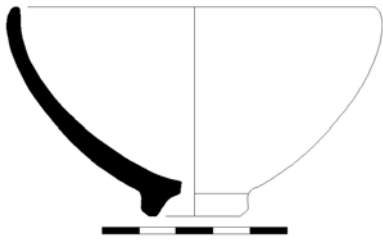
72a-b

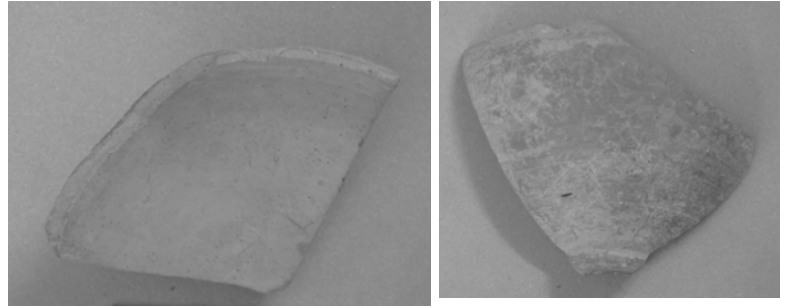
73

73a-b

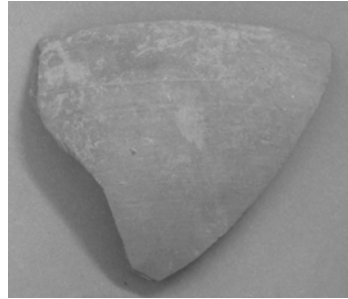
74

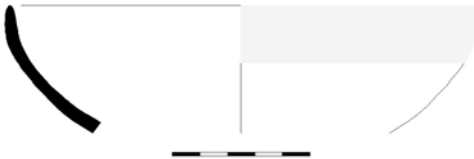
74a-b

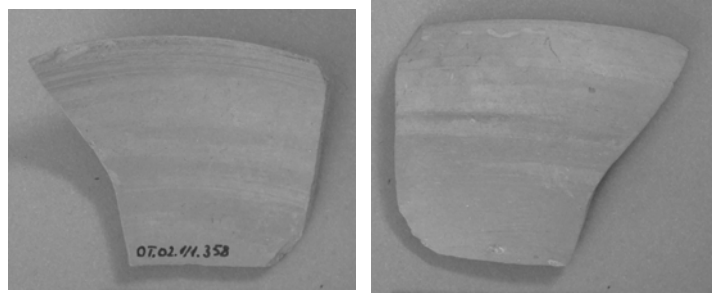
75

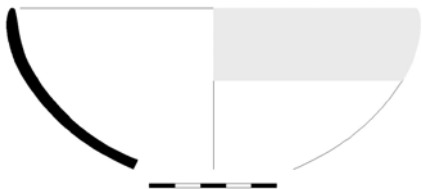
75a

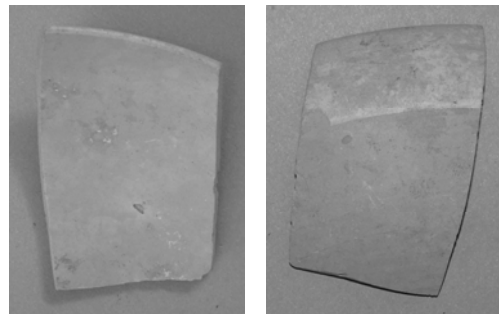
76

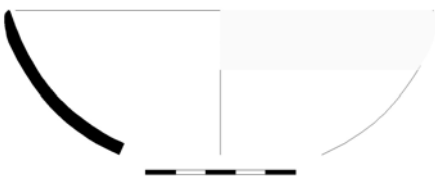
76a-b

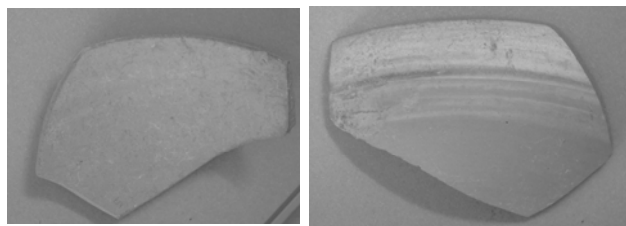
77

77a-b

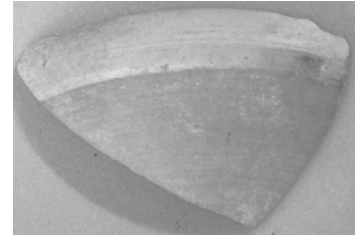
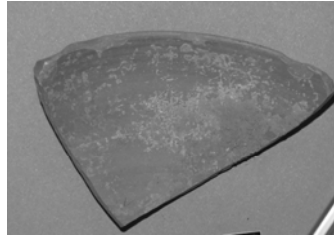
78

78a-b

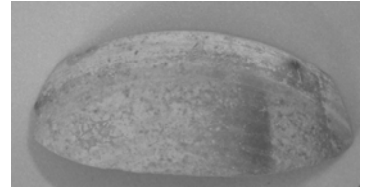
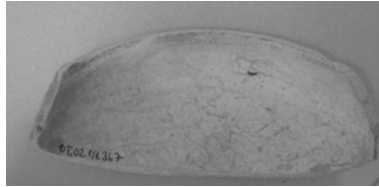
79

79a-b

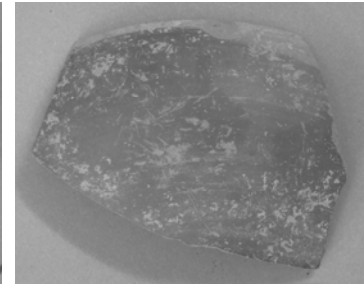
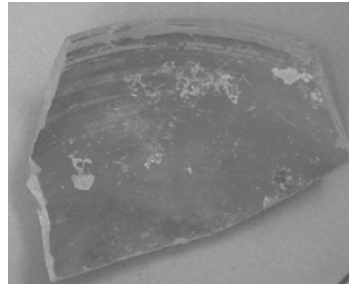
80

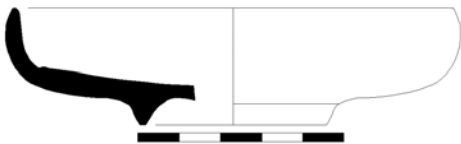
80a-b

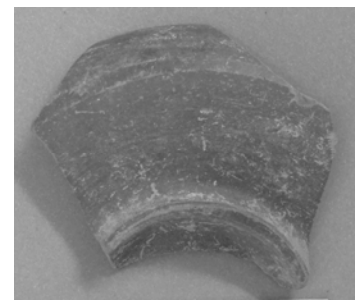
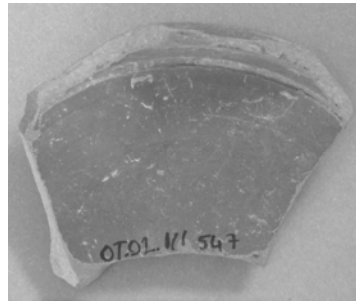
81

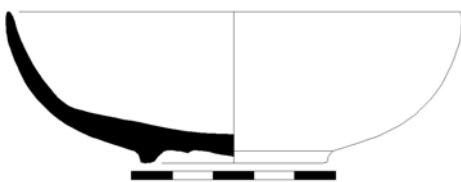
81a-b

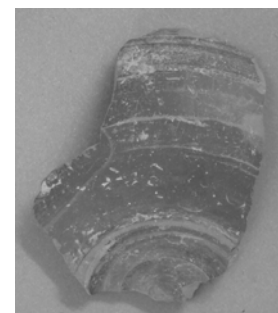
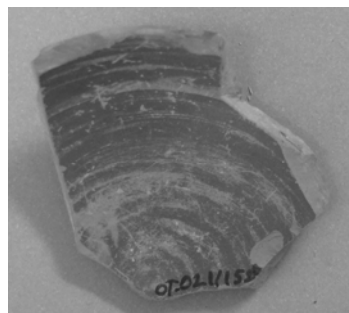
82

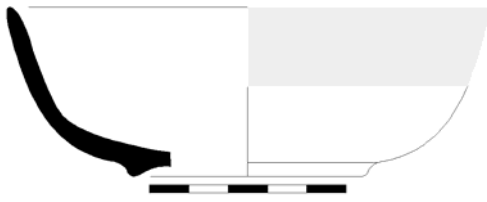
82a-b

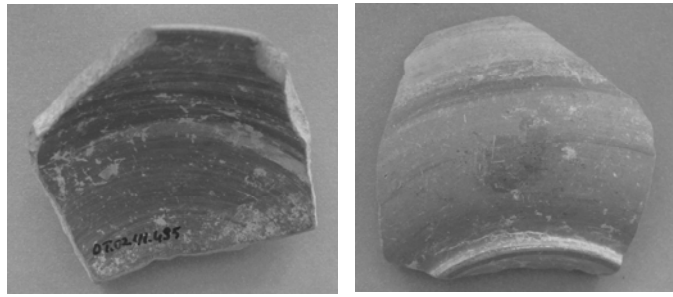
83

83a-b

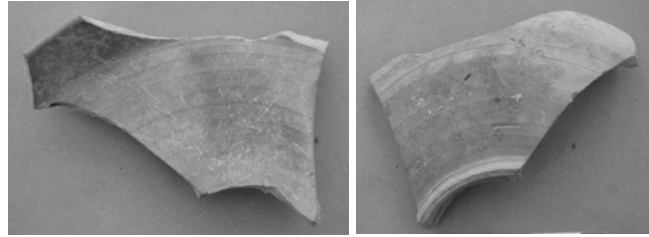
84

84a-b

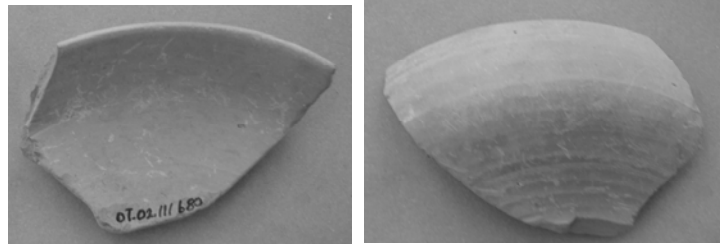
85

85a-b

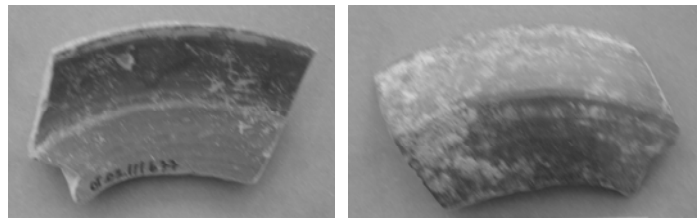
86

86a-b

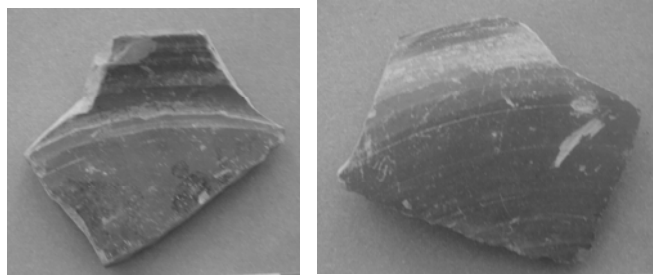
87

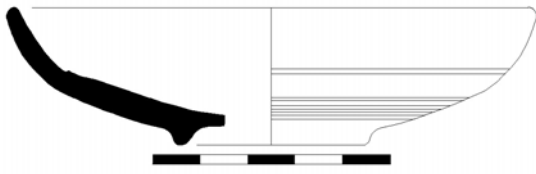
87a-b

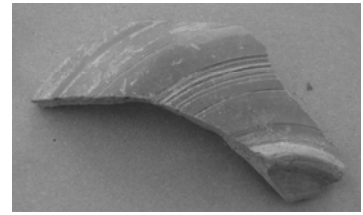
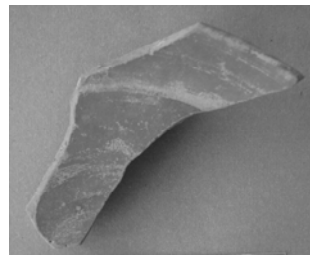
88

88a-b

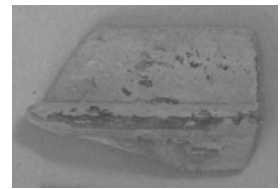
89

89a-b

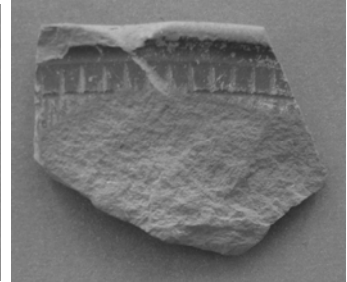
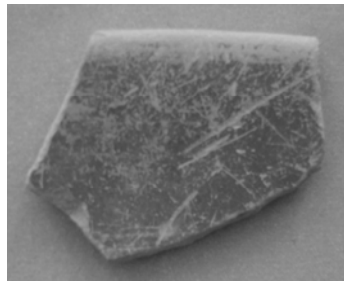
90

90a-b

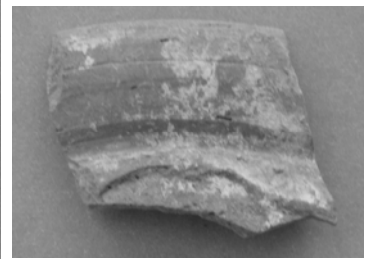
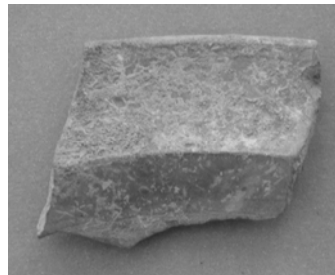
91

91a-b

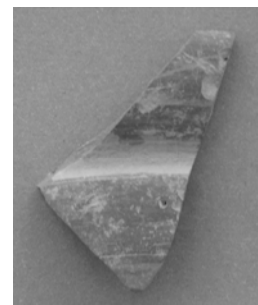
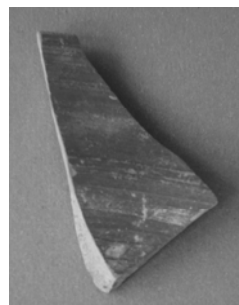
92

92a-b

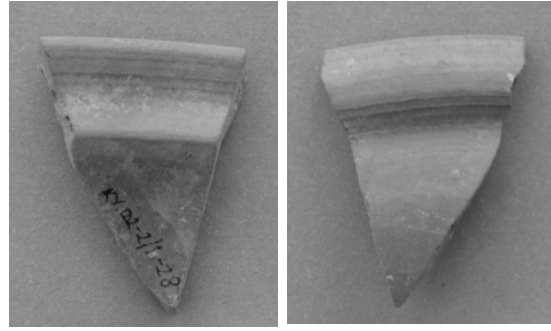
93

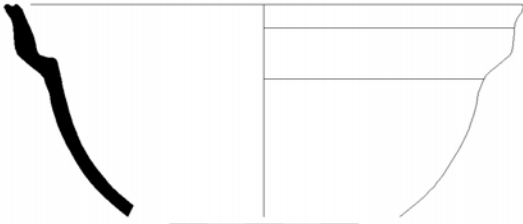
93a-b

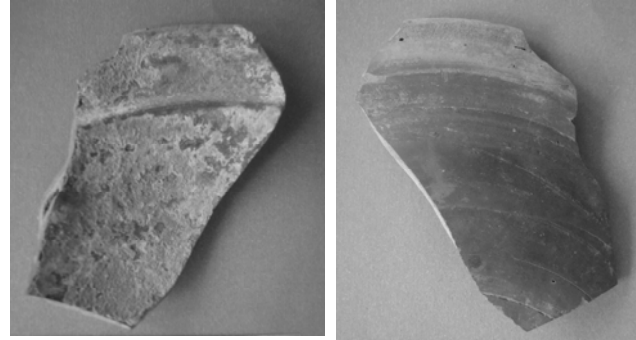
94

94a-b

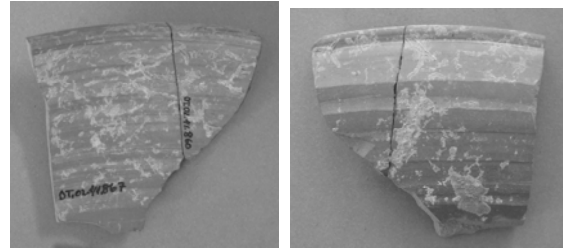
95

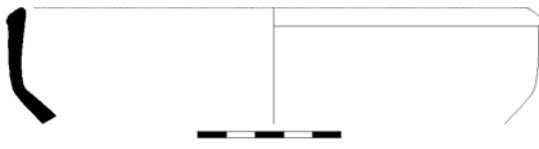
95a-b

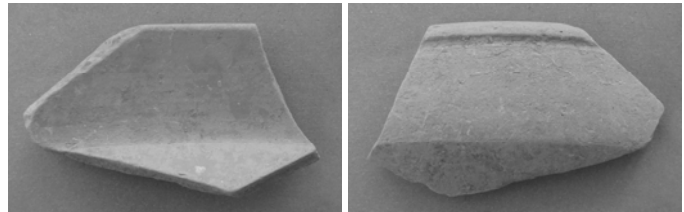
96

96a-b

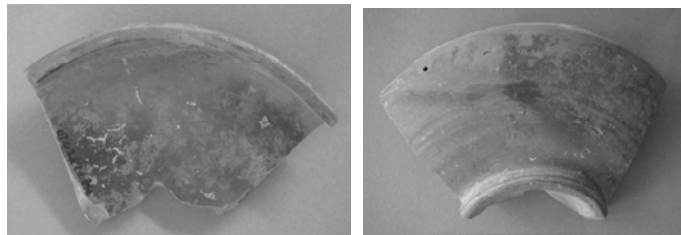
97

97a-b

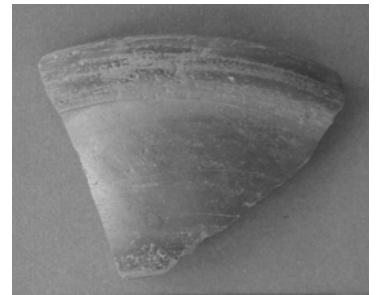
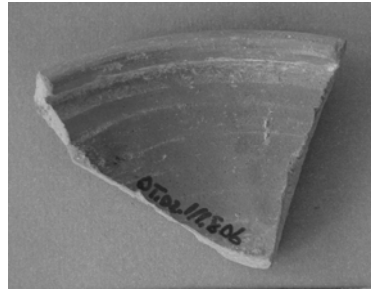
98

98a-b

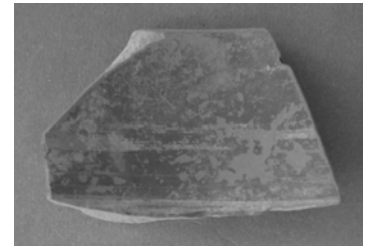
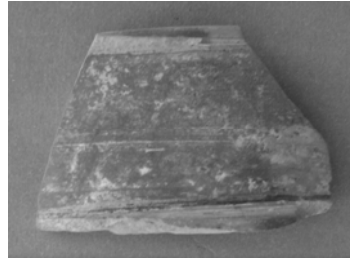
99

99a-b

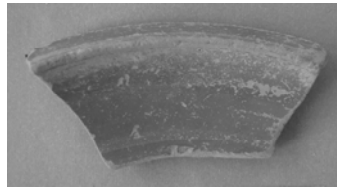
100

100a-b

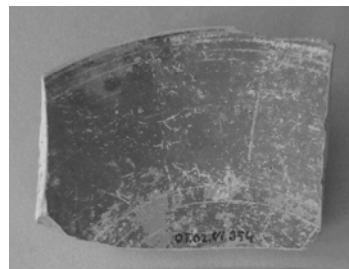
101

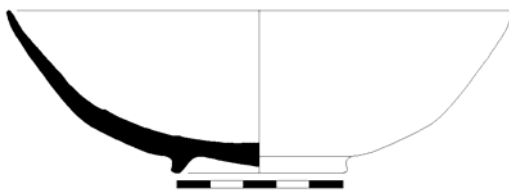
101a-b

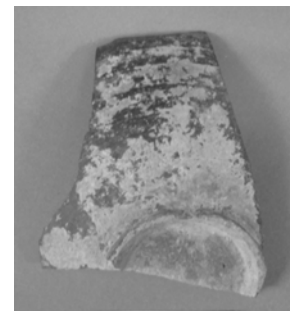
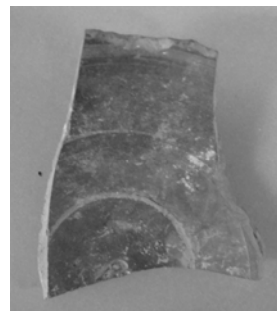
102

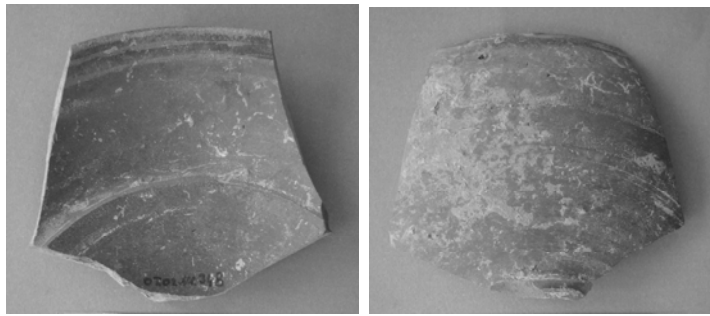
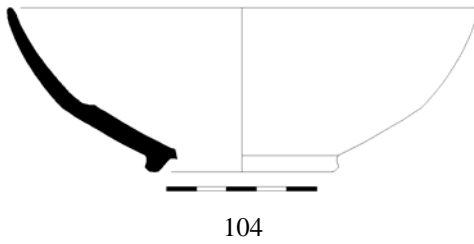
102a-b

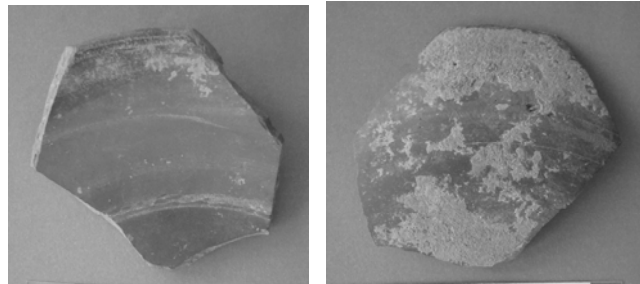
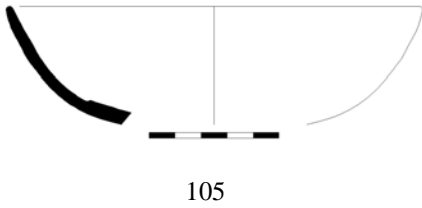
103

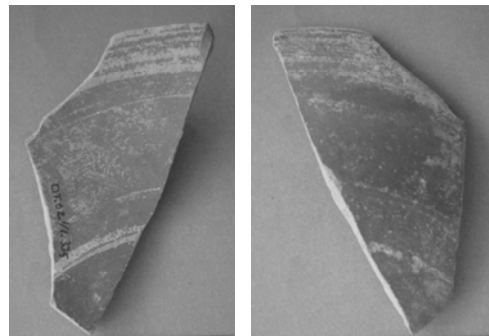
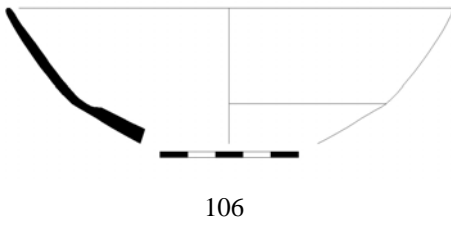
103a-b

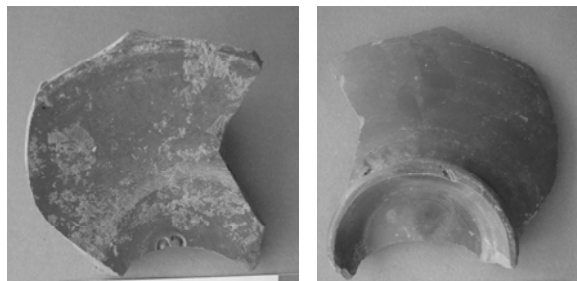
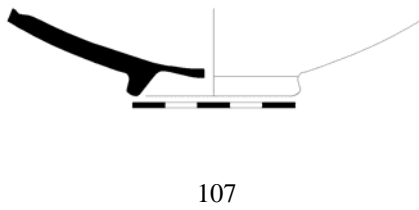
104a-b

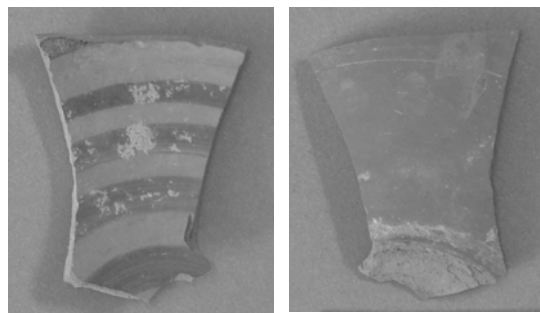
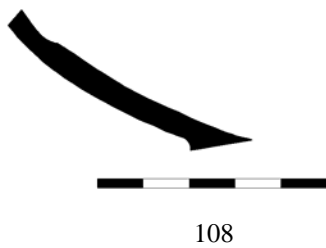
105a-b

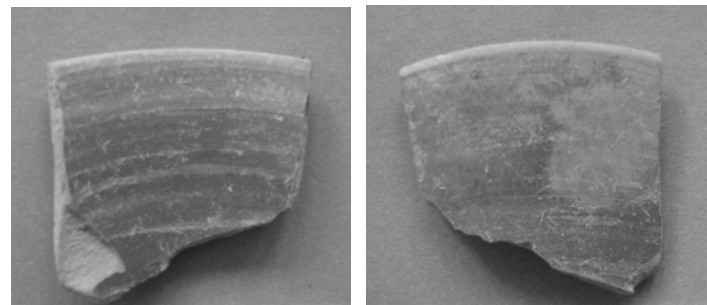
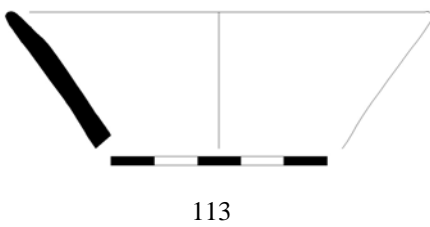
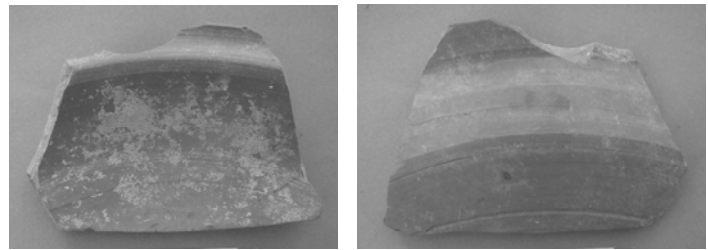
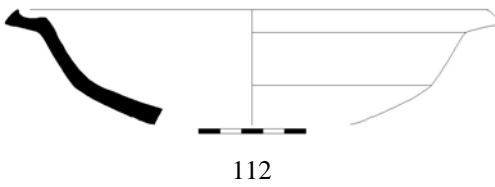
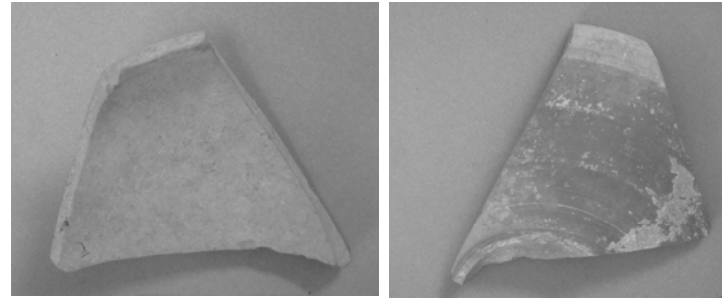
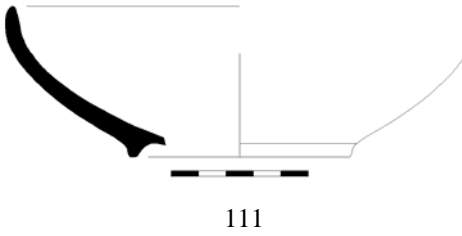
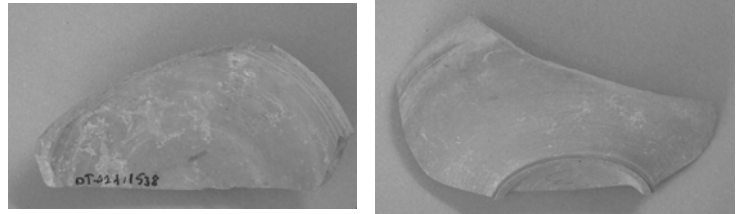
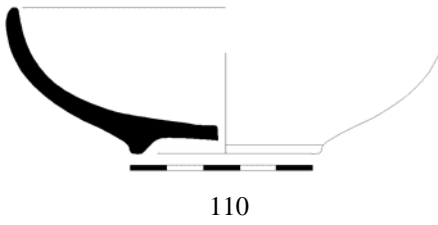
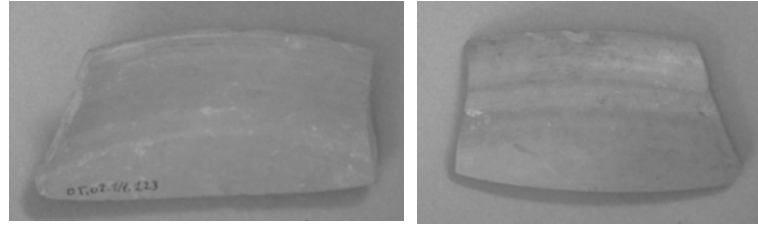
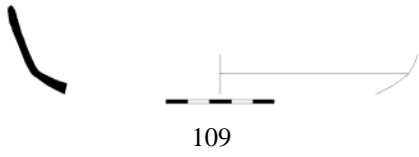
106a-b

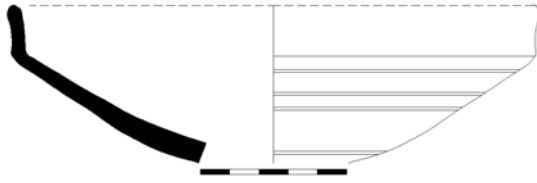

107a-b

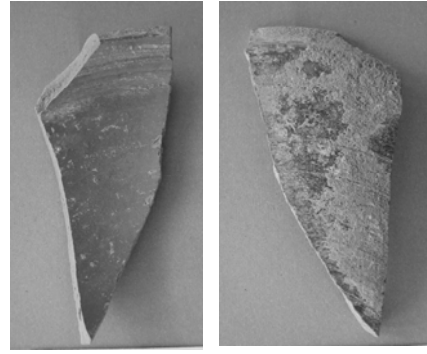

108a-b

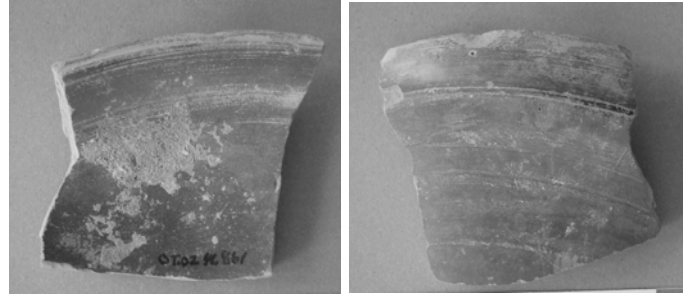
114

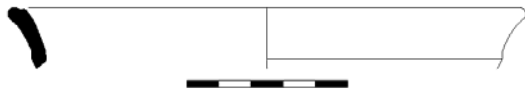
114a-b

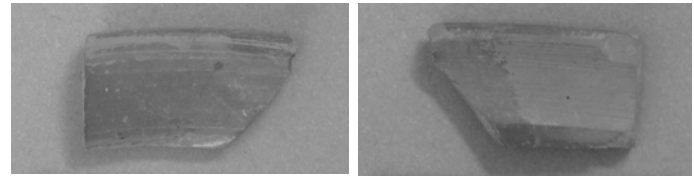
115

115a-b

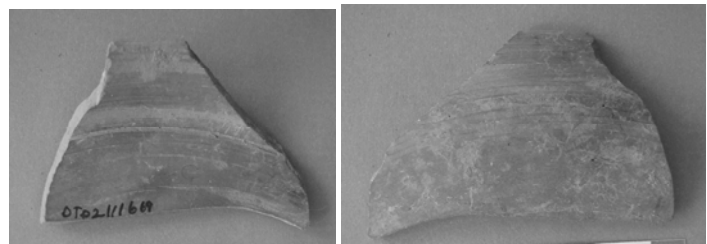
116

116a-b

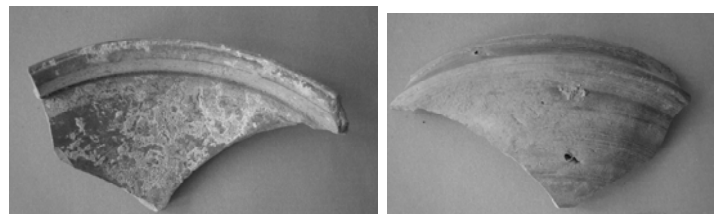
117

117a-b

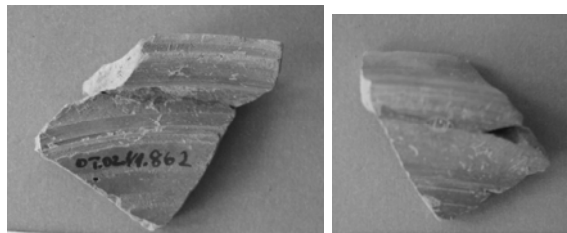
118

118a-b

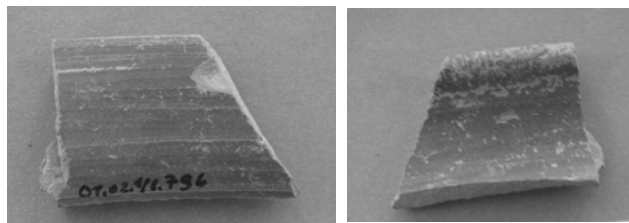
119

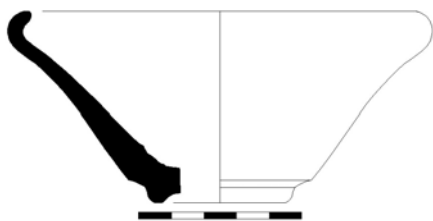
119a-b

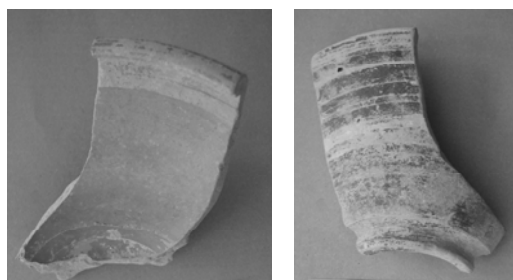
120

120a-b

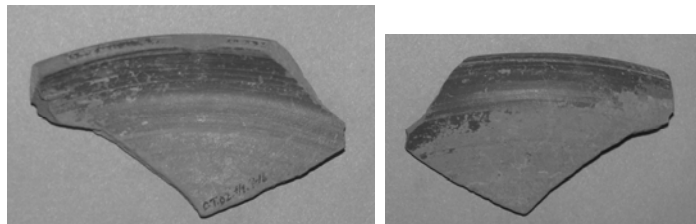
121

121a-b

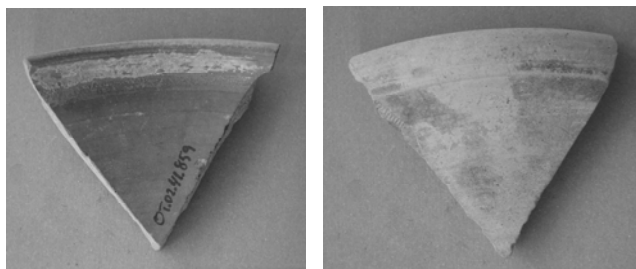
122

122a-b

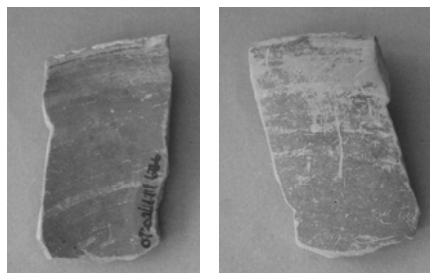
123

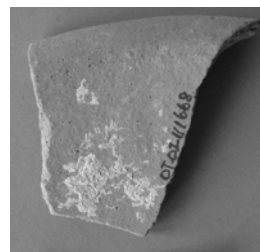
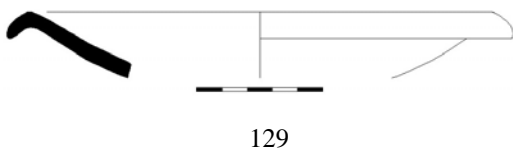
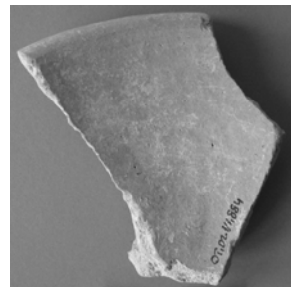
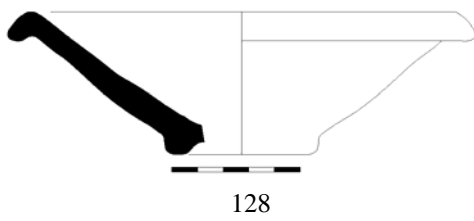
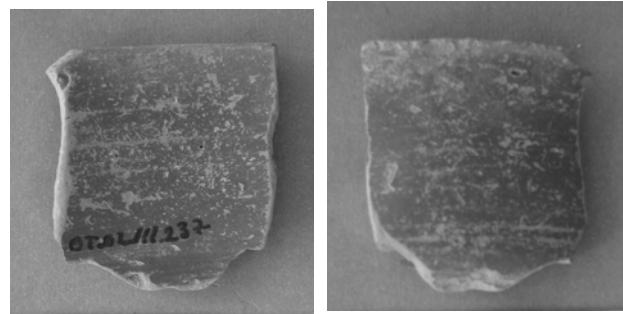
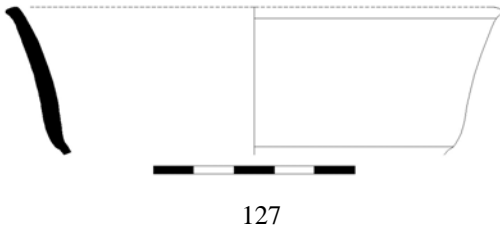
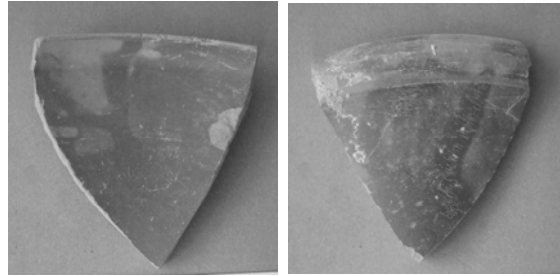
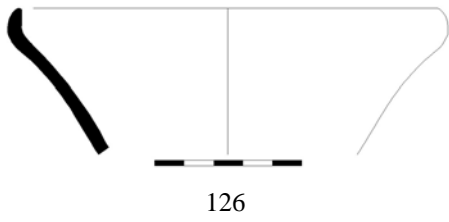
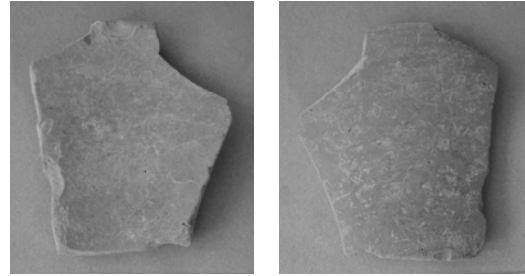
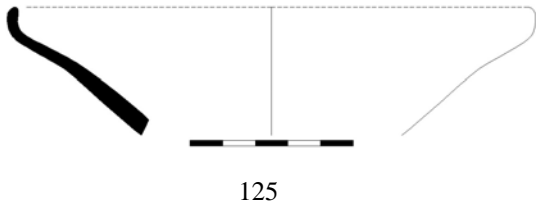
123a-b

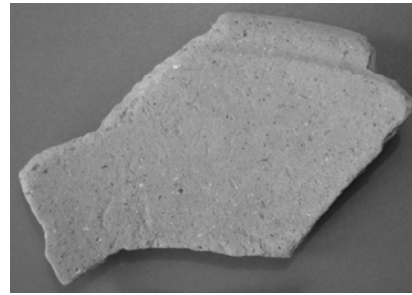
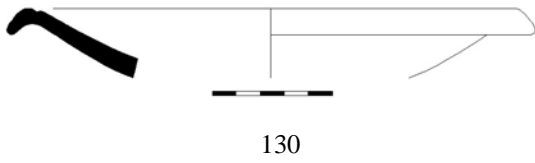

124

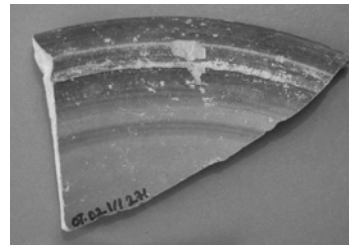
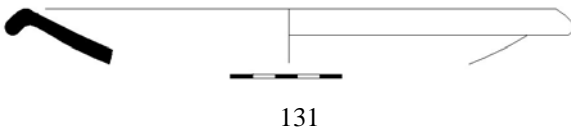

124a-b

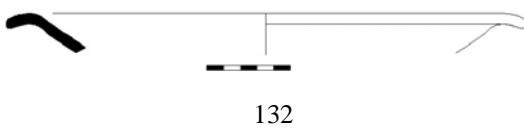

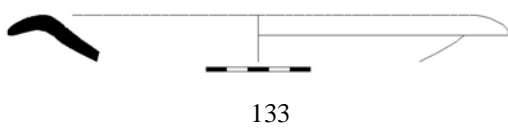
130a

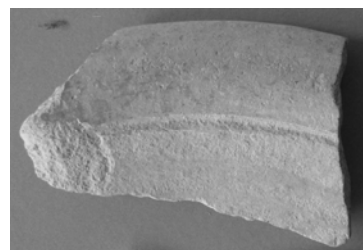
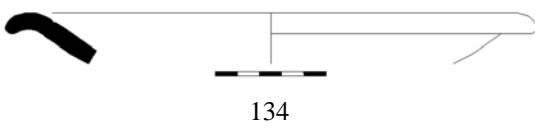
131a

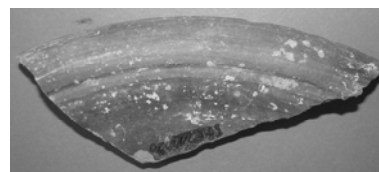
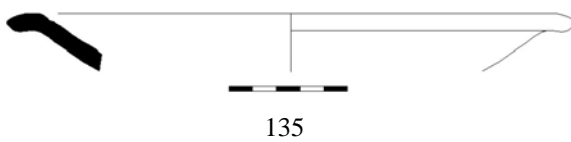
132a

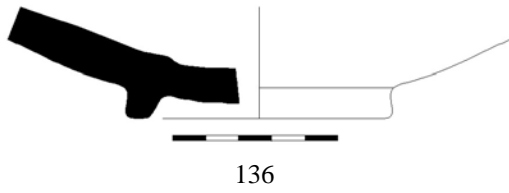
133a

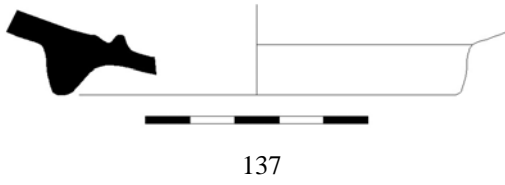
134a

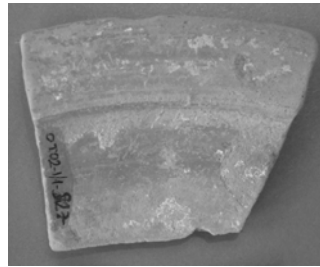
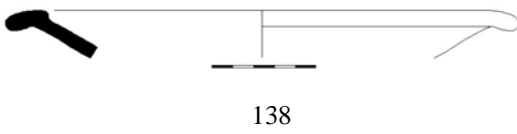
135a

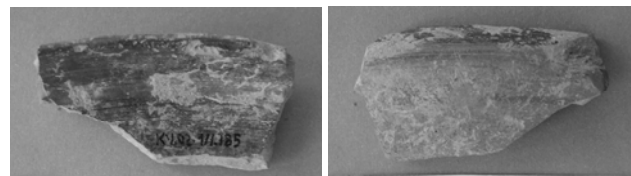
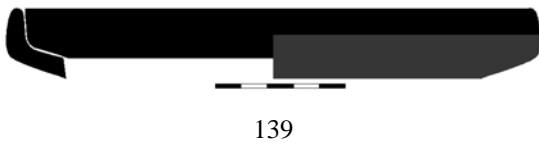
136a

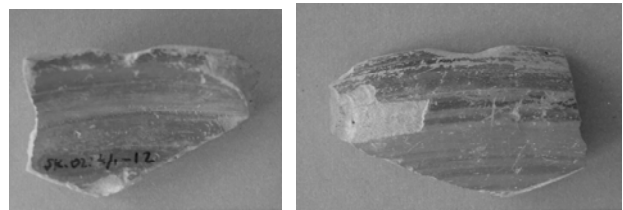
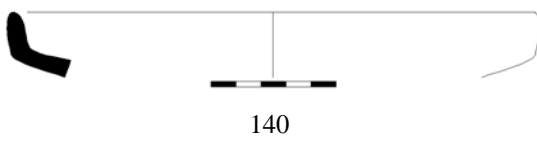
137a

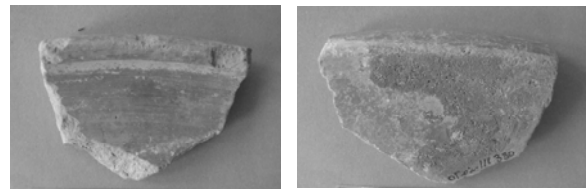
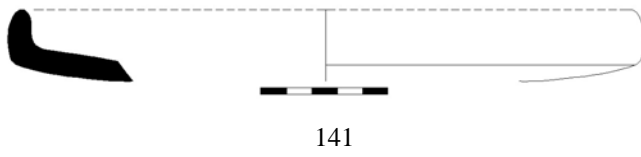
138a

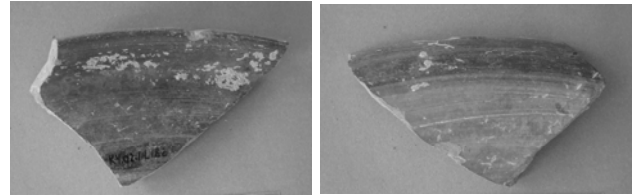
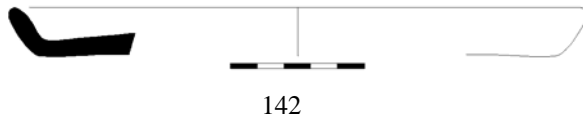
139a-b

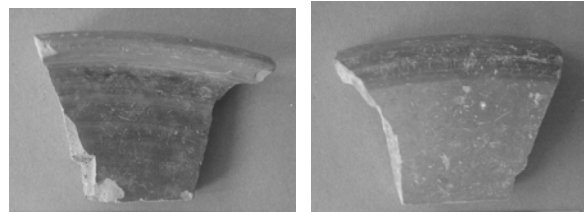
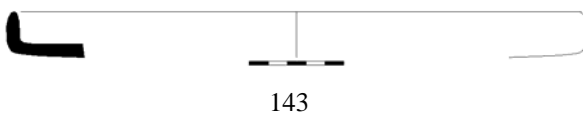
140a-b

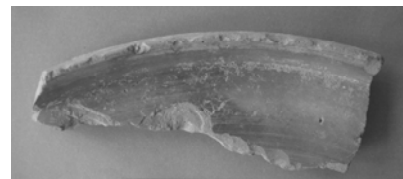
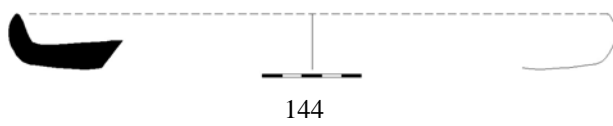
141a-b

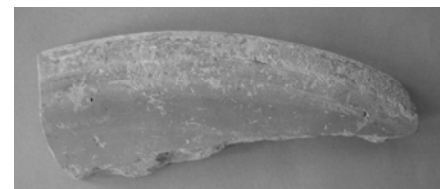
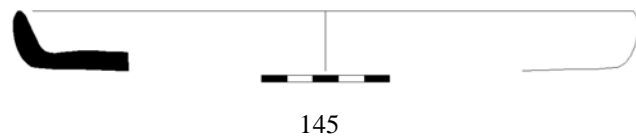
142a-b

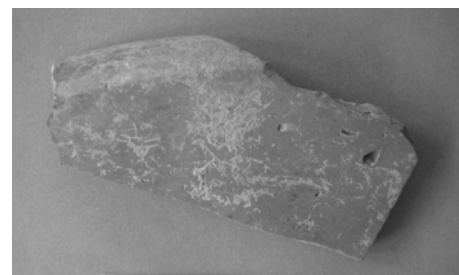
143a-b

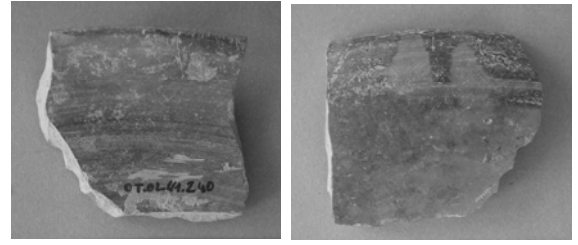
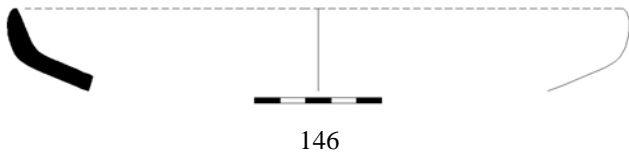
144a

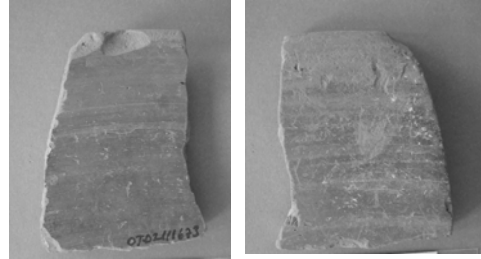
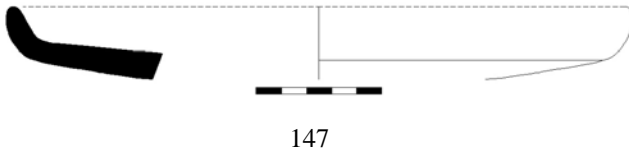
144b

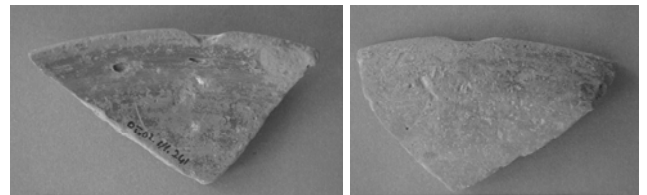
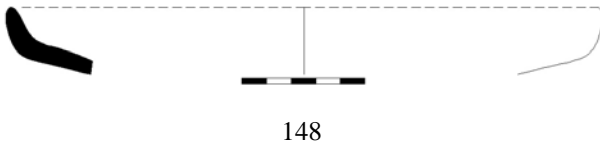
145a-b

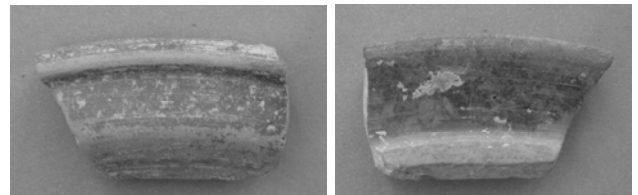
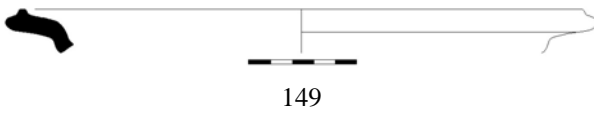
146a-b

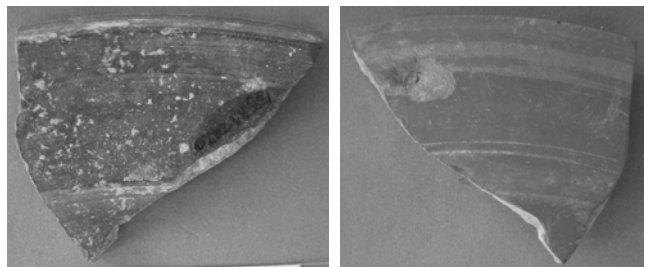
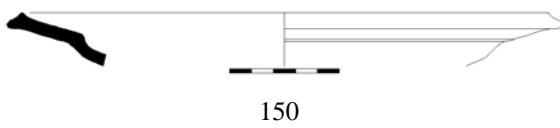
147a-b

148a-b

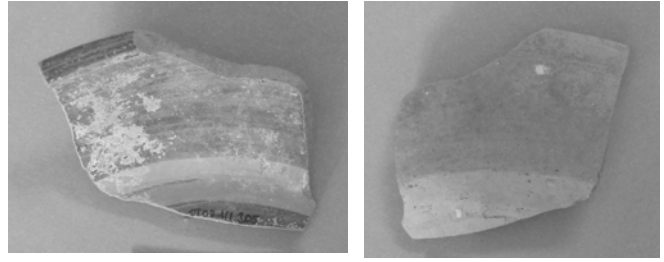
149a-b

150a-b

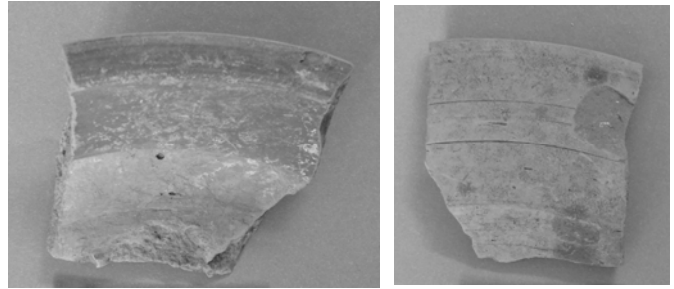
151

151a-b

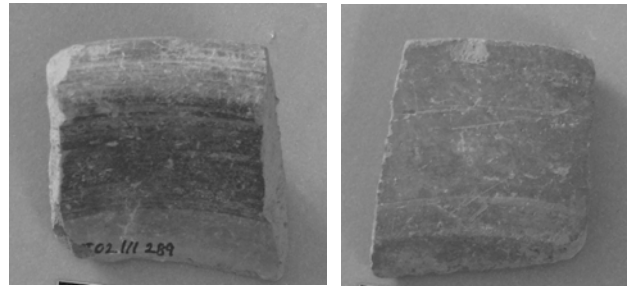
152

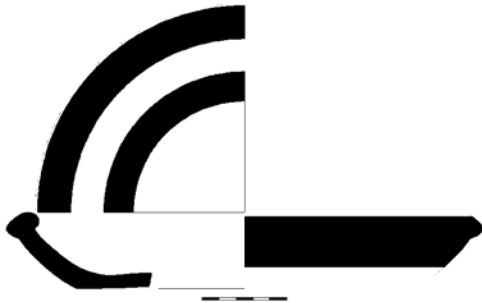
152a-b

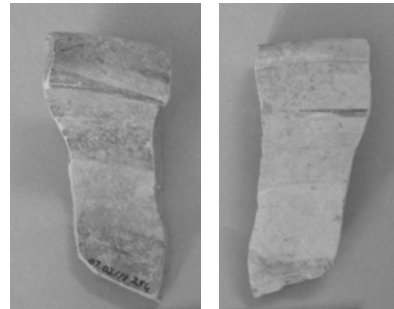
153

153a-b

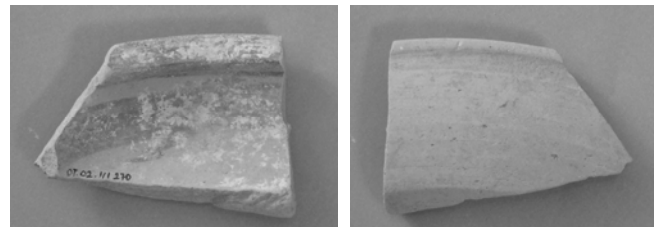
154

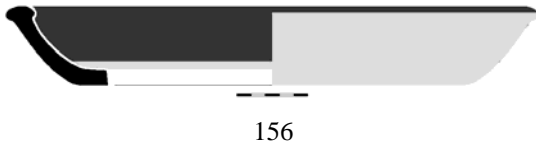
154a-b

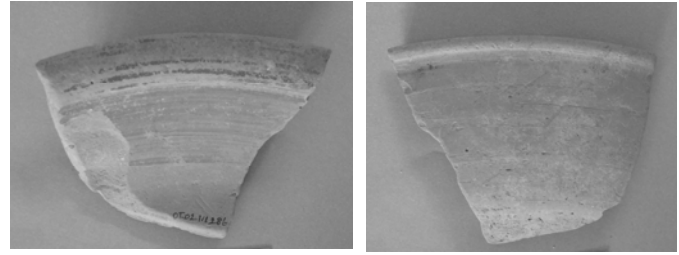
155

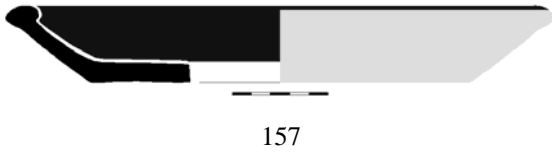
155a-b

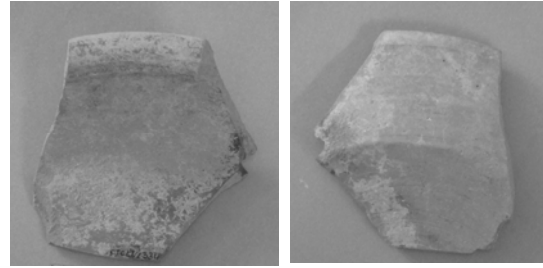
156

156a-b

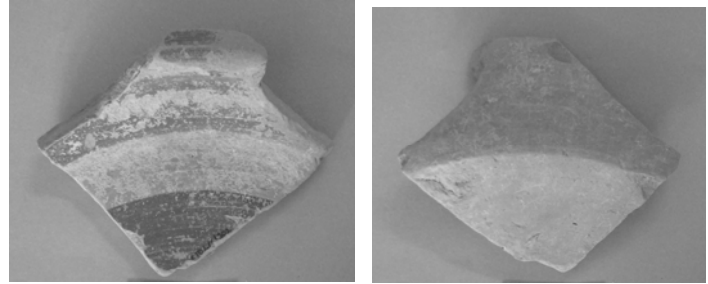
157

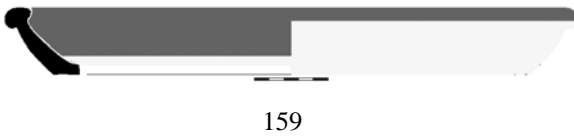
157a-b

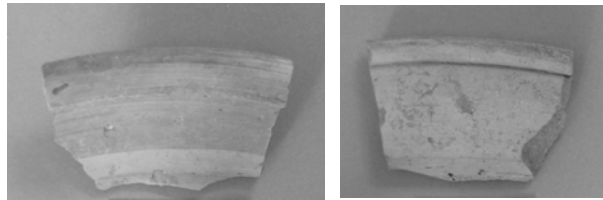
158

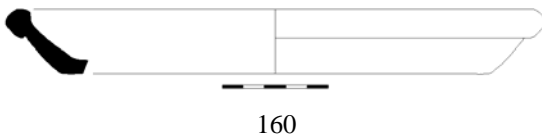
158a-b

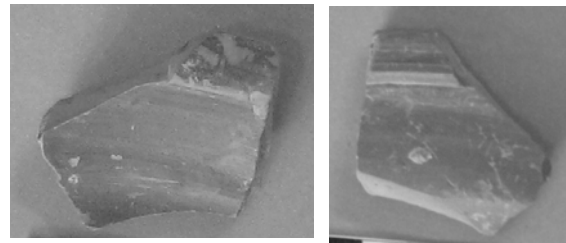
159

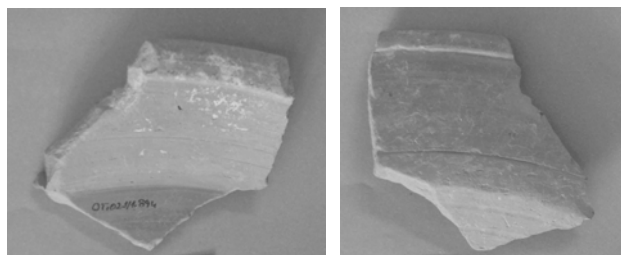
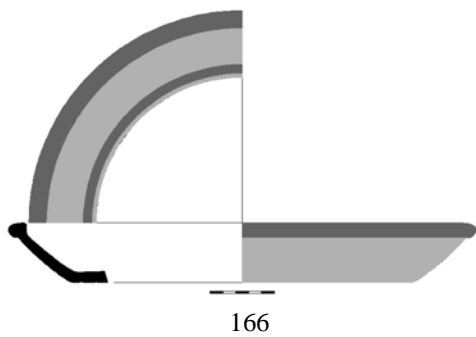
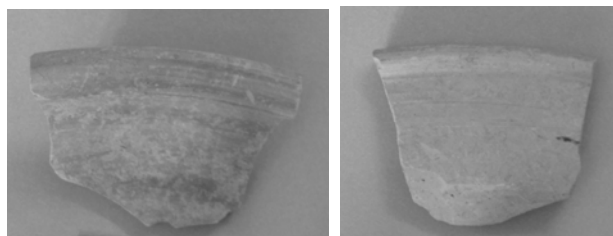
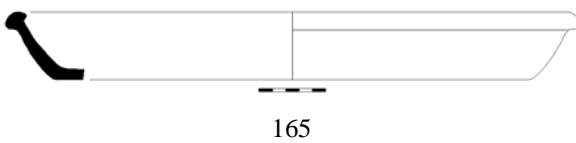
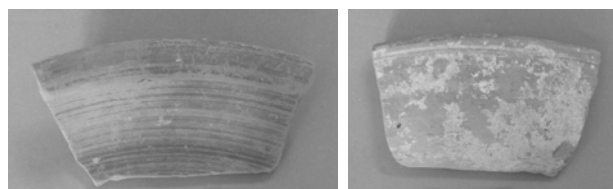
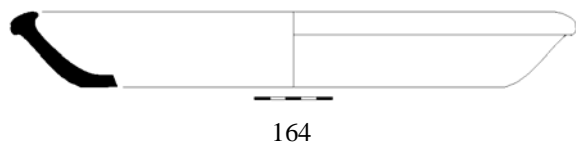
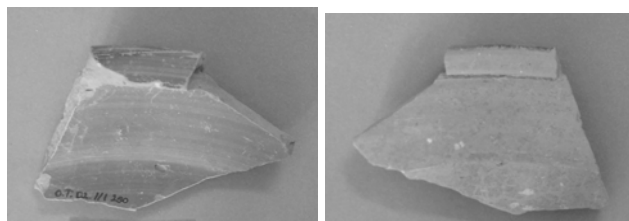
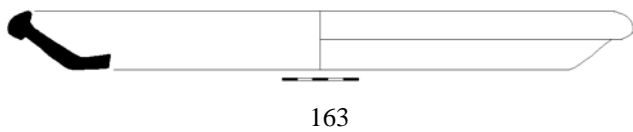
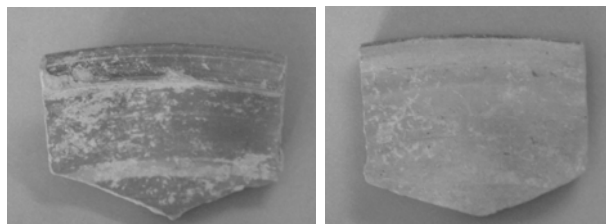
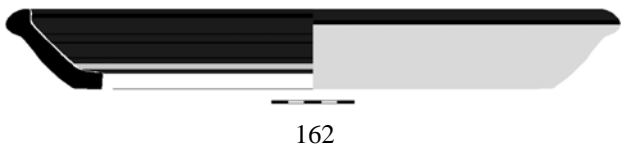
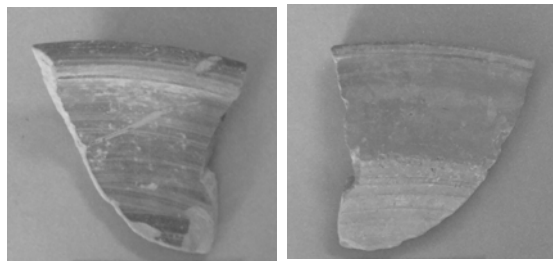
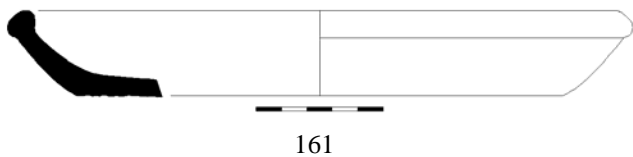
159a-b

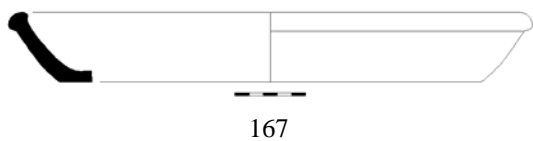

160

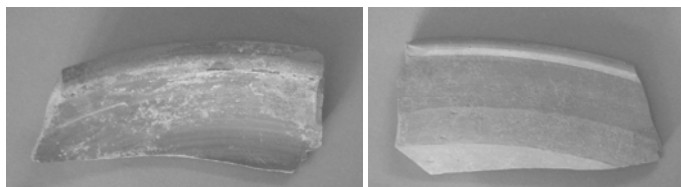

160a-b

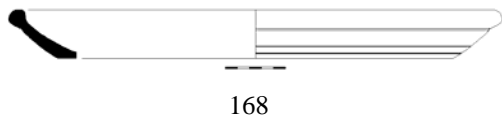

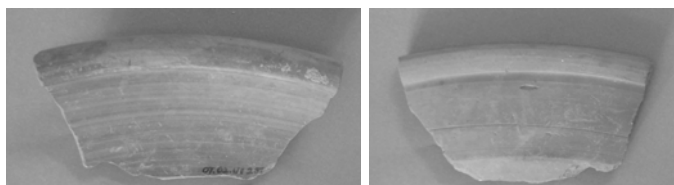
167

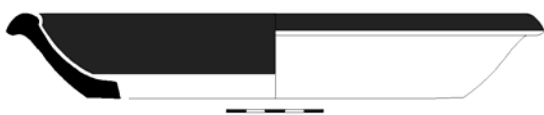
167a-b

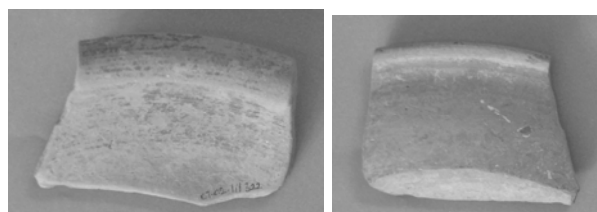
168

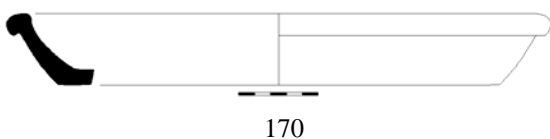
168a-b

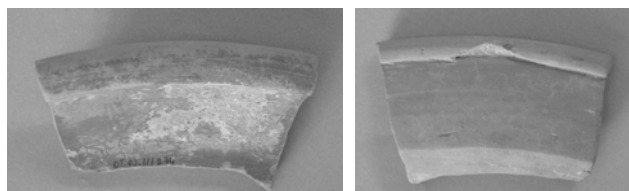
169

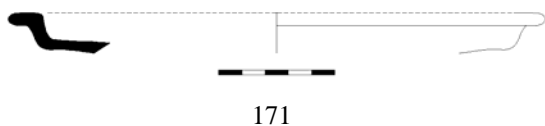
169a-b

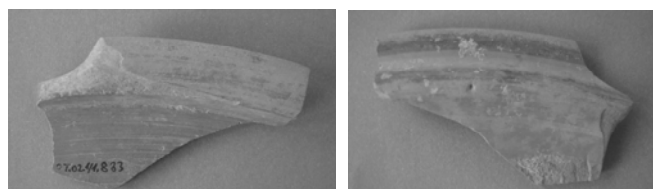
170

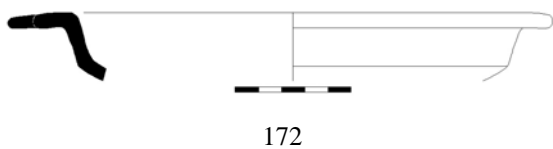
170a-b

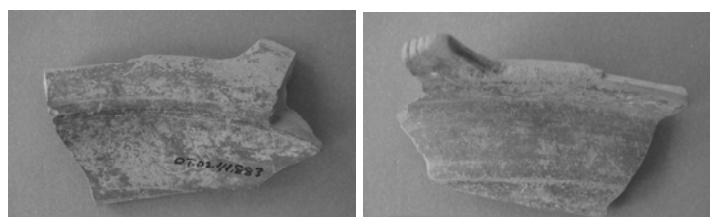
171

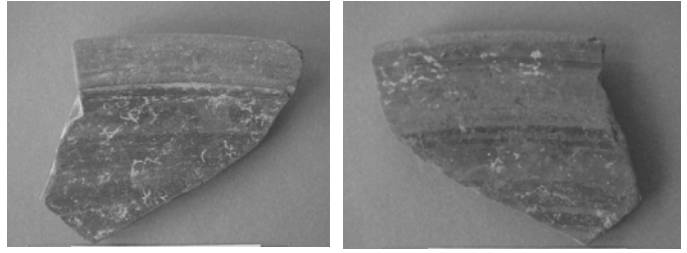
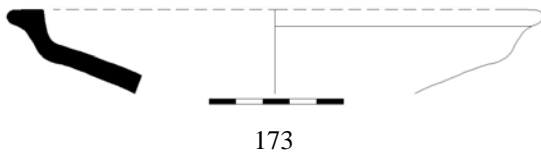
171a-b

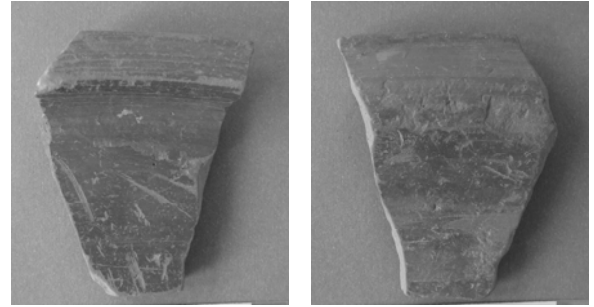
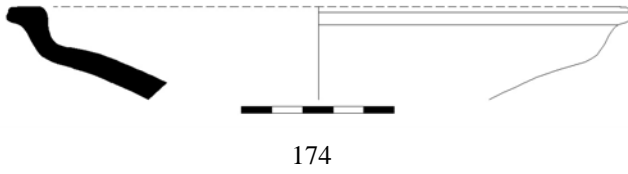
172

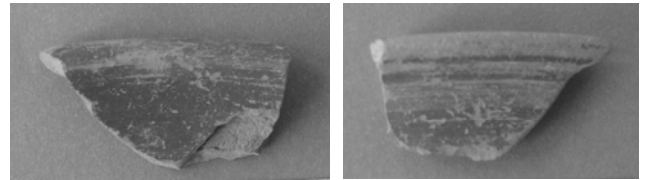
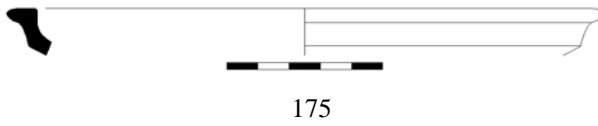
172a-b

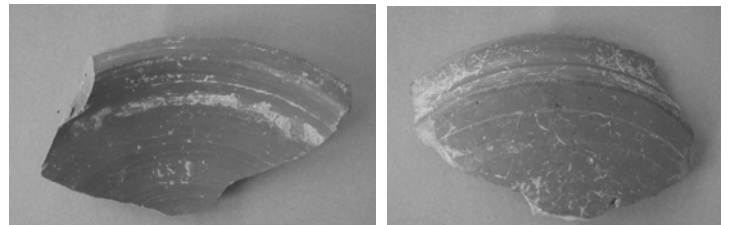
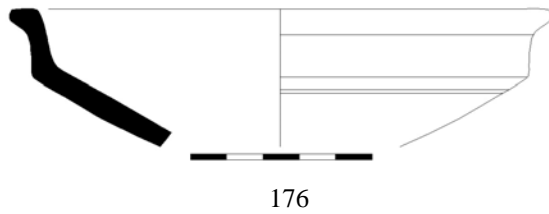
173a-b

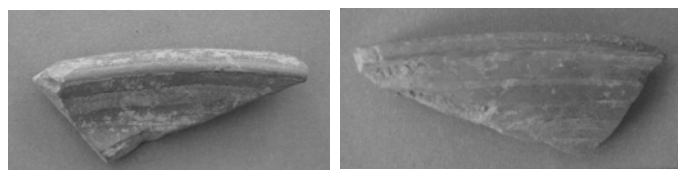
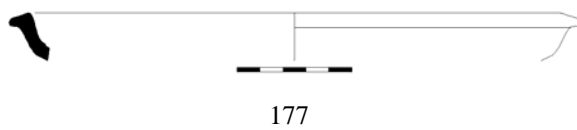
174a-b

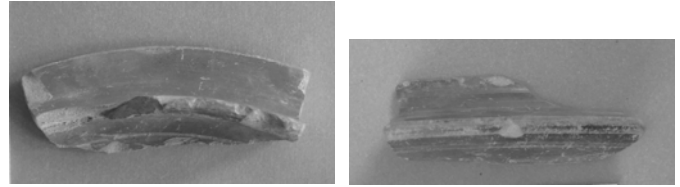
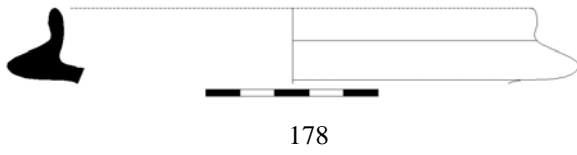
175a-b

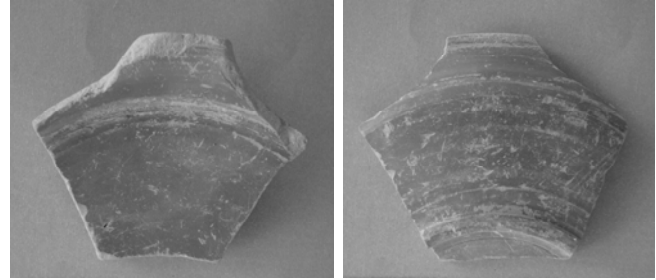
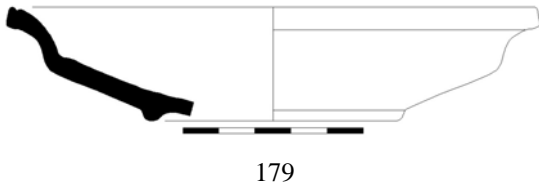
176a-b

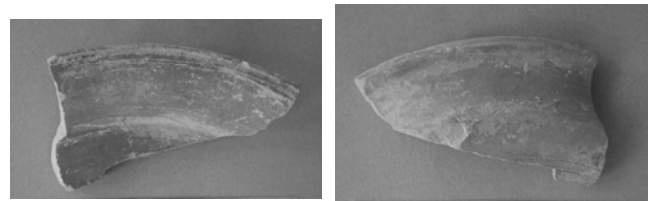
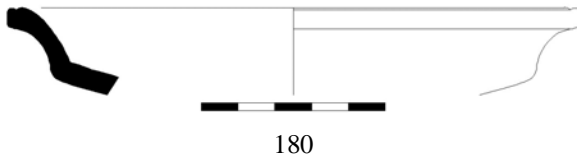
177a-b

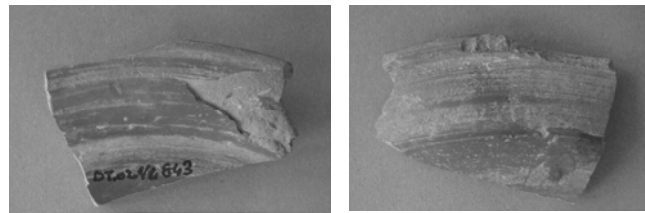
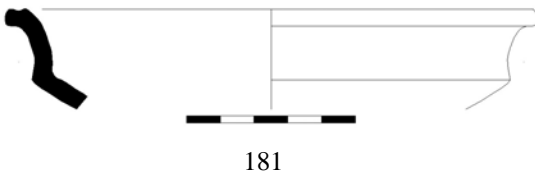
178a-b

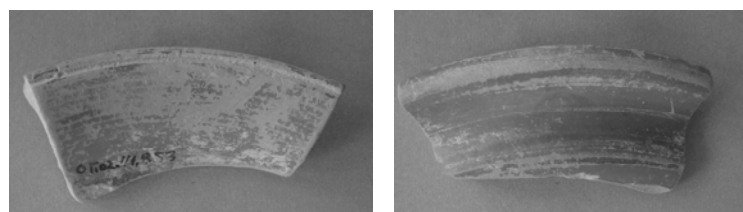
179a-b

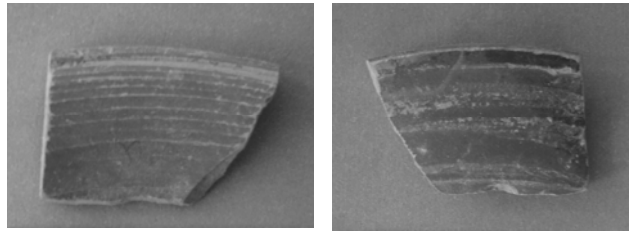
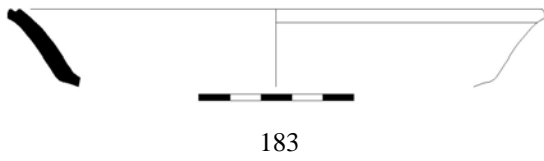
180a-b

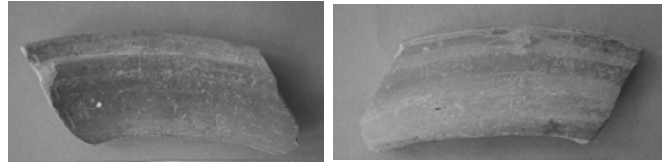
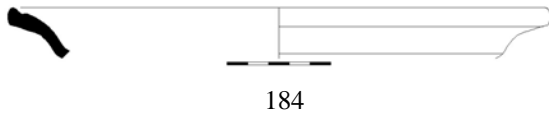
181a-b

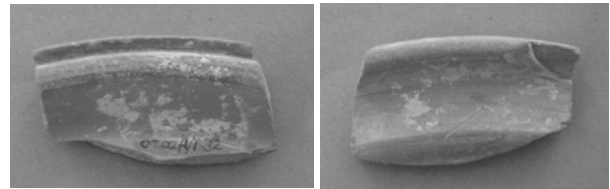
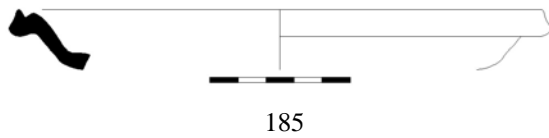
182a-b

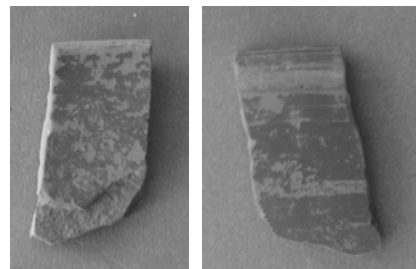
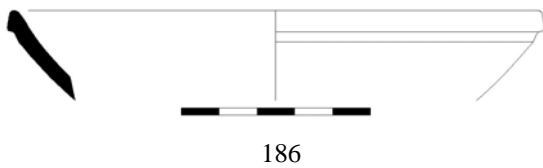
183a-b

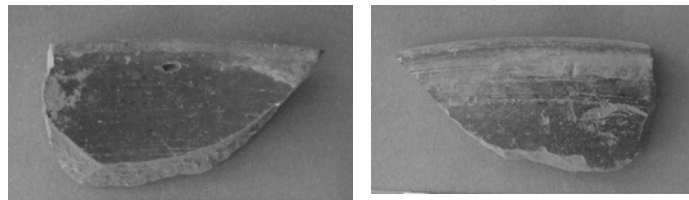
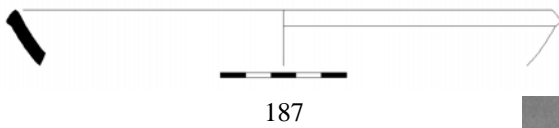
184a-b

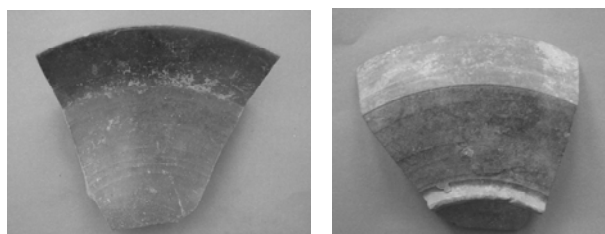
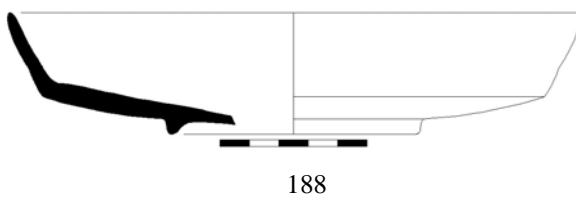
185a-b

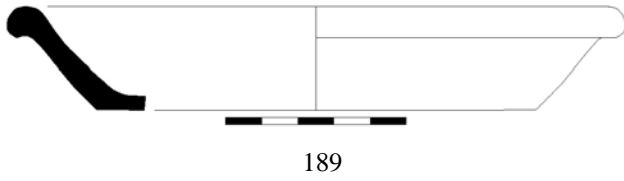
186a-b

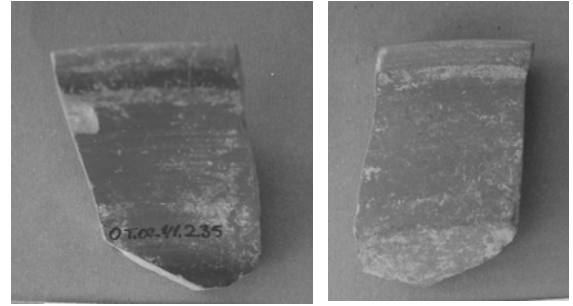
187a-b

188a-b

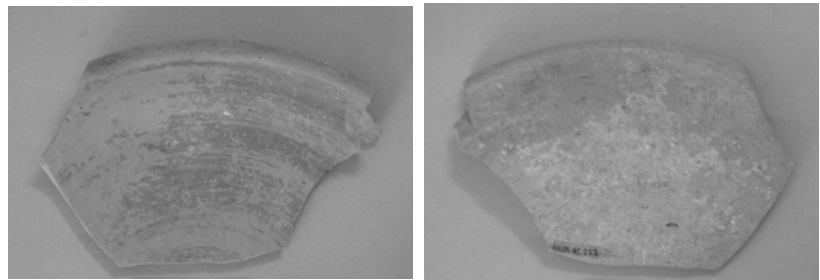
189

189a-b

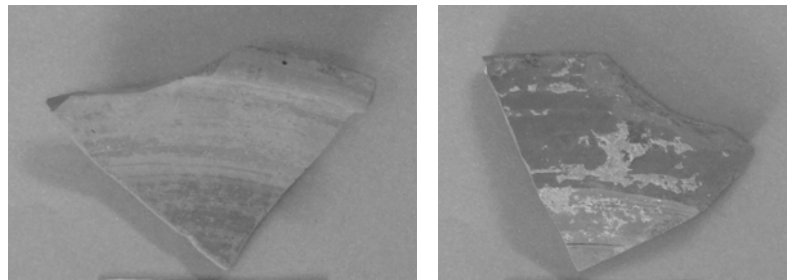
190

190a-b

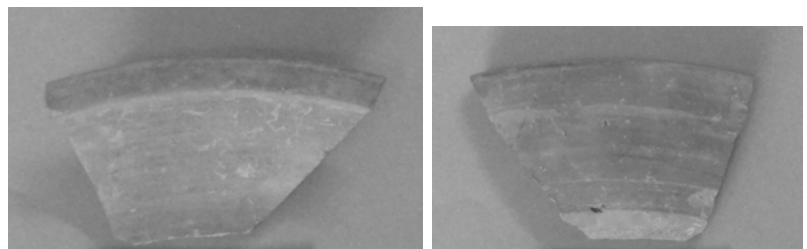
191

191a-b

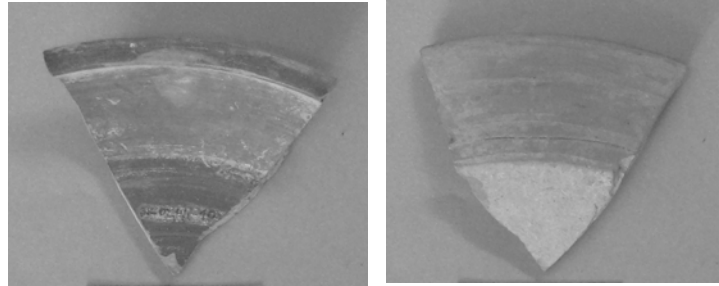
192

192a-b

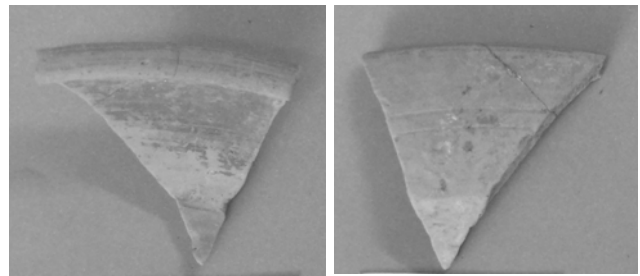
193

193a-b

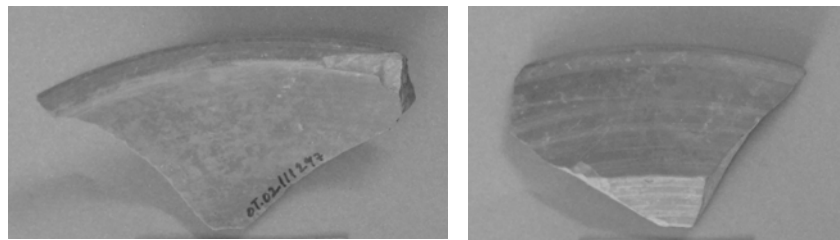
194

194a-b

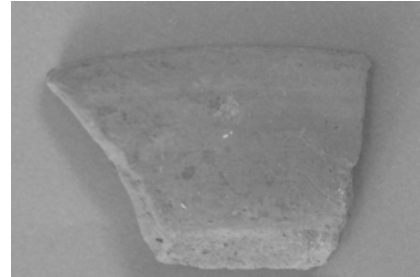
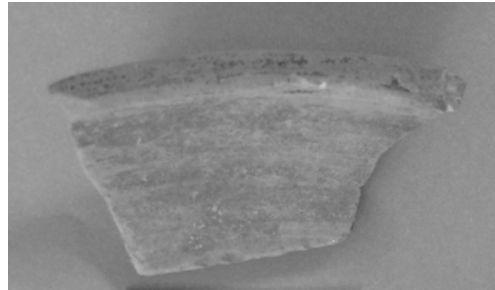
195

195a-b

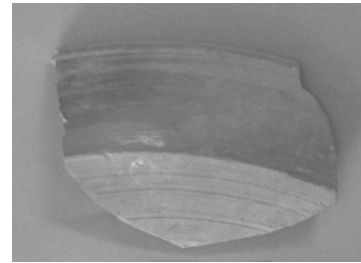
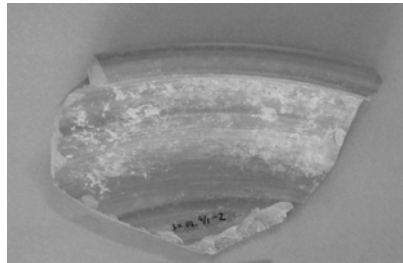
196

196a-b

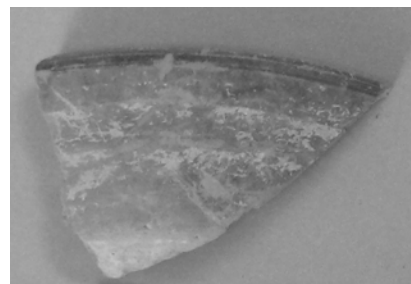
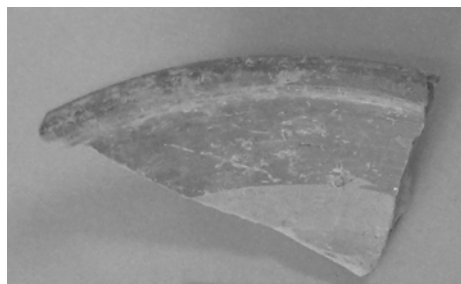
197

197a-b

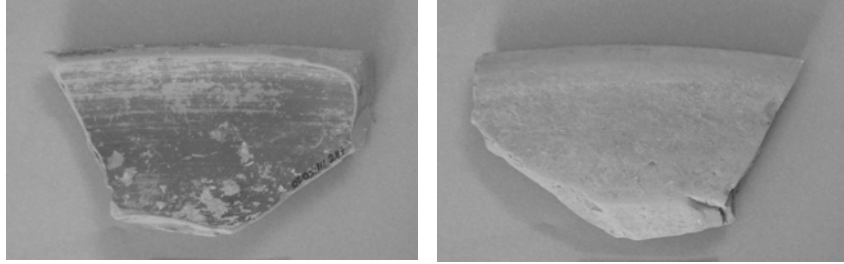
198

198a-b

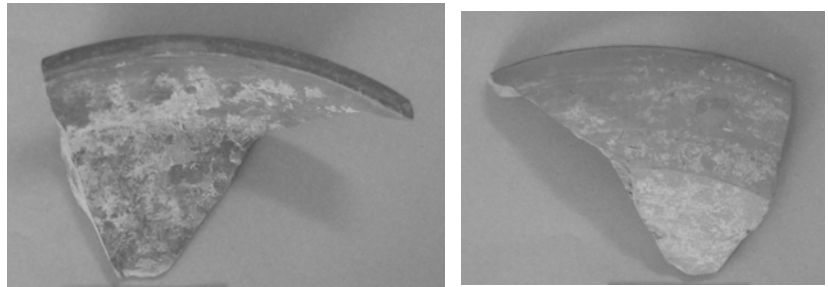
199

199a-b

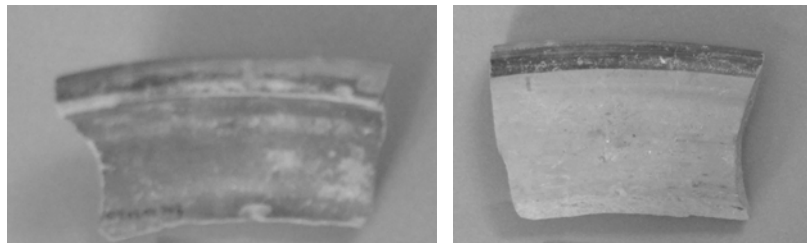
200

200a-b

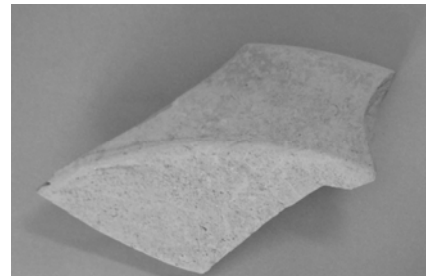
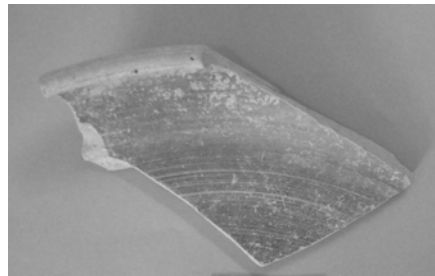
201

201a-b

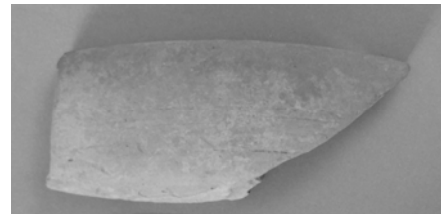
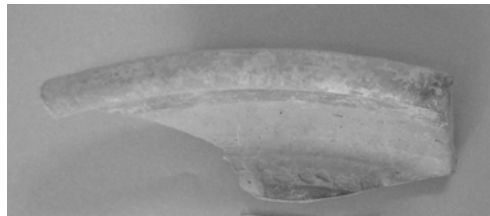
202

202a-b

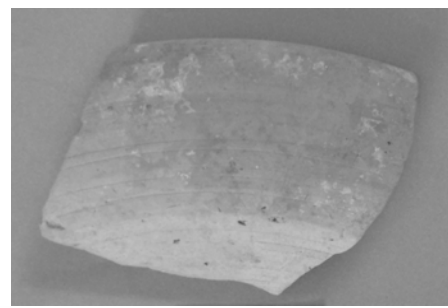
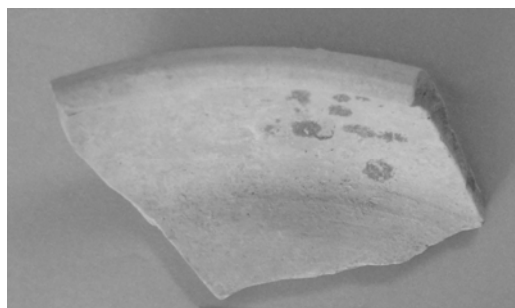
203

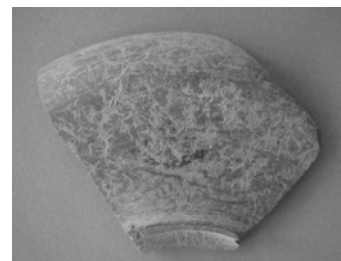
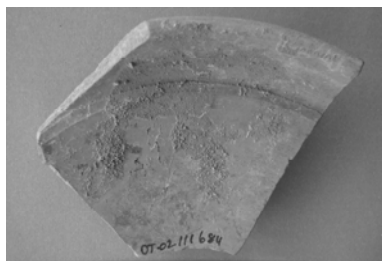
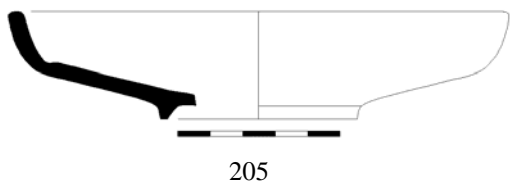
203a-b

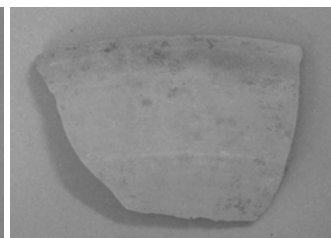
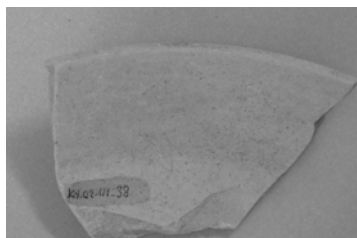
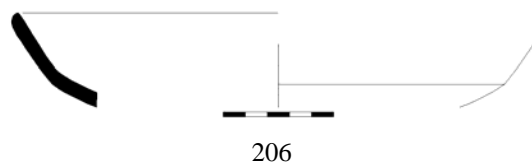
204

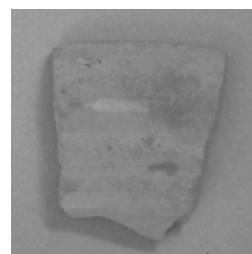
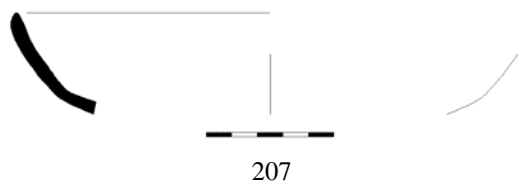
204a-b

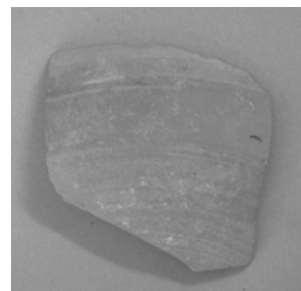
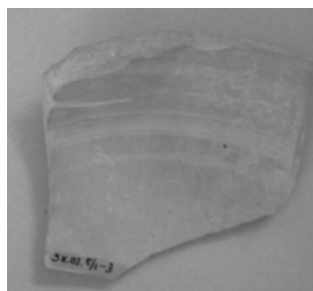
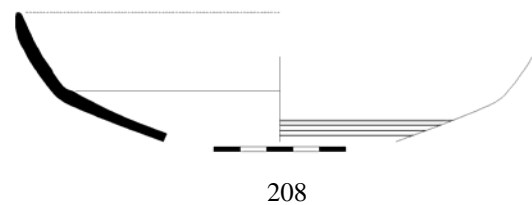
205a-b

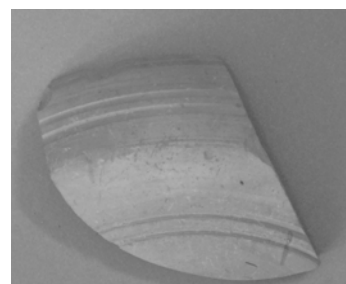
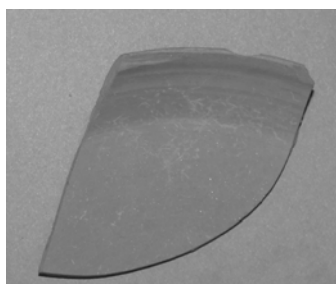
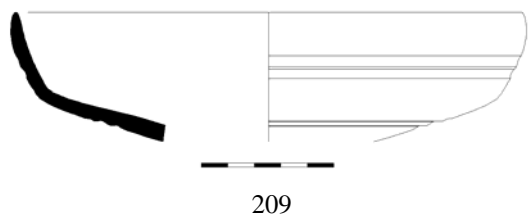
206a-b

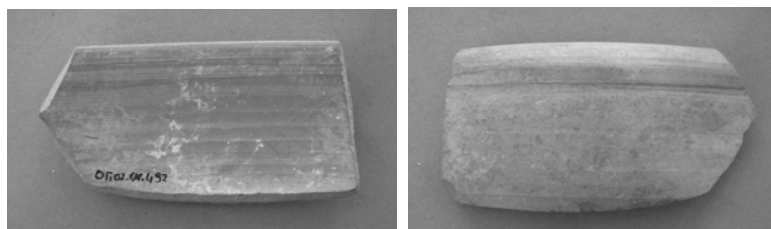
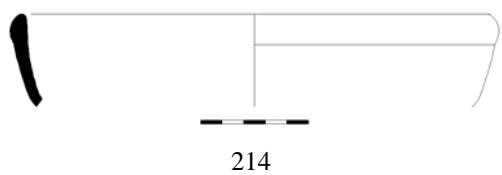
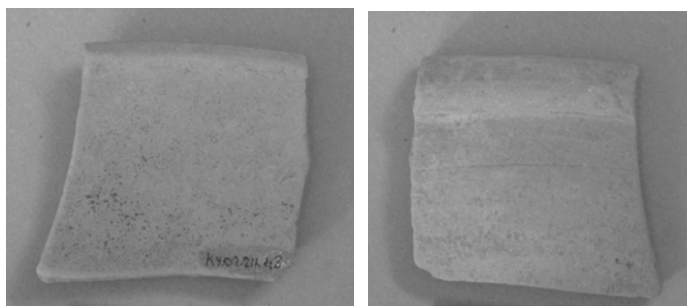
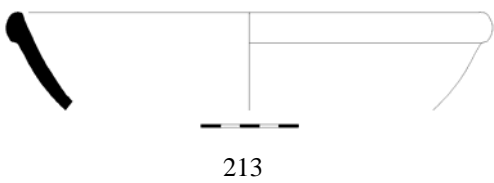
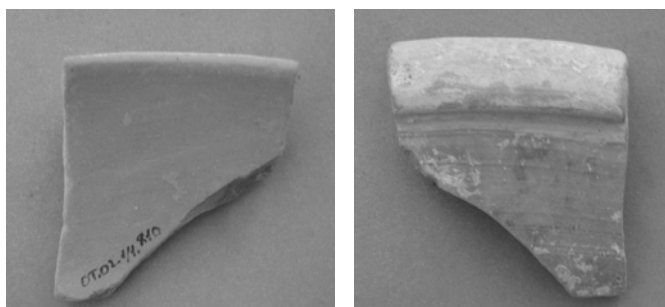
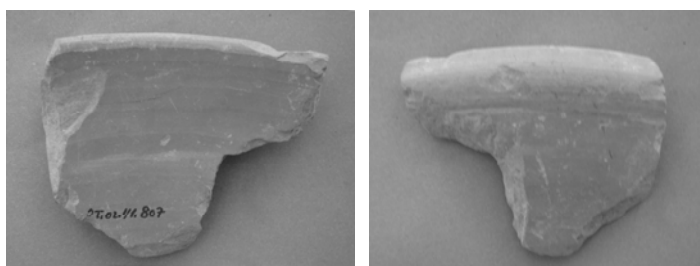
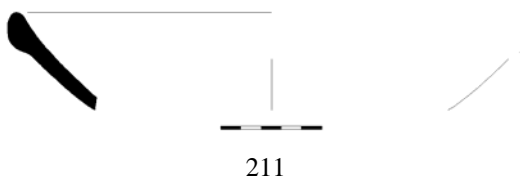
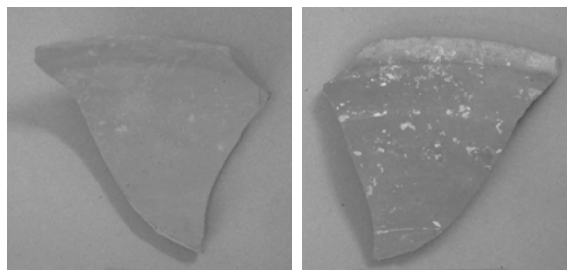
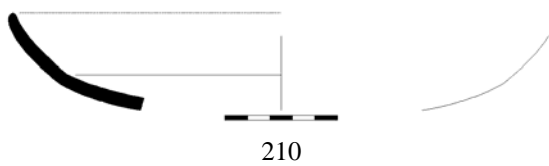
207a-b

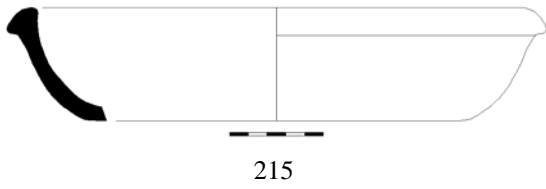

208a-b

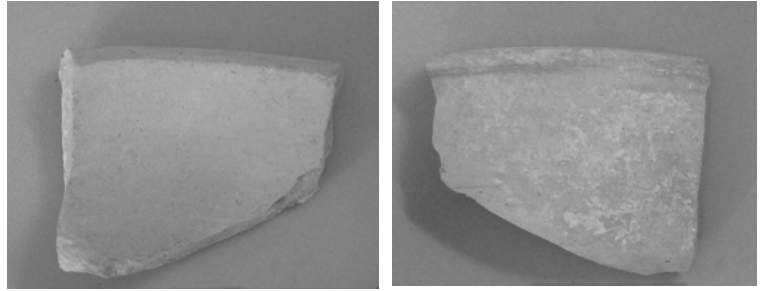

209a-b

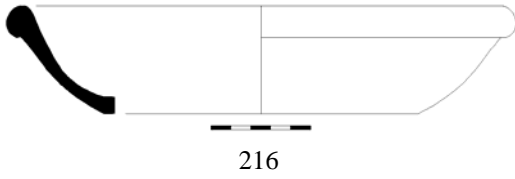

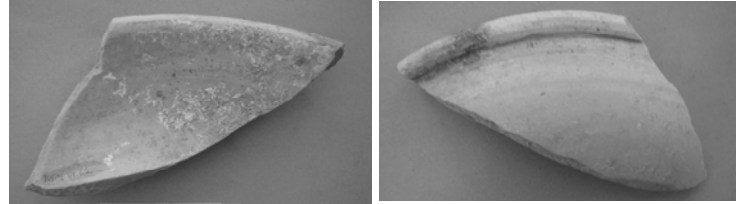
215

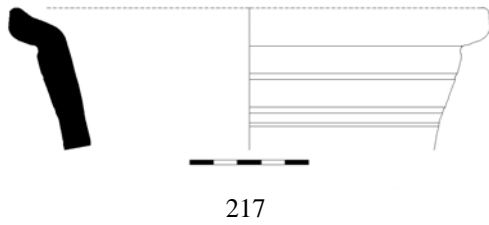
215a-b

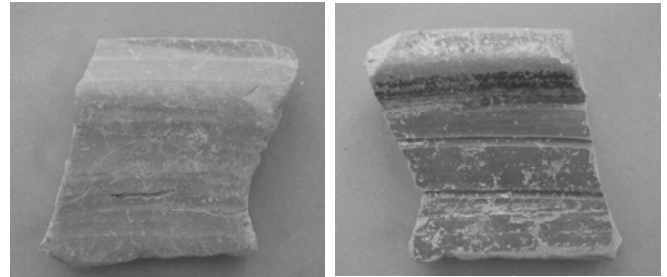
216

216a-b

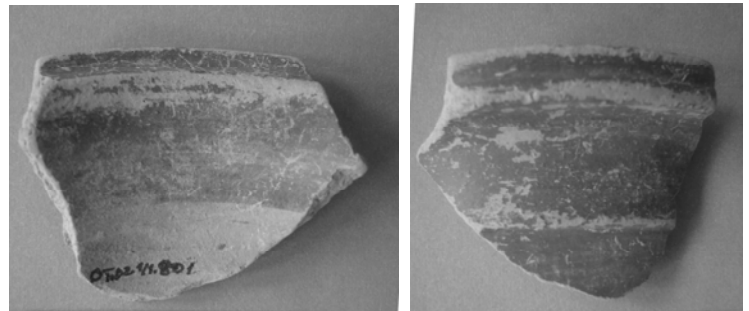
217

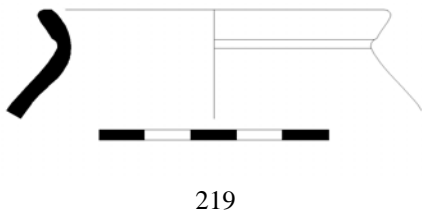
217a-b

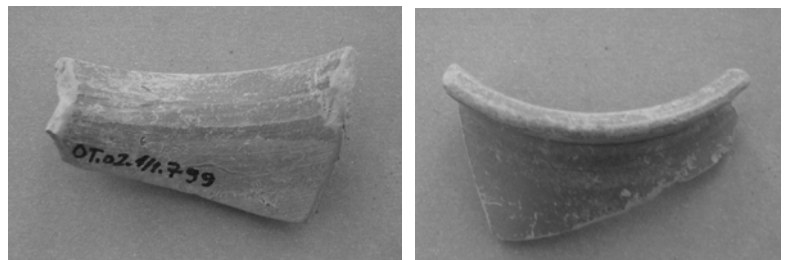
218

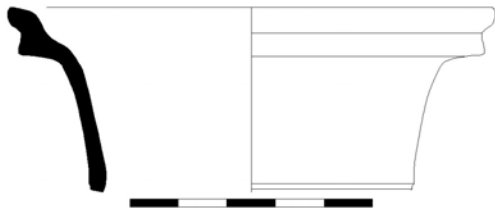
218a-b

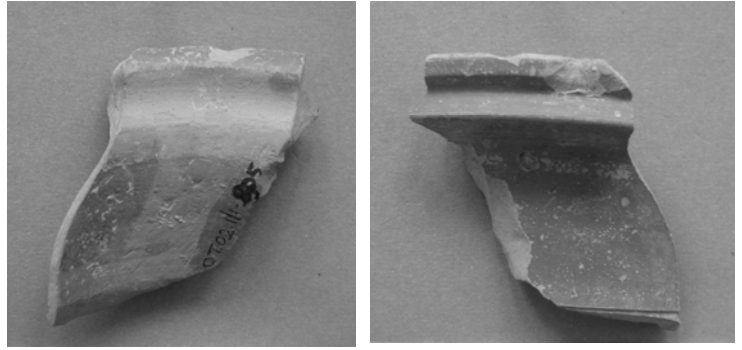
219

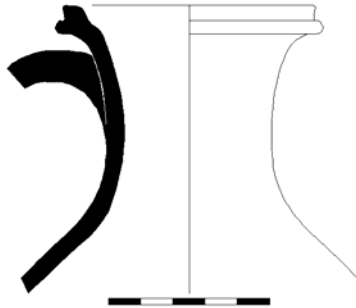
219a-b

220

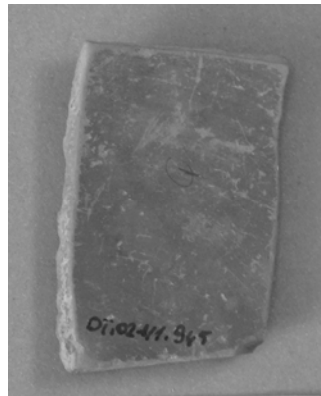
220a-b

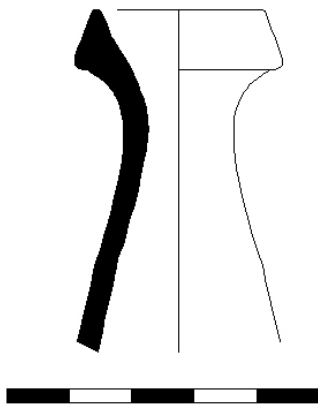
221

221a-b

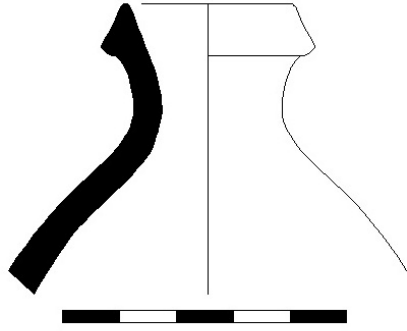
222a-b

223

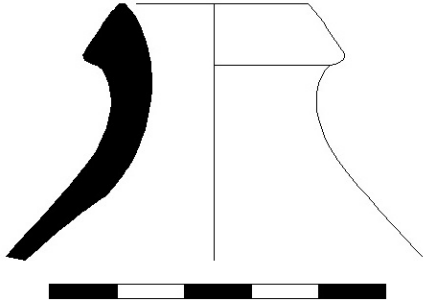
223a

224

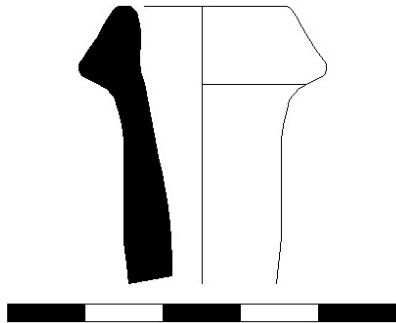
224a

225

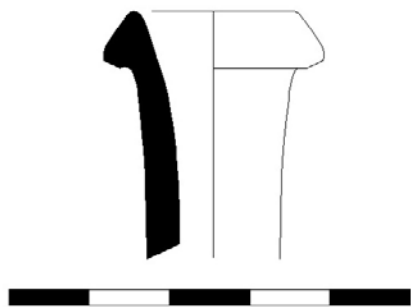
225a

226

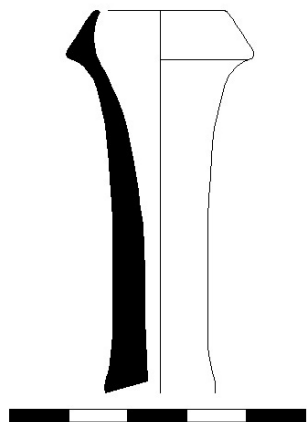
226a

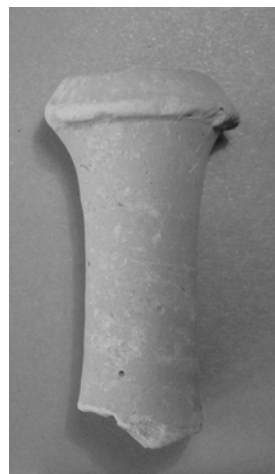
227

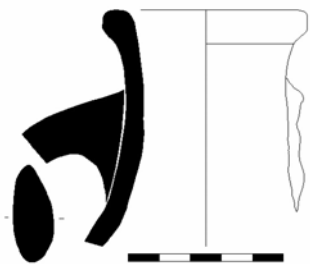
227a

228

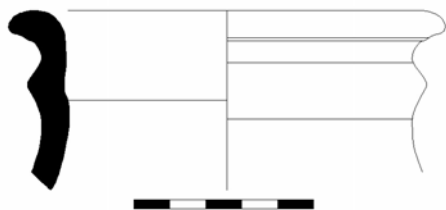
228a

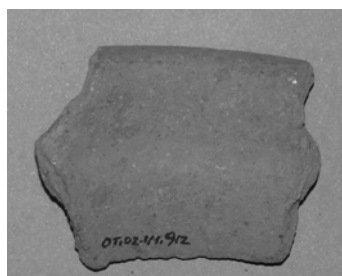
229

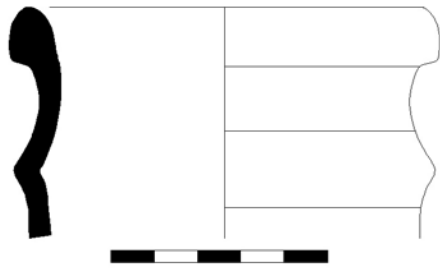
229a-b

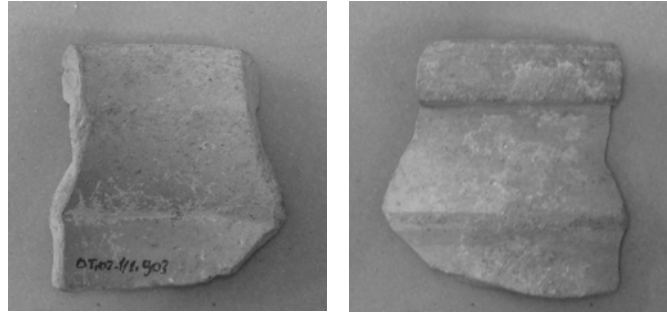
230

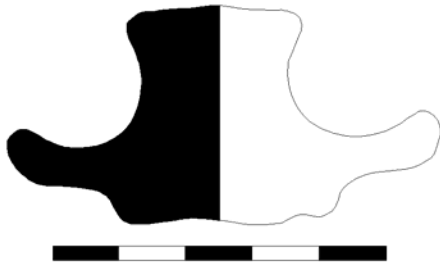
230a-b

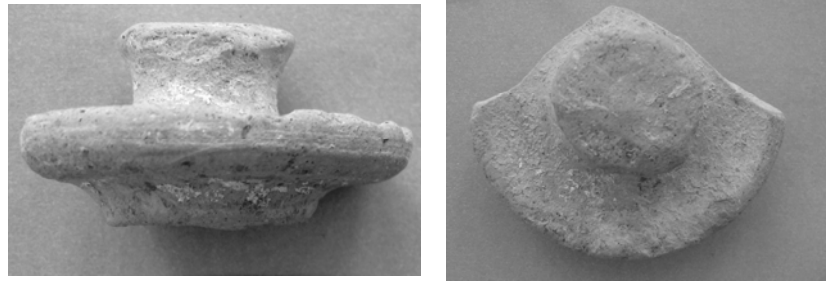
231

231a-b

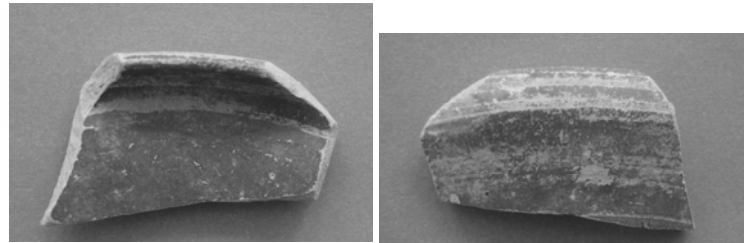
232

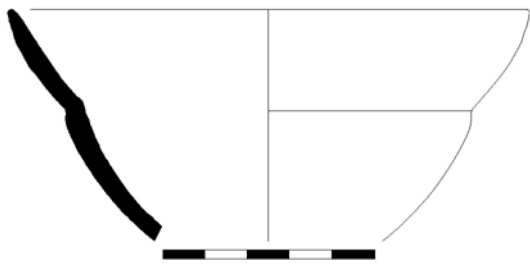
232a-b

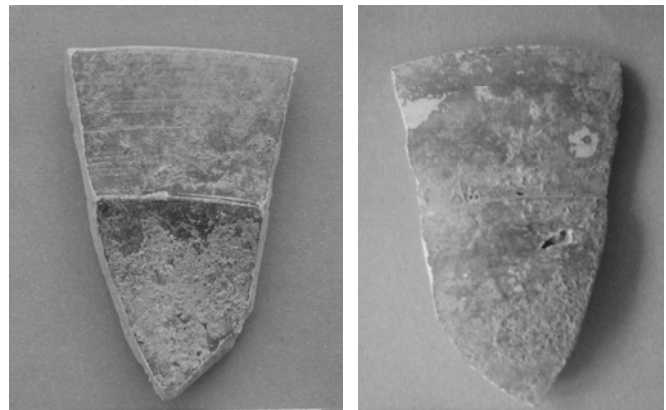
233

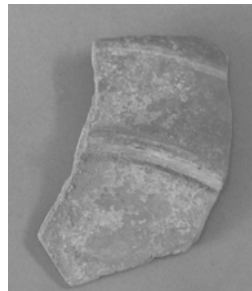
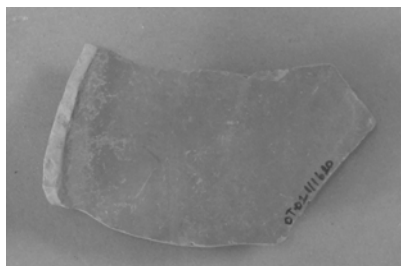
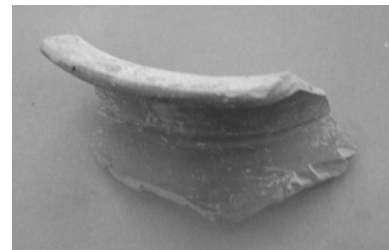
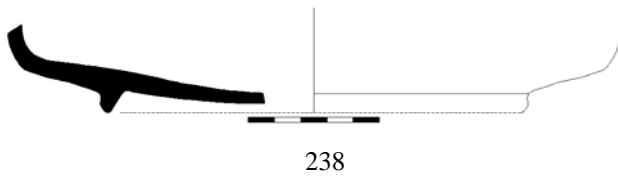
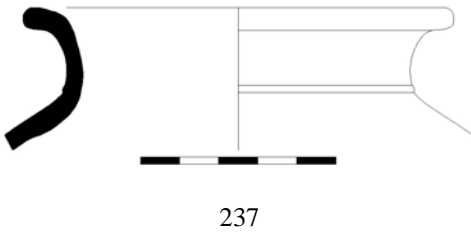
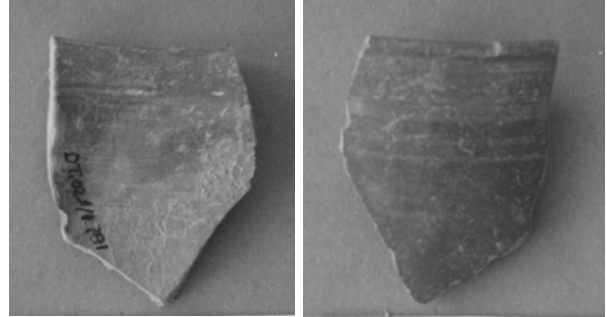
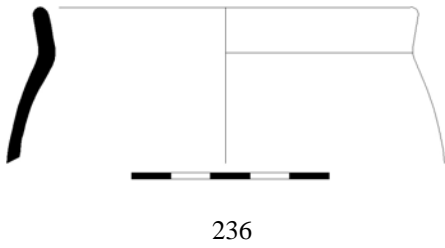
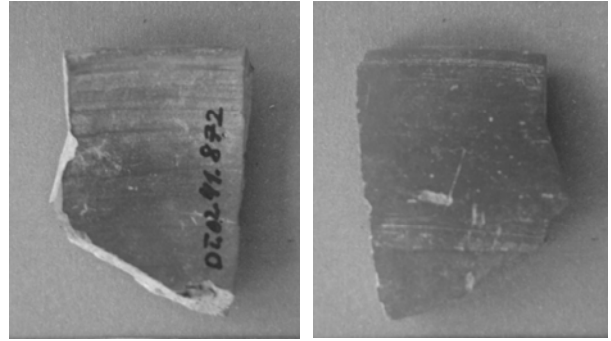
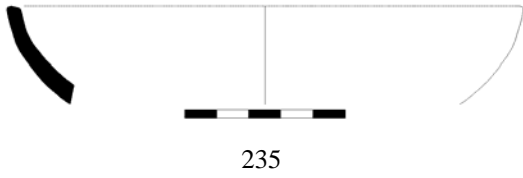
233a-b

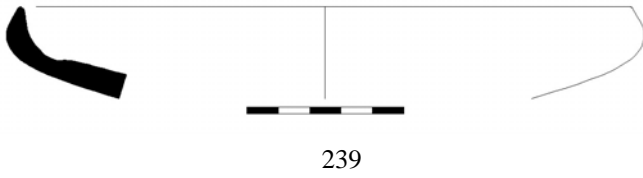
234

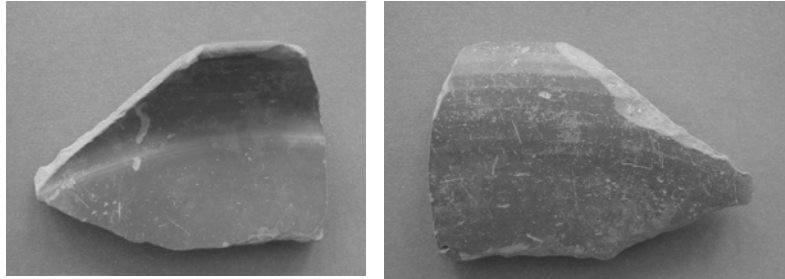
234a-b

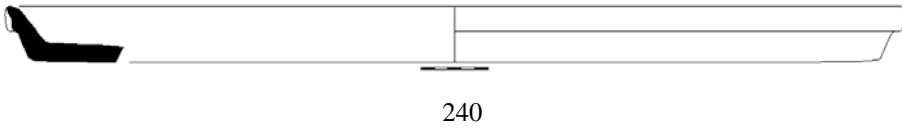
238a-b

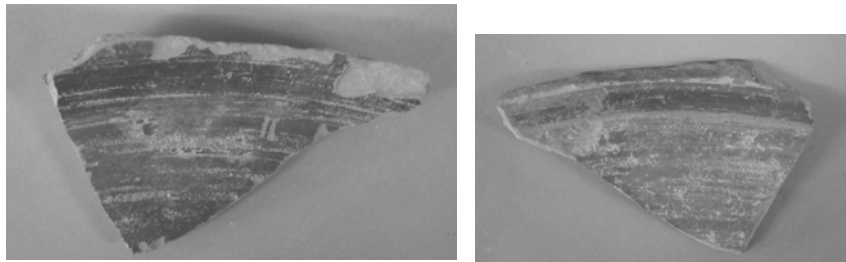
239

239a-b

240

240a-b